GUOVDAGEAINNU SUOHKAN
Kautokeino kommune

Møteinnkalling

Utvalg:	**Formannskapets innstillingsmøte**
Møtested:	Kommunehuset - Lávvu
Dato:	07.04.2026
Tidspunkt:	10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 78 48 71 00, slik at vararepresentant kan innkalles.

Saksdokumentene blir lagt ut på kommunens hjemmeside:
www.kautokeino.kommune.no under møteplan.

Guovdageaidnu / Kautokeino, 31.03.2026

Anders S. Buljo
Ordfører

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.

Kopi sendes til:
1. varamedlemmer, kommunedirektør ja kommunalledere.

SAKLISTE

Saksnr.	Tittel:
PS 7/26	Revisjonsbrev nr. 5 om årsregnskap 2024
PS 8/26	Kontrollutvalgets årsmelding for 2025
PS 9/26	Klage på økonomisk ramme 2026 for kontrollutvalget
PS 10/26	Reglement for finans- og gjeldsforvalting - oppdatering
PS 11/26	Budsjettregulering april 2026
PS 12/26	Oppstart av ny alminnelig taksering og oppdatering av eiendomsskattevedtektene
PS 13/26	Sluttbehandling - Detaljregulering Ájastealli B6
PS 14/26	Etablering av felles barneverntjeneste for Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune
PS 15/26	Samarbeidsavtale mellom Guovdageainnu suohkan og Sámi allaskuvla
PS 16/26	Arbeidsreglement- Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune
PS 17/26	Oppfølgning av forvaltningsrevisjon - Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølgning
PS 18/26	Oppfølging av forvaltningsrevisjon - Mobbing blant barn og unge
PS 19/26	Oppfølging av forvaltningsrevisjon - Forvaltning av næringsondet
PS 20/26	Oppfølging av forvaltningsrevisjon - Rutine for ansettelser
PS 21/26	Valg av medlem til ungdomsråd for perioden 2026 - 2027.
PS 22/26	Valg av representant til VEFAS IKS for resten av valgperioden 2023 - 2027

Eventuelt
Referater

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

x Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2024/805-32	Saksbehandler: Karin Hætta	Dato: 02.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
7/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
7/26	Kommunestyret	16.04.2026

Revisjonsbrev nr. 5 om årsregnskap 2024

Melding om vedtak sendes til:

- Kontrollutvalget
- KomRev Nord

Det vises til:

- Årsregnskap 2024
- Revisjonsbrev nr. 5 fra KomRev Nord datert 30.01.2026
- Kontrollutvalgets vedtak sak 5/26

Vedlegg:

1Revisjonsbrev nr 5 - Årsregnskap 2024 - Kautokeino kommune.pdf
2Særutskrift KU Kautokeino sak 5 -26 - revisjonsbrev nr. 5 .pdf
3Saksframlegg-KU Kautokeino -Nr.brev nr. 5 .pdf

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

KomRev Nord skrev i forbindelse med revidering av årsregnskap 2024 og årsrapport 2024 en revisjonsberetning som fulgte kommunestyrets behandling 19.02.2026.
Videre skrev KomRev Nord et Revisjonsbrev nr 5 – årsregnskap 2024 som ble behandlet av kontrollutvalget 13.02.2026, sak 5/26.

Revisjonsbrev nr 5 inneholder flere forhold som må ryddes, korrigeres i regnskap 2025.

Det gjelder særlig næringslån, sykepengerefusjoner, bundne fond, kraftfond/næringsfond og mulighet til konklusjon vedrørende årsberetning og annen informasjon om årsregnskapet.

Saken ble ikke lagt frem for kommunestyret på det ekstraordinære møtet 19.02.26 med bakgrunn i at møtet var satt opp for behandling av årsregnskap og årsrapport 2024, samt noen valg som var ferdig behandlet når sakslista ble sendt ut. Saksliste til kommunestyret skal sendes ut tre uker før møtet og sakspapirene samtidig som formannskapet får disse tilsendt, to uker før kommunestyremøtet. Videre mottok vi kontrollutvalgets vedtak i saken om revisjonsbrev nr. 5 til behandling i kommunestyret, den 15.02.2026.

Revisjonsbrev nr 5 omhandler forhold som er funnet i årsregnskap 2024 og som revisjonen ber kommunen ta tak i og rydde opp i før avleggelse av årsregnskap 2025. Det er derfor mulig å legge revisjonsbrev nr 5 til behandling av kommunestyret i første ordinære møte i 2026.

Kontrollutvalgets vurdering:

Kontrollutvalget viser til nummerert brev – revisjonsbrev nr. 5: Årsregnskap 2024 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune, datert 30. januar 2026.

Kontrollutvalget vurderer de forhold som påpekes av revisor som alvorlige, og finner det nødvendig å rapportere revisors påpekninger i saken til kommunestyret:

• Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune mangler tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av enkelte vesentlige balansekontoer slik bokføringsloven § 11 krever.
• Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har vesentlige mangler og feil i regnskapet for 2024, det gjelder næringslån, sykepengerefusjoner, budne fond og kraftfondet / næringsfondet, som får konsekvenser for revisors konklusjoner.
• Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune overholder ikke fristene i gjeldende lov og forskrift for avlevering av årsregnskap og årsberetning.

Kontrollutvalget ber om skriftlig redegjørelse fra kommunedirektøren om forholdene som er tatt opp i det nummererte brevet er rettet, eller hvordan disse blir fulgt opp av kommunen. Frist for tilbakemelding til revisor er satt til 1.april 2026.

Kontrollutvalget ber revisor om skriftlig tilbakemelding til utvalget om revisor sin oppfølging av brevet, samt om revisor vurderer at kommunen har rettet opp eller tilstrekkelig fulgt opp forholdene som tas opp i det nummererte brevet.

Kontrollutvalget følger opp saken ytterligere når dokumentasjon fra revisor og kommunedirektøren er mottatt hos kontrollutvalget ved sekretariatet.

Kontrollutvalgets vedtak i saken er innstillingen til kommunestyret.

Kontrollutvalgets innstilling:

Kommunestyret viser til sak fra kontrollutvalget om nummerert brev – revisjonsbrev nr. 5: Årsregnskap 2024 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune, datert 30. januar 2026.

Kommunestyret støtter kontrollutvalgets vurdering, som sier at de forhold som påpekes av revisor er alvorlige.

Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette nødvendige tiltak for å sikre:

- tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av alle vesentlige kontoer
- korrekt og fullstendig regnskapsføring av næringslån, sykepengerefusjoner, bundne fond og kraftfond/næringsfond
- at lovpålagte frister for avleggelse av årsregnskap og årsberetning heretter overholdes

Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere fremdriften både til kontrollutvalget og kommunestyret.

Til
Kontrollutvalget i Kautokeino kommune

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Telefon:	Dato:
	028	Bjørg-Karin Steinhaug bkks@komrevnord.no	98 47 62 69	30.1.2026

REVISJONSBREV NR. 5 – ÅRSREGNSKAP 2024 KAUTOKEINO KOMMUNE

Vi viser til vår revisjonsberetning datert 30.1.2026. Revisjonsberetningen er avlagt med forbehold under avsnittene «Uttalelse om årsregnskapet», «Årsberetningen og annen øvrig informasjon», «Uttalelse om øvrige lovmessige krav» og «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik». I tillegg er det tatt inn en presisering under «Andre forhold».
internkontroll». I dette brevet vil vi redegjøre nærmere for vår vurdering av disse.

Konklusjon med forbehold vedrørende årsregnskapet for 2024
Våre kontroller viser at kommunen ikke har tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av vesentlige balansekontoer slik bokføringsloven § 11 krever. Vi har derfor ikke kunne innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessige revisjonsbevis for flere vesentlige poster i balansen.

Næringsutlån:
Kautokeino kommune har balanseført næringsutlån på kontoene 216890111 og 222890130 på til sammen kr 3,7 millioner. Rapport fra Intrum kan ikke dokumentere disse saldoene og det antas derfor at fordringene er overvurdert.

Under forutsetning om at utlånene er klassifisert korrekt medfører dette at utlån i størrelsesorden 2,7 millioner kroner, kontoart 216890111, skulle vært tapsført i sin helhet med resultateffekt. Det resterende beløpet på om lag kr 1 million konto 222890130, føres kun mot kapitalkonto.

Sykepengerefusjoner:
Kommunen har balanseført kr 3,5 millioner i ubetalte sykelønnsrefusjoner. Av denne summen utgjør kr 1,6 millioner fordringer fra gammel Agresso. Kommunen har ikke klart å dokumentere den gamle fordringen og vi stiller spørsmål ved både fordringene eksistens og verdsettelse. Vi mener det er stor usikkerhet til denne fordringen og at den er overvurdert. I så fall ligger det et, vesentlige tap som må utgiftsføres.

Bundet fond:
Regelverk for klassifisering av bundne driftsfond fra «Rammeverket for kommuneregnskap» sier følgende:

Midler som i medhold av lov, forskrift eller avtale med andre enn kommunen selv er reservert særskilte formål, og som ikke benyttes i budsjettåret, skal avsettes til bundne fond, jf. kommuneloven § 14-10 fjerde ledd. Avsetninger av slike midler skal således skje når inntektsførte midler er større enn de påløpte utgiftene til formålet, eller på annet grunnlag skal avsettes.

Typisk er slike midler

- *øremerkede tilskudd fra staten eller andre, herunder gaver til bestemte formål, som ennå ikke er brukt til sitt påtenkte formål*
- *inntekter som etter lov eller forskrift er forutsatt avsatt til fond*

Avsetninger til og bruk av bundne driftsfond regnskapsføres i driftsregnskapet, mens avsetninger til og bruk av bundne investeringsfond regnskapsføres i investeringsregnskapet.

Skulle øremerkede midler ikke bli brukt opp, må resterende overføres tilbake til giver. Kommunen selv kan ikke binde opp midler.

Kautokeino kommune har, utenom selvkostfondene, balanseført bundne fond på kr 26,5 millioner kroner. Vi mener at det er grunn til å anta at flere av disse avsetningene ikke er gjort etter gjeldende rammeverk og at fondene derfor kan være feilklassifisert. Dette betyr at flere fond som i regnskapet er bundet mest sannsynlig burde vært bokført som frie fond, noe ville medført at kommunens disposisjonsfond ville økt med tilsvarende beløp. Det er vanskelig å anslå konkret beløpsmessig størrelsesorden, men det antas at det er vesentlige størrelser. Kommunen har gjort en stor opprydding i 2024, men det gjenstår enda en del avklaringer.

Vi ønsker i denne forbindelse å påpeke følgende kontoer dere flere av dem er gamle, og avsetninger til disse daterer seg mange år tilbake. Bruk av midler over de siste tre til fire årene har vært beskjedne. Vi ber om avklaringer på disse.

- Konto 251080111 Giellagiisa gielladoaimmat kr 708 516. Kommunen opplyser at manglende personell har medført at språkprosjektet ikke er blitt gjennomført. Det bes opplyst om kommunen har en fastsatt frist for når midlene må være disponert.
- Konto 251080114 Helsepersonell legetjenesten kr 957 058. Midlene gjelder inntekter legetjenesten mottar for veiledning av studenter. Etter vår vurdering anses dette **ikke** som bundne midler i henhold til gjeldende regelverk.
- Konto 251080131 Styrking av kommunalt barnevern kr 1 292 804. Kommunen avventer tilbakemelding fra Statsforvalteren om eventuelt tilbakebetalingskrav.
- Konto 251080133 Flyplassen 2000 kr 2 174 951. Det bes om en redegjørelse for kommunens planlagte disposisjon av disse midlene.
- Konto 251080555 Like muligheter for alle NAV kr 603 880. Kommunen avventer tilbakemelding fra Statsforvalteren om eventuelt tilbakebetalingskrav.
- Konto 251080511 Alis fond kr 533 587. Hva er grunnen for denne avsetningen i 2024?

Kommunen har svart at de skal gjøre ny vurdering på følgende fond i 2025 – det bes om oppdatert status på disse

- Konto 251080113 Realfagskommunesatsing kr 356 517.
- Konto 251080311 Samisk opplæring grunnskole kr 230 000
- Konto 251080357 Digitale læremidler kr 50 800

Konto 251080130 Kraftfond/Næringsfond kr 10 915 363
Vi har sett på føringer på dette fondet flere år tilbake i tid, og pr. 1.1.2015 var saldo kr. 3 286 725. Slik vi ser det er dette inntekter fra konsesjonsavgifter fra NVE, samt renteinntekter som er hovedinntektene her. Fra 2018 til 2024 er det brukt kr 2 450 000, samtidig som fondet har økt med kr 8,9 millioner. Vi ser at det har vært gjort store avsetninger i 2018, 2021 og 2023, disse har vi ikke kontrollert. Vårt spørsmål er om alle midlere som står på denne kontoen er bundne midler, og hva kommunen tenker at disse midlene skal brukes til?

Årsberetningen og annen øvrig informasjon:
Som følge av de forhold vi har tatt opp i «Konklusjon med forbehold vedrørende årsregnskapet for 2024», har vi følgelig ikke vært i stand til å konkludere på om årsberetningen og annen øvrig informasjon inneholder vesentlig feilinformasjon.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav:
Som følge av de forhold vi har tatt opp i «Konklusjon med forbehold vedrørende årsregnskapet for 2024», har vi tatt inn forbehold på vår konklusjon om registrering og dokumentasjon og redegjørelse for vesentlige budsjettavvik.

Andre forhold:
Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 15.04.2025, som ble avgitt ved utløpet av forskriftens frist for å avlegge revisjonsberetning. Fullstendig årsregnskap var på dette tidspunkt ikke avgitt av kommunedirektøren, og årsberetning var ikke utarbeidet.
Årsregnskapet ble første gang avlagt 8.10.2025, flere noter måtte korrigeres og endelig årsregnskap ble avlagt 22.1.2026. Årsrapporten er datert 2.10.2025, men ble ikke oversendt til revisjonen før 6.11.2025.

Med hilsen

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi: Kommunedirektør i Kautokeino kommune
Økonomisjef i Kautokeino kommune

S Æ R U T S K R I F T

Dárkkistanlávdegoddi:	Guovdageainnu suohkan	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune		
Møtedato:	13. Februar 2026	**J.nr:**	KUSEK02390

Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávdegoddi/ Kontrollutvalget i Kautokeino kommune behandlet sak om nummerert revisorbrev- revisjonsbrev nr. 5 om årsregnskap 2024 Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune på møte 13. Februar 2026.

Nedenfor framgår kontrollutvalgets behandling og vedtak i saken:

SAK 5/ 26

NUMMERERT REVISORBREV - REVISJONSBREV NR. 5 OM ÅRSREGNSKAP 2024 GUOVDAGEAINNU SUOHKAN/ KAUTOKEINO KOMMUNE

1. Kontrollutvalget viser til nummerert brev – revisjonsbrev nr. 5: *Årsregnskap 2024 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune*, datert 30. januar 2026. Kontrollutvalget vurderer de forhold som påpekes av revisor som alvorlige, og finner det nødvendig å rapportere revisors påpekninger i saken til kommunestyret:

   - Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune mangler tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av enkelte vesentlige balansekontoer slik bokføringsloven § 11 krever.
   - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har vesentlige mangler og feil i regnskapet for 2024, det gjelder næringslån, sykepengerefusjoner, budne fond og kraftfondet / næringsfondet, som får konsekvenser for revisors konklusjoner.
   - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune overholder ikke fristene i gjeldende lov og forskrift for avlevering av årsregnskap og årsberetning.

   Kontrollutvalget ber om skriftlig redegjørelse fra kommunedirektøren om forholdene som er tatt opp i det nummererte brevet er rettet, eller hvordan disse blir fulgt opp av kommunen. Frist for tilbakemelding til revisor settes til 1. april 2026.

   Kontrollutvalget ber revisor om skriftlig tilbakemelding til utvalget om revisor sin oppfølging av brevet, samt om revisor vurderer at kommunen har rettet opp eller tilstrekkelig fulgt opp forholdene som tas opp i det nummererte brevet.

Kontrollutvalget følger opp saken ytterligere når dokumentasjon fra revisor og kommunedirektøren er mottatt hos kontrollutvalget ved sekretariatet.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling*:*

Kommunestyret viser til sak fra kontrollutvalget om nummerert brev – revisjonsbrev nr. 5: Årsregnskap 2024 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune, datert 30. januar 2026. Kommunestyret støtter kontrollutvalgets vurdering, som sier at de forhold som påpekes av revisor er alvorlige.

Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette nødvendige tiltak for å sikre:

- *tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av alle vesentlige kontoer*
- *korrekt og fullstendig regnskapsføring av næringslån, sykepengerefusjoner, bundne fond og kraftfond/næringsfond*
- *at lovpålagte frister for avleggelse av årsregnskap og årsberetning heretter overholdes*

Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere fremdriften både til kontrollutvalget og kommunestyret.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken. Revisjonen orienterte om revisor beretningen til årsregnskapet og årsregnskapet for 2024.

Kontrollutvalget stilte spørsmål og drøftet saken.

Kontrollutvalgets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Sekretariatets forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget viser til nummerert brev – revisjonsbrev nr. 5: *Årsregnskap 2024 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune*, datert 30. januar 2026. Kontrollutvalget vurderer de forhold som påpekes av revisor som alvorlige, og finner det nødvendig å rapportere revisors påpekninger i saken til kommunestyret:

   - Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune mangler tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av enkelte vesentlige balansekontoer slik bokføringsloven § 11 krever.
   - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har vesentlige mangler og feil i regnskapet for 2024, det gjelder næringslån, sykepengerefusjoner, budne fond og kraftfondet / næringsfondet, som får konsekvenser for revisors konklusjoner.
   - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune overholder ikke fristene i gjeldende lov og forskrift for avlevering av årsregnskap og årsberetning.

   Kontrollutvalget ber om skriftlig redegjørelse fra kommunedirektøren om forholdene som er tatt opp i det nummererte brevet er rettet, eller hvordan disse blir fulgt opp av kommunen. Frist for tilbakemelding til revisor settes til 1. april 2026.

Kontrollutvalget ber revisor om skriftlig tilbakemelding til utvalget om revisor sin oppfølging av brevet, samt om revisor vurderer at kommunen har rettet opp eller tilstrekkelig fulgt opp forholdene som tas opp i det nummererte brevet.

Kontrollutvalget følger opp saken ytterligere når dokumentasjon fra revisor og kommunedirektøren er mottatt hos kontrollutvalget ved sekretariatet.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling*:*

Kommunestyret viser til sak fra kontrollutvalget om nummerert brev – revisjonsbrev nr. 5: Årsregnskap 2024 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune, datert 30. januar 2026. Kommunestyret støtter kontrollutvalgets vurdering, som sier at de forhold som påpekes av revisor er alvorlige.

Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette nødvendige tiltak for å sikre:

- *tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av alle vesentlige kontoer*
- *korrekt og fullstendig regnskapsføring av næringslån, sykepengerefusjoner, bundne fond og kraftfond/næringsfond*
- *at lovpålagte frister for avleggelse av årsregnskap og årsberetning heretter overholdes*

Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere fremdriften både til kontrollutvalget og kommunestyret.

S A K S F R A M L E G G

Dárkkistanlávdegoddi:	Guovdageainnu suohkan	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune		
Møtedato:	13. februar 2026	**J.nr:**	KUSEK02390

Sak 5/26

NUMMERERT REVISORBREV - REVISJONSBREV NR. 5 ÅRSREGNSKAP 2024 KAUTOKEINO KOMMUNE

Saksdokumenter:

- Nummerert brev – Revisjonsbrev nr. 5 - Årsregnskap 2024 Kautokeino kommune fra KomRev NORD IKS, datert 30. Januar 2026.

Sekretariatets forslag til vedtak/ innstilling:

1. Kontrollutvalget viser til nummerert brev – revisjonsbrev nr. 5: *Årsregnskap 2024 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune*, datert 30. januar 2026. Kontrollutvalget vurderer de forhold som påpekes av revisor som alvorlige, og finner det nødvendig å rapportere revisors påpekninger i saken til kommunestyret:

    - Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune mangler tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av enkelte vesentlige balansekontoer slik bokføringsloven § 11 krever.
    - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har vesentlige mangler og feil i regnskapet for 2024, det gjelder næringslån, sykepengerefusjoner, budne fond og kraftfondet / næringsfondet, som får konsekvenser for revisors konklusjoner.
    - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune overholder ikke fristene i gjeldende lov og forskrift for avlevering av årsregnskap og årsberetning.

Kontrollutvalget ber om skriftlig redegjørelse fra kommunedirektøren om forholdene som er tatt opp i det nummererte brevet er rettet, eller hvordan disse blir fulgt opp av kommunen. Frist for tilbakemelding til revisor settes til 1. april 2026.

Kontrollutvalget ber revisor om skriftlig tilbakemelding til utvalget om revisor sin oppfølging av brevet, samt om revisor vurderer at kommunen har rettet opp eller tilstrekkelig fulgt opp forholdene som tas opp i det nummererte brevet.

Kontrollutvalget følger opp saken ytterligere når dokumentasjon fra revisor og kommunedirektøren er mottatt hos kontrollutvalget ved sekretariatet.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling*:*

Kommunestyret viser til sak fra kontrollutvalget om nummerert brev – revisjonsbrev nr. 5: Årsregnskap 2024 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune, datert 30. januar 2026. Kommunestyret støtter kontrollutvalgets vurdering, som sier at de forhold som påpekes av revisor er alvorlige.

Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette nødvendige tiltak for å sikre:

- *tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av alle vesentlige kontoer*
- *korrekt og fullstendig regnskapsføring av næringslån, sykepengerefusjoner, bundne fond og kraftfond/næringsfond*
- *at lovpålagte frister for avleggelse av årsregnskap og årsberetning heretter overholdes*

Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere fremdriften både til kontrollutvalget og kommunestyret.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget har mottatt nummert revisorbrev – Revisjonsbrev nr 5 - fra revisor. I revisjonsbrevet redegjør revisor nærmere for deres vurdering av forbehold i revisjonsberetningen datert 30. januar 2026.

Revisorens forbehold om årsregnskapet 2024, årsberetning og annen øvrig informasjon

Revisor peker på at Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune ikke har tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av enkelte vesentlige balansekontoer slik bokføringsloven § 11

Revisor viser til følgende mangler eller feil i balansekontoer

- Næringslån - foreligger manglende dokumentasjon av saldo på konto 216890111 og 222890130. Rapport fra Intrum bekrefter ikke saldoene, og det er dermed ikke mulig å dokumentere om regnskapet viser korrekt balanse. Mulig det må tapsføres.
- Sykepengerefusjoner- Eldre fordringer kan ikke dokumenteres og må vurderes som tapt, med tilhørende behov for tapsføring.
- Budne fond- Revisor ber om avklaring av klassifiseringen av flere kontoer som per i dag er presentert som bundne fond. Det er ikke tilstrekkelig dokumentert at midlene faktisk tilfredsstiller kravene til å klassifiseres som bundet.

- Kraftfondet - Revisor ber om dokumentasjon og avklaring knyttet til avsetninger gjort i 2018, 2021 og 2023. Det er uklart hvilke deler av midlene som er bundet, samt formålet for bruken av disse midlene.

På grunn av de identifiserte manglene og feilene i årsregnskapet viser revisor til at de ikke har kunnet konkludere med om årsberetningen og øvrig informasjon inneholder vesentlig feilinformasjon**.**

Revisor har avgitt forbehold knyttet til:

- Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- Redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Andre forhold

Revisor peker på at årsregnskapet og årsberetningen ikke var ferdigstilt innen fristen, ble levert betydelig forsinket og måtte korrigeres før endelig avleggelse. Årsregnskapet ble første gang avlagt 8.10.2025, men flere noter måtte korrigeres før endelig årsregnskap ble avlagt 22.01.2026. Årsrapporten er datert 2.10.2025, men ble ikke oversendt til revisjonen før 6.11.2025.

Sekretariatets vurdering:

Generelt om revisor og kontrollutvalget behandling av nummererte brev:

I kommuneloven § 24-7 framgår det at revisor skal gi skriftlige meldinger (nummererte brev) til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren i følgende tilfeller:

- vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- enhver mislighet
- hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor har altså en plikt til å ta opp diverse vesentlige forhold med mer i «nummererte brev». Slike brev inneholder informasjon som revisor mener det er nødvendig å informere kontrollutvalget om.

Det er anbefalt at kontrollutvalget behandler nummererte brev som egen sak.

Normalt vil det være kommunedirektøren som har ansvaret for å rette opp eller følge opp de feil og mangler mm. som revisor har tatt opp brevet. Hvem som har slikt ansvar, vil normalt framgå av revisor sitt brev.

Revisor skal kontrollere om den som har ansvaret for feil og mangler mm. retter opp/følger opp forholdene. Revisor henter inn informasjon fra den ansvarlige om, og hvordan, forholdene er rettet eller fulgt opp.

Kontrollutvalget skal se til at de forholdene revisor har tatt opp i nummererte brev, blir rettet eller fulgt opp. Kontrollutvalget sitt grunnlag for dette er normalt de undersøkelser som revisor har gjort om forholdene blir rettet eller fulgt opp. Kontrollutvalget bør ta forholdene i nummererte brev opp og med revisor for å finne ut hvordan brevet blir fulgt opp. Kontrollutvalget kan også be kommunen om opplysninger.

Kontrollutvalget bør gjøre en grundig behandling av de forholdene som blir omtalt i nummererte brev. Når kontrollutvalget har fått svar fra revisor og kommunedirektøren eller andre i kommunen, bør kontrollutvalget igjen vurdere om et nummerert brev skal bli behandlet som en egen sak.

Kontrollutvalget kan be kommunedirektøren eller andre i kommunen, og revisor om å gjøre greie for saken i møtet. Det er opp til kontrollutvalget å avgjøre om saken i så fall også skal sendes videre til kommunestyret.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fult opp. Denne oppsummeringa gir kontrollutvalget et grunnlag for å ivareta sitt ansvar for å se til at de forholdene revisor har tatt opp i nummererte brev, blir rettet eller fulgt opp.

Revisor sin oppsummering må settes opp som sak i kontrollutvalget. Kontrollutvalget bør be revisor og kommunedirektøren eller andre i kommunen om å gjøre rede for de forholdene som ikke er rettet eller tilstrekkelig fulgt opp, i møte. Forhold som ikke har blitt retta eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere til kommunestyret.

Nummert brev – Revisjonsbrev nr. 5 fra revisor til kontrollutvalget i Kautokeino kommune
Kontrollutvalget skal se til at de forholdene revisor har tatt opp i nummererte brev, blir rettet eller fulgt opp.

Revisor peker på flere forhold i nummert revisor brev nr. 5:

- Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune mangler tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av enkelte vesentlige balansekontoer slik bokføringsloven § 11 krever.
- Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har vesentlige mangler og feil i regnskapet for 2024, det gjelder næringslån, sykepengerefusjoner, budne fond og kraftfondet / næringsfondet, som får konsekvenser for revisors konklusjoner.
- Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune overholder ikke fristene i gjeldende lov og forskrift for avlevering av årsregnskap og årsberetning

Sekretariatet vurderer det som alvorlig at kommunen ikke har tilfredsstillende rutiner for avstemming og dokumentasjon av enkelte vesentlige balansekontoer, slik bokføringsloven § 11 krever. Revisor har avdekket mangler og feil i dokumentasjon og revisjonsbevis knyttet til sentrale balanseposter, herunder næringslån, sykepengerefusjoner og kraftfondet. Disse forholdene har medført at revisor ikke har kunnet konkludere om årsregnskapet, årsberetningen og øvrige vesentlige budsjettavvik. Revisor påpeker i tillegg at årsregnskap og årsberetning ikke er avlagt innen fristene fastsatt i kommuneloven.

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalget i vedtak gir uttrykk for at utvalget ser alvorlig på de opplysninger som framkommer i dette nummererte brevet. Revisor og kommunedirektør inviteres

til kontrollutvalgets møte for å orientere om saken. Det legges videre til grunn at forslag til vedtak justeres i møtet dersom det i kontrollutvalgets møte fremkommer supplerende opplysninger ved orienteringer/presentasjon som aktualiserer dette.

Kontrollutvalget forutsetter at revisjonen følger opp forholdet med kommunedirektøren, og ser til at oppfølgingen rapporteres til kontrollutvalget. Kontrollutvalget har et særskilt ansvar for det blir ført kontroll med økonomiforvaltningen, det vil si kontroll med at forvaltningen er i samsvar med lover og forskrifter og kommunens egne reglement og vedtak. Det vises i den sammenheng til kommuneloven § 24-7 fjerde ledd der det heter at revisor årlig skal gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp etter første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget sender saken til kommunestyret.

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x_ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.:	Saksbehandler:	Dato:
2023/993-18	Berit Solveig Bals	16.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
8/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
8/26	Kommunestyret	16.04.2026

KONTROLLUTVALGETS ÅRSMELDING FOR 2025

Melding om vedtak sendes til:

- Kontollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS (KUSEK IKS), org.nr 991 520 759

Det vises til:

- Særutskrift fra kontrollutvalgets sak 16/26 med vedlegg.

Vedlegg:

1. Særutskrift av sak 16/25 Kontrollutvalgets årsmelding 2025.
2. Kontrollutvalgets årsmelding for 2025
3. Kontrollutvalgets saksframlegg i sak 16/26 Kontrollutvalgets årsmelding 2025.

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kontrollutvalgets årsmelding for 2025 legges med dette frem for kommunestyret for behandling. Kontrollutvalget behandlet saken i møte 19.02.26, sak 16/26. Kommunedirektørens innstilling er i tråd med innstilling fra kontrollutvalget.

Kontrollutvalget innstiller direkte til kommunestyret.

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2025 til orientering.

Guovdageainnu suohkanstivrii
Kommunestyret i Kautkeino kommune

S Æ R U T S K R I F T

Dárkkistanlávdegoddi:	Guovdageainnu suohkana	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune		
Møtedato:	19. februar 2026	**J.nr:**	KUSEK02406

Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávdegoddi / Kontrollutvalget i Kautokeino kommune behandlet sak om kontrollutvalgets årsmelding for 2025 på møte 19. Februar 2026.

Nedenfor framgår kontrollutvalgets behandling og vedtak i saken:

SAK 16/25

KONTROLLUTVALGETS ÅRSMELDING FOR 2025

Kontrollutvalgets vedtak:

Den fremlagte årsmeldingen med de endringer gjort i møtet, fastsettes som årsmelding for Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávdegoddi/ Kautokeino kommunes kontrollutvalg for 2025.

Årsmeldingen oversendes kommunestyret i Guovdageaidnu- Kautokeino med følgende innstilling:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2025 til orientering.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken. Kontrollutvalget stilte spørsmål og drøftet saken.

Omforent forslag fra kontrollutvlaget til endring i første setning i sekretariatets forslag til vedtak:

Tilføye med *de endringer gjort i møtet* i første setning i sekretariatets forslag til vedtak.

Sekretariatets forslag til vedtak med kontrollutvalgets endringer ble enstemmig vedtatt.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Den fremlagte årsmeldingen fastsettes som årsmelding for Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávdegoddi/ Kautokeino kommunes kontrollutvalg for 2025.

Årsmeldingen oversendes kommunestyret i Guovdageaidnu- Kautokeino med følgende innstilling:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2025 til orientering.

Vedlegg

- Kontrollutvalgets årsmelding 2025, vedtatt i sak 16/26
- Sekretariatets saksfremlegg til kontrollutvalget i sak 16/26

Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávdegoddi
Kontrollutvalget i Kautokeino kommune

ÅRSMELDING 2025

Vedtatt i kontrollutvalget 19. Februar 2026, sak 16 /26

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotte Čállingoddi SGO
Org.nr. 991 520 759
Postadresse: Altaveien 95/97, 9513 Alta
www.kusek.no

Innhold

Innhold

1 Kontrollutvalgets formål 3
2 Kontrollutvalgets ansvar og myndighet 3
3 Kontrollutvalgets sammensetning 4
4 Økonomiske rammer og forbruk 4
5 Møter og saker 5
6 Kurs og konferanser 6
7 Kontrollutvalgets sekretariat 6
8 Revisjonsordningen 6
8.1 Regnskapsrevisjon 7
8.2 Forenklet etterlevelseskontroll 7
8.3 Oppfølging av revisjonsmerknader og nummererte brev 7
8.4 Forvaltningsrevisjon 8
8.5 Eierskapskontroll 8
9 Annet kontrollarbeid 9
Vedlegg 1: Oversikt over saker behandlet i Kontrollutvalget i Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune i 2025 10

1 KONTROLLUTVALGETS FORMÅL

Kommunestyrets overordnede ansvar for kontroll utøves gjennom kontrollutvalget, jf. kommuneloven § 23-1. Utvalget skal på vegne av kommunestyret forestå det løpende kontroll med forvaltningen av kommunen samt se til at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning, jf. kommuneloven § 23-2.

Kontrollutvalgets arbeid bidrar til å bygge opp og vedlikeholde tilliten hos innbyggerne til det politiske system og til kommunen som velferdsforvaltning.

2 KONTROLLUTVALGETS ANSVAR OG MYNDIGHET

Kontrollutvalget skal påse at

a) kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i
d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
e) vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

Kontrollutvalget kan kreve at kommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver. Kontrollutvalget kan også foreta undersøkelser som det mener er nødvendige. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrolltiltak etter kommunelovens § 23-2.

Kontrollutvalget har rett til å være til stede i lukkede møter i folkevalgte organer i kommunen. Kommunestyret kan selv bestemme at denne retten ikke gjelder lukkede møter i kommunestyret.

3 KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING

Kontrollutvalget har i 2024 hatt følgende sammensetning:

Leder
Ann- Britt Eira Sara (AP)

Nestleder
Samuel P. Gaup (V)

Medlemmer
Agnethe Eriksen (AP)
Ol- Johan Gaup (JSL)
Anders Isak A. Oskal (H)

Varamedlemmer
Per Nils Saari (AP)

Anna Kristine Sokki Bongo (JSL)
Anders A. Gaup (AP)
Lena Susanne Kvernmo Gaup (GSL)
Ellen Marie Vars (Árja)
Issat I. Turi (JSL)

Medlemsendringer i kontrollutvalget
Medlem Anders J. Bals (H) og varamedlem Kent Raymond Bæhr Eide (V)har søkt om og fått innvilget fritak fra sine verv i kontrollutvalget for 2025.

Ol- Johan Gaup (JSL) er valgt inn som nytt medlem i utvalget.

4 ØKONOMISKE RAMMER OG FORBRUK

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Kommunestyret fastsetter budsjettrammen i forbindelse med behandling av kommunens årsbudsjett.

Tilstrekkelige budsjettrammer er en forutsetning for at kontrollutvalget skal kunne utføre alle oppgaver utvalget har ansvar for. Det er viktig at kontrollutvalget også har økonomisk handlingsrom til å kunne gjennomføre opplæringstiltak, for eksempel deltakelse på kurs og konferanser.

Kontrollutvalgets utgifter kan deles inn i tre hovedområder:

- kontrollutvalgets interne drift
- kjøp av sekretariatstjenester
- kjøp av revisjonstjenester og eventuelt andre tjenester

Regnskapsmessig forbruk i 2025 i forhold til budsjett var som følger:

Funksjon 110 Kontroll og revisjon	Budsjett 2025 (sak 27/24)	REV Budsjett 2024 KS	Regnskap
Godtgjørelse folkevalgte (fast ledergodtgjørelse)	60 000	591 702	558 287,56
Møtegodtgjørelse	7 500		
Ref. tapt arbeidsfortjeneste	30 000		
Abonnement/kontingent /lisens	7 000		
Bevertning møter/kurs	2 500		
Opplæring, kurs	37 000		
Skyss- og kostgodtgjørelse	11 000		
Andre transportutgifter	36 500		
Kjøp fra IKS (	463 000		
Kjøp fra IKS (revisjon t)	838 000	838 000	843 000
Sum netto driftsutgifter	**1 492 000**	**1 429 702**	**1 401 287,56**

Tabell 1 Regnskapstall for 2025. Kilde: Guovdageainnu suohkan-Kautokeino kommune

*Dette er foreløpige regnskapstall pr. 10.02.2025. Regnskapet er ikke revidert.

Oppstillingen viser at det samlet sett ble brukt mindre enn budsjettert.

5 MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har hatt 4 møter og behandlet 49 saker i løpet av året.

Kontrollutvalget har ivaretatt de løpende oppgaver utvalget har ansvar for så godt det har latt seg gjøre.

Kontrollutvalgets saker kan deles inn i følgende kategorier:

1) Påse-ansvar revisjon generelt
2) Påse-ansvar regnskapsrevisjon
3) Påse-ansvar forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
4) Annet kontrollarbeid
5) Kontrollutvalgets interne drift

Sakene som er behandlet i 2025 fordeler seg som følger på de ulike kategoriene:

Tabell 2 Oversikt over saker i kontrollutvalget i Kautokeino

Kategori	Saker
Påse-ansvar revisjon generelt	3
Påse-ansvar regnskapsrevisjon	10
Påse-ansvar forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll	11
Annet kontrollarbeid	8
Kontrollutvalgets interne drift	17
Sum	**49**

Oversikt over saker behandlet i kontrollutvalget i vedlegg 1.

6 KURS OG KONFERANSER

Medlem Anders Isak Oskal og varamedlem Kent Raymond Eide har deltatt på Forum for kontroll og tilsyn (FKT) sin fagkonferanse 3. Og 4. juni 2025. Anders Isak Oskal av kontrollutvalget deltok på årsmøte for FKT den 4. juni 2025. Leder av kontrollutvalget har deltatt på NKRF kontrollutvalgskonfernse i januar 2025 på Gardermoen, og FKT kontrollutvalgsleder skole 3 , 15. og 16. oktober i 2025.

7 KONTROLLUTVALGETS SEKRETARIAT

Sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget har i perioden vært ivaretatt av KUSEK IKS[1]. Selskapet eies av samtlige kommuner i Vest-Finnmark. Den som utfører sekretariatsoppgaver for kontrollutvalget, er i henhold til kommuneloven § 23-7 direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir. Sekretariatet har ansvaret for at alle saker som behandles i kontrollutvalget er forsvarlig utredet og at utvalgets vedtak blir fulgt opp. Om en sak er forsvarlig utredet er opp til kontrollutvalget å vurdere.[2] Sekretariatet ivaretar de praktiske sekretariatsfunksjoner for kontrollutvalget, herunder arkiv.

8 REVISJONSORDNINGEN

Revisjonsordningen for Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune har blitt ivaretatt ved interkommunalt samarbeid gjennom eierskap i Komrev Nord IKS.

Påse-ansvar overfor revisjonen

Kontrollutvalget er i lov pålagt ansvaret for å påse at kommunen har en revisjonsordning som er forsvarlig og i tråd med krav fastsatt i lov og forskrift. Dersom utvalget mener at

[1] KUSEK IKS står for Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS/Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotte Čállingoddi SGO.

[2] Dette framgår av punkt 9.4.4 i Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

revisjonsordningen ikke er forsvarlig har det en plikt til å gjøre noe for å bringe forholdet i orden.

Kontrollutvalget har som ledd i påse-ansvaret blant annet behandlet oppdragsansvarlige revisorers egenvurdering av uavhengighet til Kautokeino kommune. Revisjonsstrategi for årsregnskapet for 2025 er ikke utarbeidet, i påvente av at årsregnskapet for 2024 skulle avlegges og revideres.

8.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal påse at kommunens og kommunale foretaks årsregnskap blir revidert på en betryggende måte, og holde seg orientert om at revisjonen foregår i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk. Utvalget skal avgi uttalelse til kommunens årsregnskap og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.

Regnskapsrevisor har gitt negativ revisjonsberetning datert 15.4.2025, på grunn av at kommunedirektør ikke har avlagt regnskap og årsberetning for 2024 innen lovbestemt frist. Kommunedirektøren og revisor har orientert kontrollutvalget om status for avleggelsen av årsregnskapet for 2024 i samtlige møter i 2025. Kontrollutvalget har ved to anledninger sendt bekymringsmelding til kommunestyret om fremdriften i arbeidet med årsregnskapet og årsberetningen for 2024. Det vises til i kontrollutvalgets vedtak i sak 28/25 fra møtet 16. september 2025 og sak 43/25 fra møtet 27. november 2025. Kontrollutvalget kan ikke se at disse er behandlet i kommunestyret.

8.2 Forenklet etterlevelseskontroll

I ny kommunelov § 24-9 stilles det krav om at kommunens regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Dette kravet inngår også som en naturlig del av kontrollutvalgets påse-ansvar overfor revisjonen og kommuneforvaltningen. Revisor skal årlig, og senest 30. juni, avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren om resultatet av kontrollen.

Som en del av revisors risikovurdering og vesentlighetsanalyse i Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune har revisor valgt å gjennomføre en forenklet etterlevelseskontroll med fokus på kommunens etterlevelse av anskaffelsesreglementet i 2024.

Revisor har sendt en egen rapport fra kontrollen, samt nummerert brev – revisjonsbrev nr. 4 til kontrollutvalget med anmerkninger knyttet til manglende etterlevelse av anskaffelsesreglementet. Kontrollutvalget har behandlet saken, og sendt den til kommunestyret for orientering. Kontrollutvalget kan ikke se at saken er orientert til kommunestyret.

8.3 Oppfølging av revisjonsmerknader og nummererte brev

Kontrollutvalget har behandlet følgende påpekninger og nummererte brev dokumenter fra revisor i 2025

2/25 29/25	*Oppfølging av nummerert revisorbrev nr. 3 - årsregnskapet for 2023*
3/25 30/25	*Oppfølging av nummerert revisorbrev nr. 1 - Forenklet etterlevelseskontroll - finansreglement*
34/25	*Nummerert revisorbrev nr. 4- Forenklet etterlevelseskontroll 2024- Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune*

Sakene er behandlet i kontrollutvalget, og utvalget avventer svar fra kommunedirektøren på de forholdene som er påpekt i revisors brev. Kontrollutvalget har særskilt rapportert sak 34/25 til kommunestyret.

8.4 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er av myndighetene karakterisert som et grunnleggende element i kommunens demokratiske egenkontroll. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om kommunen etterlever regelverk, oppnår fastsatte mål og om ressursene forvaltes effektivt.

Forvaltningsrevisjoner gjennomføres i samsvar med bestemmelsene i kommunelov og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Kontrollutvalget skal utrede behov for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjon og rapportere resultatene av forvaltningsrevisjoner til kommunestyret. Kommunedirektør skal følge opp vedtak i kommunestyret, og gjøre nødvendige endringer og forbedringer i forvaltningen. Kontrollutvalget skal følge opp vedtak i kommunestyret.

I henhold til vedtatt plan for forvaltningsrevisjoner i perioden 2025 -2028, har kontrollutvalget vedtatt oppstart og bestilt forvaltningsrevisjon i økonomistyring og økonomisk intern kontroll, forventet levering høsten 2026

Kontrollutvalget har gjennomført oppfølging av følgende forvaltningsrevisjoner i 2025.

04/25	*Oppfølging av forvaltningsrevisjon om forvaltning av næringsfond*
05/25	*Oppfølging av forvaltningsrevisjon om rutiner for ansettelser*
06/25	*Oppfølging av forvaltningsrevisjon av mobbing av barn og unge*
35/25	*Oppfølging av forvaltningsrevisjon av anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging - Kautokeino kommune (2022)*

I henhold til bestemmelsene i kommuneloven § 23-2 bokstav e, har kontrollutvalget har rapportert til kommunestyret om utvalgets oppfølging av kommunestyrets vedtak etter revisjonsrapporter. Kontrollutvalget kan ikke se at sakene er behandlet i kommunestyret.

8.5 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll er en av de lovpålagte oppgavene til kontrollutvalget og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges demokratisk styring og kontroll.

Det er ikke gjennomført eierskapskontroller i 2025.

9 ANNET KONTROLLARBEID

Kontrollutvalget i Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune har forøvrig jobbet med å utarbeide rutiner for kontrollutvalgets ansvar og oppgaver og kvalitetsikring av kontrollutvalgets arbeid. Kommunedirektøren har orientert om aktuelle saker i kontrollutvalget.

Guovdageaidnu, 19.februar 2026
for kontrollutvalget i Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune

Ann Britt Eira Sara / sign.
Leder

Vedlegg 1: Oversikt over saker behandlet i Kontrollutvalget i Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune i 2025

01/25	Orientering om status for avleggelse av årsregnskap og årsmelding for 2024
02/25	Oppfølging av nummerert revisorbrev nr. 3 - årsregnskapet for 2023
03/25	Oppfølging av nummerert revisorbrev nr. 1 - Forenklet etterlevelseskontroll - finansreglement
04/25	Oppfølging av forvaltningsrevisjon om forvaltning av næringsfond
05/25	Oppfølging av forvaltningsrevisjon om rutiner for ansettelser
06/25	Oppfølging av forvaltningsrevisjon av mobbing av barn og unge
07/25	Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors vurdering av uavhengighet
08/25	Forslag til reglement for kontrollutvalget i Kautokeino kommune
09/25	Evaluering av kontrollutvalgets arbeid i 2024 - Kautokeino kommune
10/25	Kontrollutvalgets årsmelding 2024- Kautokeino
11/25	Endring av møtedato i vedtatt møteplan for kontrollutvalget i 2025
12/25	Referater møte 01- 2025
13/25	Godkjenning av innkalling
14/25	Godkjenning av saksliste
15/25	Orientering om vedtatt plan for forvaltningsrevisjon i Kautokeino kommune i perioden 2025- 2028
16/25	Orientering om vedtatt plan for eierskapskapskontroll for perioden 2025 -2028
17/25	Orientering om avleggelse av årsregnskap og årsmelding for 2024 - Kautokeino kommune
18/25	Rutiner for oppstart, bestilling, behandling og oppfølging av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
19/25	Oppstart forvaltningsrevisjon om økonomistyring / økonomisk intern kontroll
20/25	Kommunikasjonsstrategi for kontrollutvalget i Kautokeino kommune
21/25	Kontrollutvalgets årsmelding 2024- Kautokeino
22/25	Orientering - Søksmål fra tidligere kommunedirektør
23/25	Referater møte 2- 25
24/25	Eventuelt – Status byggesaksbehandling- teknisk enhet
25/25	Godkjenning av innkalling
26/25	Godkjenning av saksliste
27/25	Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget
28/25	Orientering om status for avleggelse av årsregnskap og årsrapport 2024 - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune
29/25	Oppfølging av nummerert revisorbrev nr. 3 - årsregnskapet for 2023
30/25	Oppfølging av nummerert revisorbrev nr. 1 - Forenklet etterlevelseskontroll - finansreglement
31/25	Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors vurdering av uavhengighet - Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune
32/25	Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors vurdering av uavhengighet- Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune
33/25	Forenklet etterlevelseskontroll 2024 - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune-revisors uttalelse

34/25	Nummerert revisorbrev nr. 4- Forenklet etterlevelseskontroll 2024- Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune
35/25	Oppfølging av forvaltningsrevisjon av anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging - Kautokeino kommune (2022)
36/25	Overordnet prosjektskisse - økonomistyring og økonomisk intern kontroll
37/25	Kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontrollarbeidet i 2026 - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune
38/25	Orientering om status byggesaksbehandling - teknisk enhet
39/25	Referatsaker møte 03-25 KU Kautokeino
40/25	Godkjenning av innkalling
41/25	Godkjenning av saksliste
42/25	Protokoll fra forrige møte i kontrollutvalget
43/25	Orientering om status for avleggelse av årsregnskap og årsberetning 2024 - Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune
44/25	Orientering om status på forvaltningsrevisjon om økonomistyring og økonomisk internkontroll
45/25	Orientering om bestilling og levering av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroll
46/25	Oppfølging av orienteringssak om byggesaksbehandling -teknisk enhet
47/25	Forespørsel fra kontrollutvalget i Alta om regional dagssamling i regi av Forum for kontroll og tilsyn (FKT)
48/25	Årsplan og møteplan 2026 - kontrollutvalget i Kautokeino kommune
49/25	Referater

S A K S F R A M L E G G

Dárkkistanlávdegoddi:	Guovdageainnu suohkan	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune		
Møtedato:	19. februar 2026	**J.nr:**	KUSEK02406

Sak 16/26

KONTROLLUTVALGETS ÅRSMELDING FOR 2025

Saksdokumenter:

- Forslag til årsmelding for Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávdegoddi - kontrollutvalget i Kautokeino kommune 2025

Sekretariatets forslag til vedtak:

Den fremlagte årsmeldingen fastsettes som årsmelding for Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávegoddi/ Kautokeino kommunes kontrollutvalg for 2025.

Årsmeldingen oversendes kommunestyret i Guovdageaidnu- Kautokeino med følgende innstilling:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2025 til orientering.

Saksopplysninger:

Formålet med årsmeldingen er å informere kommunestyret om kontrollutvalgets aktivitet i 2025. I tillegg er det et ledd i oppfylling av rapporteringsplikten kontrollutvalget har overfor kommunestyret i henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Forskriften inneholder krav til rapportering både når det gjelder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Rapporteringen skal skje minst én gang pr år.

Kontrollutvalgets sekretariat har utarbeidet forslag til årsmelding for Guovdageainnu suohkana dárkksitanlávdegoddi / kontrollutvalget i Kautokeino kommune, der vi har oppsummert aktiviteten i kontrollutvalget i 2025. På bakgrunn av behandlingen i kontrollutvalgets møte legges den endelige årsmeldingen frem for kommunestyret.

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.:	Saksbehandler:	Dato:
2025/517-23	Karin Hætta	18.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
9/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
9/26	Kommunestyret	16.04.2026

Klage på økonomisk ramme 2026 for kontrollutvalget

Melding om vedtak sendes til:

- KUSEK IKS

Det vises til:

- Kontrollutvalgets oversendelse av forslag til budsjett 2026 datert 07.10.2025
- Økonomiplan 2026 – 2029 med årsbudsjett 2026 vedtatt 18.12.2025, sak 65/25
- Kontrollutvalgets vedtak sak 14/26 av 02.03.26.

Vedlegg:

1Særutskrift sak 14- 26 orientering om budsjett 2026 kontrollutvalget.pdf
2Saksfremlegg-KU-Kautokeino - orientering om budsjett.pdf

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kontrollutvalget sendte et forslag til årsbudsjett 2026 for kontrollutvalgets arbeid i oktober 2025. Budsjettet var på kr 650 200,- til kontrollutvalget inkl. sekretariatsfunksjon pluss kr 884 000,- til revisjonen.

I økonomiplanen var det lagt inn et driftstiltak på kr 65 300,- som gikk ut på å redusere kontrollutvalgets budsjett med dette beløpet. Reduksjonen var anbefalt redusert med kr 7 300,- på abonnement og fagtidsskrifter, kr 30 000,- på opplæring og kurs og kr 28 000 på transport og reiser. Det er selvfølgelig opp til kontrollutvalget selv å legge reduksjonen på de

poster de ønsker. Kommuneadministrasjonen valgte de områder hvor vi selv må redusere aktiviteten for våre ansatte.

Kommunestyret valgte tiltaket som et av sparetiltakene og dette er informert til kontrollutvalgets sekretariat.

Kontrollutvalget har i sak 14/26 behandlet reduksjonen og sendt en anmodning til kommunestyret om å omgjøre vedtaket og tildele de kr 65 300,- som var reduksjonen.

Årsbudsjett 2026 for kontrollutvalget er redusert med kr 4 550,- i forhold til 2025. Budsjettet i 2025 var på kr 591 702,- og forbruket var totalt på kr 558 287,56 mao kr 33 414,44 mindre enn budsjettert.

Kontrollutvalgets vedtak:
«*Kontrollutvalget tar orienteringen om reduksjon av budsjettet med kr 65 300,- til etterretning. Kontrollutvalget vurderer at det ikke er forsvarlig å gjennomføre denne reduksjonen, da budsjettet er utarbeidet med utgangspunkt i nødvendig aktivitet for å ivareta utvalgets lovpålagte oppgaver. Reduksjonen medfører bortfall av medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn, abonnement på fagtidsskriftet Revisjon og kontroll samt deltakelse på fagseminarer og faglige samlinger. Kontrollutvalget anmoder derfor om at kommunestyret revurderer budsjettet til kontrollutvalget*.»

Vurdering:
Reduksjonen som er foretatt i kontrollutvalgets forespørsel om årsbudsjett 2026 er gjort med bakgrunn i at alle enheter i kommunen har måttet redusere sine budsjetter innenfor områdene opplæring/kurs, reisekostnader og abonnementer/tidsskrifter m.m.

Enhetene sliter med å få budsjettene til å strekke til og vi må alle jobbe med omstilling, effektivisering, digitalisering og reduksjon i driftskostnader.

Kontrollutvalget brukte mindre enn budsjettert i 2025, det er også en del av vurderingen som ble gjort i forbindelse med forslag om reduksjon av deres budsjett.

Hvis kontrollutvalgets budsjett skal økes må en av enhetenes budsjett reduseres tilsvarende, da disposisjonsfondet er mer enn brukt opp i økonomiplanperiode 2026 – 2029.

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret opprettholder sitt budsjettvedtak fra 18.12.2025.

Guovdageainnu suohkanstivrii
Kommunestyret i Kautokeino kommune

S Æ R U T S K R I F T

Dárkksitanlávdegoddi:	Guovdageainnu suohkan	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune		
Møtedato:	19. Februar 2026	**J.nr:**	KUSEK02408

Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávdegoddi / Kontrollutvalget i Kautokeino kommune behandlet sak om orientering om kommunestyrets budsjettvedtak for kontrollarbeid i 2026- Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune på møte 19. Februar 2026.

Nedenfor framgår kontrollutvalgets behandling og vedtak i saken:

SAK 14/26

ORIENTERING OM KOMMUNESTYRETS BUDSJETTVEDTAK FOR KONTROLLARBEID I 2026- GUOVDAGEAINNU SUOHKAN/ KAUTOKEINO KOMMUNE

Kontrollutvalgets vedtak:

Kontrollutvalget tar orienteringen om reduksjon av budsjettet med kr 65 300,- til etterretning.

Kontrollutvalget vurderer at det ikke er forsvarlig å gjennomføre denne reduksjonen, da budsjettet er utarbeidet med utgangspunkt i nødvendig aktivitet for å ivareta utvalgets lovpålagte oppgaver. Reduksjonen medfører bortfall av medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn, abonnement på fagtidsskriftet *Revisjon og kontroll* samt deltakelse på fagseminarer og faglige samlinger.

Kontrollutvalget anmoder derfor om at kommunestyret revurderer budsjettet til kontrollutvalget.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

Kontrollutvalget stilte spørsmål og drøftet saken.

Omforent forslag til vedtak fra kontrollutvalget:

Kontrollutvalget tar orienteringen om reduksjon av budsjettet med kr 65 300,- til etterretning.

Kontrollutvalget vurderer at det ikke er forsvarlig å gjennomføre denne reduksjonen, da budsjettet er utarbeidet med utgangspunkt i nødvendig aktivitet for å ivareta utvalgets lovpålagte oppgaver. Reduksjonen medfører bortfall av medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn, abonnement på fagtidsskriftet Revisjon og kontroll samt deltakelse på fagseminarer og faglige samlinger.

Kontrollutvalget anmoder derfor om at kommunestyret revurderer budsjettet til kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets omforente forslag ble enstemmig vedtak.

Sekretariatets forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar kommunestyrets vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune for 2026 til orientering.

Vedlegg:

- Sekretariatets saksfremlegg til kontrollutvalget

S A K S F R A M L E G G

Dárkksitanlávdegoddi Kontrollutvalg:	Guovdageainnu suohkan Kautokeino kommune	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Møtedato:	19. Februar 2026	**J.nr:**	KUSEK02408

Sak 14/26

ORIENTERING OM KOMMUNESTYRETS BUDSJETTVEDTAK FOR KONTROLLARBEID I 2026- GUOVDAGEAINNU SUOHKAN/ KAUTOKEINO KOMMUNE

Vedlegg:

- Kommunestyrets vedtak 18.12.2025 - Økonomiplan 2026- 2029 og årsbudsjett 2026

Sekretariatets forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar kommunestyrets vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune for 2026 til orientering.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget vedtok i sak 44/25 utvalgets forslag til budsjett 2026 for kontrollarbeidet i Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune, med en netto driftsramme på kr. 1534 200,-.

Oversendt budsjettvedtak fra Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune viser at kommunestyret i sak 65/25 har en reduksjon i kontrollutvalgets budsjett på 65 300,-

Kommunedirektøren har opplyst at det foreslått følgende endringer i kontrollutvalgets budsjett:

Funksjon 110 Kontroll og revisjon		Budsjett 2026	Budsjett 2026 KST vedtak
	Godtgjørelse folkevalgte (fast ledergodtgjørelse)	30 000	30 000
	Møtegodtgjørelse	8 000	8 000
	Ref. tapt arbeidsfortjeneste	31 200	31 200
	Abonnement/kontingent /lisens	7 300	0
	Bevertning møter/kurs	2 600	2 600
	Opplæring, kurs	40 000	10 000
	Skyss- og kostgodtgjørelse	12 000	12 000
	Andre transportutgifter	38 000	18 000
13750	Kjøp fra IKS (sekretariat)	481 100	481 100
13750	Kjøp fra IKS (revisjon)	884 000	884 000
Sum netto driftsutgifter		**1 534 200**	**1 468 900**

Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet er regulert i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2. Her framgår det at kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Det framgår videre at forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret.

Sekretariatet kan imidlertid ikke se at kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontrollarbeidet er vedlagt til kommunestyret i tilknytning til kommunestyrets behandling av sak 65/25 - Årsbudsjett for 2026 og økonomiplan for 2026-2029 for Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune. Sekretariatet viser i den sammenheng til oversikt over sakens dokumenter, i saksframstillingen til kommunestyret og til publiserte på Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune, vedlegg 1.

I departementet veileder til forskriften presiseres følgende

t. Som en del av sin helhetlige budsjettinnstilling, tar formannskapet selv stilling til hvordan det mener budsjettet for kontrollarbeidet bør være. Kontrollutvalgets budsjettforslag følger uendret saken. Det skal være klart og tydelig for kommunestyret hva kontrollutvalget har foreslått. Henvisningen til kommuneloven § 14-3 tredje ledd sikrer at kontrollutvalgets forslag følger med innstillingen både i kommuner som er styrt etter formannskapsmodellen og kommuner som er styrt etter parlamentarismemodellen.

At forslaget skal følge innstillingen betyr også at kommunedirektøren ikke har adgang til å gjøre endringer i kontrollutvalgets forslag underveis i prosessen. Dette er også presisert i departementets

tolkningsuttalelse i sak 20/2919-5. Her heter det at "departementet legger derfor til grunn at kommunedirektøren ikke kan endre eller redusere kontrollutvalgets budsjettforslag for kontrollarbeidet før det skal behandles i formannskapet."

Sekretariatet vet ikke om denne endringen er gjort etter forslag fra administrasjonen i kommunen eller av medlemmer i formannskap og/eller kommunestyret når saken ble behandlet i disse organene. Sekretariatet viser til bestemmelsene om budsjettforslaget fra kontrollutvalget bare kan endres av kommunestyret. Grunnen til dette er at kontrollutvalget skal være fritt og uavhengig av de organene som utvalget skal kontrollere.

Sekretariatets vurdering:

Sekretariatet foreslår at kontrollutvalget tar kommunestyrets vedtak om budsjett for kontrollarbeidet i Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune for 2026 til orientering.

Kontrollutvalget bør imidlertid også vurdere om utvalget gjennom vedtak skal gjøre kommunestyret oppmerksom på de påpekte forhold som framgår av saksopplysningene.

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2026/210-2	Saksbehandler: Karin Hætta	Dato: 19.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
10/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
10/26	Kommunestyret	16.04.2026

Reglement for finans- og gjeldsforvalting - oppdatering

Melding om vedtak sendes til:

- KomRev Nord AS
- KUSEK
- Økonomileder (MEHG)

Det vises til:

- Reglement for finans- og gjeldsforvaltning vedtatt av kommunestyret i sak 34/17 den 12.10.2017
- Kommuneloven av 22.juni 2018, § 14-1 og 14-13
- Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner, vedtatt 18.november og iverksatt 1.januar 2020
- Utkast til nytt reglement for finans- og gjeldsforvaltning, vurdert av KomRev Nord AS jf. forskriftens §7

Vedlegg:

1Reglement for finansforvaltning - utkast etter revisjonens gjennomgang 17.03.2026
2Uttalelse finansreglement Kautokeino kommune mars 2026.pdf

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune sitt reglement for finans- og gjeldsforvaltning er ikke oppdatert siden 2017. Reglementets § 2.2 inneholder en

bestemmelse om at finansreglementet skal vedtas minst en gang i hver kommunestyreperiode.
Reglement for finans- og gjeldsforvaltning skal vurderes av en uavhengig instans, dette kan være kommunerevisjonen. Reglementet skal være vurdert før kommunestyret får reglementet til behandling, jf. forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner §7. KomRev Nord AS har gjennomgått utkastet til nytt reglement for finans- og gjeldsforvaltning i Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune.

I tillegg til at kommunestyret skal vedta et reglement for finans- og gjeldsforvaltning, skal det utarbeides interne rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen. Disse rutinene skal også vurderes av en uavhengig instans og refereres for kommunestyret. Ansvar for disse rutinene er i reglementets utkast foreslått lagt til kommunedirektøren.

Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om forvaltningen av finansielle midler og gjeld. Disse legges frem i forbindelse med tertialrapporteringene. I tillegg skal kommunedirektøren legge frem en rapport etter årets utgang som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året. Dette skjer ved fremleggelse av årsregnskapet i kommunestyrets møte i juni, jf. kommuneloven § 14-13 og utkast til nytt reglement for finans- og gjeldsforvaltning.

Vurdering:
Reglementet ble ikke oppdatert i valgperioden 2019 – 2023, dette skyldes en kombinasjon av at gjeldende reglement ble vedtatt i midten av valgperioden 2015 – 2019 og ble derfor ikke prioritert, samt kapasitetsutfordring innenfor økonomitjenesten.

Planen var at reglementet skulle oppdateres i starten av denne valgperioden, men fremdeles har kapasiteten på økonomi gjort at oppdateringen har blitt utsatt.

Så snart reglementet er vedtatt av kommunestyret vil det bli utarbeidet rutiner for finans- og gjeldsforvaltning i henhold til bestemmelsen i reglementet. Disse blir sendt til revisjonen for vurdering og etter dette lagt frem som referatsak til kommunestyret.

KomRev Nord AS har aktivt deltatt i utforming og vurdering av reglementet som nå legges frem for kommunestyret til behandling.

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunestyret godkjenner reglement for finans- og gjeldsforvaltning datert 18.03.2026. Reglementet erstatter tidligere reglement.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om at rutine for finans- og gjeldsforvaltning blir utarbeidet, vurdert av uavhengig instans og referert for kommunestyret på møtet i oktober 2026.

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN
Kautokeino kommune

Reglement for finans- og gjeldsforvaltning

Revidert xx.xx.2026
Kommunestyrets vedtak sak xx/26

Ofelaš Sámis – Veiviseren i Sápmi

Innhold

1 Finansreglementets virkeområde 3
1.1 Hensikten med reglementet 3
1.2 Hvem reglementet gjelder for 3
2 Hjemmel og gyldighet 3
2.1 Hjemmel 3
2.2 Gyldighet 3
3 Forvaltning og forvaltningstyper 3
4 Formålet med kommunens finans- og gjeldsforvaltning 4
4.1 Likviditet 4
4.2 Gjeld 4
4.3 Langsiktig finansielle aktiva 4
5 Generelle rammer og begrensninger 4
6 Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål 5
6.1 Formål 5
6.2 Ansvarsforhold 5
6.3 Driftslikviditet 5
6.4 Overskuddslikviditet 6
6.4.1 Innskudd i bank 6
7 Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler 6
7.1 Formål 6
7.2 Ansvarsforhold 6
7.3 Vedtak om opptak av lån 7
7.4 Valg av låneinstrumenter 7
7.5 Tidspunkt for låneopptak 7
7.6 Konkurrerende tilbud 7
7.7 Valg av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrumenter 7
7.8 Størrelse på enkeltlån – spredning av låneopptak 8
7.9 Finansieringsavtaler -leasing 8
8 Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva 8
8.1 Formål 8
8.2 Ansvarsforhold 8
8.3 Investeringer og forvaltning 8
8.4 Etiske kriterier i forvaltningen 9
9 Rapportering 9
9.1 Formål og ansvar 9

UTKAST

9.2 Innholdet i rapporteringen:.....9
9.3 Avviksbehandling.....10
10 Rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen.....10
11 Begrepsdefinisjoner 11

UTKAST

1 Finansreglementets virkeområde

1.1 Hensikten med reglementet

- Reglementet skal gi rammer og retningslinjer for kommunens finans- og gjeldsforvaltning.
- Reglementet utgjør en samlet oversikt over de rammer og begrensninger som gjelder, og underliggende fullmakter/instrukser/rutiner skal hjemles i reglementet.
- Reglementet definerer de avkastningskrav og risikonivå/refinansieringsrisiko som er akseptable for plassering og forvaltning av likvider midler og gjeld.
- Reglementet definerer midler beregnet for driftsformål, opptak av lån/gjeldsforvaltning og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

1.2 Hvem reglementet gjelder for

Reglementet gjelder for Kautokeino kommune. Reglementet gjelder også for virksomhet i kommunale foretak etter kommuneloven kapittel 11 og interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27. I den grad disse virksomhetene har en egen finansforvaltning skal denne utøves i tråd med dette reglementet.

2 Hjemmel og gyldighet

2.1 Hjemmel

Dette reglementet er utarbeidet på bakgrunn av:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner av 22. juni 2018, § 14-1 og 14-13
- Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner, vedtatt 18.november og iverksatt 1. januar 2020

Ifølge kommuneloven § 14-13 skal kommunestyret selv gi regler for kommunens finansforvaltning. Reglementet omfatter plassering og forvaltning av ledig likviditet, gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler samt plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

2.2 Gyldighet

Reglementet trer i kraft fra den dato kommunestyret vedtar reglementet. Finansreglementet skal vedtas minst en gang i hver kommunestyreperiode. Dette reglementet erstatter alle tidligere regler og instrukser som kommunestyret har vedtatt for Kautokeino kommunes finansforvaltning.

3 Forvaltning og forvaltningstyper

I samsvar med bestemmelsene i forskriften om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning skal reglementet omfatte forvaltningen av kommunens finansielle aktiva (plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld). Gjennom dette reglementet er det vedtatt mål, strategier og rammer for:

- Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.
- Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler

UTKAST

- Plassering og forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva.

4 Formålet med kommunens finans- og gjeldsforvaltning

Målet er å hindre at kommunen tar vesentlig finansiell risiko i sin finans- og gjeldsforvaltning, herunder bestemmelser for å begrense refinansieringsrisiko ved opptak av lån. Det skal sikres en rimelig avkastning, stabile og lave finansieringskostnader uten at det innebærer vesentlig risiko og gjennom dette bidra til at kommunenes innbyggere får best mulig velferdstjenester.

4.1 Likviditet

Likviditeten skal til enhver tid være tilstrekkelig til å dekke løpende betalingsforpliktelser. Kommunen skal søke å oppnå høyest mulig avkastning på likviditeten innenfor gjeldende risikorammer.

4.2 Gjeld

Målet er å ivareta kommunens behov for finansiering av vedtatte investeringer, håndtering av videre utlån og vedlikehold av låneporteføljen. Lånte midler skal over tid gi lavest mulig kostnad innenfor finansreglementets rammer. Det er et mål å ha en god spredning av renteforfall og låneforfall for å redusere effektene av endringer i rentenivå og lånevilkår for kommunens driftsbudsjett.

4.3 Langsiktig finansielle aktiva

Forvaltning av langsiktig finansielle aktiva skal sikre langsiktig avkastning til akseptabel risiko over tid som skal bidra til å gi kommunens innbyggere et godt tjenestetilbud.

5 Generelle rammer og begrensninger

Det skal i kommunen være kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning som til enhver tid er tilstrekkelig for at kommunen kan utøve sin finans- og gjeldsforvaltning i tråd med sitt finansreglement. Dette gjelder også når kommunen kjøper finans- og gjeldsforvaltningstjenester fra andre.

Finans- og gjeldsforvaltning i Kautokeino kommune skal utøves innenfor klart definerte rammer i samsvar med gjeldende lovverk;

- Kommunestyret skal selv gjennom fastsettelse av dette finansreglement, ta stilling til hva som er tilfredsstillende avkastning og vesentlig finansielle risiko, jfr. Kommunelovens §14-13.
- Reglementet skal baseres på kommunens egen kunnskap om finansielle markeder og instrumenter.
- Kommunestyret skal ta stilling til prinsipielle spørsmål om finans- og gjeldsforvaltningen, herunder hva som regnes som langsiktige finansielle aktiva. Det påligger kommunedirektør en selvstendig plikt til å utrede og legge frem saker for kommunestyret som anses som prinsipielle.
- Kommunedirektøren skal fortløpende vurdere egnetheten av reglementets forskjellige rammer og begrensninger, og om disse på en klar og tydelig måte sikrer at finans- og gjeldsforvaltningen utøves forsvarlig i forhold til de risikoer kommunen er eksponert for.

- Det tilligger kommunedirektøren å inngå avtaler i overensstemmelse med dette reglementet.
- Det tilligger kommunedirektøren med hjemmel i dette finansreglement, å utarbeide nødvendige fullmakter/instrukser/rutiner for de enkelte forvaltningsformer som er i overensstemmelse med kommunens overordnede økonomibestemmelser.
- Finansielle instrumenter og/eller produkter som ikke er eksplisitt tillatt brukt gjennom dette reglementet, kan ikke benyttes i kommunens finans- og gjeldsforvaltning.
- Plassering av Kautokeino kommunes midler i verdipapirer, skal skje i henhold til etiske kriterier. Disse er beskrevet under plassering av langsiktig finansiell aktiva.

Konkrete rammer for forvaltning av henholdsvis kommunens midler til driftsformål (inkl. ledig likviditet), gjeldsporteføljen og langsiktige aktiva omtales i fortsettelsen hver for seg.

6 Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Banktjenester skal konkurranseutsettes der lov og forskrift om offentlige anskaffelser krever det. Kommunen kan inngå rammeavtale for å ivareta det løpende behov for banktjenester. Det kan gjøres avtale om trekkrettighet. Ved valg av bankforbindelse stilles det krav om minimum offisiell kredittvurdering A eller tilsvarende dersom banken ikke har offisiell rating.

6.1 Formål

Commented [MEHG1]: Nytt punkt for å få lik struktur

Forvaltning av kommunens likviditet til driftsformål skal utøves ut fra mål om:

- Å oppnå god og konkurransedyktig avkastning på plassert kortsiktige midler innenfor definerte krav til likviditet og risiko.
- At kommune til enhver tid skal ha ledige likvider til å innfri krav ved forfall.

I forvaltning av likviditet beregnet til driftsformål legges vekt på lav finansiell risiko og høy likviditet. Det skal ikke plasseres overskuddslikviditet i aktiva som medfører valutarisiko.
Avkastningsmål for kortsiktige plasseringer skal minst være lik 3 mnd Nibor.
Det skilles mellom driftslikviditet og overskuddslikviditet.

6.2 Ansvarsforhold

Commented [MEHG2]: Nytt punkt for å få lik struktut

Kommunedirektøren gis fullmakt til å plassere kommunens midler til driftsformål (herunder ledig likviditet) i bankinnskudd.

6.3 Driftslikviditet

Driftslikviditet er midler som trengs til dekning av kommunens løpende forpliktelser fratrukket estimerte innbetalinger. Kommunen skal til enhver tid ha tilgjengelig driftslikviditet (inkludert eventuell kassekreditt) som minst er like stor som forventet likviditetsbehov de neste 3 måneder. All likviditet utover dette utgjør overskuddslikviditet.
Kommunens driftslikviditet skal som hovedregel plasseres i kommunens hovedbank, så lenge banken ansees som konkurransedyktig, eventuelt supplert med innskudd i andre større spare- eller forretningsbanker. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner (NOK).

6.4 Overskuddslikviditet

Det er en forutsetning for plassering av deler av kommunens likvide midler, utover innestående på konti i kommunens hovedbank, at det foreligger en prognose over kommunens likviditet de nærmeste 3 måneder. Plassering kan finne sted dersom prognosen tillater det og forsvarlig avkastning kan oppnås.

Commented [SS3]: Altfor kort tidsperspektiv?

Plassering av kommunens overskuddslikviditet kan gjøres innenfor den investeringshorisont som avdekkes via likviditetsprognosen. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner (NOK).

Kommunens overskuddslikviditet kan plasseres etter følgende retningslinjer:

6.4.1 Innskudd i bank

For bankinnskudd gjelder følgende begrensninger:
a) Tidsbinding kan ikke avtales for en periode på mer enn 12 måneder
b) Et enkelt innskudd med tidsbinding kan ikke utgjøre mer enn NOK 5 mill.

Ledig likviditet, utover hva som trengs til dekning av kommunens løpende forpliktelser de nærmeste 3 måneder, kan plasseres etter følgende:

	Maksimalt	Minimalt	Normalt
Bankinnskudd			
Hovedbank	100%	60%	100%
Annen Bank	40%	0%	0%

7 Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler

7.1 Formål

Kautokeino kommune skal ha en mest mulig risikonøytral sammensetning av låneporteføljen med tanke på å oppnå lave lånekostnader og håndtering av risiko for renteendringer og en eventuell refinanseringsrisiko. Forvaltning av låneporteføljen skal ses i sammenheng med forvaltning av kortsiktige ledige midler

7.2 Ansvarsforhold

Det er kun kommunestyret som kan vedta å ta opp nye lån.

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak har kommunedirektøren fullmakt til å:

- Gjennomføre låneopptak, herunder godkjenne lånevilkår, og for øvrig forvalte kommunale innlån etter de retningslinjer som framgår av dette reglementet, og i tråd med bestemmelsene i kommunelovens § 14-14 om låneopptak.
- Ta opp nye lån til refinansiering av eksisterende gjeld
- Inngå og undertegne avtaler om rentesikring, nedbetalingstid og avdragsfrihet på eksisterende lån. Beslutninger om avdragsfrihet og nedbetalingstid må vurderes i forhold til målet om å oppnå lavere lånekostnader på lengre sikt.

Kommunens gjeldsbrev skal undertegnes av ordfører.

UTKAST

7.3 Vedtak om opptak av lån

Det kan kun tas opp lån til tiltak som er ført opp i årsbudsjettet. Kommunestyret fatter vedtak om opptak av nye lån i budsjettåret gjennom budsjettvedtak. Slik vedtak skal som minimum angi:

- Lånebeløp
- Formål

Innlån til startlån tas normalt opp i Husbanken. Opptak av lån krever kommunestyrevedtak. Beslutninger om lånets løpetid, rentebinding og andre vilkår knyttet til låneopptaket delegeres til kommunedirektøren.

7.4 Valg av låneinstrumenter

Det kan kun tas opp lån i norske kroner, med fast eller variabel rente. Låneopptak kan ikke gjennomføres i utenlandsk valuta.
Lån kas tas opp som annuitetslån, serielån eller lån uten avdrag.
Lån kan tas opp som direkte lån i offentlige og private finansieringsselskap / kredittinstitusjoner.
Finansiering kan også skje gjennom finansiell leasing.
Det er ikke adgang til å legge ut lån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet.

7.5 Tidspunkt for låneopptak

Låneopptakene skal vurderes opp mot likviditetsbehov, vedtatt investeringsbudsjett, forventninger om fremtidig renteutvikling og generelle markedsforhold.

7.6 Konkurrerende tilbud

Låneopptak skal søkes gjennomført til markedets mest fordelaktige betingelse. Låneopptak skal gjøres i samsvar med reglene om offentlige anskaffelser. Det skal normalt innhentes minst 2 konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere. Prinsippet kan fravikes ved låneopptak i statsbank (for eksempel startlån i Husbanken).

7.7 Valg av rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrumenter

Det gis ikke anledning til å ta i bruk framtidige renteavtaler (FRA) og rentebytteavtaler (SWAP). Rentesikringsinstrumentene benyttes ofte i den hensikt å endre renteeksponeringen for kommunens lånegjeld. Forutsetninger for å gå inn i slike kontrakter skal være at en totalvurdering av renteforventninger og risikoprofil på et gitt tidspunkt tilsier at slik endring er ønskelig.

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatninger om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader.

Forvaltningen skal legges opp i henhold til følgende prinsipper;

a) Kommunens renteinntekter og rentekostnader skal sees i sammenheng i vurderingen av rentesikring for å sikre at kommunen totalt sett har en akseptabel rente- og refinansieringsrisiko.
b) Rente- og refinansieringsrisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall. Den delen av porteføljen som har bundet rente bør ikke komme til forfall samtidig.
c) Minimum 20 % av kommunens innlån skal ha flytende rente (gjenstående rentebinding under 12 måneder), minimum 20 % skal ha fast rente mens 60 % vurderes ut fra markedssituasjonen.

7.8 Størrelse på enkeltlån – spredning av låneopptak

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende;
d) Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån, dog slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære låneforfall begrenses.
e) Under ellers like forhold vil det være formålstjenlig at kommunen fordeler låneopptak på flere långivere.
f) Et enkelt lån kan ikke utgjøre mer enn 30 % av kommunens samlede låneportefølje på tidspunktet for låneopptak.
g) Det skal til enhver tid tilstrebes en jevn forfallsstruktur. Kommunen skal til enhver tid sikre at ikke mer enn 35 % av den samlede låneporteføljen forfaller til refinansiering i løpet av en 12-måneders periode.

7.9 Finansieringsavtaler -leasing

Inngåelse av finansielle leasingavtaler skal behandles på samme måte som lån. Det skal utarbeides anbudsdokumenter i henhold til lov og forskrifter, samt kommunens interne innkjøpsreglement. Kommunedirektøren gis fullmakt til å inngå og undertegne finansielle leasingavtaler.

8 Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva.

8.1 Formål

Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva har som formål å forvalte frigjort kapital fra salg av kommunale virksomheter og andre midler etter kommunestyrets vedtak, og sikre en langsiktig avkastning som kan bidra til å gi innbyggerne i Kautokeino kommune et godt tjenestetilbud. Det styres etter en rullerende investeringshorisont på 5 år, samtidig som en søker en rimelig årlig bokført avkastning.

8.2 Ansvarsforhold

Kommunedirektøren gis fullmakt til å plassere kommunens langsiktige aktiva i henhold til dette reglement. Plasseringer over 5 mill. krever kommunestyrets godkjenning.

8.3 Investeringer og forvaltning

Kautokeino kommune har ikke midler for plassering av langsiktige finansielle aktiva. Dette omfatter ikke aksjer eller andeler i selskaper der kommunens eierskap er av mer strategisk karakter og motivert ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn (f.eks. der deler av

kommunens virksomhet er skilt ut i egne selskaper). Dersom kommunen på et fremtidig tidspunkt etablerer ramme for forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, må kommunestyret vedta endringer i reglementet før slike plasseringer foretas.

8.4 Etiske kriterier i forvaltningen

Det skal legges samme etiske kriterier til grunn i forvaltningen av midlene som oljefondet benytter.

Det er Kautokeino kommunes mål at kapital ikke plasseres i selskaper med uakseptabel etisk profil, og at det velges forvaltere som hensyntar de etiske sidene ved utvelgelsen av sine investeringer. Dersom kommunen blir gjort oppmerksom på at det hos en forvalter er plassering i selskaper med uakseptabel etisk profil, skal dette tas opp til diskusjon med forvaltere med sikte på at nevnte plasseringer gjort av forvalteren, opphører, eller at kommunen trekker seg ut av det aktuelle produkt hos forvalteren.

Commented [MEHG4]: Nytt pynkt om etiske retningslinjer

9 Rapportering

9.1 Formål og ansvar

Formålet med en løpende rapportering er å holde kommunestyret informert om status på finans- og gjeldsforvaltningen.

Kommunedirektør skal legge frem en rapport som viser status og utvikling av finans- og gjeldsforvaltning minimum to ganger i året. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang legge fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

9.2 Innholdet i rapporteringen:

Commented [MEHG5]: Endret. Samsvarer med forskriftens §7. Ingen reell endring, kun sortert på en annen måte.

Rapporteringen skal inneholde en overordnet beskrivelse og overordnet vurdering av kommunens finansielle risiko og avkastning, sammenhold med målene og kravene i finansreglementet.
Rapporten skal inneholde en nærmere beskrivelse av følgende:

a) Aktiva
- Sammensetningen av aktiva
- Fordeling aktiva på type og prosent av samlede midler til driftsformål, og i prosent av se samlede langsiktige midlene
- Markedsverdi, både samlet og for hver gruppe av aktiva
- Vesentlige endringer i markedet og hvilken betydning det har for kommunen
- Endringer i finansiell risiko og vurdering av dette
- Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet og kommentar og håndtering av avvik.
- Markedsrenter og kommunens egne rentebetingelser
- Prognoser for avkastning

b) Passiva

UTKAST

- Sammensetning av passiva, inklusiv finansiell leasing
- Oversikt over nye låneopptak inneværende år
- Løpetid for passiva
- Verdi, både samlet og for hver gruppe av passiva
- Verdi av lån som forfaller og som må refinansieres innen 12 måneder
- Vesentlige endringer i markedet og hvilken betydning det har for kommunen
- Endringer i finansiell risiko og vurdering av dette
- Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet og kommentar om håndtering av avvik.
- Fordeling mellom fast og flytende rente
- Markedsrenter og kommunens egne rentebetingelser.
- Prognose for rente- og avdragskostnader

Rapporten skal synliggjøre en stresstest som viser kommunens samlede risiko ved 1 % endring i rentekurven. Kommunedirektøren skal rapportere om eventuelle opptak av likviditetslån ved ordinær regnskapsrapportering hvert tertial og årsregnskap.

9.3 Avviksbehandling

Dersom det skjer vesentlige endringer i porteføljen på grunn av utviklingen i markedet, enten med hensyn på risiko eller avkastning, skal kommunedirektøren rapportere til kommunestyret uten ugrunnet opphold. Vesentlige avvik fra den budsjetterte avkastningen, der en ikke forventer at det rettes opp i løpet av budsjettåret, skal meldes fra til kommunestyret slik at kommunestyret kan foreta endringer i budsjettet.

Ved konstatering av avvik fra finansreglementet, skal et slikt avvik vurderes umiddelbart. Samtidig skal kommunedirektøren uten unødig opphold rapportere om avviket til formannskap og kommunestyret.

10 Rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen

Det skal etableres administrative rutiner som sørger for at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og forskrift, og at finans- og gjeldsforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Kommunedirektøren er ansvarlig for at finansforvaltningen har en forsvarlig intern kontroll og risikostyring.

Det skal herunder etableres rutiner for:

a) Vurdering og håndtering av finansiell risiko, herunder refinansieringsrisiko ved opptak av lån, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.
b) Utarbeidelse av nødvendige og ajourførte instrukser og fullmakter for tilsatte som arbeider med finans- og gjeldsforvaltninga

Kommunedirektøren delegeres myndighet til å fastsette rutinene. Kommunestyret skal påse at rutinene er etablert og etterleves. Kommunestyret skal påse at en uavhengig instans med kunnskap om finansforvaltning vurderer rutinene. Uavhengig instans kan være revisjonen.

11 Begrepsdefinisjoner

Commented [MEHG6]: Nytt punkt

Aksjer:
En aksje er et egenkapitalinstrument. En investering i en aksje gir intet krav på rente eller utbytte. Aksjer gir over tid normalt en bedre avkastning enn en investering i rentebærende instrumenter, dog er risikoen normalt betydelig høyere. Dersom et selskap går konkurs, er for eksempel normalt hele verdien av en aksje tapt. En investering i aksjer og aksjefond forutsetter at en investor har en lengre investeringshorisont enn ved plassering i rentepapirer.

Aksjefond:
En formuessamling av egenkapitalinstrumenter som forvaltes av et forvaltningsselskap. Fungerer på mange måter som pengemarkeds- og obligasjonsfond. Bruk av aksjefond sikrer god spredning av risiko i forhold til investeringer i enkeltaksjer.

Ansvarlige lån:
Ansvarlig lånekapital står tilbake for vanlig gjeld, men foran egenkapitalen.

Bankinnskudd – ordinær

Bankinnskudd – særvilkår

Finansiell leasing:
Sidestilles gjerne med lånefinansiering siden leietaker ofte har økonomisk risiko knyttet til den fremtidige verdien av kapitalgjenstanden. KRD uttalte i rundskriv H-17/96 at «finansiell leasing må betraktes som lån i kommunelovens forstand.

Finansiell risiko:
Det eksisterer ulike typer av finansiell risiko. Definisjoner av typer av finansiell risiko er gitt her;

- Kredittrisiko: Representerer faren for at låntaker, eller motparten i derivatkontrakt, ikke innfrir sine forpliktelser. For eksempel går konkurs eller ikke betaler lån).
- Likviditetsrisiko: Risiko for og ikke få omgjort plasseringer til kontanter i løpet av en begrenset tidsperiode.
- Markedsrisiko: Representerer risiko for tap eller økte kostnader som følge av endringer i markedspriser (kurssvingninger) i de markedene kommunene er eksponert i.
- Renterisiko: Representerer risiko for at verdien på lån og plasseringer i rentebærende verdier endrer seg når renten endrer seg. Når renten går opp, går markedsverdien av plasseringer i rentebærende verdipapirer ned (og motsatt). Det er også renterisiko knyttet til kommunens innlån. Endringer i markedsrenten påvirker rentekostnader.
- Refinansieringsrisiko: Risikoen for at kommunen ikke klarer å refinansiere lån som forfaller. Dersom kommunen ikke har likviditet eller tilstrekkelige trekkrettigheter tilgjengelig, vil det påløpe et betalingsmislighold. På kort sikt vil det medføre økte utgifter i form av morarenter. Dersom likviditeten ikke skaffes til veie, vil en konsekvens kunne være før tidig realisering av eiendeler for å dekke hovedstol.
- Motpartsrisiko: risikoen forbundet med at motparten i en kontrakt ikke klarer å møte sine forpliktelser.
- Valutarisiko: Representerer risiko for tap som følge av kurssvingninger i valutamarkedet.

UTKAST

Markedsverdi:
Verdien av et aktivum (eller en hel portefølje) til kapitalmarkedets gjeldende prisnivå.

Finansielle instrumenter:
Omfatter etter verdipapirhandelloven omsettelige verdipapirer som aksjer, grunnfondsbevis, obligasjoner og sertifikater. I tillegg kommer blant annet verdipapirfondsandeler, pengemarkedsinstrumenter og derivater med verdipapirer eller varer som underliggende.

Finansieringsselskap:
Selskap som har konsesjon til å drive finansieringsvirksomhet, men som ikke er bank, forsikringsselskap eller låneformidlingsforetak. Virksomhetsområder er for eksempel leasing, kundefordringer (factoring) og kredittkortutlån.

Kredittinstitusjon:
Foretak som mottar innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler og yter lån for egen regning. I Norge er dette kredittforetak og finansieringsselskaper i tillegg til bankene.

NIBOR-markedet:
Norges Banks styringsrente danner et gulv for de kortsiktige rentene i pengemarkedet, der bankene handler penger seg imellom. En viktig del av pengemarkedet er NIBOR-markedet, og det er her referanserentene i det norske pengemarkedet fastsettes.

Obligasjon:
Rentebærende, omsettelig verdipapir, gjerne lagt ut som et standardisert lån i et organisert marked, med lenger løpetid enn ett år ved utleggelse.

Obligasjonsfond:
En formuessamling der flere innskytere har gått sammen for å la sine penger forvaltes i et felleskap. Verdipapirfondet er underlagt div. lovmessige begrensninger, bl.a med hensyn til spredning på antall papirer. Fondet forvaltes av et forvaltningsselskap. Innskytere plasserer pengene i obligasjonsfondet som tar et forvaltningshonorar for å administrere fondet.

Pengemarkedsfond:
En formuessamling av sertifikater og bankinnskudd som forvaltes av et fondsforvaltningsselskap. Fungerer på samme måte som et obligasjonsfond. Pengemarkedsfond gir, over tid, som regel innskyterne bedre avkastning enn bankinnskudd. Bruk av pengemarkedsfond sikrer god spredning av kredittrisiko.

Portefølje:
En samling av ulike verdipapirer

Rentebærende gjeld
Rentebærende gjeld er all gjeld kommunen har som medfører rentekostnader. Det vil si lån og kreditter hvor kommunen betaler renter til långiver, typisk:

Commented [MEHG7]: nytt punkt som definerer hva rentebærende gjeld er, og som i realiteten er det kommunen skal sikre seg imot.

Langsiktige investeringslån
Kortsiktige likviditetslån eller driftskreditter
Eventuelle leasingavtaler med rentebelastning

Dette skiller seg fra annen gjeld som ikke er rentebærende, som for eksempel skyldig skatt eller leverandørgjeld.

Rentesikring
Kan gjøres gjennom FRA markedet, swap markedet eller ved bruk av en renteopsjon. I FRA markedet kan det gjøres fremtidige renteavtaler som sikrer et rentenivå for en fremtidig periode. I swap markedet kan det gjøres avtale om rentebytte hvor det byttes bort kort 3 eller 6 måneders rentefastsettelse mot å få igjen en langsiktig fast rente.

Stresstest:
Test for å måle effekten av forhåndsdefinerte markedssjokk. Eksempler på mulige stresstest scenarioer er 30 prosents aksjekursfall og 2 prosent renteøkning.

UTKAST

Til kommunestyret i Kautokeino kommune

UAVHENGIG REVISORS ATTESTASJONSUTTALELSE OM REGLEMENT FOR KOMMUNENS FINANS- OG GJELDSFORVALTNING

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi betryggende sikkerhet, i forbindelse med Kautokeino kommunes reglement for finans- og gjeldsforvaltningen som gjelder fra kommunestyrets vedtak.

Kautokeino kommunes ansvar for finansforvaltningsreglementet
Kommunestyret er ansvarlig for at finans- og gjeldsforvaltningen er underlagt reglement fastsatt i samsvar med kommuneloven § 14-13 og forskrift av 18. november 2019 om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll
Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetsstyring (ISQM) 1 Kvalitetsstyring for revisjonsforetak som utfører revisjon eller forenklet revisorkontroll av regnskaper, eller andre attestasjonsoppdrag eller beslektede tjenester har KomRev NORD IKS et omfattende kvalitetsstyringssystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Vår oppgave
Vår oppgave er å avgi en uttalelse om reglement for finansforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med sikkerhet i samsvar med den internasjonale standarden for attestasjonsoppdrag – ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører dette oppdraget for å oppnå betryggende sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved kommunens regler for finans- og gjeldsforvaltningen.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi betryggende sikkerhet i henhold til ISAE 3000, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at reglementet er i tråd med kommuneloven og forskrift om finansforvaltning. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Gjennomføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi betryggende sikkerhet på dette området, innebærer også:

1. Med utgangspunkt i kommuneloven § 14-13, kontroll av at lovens bestemmelser er innarbeidet i kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltningen, herunder at reglementet:
   - hindrer kommunen i å ta vesentlig finansiell risiko i finans- og gjeldsforvaltningen
   - har bestemmelser som skal sikre at løpende betalingsforpliktelser kan innfris.
   - har bestemmelser om hvilke avkastningsmål som skal ligge til grunn for finansforvaltningen.

2. Med utgangspunkt i § 6 annet ledd i forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner, kontroll av at reglementet minst angir:
   a. Hva som er formålet med forvaltningen.
   b. Hvilke midler som skal forvaltes med lav risiko og høy likviditet.
   c. Hvilke midler som skal forvaltes med en lang tidshorisont.

d. Hvilke avkastningsmål, rammer og begrensninger som gjelder for forvaltningen av midlene etter b og d, herunder hva som er tillatt risiko, kravene til risikospredning og hvilke finansielle instrumenter som er tillatt.
e. Hvilke rammer og begrensninger som gjelder forvaltningen av gjeld, herunder hva som er tillatt risiko, kravene til risikospredning og hvilke finansielle instrumenter som er tillatt.
f. Hvordan avvik fra finansreglementet skal håndteres.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon
Vi mener at det fremlagte reglementet for finans- og gjeldsforvaltningen tilfredsstiller kommunelovens og forskriftens krav

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for det formål som er beskrevet ovenfor og til kommunens informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Andre forhold
Kommunen har ikke utarbeidet administrative rutiner for finans og gjeldsforvaltningen slik som det kreves i kommuneloven §14-13 (6).

Bodø, 19.03.2025

Karianne Jensen
Revisor

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2026/289-2	Saksbehandler: Karin Hætta	Dato: 18.03.2026

Utv.saksnr.:	**Utvalg:**	**Møtedato:**
11/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
11/26	Kommunestyret	16.04.2026

Budsjettregulering april 2026

Melding om vedtak sendes til:

- Økonomileder
- Berørte kommunalledere
- KomRev Nord AS
- KUSEK IKS

Det vises til:

- Økonomiplan 2026 – 2029 og årsbudsjett 2026
- Kommunelovens kapittel 14, §§ 14-3 til 14-10
- Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner
- Økonomireglement for Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune

Vedlegg:

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune har fått tildelt kr 2 190 000,- mer i rammetilskudd for 2026.

En del er tidligere øremerkede midler som er innlemmet i rammetilskuddet:

Kommunalt rusarbeid	kr	180 000
Kommunens andel til veiledning av nye lærere	kr	107 000
Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	kr	13 000
Friskliv-, lærings- og mestringstilbud	kr	23 000
Anslag av endringer skatt, kompensert med økt Innbyggertilskudd	kr	111 000
Økning i kommuneramme	kr	1 756 000
Sum	kr	2 190 000

Budsjettbehov teknisk enhet

Kostnadene på strøm var i januar 2026 vesentlig høyere enn i 2025 og dette ser vi fortsetter i februar. Vi har også forstått det slik at strøm blir dyrere gjennom året i 2026 enn den var i 2025. I 2025 var det er underforbruk på kr 461 000,- noe som medførte at budsjettert strøm for 2026 ble satt tilsvarende budsjett i 2025.

Kostnadene for strøm i januar 2025 var på kr 666 000,- mot kr 1 340 000,- i 2026. Dvs en kostnadsøkning på kr 674 000,- i forhold til året før, og det som var grunnlaget for budsjett 2026.

Det vil i praksis si at dersom strømprisene blir tilsvarende 2025 for resten av 2026 vil vi allerede i januar se et økt kostnadsforbruk for året på kr 213 000,-.

Vi ser at kostnadene til strøm fortsatt høye i februar 2026 og det forventes at strømprisen forblir høy utover våren. Februar 2025 utgjorde 308 000,-. Dette var en varmere måned enn februar 2026 og det var vesentlig billigere strøm. Kostnadene for februar 2026 stipuleres derfor å komme på et sted mellom kr 620 000,- og kr 1 000 000,-. Allerede nå er det derfor behov for en budsjettregulering for å korrigere for forventede økte kostnader.

Det bes om en budsjettregulering i driftsbudsjettet på kr 1 500 000,- for å justere for økte strømkostnader i 1.tertial 2026.

Budsjettbehov brann- og redning

Brannvesenet, ansvar 7900, har behov for følgende budsjettreguleringer:

1. Bilreparasjon, kr. 77 000 – Pumpa på mannskapsbilen L1-1 ble ødelagt og måtte sendes inn til reparasjon. Bilen var ute av drift en periode.
2. Sjåførvakt, kr. 25 000 – Som følge av at mannskapsbilen var ute av drift (se pkt. 1) hadde vi kun tankbilen L1-2 tilgjengelig. I perioden pumpa var til reparasjon innførte vi derfor sjåførvakt i 2,5 uker på L 1-2 for å sikre oss at vi har en brannkonstabel med førerkortklasse C tilgjengelig ved eventuell utrykning.
3. Vaktlag i påska, kr. 125 000 – Med bakgrunn i økt folkemengde/antall besøkende, redusert tilgang til brannkonstabler og økt aktivitet er det behov for brannberedskap i form av et vaktlag. Dette har vi hatt de siste årene og gir en trygghetsfølelse.

Det er ikke budsjettert med noen av disse kostnadene, da det ikke er rom i budsjettet til uforutsette hendelser som punkt 1 og 2. Vaktlag i påska er ikke uforutsett, men samtidig ikke en del av ordinær vaktordning.

Brann- og redningstjenesten ber om en budsjettregulering på kr 227 000,-.

Fellesutgifter

Ansvarsforsikring, en pålagt forsikring som blant annet dekker utgifter som kan oppstå i forbindelse med kriminalitet, offentlig virksomhet og sikkerhetsforskriften. Den har en årlig kostnad på kr 142 582,-. På fellesutgifter er det kun budsjettert med kr 60 000,-. Det er derfor behov for en økning i budsjettet på kr 82 582,-.

Stabsleder ber om en budsjettregulering på kr 83 000,-.

Informasjon om noen mulige kostnadsbehov som ikke er i budsjett 2026

I tillegg jobbes det med ny dimensjonering av brann- og redningstjenesten. I den sammenheng er det gjennomført en ROS-analyse, en forebyggendeanalyse og en beredskapsanalyse av tjenesten. Disse vil med stor sannsynlighet også gi økte kostnader og behov for budsjettregulering senere i 2026.

Arbeidet med overordnet ROS-analyse og overordnet beredskapsplan pågår. Her vil det med stor sannsynlighet avdekkes en del behov som vil gi kostnader, som f.eks. nye tilfluktsrom, utstyr til et evakuerings- og pårørende senter med mer.

Hvis vi får godkjenning fra statsforvalteren til å bygge ny barnehage og bemannede omsorgsboliger vet vi allerede at lånebehovet blir større enn forespeilet i økonomiplan 2026 – 2029. Noe som igjen gir økte renter og avdrag på lånet, som er driftskostnader.

Vikarutgifter ble ikke lagt inn med store nok beløp i budsjett 2026, og dette er store kostnader vi vet, alltid vil være i et kommunalt regnskap.

I 2026 skal det gjennomføres en ny taksering av alle eiendommer i kommunen som grunnlag for utskrivning av eiendomsskatt. Det er en lovpålagt oppgave å gjennomføre en ny taksering hvert 10.år for kommuner med eiendomsskatt. Administrasjonen vil prøve å gjennomføre takseringen uten store ekstra kostnader, men det er en tidkrevende og ressurskrevende oppgave som kanskje vil medføre noen ekstra kostnader og dermed en budsjettregulering.

Vurdering:
Kommunedirektøren anbefaler at de øremerkede tilskuddene som er innlemmet i rammetilskuddet gis til de berørte tjenestene. Det er da ikke nok midler igjen til å dekke de tre forespørslene fra enhetene. Brannbilens reparasjon må dekkes, videre tar ikke kommunedirektøren sjansen på å møte påsken uten en brannvakt, og det var stort behov for å sikre at en konstabel med førerkort for brannbilen møtte opp ved utrykninger i perioden det bare var en brannbil som var i orden. Strømprisen er som kjent høy, og det er behov for å legge inn midler til inndekning av økningen vi kjenner til pr nå, det anbefales derfor at fellesutgifter får resten av det økte rammetilskuddet og at resten må prøves dekt innenfor eget budsjett.

Fordelingen av økt rammetilskudd anbefales derfor fordelt slik:

Kommunalt rusarbeid	kr	180 000
Kommunens andel til veiledning av nye lærere	kr	107 000
Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	kr	13 000
Friskliv-, lærings- og mestringstilbud	kr	23 000
Anslag av endringer skatt, kompensert med økt		

Innbyggertilskudd – til finans	kr	111 000
Fellesutgiftene – ansvarsforsikring	kr	29 000
Brann- og redningstjenesten	kr	227 000
Teknisk enhet	kr	1 500 000
Sum	kr	2 190 000
Økt rammetilskudd 2026	kr	- 2 190 000
		0

I løpet av året kan det oppstå uforutsette ting som utløser behov for budsjettregulering. Det er derfor veldig viktig å ha en økonomisk buffer (disposisjonsfond) for å kunne dekke slike uforutsette hendelser.

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret vedtar fordelingen av økt rammetilskudd 2026 slik:

Kommunalt rusarbeid	kr	180 000
Kommunens andel til veiledning av nye lærere	kr	107 000
Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	kr	13 000
Friskliv-, lærings- og mestringstilbud	kr	23 000
Anslag av endringer skatt, kompensert med økt		
Innbyggertilskudd – til finans	kr	111 000
Fellesutgiftene – ansvarsforsikring	kr	29 000
Brann- og redningstjenesten	kr	227 000
Teknisk enhet	kr	1 500 000
Sum	kr	2 190 000
Økt rammetilskudd 2026	kr	- 2 190 000
		0

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2026/387-1	Saksbehandler: Karin Hætta	Dato: 20.03.2026

Utv.saksnr.:	**Utvalg:**	**Møtedato:**
12/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
12/26	Kommunestyret	16.04.2026

Oppstart av ny alminnelig taksering og oppdatering av eiendomsskattevedtektene

Melding om vedtak sendes til:

- Saksbehandler eiendomsskatt (MOHH)
- Leder for eiendomsskattekontoret/stabsleder
- Informasjon på hjemmesiden til innbyggerne

Det vises til:

- Kommunestyre sak 82/87 – innføring av eiendomsskatt
- Kommunestyre sak 42/06 – utskrivelse av eiendomsskatt i hele Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune
- Taksering ble sist gjennomført i 2016 og var klar til utskriving av skattesedler for 2017
- Eiendomsskattelovens bestemmelser
- Eiendomsskattevedtekter for sakkyndig nemnd vedtatt av kommunestyret sak 43/15

Vedlegg:

1Utkast - Eiendomsskattevedtekter for sakkyndig nemnd 2027 - 2036

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Etter eiendomsskatteloven skal kommunen gjennomføre alminnelig taksering minst hvert tiende år. Gjeldende takstgrunnlag i kommunen er nå eldre enn – eller nærmer seg – denne grensen da forrige taksering ble utført ved årsskiftet 2016-2017.

Videreføring av eiendomsskatt uten oppdatert takstgrunnlag kan føre til:

- økt risiko for klager og ugyldighet
- svekket rettssikkerhet for skattytere
- mulig kritikk fra tilsynsmyndighet

Kommunedirektøren vurderer derfor at det er nødvendig og riktig å starte ny alminnelig taksering. Denne takseringen anbefales gjennomført etter en forenklet modell, noe som er vanlig i mange kommuner og innenfor lovens rammer. Sakkyndig takstnemnd og ankenemnd vil fortsette som tidligere og i vedtektene gis takstnemnda myndighet til å fastsette ny verdimodell samt godkjenne takster basert på administrative saksfremlegg.

Forenklet modell innebærer:

1. gjenbruk av eksisterende areal- og bygningsdata (matrikkel, byggesak og tidligere takst)
2. fastsettelse av ny verdimodell (sjablongverdier, sonefaktorer mv.)
3. begrenset og målrettet befaring der det er nødvendig
4. taksering gjennom uavhengig sakkyndig takstnemnd

Forenklet modell gir:

- lavere ressursbruk enn full ny befaring av alle eiendommer
- tilstrekkelig rettslig kvalitet og dokumentasjon
- bedre forutsigbarhet for inntektsgrunnlaget

Loven krever ikke fysisk ny oppmåling av alle bygg hvert 10. år. En oppmåling er reelle fakta slik som areal, etasjer, bygningstype, mens taksering er fastsettelse av verdien med bakgrunn i kr/m2, soneinndelinger, beliggenhet og standard. Det er verdien som må fornyes hvert 10. år, skattegrunnlaget skal ha en økning jf. verdiøkning på bygningsmasser i samfunnet. Sjablonger, sonefaktorer og m2-priser skal justeres og justeringen skal bygge på reell markedsanalyse. Videre skal den være systematisk og lik for alle og gi en faktisk effekt på takstnivået.

Eiendomsskatteloven forutsetter imidlertid at kommunen har klare rammer for sammensetningen og rollen til sakkyndig nemnd og sakkyndig ankenemnd. Videre skal forholdet mellom politiske organer, administrasjonen og nemndene, samt klagebehandling være avklart. Dette tilsier at eksisterende eiendomsskattevedtekter må oppdateres. De nye vedtektene skal tydeliggjøre takstnemndas uavhengighet, samt beskrive en tilpasset, forenklet takseringsmodell. Slik vil nye vedtekter gi bedre rettsikkerhet og mindre klagerisiko. Utkast til nye eiendomsskattevedtekter følger vedlagt.

Andre takserings muligheter

Det er også mulig for kommunen å velge å bruke skatteetatens ligningsverdi for boliger, men det forutsetter at kommunens matrikkel er oppdatert. Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune sin matrikkel er ikke oppdatert, spesielt ikke for den eldre bygningsmassen, og da er det ikke mulig å bruke denne metoden.

Eiendomsskatteloven gir også anledning til å utsette ti års takseringen i inntil tre år, men da skal det være særskilte grunner til slik utsettelse og disse grunnene kan ikke være kapasitet i administrasjonen eller økonomi. Så denne muligheten kan ikke benyttes av oss.
Informasjon til saksfremlegget er blant annet hentet fra Copilot.

Vurdering:
Eiendomsskatteloven gir ikke anledning til å bruke en takst lenger enn i 10 år. En eiendomsskatt som blir skrevet ut med grunnlag i en takst som er eldre enn 10 år kan påklages og kjennes ugyldig, spesielt hvis det ikke er gjort noen reelle justeringer av takstgrunnlaget. Det er ingen automatikk i at det blir ugyldig, men kommunen har bevisbyrden for at taksten er lovlig og det anbefales en oppdatering av takstgrunnlaget. En utsettelse av taksering kan også medføre til at statsforvalteren griper inn og pålegger kommunen å rette opp i takstgrunnlaget.

Det er imidlertid mulig å bruke de oppmålinger som er gjort i 2016/2017 videre, det er en såkalt forenklet taksering, og en slik taksering vil gi vesentlig lavere kostnader ved gjennomføringen. Det må da kun gjennomføres ny oppmåling der det er skjedd fysiske endringer på eiendommen, slik som tilbygg, påbygg, bruksendring, rivning, nye stabbur og lignende. Det forutsetter også at de arealdataene som har vært tidligere er korrekte og dokumenterte, samt at kommunen har rutiner for å fange opp endringer via byggesak/matrikkel. Det vil derfor være behov for gjennomgang av alle eiendommer i forhold til den dokumentasjon vi har fra 2016/2017 og gjøre nødvendige endringer før sakkyndig takstnemnd behandler eiendommer med endringer.

Med andre ord: Kommunen kan gjenbruke tidligere oppmålinger, men må fornye selve verdigrunnlaget gjennom ny taksering eller dokumenterte, reelle verdioppdateringer – justering av promillesats eller forskrift alene er ikke tilstrekkelig.

Det kreves ikke en full markedsanalyse, men kommunen må kunne dokumentere at det nye sjablongnivået er justert i lys av omsetningsstatistikk (SSB, meglere), skatteetatens formues grunnlag for boliger og regional prisutvikling. Her kan administrasjonen utarbeide et kort notat vedr. endringene.

Vi vil forsøke å dekke kostnadene innenfor eksisterende rammer i budsjettet. Det vil imidlertid vise seg mot slutten av året om det er behov for regulering i budsjettet. En forenklet taksering vil gi noe økt arbeidsbelastning i gjennomføringsåret, men vil gi en mer robust og et mer forutsigbart grunnlag i neste ti års periode.

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunestyret vedtar å starte ny alminnelig taksering av eiendom for eiendomsskatt, jf. eiendomsskattelovens § 8 A-3.
2. Takseringen gjennomføres etter en forenklet modell, basert på gjenbruk av eksisterende faktagrunnlag og fastsettelse av ny verdimodell.
3. Kommunestyret vedtar nye eiendomsskattevedtekter for sakkyndig nemnd datert 18.03.2026.
4. Kommunestyret viderefører sakkyndig nemnd og sakkyndig klagenemnd i samsvar med vedtektene.
5. Nye takster gir virkning fra og med skatteåret 2027.

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN
Kautokeino kommune

EIENDOMSSKATTE-VEDTEKTER FOR SAKKYNDIG NEMND OG ANKENEMND

Revidert 16.04.2026

Kommunestyrets vedtak sak xx/26

Innhold

Kap. 1 – Sakkyndig nemnd 2
Kap. 2 – Nemndas oppgaver og myndighet 2
Kap. 3 – Administrasjon og saksforberedelse 3
Kap. 4 – Gjennomføring av taksering 4
Kap. 5 – Omtaksering og særskilt taksering 5
Kap. 6 – Overtakst og klage 5
Kap. 7 – Forskjellig bestemmelser 6
Kap. 8 – Ikrafttredelse 7

Erstatter eiendomsskattevedtekter vedtatt av kommunestyret 17.12.2015, sak 43/15.

Vedtektene gjelder for takstperiode 2027 – 2036.

UTKAST

Kap. 1 – Sakkyndig nemnd

§ 1-1 Opprettelse av sakkyndig nemnd og ankenemnd

I henhold til eiendomsskattelovens § 8A-3 (4) velger kommunestyret én sakkyndig nemnd og en sakkyndig ankenemnd til å verdsette eiendommene i Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune. Den sakkyndige nemnda fastsetter takst på grunnlag av forslag fra tilsatte befaringsmenn, jf. eiendomsskatteloven § 8 A-3 (4).

Kommunestyret vedtar modell for taksering ved gjennomføring av ny taksering hvert 10.år, jf. eiendomsskatteloven § 8 A-3 (2).

§ 1-2 Sammensetning og valg

Den sakkyndige nemnda skal bestå av tre medlemmer; leder, nestleder og ett medlem. I tillegg velges tre varamedlemmer.

Den sakkyndige ankenemnda skal bestå av tre medlemmer; leder, nestleder og ett medlem. I tillegg velges tre varamedlemmer.

Kommunestyret velger leder og nestleder for hver sakkyndig nemnd og ankenemnd. Valgperioden følger kommunestyreperioden.

§ 1-3 Valgbarhet og inhabilitet

Valgbare og pliktige til å motta valg som medlem av sakkyndig nemnd eller ankenemnd, er de som er pliktige til å motta valg til kommunestyret.

Medlemmer av formannskapet kan ikke være medlem av sakkyndig nemnd eller ankenemnd.

Hvem som er inhabil til delta i takseringen følger av forvaltningsloven kapittel II §§ 6 – 10.

§ 1-4 Møteplikt

Medlemmer og varamedlemmer av sakkyndig nemnd eller ankenemnd, har møteplikt med mindre det foreligger gyldig forfallsgrunn.

Kap. 2 – Nemndas oppgaver og myndighet

§ 2-1 Takstmyndighet

Den sakkyndige nemnda fastsetter takst på den enkelte eiendom på grunnlag av:

- forslag fra administrasjonen og eventuelle befaringsmenn
- eiendommens objektive standard
- fastsatte retningslinjer og verdimodell

Nemnda står fritt og uavhengig i ved utøvelse av sitt faglige skjønn.

UTKAST

§ 2-2 Retningslinjer og verdimodell

Nemnda fastsetter og vedtar:
- overordnede retningslinjer for takseringen
- sjablongverdier, sonefaktorer og øvrige verdiparametere
- prinsipper for gjenbruk av eksisterende faktagrunnlag

Kommunestyret kan ikke instruere nemnda om takstnivå eller enkeltmetode.

§ 2-3 Gjenbruk av faktagrunnlag

Ved alminnelig taksering kan nemnda:
- gjenbruke eksisterende areal- og bygningsdata
- basere seg på matrikkel, byggesak og tidligere takstgrunnlag

Ny oppmåling eller full befaring gjennomføres bare der det anses nødvendig.

§ 2-4 Befaring og bruk av sakkyndig bistand

Nemnda kan beslutte:
- begrenset eller stikkprøvebasert befaring
- målrettet befaring ved usikkerhet eller klage

Sakkyndig takstnemnd eller ankenemnda kan be eiendomsskattekontoret tilkalle sakkyndig hjelp til å gi veiledende uttalelser på det bygningstekniske, industrielle, maskintekniske, juridiske eller andre områder når dette anses nødvendig.

Når taksering skjer ved sakkyndig nemnd, kan det oppnevnes befaringsmenn med sakkyndig kompetanse til å verdsette spesielle typer eiendommer. Hvor det er behov for kompetanse utover dette (for eksempel advokatbistand), kan slike engasjeres så lenge kostnadene ligger innenfor nemndas budsjettramme.

Befaringspersonell eller sakkyndige deltar ikke i selve takseringen og har ingen stemmerett.

Kap. 3 – Administrasjon og saksforberedelse

§ 3-1 Eiendomsskattekontoret

Kommunedirektøren utpeker eiendomsskattekontoret som:
- forbereder alle saker for sakkyndig takstnemnd og/eller ankenemnd
- innhenter og systematiserer faktagrunnlagene
- fører protokoll fra møtene
- sørger for kunngjøring og offentlig ettersyn i henhold til regelverket

Eiendomsskattekontoret utarbeider en liste over eiendommer som den sakkyndige nemnda inviteres til å vurdere. Listen skal også inneholde eiendommer som skal unntas eller kan fritas for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven §§ 5 og 7.
Det bør etableres en egen liste over verk og bruk.

§ 3-2 Opplysningsplikt

Eiendomsskattekontoret forbereder takseringen ved å innhente tilgjengelig informasjon om den enkelte eiendom. Eiendomskattekontoret kan be eieren utlevere opplysninger av betydning for taksten.

Eiendomsskattekontoret kan engasjere befaringsmenn i samråd med den sakkyndige takstnemnd. Hver enkelt befaringsmann får tilvist et takstdistrikt eller en liste over verk og bruk.

§ 3-3 Godtgjørelse

Godtgjørelse til leder og øvrige medlemmer i sakkyndig nemnd og sakkyndig ankenemnd fastsettes av kommunestyret i eget vedtak om reglement for politikergodtgjørelse.

Kap. 4 – Gjennomføring av taksering

§ 4-1 Leders ansvar

Det påligger lederen av den sakkyndige nemnda, i samarbeid med eiendomsskattekontoret å planlegge og lede arbeidet med takseringen.

Eiendomsskattekontorets leder innkalles til alle møter i takstnemndene.

Eiendomsskattekontoret berammer takstene i samråd med den sakkyndige nemnda og besiktigelsen i samråd med befaringsmennene.

§ 4-2 Møte i nemndene

Før den alminnelige taksering påbegynnes, drøfter den sakkyndige nemnda alminnelige retningslinjer for takseringen for å sikre størst mulig ensartethet i vurderingen.

Den sakkyndige nemnda skal foreta prøvetaksering for å fastsette prisnivået for takseringen. Den sakkyndige nemnd kan vedta sjablonger til bruk i takseringen. Sjablongene skal være et hjelpemiddel for å komme fram til eiendommenes omsetningsverdi, og skal ta høyde for at eiendommenes beskaffenhet, anvendelighet og beliggenhet kan virke inn på verdien.

Det skal føres protokoll fra møtene i den sakkyndige nemnd/ankenemnd.

§ 4-3 Opplæring av befaringsmenn

Den sakkyndige nemnda, er i samarbeid med eiendomsskattekontoret, ansvarlig for å gi befaringsmennene informasjon og veiledning om praktiseringen av de alminnelige retningslinjene. Prøvetaksering bør finne sted med så vel nemnda som befaringsmennene til stede for å sikre likeartet praksis.

§ 4-4 Informasjon til eiere

Eiendommens eier bør varsles om at takst skal holdes. Eiendomsskattekontoret fastsetter frist for varsel.

§ 4-5 Befaring

Eiendommene skal i alle tilfelle besiktiges av en befaringsmann. I forbindelse med befaringen utarbeider befaringsmennene forslag til takst.

Forslag til takst bør inneholde grunnlagsdata og prinsippene for verdsettelsen.

Ved taksering av antatte verk og bruk bør takst forslaget også inneholde de opplysninger som er nødvendige for at den sakkyndige nemnd skal kunne ta stilling til om eiendommen kvalifiserer som verk og bruk og hvilke maskiner og tilbehør som skal medtas i taksten.

§ 4-6 Fastsettelse av takst

Den sakkyndige nemnda fastsetter i møte takstene på bakgrunn av de forslag som er utarbeidet av befaringsmennene. Den sakkyndige nemnda tar i forbindelse med fastsettelsen av taksten stilling til om den enkelte eiendom inngår i eiendomsskatteområdet ihht eiendomsskattelovens § 4.

Det bør utarbeides to særskilte forslag til takst for grunn og bygning hvis de eies av forskjellige skatteytere.

Befaringsmennene deltar ikke i den sakkyndige nemndas fastsettelse av taksten.

§ 4-7 Takstprotokoll

Takstprotokollen må inneholde opplysninger om når takst er avholdt, hvilken eiendom det gjelder, og takstsummen. Videre bør den kort angi hva som inngår i taksten og hvilke verdsettelsesprinsipper som er anvendt. Alternativt kan disse opplysninger gis ved en henvisning til befaringsmannens takst forslag. Takstprotokollen skal undertegnes ved avslutningen av hvert møte.

Kap. 5 – Omtaksering og særskilt taksering

§ 5-1 Omtaksering

I perioden mellom de alminnelige takseringer kan omtaksering/særskilt taksering foretas etter de retningslinjer og vilkår som fremgår av eiendomsskattelovens § § 8A-3 femte ledd.

Fristen for å be om omtaksering er 1. november i året forut for skatteåret, jf. eiendomsskattelovens § 8A-3 sjette ledd.

Den sakkyndige nemnda tar stilling til om vilkårene for omtaksering/særskilt taksering er oppfylt. Verdsettelsen skal skje etter samme prinsipper og samme prisnivå som ved siste alminnelige taksering. Skattyter orienteres om taksten ved melding om vedtak.

Kap. 6 – Overtakst og klage

§ 6-1 Overtakst

Overtakst/klage over takst kan fremmes skriftlig av vedkommende skattyter eller formannskapet innen lovbestemt frist, jf. eiendomsskatteloven § 8A-3 (3). Med begjæring om overtakst menes en klage over verdsettelsen av eiendommen for eiendomsskatteformål.

§ 6-2 Begjæring om overtakst

Begjæring om overtakst må fremsettes innen tre uker fra utleggelse av skattelisten det året alminnelig omtaksering finner sted eller fra melding av vedtak ved omtaksering/ særskilt taksering etter eiendomsskattelovens § 8A-3 (5).

§ 6-3 Fristoversittelse

Ved fristoversittelse kan fristutsettelse innvilges når skattyter ikke kan bebreides for fristoversittelsen eller det er av særlig stor betydning å få behandlet begjæringen.

§ 6-4 Innsending av begjæring av overtakst

Begjæring om overtakst/klage på takst sendes eiendomsskattekontoret. Så snart som mulig etter at klagefristen er ute oversender eiendomsskattekontoret samtlige begjæringer til den sakkyndige nemnda.

§ 6-5 Endring av takst

Den sakkyndige nemnd kan endre taksten i skattyters favør dersom den finner begjæringen/klagen begrunnet. I motsatt fall oversendes begjæringen/klagen til den sakkyndige ankenemnd.

§ 6-6 Ankenemnd behandling

Den sakkyndige ankenemnda avholder overtakst etter forutgående befaring.

Den sakkyndige ankenemnda kan prøve alle sider av saken og kan endre taksten til skattyters gunst, ugunst eller stadfeste nemndas vedtak.

Den sakkyndige ankenemnda utarbeider en overtakstprotokoll med en kort begrunnelse for overtaksten. Protokollen skal angi hvilket faktum og rettsanvendelse overtaksten bygger på og hvilke verdsettelsesprinsipper som er anvendt. Overtakstprotokollen må ta stilling til klagerens anførsler.

Ankenemndas vedtak er endelig.

§ 6-7 Begjæring om overtakst/ klage

Begjæring om overtakst/klage på takst har ikke oppsettende virkning. Med andre ord utsettes ikke betaling av eiendomsskatt etter gjeldende takstvedtak. Eier av eiendommen må betale eiendomsskatten som vanlig selv om vedkommende mener taksten er feil, så lenge overtaksten/klagen er under behandling.

Kap. 7 – Forskjellig bestemmelser

§ 7-1 Godtgjørelse til sakkyndige

Eiendomsskattekontoret fastsetter godtgjørelsen til sakkyndige som nevnt i § 2-4. Eiendomsskattekontoret sørger for utbetaling av godtgjørelsen.

§ 7-2 Første gangs utskriving av eiendomsskatt

Ved første gangs utskriving av eiendomsskatt for nye eiendommer, må alminnelig taksering være avsluttet innen utgangen av året forut for skatteåret.

Deretter skal eiendomsskatten være utskrevet og skattelisten offentliggjort innen 1. mars i skatteåret.

§ 7-3 Eiendomsskatteliste

Eiendomsskattekontoret fører eiendomsskatteliste med slik innhold som nevnt i eiendomsskatteloven § 15.

Listen skal ligge ute til offentlig gjennomsyn i minst tre uker etter at det er kunngjort at listen er lagt ut.

Det kunngjøres i lokalpressen når og hvor utleggelse finner sted. Kunngjøringen skal inneholde opplysninger om fristen for å kreve overtakst/klage på takst og hvem begjæringen skal sendes til.

Samtidig med at eiendomsskattelisten legges ut sendes skatteseddel til skattyter.

§ 7-4 Eiendomsskattens terminer

Eiendomsskatten forfaller til betaling etter de terminer som kommunestyret fastsetter.

Kap. 8 – Ikrafttredelse

§ 8-1 Ikrafttredelse

Vedtektene trer i kraft fra vedtakstidspunktet og gjelder inntil de endres eller oppheves av kommunestyret. Tidligere vedtekter erstattes når nye vedtekter vedtas.

UTKAST

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2024/1719-23	Saksbehandler: Nils Henrik J. Skum	Dato: 11.03.2026

Utv.saksnr.:	**Utvalg:**	**Møtedato:**
1/26	Hovedutvalg for teknisk, miljø og næring	24.03.2026
13/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
13/26	Kommunestyret	16.04.2026

Sluttbehandling - Detaljregulering Ájastealli B6

Melding om vedtak sendes til:

Holar v/ Siri Myredal Ludvigsen
Nemo-Tec AS
MOS Consult
Grunneier(e)
Offentlige instanser
Berørte parter / naboer

Det vises til:

Holar AS har på vegne av Nemo Tec Utvikling AS, utarbeidet et endelig planforslag til detaljregulering for Ájastealli B6, gbnr. 3/1 m.fl. i Kautokeino kommune. Planen har fått Plan-ID 20220001.

Vedlegg:

1A1 Plankart-Kautokeino B6-datert 22_11_24
2Bestemmelser-Àjastealli-B6 datert 30.09.2025
3Planbeskrivelse Ajastealli B6 - med vedlegg
4Merknader samlet

Habilitet:

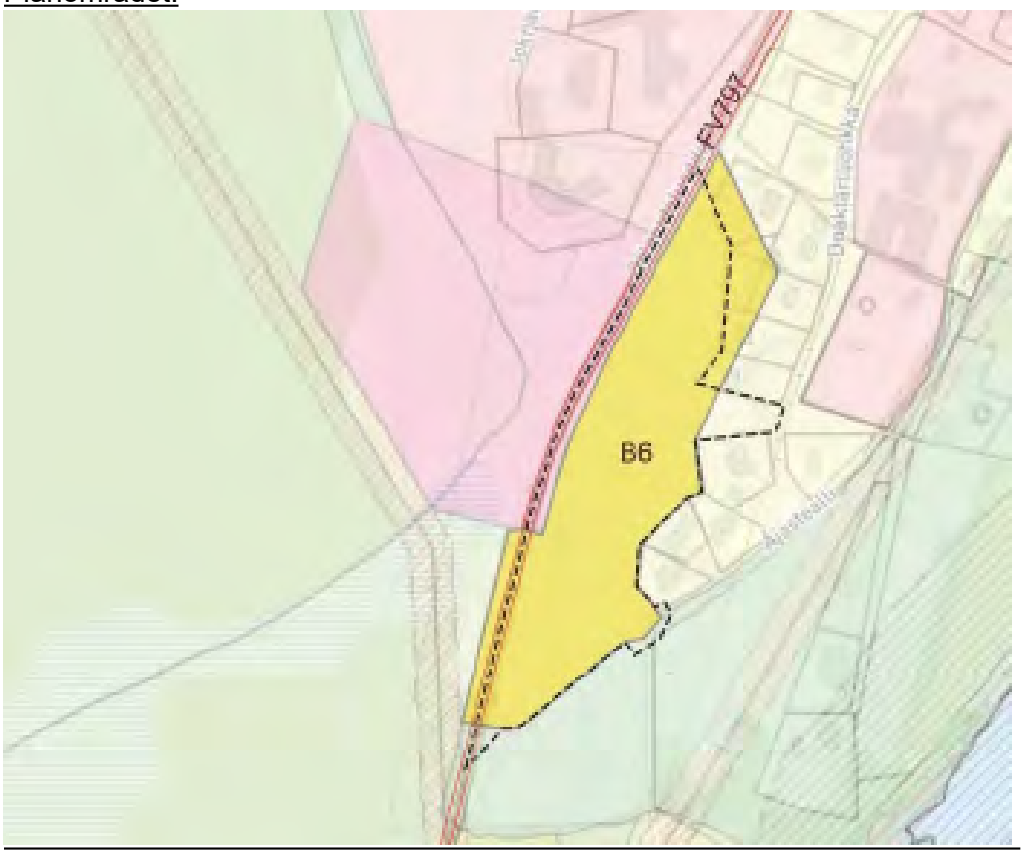
Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

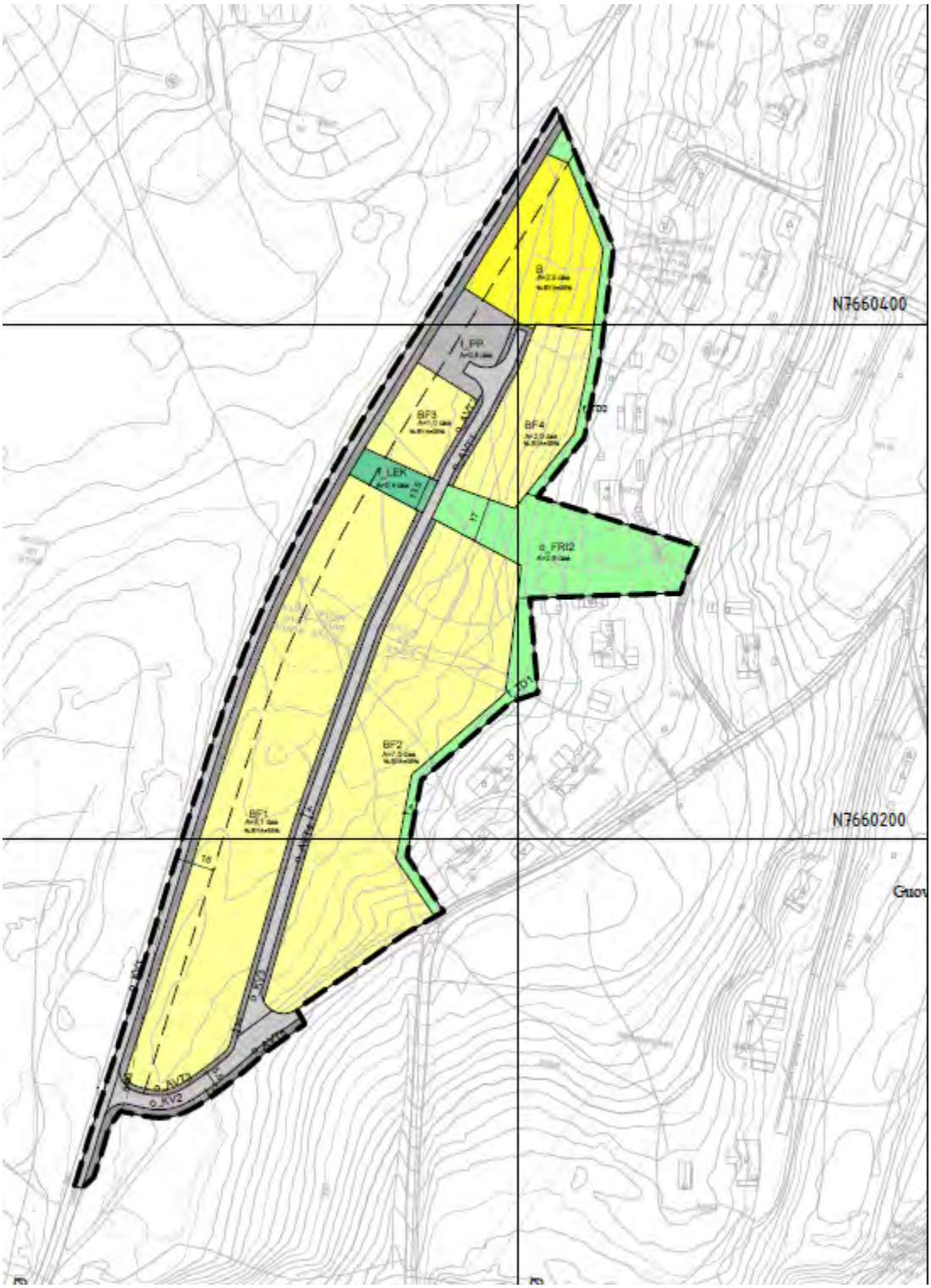
Planen er regulert til bolig, primært med tanke på eneboliger eller flermannsboliger. Området utgjør ca 32 daa. Hoveddelen av omradet reguleres til småhusbebyggelse og en del lengst nord legges til rette for mindre leilighetshybler tilpasset studenter, for å imøtekomme behov for denne typen leiligheter i nærhet til høyskolen.
Skissert forslag viser plass til 18 tomter innenfor felt for småhusbebyggelse (figur 4). Det er satt et minstekrav i bestemmelsene på 800 m2 tomt for eneboliger og 1000 m2 for tomannsboliger. En mindre del av planområdet helt mot nord reguleres for leilighetsbygg på 2 og 3 etasjer, med mulighet for opptil 32 hybler. Ved full utnyttelse med kun hybler i leilighetsbyggene og kun tomannsboliger eller, vil planområdet maksimalt romme 68 boenheter.

Vurdering:

Planområdet:

Figur 1 Ájastealli B6 illustrert i gult

Figur 2 Plankart Ájastealli b6. Det lyseguleområdet - Boligbebyggelse-frittliggende småhusbebyggelse. Mørkegult – boligbebyggelse

Figur 3 Sol- og skyggeforhold

Høring / merknader varsling oppstart av planarbeider

Det ble varslet om oppstart av reguleringsarbeid jf. Pbl. § 12-8 den 22.06.2022 og berørte parter og myndigheter ble tilskrevet. I forbindelse med varslingen er det mottatt 10 merknader og innspill. Oppsummering av innspillene med plankonsulentens kommentar finnes i «oppsummering av merknader» i planbeskrivelsen. De viktigste innspillene omhandler forhold knyttet til samferdsel, ute/lekeplass, rekreasjonsområder og snarveier.

Gjeldende plan for området

I gjeldende plan for planlagt område, i kommunedelplan for Márkan, er området satt av til «fremtidig boligbebyggelse» med plankrav – krav til reguleringsplan for 6 boligtomter.

I samme område er det også en reguleringsplan, Reguleringsplan for Ájastealli med planid 1987001, med reguleringsformål «friluftsformål». Den eksisterende reguleringsplanen er derimot delvis opphevet da den er i strid med nyere plan, kommunedelplan for Márkan. Det betyr at planforslaget vil være i tråd med arealformålet fremtidig boligbebyggelse, jf. kommunedelplan for Márkan. Planforslaget er derimot i strid med kommunedelplanens bestemmelse § 2.1.2 fremtidige boligområder, antallet boenheter Ájastealli B6 – 6 boenheter.

Det vurderes som hensiktsmessig å tillate flere boliger enn gjeldende kommunedelplan åpner for, da dette gir en mer arealeffektiv utnyttelse av området. En høyere boligtetthet vil bidra til en fremtidsrettet utvikling med bedre grunnlag for nærmiljøtjenester, som nærhet til helsetjenester, skole, barnehage og andre offentlige tjenester. Tiltaket anses også som kostnadseffektivt med tanke på tomtestørrelse, ettersom eksisterende infrastruktur kan videreføres frem til planområdet. En slik løsning vil legge til rette for fremtidig planlegging som støtter kommunens mål om bærekraftig og kompakt tettstedsutvikling.

I kommuneplanens arealdel er området satt av til «sentrumsformål».

Vurdering:

Eksisterende- og planlagt bebyggelse:
I planområdet er det ikke eksisterende bebyggelse. Den eksisterende bebyggelsen, på 9 tomter fordelt over flere boenheter, grenser øst for planområdet på Doaktarluohkká og Ájastealli.

Det planlegges etablert et område for boligbebyggelse, lekeplass, parkering og veg inn til boligområdet. Adkomst inn til boligområdet er planlagt fra eksisterende tilkomstvei fra fylkesvei 7978. Det skal etableres kommunal tilkobling til vann- og avløp.

Planområdet ligger høyere enn boligområdet like øst for tomten, der terrenget faller. Tiltaket vil ikke medføre vesentlig tap av utsikt, eller er antatt å gi skyggevirkninger (figur 3). Ettersom området er plassert på en høyde og det forøvrige er beskjedent bebyggelse i nærheten vil det kunne være synlig fra hovedveien (Fylkesveg 7978) og for boligbebyggelsen øst for tomten. Utredning og illustrasjon av nærvirkninger er utarbeidet i planarbeidet. Plantiltaket vil kunne berøre enkelte eksisterende stier og forbindelser til utmark for nærliggende boligområde, noe som er utredet nærmere i planarbeidet og vurdert at forbindelser som buffer er lagd for å bevare disse.

Trafikkforhold

Det er ikke eksisterende fortau eller gang-sykkelvei til eller fra planområdet. Adkomstveien til boligområdet i dag er Gálaniitoluodda FV7978. Veien har antatt ÅDT 360 (antall biler i døgnet), med tungtrafikkandel 10% (kilde: vegkart.no). Fartsgrensen er 60 km/t. Veien er ikke spesielt ulykkespreget. Nærmeste fastsatte snøskuterløype er løype 18, men den offentlige snøskuterløypa stopper, vest for FV7978, før planområdet.

Et område på 32 daa med maksimalt 68 boenheter vil gi større trafikk, både med kjørende, gående- og syklende. Adkomstvegen til planområdet fra FV 7978 og inn på den lokale kjørevegen, o_KV2 og o_KV3, og skal bli asfaltert. Planområdet, KV2 og KV3, vil få adkomst via Galaniitoluodda FV7878.

Kautokeino kommune har i en annen planprosess funnet en løsning som vil gi helhetlig belyst gang- og sykkelveg fra E45 ved Esso, på FV7978, frem til Helsesenteret. Dette innebærer at planområdet for Ájastealli B6 vil få tilfredsstillende løsning for gående- og syklende.

Friluftsliv

Inntil planområdet, vest for fylkesveien, ligger Beahcegašvárri, registrert som friluftslivsområde i Kautokeino kommunes kommunekart. Området er stort og kartlagt med middels verdi. Snarveier og tilgang til uteområder vil bli bevart.

Økonomiske konsekvenser

Veg Utbygging av feltet vil skje i privat regi og vil ikke ha direkte økonomiske konsekvenser for kommunen i utbyggingsfasen. Tiltakshaver vil ha ansvar for drift av fellesavkjørsel under utbygging. Etter utbygging vil kommunen overta drift og vedlikehold av o_KV2 og o_KV3, noe som vil gi økonomiske konsekvenser for kommunen.

Planbestemmelse § 4.2 a) og b) «*Før samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur kan overtas av det offentlige, skal det foreligge dokumentasjon på at anlegget er opparbeidet i samsvar med kommunens tekniske normer og krav, herunder som-bygget tegninger og kvalitetsdokumentasjon.*

b. Vilkår for overtagelsen:

-Inntil kommunen har gjennomført overtakelse, påhviler det utbygger fullt ansvar for drift, vedlikehold og sikkerhet.

-Overtakelsen skjer først etter godkjenning og formell befaring.

-Utbygger bærer alt ansvar frem til overtakelsen.

-Kommunens ansvar starter først når kravene er oppfylt»

Vann- og avløp

Tiltakshaver skal sørge og bekoste for tilgjengelig offentlig vann- og avløp til planområdet. Nye bygg skal kobles kommunalt vann- og avløpsnett. Private vann- og avløpsløsninger tillates ikke. Kommunen vil overta den delen av vann- og avløpssystemet / hovedanlegg som er å anses som offentlig VA-anlegg iht administrative bestemmelser. Overtagelsen skjer vederlagsfritt.

Figur 4 Illustrasjonsplan for Ájastealli B6

Risiko- og sårbarhetsmessige forhold;
Som et ledd i planprosessen er det utarbeidet risiko- og sårbarhetsanalyse og geoteknisk vurdering for både skredfare- og grunnforhold (se vedlegg 3. Det er ikke avdekket forhold i og rundt planområdet som skulle tilsi at planlagt utbygging ikke bør, eller kan gjennomføres. Løsningen som fremlegges i planforslaget er i hovedsak valgt på bakgrunn av den foregående høringsprosessen, varsling om oppstart.

Merknader offentlig ettersyn:
Planforslaget ble sendt på offentlig ettersyn i 6 uker. Under høringsperioden kom det 7 høringsinnspill. Nedenfor følger oppsummering av merknadene og kommunens kommentarer til disse. Høringsinnspillene er i vedlegg 4.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark:
«*Boligområdet Àjastealli B6 er et av få ikke-utbygde boligområder i kommunedelplan for Márkan vedtatt 23.03.2017. Av disse igjen er området lokalisert tettest opp mot Kautokeino sentrum. Det er da særdeles viktig at området blir bygd ut med en høy utnyttelse som vist i situasjonsplanen.*
Dersom området bygges ut etter denne med tomannsboliger og leilighetshybler, vil området gi opptil 68 boenheter. Alternativt vil det kunne bli 50 boenheter med eneboligtomter og 32 leilighetshybler.
Dersom muligheten for tomter på opptil 1500 m2 tas i bruk uavhengig av denne tomtedelingsplanen, vil det kunne oppstå vilkårlige uutnyttede restarealer som kan gi en ikke ubetydelig reduksjon i antall boliger. likevel
Statsforvalteren ber om at boligtomtene følger oppsatte tomtedelingsplan. Med sin sentrale beliggenhet er det særlig viktig at området får en god arealutnyttelse og et sentrumsnært botilbud for mange.
For å sikre god og forutsigbar arealutnyttelse bør situasjonsplan, vedlegg D1, gjøres juridisk bindene. Bestemmelse pkt. 5.3 b) bør tas ut.»

Kommunens kommentar:
Situasjonsplanen viser en prinsipiell tomteinndeling og er ment som en skisse for mulig utnyttelse av området. Dersom planen gjøres juridisk bindende, vil mindre justeringer av eiendomsgrenser i etterfølgende fradelings- eller byggesaker kunne utløse behov for dispensasjon fra reguleringsplanen. Dette vurderes som unødvendig kompliserende, særlig ettersom det kan være behov for mindre justeringer av tomtegrenser når området skal realiseres.
Kommunen tar likevel Statsforvalterens uttalelse til etterretning og følger opp innspillet ved at situasjonsplanen gjøres retningsgivende for størrelse og antall tomter i planområdet. Dette vil bidra til å sikre en hensiktsmessig arealutnyttelse, samtidig som planen beholder nødvendig fleksibilitet ved gjennomføring av tiltak og eiendomsdeling. Dette forankres i bestemmelse pkt 5.3 (vedlegg 2).

Finnmark fylkeskommune:
«*Finnmark fylkeskommune anser våre innspill for ivaretatt i planforslaget*.»

Mattilsynet:
«Vi ser at utbygger har laget en VAO-rammeplan, og kommunen har vedtatt bestemmelser som bl.a. har med vann og avløp, samt rekkefølgekrav. Mattilsynet har derfor ingen merknader til saken.»

NVE
«NVE kan ikke se at våre fagområder berøres i planområdet, vi har derfor ingen merknader til planen. Men viser til vår generelle veiledning hvis det er noen spørsmål.»

Statens Vegvesen
«I vårt innspill til oppstartsvarselet 10.08.2022 viste vi til at i det videre planarbeidet måtte det vurderes tiltak for å sikre trafikksikker skoleveg. Vi kan ikke se at dette er tilstrekkelig hensyntatt. I trafikkanalysen vises det til at planforslaget legger opp til videreføring av dagens situasjon ved at myke trafikanter henvises til å ferdes med øvrig trafikk noe vi syns er meget uheldig.
I vårt innspill til oppstartsvarselet for oppstart av planarbeid – detaljregulering av samisk barnehage og omsorgsboliger har vi påpekt at disse to sakene må ses i sammenheng da utbyggingen og utviklingen av området vil bidra til økt trafikkmengde og et endret trafikkbilde. At man i detaljreguleringen for (samisk barnehage og omsorgsboliger) planlegger for etablering av gang- og sykkelveg langs fylkesvegen anses som positivt.
I påvente av etablering av g/s bør det vurderes om dagens traktorvei til Ájastealli bør fysisk avstenges for bilister, da barn som skal til skolen sannsynligvis vil benytte denne som skoleveg.»

Kommunens kommentar:
Kommunen viser til at det i forbindelse med detaljregulering for nytt omsorgssenter og barnehage planlegges etablering av gang- og sykkelveg fra E45 via fylkesveg 7978 frem til Helsesenteret.
Finnmark fylkeskommune har avsatt midler til utbygging av gang- og sykkelvegen, og avventer vedtak av reguleringsplanen før tiltaket kan realiseres. Når denne løsningen etableres, vil myke trafikanter bli ivaretatt på en trafikksikker måte.
Kommunen ser det ikke i dette tilfellet hensiktsmessig å pålegge tiltakshaver til å bygge ut gang- og sykkelveg.
Videre vil traktorveien til Ájastealli bli fysisk stengt for biltrafikk, slik at den ikke benyttes som gjennomkjøringsvei. Dette vil bidra til økt trafikksikkerhet, særlig for barn som ferdes til og fra barnehagen.

Ellen Anete Hætta, nabo
Hovedpunktene i merknaden*:*

For stor utbygging: Kommunedelplanen åpnet opprinnelig for ca. 6 boliger, mens planforslaget nå legger opp til 19 tomter og ca. 68 boenheter, inkludert leilighetsbygg. Dette oppfattes som en vesentlig fortetting og et brudd med overordnet plan.

Manglende konsekvensutredning: Statsforvalteren har tidligere påpekt at endringen kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, men det er ifølge merknaden ikke gjennomført nødvendig vurdering etter KU-forskriften.

Byggehøyde og terrengtilpasning: Planen åpner for 2–3 etasjers bygg, noe som bryter med lokal byggeskikk og vil gi dominerende bygninger, skygge og redusert sollys for eksisterende boliger.

Manglende hensyn til naboer: Beboerne mener deres innspill ikke er tilstrekkelig tatt hensyn til, og at medvirkning etter plan- og bygningsloven ikke er godt nok ivaretatt.

Tap av naturbruk og ferdsel: Utbyggingen vil etter deres syn hindre tradisjonelle ferdselsårer, tilgang til natur, skuterløyper, friluftsliv og bærplukking, samt påvirke reindriftens vinterferdselsårer.

Samiske interesser og kulturminner: Planområdet berører områder med samisk tradisjonell bruk og kulturhistoriske spor, og merknaden mener hensynet til samisk kultur og konsultasjonsplikt ikke er tilstrekkelig ivaretatt.

Negative konsekvenser for bomiljø og folkehelse: Utbyggingen vil kunne gi mer trafikk, støy, redusert friluftsliv og svekket trivsel i et etablert familieområde.»

Kommunens kommentar:
Kommunen vurderer det som hensiktsmessig å åpne for flere boliger enn det som fremgår av gjeldende kommunedelplan. En noe høyere boligtetthet anses å gi en mer arealeffektiv utnyttelse av området og bidra til en mer fremtidsrettet utvikling av tettstedet. Økt tetthet kan også gi bedre grunnlag for nærmiljøtjenester, blant annet gjennom nærhet til helsetjenester, skole, barnehage og øvrige offentlige tilbud.

Videre vurderes utbyggingen som kostnadseffektiv med hensyn til tomteutnyttelse og teknisk infrastruktur, ettersom eksisterende infrastruktur i stor grad kan videreføres til planområdet. Samlet sett anses planforslaget å legge til rette for en utvikling som er i tråd med kommunens mål om en mer bærekraftig og kompakt tettstedsutvikling.

Konsekvensutredning
Administrasjonen vurderer at planforslaget ikke utløser krav om konsekvensutredning. I henhold til forskrift om konsekvensutredninger § 8 skal planer som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn vurderes nærmere. Kommunen har gjort en slik vurdering og kommet til at tiltaket ikke forventes å medføre vesentlige negative konsekvenser som utløser krav om konsekvensutredning etter forskriften, spesielt med bakgrunn i at området allerede er satt av til fremtidig boligbebyggelse i overordnet plan.

Byggehøyder, terreng og sol-/skyggeforhold
Det er gjennomført en sol- og skyggestudie i forbindelse med planarbeidet. Analysen viser at sol- og skyggeforholdene i området i hovedsak ikke får vesentlige negative konsekvenser. Administrasjonen vurderer at sol- og skyggeforholdene i enkelte perioder av året kan bli noe påvirket av plassering og omfang av planlagt bebyggelse. Samtidig er byggehøydene tilpasset slik at den laveste delen av bygget vender mot eksisterende bebyggelse. Terrenget bidrar også til naturlige skyggeforhold i området. Samlet sett vurderes påvirkningen på solforholdene som begrenset og ikke av betydelig negativ karakter.

Medvirkning
Planprosessen er gjennomført i tråd med kravene til medvirkning i plan- og bygningsloven § 5-1. Berørte parter, naboer og andre interessenter har hatt mulighet til å komme med innspill gjennom planprosessen, og mottatte merknader er vurdert som del av planbehandlingen.

Naturbruk, ferdsel og rekreasjon
Planforslaget vurderes ikke å medføre vesentlig tap av ferdselsmuligheter eller rekreasjonsområder. Det legges opp til etablering av stier og grøntområder innenfor planområdet slik at området fortsatt kan benyttes til ferdsel og rekreasjon. Det er heller ingen offentlig snøskuterløype registrert i planområdet. Flere har gitt innspill om mulighet for

skuterkjøring gjennom området eller direkte fra boligtomter, men dette er ikke en etablert offentlig løype i dag.

Samiske kulturminner og kulturhistoriske spor
Det er ikke påvist samiske kulturminner i planområdet. De eneste registrerte kultursporene er rester etter skyttergroper fra krigstid, registrert i kulturminnedatabasen Askeladden. Disse er vurdert som ikke-fredede kulturminner.

Barn, unge og folkehelse
Planarbeidet legger til rette for å ivareta hensynet til barn og unge samt folkehelse. Tiltaket kan også ha positive virkninger for lokalmiljøet. Flere boliger i et område med gangavstand til sentrale samfunnsfunksjoner kan redusere behovet for bilbruk og dermed være positivt for folkehelsen. Videre kan variasjon i boligtyper bidra til større variasjon i alderssammensetning og styrke det sosiale miljøet i området.

Administrasjonen har merket seg at enkelte naboer oppfatter bolig-tettheten som høy og viser til tradisjonell byggeskikk og hensyn til sol- og skyggeforhold. Disse forholdene er vurdert i planarbeidet, og planforslaget anses samlet sett å gi et forsvarlig grunnlag for utvikling av området.

<u>May Lise Triumf:</u>
Hovedpunktene i merknaden*:*

For omfattende utbygging: Planforslaget legger opp til opptil 68 boenheter, inkludert bygg på 2–3 etasjer, noe som oppfattes som en kraftig fortetting i et etablert boligområde som i kommunedelplanen opprinnelig åpnet for rundt 6 boliger.

Brudd på lover og planer: Det vises til flere regelverk som etter innspillerens vurdering ikke er ivaretatt, blant annet plan- og bygningsloven, KU-forskriften, sameloven, kulturminneloven, folkehelseloven og kommuneplanen.

Manglende konsekvensutredning: Det hevdes at tiltaket kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn og derfor burde vært konsekvensutredet.

Negative konsekvenser for bomiljø: Utbyggingen antas å føre til tap av sol, utsikt og ro, økt trafikk og støy, samt redusert tilgang til natur og ferdselsårer.

Samiske interesser: Planen hevdes å kunne påvirke tradisjonell samisk bruk av området og ferdselsårer.

Folkehelse og trivsel: Innspilleren mener tiltaket vil svekke livskvalitet, trivsel og folkehelse for eksisterende beboere.

<u>Kommunens kommentar</u>
Denne merknaden omhandler det samme som fra Elen Anete Hætta. Kommunens kommentar er svart på dette.

Oppsummering av planen:
Hensyn til barn og unge og generell folkehelse skal ivaretas i planen. Tiltaket kan ha positiv virkning på folkehelse og styrking av lokalmiljøet: flere boliger i området med gangavstand til samfunnsfunksjoner, reduserer behov for bilbruk og er positivt for folkehelsa, og variasjon i leilighetstype kan bidra til integrering og variasjon i alderssammensetningen, og styrke lokalmiljøet.
De eneste kulturminner som er funnet er rester etter skyttergroper. Disse er registrert i databasen Askeladden, men er å anse som ikke-freda.
Planen er i strid med KDPs anbefaling til antall boliger. Kommunen vurderer det som hensiktsmessig å åpne for flere boliger enn det som fremgår av gjeldende kommunedelplan. En noe høyere boligtetthet anses å gi en mer arealeffektiv utnyttelse av området og bidra til en mer fremtidsrettet utvikling av tettstedet. Økt tetthet kan også gi bedre grunnlag for nærmiljøtjenester, blant annet gjennom nærhet til helsetjenester, skole, barnehage og øvrige offentlige tilbud.
Planområdet kommer ikke i konflikt med offentlige snøskuterløyper.

Byggeskikk og solforhold:
Administrasjonen vurderer det slik at sol- og skyggeforholdene, i deler av året, kan bli påvirket av plassering- og omfanget av planlagt bebyggelse. Dette begrunnes i at høydene er: Høyden på planlagt bygg blir lavest der bygget heller mot bebyggelse (se figur 3). Terrenget/landskapet gir også skygge som vist i figur 3, men dette er ingen betydelig reduksjon i solforhold, og dermed ingen betydelig negativ konsekvens

Konklusjon:
Ut fra en planfaglig arealmessig vurdering av tiltaket i forhold til konsekvensene tilknyttet prosjektet, vurderer administrasjonen at det er positive ringvirkninger i forbindelse med reguleringen og anbefaler planforslaget vedtas slik framlagt. Administrasjonens vurdering av planforslaget er at det oppfyller de krav til reguleringsplaner som følger av plan- og bygningsloven med forskrifter, og anbefaler at reguleringsplanen vedtas.

Kommunedirektørens innstilling:

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 12-12 vedtas detaljregulering for Ájastealli B6, slik den fremgår av plankart, planbestemmelser og planbeskrivelse datert 26.02.2026.

SAKSPROTOKOLL I HOVEDUTVALG FOR TEKNISK, MILJØ OG NÆRING - 24.03.2026

Behandling:

Anni-Rauna Triumf (H) ba hovedutvalget vurdere hennes habilitet da hun bor i Ájastealli og er med i Ajastealli grendelag som ha kommet med merknad i saken. Hovedutvalget vedtok enstemmig at hun er inhabil i saken. Anni-Rauna Triiumf var ikke med i behandling av saken.

Felles forslag fra hovedutvalget:

Det foreslås å igangsette reguleringsarbeid for et nytt boligområde, med sikte på å legge til rette for nødvendig boligvekst i takt med samfunnsutviklingen i Kautokeino og regionen for øvrig. Samtidig er det avgjørende at eksisterende ferdselsårer ivaretas på en hensiktsmessig måte i planprosessen. Dette er viktig både av hensyn til tradisjonell bruk, næringsutøvelse og lokal mobilitet.

Det er registrert innspill og bekymringer fra berørte beboere og naboer i aktuelt område. Disse er gjennomgått, men det vurderes at de fleste forhold som er påpekt, ikke i stor nok grad er hensyntatt og innarbeidet i det foreliggende planforslaget. Utbyggingen skal ta hensyn til helhetlig stedsutvikling og lokal byggeskikk. Naboer og nærmiljø skal bli tatt på alvor og hørt i saker som gjelder deres nærområde. Politikerne i Kautokeino er opptatt av bolyst og av å ta vare på det tradisjonelle og unike ved levemåte og tradisjoner. Derfor legges til grunn en lavere utnyttelsesgrad enn i forslaget som ligger på bordet. Mindre tetthet og lavere bygg vil og bidra til en mer harmonisk og lokaltilpasset utvikling, som passer til stedets karakter. Mulighet til å komme seg til fjells og utøve tradisjonell utmarksbruk skal hensynstas i større grad i prosjektet ved at skuterløyper og traseer ivaretas.

- byggehøyden reduseres til max 2 etg og max mønehøyde på 7 meter
- tettheten tilpasses et nivå på halvparten av antall boliger/eiendommer som prosjektet legger opp til
- Området som skal bygges ut ligger på en høyde og er dermed synlig fra de fleste steder i og utenfor sentrum. Derfor må man sørge for at utbyggingen skjer med tydelig hensyn til landskap og fjernvirkning

På denne bakgrunn legges det til grunn at reguleringsarbeidet må i større grad involvere åpen dialog med berørte parter for å sikre gode løsninger med tanke på trivsel, det estetiske i topografien mtp fjernvirkning, miljø og øvrig mulighet for aktivitet før man eventuelt går videre med prosessen. Om prosjektet ansees å forringe ovenfornevnte punkter for allerede beboere i området, må prosjektet vurderes å nedskaleres i antall boliger og maks byggehøyde og eventuelt flyttes til et annet område.

Felles forslaget fra hovedutvalget ble enstemmig vedtatt.

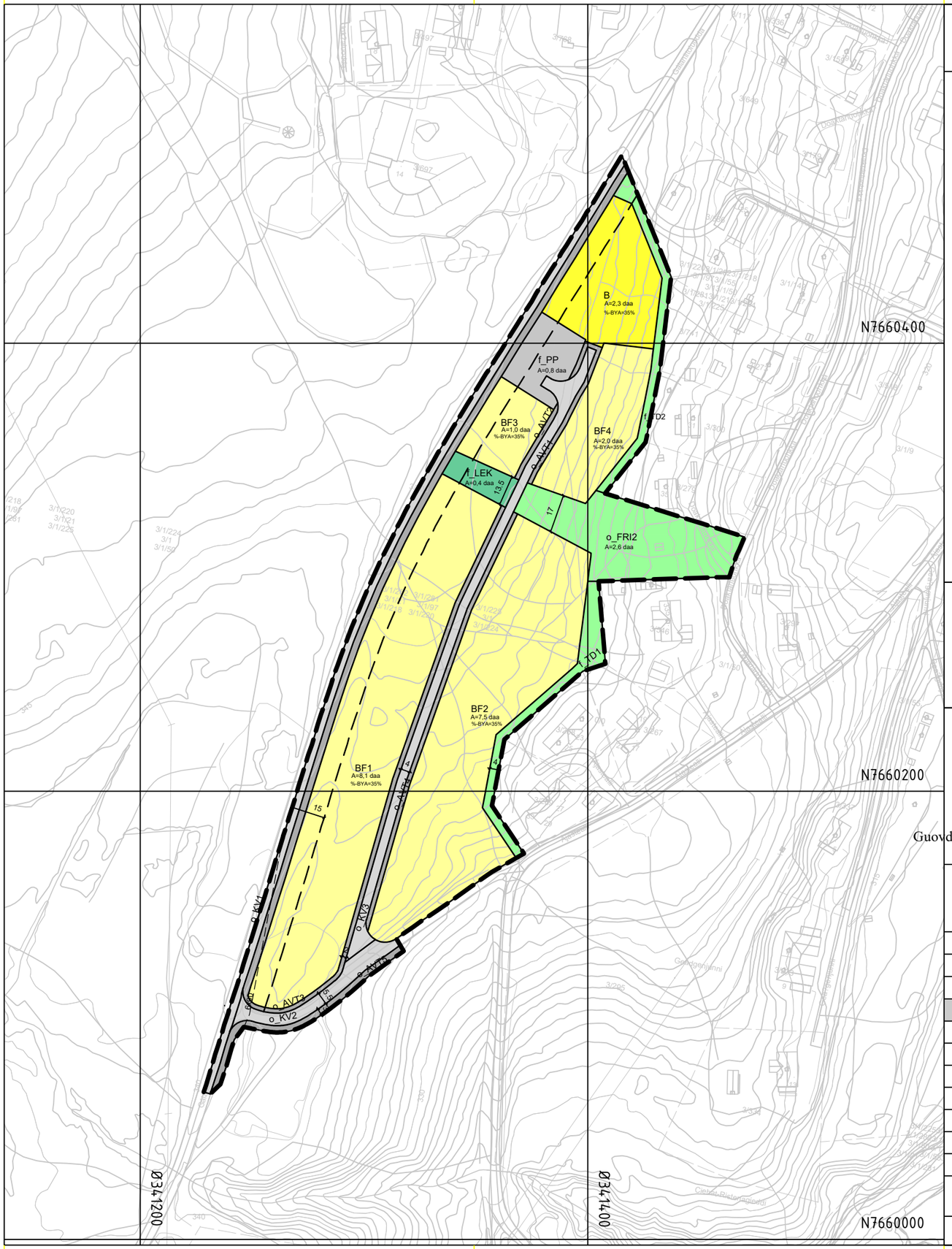
Uttalelse, enst.:

Det foreslås å igangsette reguleringsarbeid for et nytt boligområde, med sikte på å legge til rette for nødvendig boligvekst i takt med samfunnsutviklingen i Kautokeino og regionen for øvrig. Samtidig er det avgjørende at eksisterende ferdselsårer ivaretas på en hensiktsmessig måte i planprosessen. Dette er viktig både av hensyn til tradisjonell bruk, næringsutøvelse og lokal mobilitet.

Det er registrert innspill og bekymringer fra berørte beboere og naboer i aktuelt område. Disse er gjennomgått, men det vurderes at de fleste forhold som er påpekt, ikke i stor nok grad er hensyntatt og innarbeidet i det foreliggende planforslaget. Utbyggingen skal ta hensyn til helhetlig stedsutvikling og lokal byggeskikk. Naboer og nærmiljø skal bli tatt på alvor og hørt i saker som gjelder deres nærområde. Politikerne i Kautokeino er opptatt av bolyst og av å ta vare på det tradisjonelle og unike ved levemåte og tradisjoner. Derfor legges til grunn en lavere utnyttelsesgrad enn i forslaget som ligger på bordet. Mindre tetthet og lavere bygg vil og bidra til en mer harmonisk og lokaltilpasset utvikling, som passer til stedets karakter. Mulighet til å komme seg til fjells og utøve tradisjonell utmarksbruk skal hensynstas i større grad i prosjektet ved at skuterløyper og traseer ivaretas.

- byggehøyden reduseres til max 2 etg og max mønehøyde på 7 meter
- tettheten tilpasses et nivå på halvparten av antall boliger/eiendommer som prosjektet legger opp til
- Området som skal bygges ut ligger på en høyde og er dermed synlig fra de fleste steder i og utenfor sentrum. Derfor må man sørge for at utbyggingen skjer med tydelig hensyn til landskap og fjernvirkning

På denne bakgrunn legges det til grunn at reguleringsarbeidet må i større grad involvere åpen dialog med berørte parter for å sikre gode løsninger med tanke på trivsel, det estetiske i topografien mtp fjernvirkning, miljø og øvrig mulighet for aktivitet før man eventuelt går videre med prosessen. Om prosjektet ansees å forringe ovenfornevnte punkter for allerede beboere i området, må prosjektet vurderes å nedskaleres i antall boliger og maks byggehøyde og eventuelt flyttes til et annet område.

Tegnforklaring

Reguleringsplan PBL 2008

§12-5. Nr. 1 - Bebyggelse og anlegg

- B — Boligbebyggelse
- BF — Boligbebyggelse-frittliggende småhusbebyggelse
- f_LEK — Lekeplass

§12-5. Nr. 2 - Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

- o_KV — Kjøreveg
- o_AVT — Annen veggrunn - tekniske anlegg
- f_PP — Parkeringsplasser

§12-5. Nr. 3 - Grønnstruktur

- f_TD — Turdrag
- o_FRI — Friområde

Linjesymbol

- Plangrense
- Formålgrense
- Byggegrense
- Frisiktlinje
- Måle og avstandslinje

Kartopplysninger

Kilde for basiskart: FKB40
Dato for basiskart: 24.06.2022
Koordinatsystem: ETRS89.UTM-35N
Høydegrunnlag:

Ekvidistanse: 1m
Kartmålestokk: 1:2000

0 50 100m

N

Guovdageaidnu - Kautokeino kommune

Detaljregulering

Ájastealli B6

Med tilhørende reguleringsbestemmelser

Arealplan-ID:
5612_20220001

Forslagsstiller:
Nemo Tec Utvikling AS

SAKSBEHANDLING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	SAKS-NR	DATO	SIGN
Dato XXX Revisjon XXX			
Dato XXX Revisjon XXX			
Dato XXX Revisjon XXX			
Kommunestyret sitt vedtak			
Ny 2. gang behandling			
Offentlig ettersyn fra ..... til			
2. gangs behandling			
Offentlig ettersyn fra ..... til			
1. gangs behandling			
Kunngjøring av oppstart av planarbeid		22.06.2022	SML
Oppstartsmøte...	2020/1408	26.04.2022	SML

PLANEN ER UTARBEIDET AV: ola roald → holar PLANKONSULENT

TEGNNR.	DATO	SIGN
01	22.11.24	SML

Det bekreftes at planen er i samsvar med kommunestyrets vedtak av

BekreftDato / Dato — PLANSJEFNAVN / Plansjef

Kautokeino kommune 5430

Vedtatt dato:
Dato for siste mindre endring :
30.09.2025

Reguleringsplan for Àjastealli B6

Reguleringsbestemmelser - Detaljregulering

PlanID 5430-20220001

Saksnummer: 2024/1719

Arkiv: 2020/1408

1 Planens hensikt

Hensikten med planen er å legge til rette for bolig, samt etablering av en naturforbindelse.

2 Arealformål

Området er regulert til følgende formål iht. pbl § 12-5:

§ 12-5. Nr.1 – Bebyggelse og anlegg

1. Boligbebyggelse (B)
2. Boligbebyggelse -frittliggende småhusbebyggelse (BF1-4)
3. Lekeplass (f_LEK)

§12-5. Nr 2 – Samferdselsanlegg og tekniske infrastruktur

1. Kjøreveg (o_KV1-3)
2. Annen veggrunn -teknisk anlegg (o_AVT1-6)
3. Parkeringsplasser – (f_PP)

§12-5. Nr. 3 – Grønnstruktur

1. Turdrag (f_TD1-2)
2. Friområde (f_FRI)

3 Fellesbestemmelser for hele planområdet

3.1 Nettforsyning

Alle trafoer, nettstasjoner og høgspente ledninger/kabler mv. skal plasseres slik at areal for varig opphold ikke utsettes for elektromagnetiske felt over anbefalte grenseverdier.

3.2 Snø

Snølagring kan løses innenfor o_AVT, o_FRI og f_PP.

3.3 Automatisk fredete kulturminner

Dersom det viser seg at tiltak innenfor planen kan skade, ødelegge, grave ut, flytte, tildekke, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredet kulturminne eller fremkalle fare for at dette kan skje, må arbeidet straks stanses og kulturminneforvaltningen varsles umiddelbart. Ansvaret påhviler tiltakshaver og/eller ansvarshavende leder på stedet.

4 Dokumentasjonskrav (§12-7 nr. 12)

4.1 Rammesøknad -Sammen med rammesøknad skal følgende dokumenter foreligge:

a. Utomhusplan

Sammen med søknad om rammetillatelser (for den enkelte tomt) skal det foreligge en utomhusplan i målestokk 1:200 for det omsøkte prosjektet.

Utomhusplanen skal bl.a. redegjøre for følgende:

- Bebyggelsens plassering
- Eksisterende og fremtidige koter, stigningsforhold og forstøtningsmurer.
- Avkjørsel med frisikt og parkering.
- Beplantning og uteoppholdsareal
- Gjerder, trapper og terrasser.
- Ev. transformatorkiosk.
- Plassering av boder

4.2 Før overtagelse av offentlige anlegg:

a. Før samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur kan overtas av det offentlige, skal det foreligge dokumentasjon på at anlegget er opparbeidet i samsvar med kommunens tekniske normer og krav, herunder som-bygget tegninger og kvalitetsdokumentasjon.

b. Vilkår for overtagelsen:

- Inntil kommunen har gjennomført overtakelse, påhviler det utbygger fullt ansvar for drift, vedlikehold og sikkerhet.
- Overtakelsen skjer først etter godkjenning og formell befaring.
- Utbygger bærer alt ansvar frem til overtakelsen.
- Kommunens ansvar starter først når kravene er oppfylt

5 Bebyggelse og anlegg (Pbl. §12-5 nr. 1 og 14)

5.1 Fellesbestemmelser:

a. Byggegrenser (§12-7. nr. 1):
   - Byggegrenser mot veg er angitt i planen. Der ikke annen byggegrense er angitt gjelder avstandsbestemmelser jmf. § 29-4 i plan- og bygningsloven for avstand til eiendomsgrense.
   - Byggegrense angir plassering av byggverk, men ikke utendørsanlegg, gjerder eller bearbeidelse av terreng.

b. Grad av utnytting:
   - Det tillates maksimalt 35% BYA.

c. Estetikk og byggeskikk
   - Det tillates ikke flatt tak.
   - Bebyggelsens volum og utforming skal sikre gode og varierte uteoppholdsarealer mellom og rundt byggene.

d. Gjerde
   - Det skal settes opp gjerde eller hekk i tomtegrensen mot offentlig grønnstruktur. Gjerder skal min. være 0,6 m høy og maks. tillatt høyde er 1,5 m.

e. Avkjørsel
   - Det tillates avjørsler fra o_KV3 til feltene BF1-4, B og f_PP. Alle avkjørsler har følgende krav til frisikt: 4x20m.

5.2 Boligbebyggelse (B)

a. Innenfor formålet tillates konsentrert småhusbebyggelse og lavblokkbebyggelse.
b. Det tillates inntil 32 boenheter med tilhørende funksjoner.
c. Byggehøyder:
   - Innenfor feltet, og for maks. 2/3 av tillatt BYA, tillates gesimshøyde inntil 8 m og mønehøyde inntil 9,5m. For resten av bebyggelsen tillates høyde inntil 7m til gesims og 8,5m til møne. Bebyggelsen skal være lavest mot øst.
   - Høyder måles ut fra planert terrengs gjennomsnittsnivå rundt bygningen.

d. Parkering:
   - Parkering for bil skal skje på felles parkeringsplass (PP).
   - Gjesteparkering kan etableres innenfor felt B.
   - Krav til parkering skal være:

	Bil	Sykkel
< 40m^2 leil.	Min. 1	Min. 1
> 40m^2 leil.	Min. 1,5	Min 2

   - Min. 5% av p-plassene skal være HC-parkering
   - Det skal i tillegg etableres 4 p-plasser for gjester.
   - Min. 50% av sykkelparkeringsplassene skal være overdekket.

e. Krav til uteoppholdsareal skal være:

	MUA	Privat
< 40m^2 leil.	Min. 40m^2	Min. 5m^2
> 40m^2 leil.	Min. 50m^2	Min. 5m^2
K. Småhusb.	Min. 100 m^2	

Felles uteoppholdsareal skal beplantes og møbleres for felles opphold.

5.3 Boligbebyggelse-frittliggende småhusbebyggelse (BF)

a. Innenfor formålet tillates enebolig og tomannsbolig/generasjonsbolig.

b. Situasjonsplanen (D1 illustrasjonsplan) er retningsgivende for størrelse på tomtene og antall tomter.

c. Parkering:

Parkering skal løses på egen tomt. Følgende antall parkeringsplasser, inkludert garasje og gjesteparkering, skal opparbeides pr. boenhet:

- Enebolig: 2 p-plasser
- Tomanns- /generasjonsbolig: 2 p-plasser pr boenhet.
- Sekundærleilighet: 1 p-plass

d. Uteopphold:

For hver tomt skal det være min. 100 m^2 egnet uteoppholdsareal pr boenhet. Arealet skal være solvendt og skjermet mot støy og trafikkfare. Areal brattere enn 1:3 skal ikke regnes med som uteoppholdsareal.

5.4 Lekeplass (f_LEK)

a. Innenfor feltet skal det anlegges en lekeplass for små barn på min. 200m^2.
b. Lekeplassen har felles eierform for BF 1-4 og B, og skal være åpen / tilgjengelig for alle.
c. Arealet skal være skjermet for støy, støv og trafikkfare.
d. Eventuell støyskjerming av lekeplass skal utføres som en integrert del av helhetlige møbleringen av leke- og uteområdene. Andre konstruksjoner som gjerde, levegg og overbygg skal utformes i sammenheng med lekeplassen.
e. Lekeplassen skal være universelt utformet og min. inneholde:
    - Bord og benker, sandkasse, husker, sklie og bålplass

6 Samferdselsanlegg og tekniske infrastruktur

6.1 Kjøreveg (o_KV)

a. Alle kjørevegene skal være offentlige
b. o_KV1 er eksisterende kjøreveg.
c. o_KV2 skal opparbeides som overordnet boligveg, jfr. Håndbok N100, Statens Vegvesen. O_KV2 skal ha belysning
d. o_KV3 skal benyttes til intern kjøreveg, og skal opparbeides som øvrig boligveg, jfr. Håndbok N100, Statens Vegvesen. Skal ha belysning
e. Det skal etableres fartshumper i vei o_KV3, jfr. Håndbok N100 og V128 kap 1.3.2 og 3.1.4

6.2 Annen veggrunn – tekniske anlegg (o_AVT)

a. o_AVT skal være offentlig.
b. Feltet skal tjene til sideareal for kjøreveg, herunder tekniske infrastruktur, grøft, overvannshåndtering, snøopplag, skilt og lignende som er nødvendig av hensyn til vegformålet.

6.3 Parkeringsplass (f_PP)

f_PP er felles parkering for beboere i felt B.

6.4 Vann- og avløp

a. Før tiltak kan tas i bruk skal det være dokumentert tilfredsstillende tilknytning til offentlig vann- og avløpsanlegg. Nye bygg skal kobles kommunalt vann- og avløpsnett. Private vann- og avløpsløsninger tillates ikke.
b. Vann- og avløpsanlegget skal bygges i henhold til standard abonnementsvilkår for vann- og avløp, samt VA-norm for Kautokeino kommune

7 Grønnstruktur, jf. § 12-5. Nr. 3

7.1 Turdrag (f_TD)

a. f_TD skal fungere som en grønn snarvei til friområdet.
b. Turdrag f_TD1-2 er felles for eiendommene som grenser til formålet.
c. Naturvegetasjon skal opprettholdes i størst mulig grad.

7.2 Friområde (o_FRI)

a. FRI skal være offentlig
b. Friområdet kan tilrettelegges som akebakke.
c. Det tillates trafo innenfor formålet

8 Rekkefølgebestemmelser

8.1 Før igangsettingstillatelse

a. Før det gis igangsettingstillatelse for tiltak som berører høyspentkabel, skal det foreligge en plan for flytting av nedgravd høyspentkabel. Planen skal godkjennes av netteier.

8.2 Før midlertidig brukstillatelse

a. Før det gis midlertidig brukstillatelse innenfor planområdet, skal følgende være opparbeidet:
    - Kjøreveger KV2-3, Friområdet (o_FRI) og lekeplassen (f_LEK).
    - Teknisk infrastruktur som skal overtas av kommunen, jfr §4.2.
    - Tilstrekkelig slokkevannskapasitet for planområdet.
b. Før det gis midlertidig brukstillatelse for felt B, skal følgende være ferdig opparbeidet:
    - Felles parkeringsplass (f_PP)

ADRESSE Holar Ola Roald AS Arkitektur
Øvre Langgate 50 – Tønsberg
Øvre Slottsgate 7 – Oslo
Pb. 274 Sentrum, 3101 Tønsberg
TELEFON 33316471
E-POST firmapost@holar.no / sml@holar.no
WWW holar.no

PLANBESKRIVELSE

DETALJREGULERING FOR B6 ÁJASTEALLI gbnr. 3/1, Kautokeino
PLANID 5430-20220001

DATO: 23.10.24

ola roald→
holar

// INNHOLD

1 SAMMENDRAG OG NØKKELOPPLYSNINGER....3
2 BAKGRUNN....3
3 PLANOMRÅDET – DAGENS SITUASJON....4
4 PLANSTATUS OG RAMMEBETINGELSER....18
5 STATLIGE PLANRETNINGSLINJER/RAMMER/FØRINGER....21
6 BESKRIVELSE AV PLANFORSLAGET....21
7 PLANPROSESSEN OG MEDVIRKNING....30
8 KONSEKVENSUTREDNING....36
9 VIRKNINGER OG KONSEKVENSER AV PLANFORSLAGET....37
10 AVSLUTTENDE KOMMENTAR....46

ola roald→
holar

1 SAMMENDRAG OG NØKKELOPPLYSNINGER

1.1 ···· Sammendrag

Detaljregulering for Ájastealli B6, et ubebygget område avsatt til bolig i kommuneplanens arealdel. Nemo Tec Utvikling AS planlegger å etablere boligtomter for salg eller utvikling her, og detaljplanen regulerer premissene for boligbebyggelse innenfor området.

Foreslått plangrense avgrenses av område B6 i kommuneplanens arealdel, og eiendomsgrenser, i tillegg til en del av 3/1 som knyttes mot Doaktárluohkká. Plangrense går til senter vei av FV7978 Gálaniitoluodda, og inkluderer traktorvei mot sørvest. Området utgjør ca 32 daa.

Hoveddelen av området reguleres til småhusbebyggelse og en del lengst nord legges til rette for mindre leilighetshybler tilpasset studenter, for å imøtekomme behov for denne typen leiligheter i nærhet til høyskolen. Planen regulerer intern kjøreveg med tilkomst fra fylkesveien og legger til rette for gode gang- og sykkelforbindelser gjennom området. Planområdet inkluderer felles lekeplass, friområde med mulighet for akebakke og tilknyttet turveg, for å sikre gode boforhold og god tilgang til friluftsområdene i området. Plankonsulent er Ola Roald AS Arkitektur.

1.2 ···· Nøkkelopplysninger

Planområde:	32,3 daa	Gårds- og bruksnummer:	3/1
Gårdsnavn/adresse:	Geađgenjunni, Ájastealli B6,		
Forslagsstiller:	Nemo Tec Utvikling AS v/ Nils Erik Henriksen	Plankonsulent:	Ola Roald AS Arkitektur v/Siri M. Ludvigsen
Sentrale grunneiere:	Berørte eiendommer er gbnr 3/1, grunneier er Finnmarkseiendommen, og halve bredden vei 7978, gbnr 3/308. Forslagstiller er ikke eier av grunnen, men har opsjonsavtale med FeFo, på festerett.		
Planens hovedformål:	Bolig	Planområdets størrelse:	32,3 dekar
Grad av utnytting:	35 BYA%	Nytt bruksareal	N/A
Konsekvensutredningsplikt:	Nei	Varsel om innsigelse/Innsigelse:	Nei
Kunngjort oppstart:	22.06.2022	Offentlig ettersyn:	
Problemstillinger:	Antall tomter, friluftsliv og trafikksikkerhet.		

2 BAKGRUNN

2.1 ···· Bakgrunn for planarbeidet

Bakgrunnen for planarbeidet er at forslagsstiller ønsker å regulere både med tanke på salg av enkelteiendommer, og med tanke på utvikling av utvalgte egne tomter. Det er planlagt en kombinasjon av ulike boligtyper for å imøtekomme behov for både familieboliger og mindre boliger for studenter eller enslige.

Geađgenjunni er i dag et ubebygd område som i kommunedelplanen for Márkan er regulert til framtidig bolig. Området ligger inntil et område på østsiden av fylkesvei Gálaniitoluodda (FV7978), som allerede er brukt til

bolig, og det er avklart at denne siden av fylkesveien er egnet til fortetting. Det er generelt anbefalt å tilføre sentrum flere boliger av ulik type og areal for å styrke lokalmiljøet med mer variert alderssammensetning og måter å bruke lokalmiljøet på.

2.2···· Hensikten med planforslaget

Hensikten med planforslaget er å etablere et nytt boligfelt i sentrum av Kautokeino, i forlengelse av et eksisterende boligområde i dalsiden ved boliggatene Ájastealli og Doaktárluohkká. Planforslaget legger hovedsakelig til rette for småhusbebyggelse, felles lekeplass og offentlig friområde.

Skissert forslag viser plass til 18 tomter innenfor felt for småhusbebyggelse. Det er satt et minstekrav i bestemmelsene på 800m^2 tomt for eneboliger og 1000m^2 for tomannsboliger. En mindre del av planområdet helt mot nord reguleres for leilighetsbygg på 2 og 3 etasjer, med mulighet for opp til 32 hybler. Ved full utnyttelse med kun hybler i leilighetsbyggene og kun tomannsboliger eller, vil planområdet maksimalt romme 68 boenheter

3 PLANOMRÅDET – DAGENS SITUASJON

3.1···· BELIGGENHET OG AVGRENSNING

Figur 1 // Planområdets avgrensning i forhold til kommunedelplan, veg- og eiendomsgrenser. (Ill: Holar)

Foreslått planområde tilsvarer større deler av felt B6 regulert til boligformål i kommuneplanens arealdel og avgrenses ellers av eiendomsgrenser og senter fylkesvei (FV7978) mot vest. I tillegg er en tverrforbindelse ned til veien inkludert for å sikre tilkomst til friluftsområdet på høyden i vest.

Området utgjør 32,2 daa og har tilgrensende boligbebyggelse i øst og Kautokeino legevakt og helsehus i nord. Vest for området er ubebygd mark. Området er innenfor Kautokeino sentrum, som er noe spredt utover, og det er mellom 500 m og 1 km til flere viktige sentrumsfunksjoner. Kautokeino legevaktsenter ligger like inntil planområdet i nord og Samisk videregående skole og reindriftsskole ligge ca. 1,6km og Samisk høgskole ca. 800m unna. Nye Kautokeino barne- og ungdomsskole med idrettsanlegg og svømmehall ligger i gåavstand, ca. 1km nord for planområdet.

Det er ellers god dekning av sentrumsfunksjoner som butikker og andre samfunnstjenester i nærområdet. Figur 2 under viser en overordnet oversikt.

Figur 2 // Flyfoto som viser skole, barnehage og offentlige tjenester i nærområdet rundt planområdet. Det er ca. 1 km fra planområdet til Kautokeino bare- og ungdomsskole. (Ill: Holar)

3.2···· DAGENS AREALBRUK

Planområdet er ubebygd i dagens situasjon og er i dag å betegne som utmark. Naboer opplyser i merknader til varsel om oppstart at området i dag brukes til rekreasjon med båltenning, aking og blåbærplukking. Det opplyses også om at det går flere stier på tvers av området fra nærliggende boligtomter med verdi for beboere i området.

3.3···· LANDSKAP OG STEDETS KARAKTER

Området ligger i en østvendt skråning med god utsikt og sol store deler av dagen. Det er ca. 8m mellom laveste og høyeste punkt på området. Fra hele planområdet har man utsikt mot Kautokeino sentrum og elva. Det finnes noen stier og skuterløyper som har blitt til organisk etter års bruk, men området er utover dette urørt. Kautokeino er en dal med slake sider og vegetasjonen er lav med innslag av unge bjørketrær. Kautokeinovassdraget utgjør lavpunktet i dalen, og landskapet stiger gradvis mot hver side. På toppen av dalsidene er det lange, åpne vidder. Planområdet ligger i dalsiden vest for elva og bebyggelsen er spredt og åpen.

Figur 3 // Planområdet sett fra fylkesvei Gálaniitoluodda i vest - utsikt mot sørøst. (kilde: google maps)

Figur 4 // Planområdet sett fra fylkesvei Gálaniitoluodda i vest - utsikt mot øst. (kilde: google maps)

Øst for planområdet er det litt tettere bebyggelse med sterkere nabolagspreg. Boligfeltet har internveier og småhusene ligger langs veinettet med ulik størrelse og form. Det er god plass rundt hver bolig, men stedet oppfattes som et boligfelt hvor bebyggelsen inngår i et felleskap. Planområdet framstår i dag som et rent naturområde på oversiden av nabolagets ytterste rekke med boliger.

Figur 5 // Bilder fra google street view som viser karakteren på nabolagets bebyggelse.

3.4···· KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

Troms og Finnmark fylkeskommune har utført befaring på planområdet og konkludert med at det ikke finnes automatisk fredede kulturminner. Det er undersøkt en rekke groper som antas å være skytterstillinger fra krigen. Disse har fått ID 294427 og anses som ikke-fredede kulturminner, men fylkeskommunen anbefaler at noen av disse bevares i planen. Se Figur 6 under for gropenes plassering.

Området er avsatt i boligformål i kommunedelplanen for Márkan. Skytterstillingen strekker seg på tvers av det som kan bli flere gode tomter. Det vil bli vanskelig både å bygge utenom skytterstillingen og samtidig oppnå et boligområde med god sammenheng og kvalitet. Kulturminnet vil derfor ikke hensyntas i planen.

Figur 6 // Oversiktsplan over skytterstillingene registrert i planområdet. Rød stiplet linje viser omrisset av planområdet.

3.5···· NATURVERDIER

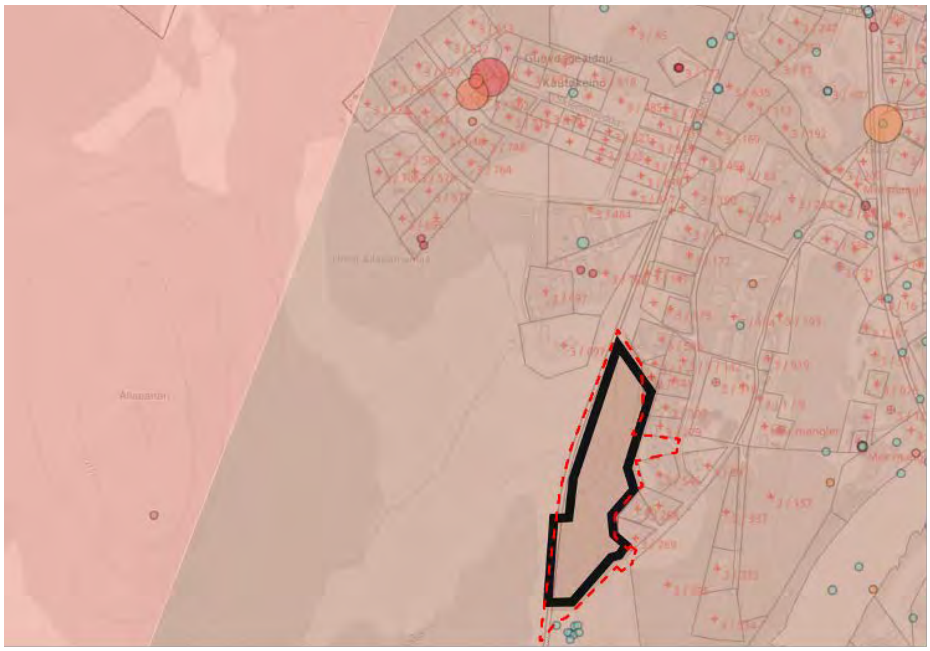
3.5.1 Naturmangfold

Det er ikke registrert vernet natur innenfor planområdet. Sør for planområdet er det registrert to arter av særlig stor forvaltningsinteresse; dvergbjørk og lappmjelt. Disse artene er registrert som ansvarsarter, hvor mer enn 25% av europeisk bestand ligger i Norge. Kautokeino er en del av forvaltningsområder for gaupe og jerv, det er gjort flere observasjoner av disse i tilgrensede områder til planområdet i nord og øst.

Følgende arter med status som truet i norsk rødliste, er observert i tilgrensende områder til planområdet:

- Grønnfink er observert nord for planområdet og har status «Sårbar»
- Lappspurv er observert svært mange ganger nord for området og har status «Sterkt truet»
- Jerv er observert nord for planområdet og har status som «Sterkt truet»
- Gaupe er observert flere steder nord for planområdet og har status som «Sterkt truet»
- Hønsehauk er registrert i hele planområdet og omliggende områder og har status som «Sårbar»
- Blokkevier vokser i naturområdet vest for planområdet og har status som «Sårbar»

Innenfor planområdet vokser fjellkrekling, bjørk, lappmjelt, einer, påskesaltlav, tyttebær, dvergbjørk og lys fjellav. Alle disse artene har status som livskraftig i norsk rødliste for arter.
Det er på miljøstatus.no ytterligere to objekter av registrerte arter sør for området, men punktene har ikke faktaark så det er uvisst hvilke registreringer som er gjort her. Se illustrasjon Figur 8 under.

Figur 7 // Det er ikke registrert vernet natur innenfor planområdet. Kilde: artsdatabanken

Figur 8 // Kilde: miljostatus.no. Viser de to omtalte registreringen uten faktaark.

3.6···· SAMISKE VERDIER OG RESSURSGRUNNLAG

3.6.1 Overordnet

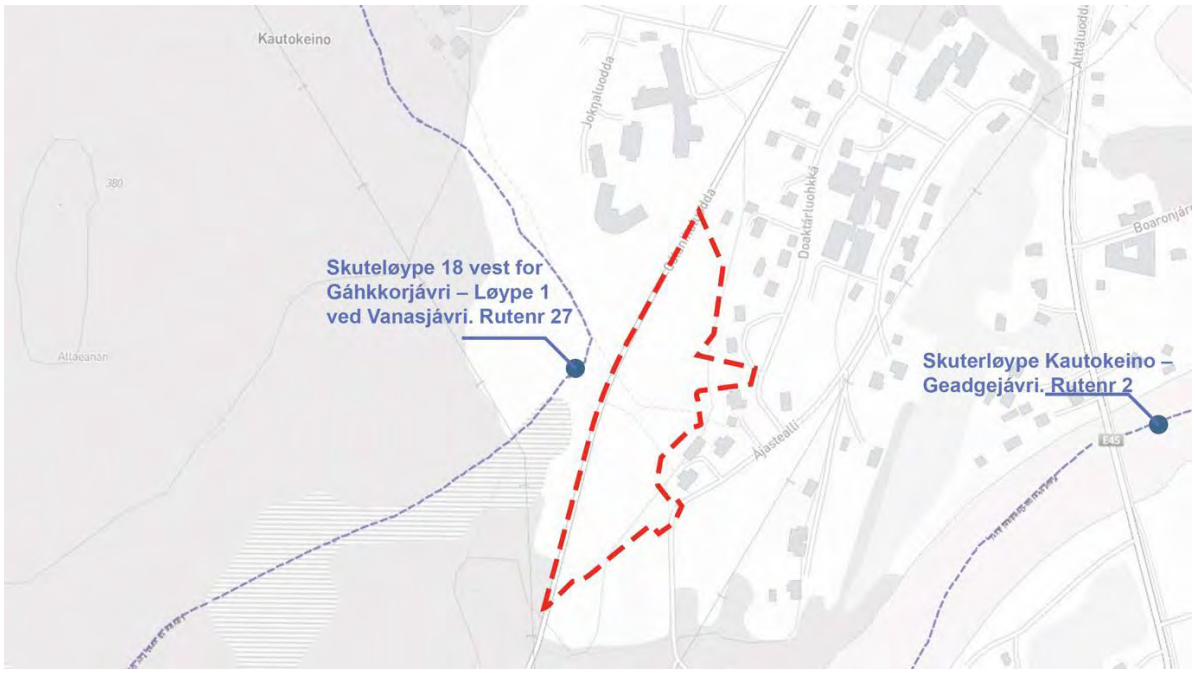
Sametinget og fylkeskommunen opplyser i merknad til varsel om oppstart at det ikke er noen kjente samiske interesser i planområdet. Bruk av natur og naturressurser er en sentral del av samisk kultur. Planområdet regnes i dag som utmark. Samiske interesser vil i de fleste tilfeller til en viss grad bli påvirket når utmark bebygges. Det er ingen aktiv bruk av området i dag, ut over rekreasjonsformål beskrevet tidligere.

Ifølge sametingets planveileder vil følgende hensyn være direkte eller indirekte gjeldende for planområdet:

- Bærekraftig bruk og ivaretakelse av naturen som grunnlag for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
- Opprettholde sosiokulturelle forhold som bruk av språk, sosial praksis, overføring av tradisjonell kunnskap og generasjoners tilhørighet til landskap, bosted og lokalsamfunn.
- Nærmiljø for barn som gir mulighet for samhandling med andre barn for opprettholdelse og utvikling av sin samiske kultur og identitet.

3.6.2 Skuterløyper

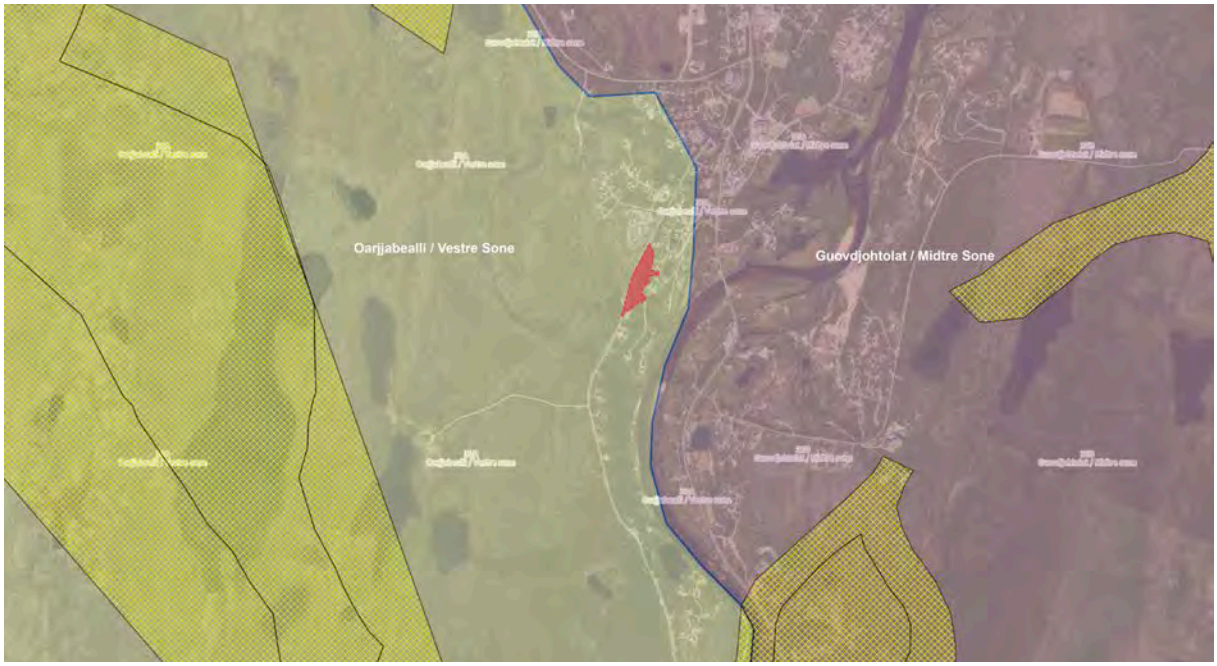
Gjennom friluftsområdet mot vest er det kartlagt skuterløype med rutenr 27. Innunder denne ruten faller løype 18 vest for Gáhkkorjávri og løype 1 ved Vanasjávri. Det har tidligere gått snøskuterløype over planområdet, men nytt lovverk som trådte i kraft i 2021, «Forskrift om kjøring med snøskuter i fastsatte løyper, Kautokeino kommune, Troms og Finnmark», åpner ikke for løyper i innmark eller boligområder.

Figur 9 // Skuterløyper ved planområdet. Kilde: Kautokeino kommunekart (Ill: Holar)

3.6.3 Reindrift

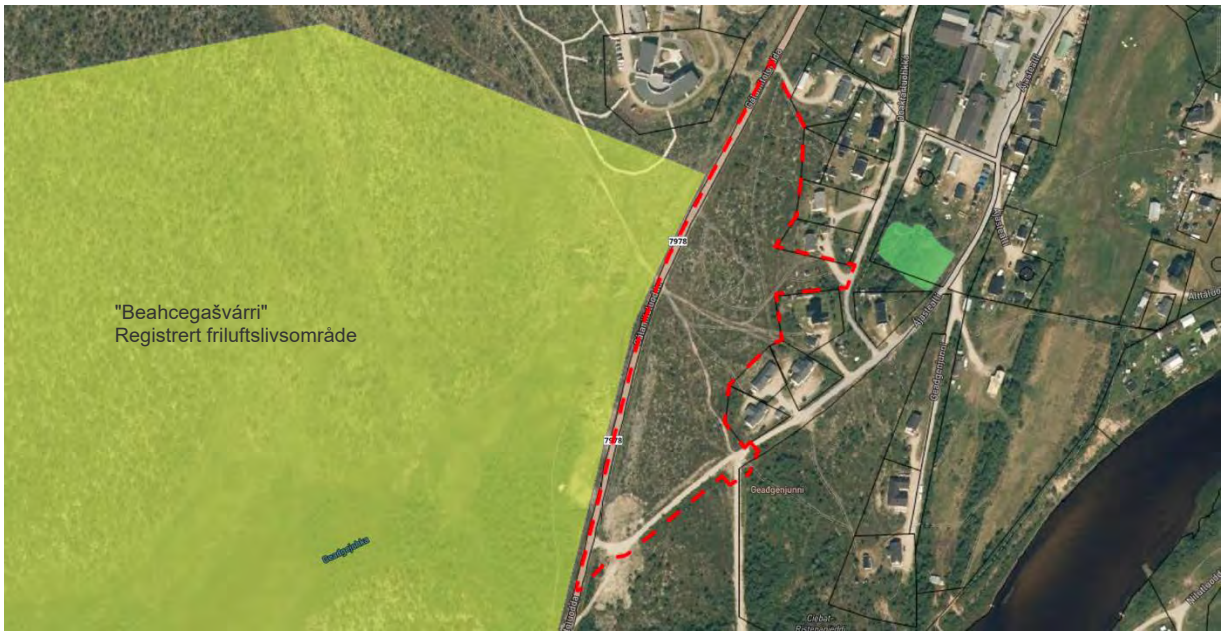
Planområdet ligger innenfor reinbeitedistrikt 30A, Oarjjabealli/Vestre sone som strekker seg til finskegrensen. Det går i dag en ferdselsvei, dološ mádjdja, gjennom området som brukes for å komme seg ned til elva. Dette ifølge representanter for Reinbeitedistrikt 30A i merknad til varsel om igangsetting av detaljregulering i 2022.

Figur 10 // Sonekart over reinbetedistriktene fra kommunekart, med planområdet markert innenfor område Oarjjabealli / Vestre sone

3.7···· REKREASJONSVERDI/ REKREASJONSBRUK, UTEOMRÅDER

Inntil planområdet, vest for fylkesveien, ligger Beahcegašvárri, registrert som friluftslivsområde i Kautokeino kommunes kommunekart. Området er stort og kartlagt med middels verdi. I registreringen beskrives området på følgende måte: *«Merket sommersti til toppen av fjellet. Ved foten av fjellet kan man gå Nordkalottruta videre til Reisa. Sorstein ligger ca. halvveis, og er en fin stoppeplass. Brukes av barnehage til fisketurer og bærplukking. Om vinteren kjøres det skiløype til foten av fjellet/opp til toppen. Åpen skuterløype i området, gjør området mer tilgjengelig for skigåere, som bruker løypene».*

Figur 11 // Kart fra Kautokeino kommunes kartportal. Gult felt er kartlagt friluftslivsområdet Beahcegašvárri. Det er mulig å si flere opptråkkede stier gjennom planområdet (innenfor rød stiplet linje). Grønt felt viser et annet kartlagt rekreasjonsområde.

3.8···· LANDBRUK

Det er ikke noe aktivitet relatert til landbruk innenfor eller rundt planområdet i dag. Det er fortsatt registrert dyrkbar jord her fordi boligfeltet ennå ikke er utbygget, men dette har ikke lenger betydning ettersom området i KDP for Márkan er kartlagt og arealbruken avklart til boligformål.

3.9···· TRAFIKKFORHOLD

Adkomstveien til boligområdet i dag er Gálaniitoluodda FV7978. Veien har antatt ÅDT 360, med tungtrafikkandel 10% (kilde: vegkart.no). Fartsgrense 60 km/t. Veien er ikke spesielt ulykkespreget. Nærmeste fastsatte snøskuterløype er løype 18, se Figur 9.

Det er ikke fortau eller gang-sykkelvei til eller fra planområdet. Flyfotoet i Figur 12 under, viser flere brukte ferdselsårer som krysser planområdet. Disse antas å enten være tråkket opp eller kjørt opp med skuter eller

andre mindre kjøretøy. Årene leder primært fra friområdet i vest og til boligområdet i øst. Noen leder videre over Ájastealli mot boligfelt i sør og videre mot elva.

Nederst i området ligger en traktorvei, som forbinder fylkesveien med boliggaten Ájastealli. Veien er smal og steinete og egner seg kun som tursti eller kjøring med traktor.

Figur 12 // Kilde: norgeskart.no blå linje viser traktorveien som er der i dag.

Figur 13 // Traktorveien fra Google street view. Planområdet ses til høyre

3.10 ·· BARN OG UNGES INTERESSER

Figur 14 // Forstørret utsnitt av Figur 11. Grønt felt viser et kartlagt leke- og rekreasjonsområde nedenfor planområdet (rødt stiplet linje).

Slik figuren over viser, er det rett øst for planområdet et område markert med grønt, som er kartlagt som leke- og rekreasjonsområde i Kautokeino kommunenes kartportal. Feltet er registrert med liten brukerfrekvens og beskrevet på følgende måte: «Tilrettelagt område med grillstue, sklie, mål og bålplass. Behov for vedlikehold/oppgradering».

Det er ingen andre registrerte lekeplasser, og heller ikke gjennomført Barnetråkk i området. Det opplyses i nabomerknader til varsel om oppstart at planområdet i dag brukes til båltenning, blåbærplukking og aking.

3.11 ·· SOSIAL INFRASTRUKTUR; SKOLE, BARNEHAGE mm.

Barn i Kautokeino får gratis skoleskyss i regi av Snelandia dersom de bor mer enn 2km (1.-2. klasse) eller 4km (3.-10. klasse) fra skolen. Planområdet ligger nærmere enn grensen for gratis skoleskyss, og barn som bor i området må gå eller bli kjørt til skolen med unntak for barn med spesielle behov eller omstendigheter.

Det er 18 minutter å gå, 6 minutter på sykkel og 4 minutter i bil til Kautokeino barne- og ungdomsskole fra planområdet. Det finnes i dag ingen kollektivtilbud foruten skolebuss i regi av Snelandia.

Undersøkelser gjort av Ola Roald AS Arkitektur i forbindelse med regulering av nye Kautokeino Barneskole viser at mange av elevene ved skolen blir kjørt til og fra skolen. For å komme seg til barneskolen til fots fra boligområdet rundt planområdet, må skolebarn krysse europaveg E45. Det er eksisterende fortau langs deler av Ájastealli og langs europaveien, men i boligfeltet og langs FV980 (Fv5 i google maps) må barna gå langs bilveien. Det er snarveier i form av opptråkkede stier i deler av boligfeltet, lav fartsgrense og god sikt, så trafikkfaren er likevel moderat.

Ifølge Kautokeino kommunes hjemmesider er det 6 barnehager i Kautokeino. Innenfor en radius på 1,5 km rundt planområdet ligger 4 av disse. Nærmest planområdet ligger en avdeling av Gili barnehage som er midlertidig stengt. Avdeling Bálgá ligger litt lenger nord, men fortsatt i gåavstand. Samlet har barnehagen 30 plasser og vektlegger å styrke barns samiske identitet, fremme samisk språkbruk og formidle samisk kultur, tradisjoner og verdier. (Kautokeino kommunes nettsider).

Figur 15 // Det er god dekning av skoler og barnehager i området.

Figur 16 // Gili Barnehage avdeling Bálgá.

3.12 ·· UNIVERSELL TILGJENGELIGHET

Det er slak helning fra planområdet mot øst, og de fleste boliggater ligger relativt flatt i terrenget. Det er ikke eksisterende fortau innenfor planområdet i dag eller noen av veiene tilknyttet planområdet. Eneste opparbeidede gang- og sykkelvei i området er hovedvei Suomaluodda E45 som krysser hele Kautokeino sentrum.

3.13 ·· TEKNISK INFRASTRUKTUR

3.13.1 Vann og avløp

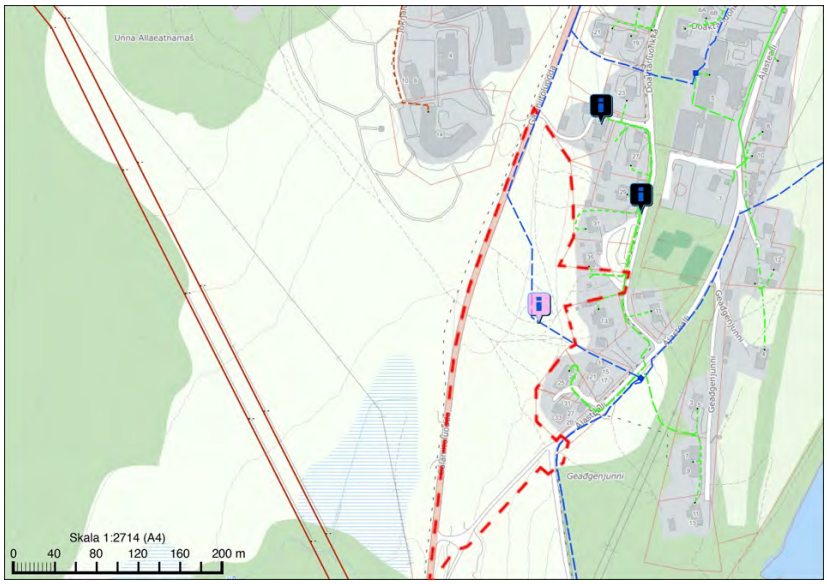
Det finnes i dag kommunale vannledninger nord for området, ledningsmateriale og dimensjon varierer. Ifølge VA-kart tilsendt av kommunen er ledningsmaterialet i hovedsak av PE og PVC. Kommunen opplyser om at det ikke er tilstrekkelig slukkevannskapasitet på dagens nett, og at det vil kreve tiltak oppe ved pumpestasjonen for å utbedre situasjonen. Kommunen anbefaler etablering av «rundkjøring».

Figur 17 // Kommunekart av eksisterende VA-anlegg Røde prikker viser brannkummer. Planområde i grå stipling

3.13.2 Høyspent

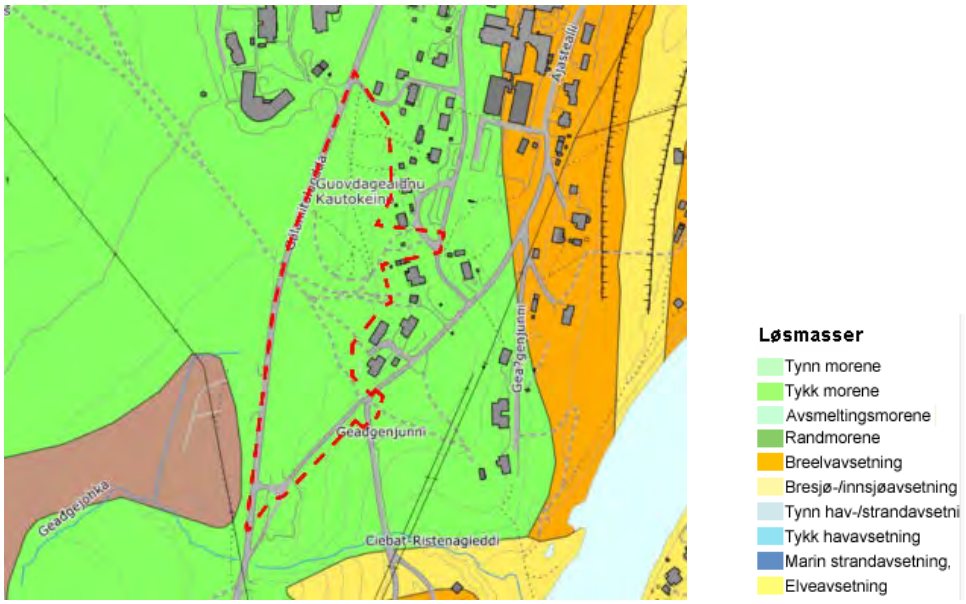
Det går en høyspentledning for regionalnettet vest for planområdet, samt en nedgravd høyspentkabel gjennom planområdet. I figur 18 under, vises høyspentledningen med rød heltrukket linje, den nedgravde høyspentkabelen med blå stiplet linje. Grønn stipling er lavspentkabler.

Figur 18 // Kabelkart fra strømleverandør Vissi AS. Planområdet i rød stipling

3.14 ·· GRUNNFORHOLD

Planområdet består av tykk morene, som er relativt stabile masser, og er utenfor aktsomhetsområde for skred, Grunnforholdene er sikre nok til at det ikke er nødvendig å foreta ytterligere grunnundersøkelser. Kommunen aksepterer dette.

Figur 19 // Kart over løsmasser fra NGU. Planområdet i rød stipling

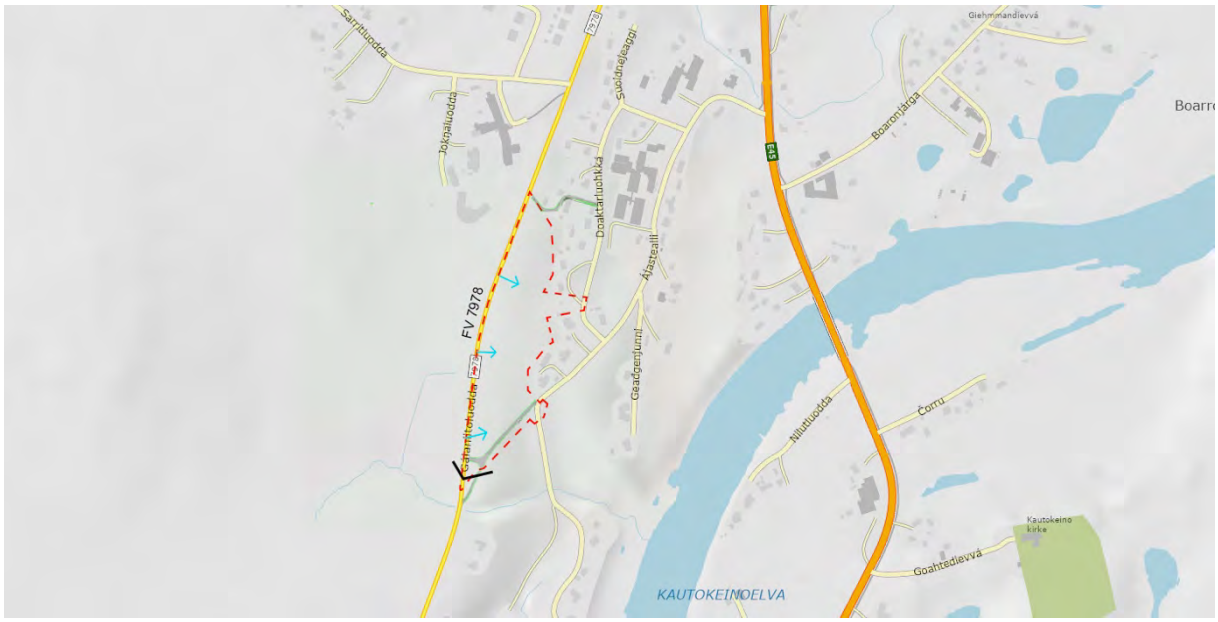
3.15 ·· STØYFORHOLD

Det er ingen registrerte støysoner i nærheten av planområdet i miljøstatus.no sine databaser. Gálaniitoluodda (FV7978) har svært lav trafikkmengde med liten støybelastning på området.

Miljødirektoratets veileder til støyretningslinje T-1442, viser (tabell/M-128) at støy fra vei med 1000ÅDT, 60km/t og 10% tungtrafikk, gir støynivå på 58dB. I 2022, slik informasjonen på siden av fotoet på Figur 20 under, var ÅDT på kun 360.
For planområdet, med en ÅDT i fylkesveien på 360, er det snakk om et enda mye lavere støynivå. I beskrivelse av støykilder i veilederen M-128, står det at støyen ved veger med trafikkvolum mindre enn noen få tusen biler i døgnet har karakter av enkelthendelser. Og ved trafikkmengder mindre enn ÅDT 1000 kjt/døgn, kan en se helt bort ifra utendørs ekvivalent støynivå, og det vil være mer relevant å måle maksimalt støynivå av enkelte passerende kjøretøy. Belastningen vil uansett være svært lav, og utendørs vil man ligge innenfor akseptabelt støynivå. Det er hovedsakelig støynivået innendørs i for eksempel soverom som i hvert tilfelle bør vurderes nærmere.

Figur 20 // Foto hentet fra vegkart.no sitt vegbilde-arkiv. Bildet er tatt i juni 2022 og viser fylkeveien i retning nord og planområdet med dagens traktorvei sett fra sørsiden av området.

Figur 21 // Underlagskart er hentet fra vegkart.no og viser fylkesveien forhold til planområdet (vist med rød stiple linje). Svart hake viser synsvinkelen til fotoet i Figur 20 over

3.16 ·· LUFTFORURENSING

Kautokeino kommune kan oppleve dager med høy konsentrasjon av luftforurensing på dager med kaldt vær. Når temperaturen faller under -40 grader, eller når kaldt vær sammenfaller med vindstille dager, dannes et kuldelokk over Márkan. På disse dagene er det ekstra mye vedfyring, som vil gi økte konsentrasjoner av forurenset luft. Statistikk fra miljødirektoratet (luftkvalitet.miljødirektoratet.no) viser at Kautokeino i gjennomsnitt har lite luftforurensing (PM_{10}, $PM_{2,5}$, NO_2).
Det er vanskelig å anslå betydningen av inversjon på den lokale luftkvaliteten i Kautokeino. Hovedkildene til forurensing i Kautokeino er vedfyring og veitrafikk.
I sterkt forurensede områder eller i områder hvor det er jevn kilde til forurensing kan det være aktuelt med filtrering/rensing av inneluften. Dette er ikke et aktuelt tiltak i denne planen, da den faktiske forurensingen er ukjent og modellert til lav, og eventuell forurensing er begrenset til få dager i året.

3.17 ·· RISIKO- OG SÅRBARHET

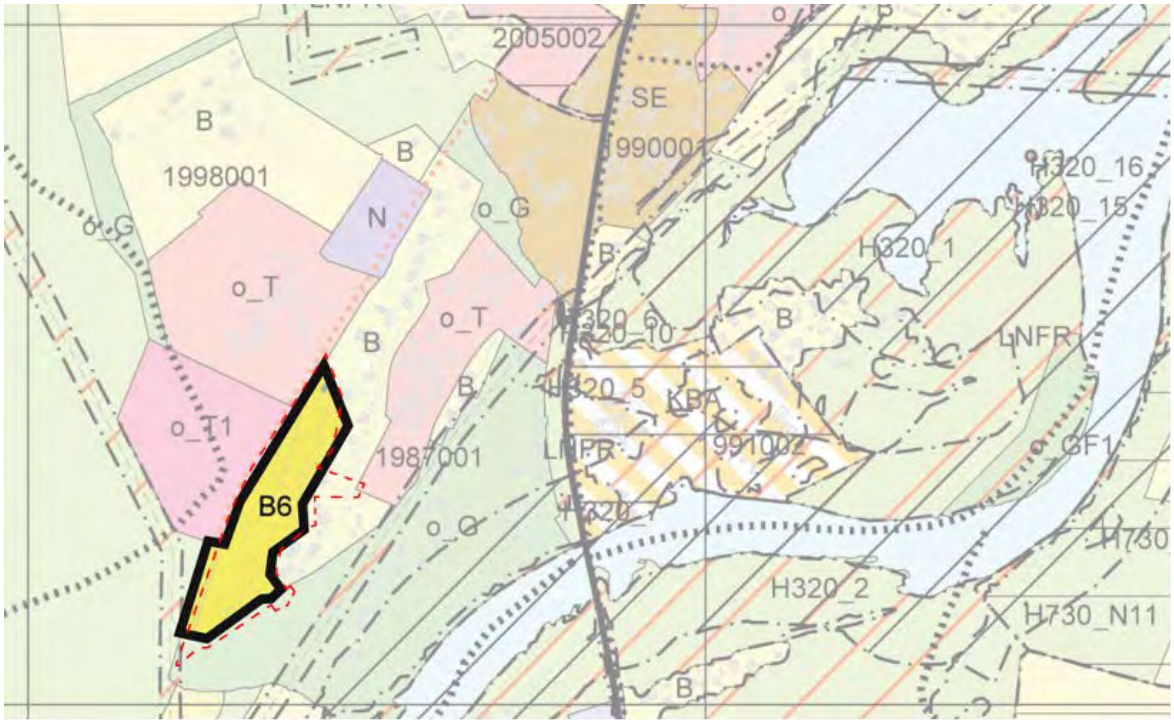
Det er ingen kjente ROS-forhold innenfor planområdet i dag. Grunnforholdene er kjent, og det er ikke skredrisiko i området. Det vises til vedlagt sjekkliste for identifisering av uønskede hendelser.

4 PLANSTATUS OG RAMMEBETINGELSER

4.1 ···· OVERORDNEDE PLANER

Overordnede planer er Kommuneplanens Arealdel, 2017-2030, planid: 2011-2017001 og Kommunedelplan for Márkan 2017-2030, planid: 2011-2017002. Begge planer ble utarbeidet samtidig og vedtatt i kommunestyre 23.03.2017. Planområdet ligger innenfor området som i kommuneplanens arealdel er regulert med sentrumsformål.

Márkan skal utvikles som sentrum i Sápmi med fokus på samisk identitet, kultur og næring, aktivitet og opplevelse. Kommunedelplanen for Márkan legger videre til rette for nye boligområder, nytt næringsområde ved Gáhkkočorru, nye gang- og sykkelveger og idrettsanlegg ved Ginalvárri. Kommunedelplanen foreslår å avsette til sentrumsformål med føringer for videre utvikling og fortetting av eksisterende sentrum / Márkan. Der er det tenkelig å etablere sentrumsgate, et større torg, et informasjonssenter for kultur- og naturområder, og areal for uteaktivitet.

Figur 22 // Planområdet er lagt inn med rød stiplet linje og overlapper gult boligfelt B6 i KDP for Márkan. Kilde: Kommunekart:

4.2···· GJELDENDE REGULERINGSPLANER

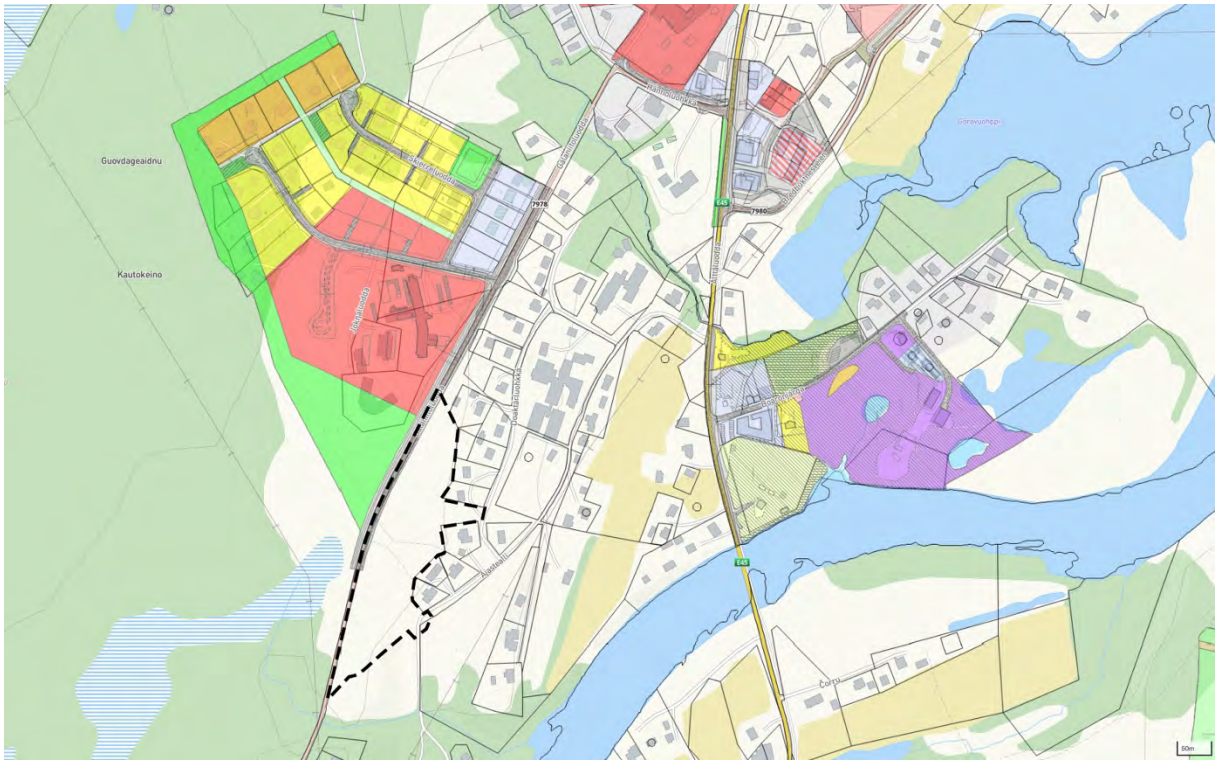
Planområdet er uregulert, og tilsvarer boligfelt B6 i kommunedelplanen hvor det er stilt krav om reguleringsplan før det kan søkes om nye tiltak.

Kommunedelplanen stiller generelle krav til boligbygging:

- Boligtomter skal ikke være større enn 1,5daa.
- Maks BYA = 35%
- Høyder skal være maks 7m til gesims og 8,5m til møne
- Takvinkel skal fortrinnsvis være mellom 10 og 30 grader.
- Minste uteoppholdsareal er 100m2 sammenhengende for hver bolig
- For 15 boliger utløses krav til en sandlekeplass på 100m2.

4.3···· TILGRENSENDE PLANER

Rett nord for planområdet ligger bebyggelsesplan for området Allaeanan, nasjonal Plan-ID 5430_1998001 Arealene som grenser til foreslått planområde (Felt F1 og O1 i reguleringsplanen) er regulert til offentlig friområde og offentlig bebyggelse. Fylkesvei Gálaniitoluodda går langs hele planområdets vestside.

Figur 23 // Tilgrensende planer, Kartkilde: kommunekart

4.4···· TEMAPLANER

4.4.1 Trafikksikkerhetsplan 2022-2025

I Trafikksikkerhetsplan 2022-2025 er det i handlingsplan oppgitt at Gálaniitoluodda som området grenser til i nordvest skal få gatelys innen 2025 som del av handlingsplanen for trafikksikkert Kautokeino. Det er ikke i planen stilt noen andre krav mtp. trafikksikkerhet som er relevant for reguleringsområdet.

4.4.2 Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2030 «Kautokeino – Veiviseren i Sápmi»

Kommuneplanens samfunnsdel har fastslått følgende mål som er relevante for planen:
Mål 1.2 Forvaltning av arealer, natur og miljø bidrar til å fremme samisk kultur, av foran Motorferdsel i utmark: Kommunen skal ha en fleksibel næringsutøvelse og samfunnsliv - og er i tråd med nasjonale miljømål

e): Boligmarkedet: Kommunen skal sammen med offentlige og private aktører bidra til at det er lett å skaffe seg bolig i Kautokeino, både eneboliger, leiligheter av ulik størrelse samt byggeklare tomter.
k) Universell utforming: Ved alle nye planer og tiltak skal prinsippene om universell utforming og tilgjengelighet for alle tilstrebes.

Mål 1.3: Márkan er et attraktivt, kompakt og levende kommunesenter, med tydelig samisk identitet

b) Samisk identitet: Kautokeino og Márkan skal styrke og videreutvikle sin samiske identitet, blant arealdisponering, skilting med mer.

Mål 2.3: Alle unge tar utdanning, enten på videregående nivå, eller på høgskole/universitetsnivå.

c) Arbeide for å dekke boligbehovet til studenter og lærere.

4.4.3 Boligsosial handlingsplan Kautokeino Kommune 2021-2025

I boligsosialplanen utarbeidet av Kautokeino Kommune understrekes det at det er mangel på utleieboliger for lærere og elever ved samisk høgskole og samisk videregående skole.

4.4.4 Sametingets planveileder

Planveilederens formål er å legge forholdene til rette for å sikre naturgrunnlaget for, og vern og videreutvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv ved statlig, regional og kommunal planlegging og enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven eller annen lovgiving, jf. plan- og bygningsloven § 3-1 første ledd, bokstav c).

Planveilederen stiller blant annet krav til planprosess om å "..Ivareta kontinuiteten i ferdsel og tilgang til ferdselsårer knyttet til tradisjonell utmarksbruk...".

5 STATLIGE PLANRETNINGSLINJER/RAMMER/FØRINGER

5.1.1 2018 Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

Kommunene, fylkeskommunene og staten skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning). Retningslinjene sier at naturbaserte løsninger bør vurderes, og at en bør ivareta økosystemer og arealbruk som har betydning for klimatilpasning. Det bør søkes løsninger som også kan gi økt kvalitet i uteområder. På grunn av økt fare for ekstremvær med store, lokale nedbørsmengder, anbefales særskilt vurdering av overvannshåndtering i planarbeider.

5.1.2 2014 Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Planlegging av arealbruk og transportsystem skal fremme samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, god trafikksikkerhet og effektiv trafikkavvikling. Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og tettsteder, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet. Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. I henhold til klimaforliket er det et mål at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

5.1.3 1995 Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen

Retningslinjene er en av Norges oppfyllelse av forpliktelsene i FNs barnekonvensjon og skal synliggjøre og styrke barn og unges interesser i all planlegging og byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven
Kommunen skal bl.a. utarbeide retningslinjer, bestemmelser eller vedtekter om omfang og kvalitet av arealer og anlegg av betydning for barn og unge, som skal sikres i planer der barn og unge er berørt. Arealer og anlegg som skal brukes av barn og unge skal være sikret mot forurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare. I nærmiljøet skal det finnes arealer hvor barn kan utfolde seg og skape sitt eget lekemiljø. Ved omdisponering av arealer som er i bruk eller er egnet for lek, skal det skaffes fullverdig erstatning.

6 BESKRIVELSE AV PLANFORSLAGET

6.1 ···· PLANLAGT AREALBRUK

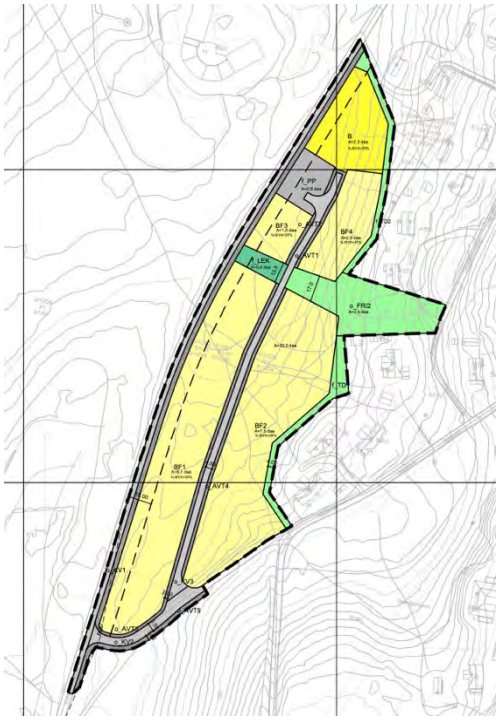
Foreslått arealbruk er et boligområde med en kombinasjon av hovedsakelig frittliggende småhusbebyggelse, og en mindre del til lavblokkbebyggelse tiltenkt hybelhus med husholdninger på 1 person. Planlagt tilkomstvei vil

være intern kjørevei tilknyttet fylkesvei Gálaniitoluodda. Det er ikke planlagt ny trafikk eller oppgradert tilkobling til Ájastealli, men det går en traktorvei dit i dag, som potensielt vil brukes som snarvei av enkelte kjørende.

Intern kjørevei har regulert vendehammer for lastebil L, og regulert felles parkeringsplass for boliger i felt B.

Det legges opp til differensierte parkeringskrav for småhusbebyggelse og leilighetsbygg.
Småhusbebyggelse: min. 2 plasser pr boenhet.
Leilighetsbebyggelse: min 1 bil for boenheter < enn 40m2, og min 1,5 biler for boenheter > 40m2.

6.2···· GJENNOMGANG AV AKTUELLE REGULERINGSFORMÅL

Arealtabell

Arealformål	
§12-5. Nr. 1 - Bebyggelse og anlegg	Areal (daa)
1110 - Boligbebyggelse	2,3
1111 - Boligbebyggelse-frittliggende småhusbebyggelse (4)	18,7
1610 - Lekeplass	0,4
Sum areal denne kategori:	21,3
§12-5. Nr. 2 - Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur	Areal (daa)
2011 - Kjøreveg (3)	3,4
2018 - Annen veggrunn - tekniske anlegg (5)	2,8
2082 - Parkeringsplasser	0,8
Sum areal denne kategori:	6,9
§12-5. Nr. 3 - Grønnstruktur	Areal (daa)
3030 - Turdrag (2)	1,4
3040 - Friområde	2,6
Sum areal denne kategori:	4,0
Totalt alle kategorier: 32,2	

Figur 24 // Plankartet

6.2.1 Bolig

Området reguleres til bolig i form av boligbebyggelse og frittliggende småhusbebyggelse. Boligformålene rommer nødvendig uteoppholdsareal, interne veier, areal til parkering og boligbebyggelse.

6.2.2 Vei

Det reguleres en sentral tilkomstvei gjennom planområdet med adkomst fra sør og snuhammer i områdets parkeringsplass lengst nord. Ny vei prosjekteres iht. vegnormen i statens vegvesens håndbok N100, for boliggater inkludert snuhammer dimensjonert for lastebil (L). Eksisterende traktorvei i sør vil fungere som adkomst til området og er prosjektert for å tilfredsstille krav til veigeometri.

6.2.3 Friområde, turdrag og lekeplass

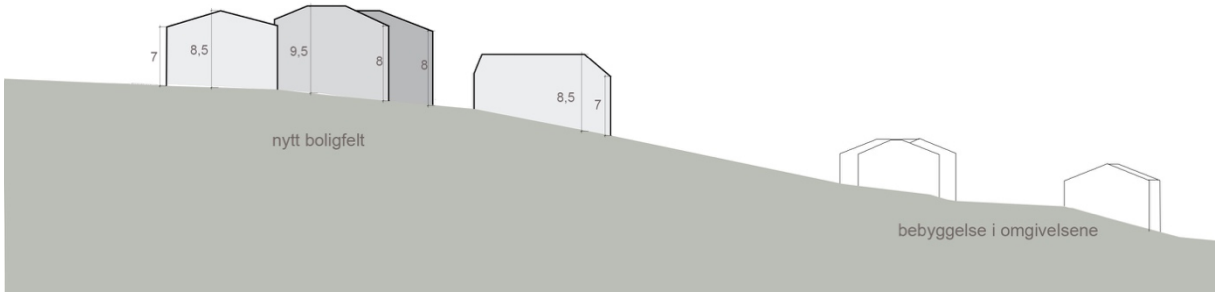
Midten av planområdet reguleres til friområde og sikrer allmennheten fri ferdsel gjennom området. Arealet nærmest fylkesveien er regulert til lekeplass som tilfredsstiller kravene i kommunedelplan for Márkan. Ferdsel er sikret gjennom feltet. Det reguleres et turdrag mellom planområdet og boligene i sør, som vil fungere som grønn buffersone og gangveg. Sonen vil sikre skjerming og direkte tilkomst for alle naboeiendommer til tverrforbindelsen gjennom området.

6.3···· BEBYGGELSENS PLASSERING OG UTFORMING

Det er utarbeidet skisser for planområdet som rommer 19 boligtomter, hvorav 18 er planlagt for én- eller tomannsboliger med en tomtestørrelse på 1000-1100m^2. Den nordligste tomten på ca. 2200m^2, er planlagt for lavblokker på 2-3 etasjer tiltenkt studenthybler. Tomtens utnyttelsesgrad gir maksimalt mulighet for 32 hybler under 40m2 eller færre større leiligheter. Hvis det i tillegg til hyblene kun bygges tomannsboliger på småhustomtene, vil planområdet i sin helhet ha dekning for maksimalt 68 boenheter.

Figur 25 // Illustrasjonsplan over mulig tomteoppdeling innenfor formålsfeltene.

Figur 26 // Snitt A-A gjennom planområdet og nabolaget nedenfor.

Planforslagets bestemmelser setter krav til høyde som tilsvarer kommunedelplanen for Márkan, med maks 7m til gesims og 8,5m til mønet. Høydene skal måles loddrett ned til planert terreng. For å tilpasse utformingen av den nye bebyggelsen til omgivelsene, tillater bestemmelsene ikke flate tak. Innenfor arealfelt B, er det tillat med 1 høydemeter mer for 2/3 av tillatt utnyttelse. Dette vil gi mulighet for 3 etasjer i en mindre del av tomtens bebyggelse.

Det er utarbeidet volumstudier for å finne best mulig tomteutnyttelse. Planområdet heller fra vest mot øst, og særlig den nedre del av tomta har en noe større helning. Det har derfor vært viktig å finne riktig tomtestruktur og plassering/størrelse av bygg for å unngå store terrenginngrep. Volumstudiet har avdekket at det ikke er behov for å fravike bestemmelser om byggehøyde eller tomtestørrelse i kommunedelplan for Márkan.

Figur 27 // 3D-skissen illustrerer det nye boligfeltet, med den forbindende grønnstrukturen markert. Synsvinkel til fotoet i figur 28 under vises med rød hake.

Figur 28 // Skissemodellen omtrentlig plassert inn i foto fra google. Ill: Holar AS.

Planområdet ligger oppover dalsiden vest for Kautokeinoelva hvor bebyggelsen i dag er spredt og åpen. Figur 28 over viser på omtrentlig nivå hvordan ny bebyggelse vil ta seg ut sett fra nedsiden, i forhold til landskap og øvrig bebyggelse. Selv om ny bebyggelse pga. det stigende terrenget, vil være godt synlig fra nedsiden av skrenten, vil volumene og høydene tilsvare eksisterende bebyggelse. Bebyggelsen vil gli naturlig inn i omgivelsene med tilsvarende eller opp imot samme tetthet mellom de nye boligene som mellom dagens bygninger. Fotoets synsvinkel, som vises i Figur 27, er fra nedsiden av det stedet hvor det regulerte friområdet er tenkt. Her vil man kunne går tur rett fra Doaktárluohkká og opp bakken til friluftslivsområdet Beahcegašvárri.

Planforslaget legger til rette for turforbindelse tvers gjennom planområdet (se figur 27 over), med direkte tilgang fra alle tilgrensende tomter via nye regulert turvegs-felt i planområdets nedre randsone.
Det er angitt krav til minste uteoppholdsareal, høyde, utnyttelse og takform, og planen vil hovedsakelig bære preg av småhusbebyggelsen, som utgjør 18 av de 19 boligtomtene.

Lavblokkene i felt B vil skille seg ut litt fra helheten, men ikke mye. Det tillates ikke flate tak og makshøyden på opp til 1 meter mer enn resten, tillates kun for en del av feltets BYA. Fra avstand vil denne bebyggelsen ha en framtoning i landskapet som ligner småhusbebyggelsen, og innordne seg en harmonisk helhet sammen med og i tråd med omgivelsene.

6.4···· BOLIGMILJØ/ BOKVALITET

Boligfelt B6 i kommuneplanen, som planområdet dekker, er allerede identifisert og regulert i kommunedelplanen som et egnet område for boliger. En av de viktigste kvalitetene i området er beliggenhet i forhold til friområdet. Planområdet ligger helt ut mot det store friluftslivsområdet Beahcegašvárri som brukes aktivt av de fleste innbyggerne i Kautokeino sentrum og av barnehager til fisketurer og bærplukking. Den åpne skuterløypa i friluftsområdet er også attraktivt for skigåere.

Planområdets sentrale og romslige grøntområde med lekeplass og akebakke, tilfører gode rekreasjonsverdier til nabolaget. Samtidig sikres tilgangen til det verdsatte friluftsområdet i vest både for de som bor innenfor planområdet og for naboer i nærområdet rundt. Planområdet har en god plassering i forhold til himmelretning og ligger sentralt i forhold til de det fleste nødvendige samfunnstjenester. Nærmeste dagligvarebutikk ligger under 600 meter unna (3 min med bil), og legevaktsentralen i Kautokeino ligger også i nær gangavstand fra planområdet. Det er ellers både god skole- og barnehagedekning i nærområdet. Samisk videregående skole og

reindriftsskole, som nylig har flyttet litt lenger vekk fra planområdet, ligger fortsatt relativt nærme i ca. 20 minutters gangavstand.

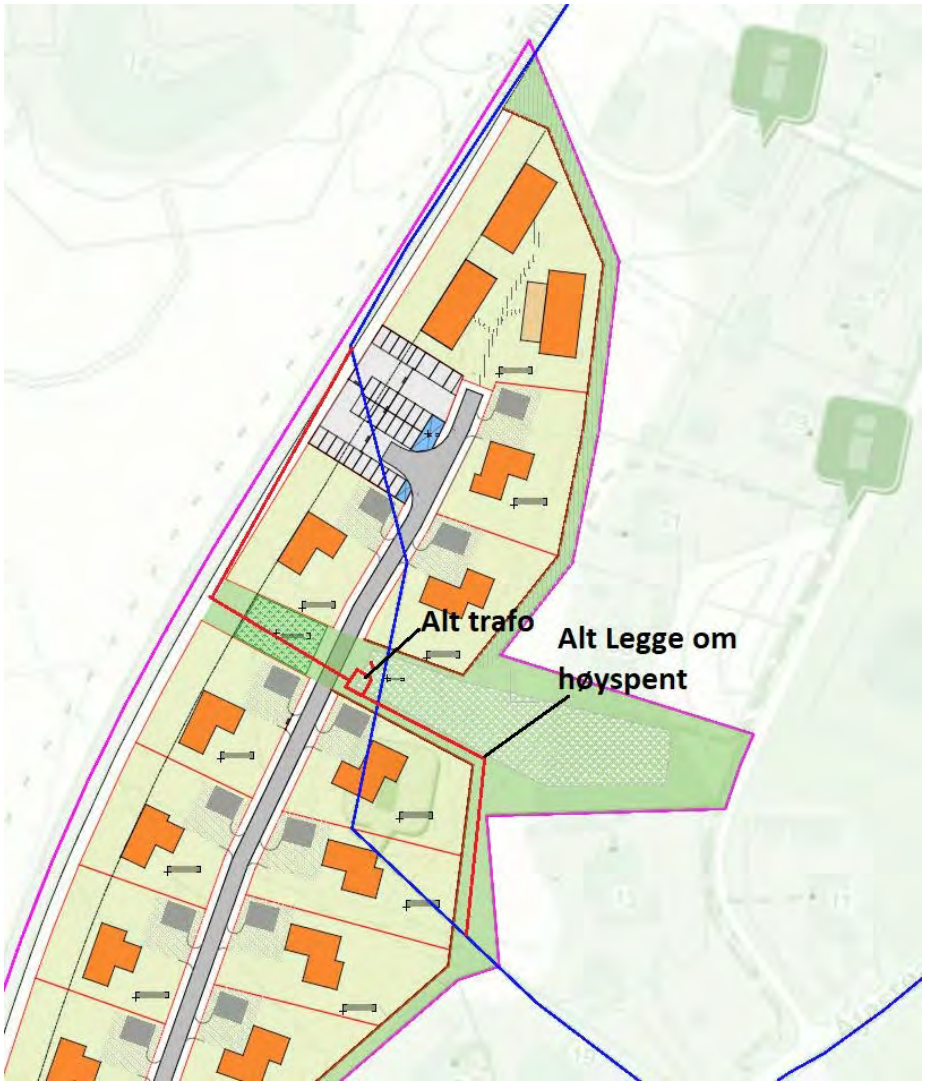
6.5···· PARKERING

Planforslaget regulerer ulikt parkeringskrav for småhusbebyggelse (BF) og leilighetsbygg (B). For BF er det minimum krav om 2 p-plasser for bil pr boenhet og det er lagt opp at det kan oppføres garasjer på tomtene. For B er det minimum krav om 1 p-plass for bil og det er regulert separat felles parkeringsplass (f_PP) som skal dekke parkeringsbehovet for boligene innenfor feltet. Parkeringsplassen har plass til 30 vanlige og 2 HC parkeringsplasser.

6.6···· TILKNYTNING TIL INFRASTRUKTUR

6.6.1 Strømtilgang og trafo:

I forbindelse med nytt tiltak må nedgravd høyspentkabel flyttes og legges langs veibane og friområdet.
Det er avklart med strømleverandør at kabelen kan flyttes iht. illustrasjonen under. Bestemmelsene tillater trafo innfor friområdet.

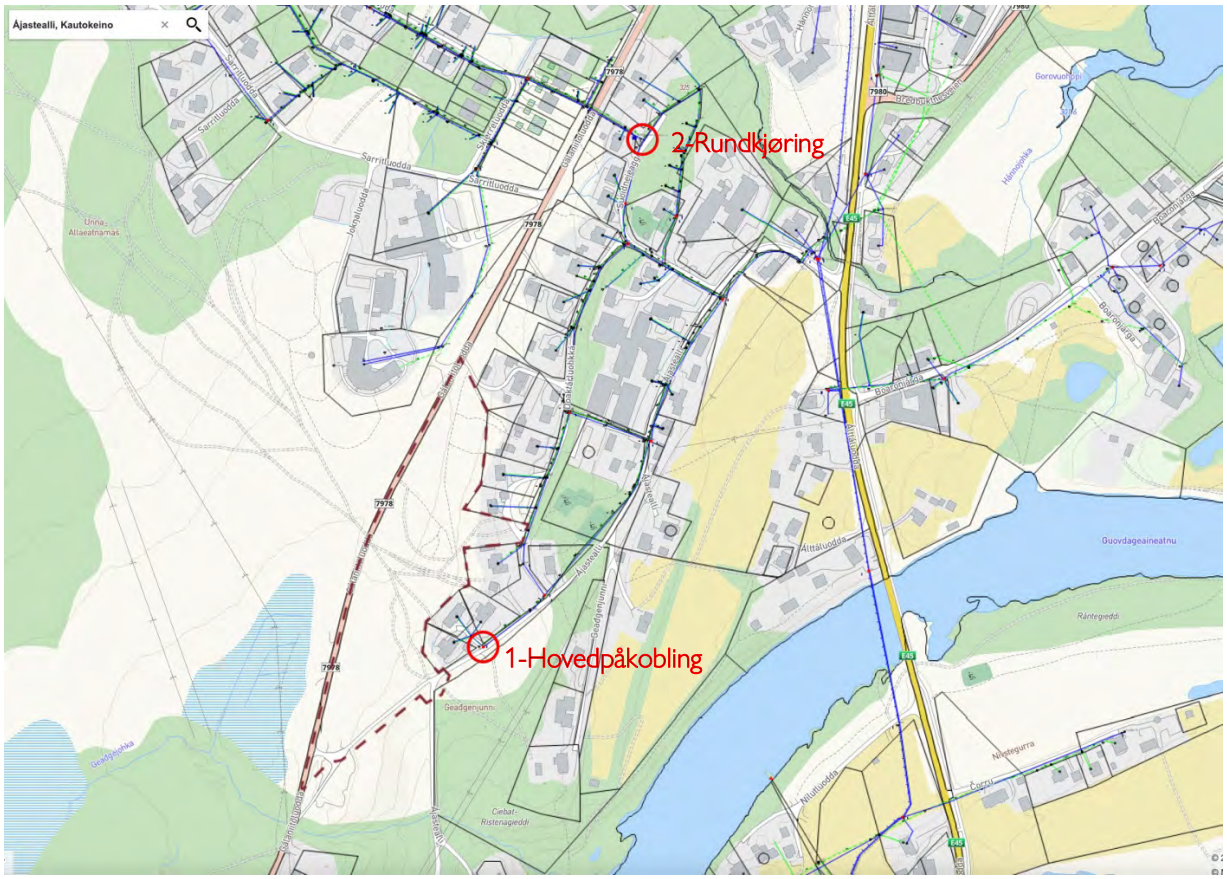

Figur 29 // Blå linje viser dagens trasé for nedgravd høyspentkabel. Rød linje viser avklart løsning for ny kabeltrasé og trafo.

6.6.2 VA og slukkevann

Norconsult har utført en rapport for VA, hvor det vises til at det ved oppstartmøtet med kommunen ble avklart at vannforsyningen skal hentes fra Ájastealli. Rapporten påpeker også at det er et ønske fra Kautokeino kommune om rundkjøring i ledningsnettet for vann.
Kommunens VA-avdeling ønsker at påkobling gjøres i VK 64 og OS3 øst for B6 i Ájastealli (figur 30 og 31). I tillegg ønskes det at det etableres en rundkjøring med en ekstra tilkobling på S110 og O27 i Suoidnejeaggi. (figur 30 og 32). Rapporten redegjør for dimensjonerende vannmengde og konkluderer med at ledningsnettet i nærområdet har tilstrekkelig kapasitet for den planlagte utbyggingen. For rundkjøring av slokkevann inkluderer rapporten alternativt forslag for tilkobling i pkt. VK33 (figur 32).

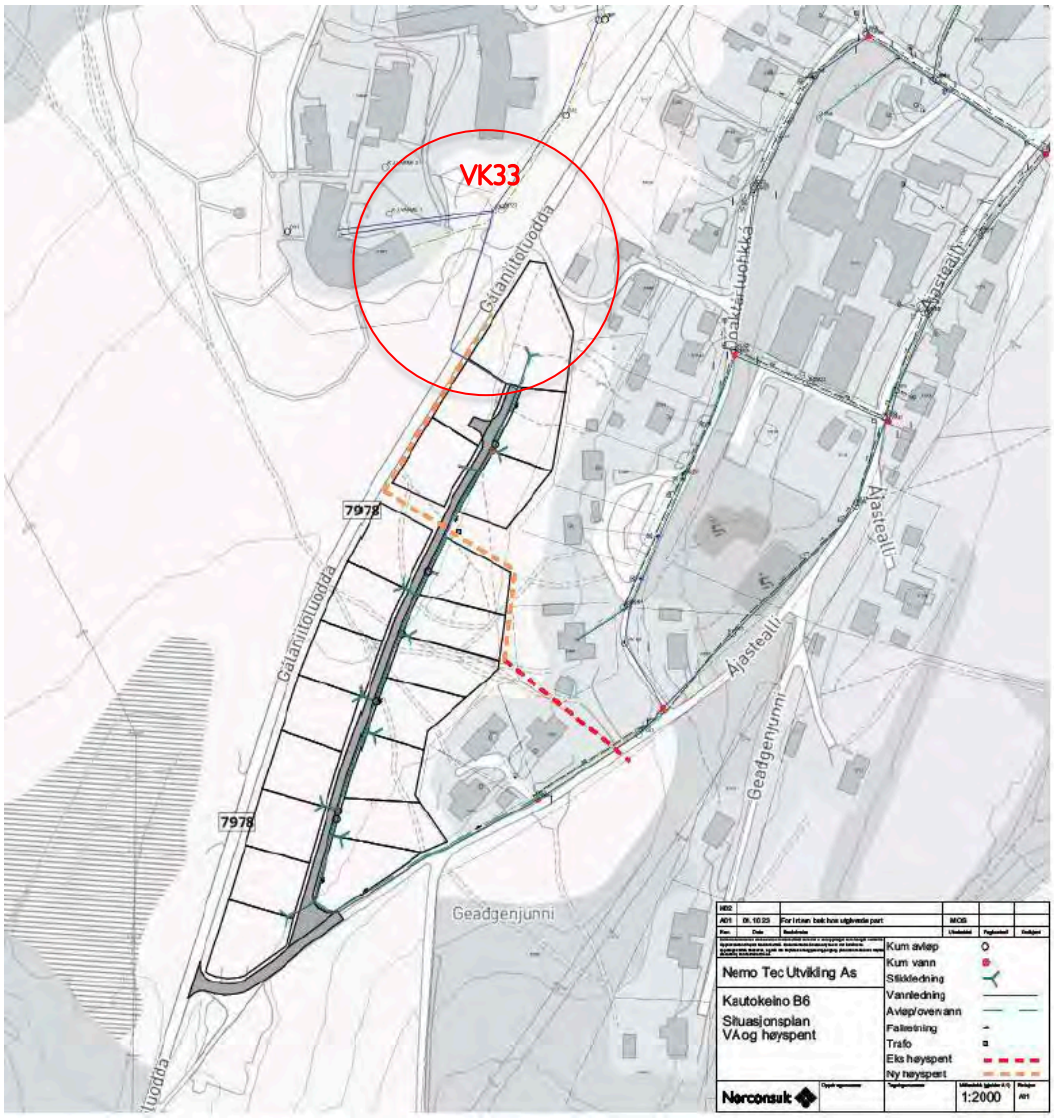
Overvann løses i eksisterende terreng med takrenne nedløp fra takplater. For etablering av rundkjøring for slokkevann foreslås det i rapporten alternativ tilkobling i VK 33.

Figur 30 // Oversiktskart fra kommunens kartportal. Nederste rød sirkel viser planlagt koblingspunkt for VA til planområdet. Sirkelen lenger opp viser ekstra påkoblingspunkt der kommunen ønsker rundkjøring.

Figur 31 // Kartutsnitt fra VA-rapport. T.v. vises VK 64 og OS3 for planlagte hoved påkobling, og t.h. vises ønsket med ekstra påkobling med rundkjøring i S110 og O27.

Figur 32 // Situasjonskart fra VA-rapport. Viser forslag til alternativ tilkobling i VK33

Iht. preaksepterte krav i TEK17 skal slokkevannskapasiteten være minst 20 l/s for småhusbebyggelse som medregnes flermannsbolig og terrassehus inntil 3 etasjer. I rapporten vises det til 2 tilgjengelige brannkummer langs Ájastealli med kapasitet 20-50l/s, og det stadfestet at kravet til slokkevannskapasiteten for planområdet vil være opp mot Q slokke = 20 l/s

I rapporten vises det til forskrift om Brannforebygging §21 Vannforsyning, som gir kommunen ansvar å sørge for at brannvesenets krav til slokkevann er sikret. I boligstrøk og lignende der spredningsfaren er liten, er det tilstrekkelig at kommunens brannvesen disponerer passende tankbil.

Det er i planen satt rekkefølekrav til at tilstrekkelig slukkevann er opparbeidet før det kan gis brukstillatelse innenfor planområdet.

6.7···· SAMFERDSEL

Planlagt tilkomstvei vil være intern kjørevei tilknyttet fylkesvei Gálaniitoluodda. Tilknytningen til fylkesveien skal fungerer som hovedtilkomst til planområdet, i tråd med trafikkanalysens anbefaling og den vil være offentlig. Det er ikke planlagt ny trafikk eller oppgradert tilkobling til Ájastealli, men det går en traktorvei dit i dag, som potensielt vil brukes som snarvei av enkelte kjørende.

Intern kjørevei har regulert vendehammer for lastebil L, og regulert felles parkeringsplass for boliger i felt B.

Forventet gang- og sykkeltrafikk vil være i boliggaten, og gjennom boligområdet og Ájastealli i øst.. Gående og syklende har i dagens situasjon ikke noe eget tilbud, men er henvist til å ferdes sammen med øvrig trafikk, med en fartsgrense på 30km/t. Planforslaget legger opp til en videreføring av dette, i tillegg til å opparbeide en tydelig avsatt turstrekning gjennom området.

6.8···· UNIVERSELL UTFORMING

Tiltaket er underlagt alminnelige krav til universell utforming i prosjektering av bolig og boligbygg i teknisk forskrift. Det er stilt krav i bestemmelsene om at lekeplassen skal være universelt utformet. Den interne kjørevegen ligger langs terrengets høydekoter og vil være relativt flat langs hele strekningen.

6.9···· UTEOPPHOLDSAREAL

Planforslaget regulerer innenfor felt BF et minimum uteoppholdsareal på 100 m^2 pr boligtomt med gode solforhold og skjermet mot støy og trafikkfare. Dvs. at uteoppholdsarealene skal utformes med mål om å gi gode bo-kvaliteter. Krav til MUA gjelder også sekundærleiligheter. Innfor felt B, er det differensiert mellom felles og privat MUA tilpasset størrelse på leiligheten. Dersom feltet bebygges med frittliggende småhusbebyggelse slik som øvrige tomter, vil også kravet om MUA tilsvare BF.

Som del av reguleringsplanen reguleres et tverrgående uteområde til friområde og lekeplass, med tilgjengelige rekreasjonsområder. Friområdet er offentlig, og det er stilt krav i bestemmelsene om at det skal tilrettelegges som akebakke. Lekeplassen er felles for alle boligfeltene og skal være åpen og tilgjengelig for alle. I tillegg reguleres et turdrag langs hele planområdets østvendte randsone, for å sikre direkte tilkomst for alle nabotomter til friområde, lekeplass og friluftslivsområdet Beahcegašvárri.

6.10 ·· PLAN FOR AVFALLSHENTING/ SØPPELSUG

Det er plass til renovasjonsbilen på regulert snuplass for lastebil (L). Vefas IKS renovasjonsfirma, tømmer i hele Kautokeino vest tirsdager i partallsuker.

6.11 ·· REKKEFØLGEBESTEMMELSER

Det er satt rekkefølgekrav om at nye boliger innenfor planområdet ikke kan tas i bruk før offentlig kjøreveg og friområdet, samt felles lekeplass er opparbeidet. Teknisk infrastruktur inkludert påkobling til forsyning av VA og slokkevann for brann, må være ferdig opparbeidet før nye boliger kan tas i bruk. For felt B må felles parkeringsplass være opparbeidet før det kan gis midlertidig brukstillatelse. Plan for flytting av høyspentkabel må godkjennes av netteier før det kan gis igangsettelsestillatelse av tiltak innenfor planområdet.

7 PLANPROSESSEN OG MEDVIRKNING

7.1 ···· MEDVIRKNINGSPROSESS, VARSEL OM OPPSTART, EVT. PLANPROGRAM

Et særlig ansvar for å sikre medvirkning i planprosesser for grupper av den samiske befolkningen følger av ILO-konvensjon nr. 169. Det ble varslet oppstart av planarbeidet 27.06.2022 på kommunens hjemmesider og i avis med høringsfrist satt til 17.08.2022. Varselet ble publisert i avis også på samisk. Det kom 13 merknader til varselet. Disse er oppsummert og kommentert i dette kapittelet.

Medvirkningsprosessen har vært det minimum som følger av plan- og bygningsloven, dvs. høring med varsel om oppstart og planlagt høring etter førstegangsbehandling.

7.2 ···· MERKNADER

Hovedoppsummering:
Fra det offentlige er det særlige hensynet til barn og unge og generell folkehelse som søkes ivaretatt i planen. Det påpekes at tiltaket kan ha positiv virkning på folkehelse og styrking av lokalmiljøet, pga. at flere boliger med gangavstand til samfunnsfunksjoner, er positivt for folkehelsa ved at bil ikke er nødvendig. Variasjon i leilighetstype trekkes også fram som positivt pga. variasjon i alderssammensetningen og derved styrking av lokalmiljøet. Kulturminner er avklart som ikke relevant her og det godkjennes en avstand på 15 m fra byggegrense til fylkesveien. Planen strider med KDPs anbefaling til antall boliger og statsforvalteren etterspør behov for vurdering av §10 i forhold til konsekvensutredning. Planen må medføre god tilpasning til omkringliggende bebyggelse og byggeskikk, og det krever argumentasjon om god terrengtilpasning for 3-etasjers bygg da kun offentlige bygg har 3 etasjer i Kautokeino.

De fleste merknader fra private personer og institusjoner har gått på bekymring for å miste tilgangen til det viktige utmarksområdet vest for fylkesveien og at område B6 blir hyppig brukt til bærplukking og turgåing. Det uttrykkes bekymring for reindrifta fordi det menes det går en viktig ferdselsåre for snøskuter gjennom planområdet, en dološ mádidja som har vært i bruk fra gammelt av. Det påpekes at dette er det eneste stedet å komme seg ned til elva på og at veien må forbli kjørbar til daglig bruk og til flytting. En annen bekymring blant flere naboer er at det blir så mange flere boligtomter enn det som er estimert i kommunedelplanen, og det de mener er vanlig i området og i forhold til samisk byggeskikk. Det menes tettheten vil forringe boforholdene for naboer, i forhold til lys/sol, utsikt, trafikk, innsyn, eiendomsverdi, forurensing og tilgang til natur og skuterløyper.

Oppsummering merknad	Forslagstillers kommentar
1-Troms og Finnmark fylkeskommune, 01.08.22	

1. Planen legger til rette for boligbygging, og det er derfor viktig å ivareta barn og unges interesser. Gode uteoppholdsarealer gir mulighet for ulike typer lek på ulike årstider, ulike aldersgrupper og store nok. 2. Det må sikres aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging for å kunne delta, herunder barn og unge. Deler av den samiske befolkningen har ikke alltid samme tilgang til planinformasjon og kunngjøringer som den øvrige befolkningen i kommunen. Forslagstiller må finne andre måter som sikrer god medvirkning. 3. Estetisk kvalitet skal ligger som et premiss i planleggingen. 4. Grad av utnytting må føres på plan eller i bestemmelser 5. Folkehelse skal innlemmes i all planlegging, og det skal tas hensyn til faktorer som kan ha innvirkning på helsen. 6. Planforslagets klimatilpasningstiltak skal beskrives. Det skal redegjøres for hvordan planforslaget tilpasser seg de forventede klimaendringene. 7. Oppfordrer til at det sette krav i planen som gir utbygginger med lavest mulig klimagassutslipp. Nevner gjenbrukte materialer, fremtidig ombruk. 8. Universell utforming må ivaretas i planforslaget. Viser til rundskriv T-5/99 B. 9. FK kjenner ikke til automatisk freda kulturminner i planområdet, og har ingen særskilte merknader. Minner om aktsomhetsplikten. 10. Trafikale forhold må beskrives, med konsekvenser av tiltaket. Kapasitetsberegninger og trafikantgrupper og trafikalt mønster. Planen bør tilrettelegges for myke trafikanter, kollektivløsning og gang- og sykkelveier. Konsekvenser for barn og unge med tanke på trafikksikkerhet må vurderes. Skolevei og fritidsaktiviteter. Er planområdet innenfor normal gang- og sykkelavstand til skole, eller kreves det skyss? Behovet for kollektivholdeplass må vurderes. 11. Det tillates byggegrense 15m fra fylkesvei. Vegbredder, byggegrenser og frisiktsoner må	1. Det er satt av tilstrekkelig plass til lek i planen, samt gode forbindelser til viktige natur- og friluftsområder i området. 2. Dette er et planforslag som i hovedsak berører naboer og reinbeitedistriktet. Medvirkning fra disse partene er godt ivaretatt. 3. Planen sikrer god estetisk utforming gjennom bestemmelser for høyde, takform og utnyttelse i tråd med omkringliggende bebyggelse og byggeskikk. Bestemmelsene legger også til rette for en variasjon i boligtype som vil bidra til en god estetisk helhet hvor altfor monoton bebyggelse unngås 4. Tas til etterretning. 5. Tas til etterretning. Tiltaket bidrar til folkehelsen gjennom redusert behov for bilbruk pga. økt botilbud til mange og varierte aldersgrupper, i et sentralt område med gangavstand til viktige samfunnsfunksjoner. Dette beskrives i planbeskrivelsen. 6. Tas til etterretning.. 7. Tas til orientering. Planen er for private boliger hvor det er urimelig å bestemme strenger føringer enn det som allerede inngår i teknisk forskrift. 8. Tas til orientering. Universell utforming er ivaretatt av TEK. 9. Tas til orientering. Aktsomhetsplikten inkluderes i bestemmelsene. 10. Trafikkforhold er analysert i planbeskrivelsen. 11. Tas til etterretning.

fremgå av planen og målsettes. Det må settes av tilstrekkelig areal til store kjøretøy.	
2-Troms og Finnmark fylkeskommune, 09.08.22	
1. Vurderer det som sannsynlig at det kan finnes automatiske freda kulturminner som tidligere ikke er påvist. Kan ses anomalier i LIDAR-bilder som trolig er fangstgroper. FK må gjøre befaring i løpet av barmarksperioden.	1. Tas til orientering- Konklusjon etter befaring omtales under neste punkt.
3-Troms og Finnmark fylkeskommune, 31.10.22	
1. Befaring er gjennomført og det er registrert en rekke groper og andre strukturer som antas å være rester etter skytterstillinger fra krigen. Disse har fått ID-nr. 294427 i Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden, og anses som ikke-freda kulturminner. Anbefaler ivaretakelse i planen, men har ingen kulturminnefaglige merknader til tiltaket. Minner om aktsomhetsplikten	1. Området er avsatt til boligformål i kommunedelplanen for Márkan. Skytterstillingen strekker seg på tvers langs flere gode tomter. Det vil bli vanskelig både å bygge utenom og samtidig oppnå et boligområde med god sammenheng og kvalitet. Kulturminnet er derfor ikke hensyntatt i planen.
4-Samtinget, 07.07.2022	
1. Viser til sametingets planveileder. 2. Planområdet er ikke i konflikt med kjente kulturminner. Minner om aktsomhetsplikten.	1. Sametingets planveileder har vært veiledende for planarbeidet. 2. Tas til orientering.
5-Statsforvalteren 30.08.2022	
1. Mener utvidelsen av antall boliger fra 6 i KDP til 19 tomter hvorav 1 er til leilighetsbygg for omtrent 30 leiligheter, vil kunne få vesentlig virkning for miljø og samfunn jf. Punkt 13 Utvidelse eller endringer i vedlegg II i KU-forskriften. Endringer må derfor vurderes etter § 10, jf. § 8. 2. Minner om å tydeliggjøre i planen hvordan hensynet til barn og unges interesser ivaretas, samt krav til lekeareal, UU, grunnforhold, støy, forurensing, VAO, friluftsliv, klimaendringer, estetikk og byggeskikk. 3. Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging: Mener tiltaket, med høyere utnyttelse og gangavstand til viktige samfunnsfunksjoner, vil støtte opp under statlig målsetning om å fremme kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. 4. Boligpolitikk og vedtatt boligsosial handlingsplan for 2021 – 2025: Mener tiltaket, med variasjon i leilighetstype kan	1. Planen er vurdert nærmere etter kriteriene i § 10, og konklusjonen er at planforslag og tiltaket det legger til rette for, ikke vil få vesentlige virkninger for samfunn og miljø, og skal derfor ikke konsekvensutredes. 2. Hensynet til temaene er beskrevet i planbeskrivelsen 3. Tas til etterretning. Tiltakets potensiale for å kunne gi et botilbud til flere, hvor beliggenheten er sentral nok til å redusere behov for bil, tas med i planbeskrivelsen. 4. Tas til etterretning. Tiltakets positive virkning i forhold til nasjonale mål om at alle skal bo trygt og godt, og om å utjevne sosiale helseforskjeller ved å hindre segregering, tas med i planbeskrivelsen. 5. Tas til orientering. Ivaretatt av TEK 6. Det er lagt til et eget punkt i planbeskrivelsen under kapittel 7, med overskriftene "Byggeskikk, landskapsvirkning og stedsutvikling" og "Sol- og skyggevirkninger" hvor konsekvenser av planforslaget for naboer og nabolag er analysert.

bidra til integrering og variasjon i alderssammensetningen, og styrke lokalmiljøet. 5. Anbefaler at UU vektlegges særlig ved å innarbeide bestemmelse. 6. Kun offentlige bygg hever seg med 3 etasjer i det åpne landskapsrommet i Kautokeino. Stiller særlige krav til gode terreng- og landskapstilpasning, tilpasset byggeskikken i Kautokeino. Må inkludere 3D og sol/skyggeanalyser og byggeskikk, landskapsvirkning og stedsutvikling bør være utredningstema. 7. ROS-analyse skal utarbeides. 8. Må i planarbeidet vurderes hvordan hensynet til klimaendringer kan ivaretas jmf. statlige retningslinjer for klima og energiplanlegging, og i forhold til FNs bærekraftsmål. 9. Minner om naturmangfoldslovens krav i § 7 om å synliggjøre vurderingene etter § 8-12 i besluttende vedtak.	7. Ut ifra utfylt sjekkliste for ROS, er det ingen kjente ROS-tema tilknyttet planen som trenger videre analyse. 8. Tas til orientering 9. Tas til etterretning. Vurderingene er innarbeidet i planbeskrivelsen.
6-Reinbeitedistrikt 30A Vestre sone, 14.07.2022	
1. Reguleringen omfatter et område som berører en viktig ferdselsvei for reindrifta. Denne ferdselsveien må ikke stenges. Dette er en ferdselsvei som har vært i bruk fra gammelt av, dološ mádidja, til reinraider og senere til ferdsel med snøskuter. En mádidja er en vei som har dannet seg selv ved ferdsel. Dette er det eneste stedet en kommer seg ned til elva, og er en viktig skuterløype. Det finnes ingen alternative veier for kjøring i forbindelse med utøving av reindrift. Veien må forbli kjørbar til daglig bruk og til flytting. Se vedlagt kart merket med 27 og 5B.	1. Løype nr. 18 vest for Gáhkkorjávri og løype 1 ved Vanasjávri, som iht. kommunekart er godkjente løyper for skuterkjøring, inngår begge i fastsatte rute nr 27. Nevnte mádidja, markert som 5B i refererte kart, er en tidligere løype som ikke lenger kan brukes lovmessig. Nytt lovverk som trådte i kraft i 2021, «Forskrift om kjøring med snøskuter i fastsatte løyper, Kautokeino kommune, Troms og Finnmark», åpner ikke for løyper i innmark eller boligområder. Område B6 er avsatt til boligformål i KDP for Márkan, og slik nevnte mádidja krysser planområdet i dag, går den på en måte som kommer i direkte konflikt med opprettelsen av nye boligtomter. Planforslaget ivaretar likevel behovet for mulig skutertilgang til elven, ved at ny tilkomstvei fra fylkesveien, reguleres med ekstra bredt sidefelt. Dette legger til rette for mulig snøskuterkjøring her. Endelig avklaring om hvordan lovverket kan åpne opp for dette i praksis, vil måtte følges opp av relevante interessegrupper.
7-NVE, 01.07.2022	

1. NVE har ikke anledning til å kommentere planoppstart spesifikt, og viser til NVEs generelle veileder for reguleringsplaner.	1. Tas til orientering
8-Felles høringsuttalelse fra 22 beboere i Ájastealli, Doaktárluohkká og Geađgenjunni,	
1. Nytt boligfelt med foreslått tetthet vil forringe boforholdene for etablerte boliger. Det vil påvirke lys/sol, utsikt, trafikk, innsyn, eiendomsverdi, forurensing og tilgang til natur og skuterløyper. 2. Kautokeino er en kommune der innbyggerne har behov for stor tomt for utøvelse av samisk tradisjonelt arbeid. Viser til at KDP åpner for 6 boligtomter, og at foreslått tetthet er et stor fravik fra planen. Ber om at antall tomter blir kraftig nedskalert. 3. I kommunedelplanens beskrivelse merkes det at det skal være lett tilgjengelighet til utmark. I utbyggingsområder skal det sikres adkomst til bakenforliggende areal/utmark. (...) God forbindelse til utmark skal bidra til å gjøre områdene bedre tilpasset reindrifta. Hvis det tillates så mange tomter som planlagt vil tradisjonelle ferdselsårer og tilgjengeligheten til utmarka stenges. Viser til et vedtak i formannskapet, som understreker viktigheten av tilgang til skuterløyper fra boligfelt.	1. Planbeskrivelsen redegjør for konsekvensene for naboene under kapittel 9 "Virkninger og konsekvenser av planforslaget". 2. Størrelse på boligtomtene og innvirkninger på nabotomter er vurdert i kapittel 9, også sett i lys av samisk kultur. 3. Det er pga. nytt lovverk ikke tillatt med skuterkjøring gjennom boligområdet. Planforslaget legger likevel til rette for skuterkjøring i ekstra bredt sidefelt til regulert ny tilkomstvei fra FV7978
9-Ariana Henden, eier av Ájastealli 19 Borettslag, 01.08.2022	
1. Det ser ut som om det ikke har blitt tatt hensyn til skuterløypa. Det er ikke bra å kjøre på vei med skuter. I Gartnetluohkka boretslag er det mange som kjører på gangstien fordi opprettholdelse av ferdselsvei for skuter ikke er blitt hensyntatt. Ber om at planen inkluderer en løype.	1. Planforslaget legger til rette for skuterkjøring i ekstra bredt sidefelt til regulert ny tilkomstvei fra FV7978
10-Berit Ellen Triumf Hætta gbnr 3/1/142	
1. Er med på en felles uttalelse, men har ytterligere kommentarer. Bor nord i planområdet, og har alltid plukket blåbær på tomten. Dette har alltid vært et friområde, og det føles rart at det skal bygges her. 2. Det går en sti fra egen tomt og sørover til Galaniituveien og videre mot Alleaenan. Denne stien har stor verdi for familien. Det er i henhold til samisk sikk at man ikke skal bygge på stier der folk ferdes. 3. Ser at det planlegges fleretasjes leilighetsbygg ovenfor eiendommen. Håper at dette ikke	1. Området er avsatt til bolig i KDP for Márkan. Planen legger til rette for å ivareta naturkvaliteter på eiendommen. I midten av planområdet er et bredt felt bevart for almen ferdsel og regulert til offentlig friområde med krav til opparbeidelse av akebakke samt et eget område for felles lekeplass. For naboer og turgåere i området vil det bety at man får tilgang til et romslig uterom med rekreasjonsmuligheter, blåbærplukking og turforbindelse til det

settes i gang. Det blir nå så tett mellom husene, og de blir utestengt fra skuterløypene. Det som er spesielt med Kautokeino er familiefeltene, og at det er luft mellom tomter og hus.	store friluftsområdet på den andre siden av fylkesveien. 2. Det er regulert en turveg langs hele, planområdets nedre randsone. Selv om den nøyaktige traseen til dagens sti flyttes litt, ivaretar planen en direkte stiforbindelse for både nye beboere og naboene rundt planområdet, både til friområdet og ned til resten av nabolaget mot øst 3. Egnet tetthet mellom husene er vurdert, og det er lagt til rette for romslige tomter på rundt 1000m^2 i planen. De er noe, men ikke mye mindre enn tomtene i nabolaget og det blir godt med luft mellom husene. Reguleringsplanen gir føringer for utforming og høyde som er tilpasset omkringliggende bebyggelse og byggeskikk. Leilighetsbyggene på den nordligste tomten vil egne seg til studenter som det er stort behov for i området. Det vil kunne bidra til bedre aldersvariasjon blant innbyggerne i nabolaget. Planområdet vil i hovedsak uansett videreføre familiefelttradisjonen da 18 av de 19 tomtene reguleres til ene- eller tomannsboliger.
11-Ájastealli Borettslag v/Mikkel Johan Eira, 05.08.2022	
1. Borettslaget har samme merknader til planoppstart som i felles høringsuttalelse for 22 beboere, men med litt annen ordlyd. Det vises til forringelse av bokvalitet for naboene, at det bygges mer enn det kommuneplanen åpner for, og at det skal sikres tilkomst til naturområder/utmark. Mener 22 boliger over 3 etasjer er for mye.	1. Se kommentar til merknader over.
12-Lemet Ivar Hætta på vegne av Doaktárluohkká 25, 27, 29, 31, 04.08.2022	
1. Kan ikke se at det er tatt hensyn til snødeponering, lekeplass, friareal og gang- og sykkelsti. 2. Ser problemer til tilkomst til scooterløype 27, det er etablert flere tilknyttede løypespor til denne løypa. Viser til sak 2019/158-64 hvor formannskapet har kommet med innspill om at det i et annet boligfelt skal legges inn korridorer for snøscooter. 3. Viser til kommunedelplan for Márkan: 5-10 boenheter, tilpasset stier til utmark, gang- og sykkelvei må etableres.»	1. Dette er ivaretatt i planforslaget 2. Se kommentar til merknader over om muligheten for kjøring i sidefelt langs ny tilkomstvei. 3. Antallet boenheter som er foreslått i planen, baserer seg på en grundig prosess med vurdering av alle relevante konsekvenser og hensyn, og tilpassede stier til utmark er inkludert i planen som følge av denne prosessen. Kommunen har ikke stilt krav til gang- og sykkelvei, men planen legger til rette for trygge gangforbindelser internt i området og det er mange mulige steder å komme fram på sykkel.

13-May-Lise Triumf, gbnr 3/546, 04.08.2022	
1. Minner om at Kautokeino ikke er en by der hus må ligge tett i tett. Det er stort behov i Kautokeino for å ha stor plass rundt husene. Det er også viktig å kunne ferdes direkte fra huset til utmark. Dette er en del av livsstilen til Kautokeinos befolkning. 2. Triumf-familien var de første som bosatte seg i Ájastealli og Doaktarluohkka, og dette er et familieområde. Har hatt en oppfatning om at deres familie har førsterett til å få bygge bolig i dette området, dette er også informert om fra kommunens side. Har trodd at etterfølgere av slekta får mulighet til å bosette seg i samme område. Undertegnede med familiemedlemmer har vært i dialog med teknisk etat om disse tomtene. 3. Livskvalitet, tilhørighet, trygghet, trivsel og familienære slektskap må tas hensyn til når kommunen skal vedta planen. I det minste må entreprenøren tilby førsterett til de som av familienære grunner ønsker å sikre seg tomt i dette området. 4. Planen fører til at de mister tilgang til naturområder og skuterløyper. Bruker tomten aktivt til bålkos og aking om vinteren. Viser til kommunens holdning til skuterløyper i en annen sak. 5. Er skeptisk til 22 tomter, mener dette er for mye, og at det ikke er i tråd med kommunedelplanen. 6. Negative konsekvenser for eiendommen med tanke på sol/skygge og innsyn. 7. Negativ til tverrforbindelse der den er vist i kart, da dette vil gi trafikk forbi hennes eiendom. Dette har i alle år vært et friområde. 8. Trafikk må utredes. Det bør ses på om det er mer hensiktsmessig å legge bilvei til Økseideveien Fv4.	1. Planen legger ikke til rette for stor tetthet mellom husene. Se utfyllende svar over. 2. Tas til orientering. Dette må avklares med entreprenør. 3. Tas til orientering. Dette må avklares med entreprenør. 4. Tilgang til naturområder, rekreasjon og aking, samt skuterforbindelse er ivaretatt i planen. 5. Se kommentarer til pkt. 10 over 6. Konsekvenser for naboeiendommer er beskrevet og illustrert med sol- og skyggediagrammer i planarbeidet. 7. Tverrforbindelsen er i seg selv ment som offentlig friområde i tråd med slik området brukes i dag, og for å ivareta forbindelsen til naturområdene. Det er ikke aktuelt å ta vekk forbindelsen, da den er en nøkkel for å løse tematikken flere tar opp, om tilgang til naturområder og skuterløyper. 8. Kan ikke finne Økseideveien i kartet. Planforslaget er presentert med en hensiktsmessig trafikkløsning.

8 KONSEKVENSUTREDNING

Planen er vurdert opp mot forskrift om konsekvensutredning §8 og §6. Arealformålet er avklart i overordnet plan. Formålet eller størrelsen på planen er ikke nevnt i vedlegg I eller II. Planen utløser ikke krav om konsekvensutredning.

9 VIRKNINGER OG KONSEKVENSER AV PLANFORSLAGET

Her beskrives og vurderes virkninger og konsekvenser av gjennomføring av planen. Konsekvenser beskrives når planen avviker fra vedtatt oversiktsplan, temaplan, vedtatt retningslinje, norm eller vedtekt eller når planen vil medføre konsekvenser for natur, miljø eller samfunn. Eventuelle avbøtende tiltak skal beskrives.

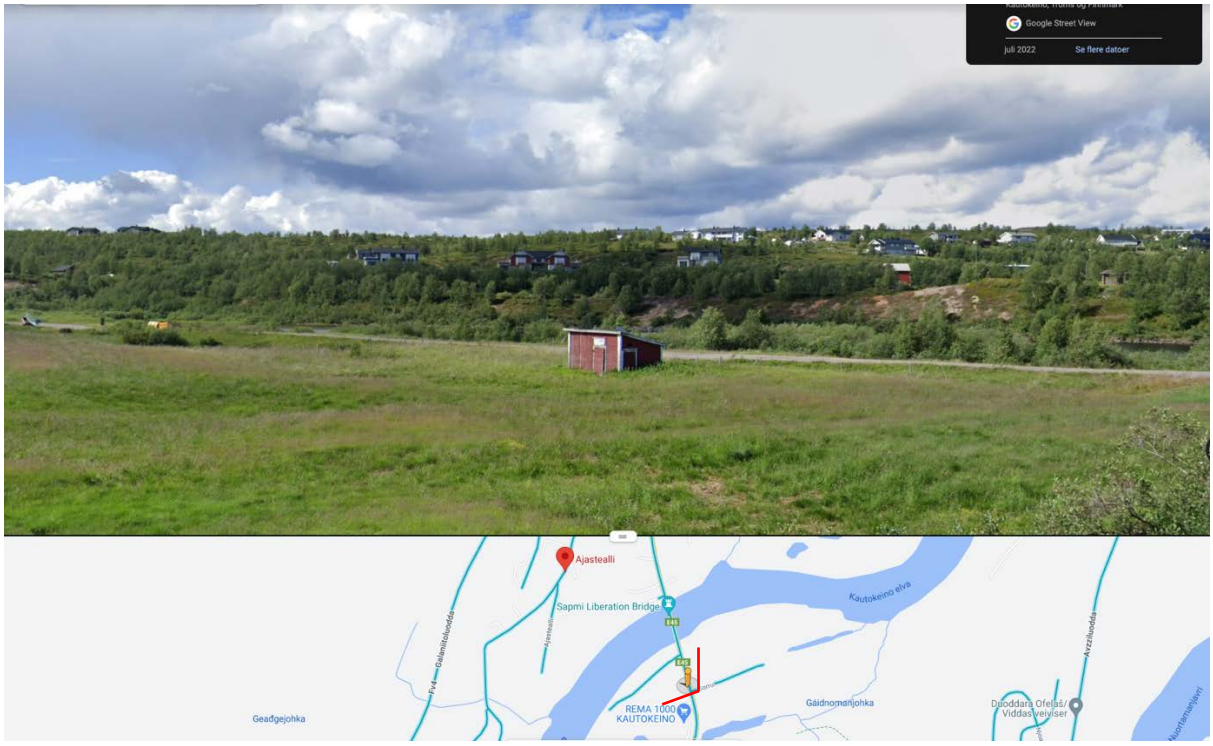
9.1 ···· OVERORDNEDE PLANER

Arealbruken er i tråd med gjeldende arealdel, hvor området ligger innenfor sone for sentrumsformål, og gjeldende kommunedelplan for Márkan, hvor området er avsatt til boligformål ved boligfelt B6 - Ájastealli. Det er ingen gjeldende reguleringsplaner innenfor planområdet og bestemmelsene i kommunedelplanen krever godkjent detaljregulering i forkant av tiltak innenfor boligfeltet.

9.2 ···· BYGGESKIKK OG STEDSUTVIKLING

9.2.1 Byggeskikk, estetikk og landskapsvirkning

Planområdet er i dag ubebygd, men ligger inntil et større boligområde som for det meste består av frittliggende eneboliger og tomannsboliger i én og to etasjer. Uttrykket i form og farge, og måten de er plassert i terrenget, har stor variasjon basert på når de ble bygget. Eneste fellesnevner er muligvis skrå takform, med unntak av offentlige bygninger, og relativt lave byggehøyder. En annen viktig karakteristikk er det omkringliggende landskapet, hvor slake høydedrag tegner en litt høyere og noe bølgete horisontlinje rundt hele Kautokeino sentrum, sett fra elvedalens sentrale lavpunkt.

Figur 33 // Fjernvirkning fra et punkt i dalen hvor man ser rett på planområdet. Kilde: Google street view

Planforslaget legger til rette for småhusbebyggelse med samme krav til byggehøyde som i KDP. Dette vil gi en bebyggelse med byggehøyder som tilsvarer det som er vanlig i området. For å videreføre lokal tradisjon for

variasjon, gir bestemmelsene en viss fleksibilitet i uttrykket. Planen tillater ikke flate tak, men ellers er takvinkel, takform og fargebruk valgfritt. Som illustrasjonene under viser, stiger terrenget opp mot planområdet og den nye bebyggelsen vil være synlig fra denne siden. Bygningssilhuetten har derfor betydning for vurderingen.

Figur 34 // Panoramabildet er satt sammen av flere skjermbilder google. Planområdet kan ses til venstre bak bebyggelsen. Bildet nr. 1 er tatt lenger ned i gata og derfra er det ikke mulig å se noe bak eksisterende bebyggelse. Kilde Google Street view

Figur 35 // Skisse av nye boliger utformet med maksimalt tillatt høyde, er lagt inn i bakgrunn på samme foto, med omtrentlig plassering.

Figur 36 // Oversiktsbilde som viser vinklene fra hvor bildene under fra Google Street view, er tatt. Blå linjer viser hvor Google-bilen kunne kjøre. Kilde: Google maps

Innenfor en mindre del av planområdet, på én av de tomtene lengst mot nord, tillates lavblokker med en høyde som gir mulighet for 3 etasjer. Dette gjelder kun leilighetsbygg nærmest fylkesveien. På østsiden av tomten tillates samme byggehøyder som resten av planområdet. Igjen, for å bidra til å dempe høydevirkningen fra nedsiden. Tross større volum, vil leilighetsbyggenes relativt lave byggehøyde og skrå takflater, sikre et helhetspreg som ikke skiller seg mye ut fra den omkringliggende småhusbebyggelsen.

Av hensyn til landskapets slake høydedrag, sikrer planforslaget at silhuetten av ny bebyggelse ikke vil ruve for mye. Det som er vanlig i nærområdet, er at småhus plasseres med en underetasje delvis under terreng. For at ny bebyggelse skal ligge på tilsvarende måte i terrenget, presiseres det i planbestemmelsene at høydene skal måles fra planert terreng. Det vil bidra til å dempe høydevirkningen fra nedsiden av det fallende terrenget.

Figur 37 // Sett nedenifra Ájastealli. Planområdet ligger bak øverste rekke med eneboliger. Kilde Google Street view

Figur 38 // Skisse som viser tiltaket planen legger til rette for. 3 etasjer markert.

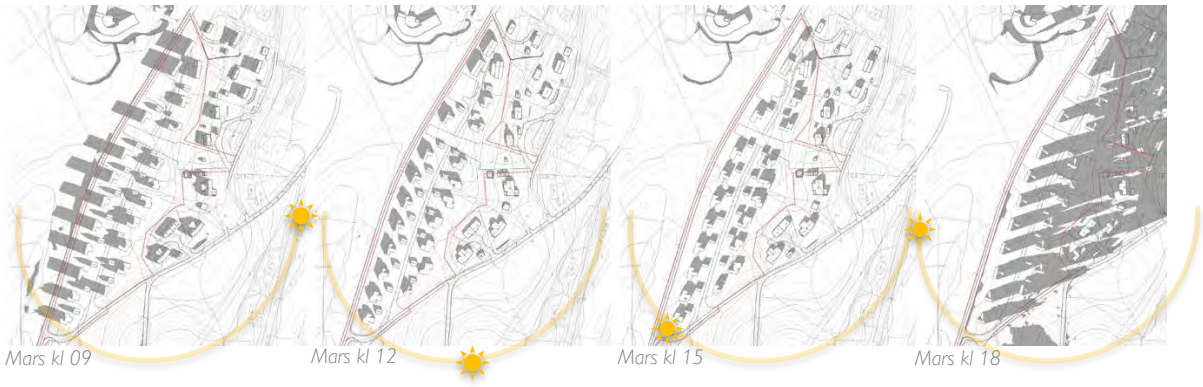
Som allerede påpekt har eksisterende småhusbebyggelse i området ulik form og plassering, og vender i forskjellige retninger. De skrå linjene i hustakene danner til sammen likevel en viss rytme, og planen legger til rette for en lignende rytme i tiltakets silhuett. Ny bebyggelse som følge av planforslaget, vil derfor og pga. andre nevnte karaktertrekk, ikke skille seg vesentlig ut fra eksisterende bebyggelse.

Foreslått byggehøyde og bebyggelsesstruktur vil framstå som en naturlig videreføring av dagens bebyggelse og byggeskikk og vil ikke ha noen negativ virkning på landskap eller omgivelser.

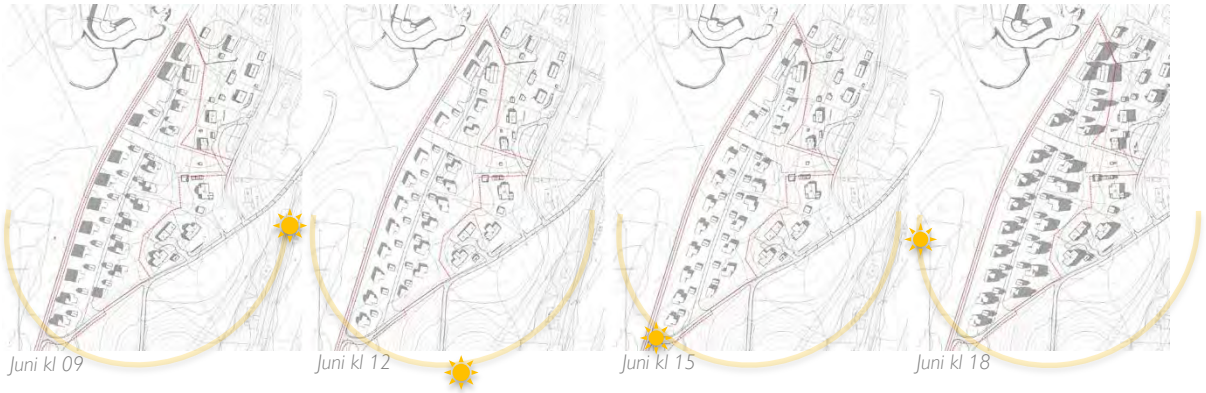
9.2.2 Konsekvenser for naboer

At planområdet ligger rett vest for og høyere i terrenget enn dagens bebyggelse, betyr at skyggene som kastes, uansett form og omfang av ny bebyggelse, vil bli noe forlenget. Det vil dog være en robust avstand på mellom 20 og 30 meter mellom dagens bebyggelse og den første etterfølgende rekken av nye ene- og tomannsboliger,

og skyggevirkningen av nytt tiltak som følge av planforslaget, anses ikke som større enn det som er å forvente ved utbygging av boliger i et boligfelt. Slik solstudiet under viser, er det kun på ettermiddag/kveld i ved vår/høstjevndøgn at ny bebyggelse vil kaste skygge på nabobebyggelsen.

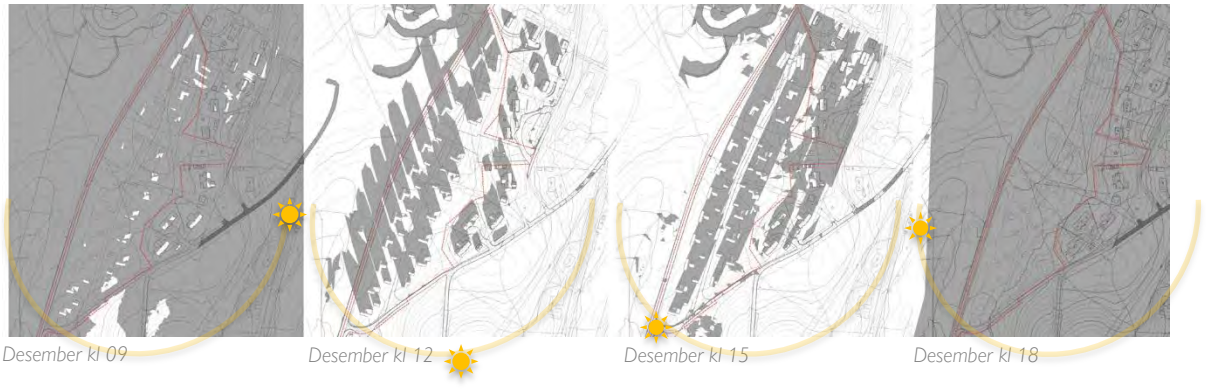
Mars kl 09 *Mars kl 12* *Mars kl 15* *Mars kl 18*

Juni kl 09 *Juni kl 12* *Juni kl 15* *Juni kl 18*

September kl 09 *September kl 12* *September kl 15* *September kl 18*

Desember kl 09 *Desember kl 12* *Desember kl 15* *Desember kl 18*

9.2.3 Stedsutvikling

I forhold til statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging, kan tiltakets moderat høyere utnyttelse og sentrale plassering ha positiv effekt på folkehelsen. Planområdet ligger i et område med gangavstand til mange viktige samfunnsfunksjoner som skole, butikker, idrettsanlegg, helsesenter mm. Utbygging innenfor sentrumsområdet til Kautokeino vil kunne gi et botilbud til mange og helsegevinst i forhold til redusert behov for bilbruk.

Kautokeino kommune har også nylig vedtatt boligsosial handlingsplan for 2021 – 2025. Det er et uttalt nasjonalt mål at alle skal bo trygt og godt. Samtidig er det et mål å utjevne sosiale helseforskjeller ved å hindre segregering. Selv om Kautokeinos innbyggere hovedsakelig ønsker boligbebyggelse i form av store tomter med eneboliger, finnes også behovet for mindre boenheter/hybler enten til studenter / enslige eller eldre. Pga. nærheten til høgskolen er det naturlig også å legge til rette det i planen. Variasjon i leilighetstype kan bidra til integrering og variasjon i alderssammensetningen, og styrke lokalmiljøet.

Planen regulerer en del av det nye boligområdet til leilighetsbygg egnet for studenthybler. Dette er et stort behov i Kautokeino. Det vil også være mulig å bygge færre større leiligheter. Dette legger til rette for en god variasjon av beboere med ulik alder og behov, og vil være i tråd med ambisjonen om å styrke lokalmiljøet gjennom å gi rom for flere bosteder av ulik type i sentrum.

9.2.4 Utnyttelse

I planenes bestemmelse *2.1.2 Framtidige boligområder*, estimeres boligpotensialet for område B6 å være 6 boenheter. Planen foreslår en annen utnyttelse, men det tilbys fremdeles romslige tomter, og en moderat utnyttelse. Det framkommer andre årsaker i beskrivelse og analyser til at man har holdt antall boenheter så lavt her i arealdelen. Kommuneplanen har samtidig en maks størrelse på boligtomter, med en øvre grense på 1,5 daa pr. boligtomt. Med denne maksstørrelsen er det innenfor formålsfeltet plass til mange flere boligtomter enn anbefalingen. Formålsfelt B6 er stort og 6 boenheter, eller til og med 10 som det nevnes i ROS-analysen, betyr at man vil få mye ubebygget areal til overs. Mye mer enn det som er nødvendig for å ivareta både trafikksikkerhet, lekeplass, gang- og sykkelforbindelser og tilgjengelige friområder. Alle disse temaene er ivaretatt i planen. Bestemmelsen i KDP hvor boligpotensialet er nevnt, presiserer også: "Antall boenheter som det åpnes for i framtidige boligområder avklares endelig på reguleringsplannivå ..."
Iht. til presiseringen er det i denne reguleringsplanen avklart at boligområdet tåler et større antall boligtomter uten at det for negativ virkning for noen samfunnsviktige temaer. Dette redegjøres for nærmere under nest punkt.

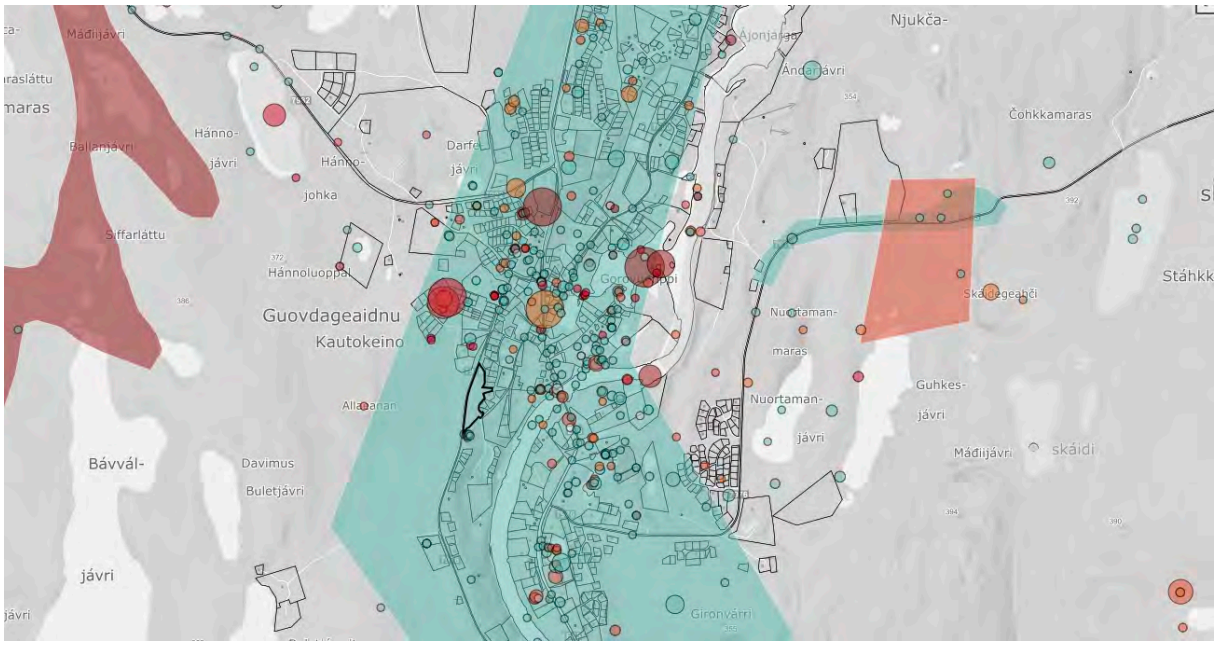
9.3···· KULTURMINNER OG KULTURMILJØ, EVT. VERNEVERDI

Planforslaget får ingen konsekvenser for vernede kulturminner. Det er registrert skytterstillinger fra 2. verdenskrig i planområdet (groper). Riksantikvaren har i sin uttalelse angitt at de ikke krever vern av gropene, men at de foreslår at deler av dem kan beholdes. Det er i planforslaget ikke funnet grunnlag for å beholde skytterstillingene, og konsekvensen av dette er at skytterstillingene ikke blir bevart.

9.4···· FORHOLDT TIL KRAVENE I KAP II I NATURMANGFOLDLOVEN

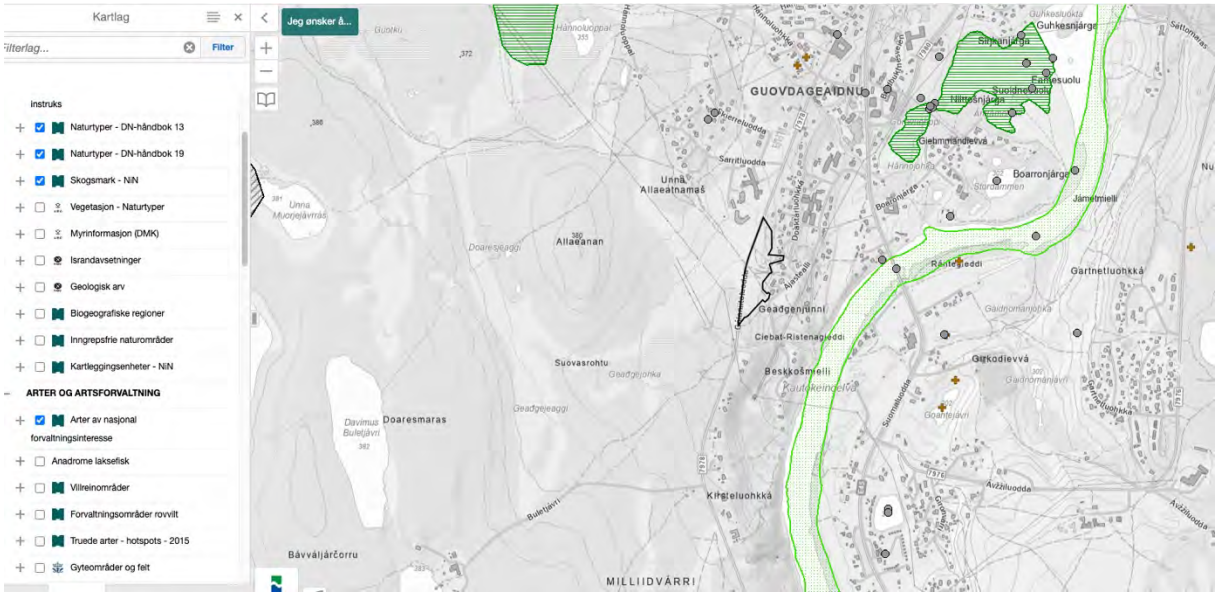
Prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12

«Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.»

Figur 39 // Utsnitt fra artdatabanken over områdene rundt planområdet. Punkter viser artsregistreringer, og det kommer frem av kartet at det er gjort mange av disse i området. Fra Artskart. Planområdet vist med sort omriss.

§8 (kunnskapsgrunnlaget):
«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.»
Utbyggingsområdet består av ubebygd mark. Området ligger på en høyde, med relativt flatt terreng mot vest og svak helling mot øst. Vegetasjonen er typisk for området, med spredt, lav vegetasjon som lave bjørker, lyng og kratt. Slik figur 39 over viser, er det gjort nok registreringer i området rundt planområdet til å gi en indikasjon på hvilke naturtyper som preger området. Innenfor planområdet er det ikke registrert utvalgte naturtyper eller annen sårbar natur. Dette innebærer ikke nødvendigvis at det ikke finnes sårbar natur i området, men at det ikke er gjort noen observasjoner eller kartlegginger.

Figur 40 // Kartutsnitt over naturtyper rundt planområdet. Grønne skraverte felt: naturtyper etter DN-håndbok 13; Lysegrønne skravert felt: DN-håndbok 19. Punkter: Arter av nasjonal forvaltningsinteresse. Det er langt til kartlagte områder for naturtyper etter Miljødirektoratets instruks i 2019 (utenfor kartutsnittet. Fra Naturbase. Planområdet vist med sort omriss.

§9 (føre-var-prinsippet):
«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.»
Kunnskapsgrunnlaget i dette tilfellet er ikke dårlig, men generelt kan innsikten likevel oppfattes som overfladisk det det ikke er gjort en befaring. Føre-var prinsippet kommer derfor til anvendelse. Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Tomteområdet ligger inntil det kartlagte friluftsområdet Beahcegašvárri, som er et større naturområde med inngrepsfri natur, og med natur av tilsvarende kvalitet og artsvariasjon som byggeområdet. Det er sannsynlig at eventuelle sårbare arter også vil ha forekomster her og andre steder utenfor utbyggingsområdet, og kan dermed ikke bli kritisk berørt av utbygging. Størrelsen og plasseringen på tiltaket sett i forhold til friluftsområdet, tilsier at ny bebyggelse i området ikke vil få vesentlig betydning for habitat for fugle- eller dyreliv. Det foreligger ikke risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet som følge av tiltaket.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)
«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.»
Det er utelukkende temmelig generisk hverdagsnatur som berøres av dette tiltaket, og ingen viktige naturtyper. Tiltaket kan derfor vurderes å ikke bidra til en samlet belastning på noen viktige økosystemer utpekt av Miljødirektoratet (naturtyper kartlagt etter DN-håndbok 13 eller Miljødirektoratets instruks).
Byggeområdet ligger på østsiden av fylkesveien innenfor et område allerede regulert til bolig og dermed også identifisert som egnet til boligformålet. Utbyggingen vil komplettere det allerede utbyggede området med fylkesveien som naturlig avgrensning, og vil sannsynligvis ikke påvirke fugletrekk eller bryte opp grønnstruktur med særlig funksjon for landskapsøkologi i området.

§ 11.(kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)
"Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter."

Det tas utgangspunkt i at tiltakshaver forholder seg til dette. Det er imidlertid ikke kjent noen særlig verdifulle elementer av naturmangfold i planområdet som kan vurderes å bli skadet av tiltaket.

§ 12.(miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)
«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.»
Det forutsettes at tiltakshaver tar denne paragrafen til følge.

9.5···· TRAFIKKFORHOLD

I vedlagte trafikkanalyse framkommer det at det kan forventes en ÅDT på 100 kjøretøy i ny boliggate, og tilsvarende økt trafikkmengde på fylkesvei Gálaniitoluodda. Fremtidig trafikkmengde på fylkesveien vil da øke fra 360 til 460 ÅDT. Dette er relativt små trafikkmengder. Eksempelvis vil en antagelse om at 20 % av ÅDT går i makstimen, bety maksimalt 92 kjøretøy i timen, det vil si 1,5 kjøretøy i minuttet. Selv med denne økningen vil trafikkbelastningen fortsatt regnes som veldig liten.

Veiforbindelsen fra fylkesveien og inn i planområdet er prosjektert av veiingeniør i forbindelse med planarbeidet og tilfredsstiller SSVs normkrav for boliggater. I tillegg er det satt av ekstra bredt sideareal for å sikre nok plass til snødeponi. Selve veibredden er likevel ikke stor nok til at det blir mulig å parkere langs veien. Det er også sikret snumulighet for utrykningskjøretøy og avfallshenting ved felles parkeringsplass. Dette gir liten risiko for trafikkfarlige krysningspunkter innenfor planområdet.

Det er i planforslaget satt av plass til et romslig tverrgående friområde med direkte tilgang fra turstier i nedre del av planområdet. Til sammen sikrer dette grepet fri, trygg og direkte ferdsel mellom nabolaget og det hyppig brukte friluftsområdet vest for fylkesveien. Det er med på å ivareta gode forbindelser for fotgjengere. Det er ikke mange som sykler i Kautokeino, men den interne fellesveien for tilkomst til planområdets tomter, gir også en forbedret forbindelse gjennom nabolaget og til og fra friområdet, for de som velger å bruke sykkel.

Kollektivtilbudet endrer seg ikke som følge av planforslaget. Planområdet ligger veldig sentralt i Márkan, og det er gangavstand til de fleste viktige samfunnsfunksjoner. Planen vil sannsynligvis føre til at det bor flere barn- og unge i området, men barnehage- og skoletilbudet er så godt dekket innenfor gang/sykkelavstand at det er mindre relevant hvordan kollektivtilbudet er i dag. Det er 20 minutter å gå til Samisk videregående og Reindriftskole, som nylig har flyttet, mellom 15-20 minutter til Kautokeino barne- og ungdomsskole, og ca. like langt til nærmeste barnehage. Når Gili barnehage avdeling Ájastealli, åpner igjen, vil det kun ta et par minutter å gå dit.
Mellom disse korte avstandene er det ikke bussforbindelse, men kollektivtilbudet er bedre her enn de fleste andre steder i kommunen. Nærmeste kollektivholdeplass er på europavei E45 som ligger i ca. 13 minutter gangavstand fra planområdet. Bussene der forbinder sentrumsområdet med øvrige steder i Kautokeino.

9.6···· BARNS INTERESSER OG REKREASJONSBRUK

Planområdets nærhet til skoler og barnehager i området gjør det velegnet for barnefamilier. Selv om barn på et sted må krysse europaveien, er det lite veitrafikk her og landskapets åpenhet gir god sikt. Sammenlignet med skoleveger i andre byer og tettsteder er denne overgangen et relativt lite faremoment. Skolebarn har valget å gå langs E45 hele veien opp til skoleområdet, og finne en sti ned mot skolen. Alternativt må de gå langs fylkesvei 980 som ikke har fortau, men lav fartsgrense, god plass langs veien og god sikt. Dette er uansett ikke en tilstand som utløses av planen.

Figur 41 // Bildet er hentet fra vegkart.no og viser europavei E45 i 2022, på den strekningen som må krysses av skolebarn på vei til Kautokeino skole. Det er fortau, fotgjengerfelt og god sikt, og fartsgrensen på denne delen gjennom sentrum er 50 km/t.

I planen er det avsatt plass til lekeplass for små barn på minimum 200m2. Planen stiller krav til at lekeplassen minimum skal inneholde bord og benker, sandkasse, husker, sklie og bålplass, samt være skjermet for støy og trafikkfare. Plasseringen er godt egnet for lek da denne delen av planområdet er relativt flat. I tillegg ligger den i direkte forlengelse av et uterom som reguleres til offentlig friområde.

Figur 42 // Utsnitt fra plankartet som viser forholdet mellom friområdet, lekeplass og turdraget. (Ill: Holar)

Figur 43 // Landskapssnitt gjennom grøntområdet. (Ill: Holar)

Foruten å gi en etterspurt uhindret gangkobling til eksisterende friluftsområdet *Beahcegašvárri* i vest, sikrer bestemmelsene at det nye friområdet tilrettelegges som akebakke. Det tverrgående uterommet med lekeplass har også en romslig nok bredde til å oppleves som et godt naturrom med god brukbarhet som turforbindelse. Kombinasjonen av varierte uteområder med økt brukskvalitet for både turgåere og nærområdets barn- og unge, vil gi gode bokvaliteter for det nye boligfeltet og for eksisterende boliger i nærområdet.

9.7···· ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR KOMMUNEN

Det er pr i dag ikke tilstrekkelig vanntilgang for slukkevann. Fordeling av ansvaret for at slokkevann sikres, må avtales med kommunen. Det er satt rekkefølgekrav i planen til at slokkevann skal være etablert før det kan gis brukstillatelse innenfor planområdet. Boliggaten er regulert offentlig, noe som innebærer at veien overtas av kommunen etter at den er opparbeidet.

9.8···· AVVEINING AV VIRKNINGER

Utbyggingen av nytt boligfelt som følge av planforslaget innebærer at naboene på nedsiden vil miste den umiddelbare tilgangen til naturområdet. Dette ville også vært tilfelle hvis utbyggingen hadde holdt seg til mellom 6 og 10 eiendommer innenfor område B6, som var det opprinnelige estimatet i kommunedelplanen. Naboene vil derfor uansett størrelse på tiltaket mistet den umiddelbare tilgrensningen til uberørt natur langs hele vestsiden. Ved regulering av turdrag og friområde innenfor planområdet, sikrer planen likevel en tilnærmet direkte tilgang til naturen for alle naboer som grenser til planområdet. Foruten å fungere som passasje til det større friluftsområdet i vest, vil det regulerte friområdet med lekeplass i seg selv kunne være et målpunkt for bærplukking, aking og annet rekreativt uteopphold.
Planforslaget legger slik til rette for en romslig naturforbindelse gjennom planområdet, med gode rekreasjonsverdier både for barn- og unge og naboer til området.

Det er kan iht. til lovverket ikke tilrettelegges for skuterkjøring i boligfelt. Planen gir likevel rom for en forenklet forbindelse, slik at det er mulig å komme seg til naturområdet rett nord for planområdet med skuter, via et ekstra romslig sidefelt til ny kjørevei. Ved å gi plass til skuter i regulert samferdselsareal vil også hensyn til trafikksikkerhet være ivaretatt, samtidig som motordrevet kjøretøy kjører langs veien.

Tomtestørrelsene sikres en viss minimums-størrelse uten å overskride maksstørrelsen for boligtomter angitt i kommunedelplanen. En mindre del av planområdet avsettes for lav blokkbebyggelse tilpasset hybelleiligheter for studenter, som fra kommunalt og statlig hold anses som positivt for sentrumsutviklingen, fordi det legger til rette for et mer variert botilbud, for flere aldersgrupper og mennesker i ulike stadier i livet.

Planen åpner opp for flere boliger enn det som ble estimert i KDP, antall boenheter er tilpasset krav til tomtestruktur og tetthet, og er sikret både lekeplass og tilgang til naturområde. Økningen i antall boenheter vil, ikke gi noen negative virkninger for boligmiljø eller omgivelser. Planen anses tvert imot å bidra til en positiv utvikling av Kautokeino sentrum i tråd med kommunens målsetninger og med ivaretakelse av relevante samfunnshensyn. De fleste merknader til planen er tatt hensyn til, og summen av planens virkninger framstår som positive.

10 AVSLUTTENDE KOMMENTAR

Planforslaget, med plankart og bestemmelser, gir en ramme som sikrer gode bokvaliteter for alle aldre i området. Barn- og unges interesser ivaretas og det tilføres bokvaliteter utomhus for både de som flytter til planområdet og de som allerede bor i nabolaget. Samiske interesser, når det gjelder tilgang til utmark, reindrift og skutertilgang, samt behov for nok luft mellom eiendommene, er tatt hensyn til i planen. I tillegg imøtekommer planen kommunens ambisjon om å fremme et bredere botilbud i sentrum, for flere aldersgrupper og mer varierte behov.

MERKNADER TIL DETALJREGULERING FOR ÁJASTEALLI B6

Hovedoppsummering:

Offentlige uttalelser:
Hensyn til barn og unge og generell folkehelse skal ivaretas i planen. Tiltaket kan ha positiv virkning på folkehelse og styrking av lokalmiljøet: flere boliger i området med gangavstand til samfunnsfunksjoner, reduserer behov for bilbruk og er positivt for folkehelsa, og variasjon i leilighetstype kan bidra til integrering og variasjon i alderssammensetningen, og styrke lokalmiljøet.
De eneste kulturminner som er funnet er rester etter skyttergroper. Disse er registrert i databasen Askeladden, men er å anse som ikke-freda.
Planen er i strid med KDPs anbefaling til antall boliger.
Det godkjennes en redusert avstand fra byggegrense til fylkesveien. Minimum avstand settes til 15 m.
Byggeskikk og estetikk: Planen må legge til rette for god tilpasning til omkringliggende bebyggelse og byggeskikk. Statsforvalteren krever argumentasjon om god terrengtilpasning for 3-etasjers bygg da kun offentlige bygg har 3 etasjer i Kautokeino.

Private merknader:
Flere ber om at det tilrettelegges for kjøring av skuter gjennom området, eller direkte fra boligtomter. Det påpekes at feltet er i dag et natur, brukt til rekreasjon og bærplukking. Flere naboer oppfatter tettheten mellom nye boliger som for høy, og peker på samisk byggeskikk og sol/skyggeforhold.

Oppsummering merknad	Forslagstillers kommentar
1-Troms og Finnmark fylkeskommune, 01.08.22	
1. Planen legger til rette for boligbygging, og det er derfor viktig å ivareta barn og unges interesser. Gode uteoppholdsarealer gir mulighet for ulike typer lek på ulike årstider, ulike aldersgrupper og store nok. 2. Det må sikres aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging for å kunne delta, herunder barn og unge. Deler av den samiske befolkningen har ikke alltid samme tilgang til planinformasjon og kunngjøringer som den øvrige befolkningen i kommunen. Forslagstiller må finne andre måter som sikrer god medvirkning.	1. Det er satt av tilstrekkelig plass til lek i planen, samt gode forbindelser til viktige natur- og friluftsområder i området. 2. Det har ved oppstart eller i høringsperioden blitt behov for en utvidet eller særlig tilrettelagt medvirkning. Tiltaket (bolig) er avklart i overordnet plan, og merknader fra naboer og reindriftsnæringa er i stor grad representative for parter og samiske interesser som blir direkte berørt av tiltaket. Medvirkning i planen har vært begrenset til det som følger av loven, samt oppfølgingsspørsmål til høringsparter med særlige merknader.

3. Estetisk kvalitet skal ligger som et premiss i planleggingen. 4. Grad av utnytting må føres på plan eller i bestemmelser 5. Folkehelse skal innlemmes i all planlegging, og det skal tas hensyn til faktorer som kan ha innvirkning på helsen. 6. Planforslaget klimatilpasningstiltak skal beskrives. Det skal redegjøres for hvordan planforslaget tilpasser seg de forventede klimaendringene. 7. Oppfordrer til at det sette krav i planen som gir utbygginger med lavest mulig klimagassutslipp. Nevner gjenbrukte materialer, fremtidig ombruk. 8. Universell utforming må ivaretas i planforslaget. Viser til rundskriv T-5/99 B. 9. FK kjenner ikke til automatisk freda kulturminner i planområdet, og har ingen særskilte merknader. Minner om aktsomhetsplikten. 10. Trafikale forhold må beskrives, med konsekvenser av tiltaket. Kapasitetsberegninger og trafikantgrupper og trafikalt mønster. Planen bør tilrettelegges for myke trafikanter, kollektivløsning og gang- og sykkelveier. Konsekvenser for barn og unge med tanke på trafikksikkerhet må vurderes. Skolevei og fritidsaktiviteter. Er planområdet innenfor normal gang- og sykkelavstand til skole, eller kreves det skyss? Behovet for kollektivholdeplass må vurderes. 11. Det tillates byggegrense 15m fra fylkesvei. Vegbredder, byggegrenser og frisiktsoner må fremgå av planen og målsettes. Det må settes av tilstrekkelig areal til store kjøretøy.	3. Planen sikrer god estetisk utforming gjennom bestemmelser for høyde, takform og utnyttelse i tråd med omkringliggende bebyggelse og byggeskikk. Bestemmelsene legger også til rette for en variasjon i boligtype som vil bidra en god estetisk helhet i byggefeltet. 4. Tas til etterretning. 5. Tas til etterretning. Tiltaket bidrar til folkehelsen gjennom redusert behov for bilbruk pga. økt botilbud til mange og varierte aldersgrupper, i et sentralt område med gangavstand til viktige samfunnsfunksjoner. Dette beskrives i planbeskrivelsen. Det sikres også god tilgang og forbindelser til naturområder. 6. Tas til etterretning. Vil inngå i planarbeidet. 7. Tas til orientering. Planen er for private boliger hvor det er urimelig å bestemme strenger føringer enn det som allerede inngår i teknisk forskrift. 8. Tas til orientering. Universell utforming er ivaretatt av TEK. Se også planbeskrivelsen for hvordan planen ivaretar universell utforming. 9. Tas til orientering. Aktsomhetsplikten inkluderes i bestemmelsene. 10. Trafikkforhold er analysert i planbeskrivelsen. 11. Tas til etterretning. Byggegrense mot vei er regulert i plankartet. Intern boliggate er regulert med vendehammer for lastebil (L).
2-Troms og Finnmark fylkeskommune, 09.08.22	
1. Vurderer det som sannsynlig at det kan finnes automatiske freda kulturminner som tidligere ikke er påvist. Kan ses anomalier i LIDAR-bilder som trolig er fangstgroper. FK må gjøre befaring i løpet av barmarksperioden.	1. Tas til orientering- Konklusjon etter befaring omtales under neste punkt.
3-Troms og Finnmark fylkeskommune, 31.10.22	
1. Befaring er gjennomført og det er registrert en rekke groper og andre strukturer som antas å være rester etter skytterstillinger	1. Området er avsatt i boligformål i kommunedelplanen for Márkan. Skytterstillingen strekker seg på tvers langs flere gode

fra krigen. Disse har fått ID-nr. 294427 i Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden, og anses som ikke-freda kulturminner. Anbefaler ivaretakelse i planen, men har ingen kulturminnefaglige merknader til tiltaket. Minner om aktsomhetsplikten	tomter. Det vil bli vanskelig både å bygge utenom og samtidig oppnå et boligområde med god sammenheng og kvalitet. Kulturminnet vil derfor ikke hensyntas i planen.
4-Samtinget, 07.07.2022	
1. Viser til sametingets planveileder. 2. Planområdet er ikke i konflikt med kjente kulturminner. Minner om aktsomhetsplikten.	1. Sametingets planveileder er veiledende for planarbeidet. 2. Tas til orientering.
5-Statsforvalteren 30.08.2022	
1. Mener utvidelsen av antall boliger fra 6 i KDP til 19 tomter hvorav 1 er til leilighetsbygg for omtrent 30 leiligheter, vil kunne få vesentlig virkning for miljø og samfunn jf. Punkt 13 Utvidelse eller endringer i vedlegg II i KU-forskriften. Endringer må derfor vurderes etter § 10, jf. § 8. 2. Minner om å tydeliggjøre i planen hvordan hensynet til barn og unges interesser ivaretas, samt krav til lekeareal, UU, grunnforhold, støy, forurensing, VAO, friluftsliv, klimaendringer, estetikk og byggeskikk. 3. Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging: Mener tiltaket, med høyere utnyttelse og gangavstand til viktige samfunnsfunksjoner, vil støtte opp under statlig målsetning om å fremme kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. 4. Boligpolitikk og vedtatt boligsosial handlingsplan for 2021 – 2025: Mener tiltaket, men variasjon i leilighetstype kan bidra til integrering og variasjon i alderssammensetningen, og styrke lokalmiljøet. 5. Anbefaler at UU vektlegges særlig ved å innarbeide bestemmelse. 6. Kun offentlige bygg hever seg med 3 etasjer i det åpne landskapsrommet i Kautokeino. Stiller særlige krav til gode	1. En vurdering etter §10 er lagt inn i planbeskrivelsen. Konklusjonen er likevel at tiltaket ikke vil få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. 2. Hensynet til temaene er beskrevet i planbeskrivelsen 3. Tas til etterretning. Tiltakets potensiale for å kunne gi et botilbud til flere, hvor beliggenheten er sentral nok til å redusere behov for bil, tas med i planbeskrivelsen. 4. Tas til etterretning. Tiltakets positive virkning i forhold til nasjonale mål om at alle skal bo trygt og godt, og om å utjevne sosiale helseforskjeller ved å hindre segregering, tas med i planbeskrivelsen. 5. Tas til orientering. UU ved private boliger er ivaretatt av TEK. For lekeplass stilles det krav til universell utforming. 6. Det er lagt til et eget punkt i planbeskrivelsen under kapittel 7, med overskriftene "Byggeskikk, landskapsvirkning og stedsutvikling" og "Sol- og skyggevirkninger" hvor konsekvenser av planforslaget for naboer og nabolag er analysert. 7. Ut ifra utfylt sjekkliste for ROS, er det ingen kjente ROS-tema tilknyttet planen som trenger videre analyse. 8. Tas til orientering 9. Tas til etterretning. Vurderingene er innarbeidet i planbeskrivelsen.

terreng- og landskapstilpasning, tilpasset byggeskikken i Kautokeino. Må inkludere 3D og sol/skyggeanalyser og byggeskikk, landskapsvirkning og stedsutvikling bør være utredningstema. 7. ROS-analyse skal utarbeides. 8. Må i planarbeidet vurderes hvordan hensynet til klimaendringer kan ivaretas jmf. statlige retningslinjer for klima og energiplanlegging, og i forhold til FNs bærekraftsmål. 9. Minner om naturmangfoldslovens krav i § 7 om å synliggjøre vurderingene etter § 8-12 i besluttende vedtak.	
6-Reinbeitedistrikt 30A Vestre sone, 14.07.2022	
1. Reguleringen omfatter et områder som berører en viktig ferdselsvei for reindrifta. Denne ferdselsveien må ikke stenges. Dette er en ferdselsvei som har vært i bruk fra gammelt av, dološ **mádidja** til reinraider og senere til ferdsel med snøskuter. En **mádidja** er en vei som har dannet seg selv ved ferdsel. Dette er det eneste stede en kommer seg ned til elva, og er en viktig skuterløype. Det finnes ingen alternative veier for kjøring i forbindelse med utøving av reindrift. Veien må forbli kjørbar til daglig bruk og til flytting. Se vedlagt kart merket med 27 og 5B.	1. Vi oppfatter at dette er en viktig forbindelse for reindriftsnæringa. Samtidig går ferdselsåren som det vises til i kart på tvers av planområdet som er regulert til bolig i kommuneplanens arealdel. Det er heller ikke tillatt å legge til rette for kjøring av skuter i tettbygd strøk. For å sikre at denne ferdselsåren fremdeles kan benyttes, foreslås det at sidefelt til vei og eksisterende forbindelse rett sør for planområdet. Det er i reguleringsplanen regulert ekstra bredt sidefelt til vei (3m) for å muliggjøre slik ferdsel.
7-NVE, 01.07.2022	
1. NVE har ikke anledning til å kommentere planoppstart spesifikt, og viser til NVEs generelle veileder for reguleringsplaner.	1. Tas til orientering
8-Felles høringsuttalelse fra 22 beboere i Ájastealli, Doaktárluohkká og **Geađgenjunni,**	
1. Nytt boligfelt med foreslått tetthet vil forringe boforholdene for etablerte boliger. Det vil påvirke lys/sol, utsikt, trafikk, innsyn, eiendomsverdi, forurensing og tilgang til natur og skuterløyper. 2. Kautokeino er en kommune der innbyggerne har behov for stor tomt for utøvelse av samisk tradisjonelt arbeid. Viser til at kommuneplanen åpner for 6 boligtomter, og at foreslått tetthet	1. Det er foreslått et boligfelt med frittliggende småhusbebyggelse, med tilsvarende tetthet som eksisterende boligfelt. Det er god avstand til eksisterende boligfelt, og nye boliger vil ikke påvirke eksisterende boligfelt negativt. 2. Størrelsene på boligene er satt slik at det fremdeles er god plass på tomtene, med minstekrav til tomtestørrelse. Det er viktig å påpeke at kommunedelplan for Márkan har et makskrav til

er et stor fravik fra planen. Ber om at antall tomter blir kraftig nedskalert. 3. I kommunedelplanens beskrivelse merkes det at det skal være lett tilgjengelighet til utmark. I utbyggingsområder skal det sikres adkomst til bakenforliggende areal/utmark. (...) God forbindelse til utmark skal bidra til å gjøre områdene bedre tilpasset reindrifta. Hvis det tillates så mange tomter som planlagt vil tradisjonelle ferdselsårer og tilgjengeligheten til utmarka stenges. Viser til et vedtak i formannskapet, som understreker viktigheten av tilgang til skuterløyper fra boligfelt.	tomtestørrelse for bolig, for å sikre at tomtene ikke blir for store. 3. Det reguleres en romslig grønn tverrforbindelse fra eksisterende boligfelt og gjennom nytt boligområde, som vil sikre alle tilgang til utmarka vest for planområdet. I tillegg er det regulert et grønt vegetasjonsbelte (turdrag) som vil gi alle naboer til planområdet en mulig snarvei direkte fra sin eiendom og til grøntarealene. Dette vegetasjonsbeltet kan også brukes til skjerming mellom eiendommene, og svarer godt på naboenes merknader til innsyn og utsikt.
9-Ariana Henden, eier av Ájastealli 19 Borettslag, 01.08.2022	
1. Det ser ut som om det ikke har blitt tatt hensyn til skuterløypa. Det er ikke bra å kjøre på vei med skuter. I Gartnetluohkka boretslag er det mange som kjører på gangstien fordi opprettholdelse av ferdselsvei for skuter ikke er blitt hensyntatt. Ber om at planen inkluderer en løype.	1. Det er ikke tillatt med skuterløyper i tettbygd strøk, jfr motorferdeslloven, men det er regulert tilstrekkelige bredder og ferdselsårer hvor en skuter *kan* passere. Dette gjelder regulert turdrag, og regulert annen veggrunn med ekstra bredde. Med hensyn til sikkerhet får gående, bør skuterkjøring i tettbygd strøk kun skje i tilknytning til regulert trafikkareal.
10-Berit Ellen Triumf Hætta gbnr 3/1/142	
1. Er med på en felles uttalelse, men har ytterligere kommentarer. Bor nord i planområdet, og har alltid plukket blåbær på tomten. Dette har alltid vært et friområde, og det føles rart at det skal bygges her. 2. Det går en sti fra egen tomt og sørover til Galaniituveien og videre mot Alleaenan. Denne stien har stor verdi for familien. Det er i henhold til samisk sikk at man ikke skal bygge på stier der folk ferdes. 3. Ser at det planlegges fleretasjes leilighetsbygg ovenfor eiendommen. Håper at dette ikke settes i gang, er det blir nå så tett mellom husene, og de blir utestengt fra skuterløypene. Det som er spesielt med Kautokeino er familiefeltene, og at det er luft mellom tomter og hus.	1. Området er avsatt til bolig i kommuneplanens arealdel. Planen legger til rette for å ivareta naturkvaliteter på eiendommen. I midten av planområdet er et bredt felt for allmenn ferdsel og regulert til offentlig friområde og felles lekeplass. For naboer og turgåere i området vil det bety at man får tilgang til et romslig uterom med rekreasjonsmuligheter, blåbærplukking med tilknytning til det store friluftsområdet på den andre siden av fylkesveien. 2. Det er regulert en sti langs hele planområdets nedre randsone. Selv om den nøyaktige traseen til dagens sti flyttes litt, ivaretar planen en direkte stiforbindelse for både nye beboere og naboene rundt planområdet, både til friområdet og ned til resten av nabolaget mot øst. 3. Egnet tetthet mellom husene er vurdert, og det er lagt til rette for romslige tomter på rundt 1000m^2 i planen. De er noe, men

	ikke mye, mindre enn tomtene i nabolaget og det blir godt med luft mellom husene. Reguleringsplanen gir føringer for utforming og høyde som er tilpasset omkringliggende bebyggelse og byggeskikk. Leilighetsbyggene på den nordligste tomten vil egne seg til studenter som det er stort behov for i området. Det er satt begrensninger på hvor høyt og hvor mye som kan bebygges, for å sikre at bygningene ikke blir ruvende, som naboer beskriver. Å innføre en annen boligtype (leilighet) vil kunne bidra til bedre aldersvariasjon blant innbyggerne i nabolaget. Planområdet vil i hovedsak uansett videreføre familiefelttradisjonen da 18 av de 19 tomtene reguleres til ene- eller tomannsboliger.
11-Ájastealli Borettslag v/Mikkel Johan Eira, 05.08.2022	
1. Borettslaget har samme merknader til planoppstart som i felles høringsuttalelse for 22 beboere, men med litt annen ordlyd. Det vises til forringelse av bokvalitet for naboene, at det bygges mer enn det kommuneplanen åpner for, og at det skal sikres tilkomst til naturområder/utmark. Mener 22 boliger over 3 etasjer er for mye.	1. Se kommentar til merknader over.
12-Lemet Ivar Hætta på vegne av Doaktárluohkká 25, 27, 29, 31, 04.08.2022	
1. Kan ikke se at det er tatt hensyn til snødeponering, lekeplass, friareal og gang- og sykkelsti. 2. Ser problemer til tilkomst til scooterløype 27, det er etablert flere tilknyttede løypespor til denne løypa. Viser til sak 2019/158-64 hvor formannskapet har kommet med innspill om at det i et annet boligfelt skal legges inn korridorer for snøscooter. 3. Viser til kommunedelplan for Márkan: 5-10 boenheter, tilpasset stier til utmark, gang- og sykkelvei må etableres.»	1. Dette er ivaretatt i planforslaget 2. Se svar i punkt 9 over om hvordan skutertrasé er ivaretatt. Det understrekes at traséen over planområdet ikke er en vedtatt skuterløype i Kautokeino, 3. Kommunen har ikke stilt krav til gang- og sykkelvei. Det vil lages trygge gangforbindelser internt i området.
13-May-Lise Triumf, gbnr 3/546, 04.08.2022	
1. Minner om at Kautokeino ikke er en by der hus må ligge tett i tett. Det er stort behov i Kautokeino for å ha stor plass rundt	1. Planen legger ikke til rette for stor tetthet mellom husene. Se utfyllende svar over.

husene. Det er også viktig å kunne ferdes direkte fra huset til utmark. Dette er en del av livsstilen til Kautokeinos befolkning. 2. Triumf-familien var de første som bosatte seg i Ajastealli og Doaktarluohkka, og dette er et familieområde. Har hatt en oppfatning om at deres familie har førsterett til å få bygge bolig i dette området, dette er også informert om fra kommunens side. Har trodd at etterfølgere av slekta får mulighet til å bosette seg i samme område. Undertegnede med familiemedlemmer har vært i dialog med teknisk etat om disse tomtene. 3. Livskvalitet, tilhørighet, trygghet, trivsel og familienære slektskap må tas hensyn til når kommunen skal vedta planen. I det miste må entreprenørens tilby førsterett til de som av familienære grunner ønsker å sikre seg tomt i dette området. 4. Planen fører til at de mister tilgang til naturområder og skuterløyper. Bruker tomten aktivt til bålkos og aking om vinteren. Viser til kommunens holdning til skuterløyper i en annen sak. 5. Er skeptisk til 22 tomter, mener dette er for mye, og at det ikke er i tråd med kommunedelplanen. 6. Negative konsekvenser for eiendommen med tanke på sol/skygge og innsyn. 7. Negativ til tverrforbindelse der den er vist i kart, da dette vil gi trafikk forbi hennes eiendom. Dette har i alle år vært et friområde. 8. Trafikk må utredes. Det bør ses på om det er mer hensiktsmessig å legge bilvei til Økseideveien Fv4.	2. Tas til orientering. Eventuelt hevd eller forkjøpsrett til tomter er privatrettslig, og kan ikke behandles i reguleringsplanen. 3. Tas til orientering. Se også punkt over. 4. Tilgang til naturområder, rekreasjon og aking er ivaretatt i planen. Se besvarelse punkt 9 for hvordan planen ivaretar fremkommelighet med skuter. 5. Se svar til merknad 8 og 10 over. 6. Konsekvenser for naboeiendommer er beskrevet og illustrert med sol- og skyggediagrammer som vedlegg til denne planen. Studiene vider at gode solforhold på eksisterende tomter fremdeles er ivaretatt. 7. Tverrforbindelsen er i seg selv ment som offentlig friområde i tråd med slik området brukes i dag, og for å ivareta forbindelsen til naturområdene. Det er ikke aktuelt å ta vekk forbindelsen, da den er en nøkkel for å løse tematikken flere tar opp, om tilgang til naturområder. 8. Kan ikke finne Økseideveien i kartet. Planforslaget er presentert med en hensiktsmessig trafikkløsning. Trafikkanalyse for planforslaget er vedlagt.
14. Marianne I. Triumf, Doaktárluohkká 35, 17.08.22 (etter høringsfrist)	
1. Doaktárluohkká 35 er nærmeste nabo. De bruker området daglig. Bruken er skuterløype, skigåing, tur i utmark, snarefangst, bål, lek/aking, bærplukking. Det er viktig for dem å kunne gå rett fra bolig til utmark. 2. Det går en gammel sti der som historisk har vært samlingssted for rein.	1. Flere av merknadene er kommentert av andre naboer. Området er avsatt til bolig i kommuneplanens arealdel, og bruken til bolig er avklart. Planen legger til rette for å ivareta naturkvaliteter på eiendommen. I midten av planområdet er et bredt felt for allmenn ferdsel og regulert til offentlig friområde og felles lekeplass. For naboer og turgåere i området vil det bety

3. Er forundret over at en kan regulere området, og at det ikke er tatt hensyn til stier, friområder eller skuterløyper. 4. Viser til utvalgsmøte 14.06.2022, saksnr PS18/2022, som viser at kautokeino kommune bør kreve at skuterløyper blir regulert og tilrettelagt i alle boligområder. 5. Dette er et område hvor Triumf-slekta har bodd i generasjoner. Håper politiskerne tar hensyn til slike grunner. Det bør være mulig å få forkjøpsrett på tomter. 6. Er skeptisk til 22 tomter og flermannsbolig, og det ikke er tatt hensyn til avstand og tetthet mellom husene. Vil gi dem økt innsyn, skygge. 7. Snarvei/tverrforbindelse går forbi deres hus, og det vil påvirke negativt på grunn av gjennomgangstrafikk og støy. 8. Stiller spørsmål til hvor trafikken skal gå, og mener adkomst til Galaniituveien er best. 9. Det er ikke hensyntatt snøopplag.	at man får tilgang til et romslig uterom med rekreasjonsmuligheter, blåbærplukking med tilknytning til det store friluftsområdet på den andre siden av fylkesveien. 2. Hensyn til reindrift er besvart i merknad 6 (Reinbeitedistriktet) 3. Se svar i punkt 1. 4. Mulighet for å kjøre skuter fra egen eiendom er kommentert av flere naboer. Se svar til merknad nr 9 5. Tas til orientering. Eventuelt hevd eller forkjøpsrett til tomter er privatrettslig, og kan ikke behandles eller bestemmes i reguleringsplanen 6. Dette er også kommentert av andre naboer. Se svar til merknad nr 8 og 10. 7. Det er regulert en grønn tverrforbindelse, men mengde trafikk (gående) fra beboere i nabolaget eller lekende barn vil være beskjeden, og vil ikke utgjøre noen ulempe med tanke på støy. 8. Det er planlagt ny avkjørsel mot Galaniituluodda. 9. Snøopplag her hensyntatt. Det er regulert ekstra bred vegskulder for snøopplag. Ved svært stort snøfall, må eventuelt snø lagres langs vei rett sør for planområdet.

SJEKKLISTE ROS
Detaljregulering for Ájastealli B6, Kautokeino kommune

Sjekkliste for identifisering av uønskede hendelser (bearbeidet versjon av sjekkliste i vedlegg 5 til DSBs veileder for ROS-analyser 2017).

Problemstillinger		Vurdering		
		Ja	Nei	Kommentar
Naturgitte farer				
Skred	Er planområdet utsett for snø-, is-, jord-, steinskred eller fjellskred (se Skrednett)?		×	
	Er det fare for utgliding av området (ustabile grunnforhold, dårlig byggegrunn), eks. kvikkleire (se NGU, kart og data)?		×	
	Har det tidligere gått skred i eller nær området, eks er det identifisert skredvifter i området?		×	
	Planlegges det tiltak nærmere bratt /masseførende bekk enn 20 meter?		×	
Flom	Er planområdet utsett for flom eller flomskred, også når en tar hensyn til økt nedbør som følge klimaendringer (se NVE Atlas)?		×	
	Problemer med overflatevann, avløpssystem, lukkede bekker, oversvømmelse i kjellere osv?		×	
Stormflo	Er området utsatt for stormflo, også når en tar hensyn til havnivåstigning som følge av klimaendringer?		×	
	Er området utsatt for bølgepåvirkning eller oppstuving av flomvann (elveutløp) i kombinasjon med stormflo?		×	
Vind og nedbør	Er området spesielt utsatt for sterk vind eller store nedbørsmengder eks. snø?		×	
Skog – og lyngbrann	Er området utsatt for tørke eller spesiell brannrisiko som følge av toglinje, veier, lynnedslag mm?		×	
Radon	Har kommunen rutiner for oppfølging av kravene om radonsperre i Tek17?	×		

Kritisk infrastruktur /samfunnsfunksjoner				
Samferdsel /transport	Vil uønskede hendelser på nærliggende transportnett, utgjøre en risiko for planområdet?		×	
	- Vei, bru, tunnel?		×	
	- Sjø, vann, elv, havneanlegg?		×	
	- Jernbane?		×	
	- Flyplass?		×	
	Kan området bli isolert som følge av blokkert transportnett, eks som følge av naturhendelser?		×	
	Er det transport av farlig gods i området?		×	
	Er det kjente ulykkespunkter på transportnettet i området?			
	Er det spesielle farer forbundet med bruk av transportnettet for gående, syklende og kjørende innen området?		×	
	- Til skole og barnehage?		×	
	- Til nærmiljøanlegg, idrettsanlegg mv.?		×	
	- Til butikker og service?		×	

	- Til busstopp?		×	
Vann-forsyning	Ligger tiltaket i eller nær nedslagsfeltet for drikkevann eller drikkevannskilde?		×	
	Vil planlagt tiltak /virksomhet kunne medføre behov for å styrke /sikre vannforsyningen i området?	×		Se VA-plan og bestemmelser for slukkevannskapasitet
	Er planlagte tiltak / virksomhet spesielt sårbar for svikt i vannforsyningen?		×	
Avløp	Vil planlagt tiltak /virksomhet kunne medføre behov for å styrke avløpsnettet i området, eks overflatevann og tette flater?		×	
	Er utslipp, avfallshåndtering, spillvann, renovasjon osv. ei problemstilling?		×	
Kraftforsyning	Er planlagte tiltak /virksomhet spesielt sårbar for svikt i kraftforsyningen?		×	
	Vil tiltaket endre (styrke/svekke) forsyningssikkerheten i området?		×	
	Er området påvirket av magnetfelt fra høyspentlinjer?		×	
Ekom	Er planlagte tiltak /virksomhet spesielt sårbar for svikt i ekom (telefon og internett)?		×	
	Vil tiltaket endre (styrke/svekke) forsyningssikkerheten i området?		×	

Virksomheter som representerer spesiell fare				
	Medfører planen etablering av virksomhet (produksjon, lagring eller transport av farlige stoffer) som innebærer spesiell risiko?		×	
	Vil uønskede hendelser hos risikovirksomheter utenfor planområdet (industriforetak, lager eller tankanlegg) utgjøre en risiko for planen?		×	
	Fare for utslipp av farlige stoffer, kjemikalier, gasser eller væsker?		×	
	Fare for brann og eksplosjon?		×	
	Faller virksomheten innenfor storulykkesforskriften?		×	
	Ligger planområdet innenfor en dambruddssone?		×	
	Berøres planområdet av militært eller sivilt skytefelt?		×	
Virksomheter med kritiske samfunnsfunksjoner				
	Medfører planen etablering av samfunnsviktig virksomhet (helse- og omsorgsinstitusjon, skole, barnehage osv.) som er spesielt sårbar for bortfall av kritisk infrastruktur (samferdsel, vann og avløp, kraftforsyning, ekom mm)?		×	
	Er planlagt virksomhet sårbar for andre forhold?		×	
Farlige omgivelser				
	Er det regulerte vannmagasin med spesiell fare for usikker is i nærheten?		×	
	Er det terrengformasjoner som utgjør spesiell fare (stup etc.)?		×	
	Annet (spesifiser)?		×	
Er området påvirket eller forurenset som følge av tidligere bruk				
	Er området påvirket av tidligere virksomhet, eks forurenset grunn /sjøbunn /sediment?		×	

	Industrivirksomhet som for eks. avfallsdeponering?		×	
	Gruver: åpne sjakter, steintipper etc.?		×	
	Militære anlegg: fjellanlegg, piggtrådsperringer etc.?		×	
	Annet (spesifiser)?		×	
Ulovlig virksomhet				
	Er tiltaket i seg selv et sabotasje-/terrormål?		×	
	Finnes det potensielle sabotasje-/terrormål i nærheten?		×	
Brann- og ulykkesberedskap				
	Har området tilstrekkelig slukkevannforsyning (mengde og trykk)?		×	VA-plan ligger til grunn
	Utrykningstid, spesielle brannobjekt i området?		×	
	Har området tilstrekkelig adkomst for utrykningskjøretøy?	×		

185 m²
185 m²
50 m²
185 m²
2 270 m²
36 m²
1 011 m²
1 000 m²
1 100 m²
1 000 m²
1 100 m²
1 000 m²
1 025 m²
1 000 m²
1 025 m²
15 000
1 000 m²
1 092 m²
1 000 m²
1 100 m²
1 100 m²

mars kl. 09

mars kl. 12

mars kl. 15

mars kl. 18

juni kl. 09

juni kl. 12

juni kl. 15

juni kl. 18

september kl. 09

september kl. 12

september kl. 15

september kl. 18

desember kl. 09

desember kl. 12

desember kl. 15

desember kl. 18

OLA ROALD

ADRESSE Ola Roald AS Arkitektur
Øvre Langgate 50 – Tønsberg
Øvre Slottsgate 7 – Oslo
Pb. 274 Sentrum, 3101 Tønsberg
TELEFON 33316471
E-POST firmapost@olaroald.no

Trafikkanalyse

Detaljregulering for Ájastealli, Kautokeino B6

Dato: 11.08.2023

// INNHOLD

KAP. 1 // INNLEDNING 3
1.1. Planområdets lokalisering 3
KAP. 2 // DAGENS SITUASJON 3
2.1. Arealbruk 3
2.2 Trafikktall og turproduksjon 4
2.3 Veistandard 5
KAP. 3 // FORSLAG TIL REGULERING 7
3.1. Planlagt arealbruk 7
3.2. Framtidig turproduksjon fra utbyggingen innen planområdet 7
3.3 Planlagt vegstandard sett i sammenheng med gjeldende veinormaler 8
KAP. 4 // KONSEKVENSER AV FORESLÅTT REGULERING 8
4.1. Anleggsfase 8
4.2. Bruksfase 8
4.3. Trafikksikkerhet 8
4.4 Vurdering av utbedring av Ájastealli 9

KAP. 1 // INNLEDNING

Ola Roald AS Arkitektur har på oppdrag fra Mosconsult, gjennomført en vurdering av de trafikale forholdene knyttet til regulering av boliger og boligeiendommer for salg i Ájastealli, Kautokeino felt B6.

Trafikkanalysen omfatter følgende:
- Eksisterende trafikk i adkomstveg estimeres med grunnlag i erfaringsdata
- Trafikk fra planlagt utbygging beregnes med erfaringsdata fra lignende tiltak og tilgjengelige relevante reisevanedata
- Vurdering av trafikksikkerhet
- Vurdering av behov for utbedring av adkomstveg

1.1. Planområdets lokalisering

Figur 1 viser planområdets lokalisering i rødt. Ájastealli ligger langs FV7978. Området ligger i vest for boligbebyggelse i Kautokeino, og i utkant av utmark/vidda.

Figur 1 Oversiktskart med planområdet skravert (ill: ORA)

KAP. 2 // DAGENS SITUASJON

2.1. Arealbruk

Planområdet er ubebygd i dagens situasjon og er i dag å betegne som utmark.

Figur 2 Flyfoto av området. Arealet er ubebygd. (kilde: kommunekart.no)

2.2 Trafikktall og turproduksjon

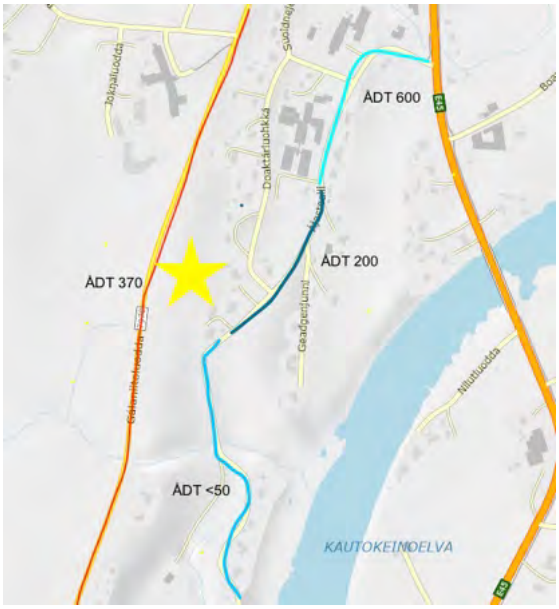
Figur 3 viser tilgjengelige trafikktall hentet fra Nasjonal vegdatabank (NVDB).

Planområdet nås i dag via traktorvei mot Galaniitoluodda FV7978. Veien oppgis å ha ÅDT 360, med tungtrafikkandel 10%. Fartsgrense 60 km/t.

Vei som betjener nabolaget mot sør, Ájastealli, har ikke tilgjengelige trafikktall. Dette er en samlevei for flere boliggater, men har imidlertid ikke gjennomgangstrafikk. Det er ikke planlagt adkomst fra planområdet til Ájastealli, men det vil være mulig å benytte også denne veien. Veien betjener:

- 6 boliger sør for planområdet
- 40-50 boliger nord for planområdet (dersom en medregner alle boliger som kan bruke samleveien.
- videregående skole
- dagligvare/forretninger

Legger en til grunn 4 bilturer pr dag pr bolig, og 2 bilreiser pr dag pr ansatte, samt 2 bilturer pr dag pr besøkende (antatt 50 til vgs og 100 til forretninger), får en en ÅDT på ca 600, med mindre trafikk jo lenger ut i veien en kommer. Aktuelt kryss/kobling til planområdet har en antatt ÅDT på <50.

Figur 3 Trafikktall for området

Ájastealli har skiltet fartsgrense 30km/t, standard på veien gjør at det trolig kjøres saktere enn dette.

2.3 Veistandard

Figur 4 viser Galanitoluodda, sett sørover. Veien har bredde 5,8m målt i kart, asfaltert og belyst. Det er lite bebyggelse langs veien, og med rette strekninger og lav vegetasjon, er det svært god sikt. Det er ikke tilrettelagt for gående eller syklende. Veien har funksjonell vegklasse 5 «*øvrige fylkesveier: Lokale samleveger som binder sammen bygder og grender eller gir hovedatkomst til bygd eller grend.*»
Veien er lite ulykkespreget – det er registrert to ulykker langs strekningen Galaniitoluodda (1994, 2001). En ulykke med påkjørsel bakfra, og en mellom kjørende og syklende i kryss.

Figur 4 Galaniitoluodda (FV) sett sørover. I bildet viser eksisterende adkomst via traktorvei fra planområdet. (kilde:google maps)

Figurene 5-7 viser Ájastealli med svært varierende veistandard. Forbi planområdet er veien kun gruset og smal. Lenger nord øker veistandarden med økt bruk. Forbi boliger etter kryss mot Doaktroluokka, er veien asfaltert med bredde 4,1m, og med gatebelysning. Når en passerer den videregående skolen, har veien også ensidig fortau. Det er ikke krav om fortau når ÅDT<500 og farstgrense 30km/t.

Figur 5 Ájastealli sett sørover, ved tilknytning til traktorvei fra planområdet. (kilde: google maps)

Figur 6 Ájastealli sett nordover, ved enden av asfaltert strekning.

Figur 7 Ájastealli sett nordover. Veien har høyere standard med økt trafikkbelastning. (kilde: google maps)

Veien er ikke spesielt ulykkespreget.

KAP. 3 // FORSLAG TIL REGULERING

3.1. Planlagt arealbruk

Foreslått arealbruk er et boligområde med en kombinasjon av frittliggende småhusbebyggelse, og en del til lavblokkbebyggelse tiltenkt hybelhus med husholdninger på 1 person. Planlagt tilkomstvei vil være intern kjørevei tilknyttet fylkesvei Galaniitoluodda. Det er ikke planlagt ny trafikk eller oppgradert tilkobling til Ájastealli, men det går en traktorvei dit i dag, som potensielt vil brukes som snarvei av enkelte kjørende.

Intern kjørevei har regulert vendehammer for lastebil L, og regulert felles parkeringsplass for boliger i felt B.

Det legges opp til differensierte parkeringskrav for småhusbebyggelse og leilighetsbygg
Småhusbebyggelse: min 2 plasser pr boenhet
Leilighetsbebyggelse: min 1 bil for boenheter < enn 40m2, og min 1,5 biler for boenheter > 40m2.

3.2. Framtidig turproduksjon fra utbyggingen innen planområdet

Følgende informasjon er mottatt som grunnlag for beregning av framtidig turproduksjon:
Nye boliger:
- 18 eiendommer til ene- eller tomannsbolig
- 32 boenheter i leilighetsbygg (denne utnyttelsen forutsetter små leiligheter/studentboliger, og det forutsettes husholdninger med en person pr leilighet)

Følgende forutsetninger er gjort for å beregne turproduksjon fra boligene:
SVVs håndbok V713 er lagt til grunn. I tabell for erfaringstall for turproduksjon pr. enhet pr. døgn opplyses om:
3,5 bilturer pr bolig pr døgn, med variasjonsområde 2,5-5
Eller

1 bilturer pr person pr døgn, med variasjonsområde 0,5-1,5.

18 x 3,5 gir en turproduksjon på 63 biler pr døgn
32 x 1 gir en bilturproduksjon på 32 biler pr døgn

Til sammen estimeres det at planlagt utvikling gir en økt turproduksjon på 95 biler pr døgn. Hvis en regner svært konservativt, vil maks turproduksjon være 18 x 5 + 32 x 1,5 = 138 bilturer pr døgn.

Forventet parkeringsbehov til være 1-2 biler pr boenhet.

3.3 Planlagt vegstandard sett i sammenheng med gjeldende veinormaler

Kautokeino kommune har ikke egen veinormal, og det ses derfor til Statens vegvesens håndbok N100 Veg- og gateutforming for dimensjonering av veier.

Planlagt boligvei er dimensjonert med bredde 4m og vegskulder 2m. Håndbok N100, kap 2.6.2 Øvrige boliggater/boligvei angir bredder i på 3,5-4,5 for slike veier. Det stilles krav til snuplass for blindveier.

Figur 2.6.2—1 — Øvrig boliggate/boligveg (mål i m).

Felt KV2, veistrekning mellom boliggate og tilknytning Galaniitoluodda utformes som overordnet boliggate, med bredde 5,5m. Mot sør er ekstra bred veiskulder på 3m for å ivareta snøopplag eller eventuelt fri bredde til skuterkjøring. Dette vil være tilstrekkelig bredde også dersom Ájastealli knyttes til Galaniitoluodda i fremtiden.

KAP. 4 // KONSEKVENSER AV FORESLÅTT REGULERING

4.1. Anleggsfase

I anleggsfasen kan det forventes at Galaniitoluodda og planområdet vil trafikkeres av et laste-, mørtel- og personbiler. Antall og type kjøretøy vil variere i løpet av anleggsperioden. Antall store kjøretøy i seg selv behøver ikke å få store konsekvenser. Det er størrelse og tyngde av kjøretøyene som kan gi negative virkninger. Basert på dagens bruk av veien og tungtrafikkandel, vurderes det slik at vegens underbygning har tilstrekkelig styrke for å håndtere mange tunge kjøretøy

4.2. Bruksfase

I bruksfasen, etter ferdig utbygging, kan det forventes en ÅDT på 100 kjøretøy i ny boliggate, og tilsvarende økt trafikkmengde på Galaniitoluodda. Fremtidig trafikkmengde på fylkesveien vil da øke fra 360 til 460 ÅDT. Dette er relativt små trafikkmengder. Eksempelvis vil en antagelse om at 20 % av ÅDT går i makstimen, bety maksimalt 92 kjøretøy i timen, det vil si 1,5 kjøretøy i minuttet.

4.3. Trafikksikkerhet

Som omtalt i delkapittel 2.2 har Galaniitoluodda, tilstrekkelig sikt slik at en utvidelse av avkjørsel mot fylkesveien ikke vil medføre økt trafikkfare. Det er ikke forventet fotgjengertrafikk langs denne strekningen.

Planlagt boliggate er en rett strekning, med tilstrekkelig sikt til at man ser fra avkjørsel til avkjørsel. Fartsgrense vil være 30km/t. God sikt forutsetter at buskas og vegetasjon kontinuerlig holdes unna vegbanen.

Gående og syklende har i dagens situasjon ikke noe eget tilbud, men er henvist til å ferdes sammen med øvrig trafikk. Planforslaget legger opp til en videreføring av dette. Forventet gang- og sykkeltrafikk vil være i boliggate, og gjennom boligområdet og Ájastealli i øst.

4.4 Vurdering av utbedring av Ájastealli

Dagens traktorvei forbinder planområdet til Ájastealli og boligområdet mot sør. Det anbefales ikke å utbedre eller styrke denne strekningen, da dette vil føre til økt trafikkbelastning i boligområdet. Deler av denne veistrekningen er ikke dimensjonert for en økning i veitrafikk, selv en mindre økning på 100 ÅDT. Dersom en slik tilkobling skulle vært aktuell, må større deler av Ájastealli oppgraderes. Planlagt tilknytning til Galaniitoluodda anbefales som hovedtilkomst til planområdet.

Nemotec Utvikling As

VAO-rammeplan B6, Guovdageaidnu

Oppdragsnr.: **52308625** Dokumentnr.: **01** Versjon: D02 Dato: **2023-11-28**

Norconsult

Oppdragsgiver:	Nemo Tec Utvikling As
Oppdragsgivers kontaktperson:	Nils Erik Henriksen
Rådgiver:	Norconsult AS, Kirkeveien 5, NO-9700 Lakselv
Oppdragsleder:	Tom Erik Guddingsmo
Fagansvarlig:	Torbjørn Mathisen
Andre nøkkelpersoner:	Mikkel Ole Sokki

D01 D02	2023-10-18 2023-11-28	For godkjennelse Revidert	MIKSOK MIKSOK	VEGNIL VEGNIL	TM TM
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innhold

1 Innledning og mål 4
1.1 Bakgrunn 4
1.2 Målsetting 4
2 Rammebetingelser 5
2.1 Bestemmelser 5
3 Orientering 6
3.1 Prosjektets omfang 6
3.2 Beliggenhet, topografi og grunnforhold 8
4 Vannforsyning 11
4.1 Eksisterende situasjon 11
4.2 Ny vannforsyning 12
4.2.1 Forbruksvann 10
4.2.2 Slukkevann 16
5 Avløpshåndtering 18
5.1 Eksisterende situasjon 18
5.2 Framtidig avløpshåndtering 18
5.2.1 Dimensjoneringskriterier for avløpssystemet 18
5.2.2 Avløpssystemet 19
6 Overvann 21
6.1 Eksisterende situasjon 21
6.1.1 Overvannsanalyse 21
6.2 Framtidig overvannshåndtering 24
6.2.1 Påkoblingspunkt 17
6.2.2 Overvannsmengder 18
6.2.3 Nedbørsfelt og avrenning 18
6.3 Valg av løsning 27
6.4 Flomveier 29
6.5 Flomfare 20
7 Kommunalt og privat grensesnitt for eierskap av VAO-infrastruktur 30
7.1 Grensesnitt for vann 30
7.2 Grensesnitt for avløp 30
7.3 Grensesnitt for overvann 30
8 Vedlegg 31

1 Innledning og mål

1.1 Bakgrunn

Hensikten med planarbeidet er å tilrettelegge for 50-68 boenheter med tilhørende infrastruktur og uteoppholdsareal for Nemo Tec Utvikling As. Det foreslås boligbebyggelse bestående av flere bygninger i en-to etasjer og en utnyttelsesgrad på 35% BYA.

Norconsult AS bistår med redegjørelse av tilknytning til vann og avløp, samt overvannsutredning. Dette notatet er sammen med plantegninger en del av VAO-rammeplan for detaljreguleringsplan.

1.2 Målsetting

Norconsult AS er engasjert av Nemo Tec Utvikling As for å se på VAO-løsning for B6. Denne VAO-rammeplanen omfatter overordnet beskrivelse av tekniske løsninger for VAO-anlegget i området.

Dimensjoneringer på ledninger og beregninger oppgitt herunder er veiledende. Detaljprosjektering og beregninger må gjennomføres i senere planfaser og før utførelse.

2 Rammebetingelser

2.1 Bestemmelser – Kommuneplan for Márkan, 2017-2030 vedtatt i Kommunestyret 23.03.23

- *Punkt 1.3 c Krav til infrastrukturløsninger:*
  «Der hvor det ikke kan leveres brannvann fra kommunalt vannledningsnett i samsvar med teknisk forskrift, skal alternativ dekning av brannvann til slukking og sprinkleranlegg fastlegges i reguleringsbestemmelsene».

- *Punkt 1.3 d Krav til infrastrukturløsninger:*
  «VVA-anlegg skal ha tilfredsstillende kvalitet».

- *Punkt 1.4.2 Samfunnstjenester:*
  «Det gis ikke brukstillatelse på nye utbyggingstiltak før nødvendige samfunnstjenester er utbygd i tilfredsstillende grad, herunder:
  a)Teknisk infrastruktur (gjelder alle utbyggingsformål så langt det passer):
  Trafikksikker vei/adkomst for bil, sykkel og fotgjengere, parkering, vannforsyning, brannvann, avløp, kraftforsyning mm. Der det er mulig og hensiktsmessig, skal det benyttes åpne løsninger for overvann».

2.2 Hovedplan vann og avløp 2022-2034

Hovedplan vann og avløp for Kautokeino kommune har som formål å:

- Konkretisere og videreføre strategi for Kautokeino kommunes drikkevannsforsyning og avløpshåndtering.
- Legge grunnlaget for framtidig planlegging og utbygging av kommunens vann- og avløpssystem.

Hovedmålene i planen er:

Vann
Kautokeino kommune skal sørge for at befolkningen og næringsliv, som er tilknyttet kommunale vannverk, skal være sikret leveranse av nok og godt vann til enhver tid.

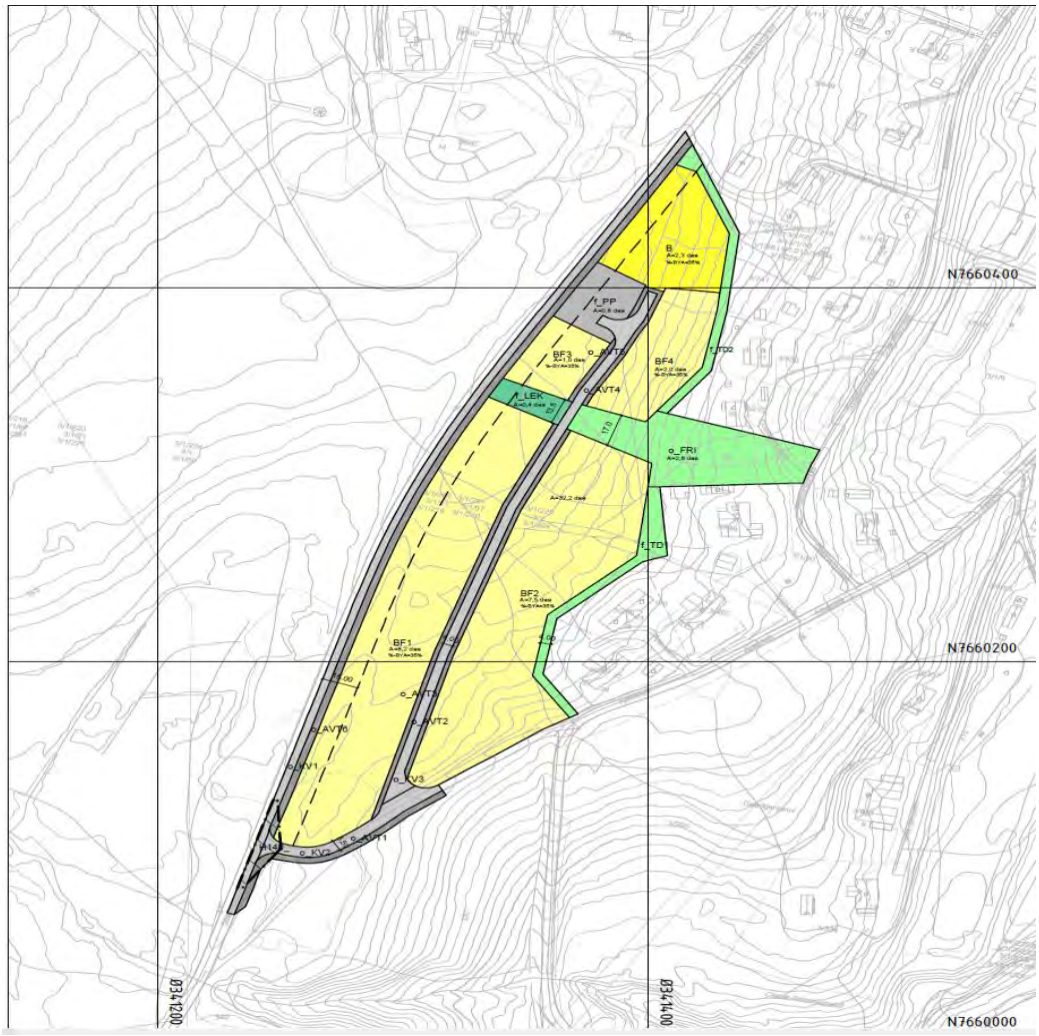
Avløp
Kautokeino kommune skal effektivt ta hånd om avløpsvann slik at miljøskade og sjenerende forhold ikke oppstår.

Orientering

2.3 Prosjektets omfang

Norconsult AS er engasjert av Nemo Tec Utvikling As for vurdering av overordnet VAO-løsning i forbindelse med planlegging av boligutbyggelse i felt B6 Guovdeageaidnu

Planforslag for antall enheter i Figur 2 ligger til grunn for forslag til VAO-rammeplan. Forutsetninger for beregning av mengder er utført etter bakgrunnsdata (antall personekvivalenter (PE), tetteflater m.v) fra planforslaget.

Figur 1 Utsnitt av plankart datert 23.02.2023

Figur 2 Utklipp fra illustrasjonsplan - viser mulig bebyggelse, ikke juridisk bindende. Datert 26.06.23.

2.4 Beliggenhet, topografi og grunnforhold

Foreslått plangrense avgrenses av område B6 i kommuneplanens arealdel, og eiendomsgrenser, i tillegg til en del av 3/1 som knyttes mot Doaktárluohkká. Plangrense går til senter vei av FV7978 Glaniitoluodda, og inkluderer traktorvei mot sørvest. Området utgjør ca 30 daa.

Figur 3 Utklipp fra Norgeskart.no over området.

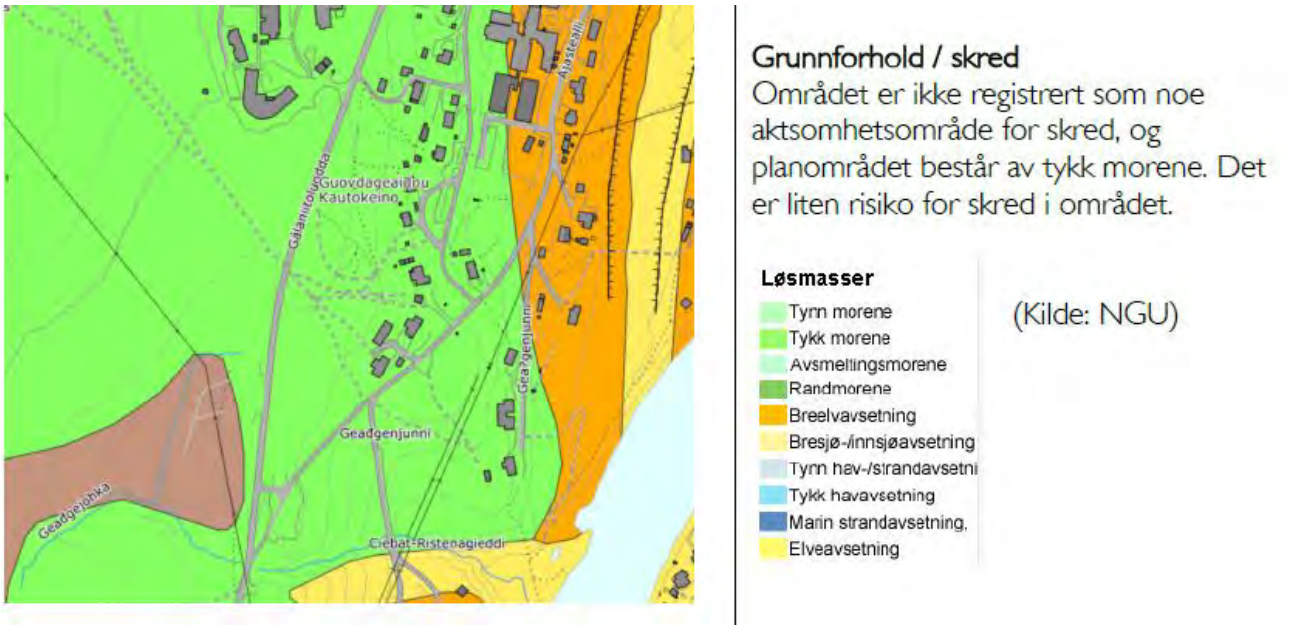
Figur 4 Utklipp fra google maps. BIlde over området tatt sør for område. Ser ned mot planlagt område.

Figur 5 Utklipp fra google maps. BIlde over området tatt nord for området. Ser mot planlagt område på venstre side.

Grunnforhold

Området er ikke registrert som noe aktsomhetsområde for skred, og planområdet består av tykk morene. Det er liten risiko for skred i området.

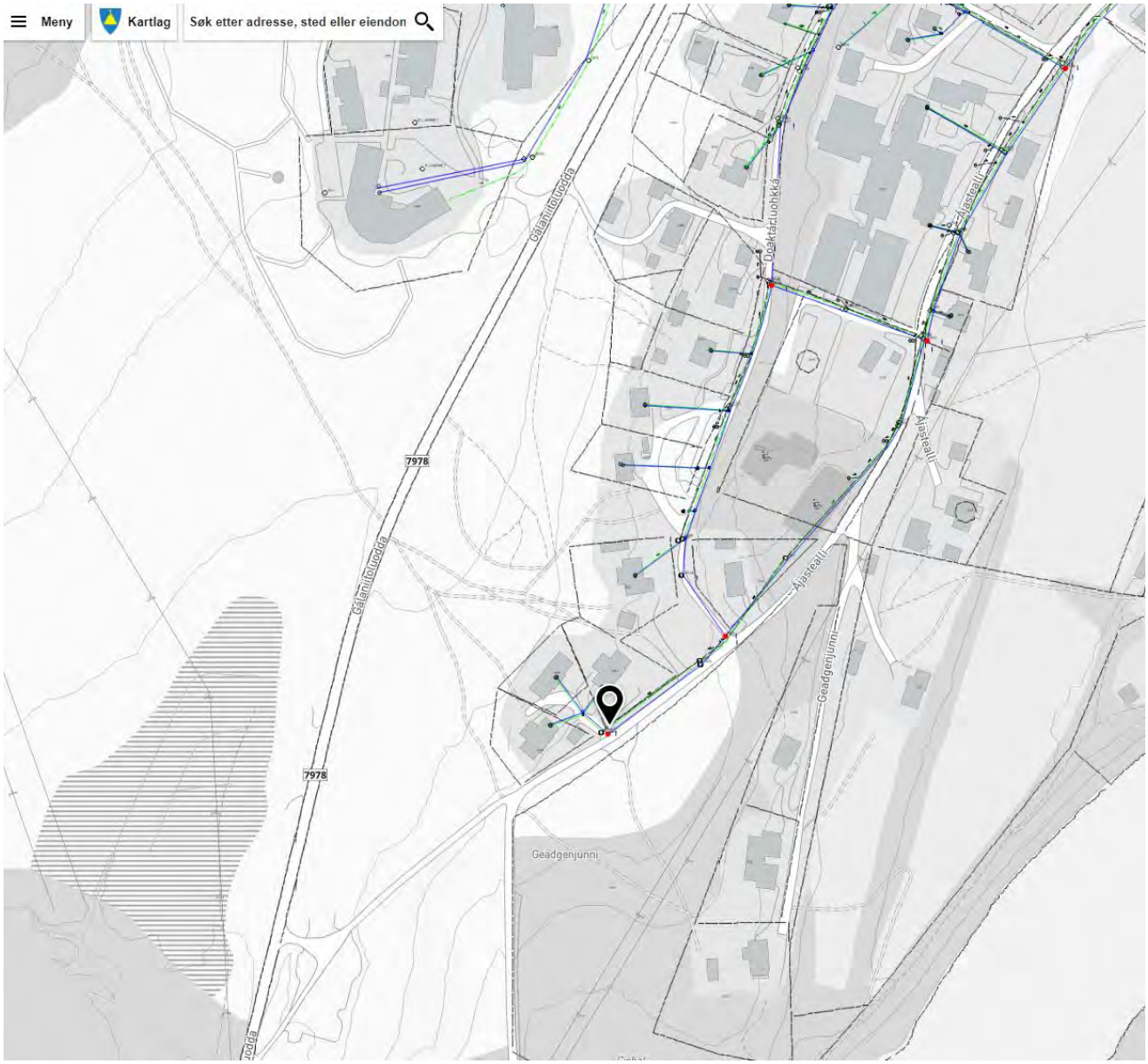

Figur 6 Utklipp fra nasjonal løsmassedatabase geo.ngu.no. Viser kart over løsmasser.

3 Vannforsyning

3.1 Eksisterende situasjon

Det finnes i dag kommunale vannledninger nord for området, ledningsmateriale og dimensjon varierer. Ifølge VA-kart tilsendt av kommunen er ledningsmaterialet i hovedsak av PE og PVC. Vann og avløp er tenkt koblet til VK63 og OS3 Øst for b6 i Ajastealli, se fig 8.

Figur 7 Eksisterende VA-anlegg. Røde prikker viser brannkummer. Ref Kommunekart

3.2 Ny vannforsyning

3.2.1 Dimensjonerende vannmengde

Dimensjonerende vannforsyningsbehov i vannforsyningssammenheng baserer seg på forventet maksimalt timeforbruk hos abonnentene samt eventuelle krav satt til slukkekapasitet ved brann.

Hele planområdet er forutsatt utbygd med i overkant av ca. 66 boenheter, hvorav 36 enheter er i enebolig/tomannsbolig og 30 boenheter er tenkt fordelt på 3 bygningskomplekser. Maks tellende etasje er 2.

Maksimal døgnfaktor f_{maks} settes lik 2,3 og maksimal timefaktor k_{maks} settes lik 3,0, jf. Tabell 1.

Område type	f_{maks}	f_{min}	k_{maks}
Byer med mer enn 10 000 pe	1,3-1,8	0,5-0,9	
Tettsted med mer enn 3000 pe	1,3-2,1	0,6-0,8	1,4-2,7
Tettsted med 1000-3000 pe	1,5-2,3	0,5-0,6	1,7-3,0
Fritidsområder, campingplasser etc	2,0-4,0		2,0-4,0

Tabell 1 Maks døgnfaktor, min døgnfaktor og maks timefaktor (Winther m.fl 2011 & Svenskt vatten 2015).

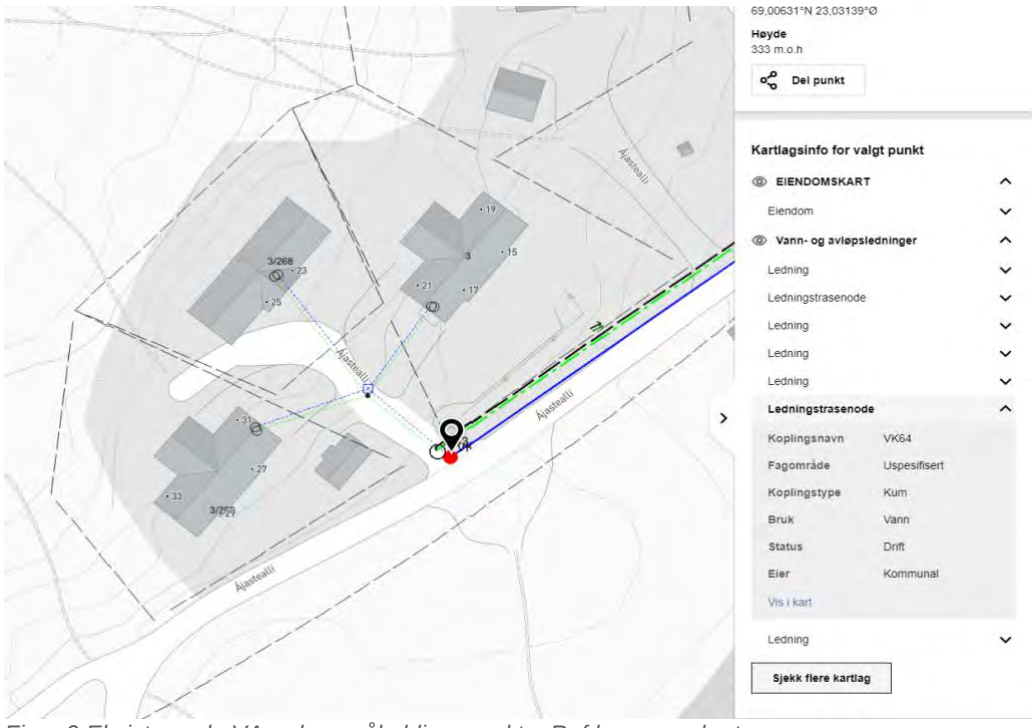
Vannforsyningsanleggene skal levere vann til vanlig forbruk og brannslokking. Det er ved avklaringsmøte 240921 og ved oppstartsmøte 260421 avklart at vannforsyning hentes fra Ajastealli. Det er ønske fra Kautokeino kommune om rundkjøring i ledningsnettet for vann. Ledningsnettet i område for B6, Ajastealli og Galaniitoluodda har forøvrig tilstrekkelig med kapasitet for byggene Nemo Tec Utvikling As har tiltenkt bygd.

3.2.1.1 Vannforbruk basert på beregning iht Norsk Vann 193/2012

For dimensjonering av vannforbruk for planområdet er det forutsatt 3 personer pr. boenhet.
Med maksimal døgnfaktor = 2,3 og maksimal timefaktor 3,0 blir dimensjonerende vannforbruk beregnet til ca. 4 l/s, eks. brannvann, jf. T+abell 4-2.

3.2.1.2 Påkoblingspunkt

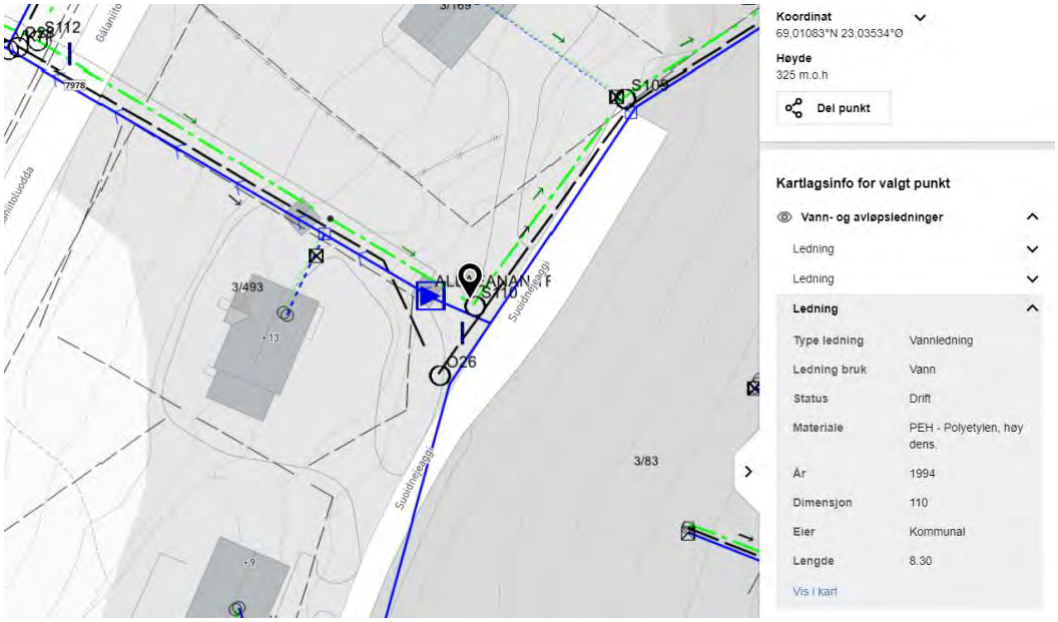
Det er sendt en forespørsel til Kautokeino kommunen om påkobling. Det er ønske av VA avdeling i Kautokeino kommune at vann og avløp kobles i VK 64 og OS3 ved Ajastealli se fig 9 og 10. Overvann løses i eksisterende terreng med takrenne nedløp fra takflater. Det har vært ønskelig av Kautokeino kommune v VA avdeling at vann skal ha rundkjøring med en ekstra tilkobling på S110 og O27 i Suoidnejeaggi se fig 11 og 12.

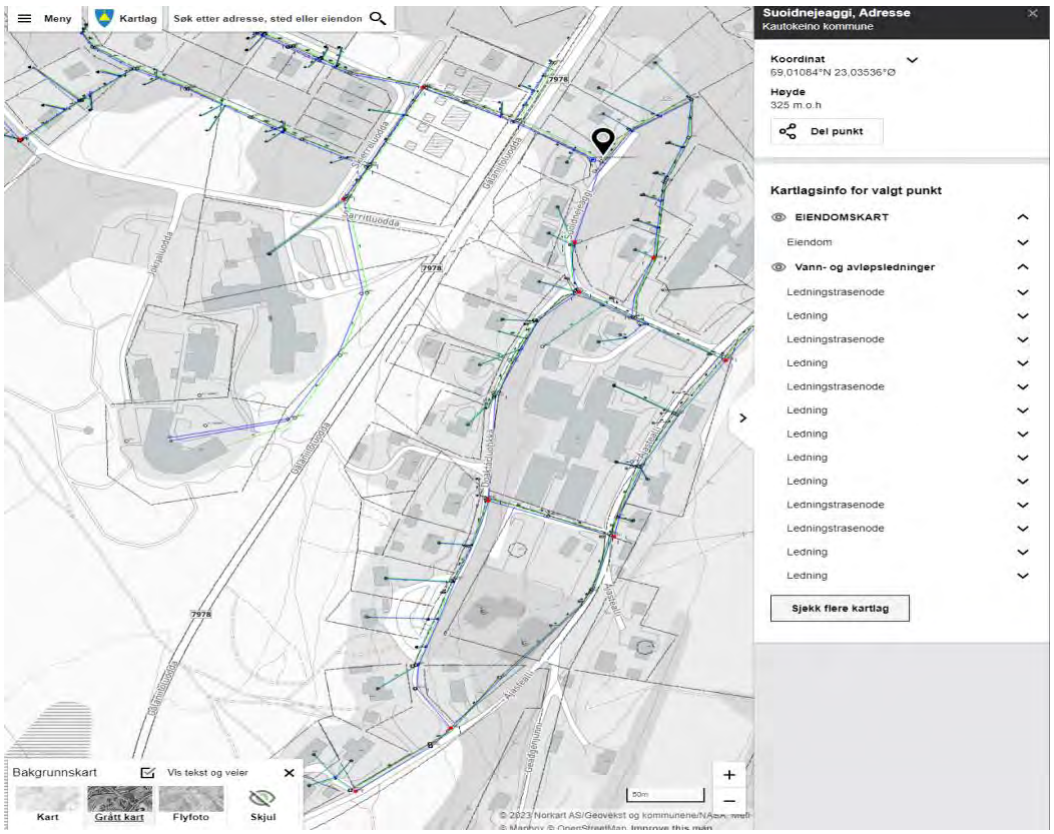
Figur 9 Eksisterende VA-anlegg påkoblingspunkt – Ref kommunekart

Figur 10 Ny VA-anlegg påkoblingspunkt rørføring

Figur 11 Ny VA-anlegg påkoblingspunkt – Ønske av Kautokeino Kommune for rundkjøring av vann.

Figur 12 Ny VA-anlegg påkoblingspunkt situasjonskart – Ønske av Kautokeino Kommune for rundkjøring av vann med påkobling S110.

Figur 13 Ny VA-anlegg påkoblingspunkt situasjonskart – Ønske av Kautokeino Kommune for rundkjøring av vann - forslag for tilkobling VK 33.

3.2.1.3 Valg av rørmateriale

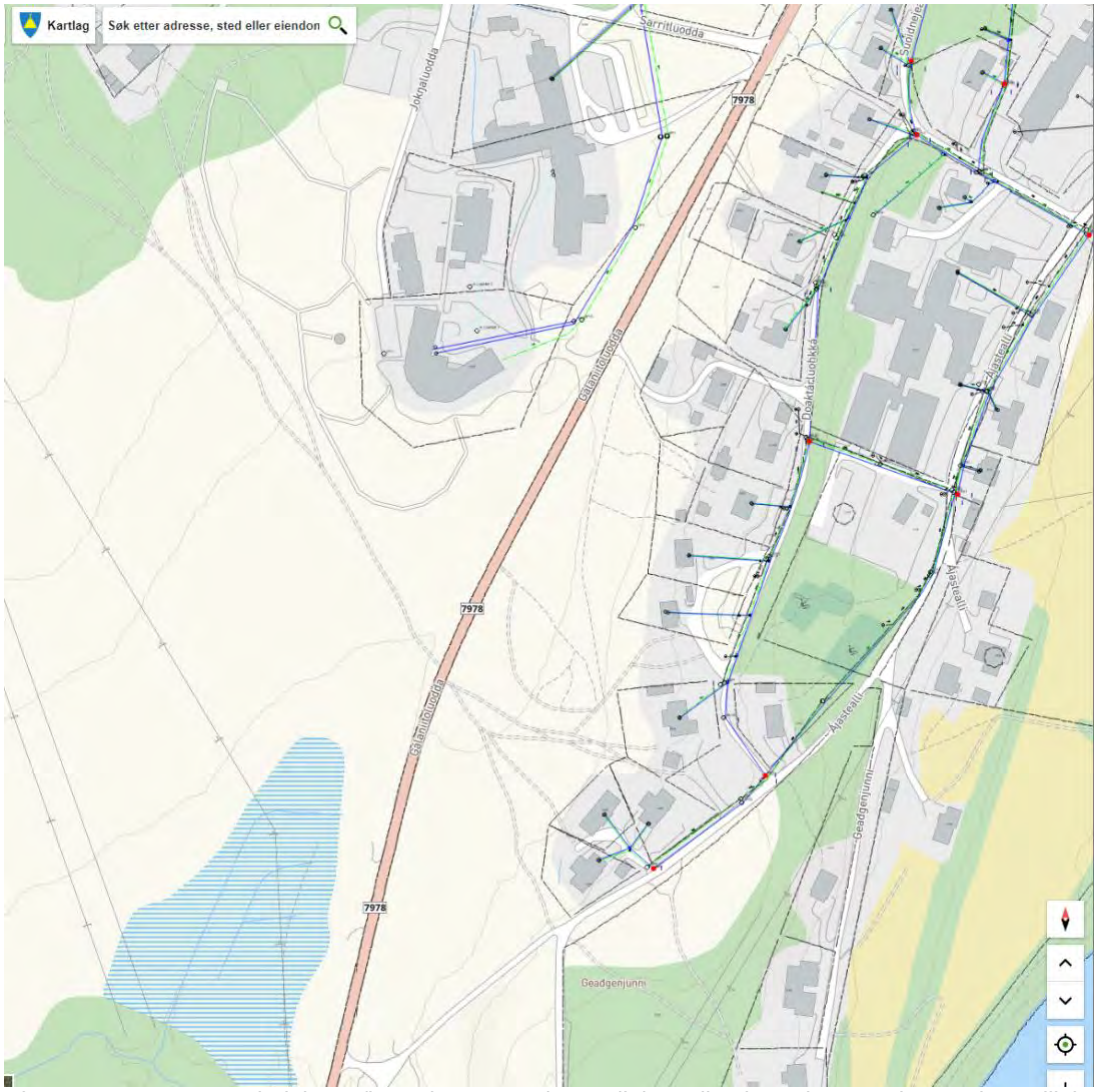
VA/Miljø-blad nr.30, PT. Valg av rørmateriell, skal være veiledende for valg. Egnede dimensjoner, pris, hensyn til lagerhold og reparasjonsrutiner må også vurderes.

3.2.2 Slukkevann

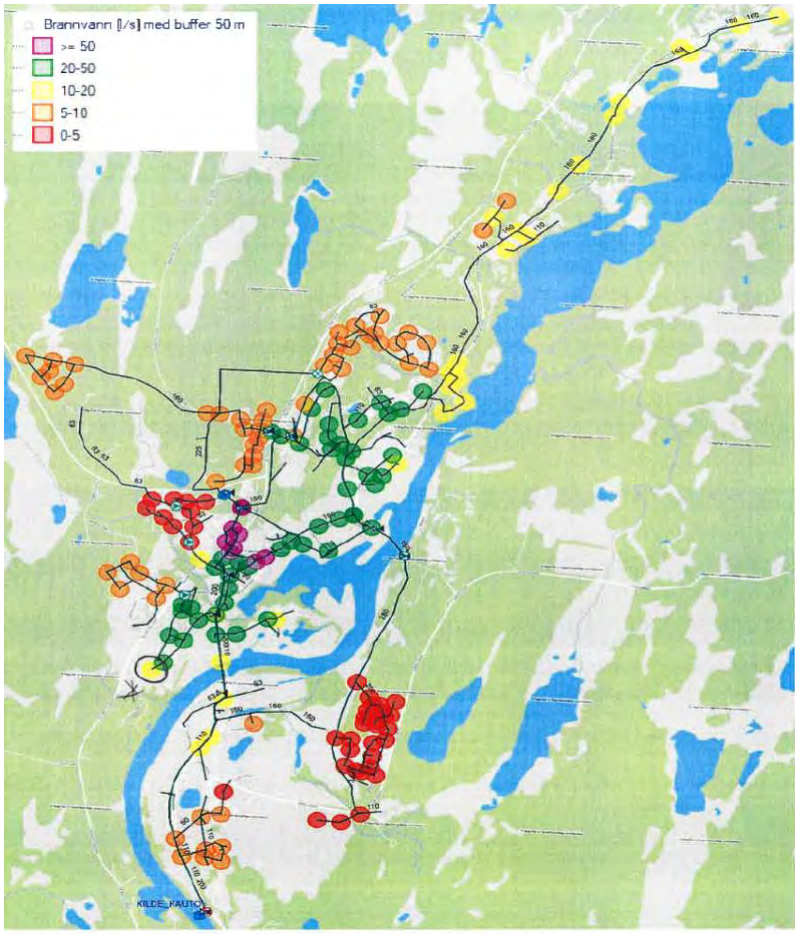
Plan og bygningsloven §27-1 vannforsyning krever at byggverk ikke må føres opp eller tas i bruk til opphold for mennesker eller dyr, med mindre det er forsvarlig adgang til slukkevann.

For krav til slokkevann angir TEK17 §11-17 Tilrettelegging for rednings- og slokkemannskap følgende preaksepterte ytelseskrav til utendørs vannforsyning:

1. Det regnes ikke med samtidig uttak av slokkevann til sprinkleranlegg og brannvesen.
2. Brannkum eller hydrant må plasseres innenfor 25-50 meter fra inngangen til hovedangrepsvei.
3. Det må være tilstrekkelig antall brannkummer eller hydranter slik at alle deler av byggverket dekkes.
4. Slokkevannskapasiteten må være:
    a. Minst 1200 liter per minutt i småhusbebyggelse
    b. Brannventiler 20l/s
5. Åpne vannkilder må ha kapasitet for 1 times tapping.

Figur 13 Kart over vannledning m/brannkummer. Viser 2 tilgjengelige brannkummer langs Ajastealli, lengde ca 75m. Utklipp kommunekart.

Figur 12: Brannvannsdekning og berenget kapasitet i Kautokeino for dagens situasjon.

Figur 14 Kart brannvannsdekning. Viser 2 tilgjengelige brannkummer langs Ajastealli med kapasitet 20-50l/s. Tilsendt av Kautokeino Kommune avdeling VA.

Forskrift om Brannforebygging §21 Vannforsyning gir kommunen ansvar å sørge for at brannvesenets krav til slokkevann er sikret. I boligstrøk og lignende der spredningsfaren er liten, er det tilstrekkelig at kommunens brannvesen disponerer passende tankbil.

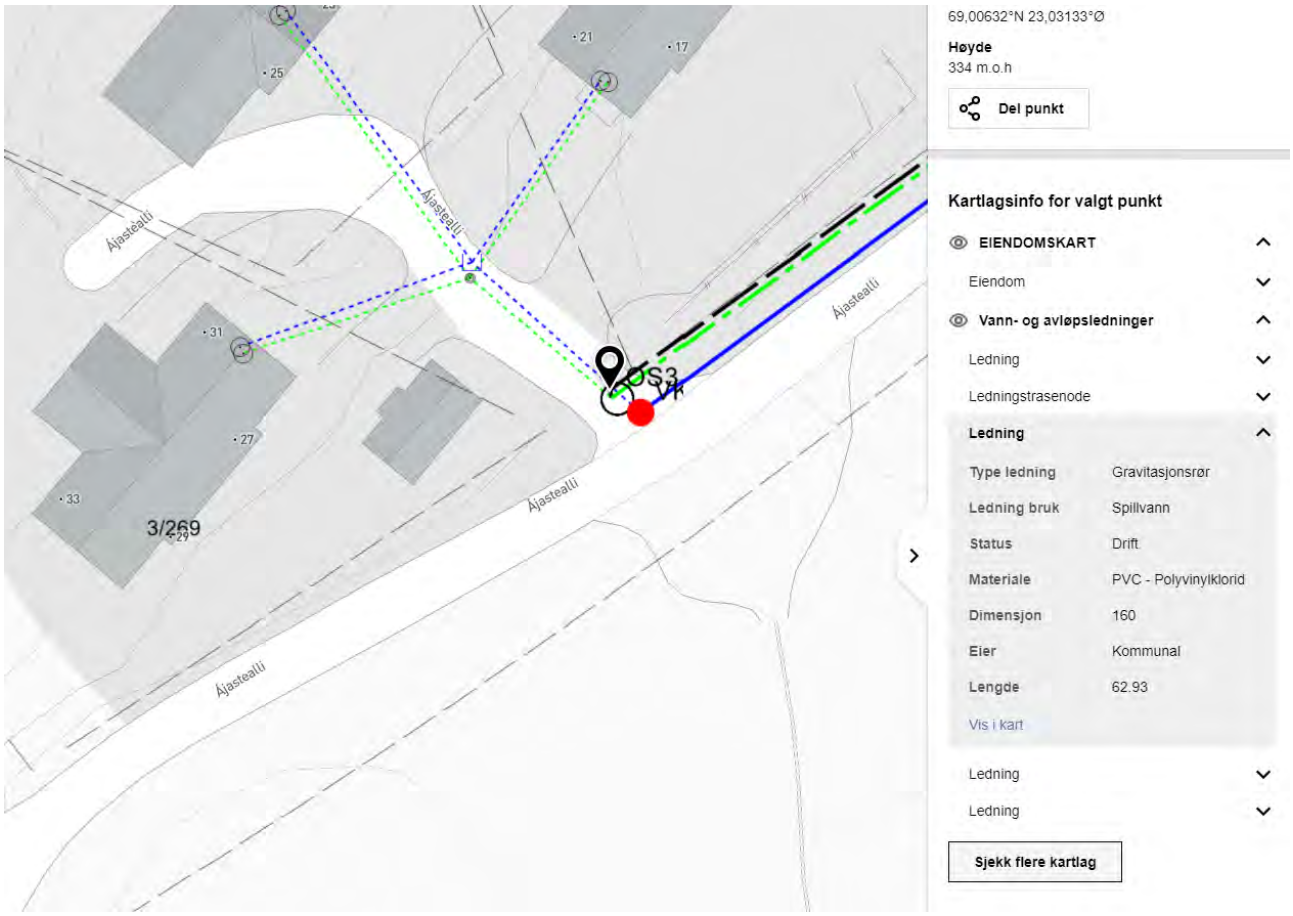
I henhold til preaksepterte krav i TEK17 skal slokkevannkapasiteten være minst 20 l/s for småhusbebyggelse. Småhus er i standarder definert som enebolig, flermannsbolig, rekkehus, kjedehus og terrassehus til og med tre etasjer (NS 3457- 3:2013).

For planområdet vil kravet til slokkevannskapasitet være opp mot $Q_{slokke} = 20$ l/s.

4 Avløpshåndtering

4.1 Eksisterende situasjon

Det ligger i dag en PVC ledning overvann DN 160 og PVC ledning DN 200 Overvann langs Ájastealli,. Langs denne strekningen ligger det 1 spillvanns Det ser ut til at spillvann og forbruksvann går i samme kum OS3. Nøyaktig fall på avløpsledninger er ukjent, men kan anta at det er naturlig fall da ledning går Nordover langs Ájastealli.

Figur 15 Eksisterende VA.. Utklipp fra VA-kart kommunekart.

4.2 Framtidig avløpshåndtering

4.2.1 Dimensjoneringskriterier for avløpssystemet

Vi har forutsatt at vann inn = vann ut for planområdet, dvs. at dimensjonerende spillvannsmengde = dimensjonerende vannforbruk.

Dette gir en **dimensjonerende spillvannsmengde = ca. 4 l/s.**

I Norsk vann rapport 193/2012 som omhandler veiledning i dimensjonering og utforming av VA-transportsystem har de følgende forutsetninger om dimensjonerende vann- og spillvannsmengder

$$Q_{maks} = \frac{q_{spes} \; x \; PE \; x \; f_{maks} \; x \; k_{maks}}{24 \; x \; 60 \; x \; 60}$$

Der

Q_{maks} er maksimal tilført vann-/spillvannsmengde (l/s)

Q_{spes} er spesifikt vannforbruk (l/s)

PE er personekvivalent

f_{maks} er maks døgnfaktor

k_{maks} er maks timesfaktor

Spillvannsmengder skal beregnes etter planlagt behov.

- Det antas å være 3 PE per bolig som tilsvarer, en PE mellom 150-200 for fremtidig avløpshåndtering.
- Det skal ifølge Veiledning for utarbeidelse av VAO-rammeplan 2019 benyttes et forbruk på 150 l/p*d pr PE for husholdning.
- K_{maks} bestemmes utfra antall PE. Ifølge Veiledning for utarbeidelse av VAO-rammeplan 2019 skal k_{maks} være for 60 PE=5,2 og for 80PE=4,8.
- Ifølge Veiledning for utarbeidelse av VAO-rammeplan 2019 skal f_{maks} ligge mellom 2,0-2,5.
- Innlekking skal vurderes og medtatt i beregningen. Ifølge Veiledning for utarbeidelse av VAO-rammeplan 2021 skal det legges til en konstant for $Q_{innlekking}$=100 l/p*d.

Ved dimensjonering av spillvannsledninger skal det bli tatt spesielt hensyn til fremtidige spillvannsmengder og utbygging av hovednettet i området. Hovedplan avløp vil være førende for dimensjonering.

4.2.2 Avløpssystemet - Løsninger

Hovedledninger for spillvann innad i feltet foreslås anlagt med dimensjon DN125mm PVC, jf. vedlegg.

Spillvannsledninger legges med minimum fall 10 ‰ for å sikre selvrensing, også ved liten vannføring. Valgt dimensjon DN125mm gir en kapasitet på ca. 20 l/s. Spillvannsledningene legges under veiene i felles grøft med vann og overvannsanlegg.

I henhold til sanitærreglement utgitt av kommuneforlaget, skal laveste sluk i bygning ligge minimum 90 cm over tilkoblingspunkt kommunalt nett.

Det anbefales kummer langs vei infrastruktur, maksimal kum avstand skal ikke overstige 70-75 m. Stikkledninger fra boliger tilkoples hovednettet med grenrør eller eventuelt i kum.

Uttrekkspunkt fra planområdet må avklares i fase for detaljprosjektering. På vedlagt tegning (Situasjonskart VA og høyspent 041023) er skissert tilkobling til kommunalt nett i Ájastealli og ved Dorvogoahti. Det er lagt opp til selvfall for avløp i området, lengdeprofiler viser at dette er mulig.

4.2.2.1 Påkoblingspunkt

Private stikkledninger skal kobles til kommunal kum. Det skal etableres stakekum mellom bygning og kommunalt tilknytningspunkt. Tilknytning skal være i samsvar med kommunen sanitærreglement/avtaleverk for tilknytning til offentlige VA-anlegg.

Ved tilknytning av stikkledning må kjellergulv og/eller vannstand i nederste monterte vannlås ligge minst 900 mm. høyere enn utvendig topp hovedledning, målt ved avgreiningspunktet mellom privat stikkledning og kommunal hovedledning.

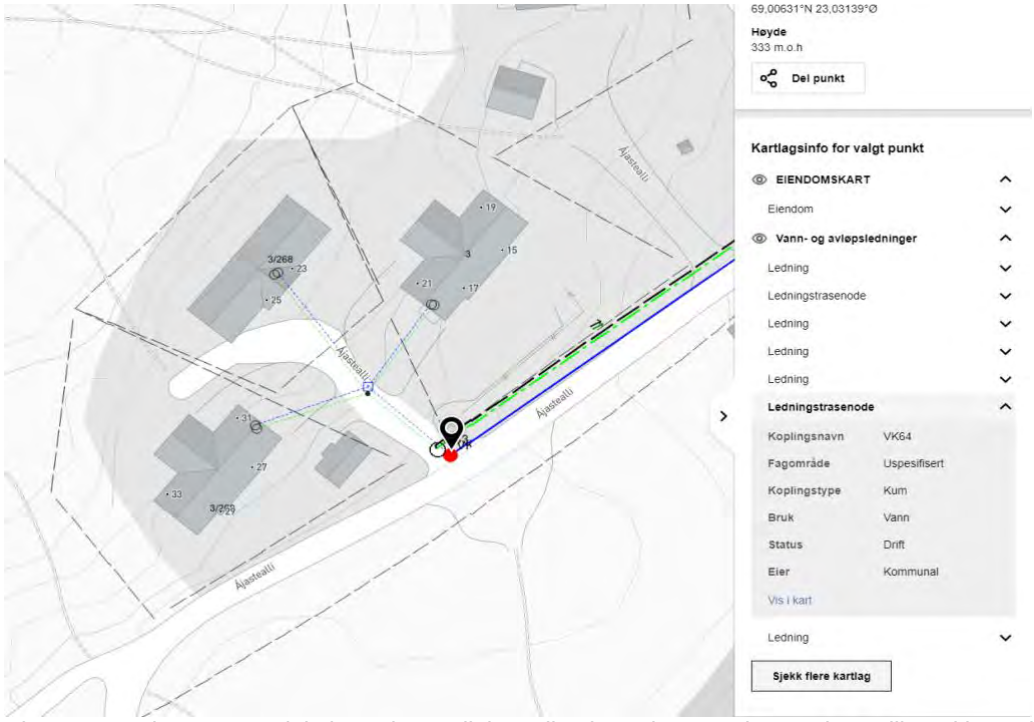
4.2.2.2 Valg av ledningsmateriale

VA/Miljø-blad nr. 30, PT. Valg av rørmateriell skal være veiledende for valg. Egnede dimensjoner, pris, hensyn til lagerhold og reparasjonsrutiner må også vurderes.

5 Overvann

5.1 Eksisterende situasjon

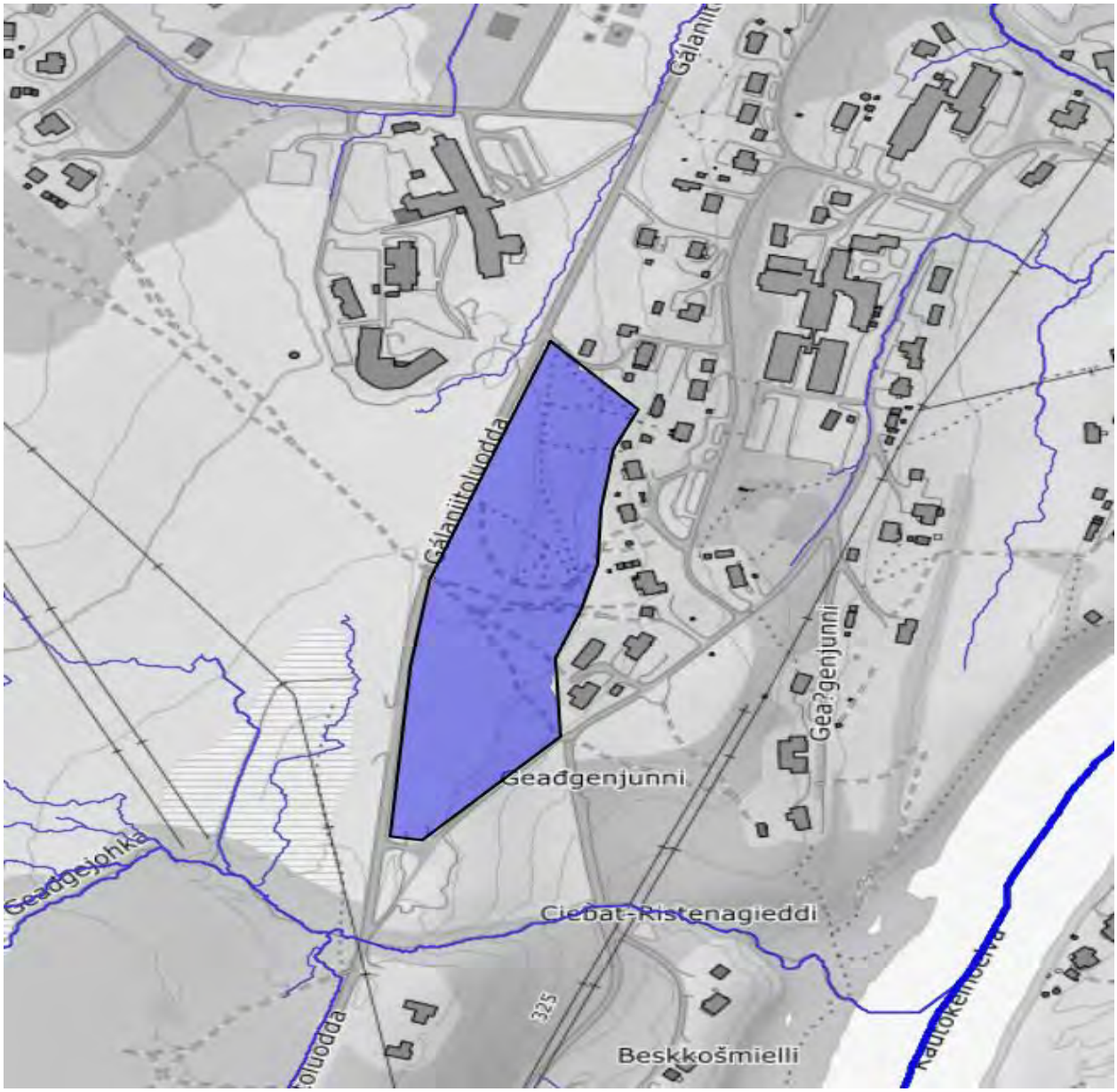
I dag går det en overvannsledning langs Ajastealli, PVC rør DN 200 med lengde 64m, føres nordover Det er kommunal nett.

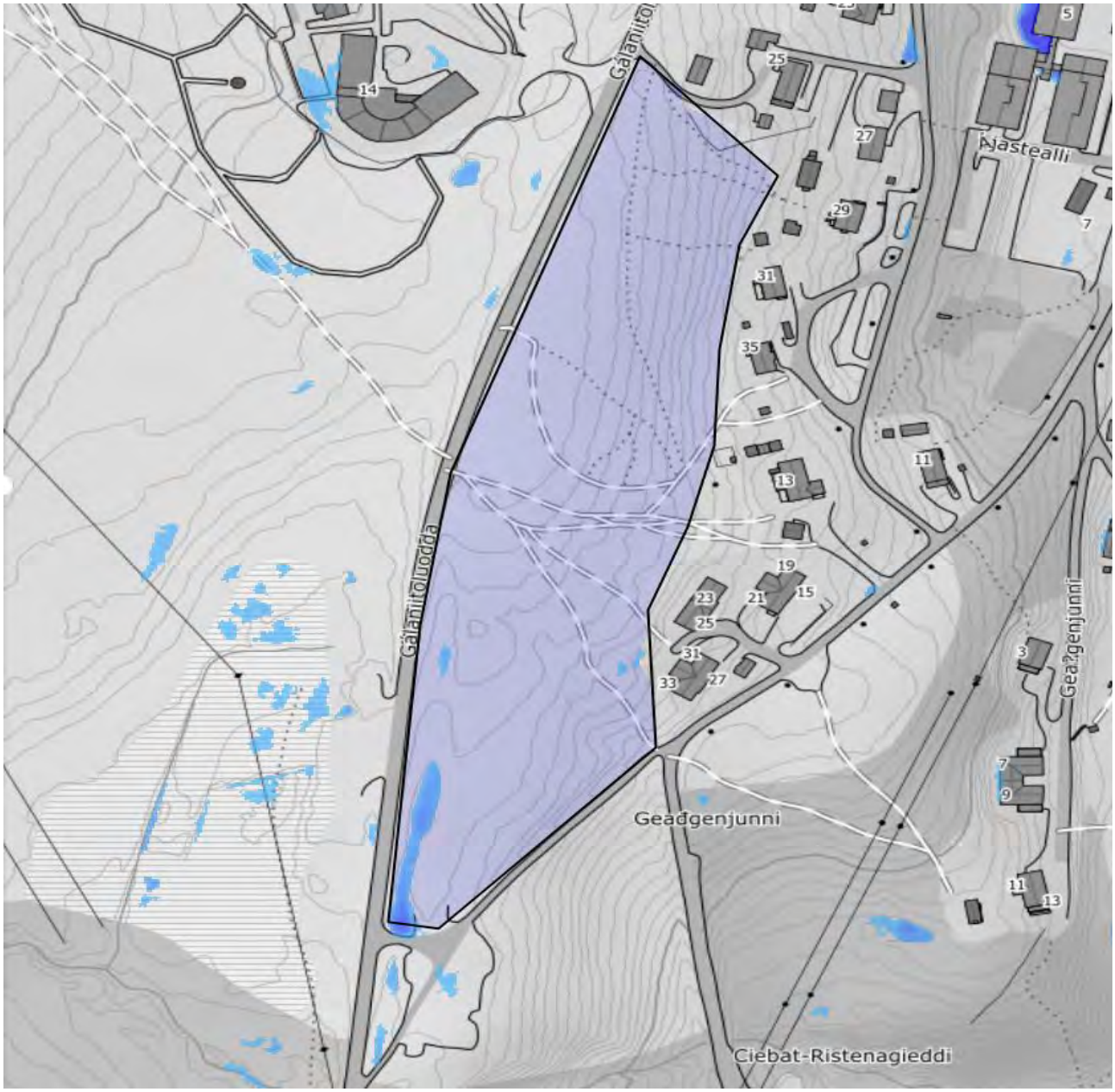
Figur 16 Kart brannvannsdekning. Viser 2 tilgjengelige brannkummer langs Ajastealli med kapasitet 20-50l/s. Tilsendt av Kautokeino Kommune avdeling VA.

5.1.1 Overvannsanalyse

Det er utført en grov avrenningsanalyse i GIS-verktøyet Scalgo, for å kartlegge avrenningsmønsteret for planområdet. Avrenningsanalysen viser at hovedavrenningen skjer Sør for planområdet. Det vil være naturlig at ny situasjon har samme føringsvei for avrenning.

Figur 17 Tilrenning av overvann i området. Utklipp fra Scalgo Live.

Figur 18 Tilrenning av overvann til området. Utklipp fra Scalgo Live.

5.2 Framtidig overvannshåndtering

Generelle forutsetninger

Den rasjonelle formel benyttes for overvannsberegningene, og denne er beskrevet i Norsk Vanns rapport nr 193 (2012)

$$Q = A * l * \varphi * C$$

Der

Q= dimensjonerende vannmengde (avrenning) [l/s]

A= nedbørfeltets areal [ha]

I= nedbørintensitet [l/(s*ha)]

Φ= nedbørfeltets midlere avrenningskoeffisient

C=klimafaktor

5.2.1 Valg av dimensjoneringskriterier

- Det benyttes nedbørsdata fra Karasjok
- Det settes en klimafaktor på 1,4 ved beregning av dimensjonerende overvannsmengder for å ta hensyn til framtidige klimaendringer og økning i nedbør.
- Gjentaksintervall på 20 år iht. Norsk vann rapport 193 – Overvannsveiledning i dimensjonering og utforming av VA-transportsystem.

$Q_{dim\ overvann}$ (z=20 år) = Nedbørintensitet (l/s*ha) * avrenningskoeffisient * areal (ha)
Dette gir følgende dimensjonerende overvannsmengder:

Beregnet framtidig avrenning (med klimafaktor 1,4) med 45 minutters regntid:
Planområdet: $Q_{overvann\ fremidig}$ (Z=20 år) = 66 l/s*ha * 0,37 * 3,36 ha *1,4 ≈ 285 l/s.

Norconsult

Oppdragsnr.: 52308625
Oppdragsnavn: Kautokeino B6

Dokumentnr.:

Overvannsberegning

Nedbørfelt

Ny

Overflatetype	Areal m2	Avrennings-koeffisient	Areal redusert m2
Eneboligstrøk	22 000	0,4	8 800
Parkering, vei	3 600	0,6	2 160
Skogsområder, annet	8 000	0,2	1 600
Overflatetype 5	0	0	0
			0
Totalt	**33 600**	**0,37**	**12 560**

Beregnet avrenning for eksisterende situasjon (uten klimafaktor) med 60 minutters regntid:
Planområdet: $Q_{overvann\ dagens}$ = 50 l/s*ha * 0,2 * 25,2 ha ≈ 29,5 l/s.

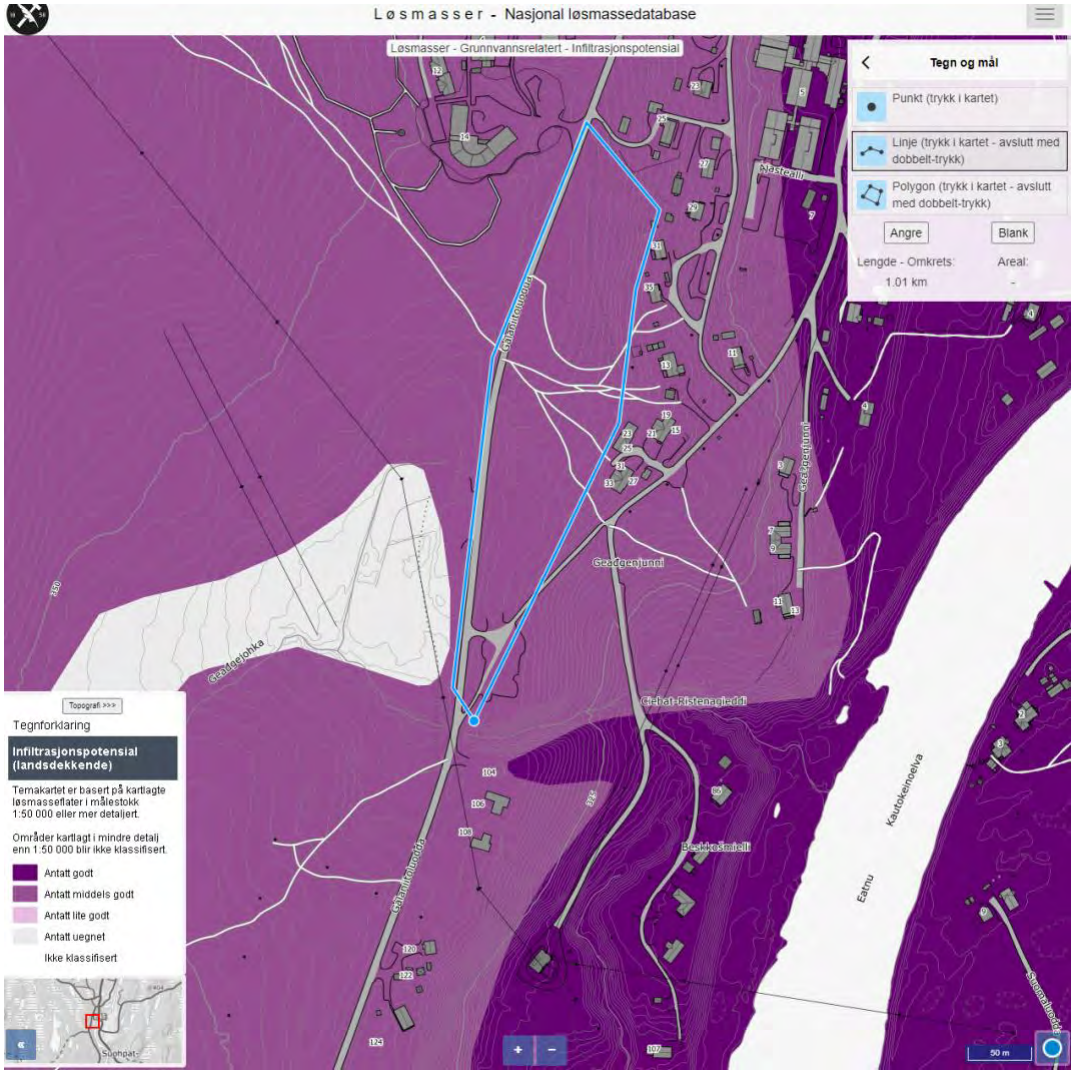
Eksisterende

Overflatetype	Areal m2	Avrennings-koeffisient	Areal redusert m2
			0
Gress	3 000	0,2	600
Skogsområder, annet	27 000	0,2	5 400
Overflatetype 5	0	0	0
			0
Totalt	**30 000**	**0,20**	**6 000**

Overvannsledninger har som regel samme fall som spillvannsledningen i grøfta. Det er viktig å ikke få motfall og svanker ved legging av ledninger. Toleransekrav til leggingen er derfor viktig, og finnes i NS 3420. Overvannsledninger skal ikke legges med mindre fall enn 6‰.

5.2.2 Lokalt overvannshåndtering, infiltrasjon

Løsmassenes kornfordeling og permeabilitet, samt jorddybde og terrengforhold indikerer middels god infiltrasjonsevne. Begrenset tykkelse av sand og grus over grunnvannsnivået, eller større avsetninger med noe redusert infiltrasjonskapasitet. Torv og myr har uegnet infiltrasjonsevne, myr har derimot gode egenskaper for fordrøyning av overvann. Overvannet er tenkt løst lokalt med takrennesystem fra tak.

Figur 19 Infiltrasjonsevne i området. Utklipp fra NGU løsmassekart

5.3 Valg av løsning

Hovednettet forutsettes å følge veistrukturen innad planområdet. Vannledninger legges i felles grøft med spillvann og overvannsledninger. Frostfri dybde H0 i Kautokeino er 3,1 m, ref. byggforsk 451.021 Klimadata for termisk dimensjonering. Vannledninger foreslås lagt frostfritt, dvs. med overdekning > 3,1 m.

Et forbruksbehov for B6 opp mot 2,5 l/s og samtidig slokkevannuttak 20 l/s vil kreve ledningsdimensjoner > DN125 mm. Ved etablering av ringnett kan dimensjonene trolig reduseres noe.

Vannkummer plasseres med 100m avstand. Det etableres brannventiler forslokkevannssuttak i alle vannkummer. En avstand på 100 m mellom brannkummer tilfredsstiller preaksepterte ytelseskrav iht. TEK 17 for avstand fra brannkum/hydrant til hovedangrepsvei.
Dette må samtidig sees i sammenheng med tomtestruktur og brannvesenets slokkeutstyr; der større avstand mellom brannkummer/hydranter vil kunne tilfredsstille preaksepterte krav. Se fig 20

Overvannsledninger legges i felles grøft med vann og spillvannsanlegg. Det anbefales kummer langs vei- Maksimal kumavstand skal ikke overstige 70-80 m.

Figur 20 Situasjonskart med VA for B6.

5.4 Flomveier

Ved større nedbør vil overvannet renne sør for b6 og ned mot Kautokeino elva slik som fig 21 viser. Det vil være naturlig å foreslå en avrenning Sør for planområdet med avskjærende grøftesystem.
Grøftene anlegges med minimum fall på 5 promille. Med en grøftelengde på ca. 300 m blir grøften ca. 1,5m m dypt. Det anlegges grøfter/vannveier langs eiendomsgrensene og de nye planlagte veianleggene for å skjerme bygningene, og å få overvannet trygt ut av planområdet ved store regnhendelse.

Figur 21 Flomveier i og rundt prosjektområde (Scalgo Live). Store blå piler markerer dominerende fallforhold på området.

6 Kommunalt og privat grensesnitt for eierskap av VAO-infrastruktur

6.1 Grensesnitt for vann

Det forutsettes at samme grensesnitt for dagens vannforsyning opprettholdes. Stikkledninger vil forbli private.

6.2 Grensesnitt for avløp

Det forutsettes at samme grensesnitt for dagens avløpssituasjon opprettholdes.

6.3 Grensesnitt for overvann

Lokale overvannsystemet som etableres med grøfter vil være tilknyttet infrastruktur som vei. Disse settes kommunalt

7 Vedlegg

Vedlegg 1- Beregning av maksimal avrenning eksisterende situasjon

Vedlegg 2 – Beregning av maksimal avrenning framtidig situasjon

Vedlegg 1 Beregning av maksimal avrenning for eksisterende situasjon

Norconsult

Oppdragsnr.: 52308625
Oppdragsnavn: Kautokeino B6

Dokumentnr.:

Overvannsberegning

Beregnet maksimal avrenning
Modifisert rasjonell metode

Areal		3,36	ha
Klimafaktor		1,4	
Avrenningskoeffisient		0,20	
Sikkerhetsklasse iht. SVVs anbefaling		Nei	
Konsentrasjonstid	Beregningsmetode: Antatt verdi	5	min

Beregning av maksimal avrenning (Qmaks) i liter/sekund

Areal:	33600	m2	Avrenningskoeffisient:	0,2	Konsentrasjonstid:	5	min	Klimafaktor:	1,4	Sikkerhetsfaktor	ingen

Liter/sekund		Regnvarighet (min)														
		1	2	3	5	10	15	20	30	45	60	90	120	180	360	720	1440
Gjentaksintervall (år)	2	29,2	50,8	67,8	95,9	70,0	54,8	46,5	37,3	27,3	22,3	16,7	13,9	10,4	7,0	4,0	2,4
	5	42,0	72,7	93,7	135,4	105,5	85,4	72,6	55,6	40,0	32,2	23,7	19,5	14,7	10,1	5,7	3,2
	10	51,3	88,1	112,8	163,8	130,4	107,7	92,3	69,2	49,5	39,4	28,5	23,3	17,6	12,2	7,0	3,8
	20	61,1	104,5	132,0	193,4	155,8	130,7	113,3	83,8	58,8	46,5	33,3	26,9	20,4	14,4	8,1	4,3
	25	64,2	109,6	138,9	203,5	164,5	138,4	120,4	88,8	62,2	48,9	34,8	28,0	21,4	15,1	8,6	4,5
	50	74,8	127,1	160,2	235,1	191,5	163,1	142,8	104,4	72,9	56,6	39,8	31,7	24,3	17,4	9,9	5,2
	100	85,1	145,7	183,6	268,7	221,5	190,7	167,6	121,5	84,6	64,6	45,1	35,3	27,3	19,9	11,3	5,8
	200	97,0	164,8	209,8	305,3	254,0	218,5	196,4	140,3	97,5	73,3	50,1	39,0	30,2	22,4	12,8	6,5

Vedlegg 2 Beregning av maksimal avrenning for framtidig situasjon

Norconsult

Oppdragsnr.: 52308625
Oppdragsnavn: Kautokeino B6

Dokumentnr.:

Overvannsberegning

Beregnet maksimal avrenning
Modifisert rasjonell metode

Areal		3,36	ha
Klimafaktor		1,4	
Avrenningskoeffisient		0,37	
Sikkerhetsklasse iht. SVVs anbefaling		Nei	
Konsentrasjonstid	Beregningsmetode: Antatt verdi	5	min

Beregning av maksimal avrenning (Qmaks) i liter/sekund

Areal:	33600	m2	Avrenningskoeffisient:	0,37	Konsentrasjonstid:	5	min	Klimafaktor:	1,4	Sikkerhetsfaktor	ingen

Liter/sekund		Regnvarighet (min)														
		1	2	3	5	10	15	20	30	45	60	90	120	180	360	720	1440
Gjentaksintervall (år)	2	54,0	93,9	125,4	177,4	129,5	101,5	86,0	68,9	50,5	41,2	31,0	25,8	19,3	12,9	7,5	4,4
	5	77,6	134,4	173,4	250,5	195,1	158,0	134,4	102,9	74,0	59,5	43,9	36,0	27,2	18,6	10,6	5,9
	10	94,8	162,9	208,8	303,0	241,2	199,3	170,7	128,1	91,5	73,9	52,7	43,2	32,5	22,6	12,9	7,0
	20	113,0	193,3	244,3	357,8	288,2	241,8	209,6	155,1	108,8	86,0	61,6	49,8	37,8	26,6	15,0	8,0
	25	118,8	202,8	257,0	376,5	304,2	256,0	222,8	164,3	115,0	90,5	64,4	51,9	39,5	28,0	15,8	8,4
	50	138,3	235,1	296,4	434,9	354,4	301,8	264,2	193,2	134,9	104,8	73,6	58,7	44,9	32,2	18,3	9,6
	100	157,5	269,5	339,6	497,1	409,7	352,8	310,0	224,7	156,5	119,6	83,4	65,3	50,5	36,7	20,9	10,8
	200	179,4	304,8	388,2	564,8	469,9	404,3	363,4	259,5	180,3	135,6	92,8	72,2	55,9	41,4	23,7	12,0

Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato: 19.12.2025
Vår referanse: 2022/6137
Deres dato: 12.11.2025
Deres referanse: 2024/1719

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO KOMMUNE
Bredbuktnesveien 6
9522 KAUTOKEINO

Telefonnummer til saksbehandler
Astrid Fjose, 77832175

Uttalelse til offentlig ettersyn - detaljregulering – Àjastealli B6 - Kautokeino kommune - Guovdageainnu suohkan

Statsforvalteren i Troms og Finnmark viser til ovennevnte sak med høringsfrist 19.12.2025. Formålet med reguleringsplanen er å legge til rette for boliger nært sentrum i Kautokeino. Tiltaket er i tråd med gjeldende kommuneplans arealdel hvor området er avsatt til boligformål.

Statsforvalteren har ansvaret for å samordne uttalelser med innsigelse fra regionale statsetater i Troms og Finnmark. Statsforvalteren kan på gitte vilkår avskjære eventuell innsigelse. Ingen regionale statsetater har fremmet innsigelse til planforslaget. Behovet for samordning er ikke til stedet i denne saken.

For merknader og planfaglige kommentarer fra regionale statsetater viser vi til deres høringsbrev.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har følgende merknad til planforslaget:

- **Situasjonsplanen som viser tomteutnyttelse, vedlegg D1, bør gjøres juridisk bindene for å sikre best mulig arealutnyttelse.**

Statsforvalteren er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Innenfor arealplanleggingen er vi fagmyndighet for samfunnssikkerhet, reindrift, landbruk, klima- og miljøhensyn, gravplasser, universell utforming og helse, og skal se til at nasjonale og vesentlige regionale interesser blir ivaretatt.

Statsforvalteren har blant annet ansvar for at Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet blir fulgt opp i kommunene. Vi viser særlig til kravene om fortetting før nye områder tas i bruk i pkt. 3.2 *Sentrumsutvikling:*

> I byer og tettsteder skal boliger, næringsvirksomhet, arbeidsplasser, handel- og tjenestetilbud lokaliseres slik at de bidrar til å styrke stedenes kvalitet, sikre friområder, skaper møteplasser og bygger opp under sentrumsfunksjonene og legger til rette for

E-postadresse: sftfpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 700 9815 Vadsø
Besøksadresse: Strandvegen 13, Tromsø Damsveien 1, Vadsø
Telefon: 78 95 03 00
www.statsforvalteren.no/tf
Org.nr. 967 311 014

redusert transportbehov. Fortetting og transformasjon av bolig- og næringsområder skal vurderes og bør utnyttes før nye utbyggingsområder settes av og tas i bruk.

Og pkt. 3.10 *Klima, naturmangfold og friluftsliv:*

Det skal tas hensyn til viktige arealer for friluftsliv og naturmangfold, samt karbonrike arealer, slik at disse arealenes kvalitet og evne til økosystemtjenester, karbonlagring og klimatilpasning opprettholdes. Muligheten for å bygge innenfor eller i tilknytning til eksisterende byggeområde skal kartlegges og utnyttes før det vurderes å ta i bruk områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsformål samt reindrift (LNFR-områder) og grøntområder til utbyggingsformål. Planlegging skal bidra til å nå målet om å redusere nedbygging av særlig viktige naturarealer.

Boligområdet Àjastealli B6 er et av få ikke-utbygde boligområder i kommunedelplan for Márkan vedtatt 23.03.2017. Av disse igjen er området lokalisert tettest opp mot Kautokeino sentrum. Det er da særdeles viktig at området blir bygd ut med en høy utnyttelse som vist i situasjonsplanen. Dersom området bygges ut etter denne med tomannsboliger og leilighetshybler, vil området gi opptil 68 boenheter. Alternativt vil det kunne bli 50 boenheter med eneboligtomter og 32 leilighetshybler.

Dersom muligheten for tomter på opptil 1500 m2 tas i bruk uavhengig av denne tomtedelingsplanen, vil det kunne oppstå vilkårlige uutnyttede restarealer som kan gi en ikke ubetydelig reduksjon i antall boliger.

Statsforvalteren ber om at boligtomtene følger oppsatte tomtedelingsplan. Med sin sentrale beliggenhet er det særlig viktig at området får en god arealutnyttelse og et sentrumsnært botilbud for mange.

For å sikre god og forutsigbar arealutnyttelse bør situasjonsplan, vedlegg D1, gjøres juridisk bindene. Bestemmelse pkt. 5.3 b) bør tas ut.

Statsforvalteren stiller seg til rådighet for råd og veiledning i det videre arbeid med planforslaget.

Med hilsen

Hans Kristian Rønningen (e.f.)
leder for planseksjonen

Astrid Fjose
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Finnmark fylkeskommune	Postboks 701	9815	VADSØ
Sametinget - Sámediggi	Àvjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK

Ájastealli grendelag – ránnjáidsearvi
v. Ellen Anete Hætta
Geađgenjunni 3
9520 Kautokeino

04.01.26

Kautokeino kommune
v. Teknisk avdeling
Bredbuktnesveien 6
9522 Kautokeino

MERKNAD/ KLAGE TIL `FORSLAG TIL REGULERINGSPLAN ÁJASTEALLI B6´ - *saksnr. 2024/1719*

På vegne av Ájastealli grendelag – Ránnjaidsearvi, ønsker jeg med dette å fremme en formell merknad og klage til planforslaget for nytt boligfelt i Ájastealli B6. Vi vil allerede innledningsvis presisere at vi er helt imot etablering av dette tett utbygde boligfeltet midt i et allerede etablert og velfungerende boligområde.

For oss er det uforståelig at Kautokeino kommune vurderer å presse et så omfattende og stort boligprosjekt inn i et familieområde som i generasjoner har vært brukt til naturbasert liv, friluftsliv, tradisjonell samisk bruk og stabilt bomiljø. Tiltaket vil etter vårt syn få svært negative konsekvenser for oss som allerede bor her – både i anleggsperioden (anslått ca. 10 år) og permanent etter ferdigstillelse.

Brudd på overordnede planer og manglende konsekvensutredning

Kommunedelplanen for Márkan åpnet opprinnelig kun for 6 boliger i dette området. Nå legger planforslaget opp til 19 tomter, hvorav én tomt for 3 større leilighetsbygg med ca. 50 boenheter, totalt 68 boenheter. Dette er et dramatisk brudd på den opprinnelige, overordnede planen og representerer en vesentlig fortetting.

Statsforvalteren påpekte dette allerede i sin merknad til planbeskrivelsen (30.08.2022):

> *«Utvidelsen av antall boliger fra 6 i KDP til 19 tomter hvorav 1 er til leilighetsbygg for omtrent 30 leiligheter, vil kunne få vesentlig virkning for miljø og samfunn, jf. KU-forskriften vedlegg II punkt 13. Endringer må derfor vurderes etter § 10 jf. § 8.»*

Til tross for dette er det ikke gjennomført en lovpålagt vurdering etter KU-forskriften. Manglende konsekvensutredning for et tiltak av denne størrelsen er en klar saksbehandlingsfeil etter plan- og bygningsloven (PBL) § 4-2 og KU-forskriften.

Byggehøyder, terrengplassering og brudd med lokal byggeskikk

Planforslaget åpner for flere bygg i 2–3 etasjer, til tross for at slike byggehøyder i Kautokeino kun finnes på offentlige bygg. Dette bryter med den etablerte byggeskikken og områdets karakter.
Videre planlegges boligene plassert på det høyeste punktet i terrenget, noe som fører til: dominerende bygninger som bryter horisonten, økt skygge, tap av kveldssol og redusert lys for eksisterende boliger. Dette vil uttrykke et visuelt massivt og unaturlig boligvolum som ikke står i stil med dagens bebyggelse hvor avstandene mellom husene er betydelige.

Dette er i strid med:

- PBL § 1-1 (estetisk utforming og gode visuelle kvaliteter)
- PBL § 3-1 (krav om gode bomiljø)
- PBL § 29-2 (krav om tilpasning til terreng, omgivelser og visuell kvalitet)
- PBL § 29-4 (krav om vurdering av høyder og avstand til nabogrense)

Det foreligger ingen tilstrekkelig faglig begrunnelse for hvorfor 2–3 etasjers bygg skal tillates her, når kun offentlige bygg i kommunen har dette volumet. Hvis kommunen er av den oppfatning at det i fremtiden skal tillates slike bygg, fins det mange andre områder i Kautokeino kommune som er bedre egnet for en slik stor bebyggelse, og som ikke gir negativ konsekvens for naboer, eksisterende bebyggelse, terrenget og omgivelsene.

Manglende hensyn til eksisterende beboere (medvirkning etter PBL kapittel 5)

Vi som allerede bor i området, opplever at våre innspill ikke blir hørt eller hensyntatt. Dette strider mot PBL kapittel 5 om reell medvirkning, spesielt i saker med betydelig lokal konsekvens.

Til forskjell fra nye kjøpere som kan velge å bosette seg i dette planlagte feltet, har vi som allerede er etablert ikke et reelt valg. Vi kan ikke «selge oss ut» uten:

- Økonomisk tap
- Tap av vårt barndomsområde
- Tap av tradisjonell bruk
- Usikkerhet om boligverdi

Planforslaget tar ingen hensyn til denne skjevheten, og dermed er ikke bomiljøhensyn vurdert i tråd med PBL.

Tap av tradisjonell ferdsel, friluftsliv og samiske bruksområder

Planområdet er i dag viktig for beboere i Ájastealli, Doaktárluohkká, Geađgenjunni og Jovssetčorru (Boligene i Álttáluodda 4 t.o.m. 12) til blant annet:

- For tilgang til skuterløypene fra egen tomt
- For direkte tilgang til naturen, skiløype/skuterløype, sti og nærfriluftsområder som brukes daglig.
- For bærplukking
- For rekreasjon og som friområde
- For tradisjonell samisk bruk (Máđidja/ gamle ferdselsårer går gjennom planområdet)
- Triumf siida kjører daglig gjennom hele vinteren med skuter gjennom området, via «dálvemáđidja» til og fra området de har reinflokken sin.
- Reindriften i Kautokeino vestre sone bruker «dálvemáđidja» som en av hovedferdselsårene vestover og nordover gjennom området, så lenge det er is på elva.

Det er stor fare for at planforslaget fjerner eller hindrer eksisterende ferdselsårer som har vært brukt i generasjoner. Dette er i strid med:

- Sameloven kapittel 4 (vern om samiske interesser og bruksmåter)
- PBL § 3-1 bokstav f (hensyn til samisk kultur, næring og samfunnsliv)

Dette er også direkte i strid med innbyggernes behov for natur, frihet og tilgang til nærområdene – en hovedgrunn til at vi og mange velger å bo i Kautokeino.

Kulturminner og samiske interesser – mangelfull utredning

I planområdet finnes registrert krigsminnelokalitet. Selv om de ikke er formelt fredet, er de likevel omfattet av:

- Kulturminneloven §§ 2, 3 og 8
- Vern av samisk kulturhistorisk landskap
- Sameloven § 4–1 (konsultasjonsplikt)
- ILO 169 art. 7 og 15 (rett til ivaretakelse av tradisjonell arealbruk)

Kautokeino kommune er lovpålagt å beskytte samiske kulturhistoriske områder og tradisjonell arealbruk. Dette er ikke gjort. Den foreslåtte fortettingen bryter med samiske tradisjoner for spredt bosetting og utmarksbruk, og utgjør et alvorlig inngrep i samisk kulturgrunnlag.

Folkehelse og trivsel – vurdert feil i planforslaget

De offentlige begrunnelsene beskriver teoretiske fordeler med tettere bygging. Dette kan gjelde i bynære områder, men gir motsatt effekt i Ájastealli. For oss som bor her medfører tiltaket:

- tap av nærturmuligheter
- tap av skutertilknytning
- høyere støy og trafikk
- tapt sollys
- redusert friluftsliv
- store psykososiale belastninger

Folkehelseloven og PBL § 3-1 forutsetter at slike negative konsekvenser skal unngås.

Familieboligfelt

Ájastealli/ Doaktárluohkká/ Geađgenjunni og Jovssetčorru er bygd opp som familiefelt. Det bor i dag tre generasjoner av slekten som bygde opp området. Flere av beboerne i området har vokst opp der og hadde blant annet sin vannkilde der før det kom vann til husene. Området der LHL-husene står i dag, var for bare 40 år siden fast bærplukkings-bålings- og turområde for familiene. For oss som bor her, er nærheten til naturen, romsligheten og muligheten til å bruke nærområdene en stor del av trivsel og bolyst. Det er skremmende at enda mer av dette området skal brukes til boligformål.

Familiefelt og sterke familiebånd alltid vært en grunnpilar i Kautokeino-samfunnet**,** slik dette området er et eksempel på. Kommunen har flere boligområder der folk fra en eller noen få slekter har etablert seg. Dette er unikt for Kautokeino, og slik bør det fortsatt være. Å ødelegge slike familiefelt vil ikke bare påvirke enkeltbeboere, men også samfunnsstruktur, tradisjoner og trygghet for familier som har bodd i nabolag i generasjoner.

Er dette virkelig denne retningen dere vil for Kautokeino? Vil dere ødelegge vårt nærmiljø og det som gjør det så godt å bo her?

Oppsummering – hvorfor planen ikke kan vedtas

Planforslaget bør ikke godkjennes fordi:

- det bryter med kommunedelplanen (6 boliger → 68 boenheter)
- det krever konsekvensutredning som ikke er gjennomført
- det bryter med PBL krav til estetikk, byggeskikk og terrengtilpasning
- byggehøyder og plassering er dominerende og uforenlig med områdets karakter
- eksisterende beboere blir ikke hørt, i strid med PBL kap. 5
- tradisjonelle ferdselsårer og samiske bruksområder ødelegges
- bomiljøet og bolyst svekkes dramatisk
- trafikksikkerheten forringes
- folkehelse og trivsel for eksisterende boligfelter reduseres

Avslutning

Utbygging er nødvendig for en kommune i utvikling, men den må skje på en måte som respekterer den samiske kulturarven og levemåten, landskapet og bebyggelsen som gjør Kautokeino unikt, og ikke minst alle beboerne, også de som allerede bor her.

Vi oppfordrer kommunen til å tenke seg om, og vise reell omtanke for de som faktisk lever her. Våre hjem, vår kultur, vår samiske livsform og vår livskvalitet kan ikke ofres på veien til fortetting. Dette området er mer enn tomter og bygg – det representerer barndomshjem, familiebånd, trivsel, tradisjon, og nærheten til naturen som gir oss glede og helse i hverdagen.

Vi håper kommunens beslutningstakere viser klokskap, respekt for lokalbefolkningen, og forståelse for at det som står på spill ikke kan erstattes dersom det ødelegges. Det er klokt å være fleksibel i planprosesser, og endringer som ivaretar innbyggernes interesser, vil alltid være av det gode og styrke kommunens legitimitet.

Med bakgrunn i dette, ber vi om at planforslaget stoppes, og at kommunen vurderer alternative områder for nytt massivt boligfelt – områder som ikke ødelegger eksisterende bomiljø, kultur, naturbruk og samiske bruksområder. Og at man i dette området går tilbake til den opprinnelige planen med 6 boligtomter.

På vegne av
Ájastealli grendelag – Ránnjáidsearvi

Ellen Anete Hætta
Geađgenjunni 3
9520 Kautokeino
Tlf. 99549977

Finnmark fylkeskommune
Finnmárkku fylkkagielda
Finmarkun fylkinkomuuni

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dok.nr:	25/10708-4
Deres ref:	2024/1719-14
Avdeling:	Plan, miljø og levekår
Saksbehandler:	Annbjørg Løvik
Dato:	02.01.2026

Uttalelse til offentlig ettersyn av detaljregulering - Småhusbebyggelse og leilighetshybler - Ájastealli B6 - Kautokeino kommune

Finnmark Fylkeskommune viser til deres oversendelse, datert 12.11.2025, med frist 05.01.2026. Seksjon for plan, miljø og levekår har samordnet uttalelsen fra Finnmark fylkeskommune på vegne av våre ulike fagområder.

Bakgrunn og formål
Detaljregulering for Ájastealli B6, et ubebygget område avsatt til bolig i kommuneplanens arealdel. Detaljplanen regulerer premissene for boligbebyggelse innenfor området.

Hoveddelen av området reguleres til småhusbebyggelse og en del lengst nord legges til rette for mindre leilighetshybler tilpasset studenter, for å imøtekomme behov for denne typen leiligheter i nærhet til høyskolen. Planen regulerer intern kjøreveg med tilkomst fra fylkesveien og legger til rette for gode gang- og sykkelforbindelser gjennom området. Planområdet inkluderer felles lekeplass, friområde med mulighet for akebakke og tilknyttet turveg, for å sikre gode boforhold og god tilgang til friluftsområdene i nærmiljøet.

Geađgenjunni er i dag et ubebygd område som i kommunedelplanen for Márkan vedtatt 23.03.2017, og er regulert til framtidig boligområde. Området ligger inntil et område på østsiden av fylkesvei Gálaniitoluodda (FV7978), som allerede er brukt til bolig, og det er avklart at denne siden av fylkesveien er egnet til fortetting.

Hensikten med planforslaget er å etablere et nytt boligfelt i sentrum av Kautokeino, i forlengelse av et eksisterende boligområde i dalsiden ved boliggatene Ájastealli og Doaktárluohkká. Planforslaget legger hovedsakelig til rette for småhusbebyggelse, felles lekeplass og offentlig friområde. Det særlig viktig at området får en god arealutnyttelse, og at det blir et sentrumsnært botilbud for mange.

Besøksadresse:
Fylkeshuset i Vadsø
Henry Karlsens plass 1, 9800 Vadsø

Postadresse:
Finnmark fylkeskommune
Postboks 701, 9815 Vadsø

(+47) 78 96 30 00
postmottak@ffk.no
ffk.no

Org.nr: 830 090 282

Oppsummering
Finnmark fylkeskommune anser våre innspill for ivaretatt i planforslaget.

Med hilsen

Rita Henie Bakken
Seksjonsleder plan, miljø og levekår

Annbjørg Løvik
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakere:
GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO KOMMUNE

Kopi til:
SAMEDIGGI / SAMETINGET
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK

Fra: Eirin Hivand Haneberg[Eirin.Hivand.Haneberg@mattilsynet.no]
Sendt: 29.12.2025 13:50:11
Til: Kautokeino kommune[e-post@kautokeino.kommune.no]
Tittel: Uttalelse - reguleringsplan Ájastealli B6. Saksnummer 2024/1719

> You don't often get email from eirin.hivand.haneberg@mattilsynet.no. Learn why this is important

Vi viser til brev datert 12. november 2025 med melding om offentlig ettersyn av detaljregulering for Ájastealli B6.

Vi ser at utbygger har laget en VAO-rammeplan, og kommunen har vedtatt bestemmelser som bl.a. har med vann og avløp, samt rekkefølgekrav.

Mattilsynet har derfor ingen merknader til saken.

Dearvuođaiguin/Med vennlig hilsen

Eirin Hivand Haneberg
seniorinspektør

Mattilsynet, tilsynet
avdeling drikkevann nord
Telefon: +47 22 77 80 76 / +47 91 65 88 85
Besøksadresse: Boaronjarga 1, 9520 Kautokeino
Kontakt Mattilsynet

Brev – Offentlig ettersyn Ájastealli B6

Til:
Kautokeino kommune, postmottak/ Teknisk etat

CC:
Ordfører Anders S. Buljo (anders.s.buljo@kautokeino.kommune.no)
Teknisk kontakt (nikken.turi@kautokeino.kommune.no)

Dato: 04.01.2026

Offentlig merknad / klage på planforslag Ájastealli B6 – May-Lise Triumf

Jeg viser til formannskapets vedtak 6. november 2025 om offentlig ettersyn av forslag til reguleringsplan Ájastealli B6 (PBL §§ 12-10 og 12-11). På bakgrunn av dette fremmer jeg min helt og total motstand mot planen, som vil overkjøre et etablert familieområde, et samisk nærmiljø og livskvaliteten til oss som bor her.

Ájastealli er ikke et tomt og ubebodd område – det er et hjem, preget av familie/slekt, tradisjon og nærhet til naturen. Å presse opptil 68 boenheter, inkludert 2–3 etasjers bygg, inn på høydedraget over eksisterende boliger, er ikke utvikling – det er regelrett overkjøring.

Lov- og regelgrunnlag som støtter mitt standpunkt

Planforslaget bryter både nasjonale og lokale lover:

- **Plan- og bygningsloven §§ 1-1, 3-1, 29-2** – krav om gode bomiljø, folkehelse, estetikk og terrengtilpasning. Fortettingen vil ødelegge bomiljø, natur og utsikt.
- **KU-forskriften §§ 8 og 10** – tiltak med vesentlig virkning krever konsekvensutredning. Dette er ikke gjennomført.
- **Sameloven § 4-1 og ILO 169** – krav om ivaretakelse av samiske interesser og konsultasjon. Ferdselsårer og tradisjonell bruk tas fra oss.
- **Kulturminneloven §§ 2, 3, 8** – plikter å beskytte kulturminner og landskap, også ikke-fredete spor.
- **Folkehelseloven §§ 4–5** – fremme trivsel og helse. Tap av sol, ro, nærnatur og friområder svekker folkehelsen.
- **Kommuneplan Markan 2017–2030** – tillater kun 6 boliger; planforslaget legger opp til ca. 68 boenheter.

Kort sagt: Planforslaget bryter med lov, plan og samvittighet.

Konsekvenser av planen

- Tap av sol, utsikt og kveldslys for eksisterende boliger
- Økt trafikk og støy
- Stengte ferdselsårer til skuterløyper og natur

- Ødelegger familieområder og tradisjonell samisk bruk
- Psykososiale og folkehelsemessige belastninger

Dette er ikke utvikling – det er overkjøring. Nye beboere kan velge om de vil flytte hit; jeg, og vi som bor her har ingen valgmulighet og blir tvunget til å bære konsekvensene.

Krav

Planforslaget for Ájastealli B6 må stanses og ikke vedtas. Det må returneres og erstattes av løsninger og områder som ikke ødelegger eksisterende bomiljø, samisk livsform og menneskers hverdag.

- Lovpålagt konsekvensutredning
- Ivaretakelse av samisk kultur, tradisjon og ferdsel
- Respekt for eksisterende bomiljø, familieområder og folkehelse

Ájastealli kan ødelegges med ett vedtak. Det kan aldri reverseres.
Dette er ikke bare et politisk valg – det er et spørsmål om samvittighet og hvilket ettermæle dere vil ha som politikere og hvilke verdier står høyt for Kautokeino kommune.

Med hilsen

May-Lise Triumf
Ajastealli 13 9520 Kautokeino
916 94 832 / maylisetriumf@hotmail.com

Fra: Eva Forsgren[efor@nve.no]
Sendt: 17.11.2025 14:38:58
Til: Kautokeino kommune[e-post@kautokeino.kommune.no]
Kopi: STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK[sftfpost@statsforvalteren.no];
Tittel: NVEs uttalelse - Offentlig ettersyn - Detaljregulering for Ájastealli B6 - Kautokeino kommune

You don't often get email from efor@nve.no. Learn why this is important

202212563-4

NVEs uttalelse - Offentlig ettersyn - Detaljregulering for Ájastealli B6 - Kautokeino kommune

Vi viser til oversendt dokumentasjon.

Om NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVE vil prioritere å gi konkrete innspill og uttalelser til reguleringsplaner der det bes om faglig bistand til konkrete problemstillinger. På grunn av stor saksmengde i forhold til tilgjengelige ressurser har ikke NVE kapasitet til å gå konkret inn i alle varsler om oppstart til reguleringsplaner. Etter en faglig prioritering gir vi bistand til de kommunene som har størst behov.

NVE innspill

NVE kan ikke se at våre fagområder berøres i planområdet, vi har derfor ingen merknader til planen. Men viser til vår generelle veiledning hvis det er noen spørsmål.

NVEs generelle veiledning
NVEs kartbaserte veileder for reguleringsplan er en veileder som leder dere gjennom alle våre fagområder og gir dere verktøy og innspill til hvordan våre tema skal ivaretas i reguleringsplanen. Vårt innspill er at dere går gjennom denne kartbaserte veilederen og bruker den i planarbeidet. Forslagstiller har ansvar for at disse interessene blir vurdert i planarbeidet.

Vi anbefaler også at dere bruker våre internettsider for arealplanlegging. Her er informasjon og veiledning lagt opp etter plannivå,
https://www.nve.no/arealplanlegging/

På NVEs internettsider finner dere også koblinger til veiledere og verktøy. Det ligger også mye arealinformasjon på NVEs kartløsninger.

Meld inn naturfareutredninger
Naturfareutredninger som er bestilt etter 01.01.2025 skal meldes inn til NVE i henhold til pbl § 2-4 og Forskrift om pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger. Vi ønsker også å få inn naturfareutredninger bestilt før denne datoen. Geotekniske grunnundersøkelser skal leveres inn til NGU via NADAG. Informasjon finnes her: Meld inn naturfareutredninger - NVE.

Dere kan ta kontakt med NVE dersom det er behov for konkret bistand i saken.

mvh

Eva Forsgren
Senioringeniør
Skred- og vassdragsavdeling - Region nord

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Telefon: 932 34 514
E-post: efor@nve.no
Web: www.nve.no

Statens vegvesen

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO
KOMMUNE
Bredbuktnesveien 6

9522 KAUTOKEINO

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Per Johnny Sara / 47414461	22/134404-4	2024/1719-14	04.12.2025

Tilbakemelding til offentlig ettersyn av detaljregulering for Ájastealli B6 – Kautokeino kommune

Viser til høring og offentlig ettersyn av 01.12.2025 av planarbeid i form av detaljregulering for Ájastealli B6 i Kautokeino kommune.

Saken gjelder

Følgende informasjon er hentet fra høringen: *Området reguleres til småhusbebyggelse og en del lengst nord legges til rette for mindre leilighetshybler.*

Statens vegvesens rolle i planleggingen

Vi har ansvar for at føringer i Nasjonal transportplan (NTP), Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vegnormalene og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringer blir ivaretatt i planleggingen. Vi skal bidra til å følge opp FNs-bærekraftsmål rettet mot transportsektoren gjennom oppfølgingen av NTP-målene hvor hovedmålet er et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i 2050. Under er det fem likestilte mål;

- Mer for pengene
- Effektiv bruk av ny teknologi
- Bidra til oppfyllelse av Norges klima- og miljømål
- Nullvisjon for drepte og hardt skadde og enklere reisehverdag
- Økt konkurranseevne for næringslivet.

Vi uttaler oss som forvalter av riksveg på vegne av staten, og som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor vegtransport. Vårt sektoransvar for vegnettet betyr at vi har et overordnet ansvar for at trafikksikkerhet, framkommelighet, universell utforming, klima og miljøhensyn og helhetlig bypolitikk ivaretas i alle planforslag som berører samferdsel.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Markveien 49A
9510 ALTA

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Gjennom vårt sektoransvar skal vi bidra til samarbeid mellom aktuelle myndigheter, næringsliv og innbyggerne med mål om en bærekraftig utvikling.

I denne saken uttaler vi oss som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor vegtransport.

Vår uttalelse til planforslaget

Planarbeidet berører ikke våre interesser som vegeier, men som sektormyndighet for vegtransporten. Som sektormyndighet er vi tillagt et generelt ansvar for å ivareta trafikksikkerheten og framkommeligheten i transportsystemet uavhengig av hvem som er vegeier.

I vårt innspill til oppstartsvarselet 10.08.2022 viste vi til at i det videre planarbeidet måtte det vurderes tiltak for å sikre trafikksikker skoleveg. Vi kan ikke se at dette er tilstrekkelig hensyntatt. I trafikkanalysen vises det til at planforslaget legger opp til videreføring av dagens situasjon ved at myke trafikanter henvises til å ferdes med øvrig trafikk noe vi syns er meget uheldig.

I vårt innspill til oppstartsvarselet for oppstart av planarbeid – detaljregulering av samisk barnehage og omsorgsboliger har vi påpekt at disse to sakene må ses i sammenheng da utbyggingen og utviklingen av området vil bidra til økt trafikkmengde og et endret trafikkbilde. At man i detaljreguleringen for (samisk barnehage og omsorgsboliger) planlegger for etablering av gang- og sykkelveg langs fylkesvegen anses som positivt.

I påvente av etablering av g/s bør det vurderes om dagens traktorvei til Ájastealli bør fysisk avstenges for bilister, da barn som skal til skolen sannsynligvis vil benytte denne som skoleveg.

Utover dette har vi ingen merknader til planforslaget.

Med hilsen

Øyvind Borch Mo
Seksjonsleder

Per Johnny Sara
Seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
FINNMARK FYLKESKOMMUNE, Postboks 701, 9815 VADSØ
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK, Postboks 700, 9815 VADSØ

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2026/385-3	Saksbehandler: Eli Synnøve Skum Hanssen	Dato: 18.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
5/26	Hovedutvalg for kultur og oppvekst	26.03.2026
2/26	Administrasjonsutvalget	07.04.2026
14/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
16/26	Kommunestyret	16.04.2026

Etablering av felles barneverntjeneste for Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune

Melding om vedtak sendes til:

- Kárášjoga gielda – Karasjok kommune
- Barnevernet i Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune

Det vises til:

- Samarbeidsavtale om tjenesteproduksjon og tjenesteutvikling imellom Karasjok og Kautokeino kommuner
- Prosjektplan Ávjovárri IPR 2025
- Kommuneloven § 20-4

Vedlegg:

1Prosjektplan interkommunalt samarbeid barnevernet i Karasjok og Kautokeino kommuner.docx
2Vertskommuneavtale barneverntjenester Guovdageainnu suohkan Kautokeino kommune og Kárášjoga gielda Karasjok kommune.docx
3Tilstandsrapport 2025
4Tilstandsrapport 2023 barnevern - rettet versjon.PDF
5Mulighetstudie av et barnevernsfaglig interkommunalt samarebeid imellom Karasjok og Kautokeino kommune_ 2023

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kommunene har gjennom samarbeidsavtalen i Ávjovárri IPR underskrevet en intensjonsavtale som rammer inn det administrative samarbeidet mellom kommunene. Formålet med intensjonsavtalen er å se på mulighetene et samarbeid vil gi for å sikre gode og likeverdige kommunale tjenester til innbyggerne i begge kommunene. Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune ser i lys av gradvis voksende oppgaver og økende sårbarhet som generalistkommuner, behov for å sikre og utvikle oppgaveløsningen, tjenesteyting og utvikling av samfunnet. For å møte utfordringene framover ønsker kommunene å vurdere om et utvidet og mer forpliktende samarbeid kan sikre god rettssikkerhet og likeverdige velferdstjenester til innbyggerne. Ivaretakelse og utvikling av samisk språk, kultur og interesser er spesielt viktig for kommunene, og et utvidet samarbeid av både strategisk og operativ karakter vil kunne styrke dette. Et tettere samarbeid mellom kommunene vil gi et betydelig bidrag til å styrke det samiske perspektivet på forvaltningspraksisen.

Koordineringsgruppen for det administrative samarbeidet i Ávjovárri IPR utarbeider en årlig handlingsplan med prioriterte satsingsområder for samarbeid. Den årlige handlingsplanen benyttes også til kommunenes søknad om skjønnsmidler fra Statsforvalteren. Fra den administrative prosjektgruppen for Ávjovárri var barnevernet satsingsområde i 2025 og dette prosjektet ble dermed gjennomført med økonomisk støtte fra Statsforvalteren. Det ble igangsatt en prosjektorganisering for arbeidet, der ansatte og barnevernledere i begge kommunene utgjorde arbeidsgruppe. Gruppa har levert prosjektrapport til kommunedirektørene for vurdering og rapporten er godkjent. Delprosjektleder og ansvarlig for fremdrift har vært prosjektleder for Ávjovárri interkommunale politiske råd (IPR).

Kommunestyret i Kárášjoga gielda -Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino har allerede etablert et vertskommunesamarbeid innenfor akutt beredskap i barneverntjenestene. Vedtak om dette ble besluttet i kommunestyret i Kautokeino kommune desember 2018 og i kommunestyret i Karasjok mars 2019.

Gjeldende avtale om akuttberedskap for barnevernet i Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune er som følger:

1. Karasjok er vertskommune for avtalen.
2. Samarbeidet ble iverksatt 01.01.2019 for å innfri kravet om ett forsvarlig barnevern.
3. Rådmann (nå kommunedirektør) fikk fullmakt til å godkjenne avtalen.
4. Den interkommunale beredskapsordningen skal evalueres innen utgangen av hvert kalenderår og har en gjensidig oppsigelsestid på 12 måneder

Statusrapport fra tjenestene og tilbakemeldinger fra arbeidsgruppa viser at samarbeidet om akutt-beredskapen har fungert etter avtale, også i perioder med lavere bemanning i kommunene.

KS konsulent (KSK) har i 2024 på vegne av Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune gjennomført en mulighetsstudie av interkommunalt samarbeid for barnevernstjenesten i begge kommunene. KSK anbefalte følgende:

1. Igangsette prosesser mot å utvikle et interkommunalt samarbeid mellom Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune
2. Gi ansatte og lederne sentrale roller i dette arbeidet

3. Sette som mål for arbeidet å utvikle et framtidsrettet og robust barnevern, med høy kompetanse og hvor det samiske kulturperspektivet står sentralt
4. Gi arbeidet nødvendig tid, og legge til rette for tillitsskapende prosesser og felles kulturbygging
5. Gjennom prosessen ha fokus på å sikre faglig forsvarlige tjenester for barn, unge og familier – i tillegg til et godt arbeidsmiljø og kvalitet i relasjonen til samarbeidspartnere
6. Tidlig vurdere rammebetingelser, som felles fagsystem, harmonisering av lønn, ulike personal goder etc.
7. Sikre en faglig kvalifisert leder med legitimitet i begge tjenestene, og en ledergruppe som sammen kan vise retning for den nye tjenesten.

Flertallet i arbeidsgruppa for utredning av et interkommunalt samarbeid innenfor barneverntjenestene anbefaler at kommunene inngår et vertskommunesamarbeid og etablerer en felles barneverntjeneste for Ávjovárri.

Et vertskommunesamarbeid innebærer ifølge Kommunal og distrikts departementets (KDD) veileder (2023) at en kommune (samarbeidskommunen) overlater oppgaver eller delegerer myndighet til en annen kommune (vertskommunen). Videre beskriver veilederen at et hovedformål med vertskommunemodellen er å legge til rette for interkommunalt samarbeid om lovpålagte og mer individrettede tjenester.

Vertskommunemodellen gir en generell adgang til å delegere myndighet til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift til vertskommunen. Vertskommunesamarbeid er derfor ofte den mest aktuelle samarbeidsformen ved oppgaver der det skal fattes enkeltvedtak.

Vertskommunemodellen vurderes å gi nærhet til tjenesten, samtidig som man opprettholder en nær tilknyttet kobling til andre kommunale tjenester hos vertskommunen. Dette beskrives som avgjørende faktorer for å opprettholde en effektiv og helhetlig tjenesteleveranse, der det skapes synergier gjennom vertskommunens basisorganisasjon. Organiseringen kan på sin side innebære redusert innflytelse for samarbeidskommunen(e), der organiseringen i praksis innebærer en bestiller-utførermodell mellom samarbeidskommunen(e) og vertskommunen.

KDDs veileder fastsetter at samarbeidsformen er godt egnet for oppgaver som krever spesialisert kompetanse. Dette fordi vertskommunesamarbeid kan gjøre det mulig å etablere enheter og fagmiljøer som er større og mer bærekraftige enn det som er mulig for kommuner hver for seg. Derfor kan også vertskommunesamarbeid være en løsning for å rekruttere fagkompetanse som den enkelte kommune alene kan ha utfordringer med.

Organiseringen benyttes ofte i forbindelse med samarbeid på en eller flere likende tjenester som ofte er lovpålagte eller preget av like krav til alle kommuner. Vertskommunesamarbeid brukes typisk ved samarbeid om oppgaver som innebærer myndighetsutøvelse, for eksempel tildelings- eller tilsynsoppgaver innen barnevern, sosiale tjenester eller helsetjenester.

Vertskommunesamarbeid vurderes som særlig egnet for samarbeid innen områder som er lite preget av politiske meningsforskjeller, og hvor arbeidet er mer lov- og regelstyrt.

Vertskommunesamarbeid kan også være en aktuell samarbeidsform for andre tjenester og oppgaver, slik som legevakt, krisesenter, brann og redningstjeneste, byggesaksbehandling, jord og skogbruksforvaltning, landbrukskontor og kulturskole. Vertskommunesamarbeidet gir også muligheten for en organisering med sterkere kobling mot politiske beslutningstakere ved opprettelsen av en folkevalgt nemnd. Bruk av folkevalgt nemnd er relativt sjeldent

anvendt, men kan anvendes i tilfeller hvor samarbeidsområdet har stor politisk interesse lokalt.

Vurdering:
I utredningen av det interkommunale samarbeidet, samt erfaringer fra andre interkommunale samarbeid, har prosessen hatt fokus på lovkrav-, rammer-, sårbarheter-, tjenester-, brukere og samarbeidet med samarbeidspartnere i kommunenes barneverntjeneste.

Det har vært, og vil bli satt av tilstrekkelig tid til planlegging, organisering og tilrettelegging av samarbeidet ved en eventuell oppstart av en felles tjeneste. Tjenestene har i dag felles fagsystem og noenlunde like ressurser som en samlet tjeneste vil kunne dra nytte av.

Ansatte og ledere har hatt klare roller i utredningen av et mulig samarbeid. Tillitsvalgte og overordnet leder for barneverntjenestene har deltatt som referansegruppe i prosjektet.

Det har vært gjennomført en risikovurdering med forslag til risikoreduserende tiltak. Det vil fremover være behov for å fortsette arbeid og prosess knyttet til identifiserte risikoer, virksomhetsoverdragelse, rammebetingelser, harmonisering av lønn, ulike personal goder etc. Det har vært en gjennomgang av internkontroll og rutiner i barneverntjenestene. Arbeidet med nye rutiner og samhandling mellom kommunene og samarbeidspartnere vil være en løpende prosess.

Et ønsket resultatmål for en felles barneverntjeneste er å sikre et framtidsrettet og robust barnevern, med høy kompetanse og hvor det samiske språk- og kulturperspektiv står sentralt. Herunder sikre større fagmiljø, opprettholde lovkrav og god kvalitet i barneverntjenestene, akuttberedskap og ordinær beredskap. Det er behov for å utvikle samarbeidsavtaler med eksterne som arbeider med tiltak for barn, unge og familier i kommunene, regionalt og nasjonalt.

Kommunene deler de samme utfordringene i forhold til kapasitet, kompetanse, sårbarhet og robusthet som gjør at det er krevende å tilby innbyggerne stabile tjenester over tid på ulike områder. Kommunene har felles utfordringer som arbeidsgivere når det kommer til å beholde og rekruttere samisk fagkompetanse. Begge kommunene har et felles grunnlag og sterk interesse for å ivareta og utvikle kommunene som samiske samfunn. Dette er viktig både på strategisk nivå for å tydeliggjøre særskilte behov og interesser, og i det operative samarbeidet for å sikre at tjenestene gis og utvikles i forhold til innbyggernes behov, knyttet til språk og kulturforståelse.

Nærmere om vertskommuneavtalen:

Når et vertskommunesamarbeid opprettes etter kommuneloven § 20-4, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet.

Samarbeidsavtalen skal inneholde bestemmelser om:

a. deltakerne i samarbeidet
b. hvem av deltakerne som er vertskommune
c. hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen
d. når oppgaver og myndighet skal overføres
e. hvilke av vertskommunens vedtak deltakerne skal underrettes om
f. hvordan det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen skal foregå
g. hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
h. hvordan samarbeidet skal oppløses

i. annet som etter lov skal fastsettes i avtale.

For å kunne levere gode tjenester lokalt vurderes det som nødvendig at vertskommunen har lokalt tjenestested i både Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune. Lønn til barnevernleder dekkes av kommunene med 50 % hver. Det foreslås en oppsigelsesfrist på 1 år fra oppsigelsdato dersom en kommune ønsker å tre ut av avtalen. Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune dekker husleie og nødvendig utstyr knyttet til kontoret i Guovdageaidnu - Kautokeino, mens Kárášjoga gielda - Karasjok kommune dekker husleie og nødvendig utstyr i Kárášjohka - Karasjok. Det må påbegynnes et arbeid med virksomhetsoverdragelse der HR, tillitsvalgte og ansatte i barneverntjenestene fra begge kommuner deltar.

Begge kommunestyrene må ha et likelydende vedtak for igangsettelse av samarbeidet.

Kommunedirektørens innstilling:

1. Barneverntjenestene i Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune organiseres som en virksomhet gjennom et administrativt vertskommunesamarbeid med virkning fra 01.10.2026.
2. Den nye enheten vil, etter søknad, hete barneverntjenesten i Ávjovárri.
3. Kárášjoga gielda - Karasjok kommune blir vertskommune for den nye enheten og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune blir samarbeidskommune.
4. Kommunestyret gir kommunedirektørene i Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune fullmakt til å inngå endelig avtale om administrativt vertskommunesamarbeid om barneverntjenester mellom kommunene jf. kommuneloven § 20-4 innen 30.06.2026. Kommunestyret orienteres om endelig underskrevet samarbeidsavtale.

SAKSPROTOKOLL I HOVEDUTVALG FOR KULTUR OG OPPVEKST - 26.03.2026

Behandling:

Oktasaš evttohus váldolávdegottis Mai-Lis Eira Buljo (JSL) bokte:

- Samarbeidet evalueres særskilt etter ett år, med egen sak til politisk behandling.

Oktasaš evttohus dohkkehuvvui ovttajienalaččat.

Leder fremmet kommunedirektørens innstilling til vedtak med det vedtatte tillegget. Kommunedirektørens innstilling med det vedtatte tillegget ble enstemmig vedtatt.

Innstilling:

1. Barneverntjenestene i Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune organiseres som en virksomhet gjennom et administrativt vertskommunesamarbeid med virkning fra 01.10.2026.

2. Den nye enheten vil, etter søknad, hete barneverntjenesten i Ávjovárri.

3. Kárášjoga gielda - Karasjok kommune blir vertskommune for den nye enheten og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune blir samarbeidskommune.

4. Kommunestyret gir kommunedirektørene i Kárášjoga gielda - Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune fullmakt til å inngå endelig avtale om administrativt vertskommunesamarbeid om barneverntjenester mellom kommunene jf. kommuneloven § 20-4 innen 30.06.2026. Kommunestyret orienteres om endelig underskrevet samarbeidsavtale.

- Samarbeidet evalueres særskilt etter ett år, med egen sak til politisk behandling.

SAKSPROTOKOLL I ADMINISTRASJONSUTVALGET - 07.04.2026

PROSJEKTPLAN FOR ORGANISERING AV FELLES BARNEVERNTJENESTE

GUOVDAGEAIDNU-KAUTOKEINO OG KÁRÁŠJOHKA-KARASJOK

Utvikling av felles barneverntjenester

Guovdageainnu suohkan-Kautokeino kommune og Kárášjoga gielda-Karasjok kommune

28.februar 2026

Innhold

Forord 3
1. Bakgrunn og mål for prosjektet 4
1.1 Samarbeidsavtale – Ávjovárri Interkommunalt politisk råd (IPR) 4
1.2 Intensjonsavtale - samarbeid om tjenesteproduksjon og tjenesteutvikling 5
1.3 Årlig handlingsplan og prioriteringer for det administrative samarbeidet 5
1.4 Vertskommuneavtale for akuttberedskap i barnevernet 5
1.5. Mulighetsstudie for interkommunalt samarbeid for barnevernstjenestene 5
1.6 Tilstandsrapporter fra barneverntjenestene 6
2. Organisering av hovedprosjektet i Ávjovárri 7
2.1 Organisering av arbeidet for delprosjekt barnevern 7
2.2 Prosess og milepæler 8
3. Analyse 10
3.1 Faglige føringer for det kommunale barnevernet 10
3.2 En samisk barnevernskontekst sett fra samiske barneverntjenester 12
3.3 Samisk språk og språkutviklingskommuner 14
3.4 Nåsituasjon for barneverntjenesten i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune 14
3.5 Nåsituasjon for barneverntjenesten i Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune 15
4. Kvalitetssikring og kritiske faktorer 15
4.1 Internkontroll 16
2.2 Risikovurdering og behov for risikoreduserende tiltak 16
5. Vurdering av alternative modeller 18
5.1 Vertskommunesamarbeid 18
5.2 Fagsamarbeid mellom kommunene 19
5.3 Valg av samarbeidsmodell og samarbeidsavtale 19
6. Forslag til organisering 20
6.1 Et framtidsrettet barnevern i Sápmi 20
6.1 Sentrale organisatoriske tiltak 20
6.2 Felles system og rutiner 21
6.3 Lokaler 21
6.3 Biler 21
6.4 Samarbeidsavtale 22
7. Arbeidsgruppas anbefaling 22
8. Overgang til drift, utvikling og evaluering 22

Forord

Barnevernet i Norge er både et forvaltningsorgan og en tjeneste rettet mot barn og familier. Det skal være barneverntjenester etablert i alle kommuner for å sikre at alle barn og unge i kommunen har mulighet for hjelp og målrettede effektive tiltak. Barneverntjenestene skal legge til rette for å sikre barns behov og rettigheter, og ha et aktivt forhold til samarbeidspartnere slik at barn og familier opplever at de blir møtt av et koordinert lag som sammen jobber for at det enkelte barn og unge i kommunen får gode oppvekst vilkår.

Kommunale barneverntjenester skal ha høy faglig kvalitet, kompetanse og gode
nok rammebetingelser for å være robuste nok for tillagte oppgaver og det gitte ansvar.

Kautokeino og Karasjok kommuner har i dag små barneverntjenester med få ansatte. Det har vært krevende å sikre stabil kvalitet over tid, noe som kan gi stor fare for avvik og lovbrudd. To kommuner for å løse barneverntjenestens oppgaver er bedre enn en. Det er derfor igangsatt en utredning for å vurdere en felles barneverntjeneste for Kautokeino og Karasjok for å styrke barnevernet som system og tjeneste til befolkningen.

Det ble nedsatt en arbeidsgruppe i 2025 som har utredet muligheten for et interkommunalt samarbeid sammen med referansegruppen og andre ressurser. Arbeidsgruppen takker for oppdraget og leverer prosjektrapport til kommunedirektører for videre prosess og beslutning.

Kautokeino, Karasjok 28. februar 2026

1. Bakgrunn og mål for prosjektet

Kommunens øverste politiske og administrative ledelse har det overordnede ansvaret for at barnevernstjenesten forvaltes i tråd med gjeldende regelverk og at tjenestene er forsvarlige. Kommunen har ansvar for styringen av barnevernet og for å ha en systematisk kontroll som sikrer at den kommunale barnevernstjenesten utfører sitt arbeid i tråd med regelverket, slik at barn og familier får den hjelpen de har behov for. Både kommuneloven og barnevernloven har bestemmelser som skal sikre dette. Kommuner som jobber godt med faglig utvikling av barnevernet og samordning av tjenestetilbudet, kjennetegnes ofte av at den politiske og administrative ledelsen er tett på arbeidet, vurderer kvaliteten i egne tjenester og stiller klare forventninger.

De to kommunene utgjør et stort geografisk område i Sápmi, og har en særlig felles interesse for å ivareta og utvikle samisk kultur og språk i tjenestene. Ivaretakelse og utvikling av samisk språk, kultur og interesser er spesielt viktig for kommunene og et utvidet samarbeid av både strategisk og operativ karakter vil kunne styrke dette. Et tettere samarbeid mellom kommunene vil gi et betydelig bidrag til å styrke dent samiske perspektivet på forvaltningspraksisen.

Arbeidsgruppa har gjennomgått dokumenter og forarbeid med forutsetninger og rammer, diskutert barnevernstjenester fra samiske perspektiver, hva som kan sikre kvalitet og robusthet, vurdert risiko og gevinster, gjennomgått felles rutiner og fagsystem og hatt prosesser med fokus på felles utvikling for et godt arbeidsmiljø.

Målet med å se på et felles samarbeid i barnevernet har vært å:

- Utvikle en robust og forsvarlig barneverntjeneste for Karasjok og Kautokeino kommuner
- Skape gevinster som mindre sårbarheter ved fravær og vakanser
- Utvikle barneverntjenesten med samisk perspektiv og kompetanse

Resultatmål ved prosjektet:

Mål for arbeidet å utvikle et framtidsrettet og robust barnevern, med høy kompetanse og hvor det samiske kulturperspektiv står sentralt. Herunder sikre:

- Større fagmiljø
- Opprettholde lovkrav og god kvalitet i barneverntjenestene
- Akuttberedskap og ordinær beredskap

1.1 Samarbeidsavtale – Ávjovárri Interkommunalt politisk råd (IPR)

Samarbeidsavtalen for Ávjovárri Interkommunale politiske råd mellom Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainno suohkan/ Kautokeino kommune er forankret i kommuneloven § 18-1.

Ávjovárri Interkommunalt politisk råd skal gjennom samhandling bidra til positiv utvikling for Ávjovárri Interkommunalt politisk råd og for deltakerkommunene. Rådet skal være aktiv pådriver og arbeide strategisk med samfunnsutvikling i regionen.

Rådet er medlemskommunenes felles drøftings- og samordningsorgan og har som formål å ivareta felles interesser og å styrke regionens utvikling. Rådet kan initiere handlingsprogram, prosjekter, samarbeid og utredninger i saker av regional karakter. Rådet kan også fungere som styringsgruppe

eller referansegruppe for aktuelle utredningsarbeider og opprette grupper knyttet til særskilte saker etter behov.

1.2 Intensjonsavtale - samarbeid om tjenesteproduksjon og tjenesteutvikling

Formålet med intensjonsavtalen er å se på mulighetene et samarbeid vil gi for å sikre gode og likeverdige kommunale tjenester til innbyggerne i begge kommunene, og rammer inn det administrative samarbeidet mellom kommunene. Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune ser i lys av gradvis voksende oppgaver og økende sårbarhet som generalistkommuner, behov for å sikre og utvikle oppgaveløsningen, tjenesteyting og utvikling av samfunnet. For å møte utfordringene framover vil kommunene vurdere om et utvidet og mer forpliktende samarbeid kan sikre god rettssikkerhet og likeverdige velferdstjenester til innbyggerne. Ivaretakelse og utvikling av samisk språk, kultur og interesser er spesielt viktig for kommunene og et utvidet samarbeid av både strategis og operativ karakter vil kunne styrke dette. Et tettere samarbeid mellom de kommunen vil gi et betydelig bidrag til å styrke dent samiske perspektivet på forvaltningspraksisen.

1.3 Årlig handlingsplan og prioriteringer for det administrative samarbeidet

Koordineringsgruppen for det administrative samarbeidet i Ávjovárri IPR utarbeider en årlig handlingsplan med prioriterte satsingsområder for samarbeid. Den årlige handlingsplanen benyttes også til kommunenes søknad om skjønnsmidler fra Statsforvalteren. For 2025 var barnevern et satsingsområde.

1.4 Vertskommuneavtale for akuttberedskap i barnevernet

Kommunestyret i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino har en etablert samarbeidsavtale om interkommunalt akuttberedskap i barneverntjenesten. Vedtak ble gjort av kommunestyret i Kautokeino kommune desember 2018 og av kommunestyret i Karasjok mars 2019.

Gjeldende avtale om akuttberedskap for barnevernet i Kautokeino og Karasjok er som følger:

1. Karasjok er vertskommune for avtalen.
2. samarbeidet ble iverksatt 01.01.2019 for å innfri kravet om ett forsvarlig barnevern.
3. Rådmann (nå kommunedirektør) fikk fullmakt til å godkjenne avtalen.
4. Den interkommunale beredskapsordningen skal evalueres innen utgangen av hvert kalenderår og har en gjensidig oppsigelsestid på 12 måneder

Statusrapport fra tjenestene og tilbakemeldinger fra arbeidsgruppa viser at samarbeidet om akutt-beredskapen har fungert etter avtale, også i perioder med lavere bemanning i kommunene.

1.5. Mulighetsstudie for interkommunalt samarbeid for barnevernstjenestene

KS konsulent (KSK) har på vegne av Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune gjennomført en mulighetsstudie av interkommunalt samarbeid for barnevernstjenesten i begge kommunene.

KSK har jobbet gjennom dialog med barneverntjenestene, og det har vært gjennomført semistrukturerte intervju med ledere og ansatte i barneverntjenestene. Tillitsvalgte og verneombud i begge kommunene har vært invitert til intervju.

Målet med mulighetsanalysen var å gjøre Karasjok og Kautokeino kommune bedre i stand til å vurdere om et formalisert samarbeid rundt barneverntjenestene vil gi mulighet for økt kvalitet og robusthet på tjenesteområdet.

Kommunen fikk oversendt rapport fra KSK oktober 2024, og denne ble da gjennomgått med barnevernsledere og medarbeidere i barnevernet i begge kommuner.

Rapportens anbefaling var:

"*Etter en totalvurdering av tallmateriale fra Kostra, SSB og innsikt gjennom intervjuer av ledere, ansatte og fagforening anbefaler KS Konsulent at det igangsettes et arbeid for å etablere et interkommunalt samarbeid innen tjenesteområdet barnevern mellom kommunene Karasjok og Kautokeino. Begge kommunene har i dag små tjenester med høy sårbarhet ved sykemeldinger/vakanser. Det er krevende å sikre stabil kvalitet over tid, noe som gir stor fare for avvik/lovbrudd. Lovkravet som faglig forsvarlige tjenester er i dag personavhengig, og vil bli vanskelig for kommunene å innfri om nøkkelpersoner slutter*".

Det ble derfor anbefalt følgende:

1. Igangsette prosesser mot å utvikle et interkommunalt samarbeid mellom Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune
2. Gi ansatte og lederne sentrale roller i dette arbeidet
3. Sette som mål for arbeidet å utvikle et framtidsrettet og robust barnevern, med høy kompetanse og hvor det samiske kulturperspektivet står sentralt
4. Gi arbeidet nødvendig tid, og legge til rette for tillitsskapende prosesser og felles kulturbygging
5. Gjennom prosessen ha fokus på å sikre faglig forsvarlige tjenester for barn, unge og familier – i tillegg til et godt arbeidsmiljø og kvalitet i relasjonen til samarbeidspartnere
6. Tidlig vurdere rammebetingelser, som felles fagsystem, harmonisering av lønn, ulike personal goder etc.
7. Sikre en faglig kvalifisert leder med legitimitet i begge tjenestene, og en ledergruppe som sammen kan vise retning for den nye tjenesten

Mulighetsstudiet er et vedlegg til denne rapporten.

1.6 Tilstandsrapporter fra barneverntjenestene

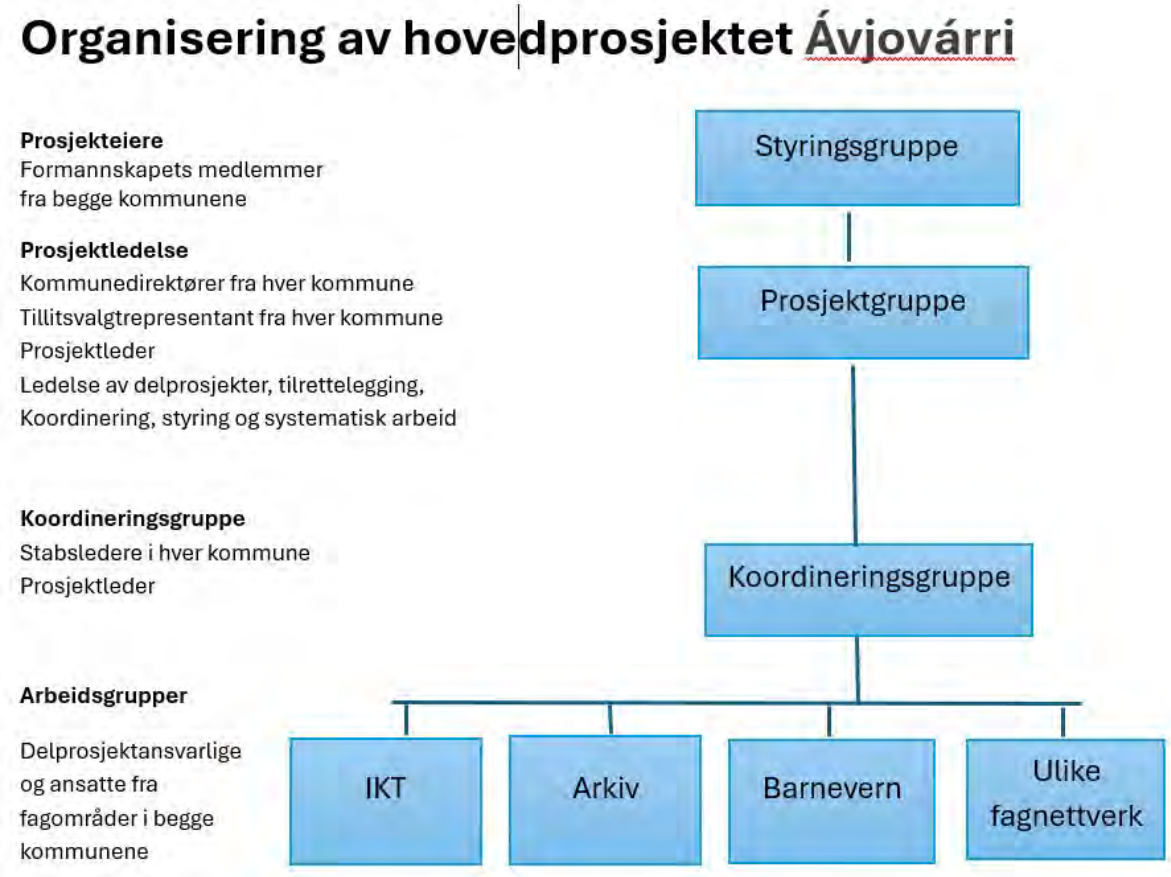
Fra 1.1.2021 er det lovbestemt at kommunestyret minst én gang i året skal få en redegjørelse om tilstanden i barnevernstjenesten, jf. barnevernsloven § 15-3, 5.ledd. Formålet med rapporteringen er å gi kommunestyret en helhetlig oversikt over barnevernets situasjon i kommunen, og å legge til rette for nødvendige vurderinger og tiltak der det er behov for forbedringer.

Tilstandsrapporten er en årlig gjennomgang av status og kvalitet i det kommunale barnevernet. Den gir innsikt i utviklingstrekk, utfordringer og sentrale problemstillinger i tjenesten. Rapportene skal bidra til økt kunnskap og bevissthet om både styrker og forbedringsområder i barnevernstilbudet.

Tilstandsrapportene fra barneverntjeneste i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune viser status for den enkelte barneverntjenesten, og de siste tilstandsrapportene er vedlegg til denne rapporten.

2. Organisering av hovedprosjektet i Ávjovárri

Organisering av hovedprosjektet i Ávjovárri er som følger:

2.1 Organisering av arbeidet for delprosjekt barnevern

Ansatte og lederne i barneverntjenestene i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har hatt sentrale roller i utredningen av et interkommunalt samarbeid i barnevernet. Arbeidet har vært gitt nødvendig tid etter tilgjengelige ressurser og ansattes behov. Det har vært lagt til rette felles møter for tillitsskapende prosesser og felles kulturbygging. Arbeidsgruppa har hatt fokus på å sikre faglig forsvarlige tjenester for barn, unge og familier - i tillegg til et godt arbeidsmiljø. Det har vært gode rammebetingelser for arbeidet, med økonomisk støtte fra Statsforvalteren.

Deltakere i prosessen har vært:

- Prosjekteiere: Kommunedirektører
- Delprosjektleder, prosjektkoordinator Ávjovárri
- Arbeidsgruppe: barnevernsleder og ansatte i barnevernstjenestene
- Referansegruppe: enhetsleder barn, unge og familie (Kárášjoga /Karasjok), kommunalleder oppvekst (Guovdageainnu /Kautokeino) og tillitsvalgtrepresentant fra begge kommunene.

Delprosjektleder har hatt ansvar for prosjektstyring i delprosjektet, og rapportert på fremdrift og resultater til kommunedirektør i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune. Prosjektleder skulle sikre fremdrift og legge til rette for at prosjektet ble gjennomført som planlagt.

Arbeidsgruppa med barnevernledere i begge kommunen har lagt til rette for at interne ressurser brukes for gjennomføring av de ulike delene/ fasene i prosjektet. Prosjektarbeidet er gjennomført med aktiv medvirkning gjennom utstrakt bruk av arbeidsgruppemetodikk.

Referansegruppe/stabsleder har hatt ansvar for oppfølgning av arbeidsmiljølovens bestemmelser og arbeidsforhold j.fr linje/lederansvaret.

Arbeidsgruppens hovedmål har vært:

- Utarbeide en rapport med anbefaling om organisering av interkommunalt samarbeid innenfor barnevernstjenesten mellom Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune
- Etablere et godt grunnlag i personalgruppen for videre interkommunalt samarbeid mellom Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune
- Rapporten skal ta utgangspunkt i at kommunen skal utvikle et framtidsrettet og robust barnevern, med høy kompetanse og hvor det samiske kulturperspektiver står sentralt.
- Rapporten skal være forankret blant ansatte og ledere i begge kommuners barnevernstjeneste.

Rammer og regelverk i prosjektet er styrt av regelverk innenfor barnevernloven og gjeldende lovverk for ansatte. Ansvaret for oppfølgning av ansatte i prosessen har vært i linja gjennom overordnet leder.

Det har vært arbeidsmøter med ansatte og andre interne og eksterne, besøk fra,- og besøk til andre kommuner som har etablert interkommunalt samarbeid.

2.2 Prosess og milepæler

Utredningen av det interkommunalt samarbeid har hatt følgende prosess:

Mai 2025	13.mai i Guovdageainnu/Kautokeino: Møte i administrativ prosjektledelse, igangsettelse av utredningen. 21.mai i Kárášjoga /Karasjok: Lederoppstart med tidsplan, sikre ansatte og ledere sentrale roller i arbeidet: Utarbeidelse av prosjektplan, avtale prosess og milepæler. Opprettelse av felles digital plattform/kanal for dokumenter og kommunikasjon. Avklaring av roller og ansvar i prosessen: Informasjon internt i barneverntjenestene om igangsettelse, forankring, oppfølgning av oppgaver og arbeid mellom samlingene, deltakelse og ressursbruk. Ansvar: Barnevernledere Informasjon internt til andre enheter i kommunene om pågående arbeid. Ansvar: Kommunalleder og enhetsleder Informasjon om fremdrift til styringsgruppe, prosjektgruppe, og koordineringsgruppe i IPR- hovedprosjektet: Ansvar: Prosjektleder IPR Personalansvar og fagansvar i prosessen: Følger ansvar gitt for personal, - og fagansvar i kommunene.

	Ansatte som av ulike årsaker ikke kunne delta, orienteres og medvirket i prosessen gjennom lederoppfølgning i linja og samtale med delprosjektleder. Delprosjektleder har bistått og hatt møter med de lokale barnevernskontorene og andre etter ansvarsområder og behov.
Juni 2025	19.juni: Muntlig orientering om handlingsplan og prioritert område barnevern til kommunestyrene i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune Videre arbeid med prosjektplan. Gjennomgang av bakgrunnsdokumenter for arbeidet. Kontakt med andre interkommunale barneverntjenester.
August 2025	21.august: Arbeidsgruppemøte i Guovdageainnu / Kautokeino Tema: Nåværende status ifht mulighetsstudie, med gjennomgang av beskrivelser og definisjon av utfordringer i mulighetsstudien. Å jobbe i gode team og fellesskap, teambuilding. Igangsette utviklingen av et framtidsrettet og robust barnevern, med høy kompetanse og hvor det samiske kulturperspektiver står sentralt, med prosjektplan som styringsdokument. Identifisering av mulig samarbeid mulige samarbeidsformer. Erfaringer fra andre interkommunale barneverntjenester, med besøk fra Vestre Varanger barnevern for deling av erfaringer Fordeling av oppgaver i arbeidsgruppa. Utvikle prosjektplan i felles digital plattform mellom arbeidsmøtene. Organisering og metodisk tilnærming. Identifisering av kritiske faktorer og sårbarheter.
September 2025	10. september: Digitalt møte mellom leder for NAV Ávjovárri og arbeidsgruppa med erfaringsdeling. 26.September: Digitalt møte med representanter fra Statsforvalteren, referansegruppa, ledere for barneverntjenestene om status og fremdrift, samt bemanningssituasjonen i barneverntjenestene.
Oktober 2025	22.-23. oktober: Arbeidsgruppemøte i Kárášjoga /Karasjok Tema: Kartlegging og identifisering av oppgaver. Status barneverntjenestene i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune Risikoreduserende tiltak og kritiske faktorer i prosjektet. Internkontroll. Teamarbeid fremover. Arbeidsformer og rutiner. Teambuilding Systemer IT. Arbeid med risikoreduserende tiltak. Anbefale organisering og mulig samarbeidsform. Fordeling av oppgaver fremover. 30. Oktober: Digitalt møte mellom arbeidsgruppa og IT i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune om fagsystem, integrasjon, skjema for risikovurdering og aktuelle forberedelser. 30. oktober: Digitalt møte med ansatte som ikke kunne delta i arbeidsgruppa

	31.Oktober: Digitalt møte i administrativ prosjektledelse og representanter fra Statsforvalteren – status og fremdrift
Desember 2025	4.desember: Orientering om prosjektet til AMU, Karasjok 16.desember: Planlagt orientering om prosjektet til AMU Kautokeino – utgått, gjøres senere.
Januar 2026	6.-7. Januar Arbeidsgruppemøte i Guovdageainnu / Kautokeino Arbeid med risikoanalyse og prosjektrapport. 13. Januar: Digitalt møte mellom delprosjektleder og representant fra Porsanger kommune, om Midt Finnmark barneverns-samarbeid. 14. Januar: Digitalt møte i referansegruppa 16. Januar: Deler av arbeidsgruppa besøkte barneverntjenesten i Alta, erfaringsdeling fra interkommunalt samarbeid mellom Loppa, Kvænangen og Alta 19. januar: Digitalt arbeidsgruppemøte med oppsummering 23.januar: Digitalt møte referansegruppa
Februar 2026	28. februar: Rapport til kommunedirektører
Mars - april 2026	Revidering av nåværende vertskommuneavtale om akuttberedskap og videre prosess og beslutning om fremtidig samarbeidsform

3. Analyse

3.1 Faglige føringer for det kommunale barnevernet

Barnevernlovens bestemmelser for kommunene – litt generelt om barnevernet:

Barnevernloven er styrende for barnevernets arbeid, og kommunene har både generelle og spesielle oppgaver i henhold til barnevernloven. Kommunene har ansvar for å utføre de oppgavene i barnevernloven som ikke er lagt til et statlig organ. Det finnes en rekke forskrifter og veiledere for utførelse av barnevernsarbeidet.
Barnevernloven viser til at det i hver kommune skal det være en barnevernstjeneste som utfører oppgaver etter barnevernloven og barneverntjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid, og tjenesten skal ha en leder. Barnevernsloven regulerer det norske barnevernets organisering, formål og maktutøvelse. Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken. Samiske barns særskilte rettigheter skal ivaretas.

Barnevernet skal først og fremst være en hjelpetjeneste selv om loven åpner for svært inngripende tvangstiltak i familiesfæren. Loven slår fast at tiltak for å sikre barns omsorg, beskyttelse og trygge oppvekst ikke skal være mer inngripende enn nødvendig. Den vektlegger samtidig at å sikre barnets beste er lovens overordnede formål, og dette hensynet skal veie tungt i barnevernets vedtak. Kommunene skal fremme gode oppvekstsvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utsetter sin utvikling for fare. Kommunene skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier, arbeide med og vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide. Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har ulike sektorplaner for barn og unge, men ikke en helhetlig forebyggende plan.

Barneverntjenestene skal samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi barnet et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Kommunene skal

samordne tjenestetilbudet etter dette. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet. Dette må følges opp i det videre arbeidet for et interkommunalt samarbeid Kautokeino og Karasjok.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter privatskolelova § 6-1. Barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester har rett til å få utarbeidet en individuell plan. Barneverntjenesten bør også samarbeide med frivillige organisasjoner som arbeider med barn og unge.
Barnevernloven ble oversatt til samisk i 2026.

Kilder:
Loven på norsk Lov om barnevern (barnevernsloven) - Lovdata
Loven på samisk nl-20210618-097-01-01.pdf

Barnevern reformen som trådte i kraft fra 2022 har gitt kommunene et økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernsarbeidet. Målet med reformen er å styrke kommunens innsats på det forebyggende arbeidet og tidlig innsats. Det er et mål at flere barn og unge skal få rett hjelp til rett tid. Tilbudet til barn og unge skal i større grad tilpasses lokale forhold, og rettsikkerheten til barn skal bli bedre. Finansieringsordningene endres, ved at refusjon for fosterhjem avvikles og legges til kommunerammen. Egenandelene ved bruk av statlige tiltak økes. Kommunen får videre et helthetlig ansvar for oppfølging og veiledning av fosterhjem og det er gjort endringer i Bufetats (Barne, ungdoms og familieetatens) tilbud av hjelpetiltak. Reformen legger også opp til at ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektivt.

Kilde: Hva er barnevernsreformen? | Bufdir

Mer kunnskap – bedre barnevern (2018-2024) er en kompetansestrategi for det kommunale barnevernet som skal bidra til at barn, unge og familier møter ansatte med høy faglig kompetanse og tjenester av god kvalitet. Strategien er en del av Barnevernsreformen. Kommunene skal gjennom denne strategien få bedre muligheter til å bygge opp gode lokale tjenester og tilbud. I ny lov om barneverntjenester som trådte i kraft 01.01.22 stilles det krav til utdannelse og erfaring for personell i barneverntjenesten. Det innføres krav om barnevernfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå (evt. bachelor/videreutdanning) for ansatte i barneverntjenesten som skal utføre kjerneoppgaver. Kravene gjelder også for leder og stedfortreder for leder. Kravene gjelder fra 2031.

Kilde: Mer kunnskap – bedre barnevern

Stortingsmelding 6 Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO ble behandlet i Stortinget 24.04.20. Meldingen legger fram en rekke tiltak for å forbedre utdanningssystemet og sikre et godt tilpasset pedagogisk tilbud for alle barn og elever. Sentrale tiltak som nå er vedtatt innenfor skolens kontekst handler om å styrke det tverrfaglige samarbeidet og å sette i gang et varig kompetanseløft på inkluderende praksis og det spesialpedagogiske feltet for ansatte i skoler og PPT.

Kilde: Meld. St. 6 (2019–2020)

Det handler om Norge (NOU 2020:15) omhandler konsekvenser av demografiendringer i distriktene. I rapporten drøftes fordeler og ulemper i valget mellom desentralisering av tjenester og økt rekkevidde for tjenester. Med en forutsetning om at kvaliteten på tjenesten er lik, er det vanskelig å finne prinsipielle argumenter mot kortreiste tjenester. Trenden i Norge de siste tiårene viser at mange tjenestetilbud i distriktene sentraliseres, men at det samtidig jobbes for at det blir enklere å nå eller bli nådd av tilbudene. Det skjer en gradvis regionsforstørrelse. Måten vi reiser på, og utviklingen av digitale løsninger har virket fremmende på utviklingen. Spesialisering er en drivkraft i utviklingen. Gjennom spesialisering og større fagmiljøer kan det legges grunnlag for økt kvalitet og likebehandling i tjenester. Viktig her er å trekke frem behovet for tidskritiske tjenester, der barneverntjenesten er en del av den grunnleggende tryggheten i nødsituasjoner, som også eksempelvis politi, brann og helse/ambulansetjenester.

Kilde: NOU 2020: 15

NOU St Meld 17 (2024-2025) Samisk språk, kultur og samfunnsliv Kommunale tjenestetilbud til samiske innbyggere tar opp samiske barns rettigheter gjennom et barnevern som ivaretar samiske barns kulturelle og språklige rettigheter. Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Denne retten følger også samiske barn som er under barnevernets omsorg. Meldingen viser og til barnevernslovens flere bestemmelser som skal bidra til å ivareta barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn. Meldingen er viktig for alle samiske barn i Norge.

Kilde: Meld. St. 17 (2024–2025)

3.2 En samisk barnevernskontekst sett fra samiske barneverntjenester

Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune er levende samiske samfunn, som gjenspeiles i visjoner og verdigrunnlag i overordnet planverk som «*Den samiske pulsåren - bygda der kulturer møtes»* og *«Ofelaš Sámis – Veiviseren i Sápmi».* Overordnede planer i kommunene trekker frem ønske om å utvikle og ta tak i utfordringer. Kommunene har utarbeidet egne kunnskapsstatuser som skal ligge til grunn for videre satsinger. Barnevern er et kommunalt ansvar og innebærer at både deler og helheten i arbeid med barn, unge og familier følges opp gjennom eksempelvis forebyggende planverk og organisatoriske tiltak. Mobilisering av innsats må skje gjennom virkningsfulle tiltak både på individ og i lokalsamfunnsnivå, og fra både kommunale og statlige tjenester og myndigheter.

Barnevernet i Norge skal i sitt arbeid ta hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken. Samiske barns særskilte rettigheter skal ivaretas. Dette innebærer i praksis at barnevernet skal kartlegge om barnet har samisk bakgrunn tidlig i saken og sikre språk og kulturkompetanse i saksbehandlingen. Barnevernet skal vurdere samisk språkbruk og sosiale nettverk ved tiltak og eventuelle plasseringer. Det skal også samarbeides med familie, nettverk og eventuelt samiske organisasjoner hvis dette er relevant.

Norge har ikke en egen barnevernstjeneste for samiske barn, og har integrert arbeidet inn i norsk forvaltningspraksis. Barnevernstjenesten skal likevel gi et likeverdig tilbud som tar hensyn til samiske barns kulturelle og språklige identitet som urfolk. Dette er lovfestet i den nye barnevernsloven fra

2023. Norske myndigheter har derfor klare nasjonale og internasjonale forpliktelser overfor det samiske folket. Dette står blant annet i FNs erklæring om urfolksrettigheter, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, ILO-konvensjon nr. 169. og i barnekonvensjonen.
Forskning og praksis viser at barnevernssystemet i Norge er ikke tilpasset til et eget samisk barnevern. Det samiske barnevernsarbeidet styres i hovedsak av barnevernsarbeidere selv, og det er opp til hver enkelt barnevernsarbeider å bruke sin egen kulturforståelse og kunnskap i arbeidet sitt med samiske brukere. Derfor er det et pressende behov for å ha nok barnevernsarbeidere med kompetanse innen samisk språk og kultur i de samiske barnevernstjenestene.

Det er sentralt at barnevernsarbeidere i kommunene må forstå barnet og familiens kultur og kontekst for å kommunisere på en god måte. Lokalkunnskap er også en del av helheten rundt barn og deres familier og nettverk. Når ansatte arbeider med barnets beste for øyet, forutsettes det at barnevernsarbeideren har kompetanse om de lokale samfunnene og kulturelle forhold. Det innebærer kunnskap om samiske barns levemåter, oppvekst og verdiområder.

Ansatte i barneverntjenesten besitter omfattende kunnskap om samiske forhold, både gjennom formell utdanning og personlige erfaringer. De er også bevisste på sitt ansvar for å sikre at samiske barn og deres familier får ivaretatt sine rettigheter, som inkluderer å bevare og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Samisk språk og kultur vektlegges i barnevernsarbeidet i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune, og tjenestene tilbys både på samisk og norsk. Disse to tjenestene er de eneste i Norge med en slik kompetanseprofil, hvor alle ansatte snakker samiske språk. Barnevernet skal jobbe aktivt for å utvikle tjenester og tilbud av høy faglig kvalitet i tråd med samisk tradisjon. Kunnskap om språk og kultur er med på å etablere trygghet og tillit for barn og familier. Derfor er barnevernsarbeiderens språk- og kulturkompetanse så viktig i møte med samiske familier.

Den samiske kommunikasjonsformen er ofte indirekte, noe som gjør at barnevernsarbeidere må kjenne til kulturen for å forstå det som blir sagt imellom linjene. Det å kunne spørre om det tause og usikre for å avklare og identifisere utfordringer, samt få bekreftelser på situasjoner og det barn og familier står i. Et behov for hjelp kan komme til uttrykk etter en lang samtale, som gjør at barnevernslederen må ha sensitivitet for kulturell tolkning. Dette er kunnskap omsatt i praksis.

Når noen er i en følelsesmessig vanskelig sitasjon, erfares det at morsmålet står nærmest i kommunikasjon med andre. Som oftest er det gjennom barndomsspråket man lærer nyansene for å uttrykke følelser, og derfor er det spesielt viktig når sensitive saker diskuteres. Ved å snakke personens morsmål, legger det til rette for en bedre kommunikasjon. Ved at barnevernsarbeidere snakker personens morsmål, er det mindre risiko for misforståelser og feil mellom partene, og på denne måten skapes det tillit. Det er en måte å vise bekreftende kommunikasjon på. Når man blir sett og forstått, føler man på en bekreftelse fra den andre. Bekreftende kommunikasjon er motiverende, skaper trygghet og tillit, og kan være avgjørende for å bygge en god relasjon. Dette er trukket frem også i forhold til helsetjenester for den samiske pasient.

I små samiske kommuner kan habilitetsutfordringer ofte oppstå fordi tjenestene lever i et tett lokalsamfunn hvor ansatte, brukere og samarbeidsaktører ofte kjenner hverandre personlig eller gjennom slektskap, næring eller kulturfellesskap.

Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune arbeider med å synliggjøre samiske symboler, markører, kjennetegn og interiør i barnevernets lokaler. Dette er eksempelvis å ha samiske skilter på dørene, brosjyrer/plakater på samisk, innrede lokalene med

samisk kunst, bilder, ha interiør med samisk motiv, samisk inspirert nøkkel-bånd. På den måten er tjenestene med på å synliggjøre det samiske i møte med barn og familier.

Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har hatt felles akuttvakt fra 01.01.2019. Det er krav om samisk språkkompetanse for å inngå i barnevernsvaktordningen. Dette for å sikre at personer som tar kontakt har muligheten til å kommunisere på samisk, og erfaringene fra barneverntjenestene viser at dette er positivt for samhandlingen.

3.3 Samisk språk og språkutviklingskommuner

Kautokeino og Karasjok kommuner er, sammen med Tana og Nesseby kategorisert som to av fire språkutviklingskommuner i Norge. Denne kategorien har de største forpliktelsene overfor befolkningen. Kommunene skal bruke samisk internt i den kommunale administrasjonen og i kommunestyret. Befolkningen har også:

- Rett til samtidig muntlig svar på samisk
- Rett til skriftlig svar på samisk
- Rett til å bruke samisk (både skriftlig og muntlig) i domstolene og husleietvistutvalget
- Rett til å bruke samisk muntlig overfor politi og påtalemyndighet
- Rettigheter til å bruke samisk i kriminalomsorgen
- Rett til å bli betjent på samisk i offentlige helse- og omsorgsinstitusjoner og barnevernsinstitusjoner
- Rett til samiskspråklige tjenester fra Den norske kirkes menigheter

Annet:
- I språkutviklingskommuner skal samisk være likestilt med norsk internt i den kommunale administrasjonen og i kommunestyret. (ny – tidligere var dette valgfritt)
- Kommunen skal drøfte utfordringene for samiske språk i kommunens planstrategi. Kommunen skal sette overordnede mål for å styre samisk språk i kommunen.

Kilde: www.sametinget.no

3.4 Nåsituasjon for barneverntjenesten i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune

Kárášjoga gielda/Karasjok kommune er landet nest største kommune med et areal på 5464 km2. Kommunens administrasjonssted og tettsted er Karasjok. Rundt 80 % av kommunens innbyggere er samisktalende. Samisk og norsk er likestilte som forvaltningsspråk. Kommunen har 2584 innbyggere. hvorav 17 % av befolkningen er under 17 år.

Barnevernstjenesten ledes av barnevernleder. Barnevernlederen har det faglige ansvaret for tjenesten, inkludert å sikre at saksbehandlingen gjennomføres i tråd med lovverk, forskrifter og kommunale retningslinjer.

Alle ansatte ved tjenesten er tospråklig, med samisk og norsk språk. Tjenesten jobber etter generalistmodellen. Barnevernstjenesten bruker samme fagsystem som barnevernstjenesten i Kautokeino. Barneverntjenesten har 3 stillinger, ingen egne kontoransatte. Tjenesten har i virkeligheten vært lavere bemannet siste år og har fra oktober 2025 engasjert eksternt vikarbyrå for å opprettholde kontinuitet i arbeidet.

Barnevernstjenesten er organisert under enheten barn, unge og familieenhet. Enheten består av følgende tjenester; flyktning tjeneste, PP-tjeneste og barnevernstjenesten. I tillegg er barnehage, skole og voksenopplæring en del av enheten. Enheten ledes av enhetsleder som også er nærmeste leder til barnevernsleder.

Barnevernstjenesten har interkommunalt samarbeid med Kautokeino barnevernstjeneste om akuttberedskap- barnevernvakt. Karasjok kommune er vertskommune for dette samarbeidet.

Kommunen har lang erfaring og tiltakskompetanse på metoder innenfor fagområder som ICDP og PMTO, og har en samarbeidsavtale med familievernkontoret.

3.5 Nåsituasjon for barneverntjenesten i Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune

Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune er landet største kommune ned et areal på 9707 km. 2. Kommunens administrasjonssted er i Kautokeino. Rundt 95 % av innbyggerne snakker nordsamisk. Samisk og norsk er likestilte som forvaltningsspråk. Kommunen har 2877 innbyggere, hvorav 21 % av befolkningen er under 17 år. Barneverntjenesten har 3,5 stillinger, som ledes av én barnevernleder, i tillegg til to saksbehandlere og en kontorfaglig ansatt. Barnevernlederen har det faglige ansvaret for tjenesten, inkludert å sikre at saksbehandlingen gjennomføres i tråd med lovverk, forskrifter og kommunale retningslinjer.

Kommunen har tiltakskompetanse på PMTO, sinnemestring og ICDP.

Barneverntjenesten i Kautokeino kommune er organisert som en del av Kultur- og oppvekstenheten i kommunen. Enheten består av flere avdelinger som tilbyr tjenester rettet mot barn og unge, blant annet gjennom barnehager, skoler og andre oppvekstiltak. Hver avdeling ledes av en virksomhetsleder, mens det overordnede ansvaret for hele enheten ligger hos kommunallederen for Kultur og oppvekst.

Barneverntjenesten i Kautokeino opererer etter generalistmodellen, men arbeidsoppgavene fordeles basert på de ansattes erfaring og kompetanse. Dette sikrer at hver sak får den beste tilgjengelige kompetansen og håndteringen, samtidig som det samiske perspektivet ivaretas i alle ledd av tjenesten. Ved barneverntjenesten finnes det god kompetanse på samisk språk og kultur. Alle ansatte i barnevernet i Kautokeino er tospråklig, med samisk og norsk språk. Dette er en viktig ressurs i møte med barn og familier i Kautokeino, da det bidrar til kulturforståelse, trygghet og bedre kommunikasjon. Kunnskap om samiske tradisjoner og verdier gjør at tjenesten kan tilpasse tiltak og veiledning på en måte som oppleves relevant og respektfull for familiene.

4. Kvalitetssikring og kritiske faktorer

Kvalitet er et vidt begrep og har mange elementer i seg avhengig av tjenestens formål. I barnevernet handler det bl.a. om å levere forsvarlige, virkningsfulle, trygge og individuelt tilpassede tjenester basert på barnets beste, med høy faglig standard, god bruker- og barnemedvirkning, ha solide systemer for veiledning, kompetanseheving og helhetlig samarbeid for å styrke både barn, unge, familier og ansatte.

4.1 Internkontroll

Internkontroll og kvalitetsforbedringsarbeid henger sammen. Kvalitetsforbedring er en kontinuerlig prosess som handler om å finne ut hva som kan bli bedre, sette i gang tiltak, sjekke om tiltakene virker og justere dem basert på behov.

Begge barneverntjenestene har utarbeidet internkontroll for de lokale barneverntjenestene, som kan sammenstilles i et eventuelt felles internkontrollsystem for barneverntjenestene. Internkontroll i barneverntjenesten revideres jevnlig og etter lovkrav.

Arbeidsgruppa har sett på mulighetsstudiet og nåværende situasjon, for å definere hva som er avgjørende for at prosjektet skal lykkes. Herunder fallgruver fra andre kommuners erfaringer på interkommunale samarbeid. Risikoreduserende tiltak er diskutert og må følges opp videre.

2.2 Risikovurdering og behov for risikoreduserende tiltak

Vedlagte skjema viser noen sentrale risikoelementer med forlag til nye tiltak ved beslutning av ny struktur gjennom et vertskommunesamarbeid.

Risikoelement - Uønsket hendelse	**Forslag til tiltak**	**Kommentarer**
Store geografiske avstander fører til mange reiser for ansatte.	Barneverntjenesten har kontor med ansatte i begge kommuner for å sikre nærhet og tilgjengelighet. Avtale arbeidstid og arbeidssted med ansatte ved virksomhetsoverdragelse og ved nye ansettelser. Gode og fleksible arbeidstidsbestemmelser for ansatte. Bruk av digitale plattformer og møter som ikke trenger være fysiske.	Erfaringer viser at våre kommuner har et mer stabilt klima enn mange andre regioner i Finnmark. Det må påregnes endring i arbeidsmåter og reiser mellom kommunene ved et interkommunalt samarbeid. Erfaringer fra andre interkommunale samarbeid viser at det utvikles gode lokale løsninger.
Mangel på tilgjengelig leder i barneverntjenesten	Det vil være tilgjengelig barneverntjeneste begge kommuner	Sikre stedfortreder ved fravær av leder
Mangel på barnevernfaglig personell og kompetanse	Utarbeide kompetanseplan. Mobilisere med løsninger i god tid før planlagte fravær. Benytte ansatte i egen tjeneste ved kortere fravær. Rekruttere med fleksibelt mht arbeidssted og løsninger for ansatte. Opprettholde veiledertilbud til ansatte. Tilgjengelige verktøy og kunnskap, lovverk.	Det er pr i dag perioder med store vikarutgifter.
Brudd på informasjonssikkerhet og personvern	Oppdatere kunnskap om informasjonssikkerhet og personvernregelverket. Oppdatere	Begge kommuner har pr i dag samme fagsystem.

	personvernkonsekvensvurdering, verdikartlegging og risikovurdering. Felles datasystem med tilgang etter rutiner og lovverk. Tilstrekkelig fysisk skjerming i lokaler.	
Tekniske driftsproblemer	Ha personell og lokal IT kompetanse i begge kommuner. Utarbeide beredskapsplan ved svikt i kommunikasjon og system.	Barneverntjenesten leder må involveres i arbeid med overordnet ROS og beredskap i kommunene.
Organisatoriske driftsproblemer	Ha tilgjengelige ansatte i kommunene. Utarbeide tydelige ansvarsområder, roller, forventningsavklaringer, nødvendige delegasjoner, klar linjeledelse i barnevernet og kommunal linjeledelse. Barneverntjenesten må ha tydelig organisatorisk plassering og deltakelse i interne ledernettverk og fagnettverk. Avklare ansvar for tilsynsfører-rolle/plassering. Arbeid med felles forebyggende plan. God intern ressursbruk i barneverntjenesten. Sikre fagsystem for barnevern og økonomisystem.	Sikre deltakelse fra barnevernleder i ledermøter og fagnettverk. Etablere fagdager og struktur for involvering av barnevernets kompetanse ved uønskede hendelser og i psykososialt team.
Mangel på kunnskap om lokale forskjeller og kulturer	Arbeide med felles forståelse av lokale tradisjoner/ulikheter	Fagdager med tema som barnevern i Sápmi og kontekster
En sårbar tjeneste og lite robusthet med to kommuner i en felles barneverntjeneste	Utvikle og definere barneverntjenesten til regionens behov. Ha nødvendig kompetanse, kontinuitetsplan, rutiner og ressurser tilgjengelig i kommunene. Dra nytte av andre interne ressurser og eksterne samarbeidsaktører. Bygge relasjoner og teamarbeid. Evaluere tjenesten årlig og vurdere nye tiltak.	Gjennomgå samarbeidsavtaler og utvikle nye. Unngå at utfordringer går over tid, sikre god kommunikasjon og rapportering til ledelse. Kommunene kan søke midler til utviklingsprosjekter og samarbeid med aktuelle kompetansemiljø til å utvikle og styrke en robust barneverntjeneste i Sápmi. Et godt barnevern er nødvendigvis ikke et stort barnevern – men må levere etter lovkrav og behov. To kommuner er bedre enn en.

5. Vurdering av alternative modeller

En av de viktigste grunnene til at mange kommuner samarbeider om barneverntjenester er ønske om et større fagmiljø. Men kvalitet i barneverntjenesten henger ikke nødvendigvis sammen med størrelse på tjenesten. I hovedsak ser det ut til at de interkommunale barneverntjenestene fungerer godt, og flere deltakere i andre kommunale samarbeid vi har vært i kontakt med sier at de ikke ønsker å gå tilbake til tidligere ordninger. Det er store geografiske avstander også i andre samarbeidsregioner. Arbeidsformer kan bli endret, med reiser, besøk, møter osv. Ved organisatoriske endringer og omorganisering av tjenestene skjer også endringer for ansatte. Effekten kan likevel bli til det bedre, gjennom et større samlet handlingsrom.

5.1 Vertskommunesamarbeid

Vertskommunesamarbeid reguleres av kommuneloven kapittel 20. Et vertskommunesamarbeid innebærer at den ene kommunen (samarbeidskommunen) overlater oppgaver eller delegerer myndighet til den andre kommunen (vertskommunen). Et hovedformål med vertskommunemodellen er å legge til rette for interkommunalt samarbeid om lovpålagte og mer individrettede tjenester. Vertskommunemodellen gir en generell adgang til å delegere myndighet til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift til vertskommunen. Vertskommunesamarbeid er derfor ofte den aktuelle samarbeidsformen ved oppgaver der det skal fattes enkeltvedtak. Samarbeidsmodellen brukes ofte ved samarbeid om oppgaver som innebærer myndighetsutøvelse, for eksempel individrettete tjenester som barnevern.

Samarbeidsformen er godt egnet for oppgaver som krever spesialisert kompetanse. Vertskommunesamarbeid kan gjøre det mulig å etablere enheter og fagmiljøer som er større og mer bærekraftige enn det som er mulig for kommuner hver for seg. Vertskommunesamarbeid er også egnet for sammensatte samarbeid som omfatter flere tjenesteområder eller flere deltakerkommuner. En slik samarbeidsform forutsetter at det inngås en samarbeidsavtale mellom deltakerkommunene som legger grunnlaget for samarbeidet.

Kilde: veileder-interkommunalt-samarbeid (1).pdf

Fordeler med et vertkommunesamarbeid:

Et vertskommunesamarbeid gir flere ansatte og større handlingsrom mellom kommunene. Ansatte har flere å drøfte med, og kan bruke av tilgjengelig kompetanse fra begge kommunene. Flere barnevernsarbeidere samlet i samme tjeneste kan være med på å løse og redusere faglige utfordringer, og vil kunne styrke arbeidet med å gi brukere gode og likeverdige tjenester.

Andre fordeler ved en felles tjeneste er muligheten for å utvikle gode arbeidsmetodikker for effektive oppgaveløsninger og arbeidsflyt. Det vil gi mindre sårbarhet ved sykdom/vakanser og kan skape en bedre kontinuitet og tilgjengelighet for brukere. større fagmiljø med bredere kompetanse, økt mulighet for spesialisering, fleksibel bruk av ressurser, mulighet til bedre fordeling av arbeidsbelastning, redusere fare for avvik og lovbrudd, større arbeidsmiljø og det kan være mer attraktivitet ved rekruttering. Digitalisering gir også en økt mulighet for å utvikle gode løsninger gjennom tilgjengelige system og verktøy.

Ulemper ved et vertskommunesamarbeid:

Sentrale ulemper ved et vertskommunesamarbeid er at begge kommunene er store i areal. Dette betyr forvaltning, - og arbeid i et stort geografisk område i det praktiske operative og strategiske arbeidet. Samarbeidet kan føre til økte kostnader til reiser og være tids, - og ressurskrevende for ansatte. Med bare to kommuner med i samarbeidet i Ávjovárri er dette utfordrende dersom en av kommunene sier opp avtalen. Kommunene i Ávjovárri blir et lite samarbeid sett opp mot andre kommunale samarbeid med gjerne 4-6 kommuner som deltakere.

Endring av strukturene kan også føre til at ansatte slutter.

5.2 Fagsamarbeid mellom kommunene

Et fagsamarbeid betyr i praksis å beholde nåværende struktur med allerede etablert fagsamarbeid.

Fordeler med fagsamarbeid kan være:

Et fagsamarbeid kan opprettes uten vedtak fra kommunestyret. Det kan etableres samarbeidsavtaler om eksempelvis veiledning og fagutvikling. Fagsamarbeid kan gi ansatte mulighet for å drøfte saker anonymt, få råd og veiledning. Kommunene opprettholder lokal tilknytning hvor ansatte er en del av kommunens organisasjon – med nærhet til brukere og samarbeidspartnere uten større organisatoriske endringer.

Ulemper ved fagsamarbeid:

Sentrale ulemper ved fagsamarbeid kan være større sårbarhet og være lite virkningsfullt ved fravær og vakanser. Fagsamarbeid mellom kommunene kan prioriteres lavere i en ellers krevende arbeidshverdag. Det kan ta tid før fagnettverk fungerer godt og krever ledelse og styring for å oppnå effekt.

5.3 Valg av samarbeidsmodell og samarbeidsavtale

Flertallet i arbeidsgruppa anbefaler et vertskommunesamarbeid for barnevernstjenestene i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune, med en felles barneverntjeneste for Ávjovárri.

Formålet er å etablere en barneverntjeneste med høy faglig kvalitet samt økt robusthet i tjenesten. Samarbeidsavtalen skal bidra til:

- Likeverdige tjenester til barn og familier i Ávjovárriregionen
- Ivareta betingelser og rettigheter for de ansatte
- En aktiv forebyggende og samhandlende barneverntjeneste, som utvikler seg i samarbeid med brukere, samfunnet, internt i kommunene og med eksterne samarbeidspartnere
- Sikre likeverdige barneverntjenester til den samiske befolkningen
- Skape en attraktiv og sterk faglig barneverntjeneste
- Å sikre ansattes kompetanse og ressurser utnyttes rasjonelt og hensiktsmessig
- Habilitet og rettssikkerhet i saksbehandlingen
- Bedre oppfølgning av barnevernsreformen
- Sikre samarbeidsavtaler med eksterne tjenester for barn og unge både i regionen og utenfor regionen
- sikre utvikling for innholdet i det samiske barnevernet
- Styrking av den totale kapasiteten i tjenesten

- Utarbeide virksomhetsplan og tjenesteavtale
- Kommunestyrene og kommuneledelsen i Ávjovárri skal få økt eierskap og forankring av barneverntjenestens arbeid.

Vertskommunen får ansvar for å tilrettelegge, tilby og legge til rette for kvalitet i tjenesten og bistå deltakerkommunen i å levere tjenester i henhold til avtale. Deltakerkommunens ansvar er delegasjon, lokal planlegging, vurdering av tjenestenivå og tilgjengeliggjøring av lokaler og utstyr for stedlige ansatte.

Det er allerede et vertskommunesamarbeid på akuttberedskap i barneverntjenesten, og erfaringen fra dette samarbeidet fra arbeidsgruppa vurderes som godt. Kommunene har høy kompetanse i barneverntjenestene der samiske perspektiver er sentralt i arbeidet, dette må både beholdes og utvikles.

Et vertskommunesamarbeid betyr et utvidet samarbeid med større handlingsrom for kommunene til lokale løsninger og bruk av samlede ressurser for å møte behov og utfordringer for å opprettholde lovkrav. Det vises både til tilstandsrapportene fra barneverntjenestene, mulighetsstudie og erfaringer fra samarbeid omkring akuttberedskap.

6. Forslag til organisering

Et samarbeid gjennom en vertskommuneavtale setter rammene for det videre arbeid. Samarbeidsavtalen gir rom for å hente ut de beste muligheter et slikt samarbeid kan gi. I prosessen med utredning av et mulig samarbeid har arbeidsgruppe avdekket muligheter og forbedringer som må følges opp i samarbeidsavtalen og etter beslutning om samarbeidsform. Arbeidsgruppa trekker frem noen sentrale punkter nedenfor:

6.1 Et framtidsrettet barnevern i Sápmi

Alle kommuner har organisert en barneverntjeneste etter norsk lovverk. Barneverntjenestene i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune er samiske barneverntjenester som betjener befolkningen i to store kommuner i Sápmi og Norge. Tjenestene innehar i dag en trippelkompetanse med formelle utdanningskrav, samisk kulturkompetanse og samisk språk i arbeidshverdagen. En fremtidsrettet barneverntjeneste må være rigget for ulike behov forankret hos individer, lokale kontekster, og storsamfunnet. Norge har forpliktelser for samiske barns rettigheter og dette barnevernssamarbeidet vil være en unik mulighet for en praksis og pilot i norsk og nordisk sammenheng

Kommunene skal ha en barneverntjeneste med faglig bredde og nødvendig kompetanse hvor det samiske kulturperspektiv står sentralt.

6.1 Sentrale organisatoriske tiltak

Det er ønskelig å sikre de beste gevinster et vertskommunesamarbeid kan gi. Barneverntjenestene er i dag organisert på virksomhets og avdelingsledernivå. Det er ulik deltakelse i ledermøter og fagmøter internt i kommunene. Det er behov for å involvere barneverntjenesten som en større del av det forebyggende arbeidet og ved individuell/familiær krisehåndtering i kommunene.

Gjennom samordnede ressurser er kommunene mindre sårbar ved fravær og vakanser. Det må være rom for å tenke nytt på områder som i dag er utfordrende. Å gi muligheter for å utvikle tjenesten, beholde nåværende ansatte og gi nye muligheter ved rekruttering av nye ansatte. Her kan behov og

muligheter åpne for valg av arbeidssted og fleksible løsninger slik andre interkommunale samarbeid har gjort. I prosessen har arbeidsgruppa også fått innspill på viktigheten av å utvikle fagsamarbeid også med andre kommuner, noe som også er mulig etter behov.

Et interkommunalt samarbeid må sikre en faglig kvalifisert leder med legitimitet i begge tjenestene, og ledelse lokalt som kan vise retning for den nye tjenesten. Det må alltid skal være tilgjengelige ansatte med delegert myndighet i barneverntjenesten i begge kommunene.

I et brukerperspektiv bør mottaker av hjelp prinsipielt ha den sterkeste stemmen når det gjelder opplevelse av kvalitet. Det bør derfor etableres et systematisk arbeid for brukermedvirkning j.fr individuell medvirkning etter barnevernloven og medvirkning etter internkontrollregelverket i internt i tjenesten.

Arbeidsgruppa har hatt arbeidsmiljø som tema på arbeidsmøtene. Et godt arbeidsmiljø er generelt et arbeidssted der ansatte har klare oppgaver, ansvar og roller, nødvendige ressurser, føle seg trygge ifht arbeidet, verdsatt av kolleger, ledelse og politikere, oppleve støtte og balanse mellom krav og ressurser, initiere tiltak som fremmer trivsel, motivasjon, ha åpen kommunikasjon og gode utviklingsmuligheter. Her har både arbeidstakere og ledere ansvar. Tydelige forventninger og kultur skaper rom for samarbeid og godt fellesskap.

6.2 Felles system og rutiner

Kárášjoga gielda/Karasjok kommune og Guovdageainnu suohkan/ Kautokeino kommune har per i dag egne rutiner for sitt arbeid, interkontroll og rutiner knyttet til drift. Dette må samkjøres ved en eventuell felles tjeneste. Det vurderes at kommunene tar utgangspunkt i de mest velfungerende rutinene som benyttes i dag, og tilpasse disse til en felles praksis.

Kommunene har samme fagsystem innenfor barnevern, og en felles løsning mellom kommunene vil skje i samarbeid med IT, som arbeidsgruppa har hatt møte med. Arbeidet mellom IT og barneverntjenesten vil derfor fortsette etter valg av samarbeidsform.

6.3 Lokaler

Kautokeino barneverntjeneste og Karasjok barneverntjeneste har egne lokaler, og det vurderes som hensiktsmessig å videreføre denne ordningen som i dag. Samtidig organiseres tjenesten slik at ansatte kan arbeide ved begge lokasjoner.

Barnevernstjenesten i Karasjok har lokaler som er i 2. etasje, et bygg nær rådhuset i sentrum. Det er behov for å gjennomgå lokalene i Karasjok.

Barneverntjenesten i Kautokeino har i dag kontorer på kommunehuset i 1.etasje. Det er fire kontorer, ett lekerom, ett møterom, kjøkken/pauserom. Lokalene har egen inngang og er godt tilrettelagt for de behovene barneverntjenesten har.

6.3 Biler

Begge kommunene har egen tilgjengelig bil for bruk av ansatte i barneverntjenesten.

6.4 Samarbeidsavtale

Samarbeidsavtalen utarbeides etter mal fra Kommunal og distrikts departementet, 2023. J.fr punkt 5.3. og etter kommuneloven § 20-4. Avtalen må ha klare bestemmelser om organisering, ansvarfordeling, myndighetsoverføring og kostnadsfordeling.

Samarbeidsavtalen evalueres årlig ved utarbeidelse av statusrapport for barneverntjenesten.

7. Arbeidsgruppas anbefaling

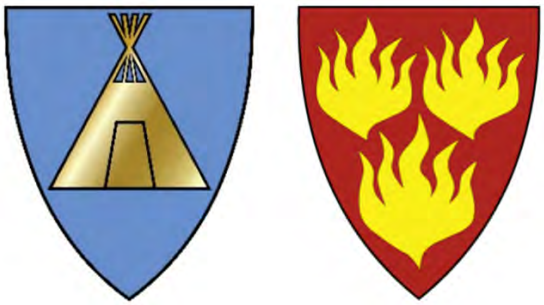
Arbeidsgruppa anbefaler en løsning med vertskommunesamarbeid beskrevet i punkt 5.1.

8. Overgang til drift, utvikling og evaluering

En beslutning om eventuelt vertskommunesamarbeid iverksettes tiltak etter regler for omstilling og endring for ansatte og organisasjonene. Det opprettes en arbeidsgruppe med ansatte og en ekstra delprosjektressurs som følger opp prosessen sammen med HR-avdelinger og kommuneledelse til driftsfasen er godt i gang.

Faser i videre oppfølgningen vil være:

1. April 2026: Vedtak i begge kommunestyrene
2. April – august 2026: Etableringsfase
    a. Ansettelse av barnevernleder og stedlige ledere
    b. Rutiner og personalpolitiske retningslinjer for ny tjeneste utarbeides
    c. Overdragelse av ansatte til ny tjeneste i vertskommunen, harmonisering av betingelser, drøfting med tillitsvalgte
3. September 2026 Overgang til driftsfase: Organisatoriske og teknologiske endringer settes i daglig drift
4. Evaluering skjer årlig gjennom tilstandsrapport fra barneverntjenesten til kommunedirektører og kommunestyrene

Avtale om vertskommunesamarbeid om barneverntjenester

Det inngås etter dette avtale om vertskommunesamarbeid i samsvar med kapittel 20 i Kommuneloven av 2. juni 2018 mellom Guovdageainnu suohkan -Kautokeino kommune og Kárášjoga gielda – Karasjok kommune. Vertskommunen i samarbeidet er Kárášjoga gielda – Karasjok kommune, heretter kalt Vertskommunen.

Vertskommunesamarbeidet bygger på vedtak i Kautokeino kommune dato/saksnummer på vedtaket og Karasjok kommune dato/saksnummer på vedtaket (settes inn etter vedtaksdato).

1 Bakgrunn for avtalen

Guovdageainnu suohkan -Kautokeino kommune og Kárášjoga gielda – Karasjok kommune kommuner har i perioden mai 2025 til februar 2026 gjennomført et forprosjekt for å vurdere mulighetene for et utvidet interkommunalt samarbeid. mellom Guovdageainnu suohkan -Kautokeino kommune og Kárášjoga gielda – Karasjok kommune har inngått avtale om et utvidet strategisk interkommunalt samarbeid etter vedtak i Kautokeino kommune 30.03.2023, sak 5/23 og Karasjok kommune den 16.03.2023 i sak 05/2023.

Etter analyse av nåsituasjonen- og fremtidig behov er det gitt tilrådning/konkludert med at et formelt samarbeid etter vertskommunemodellen for kommunene vil danne grunnlag for større driftssikkerhet og økt handlingsrom ved en felles barneverntjeneste.

2 Allmenne bestemmelser

2.1 Rettsgrunnlag

Samarbeidsløsningen er opprettet og organisert med hjemmel i Kommunelovens §§ 20-2, 20-4 og Lov om barneverntjenester § 15-3. Kárášjoga gielda – Karasjok kommune er vertskommune for tjenestene som kommunene har ansvaret for etter barnevernloven og som gis av barneverntjenesten, mens Guovdageainnu suohkan -Kautokeino kommune er samarbeidskommune.

2.2 Formål

I hver kommune skal det være en barnevernstjeneste som utfører oppgaver etter barnevernloven. Barnevernstjenesten skal ha en leder. Slike krav er ikke i seg selv til hinder for et interkommunalt samarbeid om barnevern, men det er viktig å innrette samarbeidet slik at kravene følges.

Barnevernstjenesten har ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon, eller når et barn utsetter sin utvikling for fare. Ansvaret omfatter tiltak rettet mot omsorgssituasjonen eller forhold som setter barnets utvikling i fare.

Barnevernstjenesten skal blant annet
a. gjennomgå og vurdere bekymringsmeldinger
b. gjennomføre undersøkelser av barnets omsorgssituasjon
c. treffe vedtak om hjelpetiltak
d. forberede saker for behandling i barneverns- og helsenemnda
e. iverksette og følge opp tiltak.

Barnevernstjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid.

2.3 Tjenestens oppgaver

For å ivareta Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommunes oppgaver i medhold av Lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 ovenfor sine innbyggere legges nærmere bestemte oppgaver og myndighet etter loven til Kárášjoga gielda – Karasjok kommune.

2.4 Kontorsted

Tjenesten har hovedkontor i Kárášjoga gielda – Karasjok kommune, med tjenestested også i Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune. Kárášjoga gielda - Karasjok kommune forplikter seg til å stille med egnede lokaler og nødvendig kontorutstyr. Møter med arbeidsgivere avholdes hovedsakelig hos arbeidsgiver.

Kommunedirektøren i vertskommunen ved barnevernleder, organiserer bruker- og publikumskontakt for begge kommuner i forbindelse med de oppgaver som er lagt til vertskommunen.

3 Administrasjon

3.1 Arbeidsgiverforhold

Kommunalt ansatte i Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune ved barneverntjeneste overføres til vertskommunen Kárášjoga gielda – Karasjok kommune. Dette gjøres gjennom virksomhetsoverdragelse i henhold til Arbeidsmiljøloven kap 16. Vertskommunen er arbeidsgiver for alle kommunalt ansatte. Ansatte fra Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune beholder lønn og rettigheter som følger av deres arbeidsavtaler på det tidspunkt overdragelsen finner sted. Ansiennitet som er

opparbeidet vil bli godskrevet ved overføring til vertskommunen. Ansatte følger for øvrig vertskommunens personalreglement. Som arbeidsgiver skal vertskommunen ivareta partenes rettigheter og plikter i henhold til lov- og avtaleverk.

3.2 Organisering av tjenesten

Leder av barneverntjenesten er også administrativ leder for tjenesten, og er organisert etter vertskommunens organisasjonsstruktur. Alle ansatte har kommunene Guovdageaidnu - Kautokeino og Kárášjohka - Karasjok som sitt tjenesteområde og utfører oppgaver i hele det geografiske området. Arbeidsfordeling skjer ut fra hva som er mest hensiktsmessig for best mulig måloppnåelse.

3.3 Prinsipper for tilsetting

Tilsetting av ledere og medarbeidere skjer etter retningslinjer som gjelder for vertskommunen og i henhold til partnerskapsavtale mellom Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune og Kárášjoga gielda – Karasjok kommune.

4 Delegasjon og kontroll / Vertskommunens myndighet og oppgaver

4.1 Delegering til vertskommunen gjelder følgende myndighet og tjenester:

Vertskommunen påtar seg å utføre de oppgaver, og lar seg tilføre den myndighet som tilligger barneverntjenestens administrasjon og leder jf. Bvl § 2-1 fjerde til syvende ledd og lovens øvrige bestemmelser om dette, med de unntak og presiseringer som følger avtalen. Guovdageaidnu - Kautokeino kommunestyre delegere ansvar og myndighet til å treffe vedtak gjennom kommunedirektør om å delegere myndigheten til kommunedirektøren i Kárášjoga gielda - Karasjok kommune i samsvar med kommunelovens § 20-4.

Etter likelydende vedtak fra respektive kommunestyrer delegerer kommunedirektøren i samarbeidskommunen til kommunedirektøren i vertskommunen myndighet til å løse samarbeidskommunens oppgaver på sine vegne. Det forutsettes at kommunedirektøren i vertskommunen delegerer videre myndighet i overensstemmelse med vertskommunens organisasjonsstruktur og reglement.

4.2 Internt tilsyn og kontroll

Bestemmelsene i kommuneloven, arkivloven, forvaltningsloven og offentlighetsloven gjelder med den presisering at vertskommunes kontrollutvalg fører kontroll med de kommunale tjenestene på vegne av alle deltakerne i vertskommunesamarbeidet.

Tjenesten skal holde god kontakt med samarbeidskommunen og tilgrensende tjenesteområder, f.eks. helsetjenester og skole/utdanning mv. Tiltak som blir iverksatt i den enkelte kommune, skal så langt det er formålstjenlig samordnes med kommunens øvrige tjenesteproduksjon og ressursinnsats.

To ganger årlig skal det avholdes samarbeidsmøter mellom kommunenes representanter for kommunedirektøren og barnevernleder. Barnevernleder innkaller og har sekretærfunksjon i møte.

Forpliktende samarbeidsstrukturer mellom barneverntjenesten og kommunens øvrige fagtjenester, avtales i samarbeidsmøtene.

5 Økonomi

5.1 Budsjett

Vertskommunen utarbeider årlige driftsbudsjett for tjenesten. Ønske om endring for neste års budsjett tas opp med samarbeidskommunene innen 1. mai foregående år. Samarbeidskommunen vedtar tjenestens budsjett. Budsjett og økonomiplan er gyldig når samarbeidskommunen har vedtatt dette.

Vertskommunen fører regnskap for tjenestens drift. Regnskapet følger bestemmelsene som gjelder for interkommunalt samarbeid og føres i vertskommunens driftsregnskap.

Utgifter som gjelder tiltak og ytelser rettet mot samarbeidskommunens innbyggere føres i vedkommende kommunes regnskap ved bruk av relevant dataverktøy.

5.2 Fordeling av utgifter

Driftsutgiftene til fellesløsningen fordeles slik mellom deltakerkommunene:

Fordeling av antall kommunale årsverk er slik ved oppstart av samarbeidet:

Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune: 300% stilling, dekkes av Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune. Kárášjoga gielda - Karasjok kommune: 300% stilling, dekkes av Kárášjoga gielda - Karasjok kommune.

Lønn til barnevernleder dekkes slik: Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune dekker 50% og Kárášjoga gielda -Karasjok kommune dekker 50 %.

Hver kommune er ansvarlig for å stille nødvendig utstyr og administrativ IT støtte til rådighet for tjenesten i den enkelte kommune. Kostnader ved dette belastes den enkelte kommune. Kommunene har ved oppstart av samarbeidet et likt fagsystem knyttet til utbetalinger.

Vertskommunens utgifter til tjenesten vedørende lønn, opplæring, veiledning, kurs, kotorutgifter av de kommunalt ansatte finansieres etter innbetaling fra samarbeidskommunen.

Vertskommunen fakturerer kvartalsvis a konto med utgangspunkt i vedtatt budsjett, mens endelig avregning skjer ved fakturering for 4. kvartal.

For 2026 styres det etter de respektive kommuners budsjett satt for inneværende år. For 2027 fastsetter kommunestyrene nytt budsjett.

5.3 Ansvar

Den enkelte kommune står rettslig og økonomisk ansvarlig overfor egne innbyggere (eller tidligere bosatte) for de vedtak som treffes i fellesordningen.

6 Informasjon, rapportering, opplæring og evaluering

Leder for barneverntjenesten skal utarbeide og gjennomføre egen informasjonsstrategi for tjenesten. Det skal utarbeides informasjon om organisering, myndighet, tilgjengelighet, med mer til innbyggere, naturlige aktører, politikere og administrasjon i begge kommunene. Det samme gjelder for kommunale samarbeidspartnere, eksterne samarbeidspartnere og til andre kommuner. Vertskommunen skal gi melding til Statsforvalteren i Troms og Finnmark om opprettelsen av vertskommunesamarbeidet.

Gjennomgang av de aktuelle lovverk tilbys politikere og administrasjon i begge kommunene.

Begge kommuner skal legge til rette for faglig utvikling for barneverntjenestens kommunale samarbeidsparter, eks helsestasjon, PPT, skole, barnehage osv. som er nødvendig for at samarbeidet skal gi tjenester på forsvarlig nivå. Dette omfatter blant annet deltakelse i faglige fora i regi av Kárášjoga gielda - Karasjok kommune. Samarbeidskommunene dekker utgifter for deltakere utenom barneverntjenesten fra sin kommune.

Vertskommunen v/barnevernsleder sørger for rapportering til Fylkesmannen, og eventuelt andre instanser for alle deltakerkommuner. Hver enkelt deltaker kommune skilles ut som egne distrikt i forhold til rapportering.

Tjenesten ved barnevernleder skal rapportere til deltagerkommunene om ressursbruk, tilstand og prioriteringer i forbindelse med kommunens budsjettbehandling og gjennom de årlige regnskaper og årsmeldinger. Øvrig rapportering skjer etter vertskommunens retningslinjer.

Vertskommunen har ansvar for innrapportering av all statistikk, brukerdata og andre opplysninger knyttet til tjenesten til statlige myndigheter og SSB.

Kárášjoga gielda - Karasjok kommune underretter Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune v/kommunedirektøren ved kopi av alle rapporter på vegne av Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune til Statsforvalteren og til SSB.

Kárášjoga gielda - Karasjok kommune underretter Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune v/kommunedirektør fortløpende om klagesaker, tilsyn m.m og andre saker som krever at kommuneledelsen underrettes. Henvendelser om tilsyn rettes til Kárášjoga gielda - Karasjok kommune v/kommunedirektør.

Hvis Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune mottar søksmål mot kommunen fra brukere av tjenesten i perioden før etablering/etter etablering/etter eventuell

uttreden/etter eventuelt opphør av barnevernsamarbeidet, vil barnevernloven sine retningslinjer gjelde. Her vises det til kap. 8 i barnevernloven "Ansvar for å gi hjelp etter loven", da særlig på bosted og oppholdskommune til barnet.

Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune kan av eget tiltak undersøke utførelsen av oppdraget ved å be om særskilt rapport, møte eller annet tilsyn, se blant annet kontrollutvalgsforskriften.

7. Andre forhold

Evaluering: Vertskommunen er ansvarlig for at samarbeidsavtalen evalueres årlig.

Barneverntjenesten kan ha fagsamarbeid med andre kommuner etter faglige behov.

Advokattjenester. Barnevernsleder avgjør bruk av advokattjenester i samråd med kommunedirektør i vertskommunen.

Det må sikres bemanning i alle stillinger til enhver tid for å oppfylle formålt med samarbeidet.

Mindre endringer /rettinger i avtalen korrigeres av kommunedirektører.

7 Endringer og oppløsning av samarbeidet

7.1 Oppløsning og uttreden

7.2 Den enkelte deltakerkommune kan med ett års varsel si opp avtalen. Tvist om forståelse av samarbeidsavtalen Uenighet om forståelse av denne avtalen skal forsøkes løst ved forhandlinger. Dersom det ikke oppnås enighet, skal tvisten avgjøres ved mekling i indre Finnmark tingrett.

Oppsigelsesfristen gjelder fra oppsigelsesdato. Ved uttreden eller oppløsning vil den enkelte kommune selv overta ansvaret for de oppgaver og ansatte som omfattes av samarbeidsordningen. Ved oppløsning eller uttreden skal kommunene ha en konstruktiv dialog om avvikling av samarbeidet.

7.3 Endring av avtalen

Denne avtalen kan endres dersom krav om dette fremsettes av en av kommunene i samarbeidet. Endringen krever enighet. Endringen skal gjøres skriftlig, dateres og underskrives av partene. Krav om endring av avtalen bør drøftes på kommunedirektør med involvering av alle deltakerkommunene.

7.4 Utvidelse

Utvidelse av samarbeidet med flere deltakerkommuner krever godkjenning i deltakerkommunenes kommunestyrer. Vertskommunen sørger for forhandlingene med eventuelle nye kommuner om betingelsene for inntreden i samarbeidet.

7.5 Ikrafttredelse

Avtalen er gyldig når samtlige kommunestyrer har godkjent avtalen og vertskommunedirektør har fått nødvendig myndighet etter delegasjonsvedtak fra samarbeidskommunens kommunedirektør.

Avtalen trer i kraft fra 01.10.26

Kautokeino kommune	Karasjok kommune
_____	_____
Karin Hætta	Rune Fjellheim
Suohkandirektevra/kommunedirektør	Kommunedirektør

Barneverntjenesten i Kautokeino

Mánáidsuodjalus Guovdageainnus

TILSTANDSRAPPORT 2025

Til politisk behandling

Innhold

Tilstandsrapport for barnevernet 3

1. Om barnevern 3
2. Presentasjon av virksomheten 4
3. Nøkkeltall og resultater 6
   - 3.1 Utadrettet virksomhet 9
   - 3.2 Meldinger 12
   - 3.3 Undersøkelser 17
   - 3.4 Hjelpetiltak 19
   - 3.5 Fosterhjem og institusjon 21
   - 3.6 Ettervern 26
   - 3.7 Barnevernvakt 28
   - 3.8 Brukermedvirkning og involvering av barn/ungdom og foresatte 29
   - 3.9 Bemanning og kompetanse 30
   - 3.10 Økonomi 32
   - 3.11 Ledelse og styring 35
4. Samarbeid og forebygging med andre tjenester og sektorer 37
5. Utfordringsbildet 39
6. Innsatsområder og tiltak 42
7. Fremtidsutsikter 45

Tilstandsrapport for barnevernet

Siden 2021 har kommunestyret hatt et lovpålagt ansvar for å motta årlig tilstandsrapportering om barnevernet, jf. barnevernloven. Formålet med rapporteringen er å gi kommunestyret en helhetlig oversikt over barnevernets situasjon i kommunen, og å legge til rette for nødvendige vurderinger og tiltak der det er behov for forbedringer.

Tilstandsrapporten er en årlig gjennomgang av status og kvalitet i det kommunale barnevernet. Den gir innsikt i utviklingstrekk, utfordringer og sentrale problemstillinger i tjenesten. Rapporten skal bidra til økt kunnskap og bevissthet om både styrker og forbedringsområder i barnevernstilbudet.

1. Om barnevern

Barnevernet har et viktig samfunnsoppdrag med ansvar for å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barnevernets mandat og hovedoppgaver er regulert i *barnevernsloven*, som legger vekt på barnets beste som et overordnet prinsipp i alle vurderinger og tiltak.

I tillegg til å beskytte barn mot omsorgssvikt, har barnevernet en forebyggende rolle gjennom samarbeid med familier og andre instanser. Reformarbeid på barnevernsområdet, som barnevernsreformen, har blant annet som mål å styrke tidlig innsats og sikre mer tilpasset hjelp i lokalmiljøet. Endringer i lovverket og oppfølging av avgjørelser fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) og Høyesterett er viktige skritt for å sikre kvalitet og rettssikkerhet i barnevernets arbeid.

Gjennom dette arbeidet bidrar barnevernet til å ivareta grunnleggende rettigheter for barn og unge, med et fokus på trygghet, utvikling og omsorg.

2. Presentasjon av virksomheten

Organisering av barneverntjenesten i Kautokeino kommune

Barneverntjenesten i Kautokeino er organisert under Kultur- og oppvekstenheten i kommunen. Enheten omfatter flere avdelinger med tjenester rettet mot barn og unge, blant annet barnehager og skoler. Hver avdeling ledes av en virksomhetsleder, mens det overordnede ansvaret ligger hos kommunallederen for Kultur og oppvekst. Barneverntjenesten består i dag av to saksbehandlere, 50 % merkantil og én barnevernleder.

Barneverntjenesten arbeider etter generalistmodellen**,** der hver saksbehandler skal kunne håndtere alle typer saker innen barnevernets ansvarsområde – fra bekymringsmeldinger og undersøkelser til akuttvedtak og oppfølgingstiltak. Samtidig fordeles sakene ut fra de ansattes erfaring og kompetanse for å sikre en forsvarlig håndtering av sakene. Dette bidrar også til at det samiske perspektivet blir ivaretatt i alle ledd av tjenesten.

Barneverntjenesten vektlegger samisk språk og kultur, og tilbyr derfor tjenester både på samisk og norsk. Kommunen arbeider aktivt for å sikre faglig gode barnevernstjenester som er i tråd med samiske verdier og tradisjoner.

Tjenesten benytter i dag tiltak både fra Bufetat (statlige tjenester), som fosterhjem, enkelte hjelpetiltak og institusjonsplasser, samt fra private aktører. Mange av disse tiltakene er imidlertid ikke tilpasset samiske forhold. Det finnes per i dag svært få institusjoner med samisktalende personale eller med tilstrekkelig kultur- og språkkompetanse. Dette gjør det krevende å sikre helhetlige, trygge og kulturelt tilpassede tjenester for samiske barn og familier.

Barneverntjenesten i Kautokeino har samtidig en betydelig styrke ved at samtlige ansatte behersker samisk. Dette sikrer at barn og familier får sine språklige og kulturelle rettigheter ivaretatt i tråd med lovverket. På dette området står tjenesten i en særstilling nasjonalt, og kun Karasjok barneverntjeneste har en tilsvarende kompetanseprofil.

Barnevernsreformen har gitt kommunene et større ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk. Dette stiller økte krav til kommunens styring av tjenesten, til barnevernets ledelse og til det helhetlige familiestøttene arbeidet. Reformen innebærer blant annet at når barn har behov for hjelpetiltak som ikke finnes i kommunen, for eksempel mer spesialiserte tiltak, må

barneverntjenesten kjøpe disse fra eksterne aktører. Dette påvirker både ressursbruk og planlegging i det kommunale barnevernet.

På grunn av kommunens befolkningsgrunnlag kjenner mange innbyggere hverandre godt, noe som kan gjøre barnevernsarbeidet mer krevende**.** Tette slektskaps- og familieforbindelser mellom ansatte og de involverte familiene kan gi habilitetsutfordringer**,** og i enkelte saker har det blitt reist spørsmål om ansattes habilitet, særlig i medieomtale**.**

I små samiske kommuner kan habilitetsutfordringer ofte oppstå fordi tjenestene lever i et tett lokalsamfunn hvor ansatte, brukere og samarbeidsaktører ofte kjenner hverandre personlig eller gjennom slektskap, næring eller kulturfellesskap. Dette kan gjøre det vanskelig å ivareta objektivitet i barnevernssaker. Når det foreligger risiko for inhabilitet – for eksempel ved nære relasjoner, tidligere konflikter eller tette familiebånd – må kommunen be Statsforvalteren om å opprette en settekommune, slik at en annen kommune overtar ansvaret for saksbehandlingen. Dette sikrer en uavhengig og faglig forsvarlig håndtering av saken, og er særlig viktig i små samiske samfunn hvor relasjonelle bånd kan være sterke og oversiktlige.

Det har i enkelte tilfeller forekommet at både barnevernsansatte og deres familier har blitt utsatt for alvorlige trusler i kjølvannet av barnevernssak. Slike hendelser kan skape et betydelig belastende arbeidsmiljø og påvirke både rekruttering, stabilitet og kvaliteten på saksbehandlingen. I tillegg kan dette føre til at ansatte i større grad unngår sosiale arenaer i lokalsamfunnet av frykt for å bli konfrontert med pågående eller tidligere saker, noe som kan redusere deres sosiale nettverk og trivsel.

I små kommuner er det også krevende å ivareta personvern og anonymitet, ettersom befolkningen ofte kjenner hverandre godt og informasjon kan spre seg raskt. De tette relasjonene i lokalsamfunnet kan gjøre det vanskelig å opprettholde profesjonell distanse, og det kan oppstå risiko for rolleblanding når ansatte kjenner familier privat, gjennom slektskap, frivillige aktiviteter eller andre kommunale funksjoner. Dette stiller ekstra høye krav til etisk vurderingsevne, tydelige rutiner og støtte fra kommuneledelsen for å sikre forsvarlige tjenester.

Etter ny barnevernlov er barneverntjenesten pålagt å ta imot studenter i praksis. Som følge av ustabil bemanning har tjenesten i 2025 ikke hatt tilstrekkelig kapasitet til å oppfylle denne plikten

3. Nøkkeltall og resultater

Barneverntjenesten i Kautokeino har ansvar for å følge opp barn og familier i hele kommunen, og tjenestens arbeid kan måles gjennom ulike nøkkeltall og resultater**.** Dette inkluderer blant annet:

Antall meldinger og undersøkelser: Kommunen mottar årlig et visst antall bekymringsmeldinger som utløser undersøkelse. Nøkkeltallene gir innsikt i hvor mange barn som får oppfølging og hvordan ressursene fordeles.

Det har vært en tydelig og vedvarende nedgang i antall bekymringsmeldinger til barneverntjenesten i perioden fra 2022 til 2024. Utviklingen viser en gradvis reduksjon år for år, og i 2024 ble det registrert kun 17 bekymringsmeldinger. Dette representerer det laveste antallet meldinger som er registrert i kommunen på over 20 år. Nedgangen er dermed ikke bare et kortvarig avvik, men en markant trend som skiller seg fra det historiske nivået og som kan ha betydning for både tjenestens arbeidspress, prioriteringer og forståelsen av barn og unges situasjon i kommunen.

Barnevernloven pålegger både offentlige og private aktører som arbeider med barn en tydelig meldeplikt. Når antallet bekymringsmeldinger går ned, kan det innebære at barn i utsatte omsorgssituasjoner ikke blir fanget opp av hjelpeapparatet. Dette gir grunn til bekymring for om barn som trenger beskyttelse eller støtte forblir uoppdaget. Det er derfor avgjørende at alle som jobber med barn har lav terskel for å melde fra til barnevernet ved bekymring, slik at hjelp kan gis tidlig og på riktig nivå. Høsten 2025 tok barneverntjenesten initiativ til å styrke samarbeidet med skoler, barnehager og helsestasjonen ved å tilby informasjonsmøter om opplysningsplikten og barnevernets arbeid. Målet var å øke kunnskapen om meldeplikten, senke terskelen for å melde bekymring, og samtidig vurdere om tiltaket ville føre til en økning i antall bekymringsmeldinger.

Om bemanningssituasjonen i barneverntjenesten: Høsten 2025 ble bemanningssituasjonen bedret, da tjenesten fikk på plass flere ansatte – blant annet en 50 % merkantil stilling og 2 saksbehandlerstillinger. Dette har bidratt til å redusere den vedvarende belastningen på barnevernleder og gjort det mulig å gjenoppta arbeidet med forebyggende tiltak, som utgjør en sentral del av barnevernets mandat.

Det finnes per i dag ingen tydelig plan for hvordan tjenesten skal håndtere lignende bemanningsutfordringer dersom de skulle oppstå igjen. Det er fortsatt behov for å utvikle en konkret strategi for rekruttering og for å gjøre stillingene mer attraktive for kvalifiserte søkere. Tilstandsrapporten 2024 påpeker at det bør vurderes tiltak som kan styrke rekrutteringen og bidra til økt stabilitet i bemanningen. Å sikre tilstrekkelig og stabil arbeidskraft er avgjørende for at barneverntjenesten skal kunne ivareta både akutte saker og det langsiktige, forebyggende arbeidet i tråd med lovens intensjoner.

Tiltaksbruk: Tjenesten benytter både tiltak i hjemmet, fosterhjem og institusjon. Statistikk viser hvor mange barn som får forebyggende hjelp, og hvor mange som trenger mer omfattende tiltak. Hjelpetiltak har vært synkende i flere år, og i 2024 var det på sitt laveste antall med 7 barn som mottok hjelpetiltak.

Barnevernet antar at behovet for hjelpetiltak i Kautokeino er høyere enn det som fremgår av de registrerte tallene**,** ettersom antall tiltak har vært **b**etydelig høyere i tidligere år**.**

Barnevernet antar at behovet for hjelpetiltak i Kautokeino er høyere enn det som fremgår av de registrerte tallene**,** ettersom antall tiltak har vært betydelig høyere i tidligere år. Dette kan skyldes forsinkelser i meldinger, saksbehandling eller at enkelte barn og familier ikke har hatt kontakt med barnevernet til tross for behov.

Denne situasjonen skaper flere utfordringer for tjenesten. Et høyere reelt behov enn det som dekkes, kan føre til stor ressursbelastning på saksbehandlere, og det kan være utfordrende å opprettholde kvaliteten på oppfølgingen. Samtidig er lokale hjelpetiltak begrenset, og kommunen må ofte kjøpe tjenester eksternt, noe som kan være kostbart, mindre tilpasset samiske forhold og med lengre ventetid.

Forsinket tilgang til tiltak kan gjøre at barn og familier må vente på nødvendig støtte, noe som kan forverre allerede vanskelige situasjoner hjemme. Barnevernet må derfor kontinuerlig vurdere hvem som har størst behov for tiltak og prioritere mellom akutte og forebyggende behov, noe som kan være krevende i en liten kommune med begrensede ressurser.

Sammenlagt viser dette at barnevernet må arbeide proaktivt og fleksibelt, samtidig som tjenesten balanserer mellom kortsiktig krisehåndtering og langsiktig oppfølging, for å sikre at alle barn får nødvendig hjelp.

Saksbehandlingstid: Nøkkeltall knyttet til saksbehandlingstid viser hvor raskt barnevernet vurderer mottatte meldinger, iverksetter undersøkelser og følger opp tiltak i tråd med lovpålagte frister. I Kautokeino har barnevernet ikke hatt fristbrudd på 7-dagersfristen for iverksettelse av undersøkelser, noe som viser at tjenesten håndterer saker effektivt og i tråd med lovkravene**.**

Barns rettigheter og samisk tilpasning

Den nye barnevernloven § 1-8 har styrket barneverntjenestens ansvar for å ivareta barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av en barnevernssak. Dette er en viktig ramme for tjenestens arbeid og har betydning for kvaliteten på vurderinger, beslutninger og tiltak som iverksettes til barnets beste.

Barneverntjenestens kompetanse om barnets og familiens bakgrunn er avgjørende for forsvarlig saksbehandling og god faglig praksis. Samiske barn har som urfolk særskilte rettigheter til å ivareta og videreutvikle sitt språk og sin kultur. Dette forutsetter at barneverntjenesten har nødvendig kunnskap og samarbeider med andre relevante tjenester og myndigheter for å sikre at samiske barns språklige og kulturelle rettigheter ivaretas, også når barnet er under barnevernets omsorg. Den nye barnevernloven § 1-8 tydeliggjør og utvider barnevernets ansvar for å ivareta barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle deler av en barnevernssak. Dette vurderes som en viktig og positiv utvikling, som bidrar til styrket faglig kvalitet, mer helhetlige vurderinger og beslutninger som i større grad ivaretar barnets beste.

God kunnskap om barnets og familiens bakgrunn er en forutsetning for forsvarlig saksbehandling og godt barnevernsfaglig arbeid, og er avgjørende for at tiltak og vurderinger tilpasses barnets behov og forutsetninger.

I praksis betyr dette at barn skal kunne kommunisere på samisk med barnevernet, og at fosterhjem, beredskapshjem, terapeuter og andre hjelpetiltak så langt som mulig skal være både språklig og kulturelt tilpasset. Dette er avgjørende for barnets trivsel, trygghet og mulighet til å delta aktivt i beslutninger som angår dem.

Barneverntjenesten har ansvar for å ivareta samiske barns rettigheter i tråd med både norsk lov og internasjonale konvensjoner, som FNs barnekonvensjon og ILO-konvensjon nr. 169

om urfolk. Dette innebærer blant annet retten til å bruke sitt morsmål og at tiltakene skal være kulturelt tilpasset.

Samtidig står barneverntjenesten overfor utfordringer med å ivareta disse rettighetene fullt ut. Det er begrenset tilgang på samisktalende fosterhjem og hjelpetiltak lokalt, og det er derfor ofte nødvendig å benytte statlige eller andre eksterne tiltak. Dette kan medføre at barn plasseres i norskspråklige miljøer eller mottar oppfølging fra norskspråklige fagpersoner, noe som kan gjøre det krevende å sikre kontinuitet i språk og kulturell tilhørighet.

Til tross for disse utfordringene arbeider barneverntjenesten målrettet for å ivareta samiske barns språk, kultur og rettigheter i alle deler av tjenestens arbeid. Det legges vekt på å tilpasse tiltakene best mulig til det enkelte barnets behov og bakgrunn, innenfor de rammene og ressursene som er tilgjengelige.

Resultatoppfølging: Barneverntjenesten følger systematisk opp og evaluerer i hvilken grad iverksatte tiltak har positiv effekt for barn og familier, både på kort og lang sikt. Når hjelpetiltak iverksettes, utarbeides det alltid en tiltaksplan**,** som skal evalueres innen fastsatt frist. Gjennom evalueringen får barnevernet oversikt over hvilke tiltak som fungerer godt, og hvor det er behov for justeringer eller alternative løsninger. Dette bidrar til at barna får tilpasset støtte, familien får hjelp som er relevant for deres situasjon, og at tiltakene faktisk ivaretar barnets rettigheter og behov. I Kautokeino har alle barn hatt tiltaksplaner, og disse er evaluert innen fristen, noe som viser at tjenesten følger opp tiltakene på en systematisk og lovmessig måte

Samlet gir disse nøkkeltallene og resultatene et bilde av barnevernets aktivitet og kvalitet i Kautokeino, samt hvilke områder som krever videre oppmerksomhet, for eksempel tilpasning til samiske forhold og oppfølging av tiltak der lokale ressurser er begrenset.

3.1 Utadrettet virksomhet

Barnevernets ansvar og oppgaver er regulert i barnevernsloven med tilhørende forskrifter. Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan være skadelige for deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid.

Tjenestens innsats skal bidra til at barn og unge sikres trygge og gode oppvekstsvilkår, jf. Barnevernsloven.

Barnevernet er organisert med et delt ansvar mellom statlig og kommunalt nivå. Kommunen har ansvar for de oppgavene som etter barnevernsloven ikke er lagt til statlige organer, jf. Barnevernsloven.

Den kommunale barnevernstjenesten har ansvar for å iverksette nødvendige tiltak når barnets omsorgssituasjon eller atferd tilsier behov for hjelp, omsorg eller beskyttelse. Dette omfatter tiltak rettet mot både barnets omsorgssituasjon og barnets atferd, jf. Barnevernsloven.

Barneverntjenesten i Kautokeino driver en aktiv utadrettet virksomhet for å forebygge omsorgssvikt og sikre barns trivsel og utvikling. Dette innebærer tiltak og aktiviteter som retter seg direkte mot barn, ungdom og familier, og som har til hensikt å styrke foreldres kapasitet og barnets oppvekstmiljø.

Utadrettet virksomhet omfatter blant annet:

Forebyggende tiltak i hjemmet: Barneverntjenesten arbeider aktivt for å støtte familier som opplever utfordringer i omsorgssituasjonen, gjennom ulike forebyggende tiltak. Dette kan omfatte veiledning, samtaler og praktisk støtte til foreldre, med fokus på å styrke foreldrenes kompetanse og kapasitet til å gi barna trygge og gode oppvekstsvilkår.

Målet med tiltakene er å forebygge omsorgssvikt, redusere konflikter i familien og sikre barnets trivsel, sikkerhet og utvikling**.** Tiltakene tilpasses den enkelte families behov og kan omfatte både kortvarig støtte i akutte situasjoner og lengre oppfølging over tid. Barnevernet samarbeider tett med andre tjenester, som helsestasjon, skole og barnehage, for å sikre en helhetlig og koordinert innsats i hjemmet.

Tidlig innsats og samarbeid med lokale aktører: Barneverntjenesten i Kautokeino legger stor vekt på tidlig innsats for å oppdage og følge opp barn og ungdom som kan ha behov for ekstra støtte. Dette innebærer et tett samarbeid med skoler, barnehager, helsestasjon, PPT (pedagogisk-psykologisk tjeneste) og andre lokale aktører, slik at utfordringer kan fanges opp på et tidlig tidspunkt.

Gjennom dette samarbeidet får barnevernet tidlig kunnskap om barn som kan oppleve sosiale, emosjonelle eller omsorgsrelaterte utfordringer, og kan iverksette tilpassede hjelpetiltak før problemene utvikler seg. Tiltakene kan være forebyggende veiledning til foreldre, kortvarige støttetiltak i hjemmet, eller samarbeid med skolen for å styrke barnets trivsel og mestring.

Det er etablert faste møter med fokus på tidlig innsats i Kautokeino, hvor barneverntjenesten deltar sammen med skoler og barnehager. Disse møtene gjennomføres månedlig og har som mål å fange opp barn og familier som kan ha behov for ekstra støtte på et tidlig tidspunkt.

Formålet med møtene er å:

- Forebygge alvorlige omsorgssvikt-situasjoner, slik at det ikke blir nødvendig med tyngre tiltak senere.
- Sikre kontinuitet og trygghet for barnet ved at tiltakene tilpasses barnets individuelle behov og lokale forhold.
- Styrke samhandlingen mellom ulike tjenester, slik at barn og familie får en helhetlig og koordinert oppfølging.

Dette systematiske samarbeidet bidrar til å identifisere utfordringer tidlig, iverksette relevante tiltak raskt, og sikre at hjelpen som gis er både tilpasset barnets behov og lokale forhold, inkludert språk og kultur.

Informasjon og veiledning til foreldre: Barneverntjenesten i Kautokeino gir systematisk informasjon og veiledning til foreldre om barns rettigheter, utvikling og foreldreroller. Dette arbeidet har som mål å styrke foreldrenes kompetanse og mestring i omsorgsrollen, og bidra til at barn får trygge og gode oppvekstsvilkår.

Veiledningen omfatter blant annet:

- Barns rettigheter, inkludert lovfestede rettigheter etter barnekonvensjonen og norsk barnevernslovgivning.
- Barns utvikling, med fokus på psykisk, sosial og faglig utvikling, og hvordan foreldre kan støtte barnets behov på ulike alderstrinn.
- Foreldreroller og omsorgskompetanse, der foreldre får råd og støtte til å håndtere utfordringer i hverdagen, konflikter og stress i familien.

- Informasjon om hjelpetiltak, både lokale og statlige tilbud, slik at foreldre kjenner til hvilke støttetjenester som finnes og hvordan de kan benyttes.

Dette arbeidet bidrar til forebygging av omsorgssvikt, økt trivsel for barnet og styrket trygghet i familien. I Kautokeino tilpasses veiledningen også språklig og kulturelt, slik at samiske barn og familier får støtte som ivaretar deres språk og kultur.

3.2 Meldinger

En bekymringsmelding er en melding til barnevernet der noen uttrykker bekymring for et barns omsorgssituasjon eller sikkerhet. Den sendes når det er mistanke eller indikasjoner på at et barn kan bli utsatt for omsorgssvikt, mishandling, overgrep, eller andre forhold som kan påvirke barnets helse og utvikling negativt.

Alle som jobber i offentlig sektor, samt en rekke private yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt, har plikt til å melde fra til barnevernet dersom de er alvorlig bekymret for et barns omsorgssituasjon. Formålet med en bekymringsmelding er å sette barnevernet i stand til å vurdere om barnet lever under forhold som kan være skadelige for dets helse, utvikling eller trivsel.

Noen viktige punkter om bekymringsmeldinger:

1. **Behov for ikke å være sikker**: Du trenger ikke å vite med sikkerhet at noe er galt – det er nok å være bekymret.
2. **Hensikten**: Meldingen gir barnevernet grunnlag for å vurdere om barnet trenger hjelp eller beskyttelse.
3. **Hvem kan sende**: Alle kan sende en bekymringsmelding, men enkelte yrkesgrupper, som lærere, helsepersonell og andre med taushetsplikt, har lovpålagt plikt til å melde fra hvis de er alvorlig bekymret.
4. **Oppfølging**: Etter at meldingen er sendt, vurderer barnevernet hvordan de skal følge den opp – for eksempel ved å kontakte familien, gjøre undersøkelser eller tilby hjelpetiltak.

Typiske årsaker til bekymringsmeldinger kan inkludere:

- **Omsorgssvikt**: Hvis barnet ikke får tilstrekkelig mat, klær, medisinsk hjelp eller en trygg og stabil oppvekst. Dette kan også omfatte forhold som rusmisbruk eller psykiske problemer hos foreldrene.
- **Fysisk eller psykisk vold**: Dersom barnet utsettes for fysisk vold, som slag, spark eller andre former for kroppslig skade, eller for psykisk vold, trusler
- **Seksuell mishandling**: Hvis barnet utsettes for seksuelle overgrep, uavhengig av om det er av familiemedlemmer, bekjente eller andre personer.
- **Alvorlige helseproblemer**: Barn som har helseproblemer som ikke blir ivaretatt på en tilstrekkelig måte, for eksempel ved manglende legebehandling eller medisiner, kan også være en grunn til bekymring.
- **Alvorlig fravær av støtte og beskyttelse**: Hvis barnet lever under forhold der det ikke får den nødvendige emosjonelle eller fysiske støtten fra voksne, og mangler beskyttelse mot farer i omgivelsene.

Hvordan meldingen behandles:

1. **Mottak av bekymring**: Når barnevernet mottar en bekymringsmelding, blir den vurdert for å avgjøre om det er grunnlag for videre undersøkelser.
2. **Undersøkelse**: Hvis bekymringsmeldingen vurderes som alvorlig nok, vil barnevernet gjennomføre en undersøkelse for å vurdere barnets situasjon. Dette innebærer gjerne samtaler med barnet, foreldre, skole eller barnehage, og andre relevante instanser.
3. **Tiltak**: Basert på undersøkelsen kan barnevernet iverksette ulike tiltak, som kan være hjelpetiltak i hjemmet, plassering av barnet i fosterhjem eller annen beskyttelse, avhengig av barnets behov.

Det er viktig å merke seg at barnevernet har en plikt til å vurdere alle bekymringsmeldinger, men de er ikke forpliktet til å treffe tiltak uten videre. Det er et rettslig rammeverk som barnevernet må følge for å ivareta barnets beste.

Anonymitet

Den som sender en bekymringsmelding, kan velge å være anonym. Det er imidlertid ofte en fordel at melder oppgir sin identitet, da dette kan bidra til en mer grundig og opplysende

undersøkelse. Anonyme meldinger behandles på samme måte som øvrige meldinger. Offentlig ansatte har ikke anledning til å være anonyme når de melder bekymring.

Hvordan melde: Bekymringsmeldinger kan sendes til barnevernet i kommunen gjennom e-post, telefon eller via et digitalt skjema på Bufdir sin hjemmeside; Bekymringsmelding til barnevernet – skjema for privatpersoner

Meldinger	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Mottatte meldinger	34	39	17	37
Henlagte meldinger	5	29	7	2
Fristbrudd: Ikke konkludert innen 7 dager	0	2	0	0
Meldinger overført annen kommune (barneverntjeneste)	4	4	3	2

Oppsummering av meldinger til barneverntjenesten 2022–2025

I perioden 2022–2025 har antall mottatte bekymringsmeldinger variert betydelig. Antallet var høyest i 2023 med 39 meldinger, mens det i 2024 ble registrert en markant nedgang til 17 meldinger. Antall henlagte meldinger har også variert i perioden, med en særlig økning i 2023, da 29 meldinger ble henlagt. Både før og etter 2023 har antallet henleggelser ligget på et lavere nivå. Til sammenligning har antall meldinger i tidligere år ligget på om lag 60 per år.

Fristbrudd, det vil si meldinger som ikke ble konkludert innen 7 dager, har vært sjeldne, med kun to tilfeller i 2023 og ingen i de øvrige årene. Antall meldinger som er overført til annen kommune har vært relativt stabilt, med mellom 2 og 4 meldinger per år.

Totalt viser tallene at barneverntjenesten har håndtert de fleste meldinger innen fristen, men at henleggelsesprosenten har svingt, noe som kan tyde på behov for fortsatt fokus på kapasitet, vurderingsgrunnlag og oppfølging av meldinger.

Meldeplikt

Meldeplikt innebærer at bestemte yrkesgrupper har en lovpålagt plikt til å varsle barnevernet dersom de har alvorlig bekymring for et barns omsorgssituasjon. Dette gjelder blant annet helsepersonell, lærere, barnehageansatte og andre med profesjonsbestemt taushetsplikt.

Plikten innebærer at man skal sende en bekymringsmelding dersom man mistenker at et barn kan bli utsatt for omsorgssvikt, mishandling, overgrep eller andre forhold som kan skade barnets utvikling. Det kreves ikke full sikkerhet for at noe er galt – det er tilstrekkelig at bekymringen er alvorlig.

Nedgang av bekymringsmeldinger fra politiet

Barneverntjenesten i Kautokeino har tradisjonelt mottatt flest bekymringsmeldinger fra politiet. Dette samsvarer med nasjonale tall, hvor politiet jevnlig er en av de største kildene til meldinger til barnevernet.

Høsten 2025 ble det registrert en nedgang i antall bekymringsmeldinger fra politiet, og barnevernet tok derfor kontakt med politiet for å undersøke årsaken. Det viste seg at rutiner for meldingene hadde sviktet, og politiet har siden forbedret sine rutiner for å sikre korrekt og regelmessig rapportering.

Bekymringsmeldinger fra skole, barnehager og helsestasjon

Barneverntjenesten i Kautokeino har registrert en svært bekymringsfull utvikling når det gjelder bekymringsmeldinger fra skole og barnehage. I 2023 ble det kun mottatt én bekymringsmelding fra skole, og i både 2024 og 2025 har det ikke kommet noen meldinger fra skole. Dette er en situasjon som ikke har forekommet de siste 20 årene, og representerer et betydelig avvik fra tidligere praksis.

I samme periode har det heller ikke kommet bekymringsmeldinger fra barnehagene. Dette er særlig alvorlig, da skole og barnehage er blant de viktigste arenaene for tidlig identifisering av barn som kan ha behov for hjelp. Ansatte i disse tjenestene møter barn daglig og har et særskilt ansvar gjennom den lovpålagte meldeplikten til barnevernet.

Utviklingen avviker også markant fra nasjonale tall, hvor skoler og barnehager samlet står for om lag 9 % av alle bekymringsmeldinger til barnevernet. Fraværet av meldinger kan indikere

flere forhold, blant annet usikkerhet knyttet til meldeplikten, manglende kunnskap om barnevernets rolle og mandat, frykt for sosiale konsekvenser i et lite lokalsamfunn, kulturelle forhold, eller en feilaktig antakelse om at andre instanser allerede følger opp bekymringer.

Manglende bekymringsmeldinger fra skole og barnehage øker risikoen for at barn med behov for hjelp ikke blir oppdaget på et tidlig tidspunkt, og at utfordringer får utvikle seg til mer alvorlig omsorgssvikt før barnevernet kobles inn. Dette svekker muligheten for tidlig og forebyggende innsats.

Skolene har en nøkkelrolle i å avdekke og melde fra om bekymringer knyttet til barns omsorgssituasjon. At det ikke er sendt én eneste bekymringsmelding fra skolene over en toårsperiode, til tross for at over 300 elever er tilknyttet skolene i Kautokeino, forsterker bekymringen ytterligere.

Dette gjelder også barnehagene, som har jevnlig og tett kontakt med de yngste barna, samt helsestasjonen, som følger opp småbarnsfamilier. I 2025 ble det kun mottatt én bekymringsmelding fra helsestasjonen til barneverntjenesten. Helsestasjonen har en lovpålagt og sentral rolle som tidlig varsler, og deres medvirkning er avgjørende for at barn i utsatte situasjoner fanges opp før problemene utvikler seg videre.

Når disse sentrale aktørene i liten grad sender bekymringsmeldinger, kan det tyde på utfordringer som manglende kompetanse om tidlige tegn på omsorgssvikt, vold eller andre alvorlige forhold, usikkerhet rundt hva som bør meldes, svak koordinering mellom tjenestene, eller lav tillit til barneverntjenesten.

For å møte denne utfordringen har barneverntjenesten høsten 2025 gjennomført møter med skole, barnehager og helsestasjonen. Formålet med møtene har vært å øke kunnskapen om meldeplikten, styrke samarbeidet mellom tjenestene, bygge gjensidig tillit og øke forståelsen for barneverntjenestens rolle, ansvar og arbeidsmåter. Dette arbeidet vurderes som nødvendig og må videreføres systematisk for å sikre at barns rett til beskyttelse og nødvendig hjelp ivaretas på et tidlig tidspunkt.

3.3 Undersøkelser

En undersøkelse i barnevernet er en formell prosess der barneverntjenesten kartlegger og vurderer barnets situasjon for å avgjøre om det er behov for tiltak eller beskyttelse. Hensikten er å få et tydelig og korrekt bilde av barnets omsorg, trivsel og utviklingsmuligheter.

Undersøkelsesprosessen igangsettes når barnevernet mottar en bekymringsmelding. Alle meldinger vurderes for å avgjøre om det er grunnlag for å åpne en undersøkelsessak. Formålet med undersøkelsen er å innhente nødvendig informasjon og vurdere om barnet har behov for tiltak fra barneverntjenesten.

Tidsramme
Undersøkelsen skal normalt gjennomføres innen tre måneder, men kan i særskilte tilfeller forlenges til seks måneder. Prosessen skal gjennomføres så raskt som mulig for å sikre at barnets behov blir ivaretatt uten unødvendig forsinkelse.

Gjennomføring av undersøkelsen

- **Innhenting av informasjon:** Barnevernet samler opplysninger fra barnet, foreldre og relevante instanser som skole, barnehage eller helsetjenester.
- **Barnets medvirkning:** Barnet skal alltid høres, og deres synspunkter skal vektlegges. Barnevernet har ansvar for at barnet ikke får ansvaret for egen situasjon.
- **Rapportering:** Etter fullført undersøkelse utarbeides en rapport som oppsummerer funn og vurderinger. På bakgrunn av rapporten avgjør barnevernet om det er behov for tiltak og hvilke tiltak som eventuelt skal iverksettes.

Målet med undersøkelsen er å sikre at barnets behov og rettigheter blir ivaretatt på en faglig forsvarlig måte, og at eventuelle tiltak blir tilpasset barnets situasjon og utviklingsmuligheter.

Utfordringer med å innhente opplysninger i tide

Barneverntjenesten opplever utfordringer med å innhente nødvendige opplysninger innen fristen på 14 dager. Dette innebærer ofte flere purringer til eksterne instanser, særlig skole og legetjeneste, for å få tilgang til relevant informasjon.

Forsinkelser kan påvirke både gjennomføring og kvalitet på undersøkelsene, og redusere barneverntjenestens evne til å fatte informerte beslutninger til rett tid. Manglende opplysninger innen fristen kan også føre til at tjenesten må oppholde seg lengre tid hos familien, noe som kan være belastende for de involverte.

Det er derfor viktig å sikre effektivt samarbeid med eksterne instanser, slik at nødvendige opplysninger blir innhentet raskt og uten unødige forsinkelser, og at undersøkelsene kan gjennomføres med høy kvalitet og minst mulig belastning for familien.

Undersøkelser	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Antall undersøkelser	24	17	7	24
Henlagte undersøkelser	17	13		4
Fristbrudd:			3 (fikk ikke inn opplysninger innen frist).	0
Undersøkelser sendt barneverns- og helsenemnda	0	1	0	0

Oppsummering av undersøkelser 2022–2025

Antall igangsatte undersøkelser har variert over perioden, med høy aktivitet i 2022 og 2025 (24 undersøkelser) og lavest i 2024 (7 undersøkelser).

Henleggelsesraten har vært høy i 2022 og 2023, med henholdsvis 17 og 13 henlagte undersøkelser, mens den var lavere i 2024 og 2025. Samlet sett kan variasjonene i henleggelsesrate skyldes både endringer i meldingsgrunnlag, tjenestens interne praksis og utviklingen i det tverrfaglige samarbeidet. Dette bør følges over tid for å vurdere om utviklingen er stabil og i tråd med målet om tidlig og riktig innsats.

Fristoversikt for undersøkelser 2025

Alle undersøkelser i 2025 ble gjennomført innen den lovpålagte tre-måneders fristen, og det ble ikke registrert fristbrudd. I fire saker med særlig komplekse forhold ble fristen utvidet til seks måneder etter godkjenning fra Statsforvalteren.

For å få utvidet fristen må barneverntjenesten dokumentere at saken er kompleks og at det er nødvendig med mer tid for å innhente relevante opplysninger eller gjennomføre en grundig vurdering. Statsforvalteren vurderer om det foreligger saklige grunner for forlengelsen, og at det er til barnets beste at undersøkelsen får mer tid før en endelig beslutning tas.

3.4 Hjelpetiltak

Hjelpetiltak er tiltak som tilbys av barnevernet for å støtte barn og familier i vanskelige situasjoner, med mål om å sikre barnets utvikling og trivsel.

Hjelpetiltak er regulert av barnevernloven og har som mål å gi nødvendig hjelp og omsorg til barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling. Tiltakene skal bidra til å skape trygge oppvekstsvilkår og støtte familier i å håndtere utfordringer

Grunnvilkåret for å iverksette hjelpetiltak er at et barn, på grunn av sin omsorgssituasjon eller atferd, har et spesielt behov for hjelp. Dette innebærer at behovet for støtte må være mer omfattende enn det som er vanlig for de fleste barn. Målet med hjelpetiltak er å bidra til en positiv endring enten hos barnet eller i familien som helhet. Det er derfor viktig at tiltakene tar hensyn til den konkrete situasjonen til barnet og familien, og fokuserer på å redusere risikofaktorene som kan ha negativ innvirkning på barnets velvære.

Det finnes ulike typer hjelpetiltak tilgjengelige, og det er essensielt å velge de som best svarer på familiens spesifikke utfordringer. Disse tiltakene kan deles inn i to hovedkategorier: kompenserende (støttende) og omsorgsendrende. Kompenserende tiltak har som formål å lindre eller avhjelpe vanskelighetene barnet og familien står overfor. Omsorgsendrende tiltak, derimot, tar sikte på å skape varige endringer i familiens liv ved å arbeide med foreldrenes forståelse, ferdigheter og samspill med barnet. Ofte vil en kombinasjon av begge typer tiltak være nødvendig for å oppnå de beste resultatene.

Hjelpetiltak	2022	2023	2024	2025
Barn som har hjelpetiltak	13	8	7	16
Barn frivillig plassert i fosterhjem	4	4	0	1
Barn som mangler evaluering av tiltaksplan		0	0	0
Barn med tiltaksplan	13	8	7	16

Oppsummering av hjelpetiltak 2022–2025

Antall barn som mottar hjelpetiltak har variert over perioden, med lavest antall i 2024 (7 barn) og en økning i 2025 (16 barn). Antall barn frivillig plassert i fosterhjem har vært lavt, med mellom 0 og 4 barn per år.

Alle barn med hjelpetiltak har hatt tiltaksplan, og det er ikke registrert manglende evalueringer av planene i perioden. Dette viser at barneverntjenesten systematisk følger opp barn med hjelpetiltak og sikrer at tiltakene er planlagte og målrettede.

Nedgang i antall hjelpetiltak

Antall hjelpetiltak har gått jevnt ned over flere år, i 2021 var det 25 barn om hadde hjelpetiltak. Dette er en uheldig utvikling. Færre hjelpetiltak kan redusere muligheten for forebyggende støtte til familier og øke risikoen for at problemer med omsorg, psykisk helse, rus eller samspill forblir uadressert eller forverres.

Tiltaksplan

Alle barn som mottar hjelpetiltak har en tiltaksplan som tydelig beskriver tiltak, ansvar, tidsrammer og oppfølging. Planen sikrer målrettet og tilpasset støtte, og alle involverte har felles forståelse av mål og innhold. Tiltaksplanene evalueres jevnlig for å vurdere effekt og behov for justeringer, noe som sikrer kontinuerlig oppfølging og nødvendig støtte til barna og familien.

Tilgang på hjelpetiltak

Kommunen har ikke alle typer spesialiserte veiledningsprogrammer og andre hjelpetiltak tilgjengelig lokalt. Eksempler på slike tiltak er COS (Circle of Security), Marte Meo, Incredible Years, samt ulike støttekontaktordninger, avlastningstilbud, gruppebaserte foreldrekurs og familiesenterprogrammer. Når barn og familier har behov for disse tiltakene, må barneverntjenesten ofte kjøpe tjenestene eksternt fra andre kommuner eller private tilbydere. En utfordring ved dette er at mange av eksterne veiledere og tjenesteytere mangler kompetanse i samisk språk og kultur. Dette kan gjøre det vanskelig å tilpasse tiltakene til samiske barns behov, og kan påvirke barnets trygghet, forståelse og kulturelle tilhørighet.

Begrenset lokal tilgang til slike hjelpetiltak understreker behovet for alternative løsninger, som kompetanseheving i kommunen, samarbeid med samiske fagmiljøer eller bruk av eksterne tjenesteytere med relevant kulturell kompetanse. Dette er viktig for å sikre at tiltakene både er faglig forsvarlige, målrettede og tilpasset barnets situasjon og kulturelle bakgrunn, og for å styrke barnevernets forebyggende og støttende arbeid i familien.

3.5 Fosterhjem og institusjon

Et fosterhjem er et privat hjem som gir omsorg og støtte til barn som av ulike årsaker ikke kan bo hos foreldrene sine. Fosterforeldrene har ansvar for barnets daglige omsorg, og plasseringen skjer enten med foreldrenes samtykke eller etter barnevernets vedtak. Fosterhjem skal i størst mulig grad gi et trygt og normalt hjemmemiljø, og fosterforeldre må ha både tid og kompetanse til å ivareta barnets behov.

De fleste familier får hjelp fra barneverntjenesten mens barna bor hjemme, gjennom veiledning, samtaler eller praktisk støtte. I situasjoner hvor foreldrene ikke kan ivareta barna, for eksempel på grunn av sykdom, psykiske vansker, rusproblemer eller vold, kan barnet bli plassert i fosterhjem for kortere eller lengre tid. Noen barn får også plassering på barnevernsinstitusjon hvis dette vurderes som den beste løsningen for barnets sikkerhet og utvikling.

For barn i fosterhjem er målet at hverdagen og oppveksten skal være så normal som mulig. Fosterfamilien skal inkludere barnet i dagliglivet og støtte kontakt med foreldre, søsken og

andre viktige personer. Fosterhjemsopphold skal i utgangspunktet være midlertidig, og barneverntjenesten arbeider for at barnet kan flytte tilbake til foreldrene dersom det er til barnets beste.

Ved valg av fosterhjem vurderes det alltid om barnet kan plasseres hos familie eller personer i barnets nettverk. Å flytte til kjente personer kan gjøre overgangen tryggere og lettere for barnet.

Fosterhjem brukes når:

- Barnet ikke får tilstrekkelig omsorg, oppfølging eller trygghet hjemme.
- Det foreligger vold, rus, psykiske vansker eller andre alvorlige forhold i familien/mangler ved omsorgen.
- Foreldrene har ikke tilstrekkelig omsorgsevne til å ivareta barnets behov, til tross for iverksatte hjelpetiltak.
- Barnets ønske om ikke å bo hjemme er uttrykt tydelig og vurderes som faglig begrunnet.

Barneverntjenesten forsøker alltid først å hjelpe familien mens barnet bor hjemme. Hvis frivillige hjelpetiltak ikke er tilstrekkelige, kan fosterhjem eller institusjon brukes som tvangstiltak for å sikre barnets rett til beskyttelse, trygghet og stabil omsorg.

Fosterbarn i Kautokeino

I Kautokeino kommune bor alle barn og ungdommer som barnevernet har omsorgen for, i ordinære fosterhjem. I enkelte tilfeller kan ungdommer plasseres på institusjon dersom dette vurderes som den beste løsningen.

De siste årene har kommunen sett en tydelig nedgang i antall omsorgsplasseringer. I 2011 ble 11 barn plassert utenfor hjemmet, mens tallet i 2025 er redusert til 4. Siden 2023 har det heller ikke blitt fremmet saker for barneverns- og helsenemnda.

Nedgangen i omsorgsplasseringer henger sammen med den betydelige reduksjonen i antall bekymringsmeldinger de siste årene. Færre meldinger kan bety at færre barn vurderes for omsorgstiltak, enten fordi behovet faktisk er lavere eller fordi utsatte barn ikke fanges opp i

tide. Dette kan indikere både at tidlig og god hjelp fra andre tjenester gjør at barn kan bo hjemme, og at enkelte familier ikke får nødvendig støtte før problemene blir alvorlige.

Utviklingen i Kautokeino følger også nasjonale trender. Antall barn og unge i fosterhjem i Norge har gått ned fra 11.812 i 2017 til 9.251 i 2024, en reduksjon på 17 prosent (Bufdir). Til tross for nedgangen ligger nivået fortsatt høyere enn tidlig på 2000-tallet, noe som viser at reduksjonen må forstås i en bredere kontekst og ikke nødvendigvis betyr at behovet for omsorgstiltak har falt.

Samvær, samarbeid med foreldre og gjenforening

Fosterhjemsplasseringer er som regel midlertidige, med mål om at barnet på sikt kan flytte tilbake til foreldrene dersom det er til barnets beste. Samtidig er det viktig å skape trygghet og stabilitet i fosterfamilien, slik at barnet får omsorg som støtter utvikling og reparerer eventuelle skjevutviklinger.

Samvær og samarbeid:
Barn i fosterhjem skal ha samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre viktige personer. Samvær styrker barnets identitet og familiære bånd, men kan være utfordrende for fosterforeldre. Derfor kreves tett samarbeid mellom barneverntjenesten, fosterforeldre og biologiske foreldre med fokus på barnets beste.

Omsorgsplan og oppfølging:
Hovedregelen er at omsorgsovertakelser skal være midlertidige, og planen skal inneholde tiltak som kan legge til rette for gjenforening med foreldrene. Barneverntjenesten har ansvar for løpende å vurdere om vilkårene for omsorgsovertakelse fortsatt er til stede. Fosterhjem skal besøkes minimum fire ganger per år, og hyppigere om barnet eller hjemmet har behov for det. Samvær mellom barn og foreldre fastsettes av barneverns- og helsenemnda, og barneverntjenesten skal legge til rette for at samværene blir best mulig.

Tilsyn i fosterhjem:
Alle barn i fosterhjem skal ha tilsyn, enten plasseringen er basert på samtykke eller omsorgsovertakelse. Tilsynet skal sikre at barnet får forsvarlig omsorg, at forutsetningene for plasseringen følges opp, og at barnets rettssikkerhet ivaretas. Tilsynspersonene skal være uavhengige og oppnevnt av fosterhjemskommunen, med mål om kontinuitet og trygghet for barnet.

Manglende samiske fosterhjem:

Det er nasjonalt og lokalt mangel på samiske fosterhjem, noe som særlig rammer samiske barn. Mange plasseres i ikke-samiske hjem, ofte langt fra eget språk og kultur, noe som kan svekke opprettholdelsen av etnisk identitet. Barneverntjenesten i Kautokeino arbeider aktivt for å finne plasseringer i barnets familie eller nettverk for å sikre trygge og kulturelt tilpassede oppvekstvilkår.

Oppfølging og samarbeid med andre instanser:

Barneverntjenesten følger barnets utvikling og omsorg under plasseringen gjennom samtaler med barnet, fosterforeldre og samarbeid med aktuelle etater. Oppfølgingen inkluderer veiledning av fosterforeldre, identifisering av utfordringer, og sikring av at tiltakene oppfyller lovpålagte krav.

Gjenforening:

Når det er til barnets beste, legger barneverntjenesten til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen. Arbeidet med tilbakeføring skal ikke gå på bekostning av barnets behov for trygghet, stabilitet og beskyttelse.

Hovedmål med oppfølgingen:

- Sikre barnets trygghet og trivsel, og dekke fysiske, emosjonelle og sosiale behov.
- Gi fosterforeldre nødvendig støtte og veiledning.
- Tidlig identifisere og håndtere utfordringer i fosterhjemmet.
- Ivareta barnevernets lovpålagte ansvar og sikre barnets beste.

Fosterhjem/institusjon	2022	2023	2024	2025
Barn under omsorg av Kautokeino kommune	8	6	4	4
Barn uten omsorgsplan	0	0	0	0
Barn som mangler oppfølgingsbesøk 2 eller 4 besøk	25 % (2 av 8) i fosterhjem får ikke oppfølgingsbesøk	0	0	0
Barn som mangler tilsynsbesøk i fosterhjemmet	83 % (6 av 8) får ikke lovpålagte tilsynsbesøk	3	0	0

Oppsummering av fosterhjem og institusjon 2022–2025

Antall barn under kommunal omsorg i Kautokeino har gått ned fra 8 i 2022 til 4 i 2024 og 2025. Alle barn har hatt en omsorgsplan i hele perioden.

Oppfølgingen av barn i fosterhjem har forbedret seg betydelig. I 2022 fikk 25 % av barna ikke gjennomført lovpålagte oppfølgingsbesøk, og 83 % fikk ikke tilsynsbesøk. Fra 2023 og fremover er alle lovpålagte oppfølgings- og tilsynsbesøk gjennomført.

Dette viser at barneverntjenesten har styrket systematikken i oppfølgingen av fosterbarn og sikret at lovpålagte krav om tilsyn og oppfølgingsbesøk nå overholdes.

Fristbrudd i oppfølging av fosterhjem

I 2025 ble alle oppfølgings- og kontrollbesøk i fosterhjem gjennomført innen fristen, og det er dermed ingen registrerte fristbrudd. Dette er en tydelig forbedring sammenlignet med første halvår 2024, da 40 % av fosterbarna ikke fikk lovpålagte besøk, delvis på grunn av lav bemanning i barneverntjenesten.

Manglende oppfølging kan ha alvorlige konsekvenser for barnets situasjon og utgjør et brudd på barnevernets plikt til å ivareta barnets beste. For å sikre at forskriftskravene overholdes, er det nødvendig med stabile rutiner og tilstrekkelig bemanning i barneverntjenesten.

3.6 Ettervern

Ettervern er en ordning som gir oppfølging og støtte til unge voksne som har vært under barnevernets omsorg eller hatt hjelpetiltak ved fylte 18 år. Hensikten er å sikre en trygg overgang til voksenlivet og å gi ungdommene bedre forutsetninger for å klare seg selvstendig og etablere seg i samfunnet på en god måte.

Ettervern er frivillig, noe som innebærer at ungdommen selv må samtykke til å motta hjelpen etter at de er blitt myndige. Likevel har barneverntjenesten et ansvar for å ta kontakt i god tid før ungdommen fyller 18 år, og sammen med den unge planlegge og vurdere behovet for videre støtte.

Ettervern kan gis frem til den unge fyller 25 år, avhengig av individuell situasjon og behov. Tiltakene skal tilpasses den enkeltes livssituasjon, og kan omfatte:

- Økonomisk støtte
- Bistand til å skaffe og beholde bolig
- Oppfølging knyttet til skolegang, arbeid og utdanning
- Psykososial støtte og samtaler
- Hjelp til å etablere og opprettholde sosiale nettverk
- Praktisk støtte i hverdagen, som hjelp til økonomistyring eller kontakt med offentlige instanser

Barneverntjenesten har et ansvar for å følge opp og evaluere tiltakene i samarbeid med ungdommen, slik at hjelpen er relevant og nyttig i overgangen til et selvstendig voksenliv.

Betydningen av ettervern

Forskning viser at ungdom som mottar ettervern har større sjanse for å lykkes i voksenlivet sammenlignet med dem som ikke får oppfølging. Ettervern bidrar til å redusere risikoen for utfordringer som:

- Bostedsløshet
- Arbeidsledighet
- Psykiske helseproblemer
- Sosial isolasjon

Et godt ettervern gir ungdom stabilitet, støtte og veiledning i overgangen til selvstendig liv, og legger grunnlaget for trygghet og mestring på flere områder.

Ettervern	2022	2023	2024	2025
Antall unge 18 -25 år som mottar ettervern	4	3	5	4
Hvor mange har søkt om ettervern				2
Hvor mange har fått avslag på ettervern				0

Betydningen av ettervern

At ungdom takker ja til ettervern vurderes som svært positivt. Ettervern gir støtte i overgangen fra barneverntiltak til voksenlivet, en periode hvor mange ellers står alene. Det øker sannsynligheten for at ungdom fullfører skole og utdanning, noe som igjen styrker muligheten for arbeid og et stabilt voksenliv.

Gjennom ettervern får ungdom hjelp med praktiske områder som bolig, økonomi og daglige ferdigheter, i tillegg til veiledning og støtte som ikke alltid kan tilbys av familien. Dette bidrar også til bedre psykisk helse ved å redusere risikoen for ensomhet, utenforskap og psykiske utfordringer.

Forskning viser at ungdom uten oppfølging etter fylte 18 år har større risiko for frafall fra skole, ustabil bosituasjon, økonomiske problemer, rus eller kriminalitet. Ettervern fungerer derfor forebyggende og legger grunnlaget for en trygg og stabil start på voksenlivet.

At ungdom sier ja til ettervern kan også tolkes som et tegn på at de har opplevd barnevernet som en trygg støttespiller og føler seg ivaretatt i overgangen til selvstendighet.

3.7 Barnevernvakt

Barnevernvakten er et akuttberedskapstilbud og dette er samarbeid mellom Kautokeino og Karasjok kommune. Denne beredskapen er organisert som en bakvaktsordning, også kalt telefonvakt, der alle fagpersoner i barneverntjenesten deltar. Den ansatte som har vakt vurderer behovet for tiltak og reiser ut til barnet om det er nødvendig.

Barnevernvakta er tilgjengelig fra klokken 15.30 på hverdager, og 24 timer i døgnet i helger og på helligdager. Informasjon om vaktordningen finnes både på kommunens hjemmeside og på den nasjonale oversikten over barnevernvakter, hvor det er ett felles telefonnummer: **459 16 677**.

Vaktordningen i 2025 har bestått av tre ansatte, og det lages vaktplaner for et halvt år av gangen. Kommunene har ansvar for vaktukene vekselvis. Hver kommune står også for lønningene til sine ansatte som deltar i vaktordningen.

I tillegg til barnevernvakta finnes det i Norge en nasjonal alarmtelefon, **116 111**, som er en gratis tjeneste for barn og unge som opplever vold, overgrep eller omsorgssvikt. Alarmtelefonen er døgnåpen hele året og tilbyr støtte via chat, e-post og SMS.

Henvendelser til barnevernvakt	2022	2023	2024	2025
	Karasjok driftet barnevernvakten	8	10	11
Henvendelser som resulterte i uttrykning	1	0	1	2
Sjikane telefoner		290		20

Økning i henvendelser til barnevernets vakttelefon

Antall henvendelser til barnevernvakten har økt fra 2022 til 2025, selv om nivået fortsatt er relativt lavt. For å styrke kjennskapen til tjenesten informerte barneverntjenesten høsten 2025 helsevesenet, skoler og barnehager om vaktens rolle og tilgjengelighet.

Mange barn og unge er ikke kjent med at de kan kontakte barnevernvakten direkte, særlig utenom ordinær arbeidstid. Økt kunnskap om dette tilbudet kan redusere terskelen for å søke hjelp i akutte

situasjoner, for eksempel ved vold, overgrep, rusproblemer eller omsorgssvikt. Det vurderes derfor som viktig at barnevernet informerer elever om barnevernvakten på skolene i Kautokeino.

3.8 Brukermedvirkning og involvering av barn/ungdom og foresatte

Barnevernet arbeider aktivt for å sikre at barn, ungdom og foresatte blir hørt og kan delta i beslutninger som påvirker deres liv. Medvirkning er en lovfestet rett, og barnevernet har ansvar for at alle parter får reell innflytelse i sakene som behandles. Barn og ungdom tilrettelegges samtaler som er tilpasset alder, modenhet og individuelle behov, slik at de kan uttrykke sine meninger, bekymringer og ønsker, som blir vurdert i beslutningsprosessen. Barn over syv år har rett til å bli hørt, og samtalene gjennomføres i en trygg og støttende ramme.

Barnevernet gir både barn og foresatte tydelig informasjon om rettigheter, prosesser og beslutninger, slik at alle parter kan bidra med sine synspunkter. Foreldre og andre omsorgspersoner involveres i utarbeidelsen av tiltaksplaner og omsorgsplaner, og de får mulighet til å gi innspill til tiltak og oppfølging. Barnevernet arbeider for å fremme konstruktivt samarbeid og gir veiledning og støtte for å styrke foreldrenes omsorgskompetanse.

Barn har rett til å ha med en tillitsperson i møter med barnevernet, og barneverntjenesten skal sikre at både barn og foresatte kan klage på vedtak og gi tilbakemeldinger om tjenestens arbeid. Tjenesten gir informasjon om klageadgang, framgangsmåte og instanser som behandler klager, og registrerer og følger opp tilbakemeldinger for å sikre rettssikkerhet og kvalitet i arbeidet.

Barnevernet samarbeider med skole, helsevesen, politi og frivillige organisasjoner for å sikre at barnets stemme blir hørt i alle relevante sammenhenger, noe som gir mer helhetlige vurderinger og beslutninger.

3.9 Bemanning og kompetanse

Barneverntjenesten har i dag kompetanse både innen samisk kultur og språk, noe som er særlig viktig for å ivareta samiske barns rettigheter i henhold til barnevernloven § 1-8. Denne paragrafen pålegger barneverntjenesten å ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av en barnevernssak. Det innebærer at barnets identitet og tilhørighet skal respekteres, og at tjenester og tiltak tilpasses barnets behov. For samiske barn betyr dette også at barnevernet skal bidra til at språket, kulturen og særlige urfolksrettigheter ivaretas, også i samarbeid med andre myndigheter.

Tjenesten består av tre ansatte med sosionomkompetanse. Én har lang erfaring, master i sosialt arbeid og flere videreutdanninger, mens den andre har fullført sosionomutdanning og spesialisert seg på videreutdanninger som PMTO, som er viktig for å kunne tilby målrettet veiledning til foreldre. Den tredje ansatte er under utdanning som sosionom, og får lønn under utdanningen som en del av kommunens rekrutterings- og kompetansebyggingsstrategi. Denne kombinasjonen av erfaring, formell utdanning og spesialisert kompetanse sikrer at barneverntjenesten kan levere faglig forsvarlige tjenester til familier, samtidig som barnets språklige og kulturelle bakgrunn ivaretas.

Barneverntjenesten jobber etter generalistmodellen, som innebærer at alle ansatte må kunne barnevernsarbeid generelt, uten at noen blir spesialisert i alle områder. Sakene fordeles likevel ut fra den enkeltes kompetanse og erfaring, slik at hver ansatt arbeider med saker der deres kunnskap og ferdigheter kommer best til nytte. Denne modellen sikrer fleksibilitet, bred kompetanse og at barnets behov ivaretas på en forsvarlig måte.

Barneverntjenesten er liten, noe som gjør tjenesten sårbar. Fravær på grunn av sykdom, avspasering, ferie eller andre årsaker påvirker kapasiteten, og kan føre til at saker må håndteres raskt eller omfordeles mellom de ansatte. Erfaring fra flere år viser at dette er en vedvarende utfordring. Selv med god struktur og planlegging kreves det lite før tjenesten blir utsatt, noe som kan få direkte konsekvenser for brukerne. Den begrensede størrelsen gjør det derfor ekstra viktig med fleksibilitet, tett samarbeid og god koordinering for å sikre at alle barn får nødvendig oppfølging og forsvarlig behandling av sine saker

Sykefravær	2024	2025
	37,37 %.	0,74%

Sykefraværet i 2024 var høyt (37,37 %) og må sees i sammenheng med at tjenesten besto av to ansatte, hvor langtidsfravær hadde stor innvirkning på totalfraværet. I 2025 har tjenesten hatt én ansatt, og sykefraværet har vært lavt (0,74 %).

Videreutdanninger for barnevernet i Kautokeino

Det er viktig at barneverntjenesten i Kautokeino får mulighet til å styrke sin faglige kompetanse gjennom videreutdanninger som tilbys av Bufdir. Disse utdanningene gir ansatte faglig påfyll og fordypning samtidig som de kan fortsette i jobben, og de er direkte relevante for det praktiske barnevernsarbeidet. Utdanningene gjennomføres på masternivå og deltid, og dekker blant annet temaer som «Vurdering av barnets beste», «Juss i barnevernfaglig arbeid», «Relasjons kompetanse», «Barnevernfaglig veiledning», «Minoritetskompetanse» og «Barnevernledelse».

Bufdir tilbyr også økonomisk tilskudd til kommunene for å dekke utgifter knyttet til deltakelse. Dette gjør det mulig for barneverntjenesten i Kautokeino å bygge kompetanse innen samisk språk, kultur og spesialiserte barnevernsmetoder, samtidig som de ivaretar pågående saker og oppgaver på en forsvarlig måte.

Kvalitetsløftet i barnevernet fra 2026

Fra 1. januar 2026 knyttes kvalitet i barnevernet tydeligere til kompetanse, ledelsesansvar og systematisk oppfølging. Kompetansekravene endres slik at masterkravet nå primært gjelder leder og stedfortreder, samtidig som hjemmel for veiledningskrav styrker faglig støtte. Formålet er å sikre at beslutninger i enkeltsaker baseres på forsvarlig vurdering og dokumentasjon, og at kommunen kan dokumentere hvem som har gjort hva, med hvilken kompetanse og hvilke kvalitetssikringsgrep. Dette gir både kommunene og kontrollinstanser bedre forutsetninger for å sikre rettssikkerhet og kvalitet i barnevernsarbeidet.

Behov for hjelpetiltak og faglig kompetanse i barneverntjenesten

Barneverntjenesten i Kautokeino har behov for hjelpetiltak som spesialiserte veiledningsprogrammer for å kunne tilby målrettet støtte til familier og barn med komplekse utfordringer. Samtidig besitter tjenesten bred faglig kompetanse innen flere metoder og tiltak som er direkte relevante for praktisk barnevernsarbeid.

Tjenesten har erfaring med familieråd, der barnets familie og nettverk involveres aktivt i beslutningsprosessen for å finne gode løsninger. Videre benyttes ICDP (International Child Development Programme) for å styrke foreldres omsorgskompetanse og fremme positiv relasjonsbygging. Sinnemestringsmetoder brukes for å hjelpe foreldre og ungdom med å regulere sinne og utvikle bedre mestringsstrategier.

Barneverntjenesten har også kompetanse i PMTO (Parent Management Training – Oregon-modellen), som fokuserer på foreldreveiledning, positivt samspill, tydelig grensesetting og gode rutiner i hjemmet. Kognitiv samtaleterapi anvendes for å hjelpe barn, ungdom og foreldre med å forstå sammenhenger mellom tanker, følelser og handlinger, og utvikle mer hensiktsmessige mestringsstrategier. For ungdom med rusutfordringer gjennomføres ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis)-kartlegginger, som gir en helhetlig vurdering av skole, familie, rus, psykisk helse og fritid.

Denne kombinasjonen av metoder og tiltak gjør barneverntjenesten i stand til å tilby både forebyggende og målrettede hjelpetiltak, tilpasset barnets og familiens behov.

3.10 Økonomi

Barneverntjenesten i Kautokeino har hatt en stabil økonomi de siste årene. Dette skyldes i hovedsak at det ikke har vært behov for kostnadskrevende tiltak kjøpt fra Bufetat, som ofte medfører betydelige utgifter. Den betydelige reduksjonen i antall hjelpetiltak har også bidratt til å forhindre overforbruk.

Videre har flere ubesatte stillinger redusert tjenestens kapasitet til å iverksette tiltak, noe som igjen har hatt innvirkning på kostnadsnivået. Samlet sett har dette ført til et lavere forbruk i 2024 og 2025, med om lag 1,9 millioner kroner sammenlignet med tidligere år.

I 2025 var 2,5 stillinger vakant fra januar til høsten, noe som også har hatt betydning for økonomien.

Selv om en stabil økonomi kan virke positivt, kan lavt forbruk også være et symptom på utfordringer i tjenesten. Den lave aktiviteten kan indikere at barnevernet ikke fanger opp alle barn som har behov for hjelp, og at nødvendige tiltak ikke alltid blir iverksatt i tide. Dette kan føre til at barn ikke får den støtten de trenger, og at enkelte situasjoner utvikler seg til mer alvorlige omsorgsutfordringer.

Barnevernslederens vurdering av økonomi i 2025:

Reduserte utgifter til spesialiserte hjelpetiltak

Barneverntjenesten har hatt lavere utgifter til hjelpetiltak som MST, PMTO, familieråd, barn og foreldresenter. Dette skyldes at det har vært færre saker som krever spesialiserte tiltak, og at de fleste sakene har vært mindre komplekse. Som følge av dette har det i mange tilfeller ikke vært behov for ekstra støtte eller behandling for familier og barn.

Selv om redusert bruk av spesialiserte tiltak kan gi lavere kostnader, kan det også indikere at noen barn og familier ikke får tilgang til tjenester som kunne vært viktige for å forebygge eller løse utfordringer tidlig. Dette understreker betydningen av å vurdere behovet for målrettede hjelpetiltak nøye, selv når sakene kan virke mindre krevende.

Omsorg og plasseringstiltak

I 2025 har barneverntjenesten i Kautokeino ikke benyttet seg av Bufetats statlige tiltak, herunder:

- **Institusjonsplasser** – statlige barnevernsinstitusjoner for barn og ungdom som ikke kan bo hjemme, inkludert akutt- og atferdsinstitusjoner, samt kortere og lengre opphold.
- **Fosterhjem** – Bufetats rekrutterte, godkjente og oppfølgede fosterhjem, inkludert forsterkede fosterhjem for barn med særskilte behov.
- **Beredskapshjem** – midlertidige hjem for barn i akutte situasjoner.

Denne manglende bruken av statlige plasseringstilbud har medført et betydelig lavere forbruk av eksterne tiltak i kommunen.

Lavere utgifter til juridisk bistand

I 2025 har barneverntjenesten hatt færre komplekse juridiske saker, noe som har redusert behovet for ekstern juridisk bistand. Dette viser at mange saker har kunnet håndteres internt, uten at det har vært nødvendig å hente inn ekstern juridisk støtte slik som tidligere år. Lavere utgifter til juridisk bistand kan tyde på at barnevernet har hatt tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å behandle saker selv, men kan også være et resultat av et generelt lavere aktivitetsnivå eller færre saker som krever omfattende rettslige vurderinger.

Ingen saker til barneverns- og helsenemnda eller Tingretten

I 2025 har ingen saker vært behandlet i barneverns- og helsenemnda eller i Tingretten. Slike saker medfører ofte betydelige økonomiske belastninger for tjenesten, blant annet på grunn av utgifter til tolk og andre rettslige kostnader.

Ubesatte stillinger

Barneverntjenesten har over lengre tid hatt flere ubesatte stillinger, noe som har påvirket både drift og økonomi. Først i august 2025 ble en ny saksbehandler ansatt, fulgt av en merkantil medarbeider i 50 % stilling i september, og en siste saksbehandler i oktober.

Når stillinger står ledige over tid, medfører det at lønnsmidler ikke brukes. Dette kan på papiret fremstå som økonomisk overskudd, men i realiteten skyldes det manglende bemanning og ikke effektiv drift. Den lange perioden med ubesatte stillinger har gjort tjenesten sårbar og redusert kapasiteten, med konsekvenser som mindre tid til oppfølging av barn og familier, økt arbeidsbelastning for eksisterende ansatte, forsinket iverksetting av nødvendige tiltak og risiko for lovbrudd som følge av manglende saksbehandling og tilsyn.

Det har ikke blitt benyttet innleide vikarer eller vikarbyråtjenester ved sykefravær, noe som forsterker sårbarheten. Det økonomiske "overskuddet" må derfor forstås som et strukturelt problem snarere enn en styrke i tjenesten.

Økte utgifter til sakkyndige og veiledere

Barneverntjenesten har hatt økte utgifter knyttet til innleie av sakkyndige og veiledere. Dette gjøres for å sikre at sakene blir grundig vurdert og at barnets behov ivaretas på en forsvarlig måte. Bruk av ekstern ekspertise bidrar til å styrke kvaliteten på utredningene, gi faglig støtte i komplekse saker, og sikre at tiltak og beslutninger bygger på solid faglig grunnlag. Selv om

dette medfører høyere kostnader, er det nødvendig for å opprettholde kvalitet og rettssikkerhet i barnevernsarbeidet.

Reduserte utgifter som følge av nedgang i aktivitet

Barneverntjenesten i Kautokeino har opplevd en nedgang i antall bekymringsmeldinger, undersøkelser, hjelpetiltak og oppfølging i fosterhjem de siste årene. Denne lavere aktiviteten har bidratt til reduserte utgifter for kommunen, blant annet fordi færre saker krever kostbare spesialiserte tiltak, institusjonsplasseringer eller ekstern juridisk bistand. Samtidig kan lavere aktivitet også innebære at enkelte barn og familier ikke fanges opp tidlig nok, noe som understreker behovet for å vurdere barnets behov nøye og opprettholde kvalitet og oppfølging selv i en periode med lavere saksmengde.

Konklusjon

Barneverntjenesten i Kautokeino har i 2025 hatt stabil økonomi, lavere utgifter til kostbare tiltak og juridisk bistand, og ingen institusjonsplasseringer. Nedgangen i meldinger, undersøkelser, hjelpetiltak og fosterhjemsoppfølging har redusert kostnadene, men samtidig øker betydningen av å sikre tidlig identifisering og oppfølging av barn som har behov for hjelp. Tjenesten er liten og sårbar, og bemanning, kompetanse og tilgang til spesialiserte tiltak er avgjørende for å opprettholde kvalitet, rettssikkerhet og gode resultater for barn og familier.

3.11 Ledelse og styring

Barnevernleder i Kautokeino er organisatorisk underlagt kommunalleder for Kultur og Oppvekst. Dette innebærer at barnevernleder har ansvar for faglig ledelse, koordinering av saksbehandling og kvalitet i tjenesten, men har ingen personal- eller økonomiansvar. Personalansvar og budsjettstyring ligger hos kommunallederen, noe som begrenser barnevernleders handlingsrom når det gjelder bemanning, ressursbruk og prioritering av tiltak.

En styrke ved denne organiseringen er at barnevernleder kan fokusere på det faglige arbeidet, kvalitetssikring av saker og oppfølging av barn og familier, uten å bli belastet med administrativt og økonomisk ansvar. Dette gir mer tid til direkte faglig arbeid og til kompetanseutvikling blant ansatte, og legger til rette for at tjenesten kan bygge opp faglig kapasitet innenfor relevante metoder og tiltak.

Svakhetene ved modellen er imidlertid betydelige. Uten personal- og økonomiansvar har barnevernleder begrenset mulighet til å påvirke hvordan ressurser fordeles, sikre rekruttering eller prioritere tiltak på en måte som gjør tjenesten robust. Når stillinger står ubesatt, eller budsjettmessige begrensninger oppstår, har barnevernleder liten mulighet til å handle raskt, noe som kan gå direkte ut over barnas oppfølging og kvaliteten på tjenesten. Manglende arenaer for å samle og systematisere informasjon gjør det dessuten vanskelig å ha oversikt over saksbehandling, ressursbruk, utfordringer i tjenesten og oppfølging av tiltak. Dette begrenser barnevernleders mulighet til å sikre at barnevernet kan løse sitt lovpålagte mandat på en helhetlig måte.

For en liten og sårbar tjeneste som Kautokeino barnevern, er det avgjørende at det etableres faste arenaer for systematisk informasjonssamling, tett samarbeid mellom barnevernleder og kommunalleder, og tydelige rutiner for prioritering og koordinering. Deltakelse i kommunale ledergrupper og tverrfaglige arenaer, der planer og ressurser diskuteres, er viktig for å gi barnevernet nødvendig innflytelse på beslutninger som påvirker kapasitet, prioritering av tiltak og ressursfordeling. Dette vil styrke kvaliteten på saksbehandlingen og sikre at barnevernet kan ivareta barn og familier både i enkeltsaker og på et helhetlig nivå.

Videre er det viktig at ansatte i barnevernet får mulighet til faglig utvikling gjennom videreutdanning og kompetansehevende tiltak som tilbys av Bufdir. Dette sikrer at tjenesten kan bygge kompetanse innen samisk språk, kultur og spesialiserte barnevernsmetoder, samtidig som pågående saker følges opp forsvarlig. Små tjenester er sårbare for fravær, sykdom og ubesatte stillinger, og derfor er det nødvendig med fleksible ordninger, samarbeid og planlegging for å opprettholde kontinuitet og kvalitet.

Tverrfaglig samarbeid og deltakelse i relevante arenaer gjør det mulig å hente inn helhetlig informasjon om barns situasjon, samtidig som barn, ungdom og foresatte får medvirke i beslutningsprosesser. Strukturert oppfølging, kompetanseutvikling, og tilgang til spesialiserte hjelpetiltak er avgjørende for at barnevernet kan forebygge og løse omsorgsutfordringer tidlig.

Kort sagt innebærer organiseringen både styrker og utfordringer. Styrken ligger i fokus på faglig kvalitet og oppfølging, mens svakhetene knytter seg til manglende personal- og økonomiansvar, begrenset innflytelse på ressurser, og mangel på faste arenaer for informasjonssamling og strategisk planlegging. For å sikre at barnevernet i Kautokeino kan

ivareta sitt mandat fullt ut, er det derfor avgjørende med bedre strukturer for ledelse, systematisk oversikt, tverrfaglig samarbeid og kontinuerlig kompetanseutvikling.

4. Samarbeid og forebygging med andre tjenester og sektorer

Barnevernet i Kautokeino har et lovpålagt mandat som blant annet omfatter samarbeid med andre tjenester og sektorer for å sikre barn og unge forsvarlig oppfølging og forebygge omsorgsutfordringer. Tjenesten samarbeider tett med skole, barnehage, helsevesen, helsestasjon, sosialtjeneste, politi og frivillige organisasjoner. Dette tverrfaglige samarbeidet gjør det mulig å oppdage bekymringsfulle situasjoner tidlig, samordne tiltak og gi barn og familier en helhetlig og koordinert oppfølging.

Helsevesenet: Barneverntjenesten samarbeider med fastleger, psykologer, psykiatriske institusjoner og andre helsepersonell for å sikre at barn og familier får nødvendig medisinsk behandling og psykologisk støtte. Dette er spesielt viktig i saker som involverer psykisk helse, traumer eller fysiske skader.

Skole: Samarbeidet med skoler er avgjørende for å sikre at barn får et trygt og inkluderende læringsmiljø. Barneverntjenesten kan samarbeide med lærere, skoleledere, assistenter, skole helsetjeneste for å støtte barn i vanskelige situasjoner og sørge for at de får den hjelpen de trenger for å lykkes i skolen.

Politi og rettsvesen: I saker som involverer vold eller andre alvorlige forhold, kan barneverntjenesten samarbeide med politi og rettsvesen for å sikre barnets sikkerhet og rettigheter. Dette kan inkludere både forebyggende tiltak og oppfølging i saker som går til rettssak.

Andre velferdstjenester: Barneverntjenesten samarbeider med andre velferdsinstanser som NAV (for økonomisk støtte eller boligproblematikk), rusomsorg og andre tiltak som kan være relevante for familier som trenger støtte.

Gjennom tett samarbeid mellom disse aktørene kan barneverntjenesten bidra til en helhetlig tilnærming, der barnets behov blir ivaretatt på flere områder, fra helse til utdanning og økonomisk støtte.

Samarbeid på systemnivå i Kautokeino barnevern

I tillegg til samarbeid knyttet til enkeltsaker, deltar barneverntjenesten i Kautokeino aktivt i samarbeid på systemnivå for å utvikle og forbedre barnevernstjenestene på tvers av kommunen og regionen. Dette systemnivåarbeidet handler om å sikre koordinering, kvalitet og helhetlige løsninger for barn og familier.

Barnevernet er en del av tverrfaglige team som Sambarn, hvor PPT, kommunal psykolog og helsestasjonen samarbeider om felles handlingsplaner og tiltak. Samarbeidet kan også omfatte skole, helse, politi og andre offentlige aktører, med mål om å utvikle systematiske og koordinerte løsninger som ivaretar barn og familiers behov.

Gjennom dette systemnivåarbeidet bidrar barnevernet til at forebygging, tidlig innsats og kvalitet i tjenestene styrkes, og at kommunen kan ivareta sitt lovpålagte mandat på en helhetlig og koordinert måte.

Manglende deltakelse i kommunens kriseteam

Barneverntjenesten i Kautokeino er i dag ikke en del av kommunens kriseteam. Dette innebærer at tjenesten ikke deltar i den tidlige koordineringen og håndteringen av akutte situasjoner som rammer barn og familier, for eksempel ved alvorlige ulykker, vold, selvmordsforsøk eller andre kriser. Manglende deltakelse kan føre til forsinket informasjon, manglende oversikt over barn som er berørt, og redusert mulighet til å iverksette nødvendige tiltak raskt. Konsekvensen er at barn og ungdom kan få forsinket støtte, og at barnevernet mister sjansen til å bidra proaktivt i tverrfaglige vurderinger. For å sikre helhetlig og rettidig oppfølging bør barnevernet inkluderes i kommunens kriseteam, slik at faglig kompetanse og perspektiv på barns behov kan ivaretas i alle akutte situasjoner.

Konklusjon:

Barneverntjenesten i Kautokeino spiller en sentral rolle i å ivareta barns rettigheter og sikre tidlig og koordinert oppfølging gjennom samarbeid med skoler, helsevesen, politi, NAV og andre relevante aktører. Tjenestens deltakelse både på enkeltsaksnivå og systemnivå, som i tverrfaglige team og planleggingsfora, bidrar til helhetlige og forebyggende løsninger for barn og familier.

Samtidig er det utfordringer som svekker tjenestens effektivitet og rettssikkerhet. Manglende deltakelse i kommunens kriseteam gjør at barnevernet kan gå glipp av tidlig informasjon og muligheten til å iverksette nødvendige tiltak i akutte situasjoner. For en liten og sårbar tjeneste som Kautokeino barnevern kan dette ha direkte konsekvenser for barn og ungdom som trenger rask oppfølging.

For å styrke kvaliteten, rettssikkerheten og tjenestens evne til å løse sitt mandat, er det derfor avgjørende at barnevernet inkluderes i kriseteam, sikres arenaer for systematisk samarbeid og informasjonssamling, og at ressursene utnyttes på en måte som ivaretar barnas behov på tvers av sektorene.

5. Utfordringsbildet

Barneverntjenesten i Kautokeino står overfor flere sammensatte utfordringer som påvirker kapasitet, kvalitet og tjenestens evne til å gi helhetlig oppfølging. Tjenesten har et lovpålagt mandat som blant annet innebærer samarbeid med andre tjenester og sektorer for å sikre at barn og unge får nødvendig hjelp og støtte, og for å forebygge omsorgsutfordringer.

Nedgang i meldinger og færre hjelpetiltak

Barneverntjenesten har registrert en nedgang i antall bekymringsmeldinger fra 2023 til 2024, men i 2025 økte meldinger igjen til 37. Tidligere har antallet ligget på rundt 60 meldinger årlig. Denne variasjonen kan tyde på at instanser som arbeider tett med barn, som skole, barnehage og helsetjeneste, ikke alltid melder fra i tråd med lovpålagt meldeplikt. Når færre bekymringer meldes og hjelpetiltak ikke iverksettes tidlig, øker risikoen for at barn med behov for støtte ikke blir oppdaget, og at situasjoner kan utvikle seg til alvorlig omsorgssvikt. For å motvirke dette har barneverntjenesten høsten 2025 gjennomført informasjonsarbeid rettet mot samarbeidspartnere for å tydeliggjøre meldeplikten og barnevernets rolle i å ivareta barns rettigheter og trygghet.

Lav bemanning og sårbar drift

I 2025 har flere stillinger i barneverntjenesten stått ubesatt, noe som har økt arbeidsbelastningen for barnevernleder. Dette har gjort det nødvendig å prioritere akutte oppgaver, mens forebyggende arbeid i noen tilfeller har måttet vike. Rekruttering og

stabilisering av kvalifisert personell er spesielt utfordrende i distriktskommuner som Kautokeino, der store geografiske avstander og spesifikke kompetansekrav gjør det vanskelig å tiltrekke og beholde ansatte. Det er derfor viktig at ledelsen jobber aktivt for å gjøre stillingene i barnevernet mer attraktive, slik at flere kvalifiserte søkere ønsker å fylle dem.

Økte krav til dokumentasjon og rettssikkerhet

Nye dommer fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) og endringer i norsk lovgivning stiller strengere krav til saksbehandling i barnevernet. Alle tiltak og avgjørelser må dokumenteres i tråd med barnets rettssikkerhet, og omsorgsovertakelser skal kun brukes når det er nødvendig og midlertidig. Begrensede personalressurser gjør det utfordrende å oppfylle disse kravene samtidig som man håndterer daglige oppgaver, tilsyn og samarbeid med andre tjenester.

Mangel på fosterhjem og beredskapshjem

Barneverntjenesten mangler tilstrekkelig antall fosterhjem og beredskapshjem, særlig samisk-språklige og kulturelt tilpassede plasser. Dette gjør at barn risikerer å bli plassert langt fra lokalmiljø, familie og kulturelle nettverk, noe som kan svekke identitet, tilhørighet og stabilitet.

Geografiske og ressursmessige utfordringer

De store geografiske avstandene i kommunen gjør hjemmebesøk og oppfølging av barn i fosterhjem utfordrende. Mangelen på lokale hjelpetjenester, som psykologer, støttekontakter og hjemmebaserte tiltak, begrenser muligheten til tidlig og forebyggende innsats. Kjøp av eksterne tjenester innebærer ofte at oppfølgingen ikke kan være tett og kontinuerlig, noe som kan svekke kvaliteten på hjelpen og støtten familiene får.

Kulturell og språklig kompetanse

Den nye bestemmelsen i barnevernloven (§1-8) stiller krav om at ansatte i barnevernet skal ha kunnskap om samisk språk, kultur og historie. Dette innebærer at barneverntjenesten må styrke kompetansen hos sine medarbeidere, tilpasse tiltak og kommunikasjon, samt sikre at barns kulturelle og språklige behov ivaretas på en forsvarlig måte. Bestemmelsen stiller også særskilte krav til rekruttering av kvalifiserte ansatte, og gjør tjenesten sårbar dersom nøkkelpersoner slutter. Samiske barn har rett til å bli forstått og ivaretatt i tråd med egen

kultur og språk, og dette krever tospråklige ansatte og kulturelt tilpassede vurderinger og tiltak.

Hets og trakassering på sosiale medier

Barneverntjenesten opplever utfordringer knyttet til hets og trakassering på digitale kanaler. Ansatte kan bli utsatt for negative kommentarer, trusler eller feilaktige beskyldninger, noe som påvirker både arbeidstrivsel og faglig trygghet. Slike digitale utfordringer kan føre til at ansatte nøler med å fatte beslutninger eller iverksette nødvendige tiltak, av frykt for reaksjoner fra lokalsamfunnet eller offentlig eksponering.

Behov for å styrke omdømmet

Negativ omtale i sosiale medier og lokal presse har svekket tilliten til barnevernet i Kautokeino. Når kommunen aktivt jobber med å styrke omdømmet gjennom informasjonskampanjer, tydelig kommunikasjon og fremheving av barnevernets positive bidrag, kan dette føre til flere konkrete effekter:

- Økt lokal tillit til barnevernet og tjenestens arbeid.
- Redusert stigmatisering av både ansatte og brukere av tjenesten.
- Bedre samarbeid med skoler, helse, politi og andre tjenester.
- Økt attraktivitet ved rekruttering, slik at det blir lettere å tiltrekke og beholde kvalifiserte medarbeidere.

Rekrutteringsutfordringer for oppdragstakere

Det er utfordring å finne kvalifiserte tilsynsførere, støttekontakter og besøkshjem som kan ivareta barnas behov. Tiltak inkluderer utvidede rekrutteringskanaler, bedre opplæring og støtte, og tydeliggjøring av oppdragenes betydning for barn og samfunn.

Utfordringer ved små forhold – «alle kjenner alle»

Kautokeino er en liten kommune hvor ansatte ofte har personlige relasjoner til familier de følger opp. Dette stiller krav til habilitet, profesjonell avstand og etisk vurdering. Små forhold kan føre til redusert personvern, spredning av informasjon gjennom uformelle kanaler, og at folk kvier seg for å melde bekymringer. Enkelte brukere tar opp saker på private arenaer, noe som svekker dokumentasjon og rettssikkerhet. Små forhold forsterker også sosialt press, kritikk og hets mot ansatte, og gjør samarbeid med andre tjenester mer komplekst

Manglende deltakelse i kommunens kriseteam

Barneverntjenesten er i dag ikke del av kommunens kriseteam, noe som begrenser tidlig koordinering og proaktiv håndtering av akutte situasjoner. Konsekvensen kan være forsinket støtte til barn, manglende oversikt og redusert mulighet for helhetlig innsats

Oppsummering

Barnevernet i Kautokeino har flere strukturelle og organisatoriske utfordringer, kombinert med geografiske, ressursmessige og sosiale forhold som gjør tjenesten sårbar. Samtidig besitter tjenesten betydelig faglig kompetanse, erfaring med metoder som PMTO, ICDP og familieråd, og tverrfaglig samarbeid som styrker muligheten til å ivareta barn og familier. For å møte utfordringene kreves bedre bemanning, systematiske arenaer for informasjon, styrket omdømme, målrettet rekruttering, inkludering i kriseteam og tydelige rutiner for håndtering av digitale trusler.

6. Innsatsområder og tiltak

Tiltak knyttet til utfordringsbildet i Kautokeino barnevern

Nedgang i meldinger og færre hjelpetiltak

For å motvirke nedgang i bekymringsmeldinger og sikre at barn får nødvendig oppfølging, bør barneverntjenesten:

- **Informere samarbeidspartnere**: Barneverntjenesten bør informere samarbeidspartnere, som skole, barnehage og helsetjeneste, om meldeplikten og barnevernets oppgaver
- **Etablere faste tverrfaglige arenaer**: Regelmessige møteplasser for erfaringsutveksling og dialog bidrar til tidlig identifisering av barn med behov og rask iverksetting av tiltak.
- **Gi aktiv veiledning**: Oppfølging av de som melder bekymringer styrker kvaliteten på meldinger og sikrer at tidlig innsats faktisk når frem til barna.
- **Synliggjøre barnevernet i lokalsamfunnet**: Barneverntjenesten bør være mer synlig gjennom deltakelse på relevante arrangementer, som Mental Helse-dagen,

informasjonskampanjer og andre arenaer. Dette inkluderer også å informere om akuttberedskap og barnevernets tilgjengelige tjenester/tiltak til befolkningen.

- **Styrke omdømmet**: Systematisk arbeid for å fremheve barnevernets viktige rolle og positive bidrag i lokalsamfunnet kan øke tillit, samarbeidsvilje og korrekt forståelse av tjenestens arbeid.

Lav bemanning og sårbar drift

- Styrke rekruttering gjennom synliggjøring av stillinger, attraktive lønns- og arbeidsvilkår, og målrettet profilering av barnevernet som arbeidsplass.
- Sikre stabilitet ved å beholde eksisterende ansatte gjennom kompetanseutvikling, veiledning og psykososial støtte.
- Vurdere bruk av vikarer eller konsulenter ved behov.

Geografiske og ressursmessige utfordringer

- Etablere og videreutvikle lokale hjelpetiltak, som foreldreveiledning, miljøterapeut, COP, støttekontakter og andre hjemmebaserte tjenester.
- Prioritere digital oppfølging der fysiske besøk er vanskelig, samtidig som kvaliteten opprettholdes.
- Organisere kjøpte tjenester slik at oppfølgingen blir kontinuerlig og sammenhengende.

Samisk kultur og språk (§1-8 i barnevernloven)

- Styrke kompetanse i samisk språk, kultur og historie hos ansatte i barneverntjenesten.
- Rekruttere tospråklige medarbeidere eller bruke tolker ved behov.
- Tilpasse tiltak og kommunikasjon slik at barns kulturelle og språklige behov ivaretas.

Hets og trakassering på sosiale medier

- Gi psykososial støtte til berørte ansatte.
- Gi opplæring i digital sikkerhet, mediehåndtering og hvordan man håndterer feilinformasjon offentlig.
- Sikre at ansatte har tilgang til veiledning og støtte ved krevende digitale situasjoner.
- Tilpasse arbeidssituasjonen for ansatte ved behov, for å ivareta helse, trygghet og arbeidsevne.

Behov for å styrke omdømmet

- Informasjonskampanjer og tydelig kommunikasjon om barnevernets rolle og positive arbeid.
- Fremheve barnevernets bidrag i lokalsamfunnet for å bygge tillit og redusere stigmatisering.
- Øke synlighet og attraktivitet for rekruttering og samarbeid med andre tjenester.

Rekrutteringsutfordringer for oppdragstakere

- Utvide rekrutteringskanaler for tilsynsførere, støttekontakter og besøkshjem.
- Delta på lokale arrangementer og arenaer for å nå potensielle kandidater.
- Sikre at oppdragstakere føler seg trygge og kompetente i rollen.
- Regelmessig kontakt og faglig oppfølging for å sikre kvalitet og motivasjon.
- Gjøre oppdragene mer attraktive ved å synliggjøre betydningen av arbeidet og gi faglig oppfølging.

Små forhold – «alle kjenner alle»

Barneverntjenesten skal sikre at ansatte som håndterer saker, ikke har personlige bindinger som kan påvirke vurderingene. Det må sikres at rutiner følges for fordeling av saker og intern kontroll, for å styrke faglig forsvarlighet. Tjenesten skal også bidra til trygghet og tillit i lokalsamfunnet ved å synliggjøre hvordan meldinger behandles, samtidig som tverrfaglig samarbeid med skole, helsetjeneste og andre lokale aktører styrkes for å oppdage behov hos barn tidlig.

Barneverntjenesten må være oppmerksom på at offentlige ansatte ikke kan sende anonyme meldinger. For å ivareta både melder og barnets situasjon kan det være hensiktsmessig at for eksempel skolen eller enheten som helhet sender bekymringsmelding, slik at den enkelte lærer ikke står frem med navn, samtidig som meldingen ivaretar lovpålagt meldeplikt.

Manglende deltakelse i kommunens kriseteam og andre areaer

Barneverntjenesten deltar i dag ikke på flere tverrfaglige arenaer, blant annet kommunens kriseteam, og er heller ikke representert på ledermøter og andre beslutningsarenaer. Dette medfører at viktig informasjon om barns behov kan gå tapt, og at nødvendige tiltak kan bli forsinket eller mangelfullt koordinert. Som følge av dette svekkes både helhetlig oppfølging og tidlig innsats, og barnevernet får begrensede muligheter til å ivareta sitt lovpålagte mandat.

Konklusjon

Barneverntjenesten i Kautokeino står overfor et komplekst utfordringsbilde som omfatter nedgang i meldinger, færre hjelpetiltak, lav bemanning, geografiske og ressursmessige begrensninger, behov for kompetanse i samisk språk og kultur, digital trakassering, rekrutteringsutfordringer, samt særlige utfordringer knyttet til små lokalsamfunn. Manglende deltakelse i kommunens kriseteam og på leder- og beslutningsarenaer gjør det vanskelig å oppnå helhetlig koordinering og tidlig innsats, samtidig som sårbarhet ved fravær av nøkkelpersonell øker.

For å møte disse utfordringene er det nødvendig å styrke samarbeid og informasjon til samarbeidspartnere, etablere faste tverrfaglige arenaer, gi veiledning og støtte til både ansatte og oppdragstakere, synliggjøre barnevernets rolle i lokalsamfunnet, prioritere lokal og digital oppfølging, systematisere bruk av kjøpte tjenester, og rekruttere og beholde kvalifisert personale. Gjennom målrettede tiltak på disse områdene kan barneverntjenesten bedre sikre at barn og unge får nødvendig oppfølging, styrke kvalitet og faglig forsvarlighet i tjenesten, og ivareta sitt lovpålagte mandat på en helhetlig og effektiv måte.

7. Fremtidsutsikter

Barnevernet i Kautokeino står overfor både utfordringer og muligheter i årene som kommer. Fremtidige utsikter kan oppsummeres slik:

1. Mulighet for styrket forebygging og tidlig innsats
Med økt fokus på tverrfaglig samarbeid, faste arenaer for erfaringsutveksling og systematisk informasjonssamling, vil barnevernet kunne identifisere barn med behov tidligere og iverksette målrettede hjelpetiltak. Dette kan redusere behovet for mer inngripende tiltak som fosterhjem eller institusjon, og sikre bedre livskvalitet for barna.

2. Bedre kapasitet og kompetanse
Gjennom styrket rekruttering, attraktivisering av stillinger, kompetanseutvikling og stabilisering av eksisterende ansatte, har barnevernet potensial til å bygge en mer robust tjeneste. Dette vil gjøre det lettere å håndtere komplekse saker, oppfylle krav til

dokumentasjon og rettssikkerhet, og opprettholde kontinuitet i oppfølgingen av barn og familier.

3. Styrking av samisk kultur- og språkkompetanse
Det har vist seg å være svært krevende å rekruttere saksbehandlere til barneverntjenesten med samisk språk- og kulturkompetanse. Dette gjør tjenesten sårbar, og eventuelle oppsigelser vil kunne få direkte konsekvenser for tjenestens kapasitet og forsvarlighet.

Med økt fokus på barnevernloven § 1-8, herunder betydningen av samisk språk, kultur og identitet, er det avgjørende å sikre tilgang til tospråklige ansatte og kulturelt tilpassede tiltak. Dette er nødvendig for å kunne gi samiske barn en oppfølging som ivaretar deres rettigheter, styrker kvaliteten i tjenestene og bidrar til økt rettssikkerhet for samiske barn.

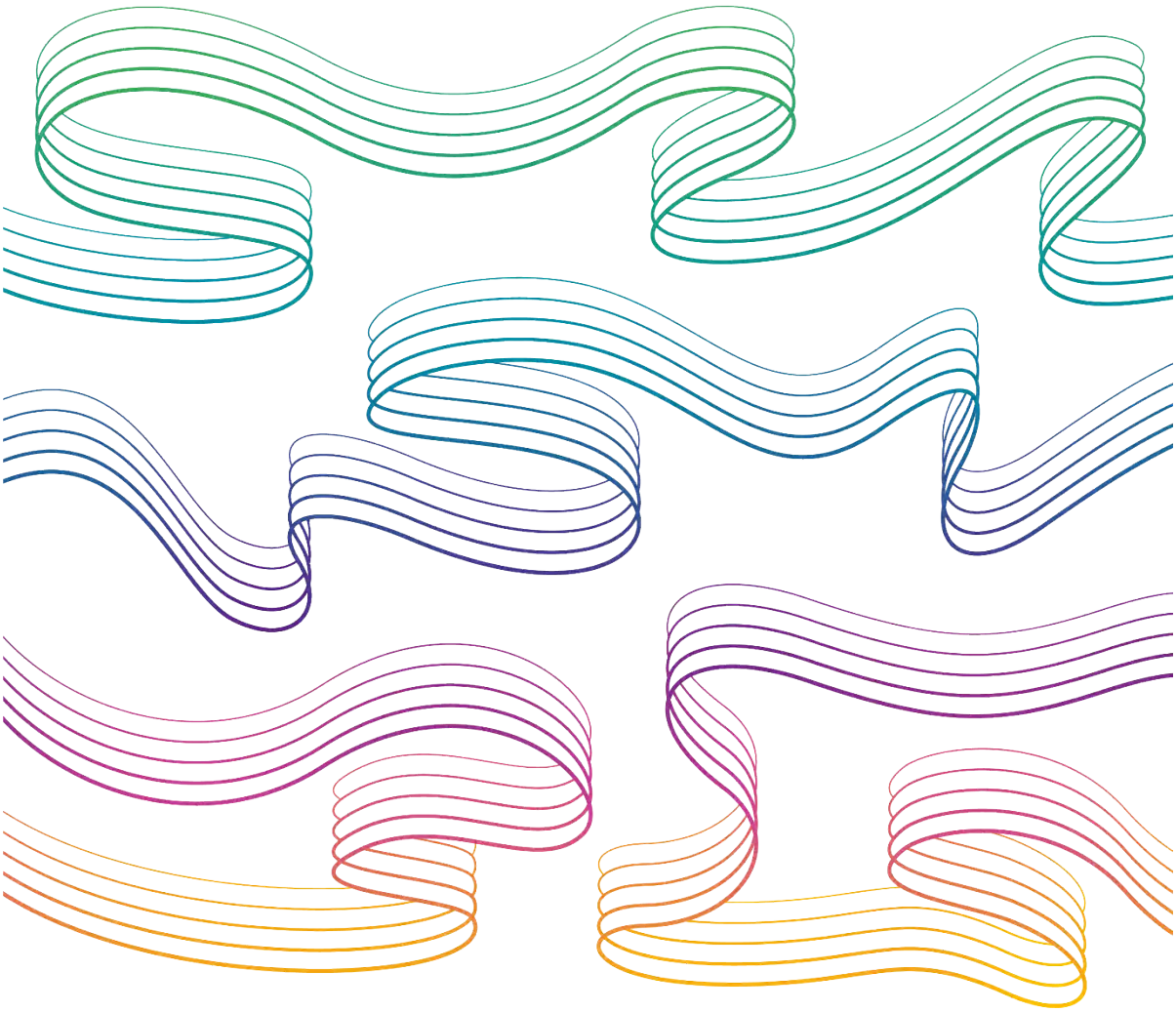
4. Bedre omdømme og tillit i lokalsamfunnet
Ved å synliggjøre barnevernets positive rolle, delta på offentlige arenaer og informere om tjenester som akuttberedskap, kan barnevernet bygge større tillit og forståelse i lokalsamfunnet. Dette vil gjøre det lettere å motta bekymringsmeldinger, rekruttere oppdragstakere og oppnå samarbeid med andre tjenester.

5. Utfordringer som fortsatt må håndteres
Barnevernet vil fortsatt være sårbart på grunn av liten bemanning, geografiske avstander og manglende lokale hjelpetjenester. Hets og trakassering på digitale kanaler kan påvirke ansattes trygghet og beslutningsevne, og små forhold i lokalsamfunnet kan gjøre rettssikkerhet og habilitet utfordrende. Manglende deltakelse i kommunens kriseteam kan også hindre rask koordinering ved akutte situasjoner.

6. Mulighet for interkommunalt samarbeid med Karasjok
Et samarbeid med Karasjok, en kommune av tilsvarende størrelse med lignende utfordringer, kan styrke barnevernet betydelig. Det vil gi økt fagmiljø og kompetanse, bedre kapasitet og kontinuitet i oppfølging, tilgang til flere samisk-språklige og kulturelt tilpassede fosterhjem og oppdragstakere, samt mulighet for deling av ressurser og felles strategier for forebygging, omdømme og kompetanseutvikling. Dette kan gjøre tjenesten mer robust, redusere sårbarhet ved lav bemanning og gi bedre kvalitet og helhet i oppfølgingen av barn og familier.

Kárášjoga gielda
Karasjok kommune

Sámi váibmosuotna – gilli, gos kultuvrrat deaivvadit
Den samiske pulsåren – bygda der kulturer møtes

Mánáidsuodjalanbálvalusa dille-raporta
Tilstandsrapport - Barnevern 2023

Fastsatt av xx, xx.måned.år med hjemmel i lov.....

Innhold

Forord 2
1.0 Leders overordnede vurdering av status/oppsummering 2
2.0 Om barnevern 3
3.0 Presentasjon av virksomheten 3
3.1 Kvalitet 4
3.2 Økonomi 5
3.3 Bakgrunnsinformasjon 6
3.4 Ettervern 8
4.0 Samarbeid med andre sektorer 8
5.0 Forebyggende arbeid 8
6.0 Utfordringsbildet 9
7.0 Innsatsområder og tiltak 9

Fastsatt av utvalg xx.måned xxxx med hjemmel i lov.....

Tilstandsrapport 2023 – barnevern

Forord

Formålet med en tilstandsrapport er å gi kommunestyret bedre innsikt i tilstand, utvikling og viktige problemstillinger i barnevernet. Målet er bedre prioriteringer og kontroll i kommunene.

Fra 1.1.2021 er det lovbestemt at kommunestyret minst én gang i året skal få en redegjørelse om tilstanden i barnevernstjenesten, jf. barnevernsloven § 15-3, 5.ledd).

Kommunens øverste politiske og administrative ledelse har det overordnede ansvaret for at barnevernstjenesten forvaltes i tråd med gjeldende regelverk og at tjenestene er forsvarlige.

Kommunen har ansvar for styringen av barnevernet og for å ha en systematisk kontroll som sikrer at den kommunale barnevernstjenesten utfører sitt arbeid i tråd med regelverket, slik at barn og familier får den hjelpen de har behov for. Både kommuneloven og barnevernloven har bestemmelser som skal sikre dette.

Kommuner som jobber godt med faglig utvikling av barnevernet og samordning av tjenestetilbudet, kjennetegnes ofte av at den politiske og administrative ledelsen er tett på arbeidet, vurderer kvaliteten i egne tjenester og stiller klare forventninger.

1.0 Leders overordnede vurdering av status/oppsummering

Rapporten tar for seg barnevernets mandat, oppgaver, tjenester og lovverk. Det ses på ulike temaområder hvor statistikk presenteres og sammenlignes mot verdi utvalgt kommune (Kautokeino kommune) og verdi utvalgt fylke (Finnmark)

Barnevernstjenestens (kjernebarnevern) jobber kun med saker der barn har rett til tiltak etter barnevernsloven. Barn og familier som har rett på tiltak etter annen lovgiving blir henvist til relevante instanser, eks BUP, familievernkontor. Første januar 2023 trådte ny barnevernlov i kraft. Den nye loven har en ny og overordnet bestemmelse om at barnets beste er grunnleggende hensyn som skal ivaretas i alle avgjørelser som berører barnet. Alle barn skal forespørres om de ønsker å ha en tillitsperson i møte med barnevernet i alle faser i en barnevernssak. Barnevernet skal i sitt arbeid ta hensyn til barns etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle faser av saken. Samiske barns særskilte rettigheter skal ivaretas. Dermed styrker den nye loven barneperspektivet. Den nye barnevernloven sikrer økt rettssikkerhet for barn og deres familier som mottar hjelp fra barnevernet, og gir enda flere barn en trygg oppvekst.

Kommunale barnevernsansatte har med den nye loven fått ansvaret for veiledning av fosterhjem. I 2023 har barnevernstjenenesten fulgt opp alle fosterhjem i tråd med lovkravet.

Tjenesten har brukt mer enn 6 måneder (frist for undersøkelser er 3 måneder, i særlige tilfeller 6 måneder) i en undersøkelsessak. Årsaken til dette er til dels familiens utfordringer samt lav kapasitet i tjenesten.

På grunn av langtidssykemelding samt en ansatt som sluttet har tjenesten kun hatt 2 ansatte i jobb det siste halvåret i 2023, leder og en saksbehandler.

Fastsatt av utvalg xx.måned xxxx med hjemmel i lov.....

Barnevernsleder har gjennom årene i tjenesten også hatt saksbehandler oppgaver.

Barnevernstjenesten har i 2023 fulgt opp alle fosterhjem i tråd med lovkravet. Barnevernleder vurderer tjenesten har blitt drevet forsvarlig i henhold til lovkravene.

Selv med fristbrudd i en undersøkelsessak har tjenesten drevet forsvarlig i tråd med barnevernsloven. Årsaken til fristbruddet har vært utenfor barnevernets kontroll. Barnevernstjenesten rapporterer hvert kvartal og hvert halvår til statsforvalteren bl.a. på fristbrudd. I disse rapporteringene ville det blitt synlig hvis tjenesten ikke hadde blitt drevet forsvarlig og i tråd med lovkrav.

Barnevernstjenesten i Karasjok har de siste årene rekruttert fosterhjem i slekt- og familienettverk. Plasseringene har vært som hjelpetiltak, det vil si frivillige plasseringer med bakgrunn i samtykke fra foreldre og ungdom over 15 år (egne partsrettigheter). Tjenesten har god erfaring og vurderer at samarbeid med foreldrene er fruktbart for barn som har behov for å bo utenfor foreldrehjemmet for en periode.

2.0 Om barnevern

Barnevernets mandat, hovedoppgaver og tjenester og lovverk:

- å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barn og unge skal møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse.
- å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstsvilkår

3.0 Presentasjon av virksomheten

Barnevernstjenesten er organisert under barn-, unge- og familieenhet. Barnevernstjenesten ledes av barnevernsleder. Barnevernstjenesten har interkommunalt samarbeid om barnevernsvakta (døgnbemannet akuttberedskap) med Kautokeino kommune, hvor Karasjok er vertskommune og Kautokeino er samarbeidskommune. Hver kommune dekker lønnsutgifter til egne ansatte som inngår i vaktplanen.

Barnevernstjenestens årsverk er som følger:

- 100% barnevernslederstilling
- To 100% barnevernskonsulentstillinger (denne stillingen er ubesatt fra 01.08.23 og ut 2023)
- En 50% barnevernskonsulentstilling

I 2023 har statsforvalteren i Troms og Finnmark gjennomført tilsyn med felles akuttberedskap. Etter tilsynet har barnevernsleder i vertskommunen revidert felles rutine for akuttberedskapen. Rutinen er sendt statsforvalteren i Troms og Finnmark etter endt tilsyn.

Barnevernstjenesten i Karasjok og Kautokeino gjennomfører årlig felles evaluering av akuttberedskap.

Fastsatt av utvalg xx.måned xxxx med hjemmel i lov.....

I 2023 har barnevernstjenesten i Karasjok mottatt 3 telefon henvendelser på vakttelefonen med behovet for råd/veiledning, ingen utrykninger. Barnevernstjenesten i Kautokeino mottok 8 telefon henvendelser med behov for råd/veiledning, ingen utrykninger.

Vakttelefonen har også i 2023 blitt nedringt av en person hvor vedkommende har framsatt trusler og kommet med sjikane utsagn.

3.1 Kvalitet

Tilstandsrapporten inneholder kommune monitor tall for 2023. Karasjok kommunens tall sammenliknes med Kautokeino Kommunenes og Fylkes- Finnmark tall.

Antall barn med akuttvedtak pr 1000 i barnebefolkningen (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	0 pr. 1000	1,1 pr 1000
Kautokeino	..	1,1 pr 1000

**Tallene fra Karasjok viser det ikke har vært akuttvedtak plasseringer/vedtak i 2023.*

Barn i hjelpetiltak med tiltaksplan (2023, 1. halvår)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	73,3 %	95,5 %
Kautokeino	100 %	95,5 %

**Tallene viser at ikke alle barn med hjelpetiltak har tiltaksplan i Karasjok kommune i utgangen av første halvår. Dette skyldes at ikke alle har ferdig utarbeidet tiltaksplaner innen 30.06.23 da vedtak/ tiltak har blitt igangsatt i juli-23.*

Barn i hjelpetiltak med tiltaksplan (2023, 2. halvår)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	100 %	91,9 %
Kautokeino	83,3 %	91,9 %

**Tallene viser at alle barn med hjelpetiltak har tiltaksplan i Karasjok kommune i utgangen av 2023.*

Barn i hjelpetiltak med evaluert tiltaksplan (2023, 1.halvår)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	100 %	95,6 %
Kautokeino	42,9 %	95,6 %

**Tallene viser at alle barn med hjelpetiltak har fått evaluert tiltaksplanen i Karasjok kommune innen utgangen av juni 2023.*

Barn i hjelpetiltak med evaluert tiltaksplan (2023, 2.halvår)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	70 %	84,7 %
Kautokeino	100 %	84,7 %

**Tallene viser at ikke alle barn med hjelpetiltak har fått evaluert tiltaksplanen i Karasjok kommune i utgangen av 2023. Dette tilsvarer ett barn, hvor evalueringen ble gjennomført i januar 2024.*

Fristbrudd i undersøkelsessaker (2023, 1.halvår)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	10 %*	7,3 %
Kautokeino	11,1 %	7,3 %

**Karasjok kommunes prosentandel er høy da kommunen totalt hadde få undersøkelser første halvår i 2023. 10 % tilsvarer ett barn hvor 3 måneders fristen ble oversteget.*

Fristbrudd i undersøkelsessaker (2023, 2.halvår)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	100 %	7,8 %
Kautokeino	0 %	7,8 %

**Karasjok kommunenes prosentandel er høy da kommunen totalt hadde en undersøkelse i 2.halvår 2023. 100 % tilsvarer ett barn hvor 6 måneders fristen ble oversteget av diverse årsaker. (manglende samarbeid i undersøkelsesfasen fra foreldrene)*

Andel årsverk med fagutdanning pr. 1000 barn fra 0-17 år (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	7 årsverk	7,1 årsverk
Kautokeino	5 årsverk	7,1 årsverk

**Karasjok kommune har høyere prosentandel med fagutdanning pr. 1000 barn, (kommunen har ikke 1000 barn mellom 0-17 år). I barnevernstjenesten i Karasjok har alle barnevernsfaglig kompetanse (barnevernspedagog og sosionom).*

3.2 Økonomi

Utgifter til barnevern pr. barn i befolkningen 0-17 år (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	14 311 kr	18 426 kr
Kautokeino	17 324 kr	18 426 kr

**Karasjok kommune har lavere utgifter til barnevern enn Kautokeino kommune og fylke.*

Utgifter pr. barn i barnevernet (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	162 316 kr	234 598 kr
Kautokeino	296 000 kr	234 598 kr

**Karasjok kommune ligger mye lavere enn Kautokeino kommune og fylke i utgifter pr. barn.*

Utgifter pr. barn som bor utenfor hjemmet (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	318 875 kr	562 753 kr
Kautokeino	498 300 kr	562 753 kr

**Verdi for Karasjok kommune er mye lavere enn for Kautokeino kommune og fylke.*

Fastsatt av utvalg xx.måned xxxx med hjemmel i lov.....

Utgifter pr. barn som får tiltak i hjemmet (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	147 000 kr	55 026 kr
Kautokeino	35 267 kr	55 026 kr

*Verdi for *Karasjok kommune er mye høyere enn for Kautokeino kommune og for Fylke. Årsaken til dette er at Karasjok kommune bl.a. har flere ungdommer på ettervern enn tidligere år (ungdom over 18 år)*

Andel av barnevernutgifter som går til saksbehandling (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	57,0 %	40,0 %
Kautokeino	47,0 %	40,0 %

**Karasjok kommune ligger høyere enn Kautokeino kommune og Fylke. Dette skyldes at det går mer tid og ressurser til oppfølging av fosterbarn og ungdom med etterverntiltak som er plassert/bor i en annen kommune.*

Andel av kommunens totale utgifter som brukes på barnevern (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	2,8 %	3,9 %
Kautokeino	3,6 %	3,9 %

**Karasjok kommune ligger lavere enn Kautokeino kommune og fylket i andelen av kommunens totale utgifter som brukes på barnevern.*

3.3 Bakgrunnsinformasjon

Barn i befolkningen (2023) *

Kommune	Verdi for valgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok kommune	16,6 %	18,8 %
Kautokeino kommune	21,1%	18,8 %

**Karasjok kommune har lavere prosentandel barn i befolkningen enn Kautokeino kommune og fylke.*

Andel i befolkning med utdanning utover grunnskolen (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	71,1 %	73,4 %
Kautokeino	64 %	73,4 %

**Verdi for Karasjok kommune er høyere enn Kautokeino kommunens, men lavere enn for fylke.*

Enslige forsørgere med barn under 18 år (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	28, 5%	19,4%
Kautokeino	16,8%	19,4%

**Karasjok kommune ligger mye høyere enn Kautokeino kommune og Fylke*

Barn som bor i lavinntektsfamilier (202

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	11,1 %	9,9 %
Kautokeino	14, 2%	9,9%

**Karasjok kommune har lavere prosentandel enn Kautokeino kommune, men høyere enn fylke.*

Utgifter til forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste per innbygger 0-17år (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	4 407 kr	4 929 kr
Kautokeino	2 251 kr	4 929 kr

**Karasjok kommune ligger lavere enn fylke, men høyere enn Kautokeino kommune.*

Barn med bekymringsmelding i forhold til barnebefolkningen (2023

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	5,3 %	5,3 %
Kautokeino	3,7 %	5,3 %

**Verdien for Karasjok kommune er lik verdien for fylke, mens verdien for Kautokeino kommune er lavere.*

Barn med undersøkelse i forhold til antall innbyggere i aldersgruppen 0-17år (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for Fylke- Finnmark
Karasjok	6 %	4,8 %
Kautokeino	3,5 %	4,8 %

**Tallene viser Karasjok kommune ligger høyere enn Kautokeino kommune og fylke.*

Disse to indikatorer er midlertidig satt på pause.

På grunn av overgang til nye fagsystemer (Flyt Barnevern/Modulus Barn) og ny innrapporteringsløsning i barnevernsregisteret er det midlertidig ikke mulig å tallfeste indikatorene

«Barn i fosterhjem som ikke har fått oppfølging i tråd med lovkrav» og *«Tilsynskrav i fosterhjem som ikke er oppfylt»*

Disse to indikatorer ble derfor midlertidig satt på pause fra Buf.dir.

Barn i fosterhjem som ikke har fått oppfølging i tråd med lovkrav (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for fylke
Karasjok		
Kautokeino		

Tilsynskrav i fosterhjem som ikke er oppfylt (2023)

Kommune	Verdi utvalgt kommune	Verdi for fylke
Karasjok		
Kautokeino		

Fastsatt av utvalg xx.måned xxxx med hjemmel i lov.....

3.4 Ettervern

Barn som har hatt tiltak fra barnevernet fram til fylte 18 år skal tilbys etterverntiltak ved oppnådd myndighetsalder. Det kan være ungdommen ønsker å være videre plassert i tidligere fosterhjem (de er ikke lenger under omsorg) eller ønsker egen bolig med oppfølging av barnevernet. Ungdommen kan og i tillegg ønske andre hjelpetiltak som f.eks. støttekontakt, besøkshjem og økonomisk hjelp.

I 2023 hadde barneverntjenesten i Karasjok mindre enn 10 antall barn på ettervern. Ettervernstiltak kan opprettholdes til fylte 25 år etter gjeldende lov.

4.0 Samarbeid med andre sektorer

Barn, unge og familieenheten består av følgende tjenesteområder: barnevernstjenesten, helsesykepleiertjenesten, PP-tjenesten, flyktningetjenesten og spesialpedagog felles for barnehagene.

Faste samarbeidsmøter med eksterne instanser har høy viktighet for barnevernstjenesten. Barnevernstjenesten deltar månedlig på samarbeidsmøter med politiet i Karasjok. Det har vært planlagt faste møter med skolen, men disse har ennå ikke kommet i gang.

Barnevernstjenesten deltar på tverrfaglige samarbeidsmøter i klientsaker med NAV, BUP, skole etc. Disse møtene gjennomføres med bakgrunn i samtykke fra foreldrene samt ungdom over 15 år.

5.0 Forebyggende arbeid

Kompetanseheving er nødvendig for barnevernstjenestens utvikling, da spesielt med tanke på barnevernsreformen og ny barnevernslov. I den sammenheng deltar barnevernstjenesten ved barnevernsleder i Læringsnettverk for Vest-Finnmark. Barnevernsleder deltar også på årlige barnevernsledersamlinger i regi av Statsforvalteren. Statsforvalteren i Troms og Finnmark gjennomfører 4 nyhetssendinger pr. år via Teams, alle barnevernsansatte deltar, i disse møtene får informasjon om lovendringer, tolknings uttalelser. Her vil vi ansatte kunne stille faglige spørsmål.

En ansatt startet opplæring i PMTO (foreldreveiledning for foreldre med barn som har atferdsvansker) i 2021 og skulle vært ferdig sertifisert høsten 2022. Grunnet utsettelser av ulike årsaker har den ansatte ennå ikke blitt ferdig sertifisert som PMTO-terapeut.

Kommunen skal sørge for nødvendig opplæring og veiledning av barnevernstjenestens personell, jf. barnevernsloven § 15-2, annet ledd.

Barnevernstjenesten har i sitt mandat flere forebyggende tiltak som kan settes inn for barn og familier med bakgrunn av innkomne bekymringsmeldinger eller søknader fra foreldre om tiltak.

Barnevernstjenesten har ikke som sin oppgave til å drive med oppsøkende arbeid blant barn og familier på generell basis.

Fastsatt av utvalg xx.måned xxxx med hjemmel i lov.....

Barneverntjenesten har følgende forebyggende tiltak for å redusere behov for mer omfattende tiltak der det foreligger bekymringsmelding eller søknad om tiltak. Dette gjelder i saker hvor problemet eller behovet er definert.

-besøkshjem

-støttekontakt

- råd og veiledning til foreldrene

- økonomisk bidrag til barns fritidsaktiviteter

- familieråd

- samarbeidsmøter herunder også med deltakere fra andre instanser som familien er i kontakt med

- samtaler – foreldre/barn/ungdom

- familieråd

- frivillig plassering av barn/ungdom utenfor hjemmet

Dette krever økt fagkompetanse hos ansatte og at barnevernstjenestens budsjett kan realisere dette.

Barnevernstjenesten er avhengig av at skole, barnehage, helsestasjon og andre herunder også privat personer som kommer i kontakt med foreldre og barn, melder inn bekymring gjerne i samarbeid med de det gjelder, for at barn får rett hjelp til rett tid. Alle som jobber med barn der det mistenkes at barn lever under forhold som gir bekymring har meldeplikt. Plikten er inntatt i alle lover som innbefatter kontakt med barn. Det forutsettes at instanser kjenner til meldeplikten.

6.0 Utfordringsbildet

Barnevernstjenestens utfordringsbilde er at vi kobles for sent inn i forhold til barn og familier som sliter. Dette kan føre til at det må iverksettes mer omfattende og kostnadskrevende barnevernstiltak. Barnevernstjenesten er avhengig av bekymringsmeldinger fra andre tjenester som jobber med barn, eks. skole, barnehage, helsestasjon osv.

En fremtidig utfordring er knyttet til budsjett da tiltak vil bli dyrere som følge av ny barnevernsreform som trådte i kraft 01.01.2022 samt ny barnevernslov som trådte i kraft 01.01.2023. Med ny barnevernslov følger det også strengere krav til kompetanse i barnevernstjenesten. I tillegg har kommunal barnevernstjeneste etter ny lov ansvar for veiledning av fosterforeldrene. Veiledningen kommer i tillegg til oppfølging av barn i fosterhjem.

7.0 Innsatsområder og tiltak

Barnevernstjenestens viktigste innsatsområde er forebyggende arbeid for å redusere behovet for mer omfattende tiltak.

Fastsatt av utvalg xx.måned xxxx med hjemmel i lov.....

Det er behov for strukturert jobbing mot at barnevernsansatte skal innfri kompetansekravet innen 01.01.31. Ansatte må innen første januar 2031 ha relevant tilleggs/videreutdanning med minst 30 studiepoeng.

Det er videre behov for forpliktende samarbeid med interne og eksterne aktører for at tjenesten skal kunne innfri sitt samfunnsmandat.

Barnevernstjenesten har i 2023 revidert og gjennomgått enkelte saksbehandlings rutiner tilpasset ny lov fra 01.01.2023. Hele barnevernets internkontroll skal revideres i løpet av 2025.

Fastsatt av utvalg xx.måned xxxx med hjemmel i lov.....

Mulighetsstudie av et interkommunalt samarbeid for barnevernstjenestene i Karasjok og Kautokeino kommune

Analyse og innsikt

Bettina Bødtker Nordahl
Erlend Nordby

KS KONSULENT

Målet med analysen er å gjøre Karasjok og Kautokeino kommune bedre i stand til å vurdere om et formalisert samarbeid rundt barneverntjenestene vil gi mulighet for økt kvaliteten og robusthet på dette tjenesteområdet.

Bilde, Ola Røe

Innhold

1. Bakgrunn
2. Prosess
3. Utfordringsbildet
4. Innsikt og analyser
5. Anbefalinger - retning og tiltak

1. Bakgrunn

Dagens situasjon

- Karasjok og Kautokeino kommune har etablert et prosjekt for å kartlegge status for dagens samarbeid mellom kommunene, og vurdere mulighet for et utvidet og strategisk samarbeid. Som en del av dette er det ønskelig å utrede muligheten for en felles barneverntjeneste.
- Ny barnevernslov og oppvekstreform setter høye krav til barneverntjenesten faglige kvalitet, kompetanse og evne til å bidra til tidlig innstas og god samhandling mellom tjenestene som gir tilbud til barn og unge i kommunene.
- Fagmiljøene i Karasjok og Kautokeino er små og svært sårbare ved sykdom, oppsigelser eller annet kompetansebortfall og det vurderes at samarbeid med andre kommuner vil redusere sårbarheten. Kommunene har i dag etablert et interkommunalt samarbeid rundt akuttberedskap hvor Karasjok er vertskommune

Karasjok kommune

Karasjok kommune er landet nest største kommune med et areal på 5464 km.^{2}

Kommunens administrasjonssted og eneste tettsted er Karasjok. Rundt 80 % av kommunens innbyggere er samisktalende. Samisk og norsk er likestilte som forvaltningsspråk.

Kommunen har 2584 innbyggere.
hvorav 17 prosent av befolkningen er under 17 år.

Barneverntjenesten har 3,5 stillinger.
Kommunen har tiltakskompetanse på ICDP, PMTO, ATV og har familievernkontor.

Kautokeino kommune

Kautokeino kommune er landet største kommune ned et areal på 8968 km.^{2}

Kommunens administrasjonssted heter Kautokeino. Rundt 90 % av innbyggerne snakker nordsamisk. Samisk og norsk er likestilte som forvaltningsspråk.

Kommunen har 2877 innbyggere, hvorav 21 prosent av befolkningen er under 17 år.

Barneverntjenesten har 3 stillinger. Kommunen har tiltakskompetanse på PMTO, sinnemestring og ICDP.

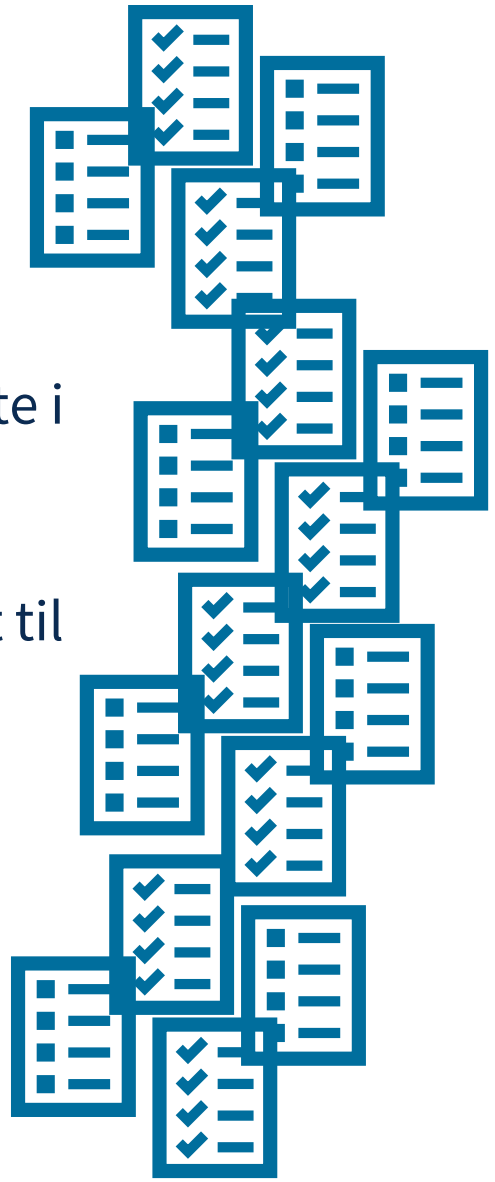
Nasjonale føringer:

- **Barnevern reformen** har gitt kommunene et økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernsarbeidet. Målet med reformen er å styrke kommunens innsats på det forebyggende arbeidet og tidlig innsats. Det er et mål at flere barn og unge skal få rett hjelp til rett tid. Tilbudet til barn og unge skal i større grad tilpasses lokale forhold, og rettsikkerheten til barn skal bli bedre. Finansieringsordningene endres, ved at refusjon for fosterhjem avvikles og legges til kommunerammen. Egenandelene ved bruk av statlige tiltak økes. Kommunen får videre et helthetlig ansvar for oppfølging og veiledning av fosterhjem og det er gjort endringer i Buf-etats tilbud av hjelpetiltak
- **Mer kunnskap – bedre barnevern (2018-2024)**er en kompetansestrategi for det kommunale barnevernet som skal bidra til at barn, unge og familier møter ansatte med høy faglig kompetanse og tjenester av god kvalitet. Strategien er en del av Barnevernsreformen. Kommunene skal gjennom denne strategien få bedre muligheter til å bygge opp gode lokale tjenester og tilbud. I **ny lov om barneverntjenester** som trådte i kraft 01.01.22 stilles det **krav til utdannelse og erfaring** for personell i barneverntjenesten. Det innføres krav om barnevernfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå (evt. bachelor/erfaring/videreutd.) for ansatte i barneverntjenesten som skal utføre kjerneoppgaver. Kravene gjelder også for leder og stedfortreder for leder. Kravene gjelder fra 2031.
- **Stortingsmelding 6 Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap** i barnehage, skole og SFO ble behandlet i Stortinget 24.04.20. Meldingen, som blant annet følger opp utvalgsrapportene fra Nordahl og Stoltenberg, legger fram en rekke tiltak for å forbedre utdanningssystemet og sikre et godt tilpasset pedagogisk tilbud for alle barn og elever. Sentrale tiltak som nå er vedtatt innenfor skolens kontekst handler om å styrke det tverrfaglige samarbeidet og å sette i gang et varig kompetanseløft på inkluderende praksis og det spesialpedagogiske feltet for ansatte i skoler og PPT.
- **Det handler om Norge (NOU 2020:15)** Utredningen omhandler konsekvenser av demografiendringer i distriktene. I rapporten drøftes fordeler og ulemper i valget mellom desentralisering av tjenester og økt rekkevidde for tjenester. Med en forutsetning om at kvaliteten på tjenesten er lik, er det vanskelig å finne prinsipielle argumenter mot kortreiste tjenester. Trenden i Norge de siste tiårene viser at mange tjenestetilbud i distriktene sentraliseres, men at det samtidig jobbes for at det blir enklere å nå eller bli nådd av tilbudene. Det skjer altså en gradvis regionsforstørrelse. Måten vi reiser på, og utviklingen av digitale løsninger har virket fremmende på utviklingen. Spesialisering er en drivkraft i utviklingen. Gjennom spesialisering og større fagmiljøer kan det legges grunnlag for økt kvalitet og likebehandling i tjenester.

2. Prosess

Slik har vi jobbet

- **Dialog med barnevernstjenestene**
  - Vi har gjennomført semistrukturerte intervju med ledere og ansatte i barneverntjenestene.
  - Tillitsvalgte og verneombud i begge kommunene har vært invitert til intervju. Det ble gjennomført intervju med hovedtillitsvalgt for Fagforbundet i Kautokeino kommune. Verneombud i Karasjok kommune hadde ikke anledning til å stille til intervju, men fikk mulighet til å sende innspill på mail om ønskelig.
- **Analyse**
  - KOSTRA, SSB, KS prognosemodeller

Forutsetninger, datagrunnlag og avgrensning

- Analyser og innsikt er etablert basert på tilgjengelig informasjon gjennom KOSTRA og befolkningsprognoser fra SSB

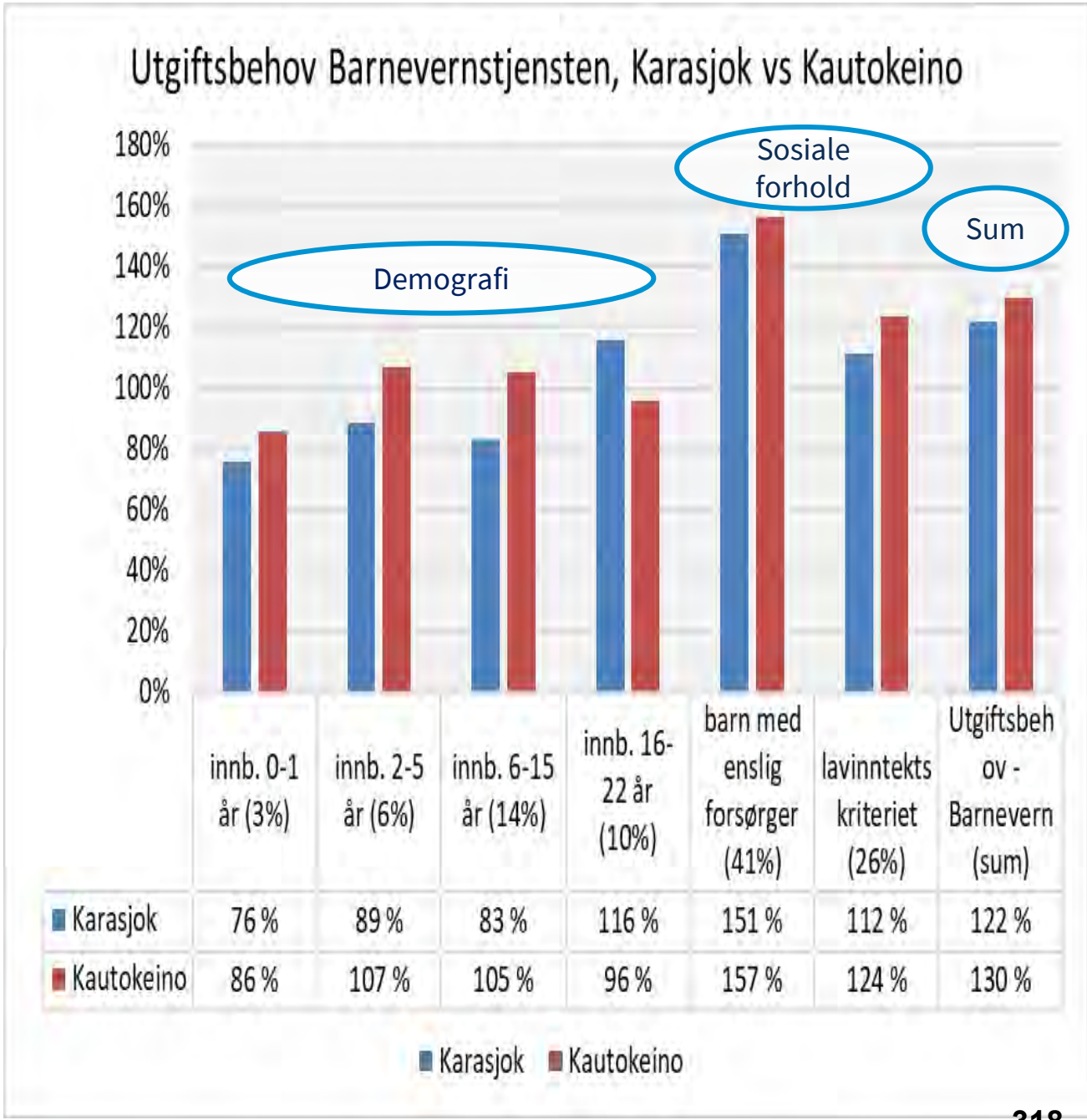
- Ytterligere innsikt er skapt gjennom intervju med barnevernsledere, ansatte i barneverntjenesten og fagforening i tillegg rapport fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark datert 19.06.23

- Det tas utgangspunkt i gjeldende lovverk og nasjonale føringer innen fagfeltet

- Analyser og innsikt er basert på overstående, og eventuelle mangler i innsiktsgrunnlaget kan påvirke analysene. KSK mener å ha hatt tilstrekkelig grunnlag for gjennomføring av arbeidet i tråd med bestilling og oppdrag

3. Utfordringsbildet

Utgiftsbehov og befolkningsframskrivinger

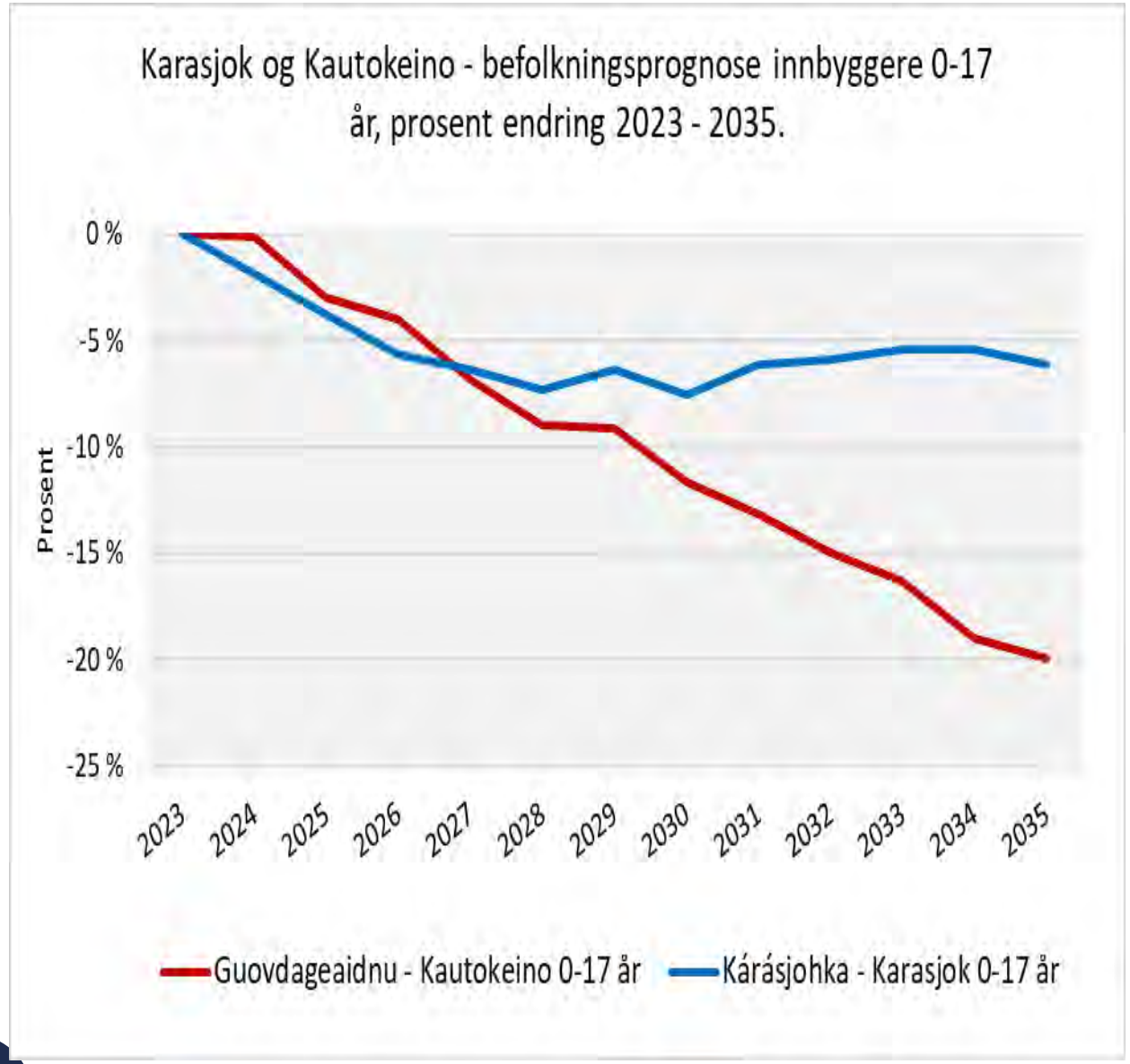
- Utgiftsbehovet påvirker rammetilskuddet til kommunen og kostandene til barnevernstjenesten. Indikatorene i figuren viser nivået på alle indikatorene i som inngår i kostnadsnøkkelen for barnevernstjenesten. Landsgjennomsnittet er 100 prosent.

- Både Karasjok og Kautokeino har et høyt utgiftsbehov til barnevernsjenseten. I Karasjok er utgiftsbehovet 22 prosent over landsgjennomsnittet. i Kautokeino er utgiftsbehovet 30 prosent over landsgjennomsnittet.

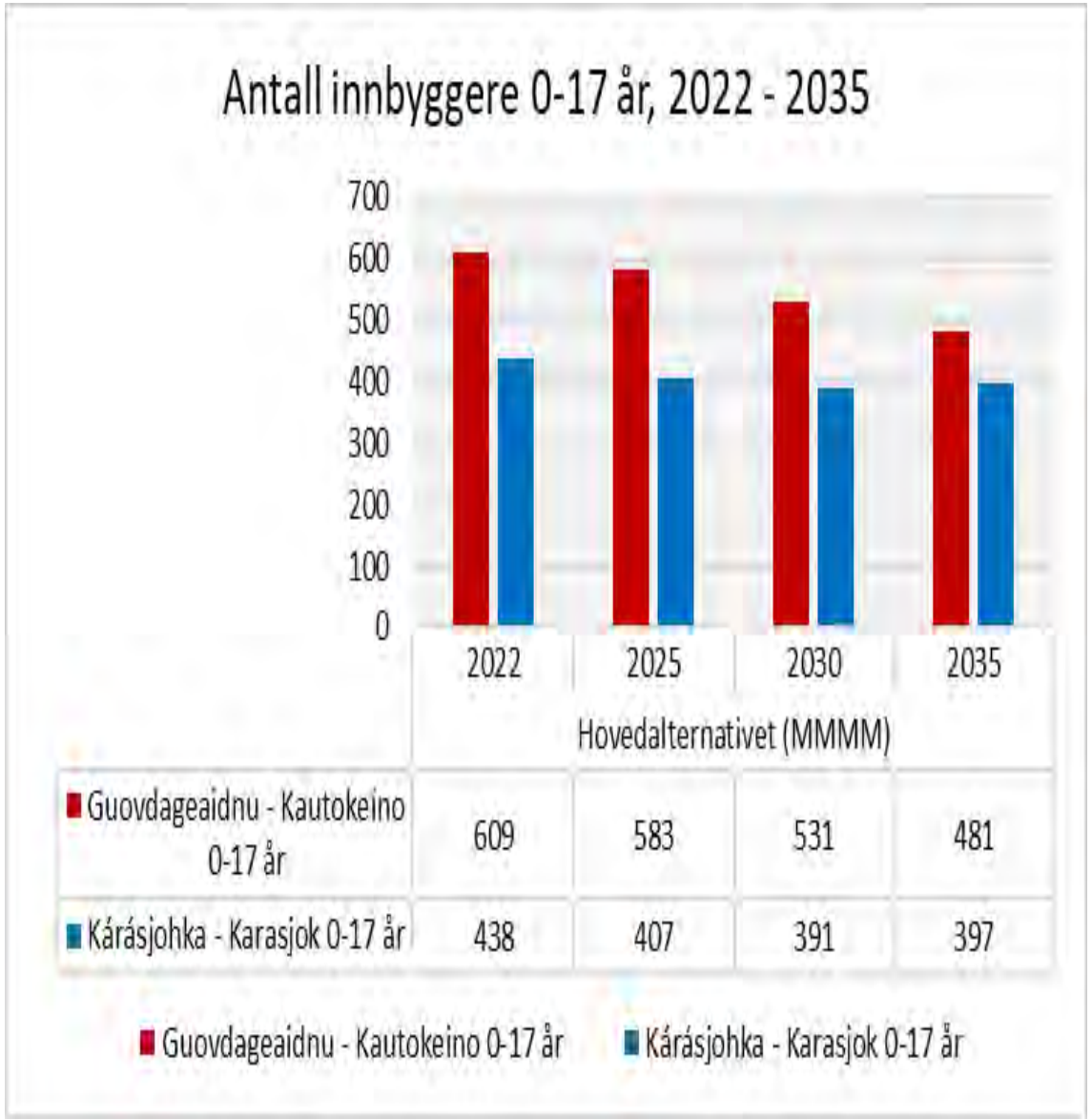
- Det er særlig sosiale forhold som øker utgiftsbehovet i barnevernstjenestene. Det er en høy andel enslige forsørgere og en høy andel med lav inntekt i begge kommunene.

- Kautokeino har en noe høyere andel barn i målgruppen for barneverntjenesten enn landsgjennomsnittet. Dette trekker opp utgiftsbehovet.

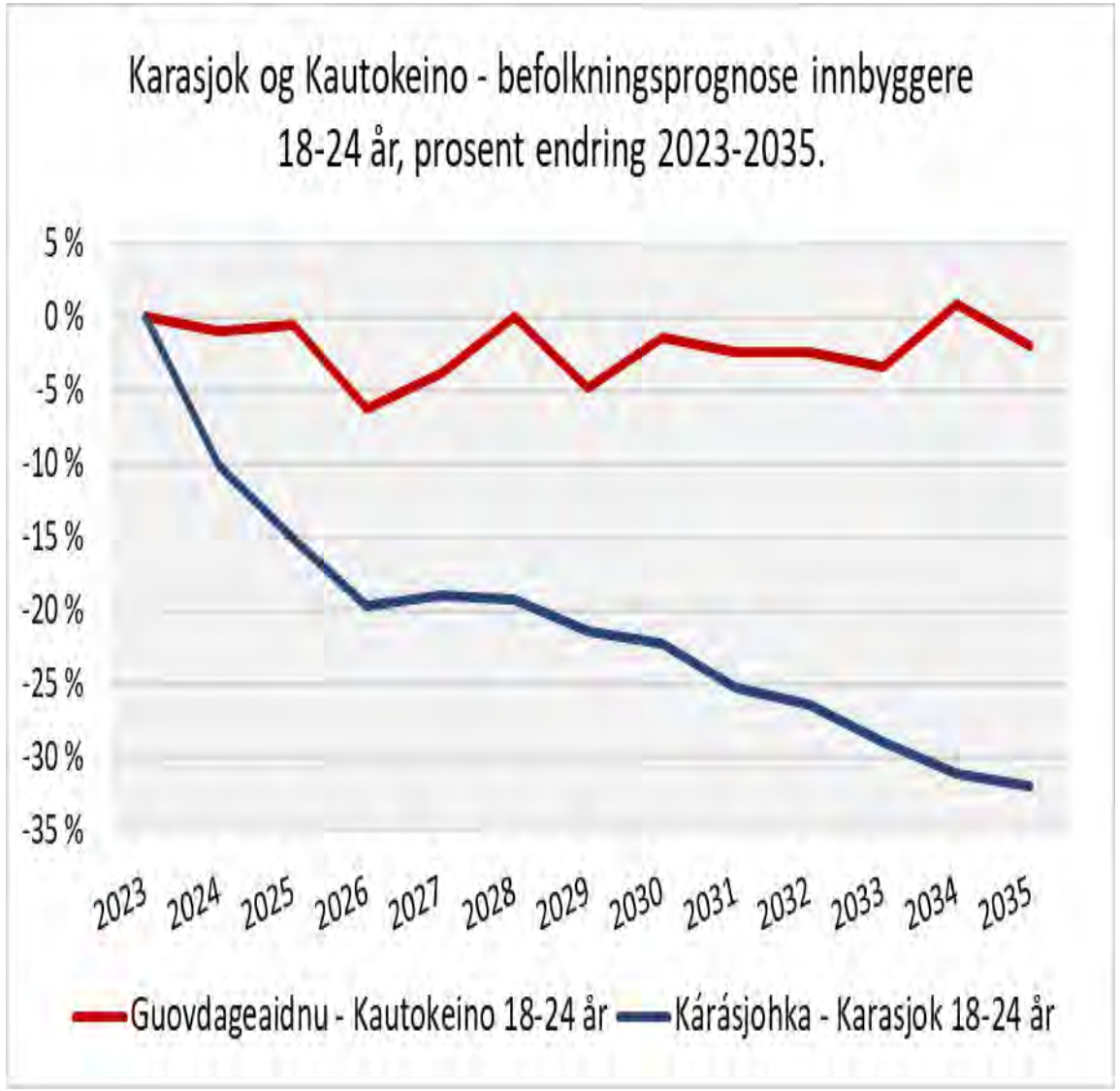
- Karasjok har en lavere andel barn. Dette trekker utgiftsbehovet ned.

- Fram mot 2035 forventes det en nedgang i antall barn i målgruppen 0-17 år i begge kommuner.
- De neste 5 årene, fram til 2028, forventes en betydelig nedgang i begge kommunene.
- Etter 2028 forventes nedgangen å fortsette i Kautokeino, mens den flater ut i Karasjok.
- Denne utviklingen må sees i sammenheng med at andelen barn i dag er forholdsvis høy i Kautokeino og lav i Karasjok, når vi sammenligner med landsgjennomsnittet.

- Denne figuren viser antall innbyggere 0-17 år i 2022 i henholdsvis Kautokeino og Karasjok, og SSBs befolkings-framskrivninger for samme aldersgruppe mot 2035.
- I 2022 hadde Kautokeino 609 barn i aldersgruppen 0-17 år. I 2035 forventes det å være 481 innbyggere i samme aldersgruppe.
- I Karasjok var det 438 barn i aldersgruppen 0-17 år i 2022. SSB forventer at det i 2035 vil være 397 barn i samme aldersgruppe.

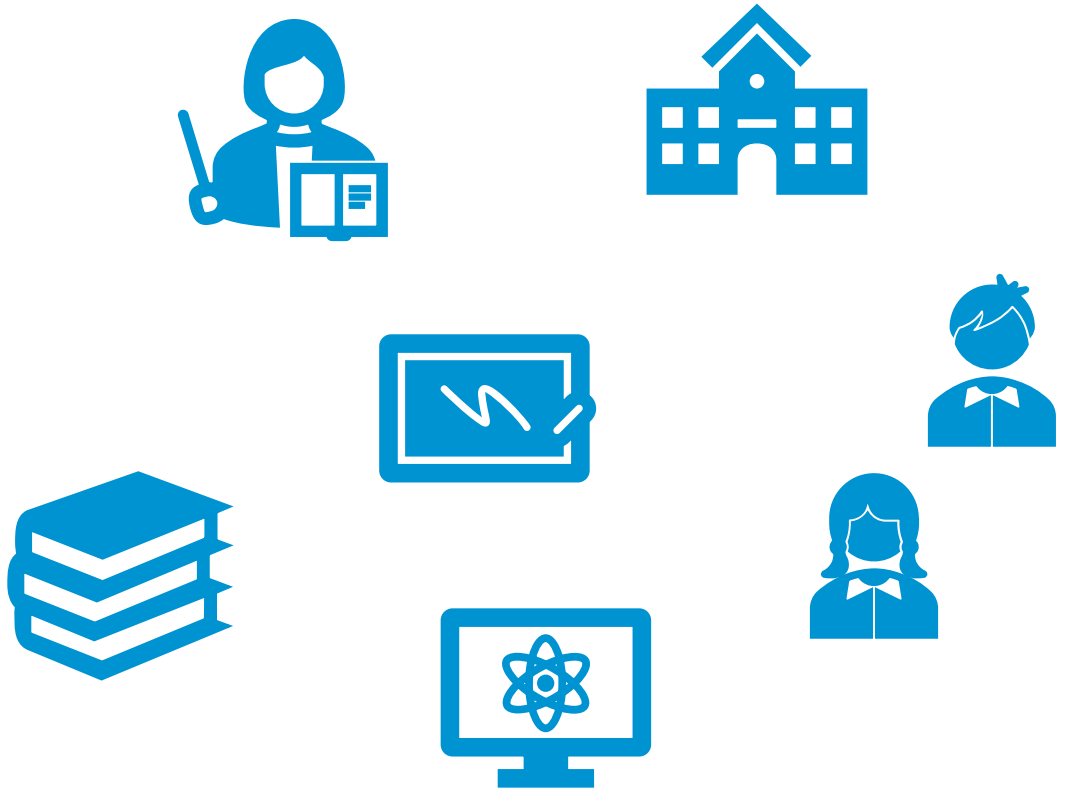

- Denne figuren viser SSBs prognoser på befolkningsutviklingen i aldersgruppen 18 – 24 år i henholdsvis Kautokeino og Karasjok mot 2035.
- Kautokeino vil ha en forholdsvis stabil utvikling i denne aldersgruppen. Nedgangen som forventes i aldersgruppen 0-17 år vil først påvirke denne aldersgruppen etter 2035.
- Karasjok forventes å få en sterk nedgang i denne aldersgruppen. I 2035 forventes det å være vel 30 prosent færre innbyggere i denne aldersgruppen enn i 2022.

Endring i statens rammetilskudd til barnevern for Kautokeino og Karasjok kommuner som følge av demografiendringene (2002 kroner)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Kautokeino	Karasjok	Sum
2024	-114	-199	-313
2025	-166	-79	-245
2026	-174	-117	-291
2027	-133	67	-67
2028	-102	-57	-159
2029	-111	24	-87
2030	-178	-33	-211
2031	-137	2	-135
2032	-214	8	-206
Sum 2023-2032	**-1 216**	**-185**	**-1 400**

- Nedgangen i antall barn i målgruppen for barnevernstjenesten påvirker utgiftsbehovet og rammetilskuddet fra staten.
- Tabellen viser anslag på endringer i den delen av rammetilskuddet som er knyttet til barnevernstjenesten.
- For Kautokeino forventes en nedgang i rammetilskuddet på vel 1,2 millioner kroner i perioden fra 2023 - 2032. Dette betyr at rammetilskuddet i 2032 isolert sett vil være 1,2 millioner lavere i 2032 enn i 2023. I gjennomsnitt vil den årlige reduksjonen være vel 130 tusen kroner.
- For Karasjok forventes en liten nedgang på om lag 200 tusen kroner for perioden 2023 - 2032.

4. Analyse og innsikt

Datagrunnlag og sammenligning

- Datagrunnlag: KOSTRA rapportering for regnskapsåret 2022

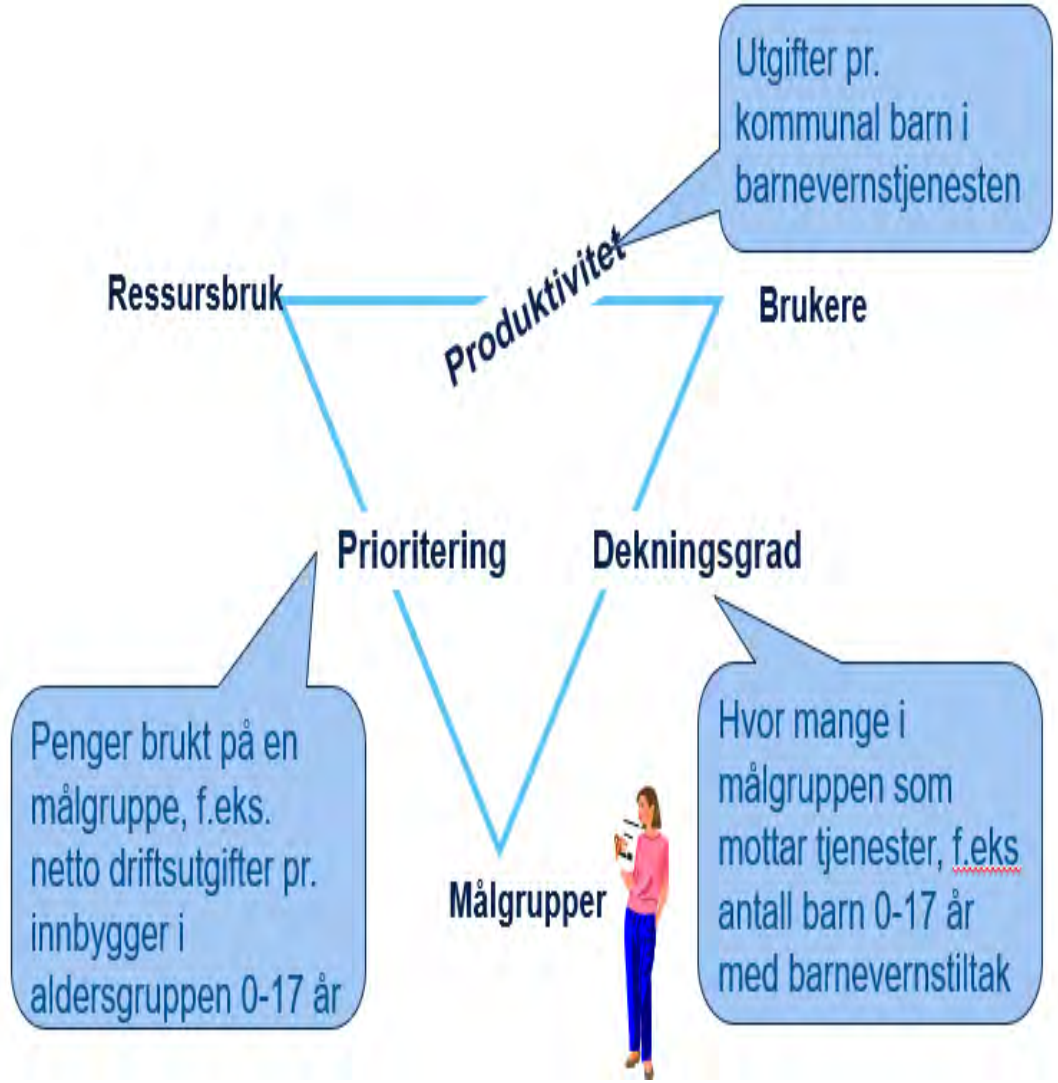
- Sammenligningsgrunnlag:
  - Utvikling i hver kommune over tid (2020 – 2022)
  - Sammenligner Kautokeino og Karasjok
  - Sammenligner mot gjennomsnittet i kommunegruppene 5 (Karasjok) og 6 (Kautokeino) for 2022. *(Kommunegrupper er kommuner SSB mener er sammenlignbare kommuner.)*
  - Sammenligner mot gjennomsnittet i landet uten Oslo for 2022.

En KOSTRA analyse hjelper oss til å se hvordan tjenesten ser ut når vi sammenligner mot andre kommuner langs tre dimensjoner:

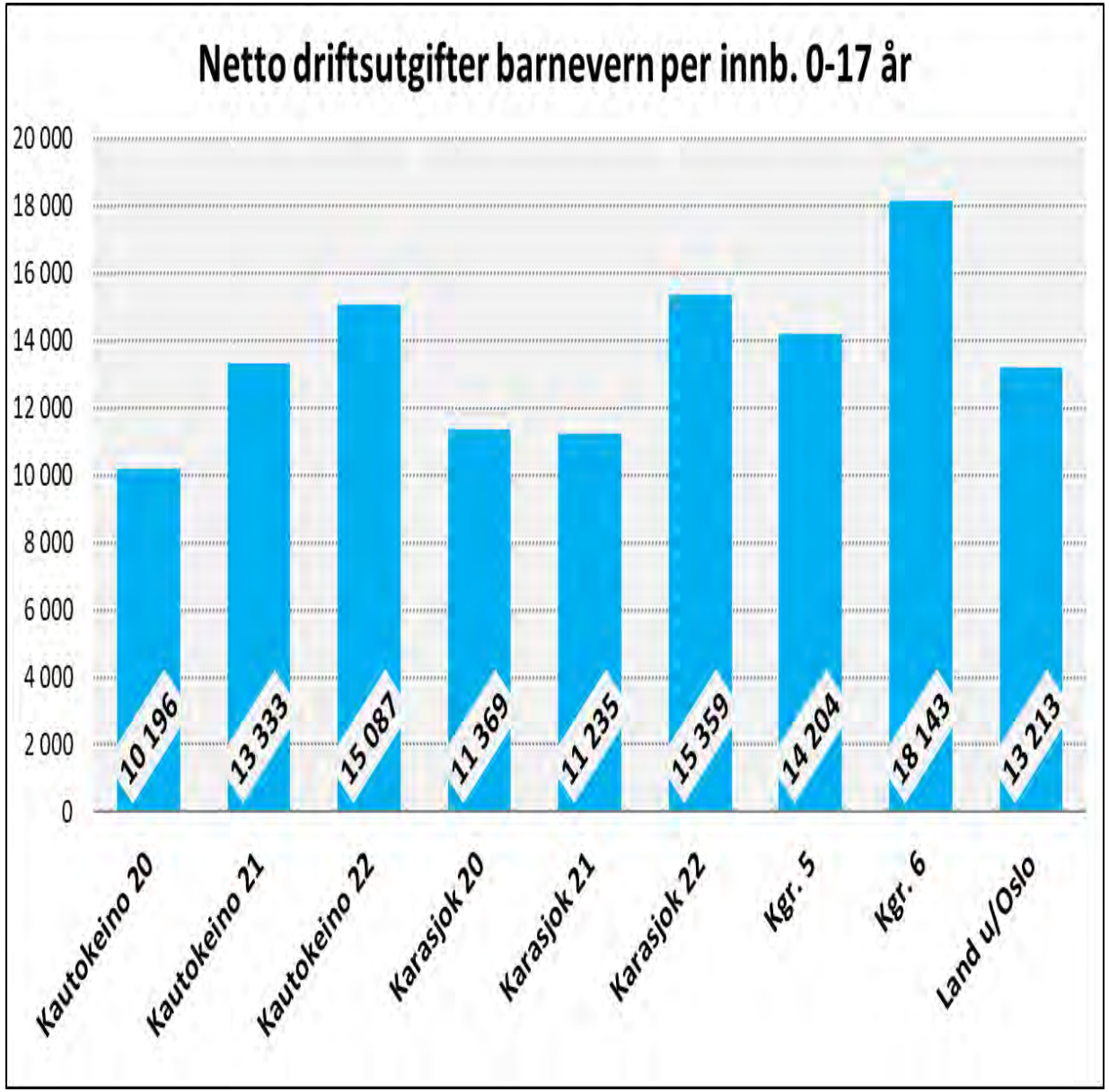
- **Prioritering:** Hvor mye penger som brukes på en tjeneste / målgruppe. I denne analysen er alle barn opp til 22 år.

- **Dekningsgrader:** Sier noe om hvor mange av kommunens innbyggere i målgruppen for tjenesten som mottar tjenester.

- **Produktivitet:** sier noe om hvor mye penger kommunen bruker per mottaker av en tjeneste. Dette kalles ofte enhetskostnader. Når enhetskostnadene kobles til for eksempel antall årsverk får vi produktivitetsmål, som for eksempel antall brukere per årsverk i barnevernstjenesten.

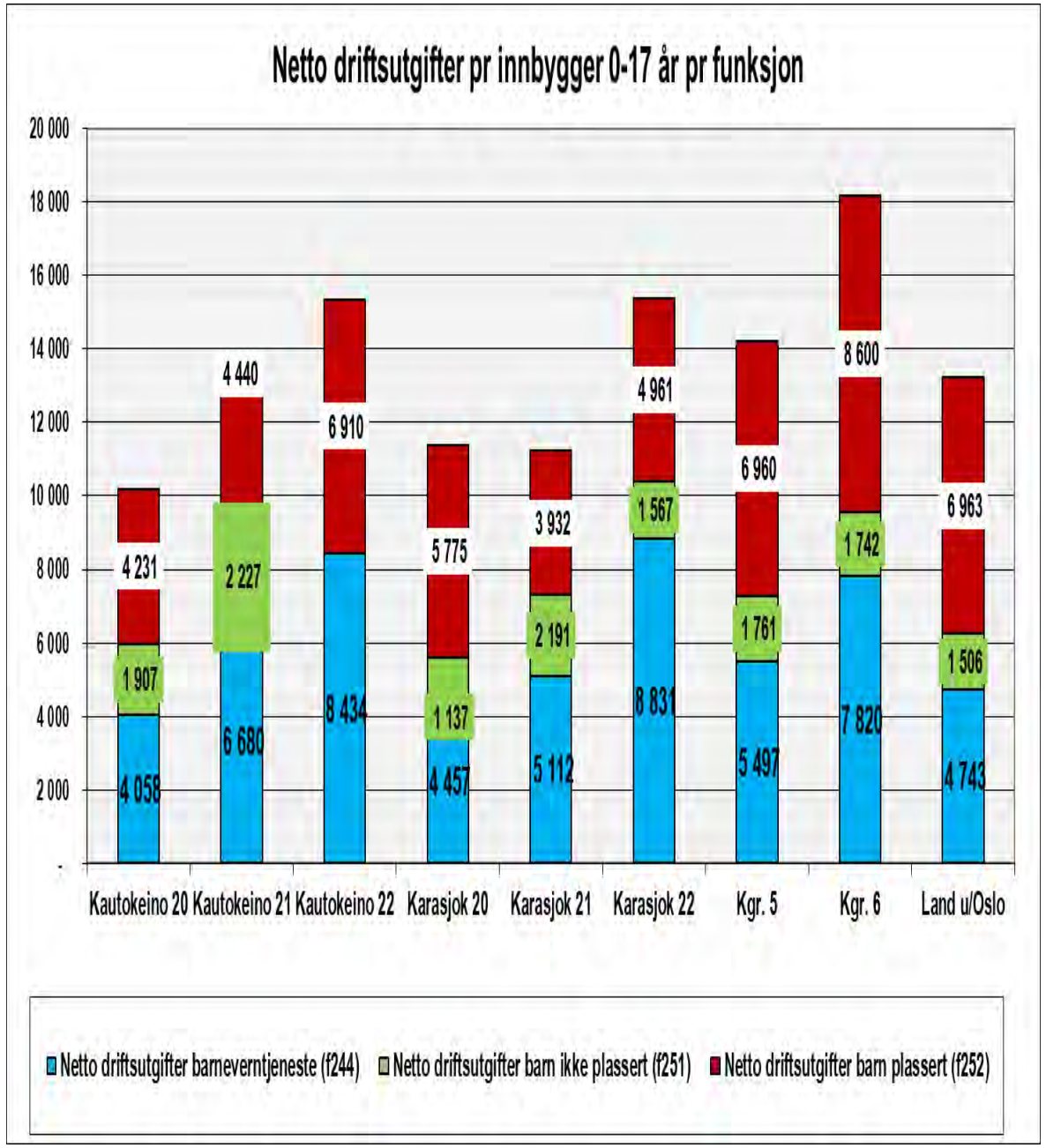

Prioritering

- Både Kautokeino og Karasjok bruker vel 15 tusen kroner per barn i målgruppen (alle innbyggere 0-17 år). Dette er mer enn landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 5, men noe mindre enn gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 6.

- Det har vært betydelig økning i ressursbruken de siste tre årene. Særlig er økningen stor i Kautokeino.

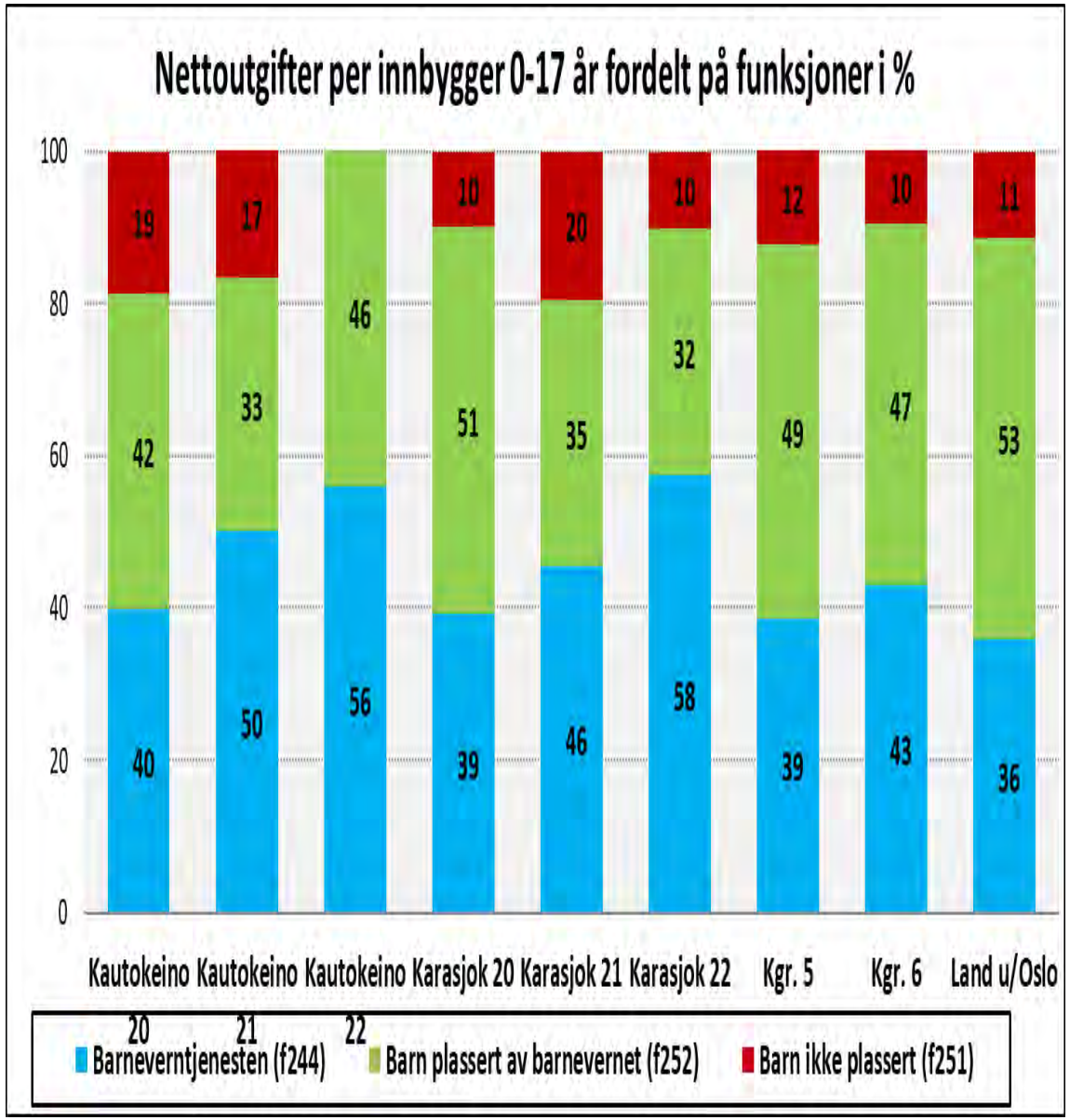

- Denne figuren viser netto driftsutgifter etter de tre funksjonene som inngår i barnevernstjenesten.

- Ressursbruk til administrasjon: Både Kautokeino og Karasjok har høye netto driftsutgifter til administrasjon (funksjon 244). Ressursbruken er om lag om lag 80 prosent høyere enn landsgjennomsnittet.

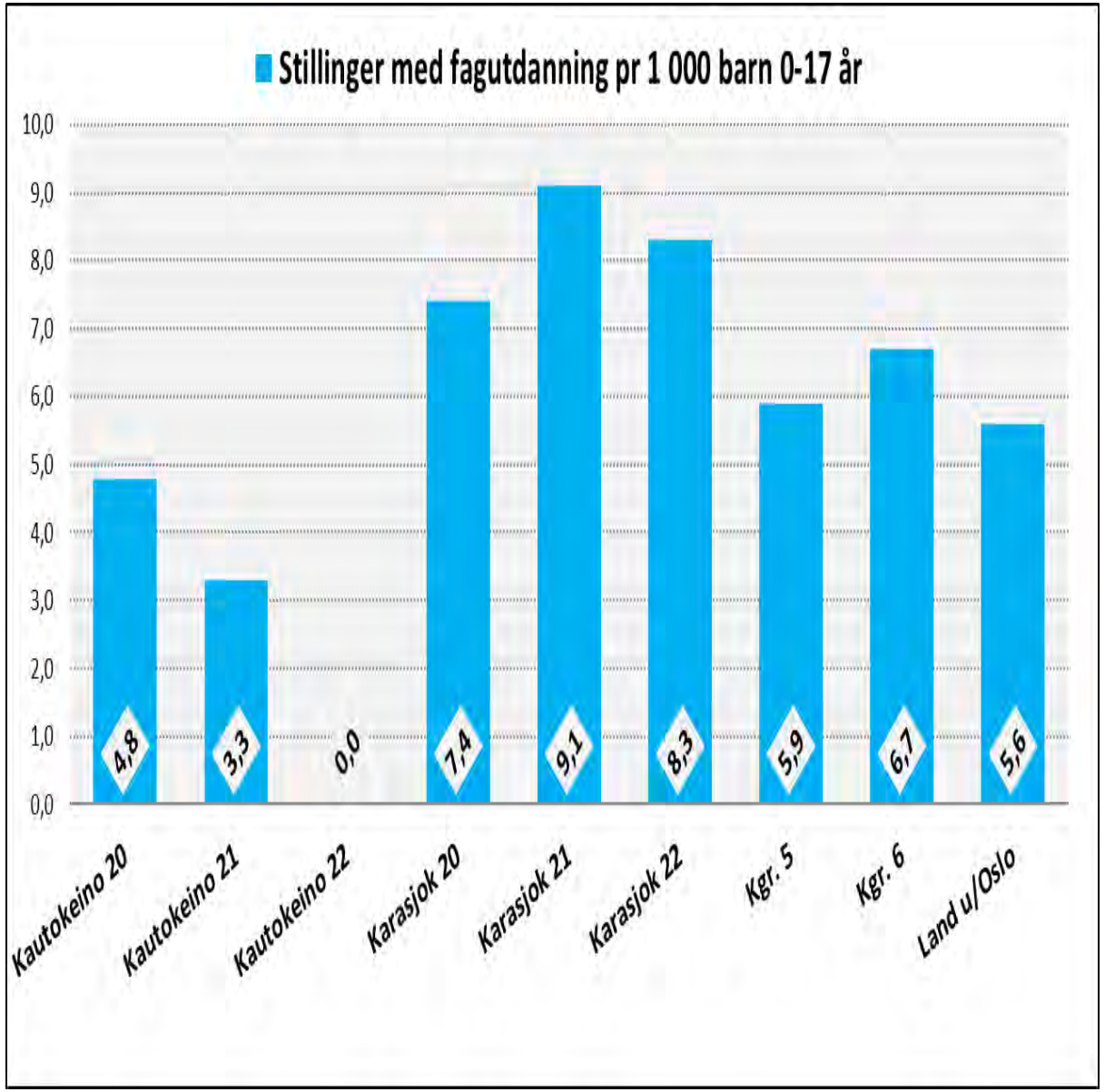
- Ressursbruk til plasseringer: Det er stor forskjell i ressursbruk til plasseringer. Kautokeino har om lag samme ressursbruk som lands-gjennomsnittet, mens Karasjok har betydelig lavere ressursbruk (71 prosent av landsgjennomsnittet).

- Ressursbruk til tiltak, ikke plasserte barn: Karasjok bruker om lag like mye per barn som landsgjennomsnittet. Kautokeino har ikke registrert noe ressursbruk til tiltak uten plasseringer i 2022, men hadde høy ressursbruk til denne funksjonen i 2021.

- Denne figuren viser andel av netto driftsutgifter etter funksjon, dvs. hvor mye av ressursene som brukes på barnevernstjenesten som går til administrasjon, tiltak uten plasseringer og til plasseringer.
- Funksjon 244 (markert blått): Både Karasjok og Kautokeino bruker en høyere andel av ressursene på administrasjon av barnevernstjenesten enn både landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i KOSTRA gruppene.
- Funksjon 252 (markert grønt): Andelen av ressursene som brukes til plasserte barn er lavere i Karasjok enn i andre kommuner. I Kautokeino er den noe under landsgjennomsnittet.
- Funksjon 251 (markert rødt): I Kautokeino er det ikke ført noe ressursbruk på tiltak, ikke plasserte barn. Karasjok bruker marginalt mindre andel av samlet ressursbruk på tiltak, ikke plasserte barn enn landsgjennomsnittet.

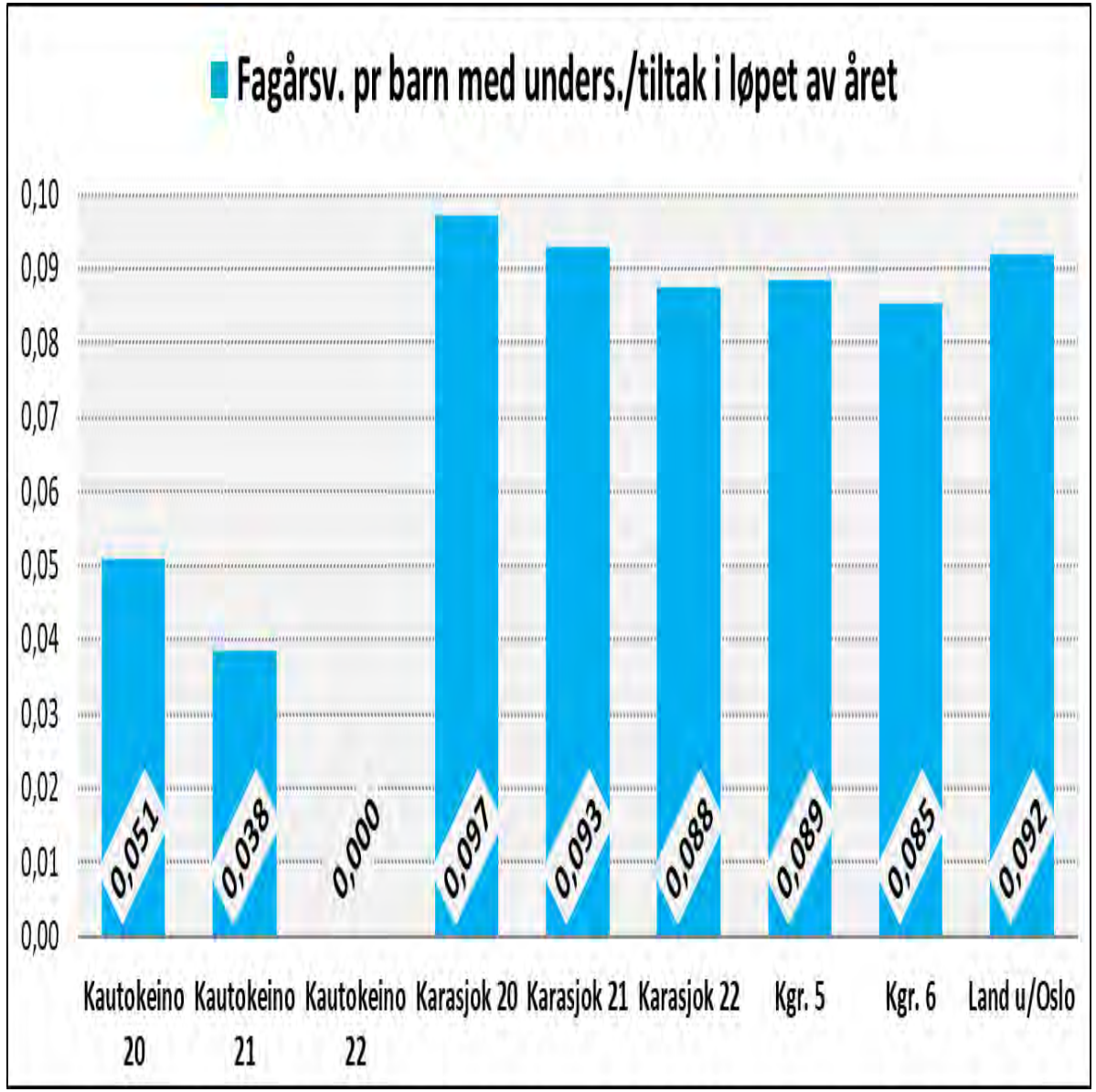
Kvalitet og produktivitet

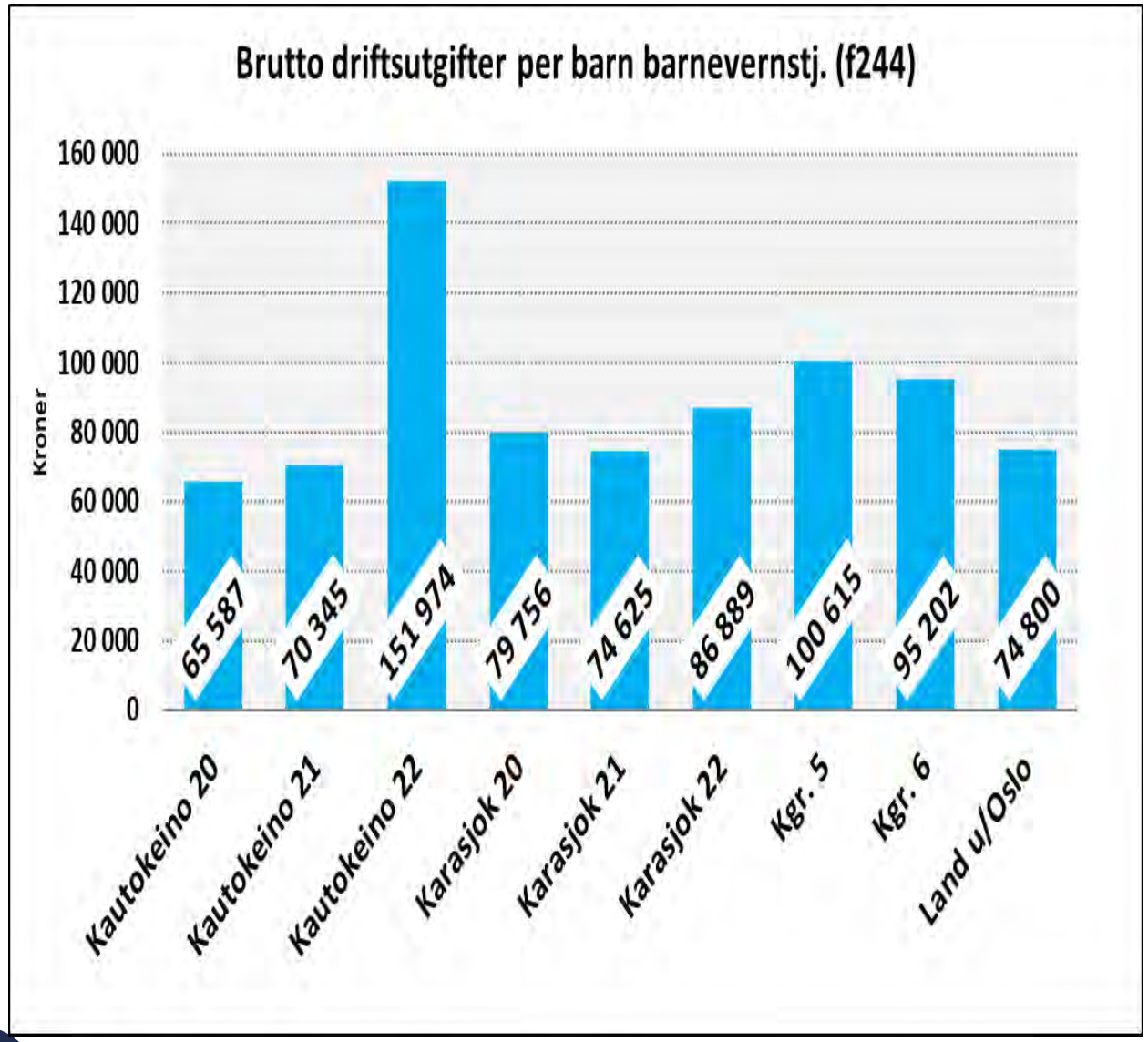
- Denne figuren viser barnevernfaglig kompetanse målt i antall årsverk med fagutdanning per 1000 barn i aldersgruppen 0-17 år. Rapporteringer indikerer forskjeller i mellom Karasjok og Kautokeino.

- I Karasjok er det forholdsvis høy kompetanse med 8,3 fagårsverk per 1000 barn i målgruppen. Dette er høyere enn landet og KOSTRA gruppen.

- I Kautokeino er det i 2022 ikke registrert noen årsverk med barnevernsfaglig fagutdanning. Rapporteringen viser at det både i 2020 og 2021 var lav barnevernsfaglig kompetanse, med mellom 4,8 og 3,3 årsverk per 1000 barn i alderen 0-17 år.

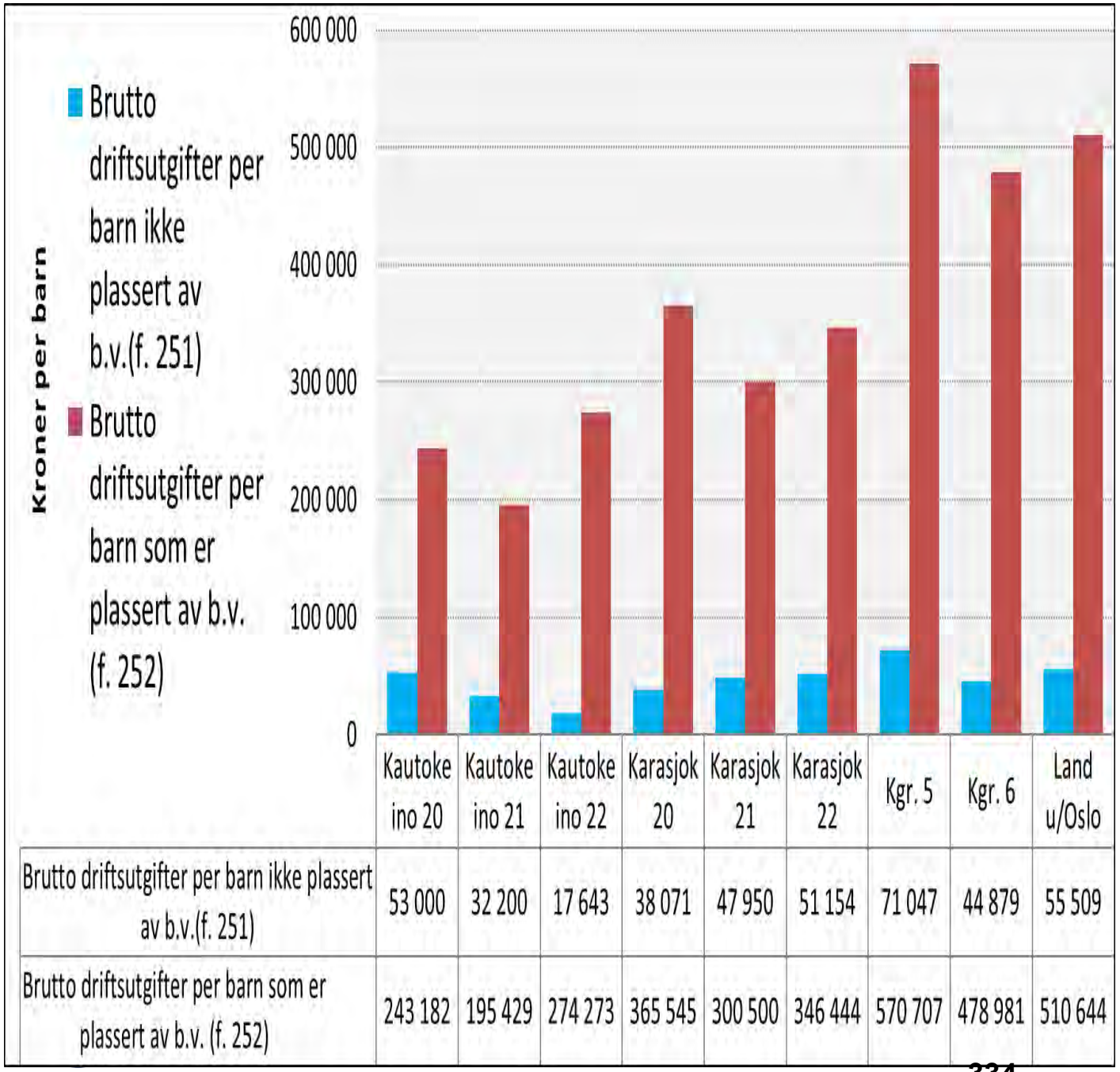
- Denne figuren viser andelen fagårsverk per barn med undersøkelse eller tiltak. Dette er en indikator som viser nivået på fagkompetansen i forhold til faktiske brukere.
- I Kautokeino var det ikke registrert noen årsverk med barnevernsfaglig kompetanse i rapporteringen for 2022. I 2020 og 2021 var det lav dekning i fagårsverk per barn. Denne situasjonen er endret i 2023.
- I Karasjok var fagårsverk per barn i 2022 omtrent på landsgjennomsnittet.
- Både i Kautokeino og Karasjok har det vært en svekkelse av fagkompetansen fra 2020 til 2022.

- Denne figuren viser brutto driftsutgifter per barn, dvs. ressursbruken målt i kostnad per barn (enhetskostnad), i administrasjonen av barnevernstjenesten (funksjon 244). Dette er den gjennomsnittlige utgiften per barn med undersøkelse eller tiltak gjennom året.

- Når vi sammenligner med landet uten Oslo hadde Kautokeino i 2022 dobbelt så høy ressursbruk per barn (enhetskostnad). Dette er over dobbelt så høyt som i 2020 og 2021. Dette kan ha sammenheng med anskaffelser av ekstern barnevernsfaglig kompetanse pga. mangel på fagkompetanse.

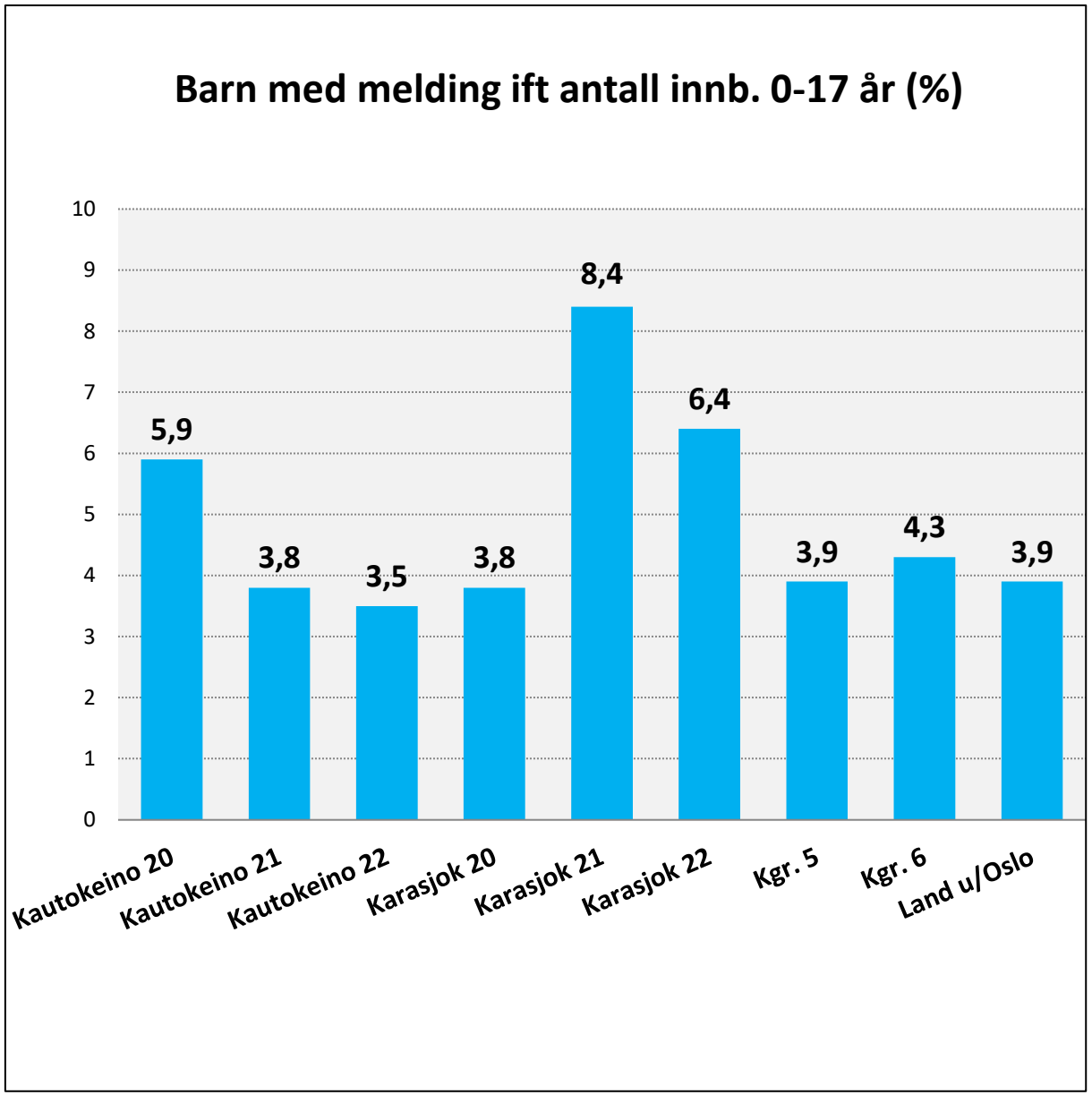
- I Karasjok var ressursbruken i 2022 moderat over landsgjennomsnittet, men lavere enn gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 5.

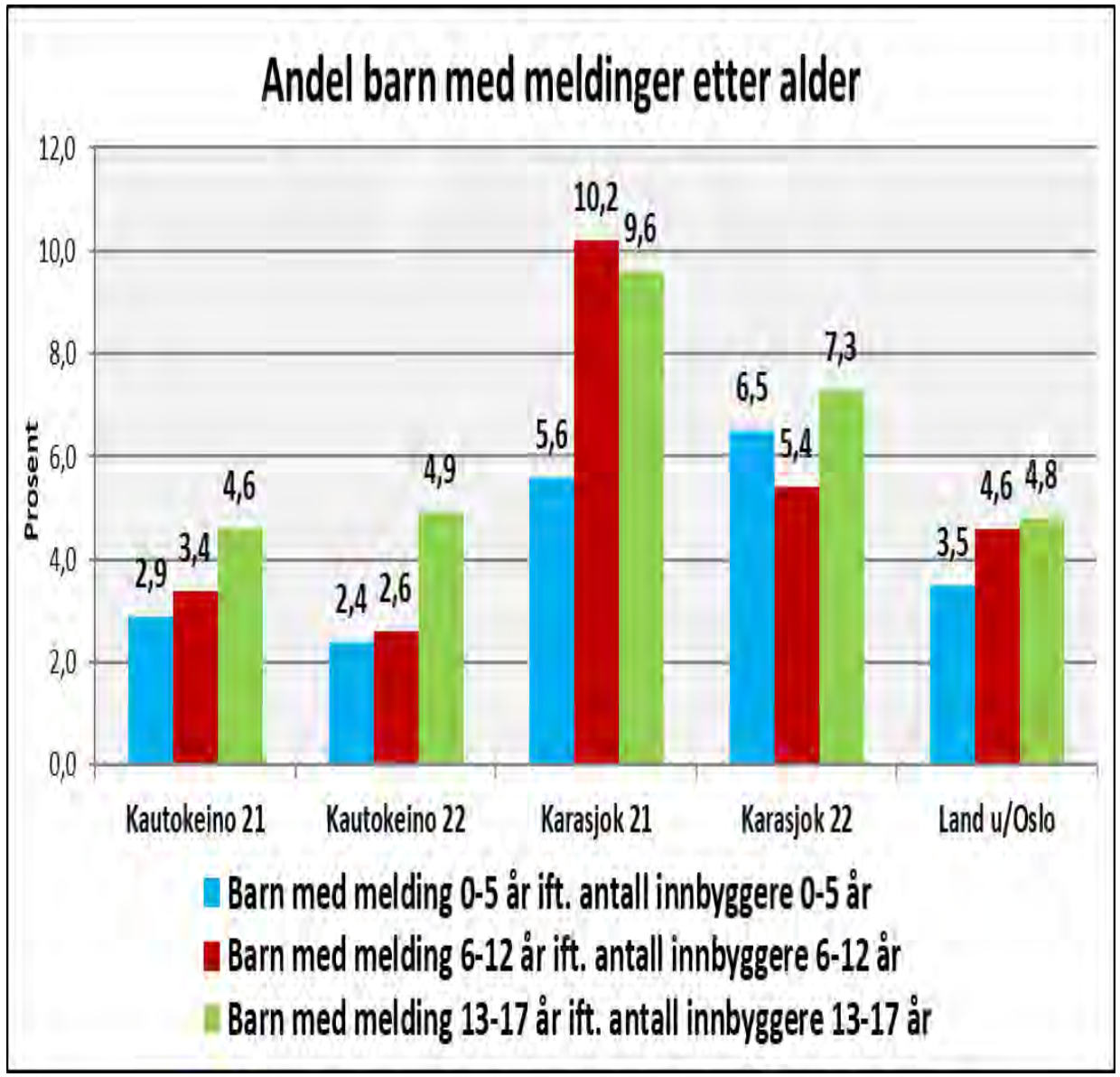
	Kautokeino 20	Kautokeino 21	Kautokeino 22	Karasjok 20	Karasjok 21	Karasjok 22	Kgr. 5	Kgr. 6	Land u/Oslo
Brutto driftsutgifter per barn ikke plassert av b.v.(f. 251)	53 000	32 200	17 643	38 071	47 950	51 154	71 047	44 879	55 509
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av b.v. (f. 252)	243 182	195 429	274 273	365 545	300 500	346 444	570 707	478 981	510 644

- Denne figuren viser brutto driftsutgifter per barn etter funksjon 251 (barn som ikke er plasserte) og 252 (barn plassert av barnevernet)
- Når vi sammenligner med landet uten Oslo har både Kautokeino og Karasjok lavere ressursbruk, både til barn ikke plassert (funksjon 251), og barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252))
- Særlig Kautokeino har lave enhetskostnader. For barn uten plassering (funksjon 251) er enhetskostnad 32 prosent av lands-gjennomsnittet. For barn med plasseringstiltak (funksjon 252) er enhetskostnaden om lag halvparten av landsgjennomsnittet.
- Enhetskostnaden i Karasjok er moderat under landsgjennomsnittet per barn som ikke er plassert. For barn som er plassert er utgiften betydelig under landsgjennomsnittet (68 prosent).

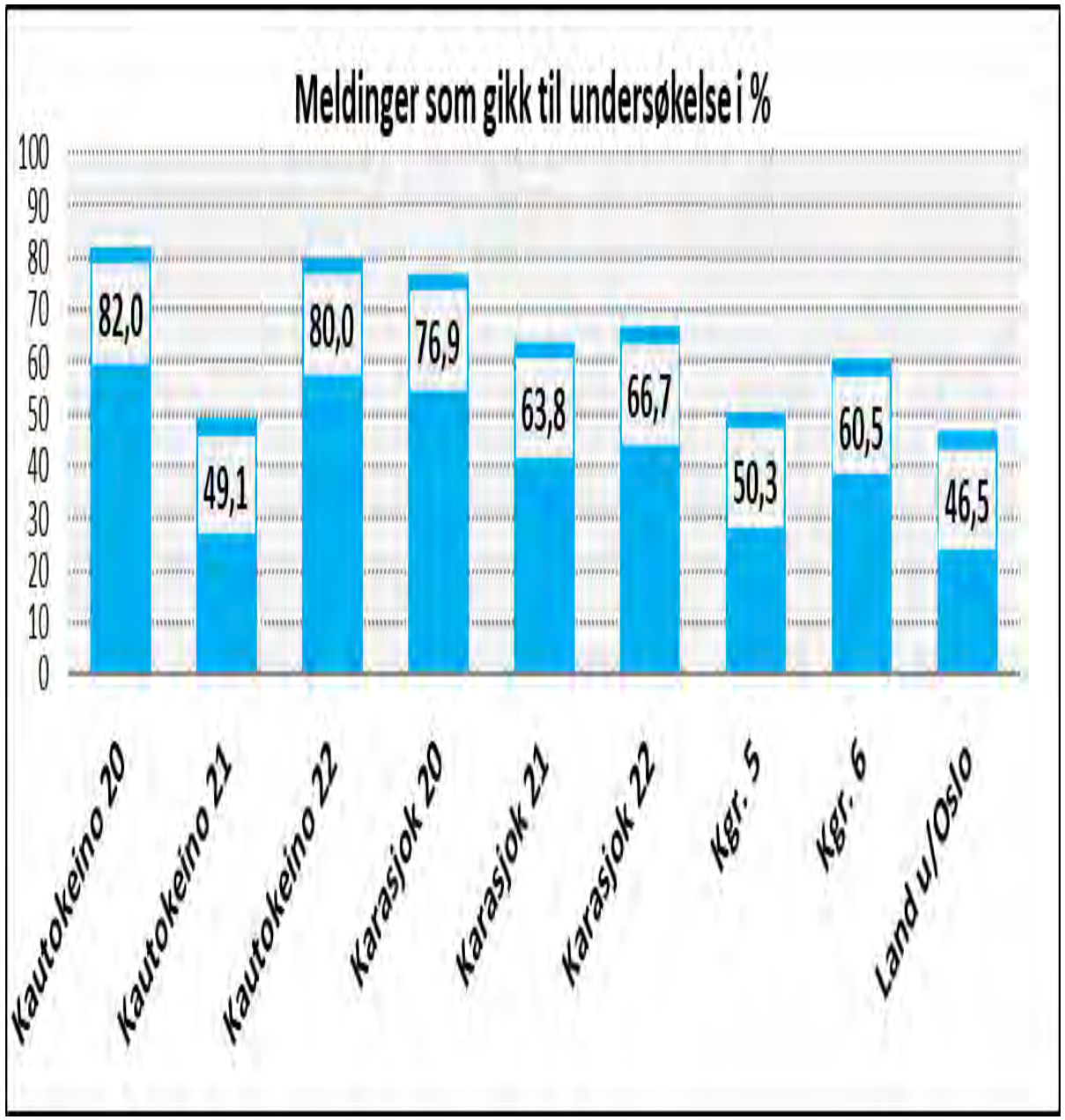
Dekningsgrader og saksbehandling

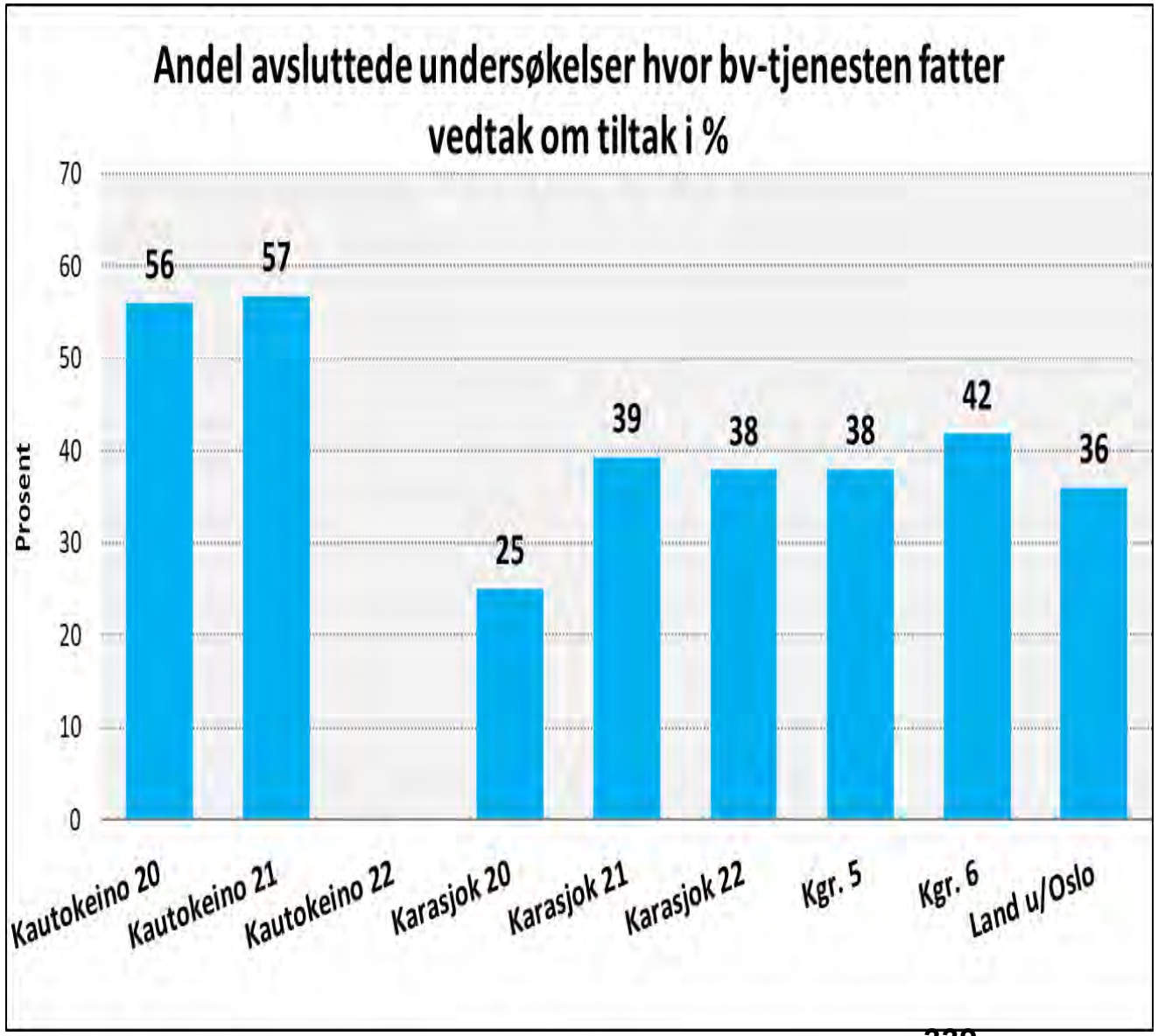
- Denne figuren viser andel barn med meldinger til barnevernstjenesten i forhold til antall barn i 0-17 år i kommunene.
- Det er store forskjell mellom Karasjok og Kautokeino, og store endringer fra år til år. I 2020 hadde Kautokeino en høy andel meldinger og Karasjok en lav andel meldinger. I 2022 er bildet motsatt.
- Kautokeino hadde en lavere andel meldinger per barn i målgruppen i 2022, sammenlignet med kommunegruppen og landet. Andelen meldinger er betydelig redusert fra 2020.
- Karasjok har en høy andel meldinger inn i tjenesten i 2022. Andelen meldinger økte veldig mye fra 2020 til 2021, men gikk noe tilbake i 2022.

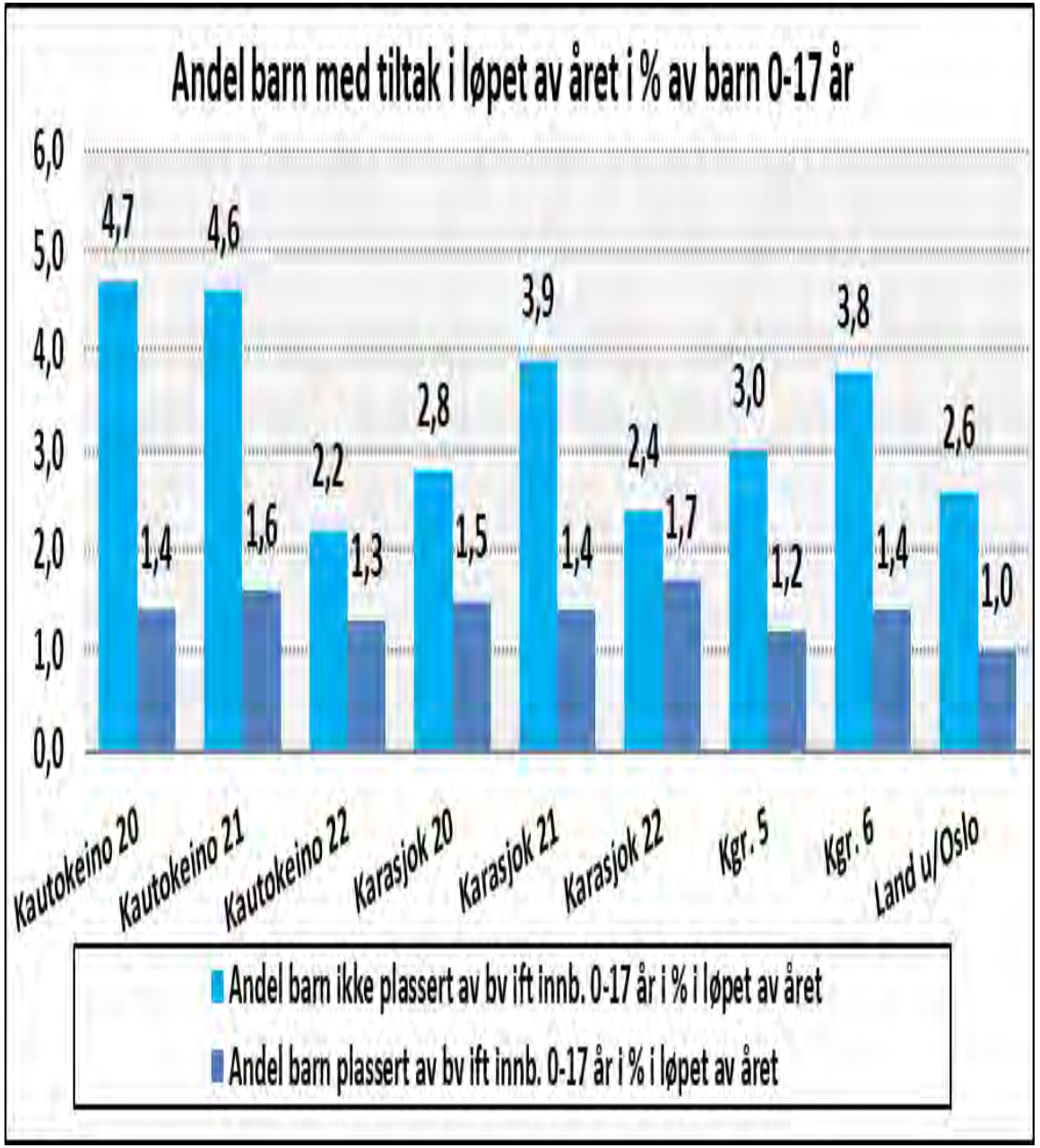
- Denne figuren viser andel meldinger til barnevernstjenesten i forhold til antall barn i 0-17, fordelt etter aldergrupper.
- Kautokeino får få meldinger, særlig i de to yngste aldersgruppene.
- Karasjok får veldig mye meldinger inn til tjenesten i alle aldergrupper.

- Denne figuren viser gangen i saksbehandlingen i barnevernstjenesten fra meldinger til undersøkelser.
- Sammenlignet med både landet u/Oslo og gjennomsnittet i KOSTRA gruppene, følger både Karasjok og Kautokeino opp en høy andel av meldingene som kommer inn med undersøkelser.
- I Kautokeino ble 80 prosent av meldingene som kom inn undersøkt. Det er stor økning fra 2021, men på samme nivå som i 2020.
- I Karasjok ble 66,7 prosent av meldingene fulgt opp med undersøkelser.

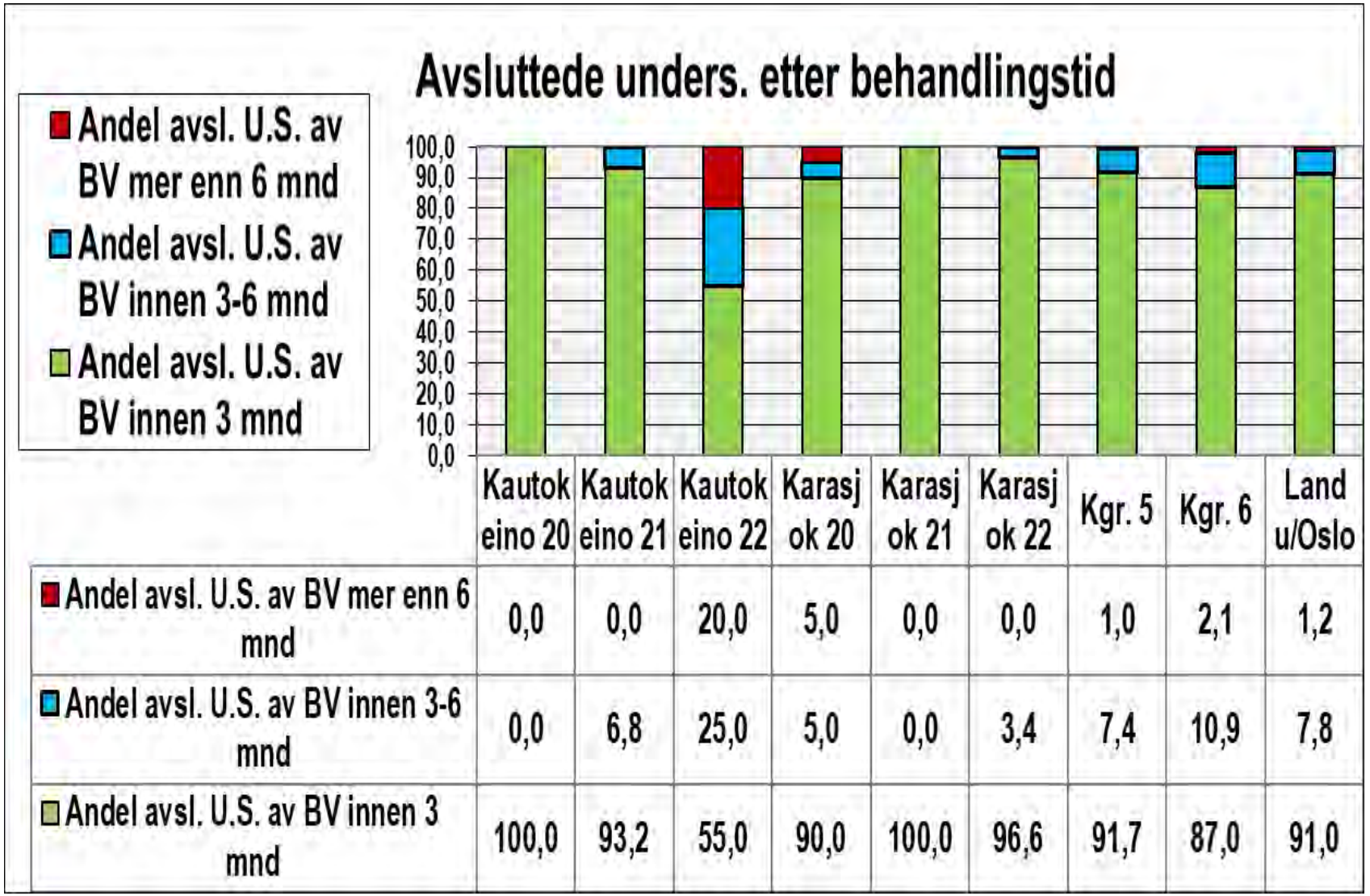

- Denne figuren viser andelen av undersøkelser hvor barnevernstjenesten fatter vedtak om tiltak
- Karasjok har en noe høyere andel av undersøkelser hvor det fattes vedtak om tiltak enn landet. Dette til tross for at det er en mye høyere andel av barna som har undersøkelser.
- Kautokeino har ikke en høy andel meldinger som gikk til undersøkelsen, men av undersøkelsene som ble gjennomført er det en høy andel som endte med vedtak i 2020 og 2021. Dette gjelder i forhold til både Karasjok, KOSTRA gruppen og landet uten Oslo.

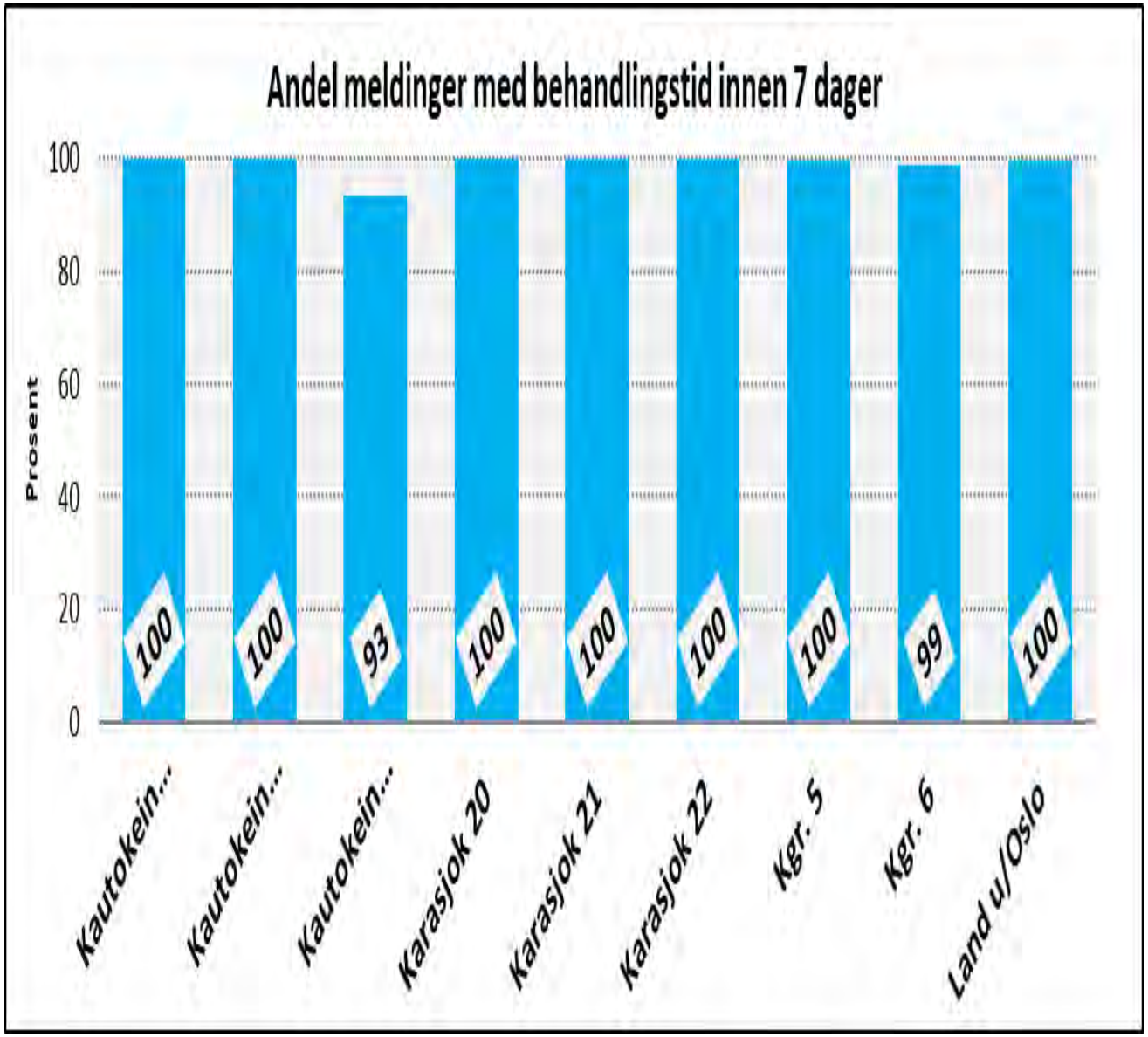
- Denne figuren viser andel barn med tiltak i løpet av året, fordelt på tiltak uten plassering og med plassering. Figuren inkluderer også barn hvor vedtak er gjort før 2022.
- Karasjok og Kautokeino har i 2022 ganske lik andel av barn med tiltak uten plasseringer, mens det er en betydelig forskjell i andel barn med plasseringstiltak.
- I Kautokeino har 2,2 prosent av barn i målgruppen 0-17 år mottatt tiltak uten plasseringer og 1,3 prosent tiltak med plasseringer i 2022. Det er en sterk reduksjon både plasseringstiltak og ikke-plasseringstiltak fra 2020 til 2022.
- I Karasjok var det i 2022 3,9 prosent av barna i målgruppen som mottok tiltak uten plasseringer og 1,7 prosent med plasseringstiltak. Det er en økning i plasseringstiltak fra 2020 men en reduksjon i ikke-plasseringstiltak.
- Det er betydelige forskjeller fra 2020 til 2022 både i Karasjok og Kautokeino

Saksbehandlingstid og tiltaksplaner

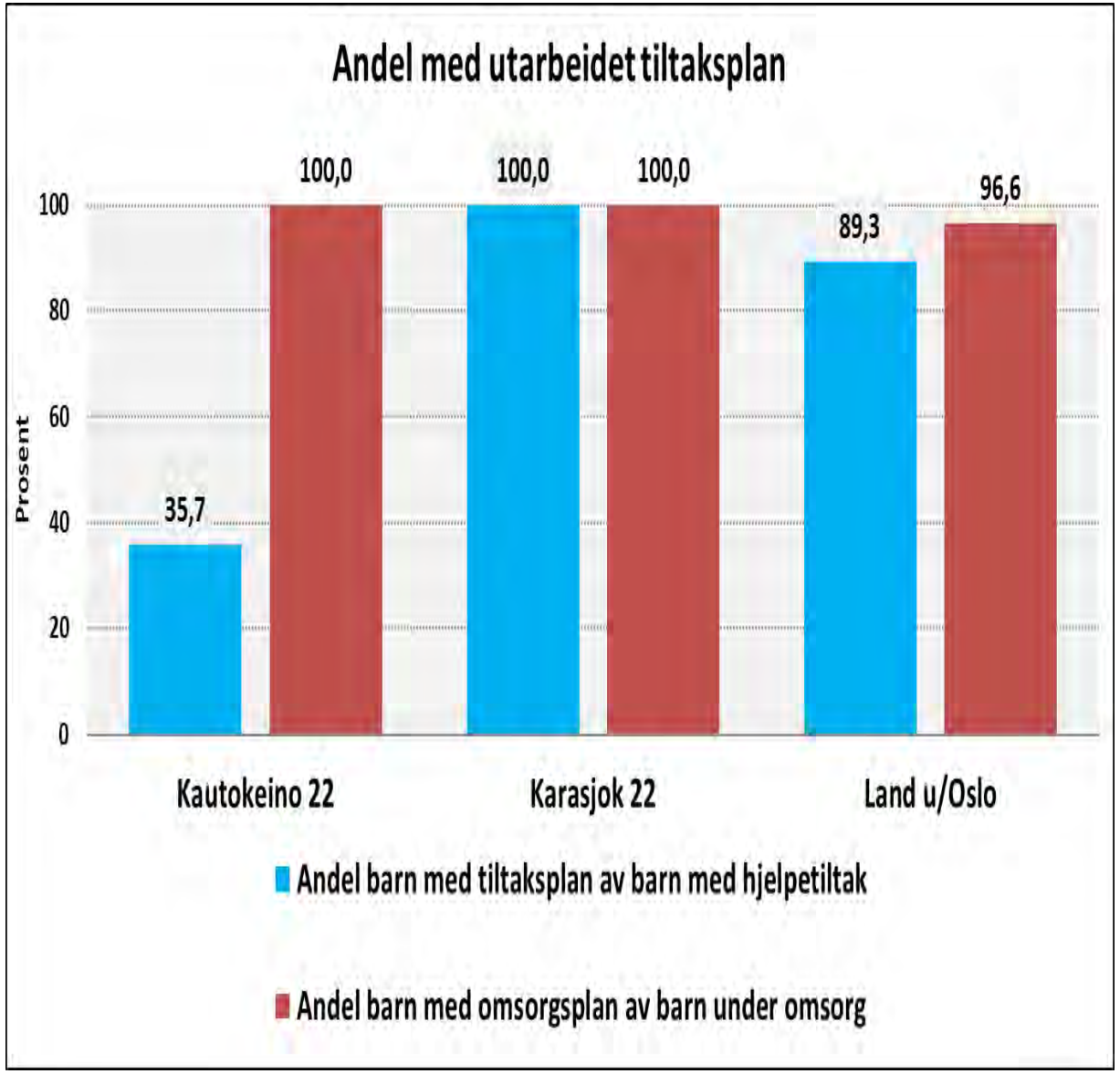

	Kautokeino 20	Kautokeino 21	Kautokeino 22	Karasjok 20	Karasjok 21	Karasjok 22	Kgr. 5	Kgr. 6	Land u/Oslo
Andel avsl. U.S. av BV mer enn 6 mnd	0,0	0,0	20,0	5,0	0,0	0,0	1,0	2,1	1,2
Andel avsl. U.S. av BV innen 3-6 mnd	0,0	6,8	25,0	5,0	0,0	3,4	7,4	10,9	7,8
Andel avsl. U.S. av BV innen 3 mnd	100,0	93,2	55,0	90,0	100,0	96,6	91,7	87,0	91,0

- Denne figuren viser avsluttede undersøkelser etter behandlingstid.
- Kautokeino hadde i 2022 en høy andel av undersøkelsene som tok mer enn 6 måneder.
- I Karasjok var nesten alle undersøkelser avsluttet innen tre måneder, og ingen undersøkelser tok mer enn 6 måneder å saksbehandle.

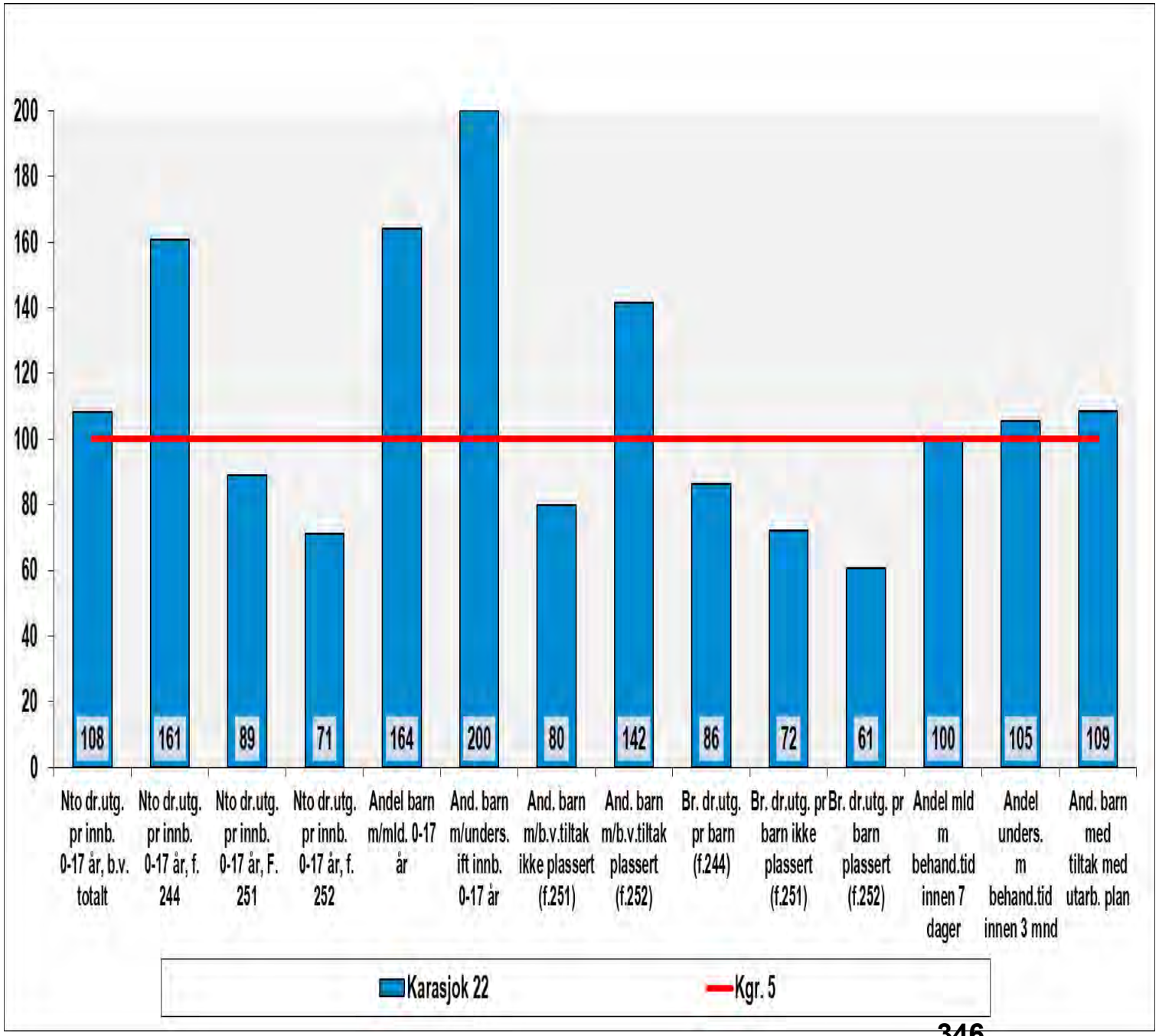

- Denne figuren viser saksbehandlingstid på meldinger.
- Alle meldinger skal iht lovverket være behandlet innen 7 dager.
- Kautokeino hadde avvik fra dette kravet i 2022 da 93 prosent av alle meldinger ble behandlet innen 7 dager. Dvs. at 7 prosent av meldingene ble liggende lenger
- I Karasjok ble alle saker behandlet innenfor lovkravet.

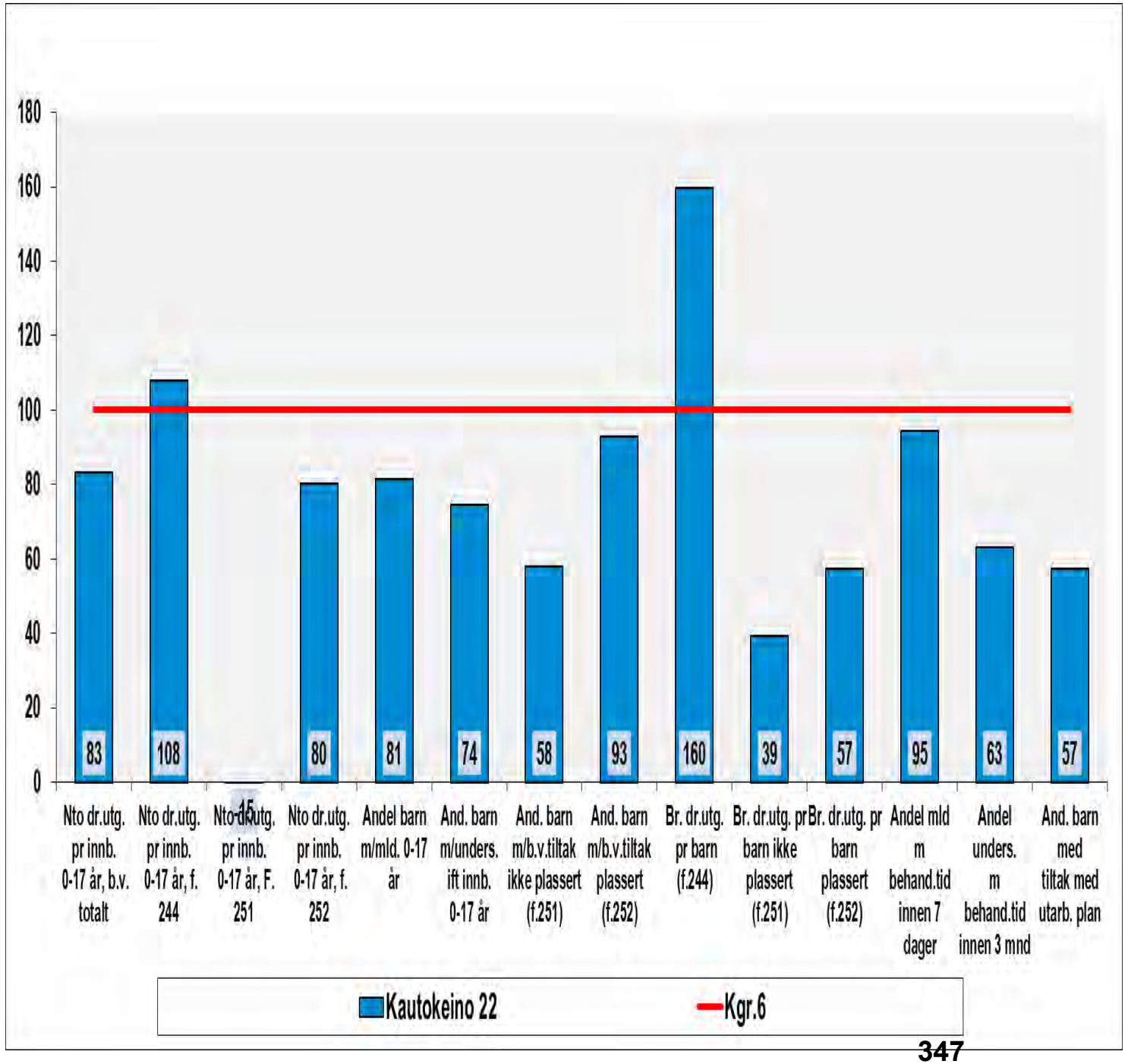

- Denne figuren viser andelen av barn med hjelpetiltak som har en tiltaksplan, og andelen av barn som er under omsorg som har en omsorgsplan.
- I Karasjok har alle barn som enten har tiltak eller er under omsorg vedtatte planer.
- I Kautokeino har alle barn som er under omsorg vedtatte planer, men det er bare 36 prosent av barna som har hjelpetiltak som har en vedtatt tiltaksplan.

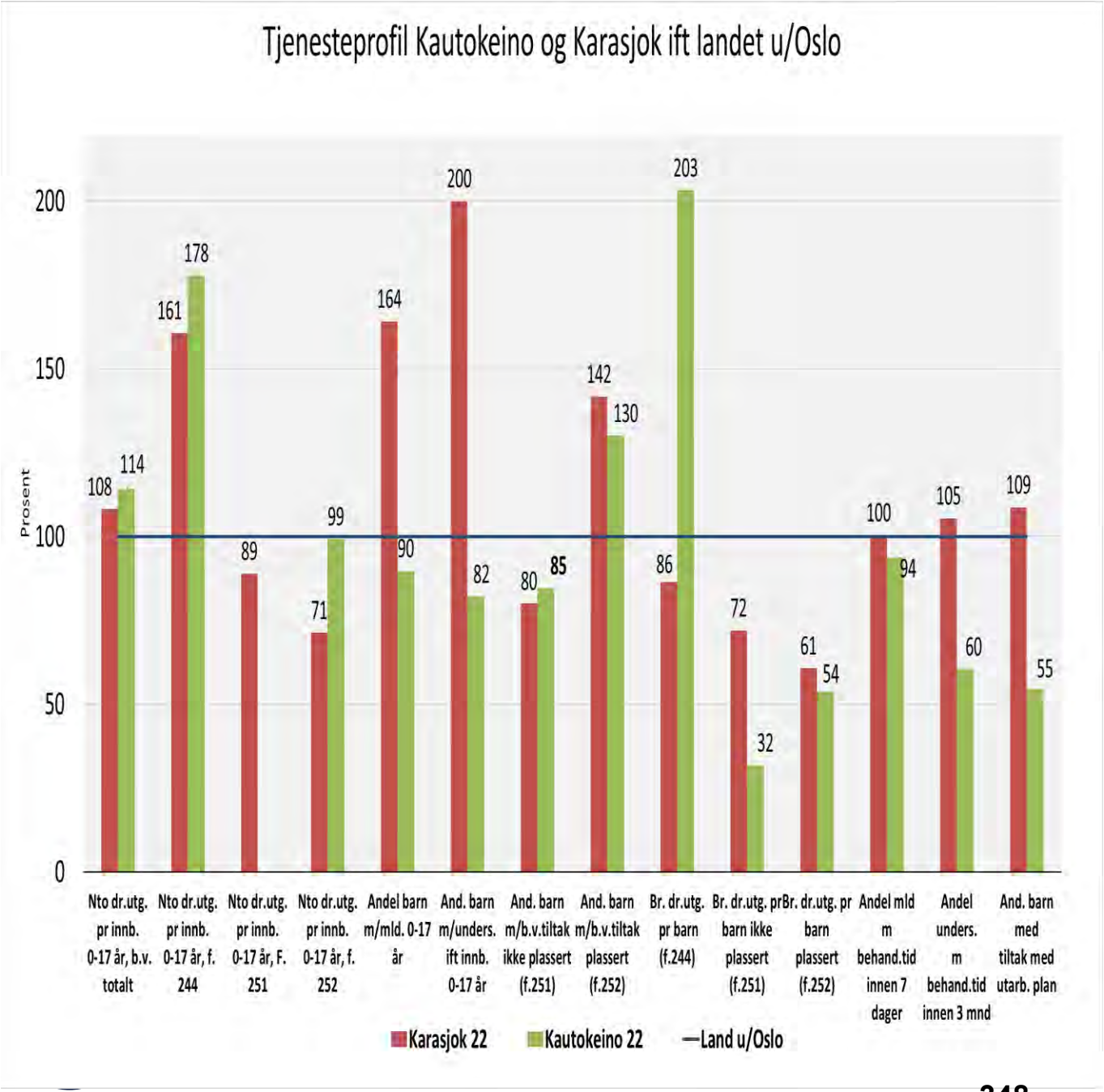
Tjenesteprofiler

- Denne figuren oppsummer tjenesteprofilen til Karasjok, når vi sammenligner med KOSTRA gruppen.
- Prioritering av barnevernstjenesten er moderat over KOSTRA gruppen.
- Karasjok har svært høy ressursbruk på administrasjon (f.244) og lav ressursbruk på 251 og 252.
- Det er mange barn med meldinger og undersøkelser. Det er også en høy andel barn som har plasseringstiltak. Samtidig er det en lav andel tiltak uten plassering.
- Enhetskostnadene, målt i brutto driftsutgifter, er lavere enn KOSTRA gruppen. Særlig lave er enhetskostnadene per plasserte barn.
- Barnevernstjenesten er på gjennomsnittet når det gjelder behandlingstid på meldinger, og scorer litt over gjennomsnittet på behandlingstid undersøkelser og på utarbeidede planer.

- Denne figuren viser tjenesteprofilen til Kautokeino sammenlignet med KOSTRA gruppe 4
- Prioriteringen er noe lavere enn KOSTRA gruppen.
- Det er høy ressursbruk på administrasjon og lav ressursbruk på tiltak med plassering. Det er ikke rapportert på ressursbruk på tiltak uten plassering.
- Det er en lav andel barn med melding og lav andel barn med undersøkelser. Andelen barn med tiltak er også lav, særlig plasseringer uten tiltak er lavt.
- Enhetskostnadene, brutto driftsutgifter per barn, er veldig høyt for barneverns-administrasjonen. Men enhetskostnadene er lave både pr. barn plassert og ikke-plassert.
- Kautokeino scorer lavere enn KOSTRA gruppen på behandlingstid og planverk

- Denne figuren viser tjenesteprofilene for Kautokeino og Karasjok, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Overordnet prioriterer begge kommunene barnevernstjenesten noe høyere enn landsgjennomsnittet.
- Kautokeino prioriterer administrasjon(244) og plasseringer (252) høyere enn Karasjok.
- Karasjok har en svært høy andel barn med meldinger og undersøkelser ift. landssnittet, mens Kautokeino har en lavere andel meldinger enn landsgjennomsnittet
- Både Karasjok og Kautokeino har en lav andel tiltak ikke-plassert og høy andel tiltak med plasseringer.
- Karasjok har lave mens Kautokeino har høye enhetskostnader til administrasjon, ift landssnittet.
- Begge kommunene har lave enhetskostnader pr barn med plasseringer og uten plasseringer.
- På behandlingstid og planverk scorer Karasjok på eller over landsgjennomsnittet, mens Kautokeino har en lavere score enn gjennomsnittet

Oppsummert innsikt fra intervjuer

Innsikt:

- Både ansatte og ledere i begge tjenestene beskriver at de i dag driver barneverntjenesten av høy faglig kvalitet og formidler med stolthet det barnevernsfaglige arbeidet som gjennomføres i kommunene.
- Alle informantene formidler at størrelsen på tjenestene er krevende i forhold til robusthet ved sykefravær og vakanser, og at det er utfordringer med turn-over. Arbeidsmiljø er sårbart når tjenestene er små, og det er krevende å tilby en tilstrekkelig tiltaksvifte tilpasset familienes behov.
- På spørsmål om hva som kan være fordelene med å organiserer seg sammen beskrives det at et større fagmiljø vil kunne gi høyere kvalitet ved at flere fagpersoner med bredere kompetanse som utfyller hverandre vil kunne øke kvaliteten i drøftinger og beslutninger. Noen formidler også at høyere kvalitet på de faglige drøftingene vil kunne gi økt rettsikkerhet for brukerne. Det beskrives videre at økt fagmiljø vil kunne føre til at tiltaksviften kan utvikles og i større grad treffe familienes behov. Det vil også kunne gi ansatte en mulighet til spesialisering, f.eks. i fosterhjemsarbeidet. Noen beskriver at dette kan gjøre at man i mindre grad blir avhengig av å kjøpe tjenester fra eksterne, som også kan gi en økonomisk innsparing.

- .

«Slik det er i dag er det veldig sårbart ved sykefravær, selv om det er bedre nå. Arbeidsmiljøet er også skjørt.»

- Videre beskrives det som en fordel ved å bli del av en større tjeneste at tjenestene blir mindre sårbare i forhold til bemanning/vakanser, som kan gi økt stabilitet. Det vil også kunne være mulig å bruke ressursene mer effektiv i forhold til arbeidsmengde, noe som kan gi en lavere arbeidsbelastning på den enkelte. Videre beskrives det at det kan være krevende å bo og jobbe i samme kommune, og en større tjenesten kunne lettet på denne belastningen. Det trekkes fram at et større fagmiljø kan gjøre det lettere å rekruttere, og mulig være positivt for omdømme.
- En annen fordel som beskrives er at samorganisering kan gi økt kvalitet på rutiner, internkontroll og tilstandsrapporter, og dermed forhindre lovbrudd.
- De fleste beskriver at om de skal samorganiseres, er det naturlig at det er disse to kommunene. De er begge samiske kommuner, hvor det samiske språk og samiske kulturforståelse står sentralt. Alle informantene presiserer viktigheten av at ansatte i tjenesten kan snakke med barn og familier på sitt morsmål, og at de barnevernsfaglige vurderingene er gjort med kultursensitiv forståelse.
- Noen beskriver at en samorganisering kan være positive for den tverrfaglige samhandlingen. Tjenesten vil ha ulike samarbeidsstrukturer med andre tjenester i kommunen som de da i felleskap kan lære av og profitere på. Begge tjenestene beskriver samhandling med barnehage som et område de ønsker å utvikle framover. Noen sier også at en samorganisering kan gi bedre ressurser til å jobbe forebyggende og mulig økt innflytelse i kommunen.
- Det blir også av noen reflektert rundt om en samorganisert tjenesten vil kunne gjøre det lettere å sende melding til barneverntjenesten, da det ikke blir så nært/personavhengig.

- Det kommer imidlertid veldig tydelig fram i intervjuene at det er en stor bekymring til at det ikke er mulig å hente ut en ønskede effekt av en samorganisering. Det beskrives usikkerhet til om det faktisk blir mer attraktiv å søke til en større tjeneste, da eksempelvis hver tjenesten har legitimitet i sin søkermasse.
- Det beskrives videre bekymring for at det gode arbeidsmiljøet en opplever i dag vil forsvinne, og at det vil føre til turn-over. Videre beskrives det usikkerhet til effekt av det å ha kollega som er langt unna, selv om det digitale til en viss grad vil kunne kompensere for det.
- Det formidles også bekymring rundt hvordan ledelsen i de to kommunene vil kunne håndtere en slik endring, og hva det vil gjøre med maktbalansen mellom kommunene.
- For brukere beskrives det at en mulig negativ konsekvens er at de kan gi en opplevelse av større avstand til sin barneverntjeneste. Dette beskrives også som en mulig negativ konsekvens i forhold til avstand til samarbeidspartnerne i egen kommune.
- Det formidlet at de to tjenestene har ulik kultur, og at det historisk har vært et krevende samarbeidsklima mellom kommunene.
- Informantene formidlet veldig tydelig at om en slik prosess skal fungere er det nødvendig å jobbe grundig med kultur og tillit dem i mellom.

«Historisk har det alltid vært et krevende samarbeidsklima mellom kommunene»

Innspill til mulig organisering:

- Det bør være en leder og to avdelingsledere. Svært viktig med ryddige rekrutteringsprosesser
- Opprettholde to kontor – to oppmøtesteder
- Viktig at overordnet ledelse i begge kommer har og tar ansvar, har et overordnet blikk, og at tjenesten blir prioritert
- Det bør være krav om at det ikke kan stå tomme stillinger i noen av kommunene
- Avgjørende at de ansatte involveres i å skape den nye tjenesten
- Forutsetning at begge tjenesten har samme fagsystem
- God struktur
- Bruke tid
- Behov for å bygge felles kultur
- Det blir viktig med jevnlige fysiske møteplasser

«Ting må ikke skje over hodet på oss – deltagelse og medbestemmelse er viktig»

Hovedfunn i analysen

Oppsummert tjenesteprofiler

Både Karasjok og Kautokeino prioriterer begge barnevernstjenesten med noe høyere ressursbruk per innbygger i målgruppen (0-17 år) enn landsgjennomsnittet.
Både Kautokeino og Karasjok har høy prioritering og ressursbruk på administrasjon av barneverntjenesten (funksjon 244).
I forhold til plasseringer (funksjon 252) har Kautokeino ressursbruk på nivå med landsgjennomsnittet, mens Karasjok bruker betydelig mindre enn landsgjennomsnittet.
Karasjok har en svært høy andel barn med meldinger og undersøkelser ift. landssnittet, mens Kautokeino har en lavere andel enn landsgjennomsnittet
Sammenlignet med landsgjennomsnittet har båd Karasjok og Kautokeino har en lavere andel barnevernstiltak tiltak uten plassering og en høyere andel tiltak med plasseringer.
Karasjok har lave, mens Kautokeino har høye enhetskostnader til administrasjon, ift landssnittet.
Begge kommunene har lave enhetskostnader pr barn med plasseringer og uten plasseringer.
På behandlingstid og planverk scorer Karasjok på eller over landsgjennomsnittet, mens Kautokeino har en lavere score enn gjennomsnittet
Begge kommunen har høye utgifter til reise, f.eks. ved besøk i fosterhjem, som er endel av forklaringen på kostnadene.

Oppsummert innsikt

Begge kommunene har faglig sterke, engasjerte og dedikerte ansatte i tjenestene med et stort ønske om å levere barnverntjenester av høy faglig kvalitet
Få ansatte i hver tjeneste gir en sårbar organisering med lav robusthet. Rekruttering av kvalifisert og erfarent personale er krevende
Faglig kvalitet er personavhengig. Om personer med høy kompetanse og erfaring slutter klarer ikke strukturene i tjenesten å opprettholde kvalitet. Stor fare for avvik
Økt krav til kompetanse er krevende å møte med dagen organisering fordi få ansatte må håndtere et stort kompetanseområde. Det er videre krevende å ha en stor nok tiltaksvifte for å møte barn og familiers behov
Det er et stort behov for å sikre samiske barn sitt lovmessige krav om språklig og kulturelt tilpassede tjenester. Det er avgjørende med en kultursensitiv tilpasning til samiske barn og familier. Det er videre viktig at tilstrekkelig antall ansatte i barneverntjenesten er samiskspråklige, slik at barn og foreldre har mulighet til å uttale seg på sitt morsmål
Det beskrives at de to tjenestene har ulik kultur, og at det historisk har vært et krevende samarbeidsklima mellom kommunene. Det formidles veldig tydelig at om en slik prosess skal fungere, er det nødvendig å jobbe grundig med kultur og tillit dem i mellom
Ledelse av de to tjenestene i dag med fokus på faglig kvalitet og et godt arbeidsmiljø er svært viktig for å sikre faglig forsvarlige tjenester. Ledelsesnivået er sårbart ved vakanser, sykemeldinger.

Fordeler med å opprettholde dagens organisering:

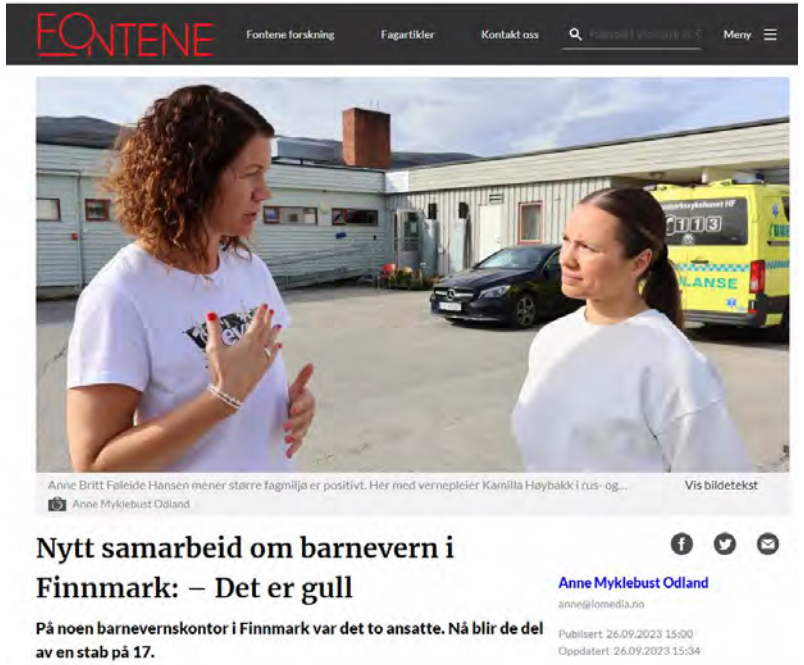
- Lokal tilknytning hvor ansatte er en del av kommunens organisasjon – nærhet til samarbeidspartnere
- Mulighet for tett styringsdialog mellom tjenesten og administrativ/politisk ledelse
- Nærhet for brukerne – «vårt» barnevern
- Endring av strukturene kan føre til at ansatte slutter, ansatte har en attraktiv kompetanse

Fordeler med å etablere en interkommunal tjeneste:

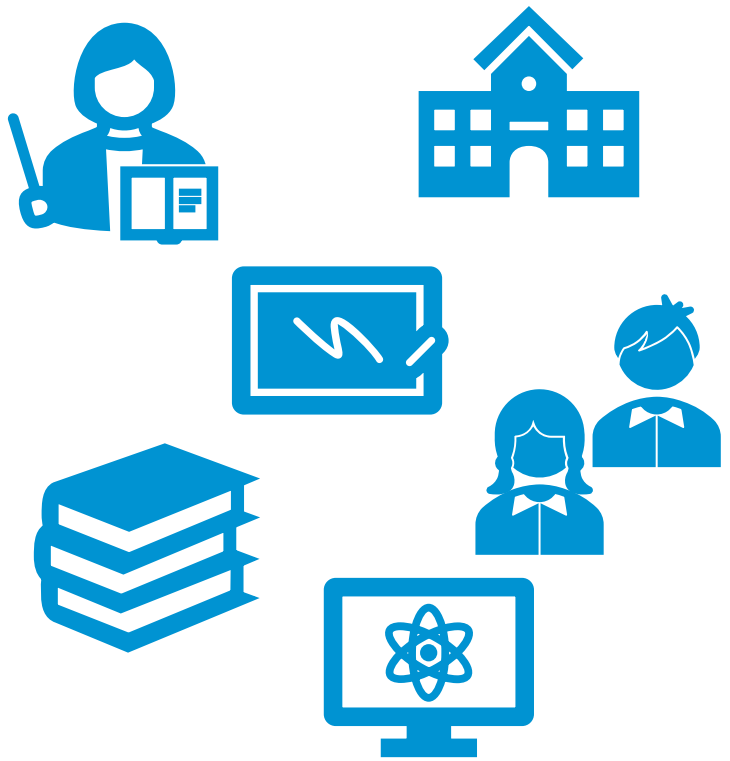
- Robuste tjeneste, mindre sårbarhet ved sykdom/vakanser
- Større fagmiljø – bredere kompetanse
- Økt mulighet for spesialisering
- Fleksibel bruk av ressurser, mulighet til bedre fordeling av arbeidsbelastning
- Redusere fare for avvik og lovbrudd
- Større arbeidsmiljø
- Mindre utfordringer med habilitet
- Attraktivitet ved rekruttering

Erfaringer fra interkommunale barneverntjenester

- Vesterålen barneverntjeneste
- Midt-Finnmark barneverntjeneste
- Vestre-Varanger barneverntjeneste
- PPD Midt-Finnmark

https://fontene.no/nyheter/nytt-samarbeid-om-barnevern-i-finnmark--det-er-gull-6.47.982045.ba2d977ed5?fbclid=IwAR3Fo6ST3ur4pCpbFyQOG66eFoBfFhixCrQx0KbQEvK-zYpVfcN4mVMPz8Q

5. Forslag til veivalg og tiltak

Barneverntjenesten

Barneverntjenesten har en viktig rolle i å sikre at alle barn og unge i kommunen har mulighet for en trygg og god barndom. Ansatte møter mennesker med et bredt spekter av utfordringer, og det er viktig at det for de barn og familier som har behov for det settes i verk målrettede og effektive tiltak.

For å levere barneverntjenester av høy faglig kvalitet kreves det robuste rammebetingelser, høy kompetanse, relasjonelle ferdigheter og menneskelig trygghet.

Fremtidsrettede tjenester må legge til rette for dette, og samtidig ha et aktivt forhold til samarbeidspartene slik at barn og familier opplever at de blir møtt av et koordinert lag som sammen jobber for at det enkelte barn og barn i kommunen får gode oppvekst vilkår.

Anbefaling:

Etter en totalvurdering av tallmateriale fra Kostra, SSB og innsikt gjennom intervjuer av ledere, ansatte og fagforening anbefaler KS Konsulent at det igangsettes et arbeid for å etablere et interkommunalt samarbeid innen tjenesteområdet barnevern mellom kommunene Karasjok og Kautokeino.

Begge kommunene har i dag små tjenester med høy sårbarhet ved sykemeldinger/vakanser. Det er krevende å sikre stabil kvalitet over tid, noe som gir stor fare for avvik/lovbrudd. Lovkravet som faglig forsvarlige tjenester er i dag personavhengig, og vil bli vanskelig for kommunene å innfri om nøkkelpersoner slutter.

Forslag til veien videre:

1. Igangsette prosesser mot å utvikle en interkommunalt samarbeid mellom Karasjok og Kautokeino kommune
2. Gi ansatte og lederne sentrale roller i dette arbeidet
3. Sette som mål for arbeidet å utvikle et framtidsrettet og robust barnevern, med høy kompetanse og hvor det samiske kulturperspektiv står sentralt
4. Gi arbeidet nødvendig tid, og legge til rette for tillitsskapende prosesser og felles kulturbygging
5. Gjennom prosessen ha fokus på å sikre faglig forsvarlige tjenester for barn, unge og familier - i tillegg til et godt arbeidsmiljø og kvalitet i relasjonen til samarbeidspartnere
6. Tidlig vurdere rammebetingelser, som felles fagsystem, harmonisering av lønn, ulike personal goder etc.
7. Sikre en faglig kvalifisert leder med legitimitet i begge tjenestene, og en ledergruppe som sammen kan vise retning for den nye tjenesten

KS KONSULENT

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_X_ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2026/232-1	Saksbehandler: Nils Runar Hætta	Dato: 27.02.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
15/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
17/26	Kommunestyret	16.04.2026

Samarbeidsavtale mellom Guovdageainnu suohkan og Sámi allaskuvla

Melding om vedtak sendes til:

Sámi allaskuvla

Det vises til:

1Guovdageainnu suohkana ja Sámi allaskuvlla ovttasbargošiehtadusa, evttohus

Vedlegg:

1Guovdageainnu suohkana ja Sámi allaskuvlla ovttasbargošiehtadusa, evttohus

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Guovdageainnu suohkan og Sámi allaskuvla har over tid hatt et samarbeid innenfor flere områder, blant annet kompetanseutvikling, rekruttering og samfunnsutvikling. Samarbeidet har i stor grad vært prosjektbasert og delvis uformelt forankret. Det har derfor vært et ønske fra begge parter om å etablere en overordnet og formalisert ramme for videre samarbeid.

Forslag til samarbeidsavtale er utarbeidet av kommunen i samarbeid med Sámi allaskuvla. Ovddos AS har også hatt anledning til å komme med innspill og forslag til justeringer i utkastet. Avtalen beskriver partenes felles målsetting om å styrke samisk språk, kultur og samfunnsutvikling, samt å videreutvikle Guovdageaidnu som et sentralt samisk kunnskaps- og kompetansemiljø.

Avtalen legger til rette for samarbeid om kompetanseutvikling og utvikling av relevante utdanningstilbud som svarer på behov i kommunale tjenester og i det lokale og regionale arbeidslivet. Den omfatter også samarbeid innen forskning og innovasjon, med sikte på å utvikle nye løsninger og styrke kvaliteten i kommunens tjenester. Videre beskriver avtalen hvordan partene skal bidra til å styrke Guovdageaidnu som en attraktiv bo-, studie- og arbeidskommune, og hvordan samarbeidet skal organiseres gjennom en felles samarbeidsgruppe med representanter fra begge parter.

Avtalen er overordnet og strategisk i sin form. Konkrete tiltak og prosjekter vil bli utviklet og behandlet særskilt ved behov. Avtalen innebærer ingen direkte økonomiske forpliktelser utover at partene dekker egne kostnader knyttet til samarbeidet, og at eventuell ekstern finansiering søkes i fellesskap der det er aktuelt.

Forslag til samarbeidsavtale følger som vedlegg.

Vurdering:

Administrasjonen vurderer at en formalisert samarbeidsavtale mellom Guovdageainnu suohkan og Sámi allaskuvla vil styrke det langsiktige og strategiske samarbeidet mellom partene. Kommunen har behov for relevant kompetanse og forskning som kan bidra til kvalitetsutvikling i tjenestene, bedre rekruttering og økt innovasjon. Samtidig har Sámi allaskuvla behov for tett kontakt med praksisfeltet og lokalsamfunnet for å utvikle relevante utdanningstilbud og forskningsprosjekter.

En tydelig ramme for samarbeid vil kunne bidra til mer systematisk utvikling av felles prosjekter og bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Avtalen understøtter også kommunens overordnede mål om å styrke samisk språk og kultur, samt å utvikle Guovdageaidnu som et attraktivt og robust lokalsamfunn.

Ettersom avtalen ikke medfører direkte økonomiske forpliktelser, vurderes den å innebære begrenset økonomisk risiko for kommunen. Eventuelle tiltak som har budsjettmessige konsekvenser, vil bli lagt fram til politisk behandling på ordinær måte.

På denne bakgrunn anbefales at kommunestyret godkjenner samarbeidsavtalen og gir ordfører fullmakt til å undertegne avtalen.

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret godkjenner forslag til samarbeidsavtale mellom Guovdageainnu suohkan - Kautokeino kommune og Sámi allaskuvla. Ordfører gis fullmakt til å undertegne avtalen.

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN
Kautokeino kommune

Sámi allaskuvla

Ovttasbargošiehtadus

gaskkal

Sámi allaskuvlla Org.nr: 971 519 363 ja

Guovdageainnu suohkana Org.nr: 945 475 056

EVTTOHUS

Guovdageainnu suohkana ja Sámi allaskuvlla gaskasaš ovttasbargošiehtadus

1. Duogáš ja ulbmil

Guovdageainnu suohkanis (GS) ja Sámi allaskuvllas (SA) lea oktasaš ovddasvástádus nannet ja ovdánahttit sámegiela, kultuvrra ja servodatovdáneami. Dáinna ovttasbargguin lea mihttun ovdánahttit ja doalahit sámi gelbbolašvuođa guovddáš sámi guovllus.

Šiehtadusa ulbmil lea:

- nannet gulahallama ja ovttasbarggu gaskkal SA ja GS
- ovttasbargguin nannet Guovdageainnu geasuheaddji báikin
- ovttasbargguin nannet studeanttaide ja bargiide buriid fálaldagaid suohkana dásis
- ovttasbargguin geasuhit sihke suohkana ássiid, studeanttaid ja SA bargiid lágidit oktasaš doaimmaid ja fálaldagaid
- ásahit fálaldagaid mat leat geasuheaddjin sihke ássiide, studeanttaide ja bargiide
- nannet ovdánahttingelbbolašvuođa, sihke alitoahpuin, dutkamis ja innovašuvnna hárrái
- nannet sámegiela, kultuvrra ja servodaga
- ovdánahttit campusa (loga: Diehtosiidda oahppo- ja bargobáikkiin)

2. Váldoulbmilat

a) **Báikkálaš geasuheaddjivuohta**
Dahkat Guovdageainnu geasuheaddji orrun-, studeren- ja bargobáikin go fállagoahtit ja ovdánahttit buriid ja nana birrasa ássiide, studeanttaide ja bargiide. Nannet ja buoridit suohkana sajádaga nationála ja riikkaidgaskasaš sámi báikin. Nannet ja buoridit beaggima lágidemiid bokte; nu go dutkama gaskkusteami ja kulturdoaimmaid bokte.

b) **Gelbbolašvuođalokten ja oahpahus**
Ovttasbarggu bokte sihkkarastit relevánta oahppofálaldagaid mat nannejit gelbbolašvuođa regiovnnas. Dasa gullá ovdánahttit geasuheaddji oahpuid mat heivehuvvojit sihke Guovdageainnu suohkana ja eará sámi suohkaniid bálvalussurggiide ja dárbbuide, nugo dearvvašvuođa-, oahpahus- ja boazodoallu. Dasa lassin ovdánahttit geasuheaddji oahpuid mat heivehuvvojit sihke báikkálaš ealáhusaid ja servodaga dárbbuide, erenomáš dievdoolbmuid gelbbolašvuođa ja gelbbolašvuođaloktema várás.

EVTOHUS

c) Suohkana bálvalusfálaldagat

Leat mielde nanneme suohkanlaš bálvalusaid kvalitehta ulbmillaš gelbbolašvuođaovdáneami bokte bargiide, erenoamážit skuvllain, mánáidgárddiin, dearvvašvuođa- ja boarrásiidfuolahusain. Láhčit bargiide viidáset oahppofálaldagaide dili, ja dili allagelbbolaš bargiid rekrutteremii.

Suohkan fállá:

- Láhkageatnegáhtton dearvvašvuođabálvalusaid
- Mánáidgárdde- ja skuvlafálaldagaid bargiid ja studeanttaid mánáide
- Viessohuksensajiid, ásodagaid ja viesuid
- Deaivvadanbáikkiid
- Astoáigefálaldagaid

d) Sámi allaskuvlla fálaldagat

Ovttasbarggu bokte nannet allaskuvlla váldodoaimma mii lea dutkan, oahpahus ja gaskkusteapmi. Dat sisttisdoallá maid nannet árbevieruid ja innovašuvnna.

SA fállá studeanttaide čálgofálaldagaid Sis-Finnmárkku studeanttaid ovttastusa (SSO) bokte.

e) Innovašuvdnabargu

GS ja SA áiguba ovttasbargguin nannet innovašuvnna oahpahusaid-, dutkama-, ja servodatovdánahttinbargguid bokte. Mihttun lea nannet dutkan- ja ovdánahttindoaimmaid ovttasbarggu- ja oktasaš initiatiivvaid bokte, ovttastahttit ođđa teknologiija sámi árbevirolašmáhtuin ja hábmet ođđa čovdosiid, nannet ceavzilisvuođa ja kvalitehta suohkana bálvalusain ja ealáhusovdánahttimis, ovdánahttit arenaid ideabuvttadeami- ja ealáhushutkama váste studeanttaide, dutkiide ja báikkálaš ealáhusaide.

3. Ovttasbargosuorggit

Bealit áiguba fokuseret čuovvovaš surggiide:

• Gelbbolašvuođa ovddideapmi/ovdánahttin

Ovddidit báikkálaš sámi oahppofálaldagaid mat dorjot suohkana ja regiovnna gelbbolašvuođa dárbbuid. Ovdamearkan leat sámi oahpaheaddjeoahppu, dulkaoahppu, giellaoahput, dearvvašvuođa- ja servodatfága, ja maiddái kurssat digitaliseremis ja innovašuvnnas almmolaš suorggis.

• Suohkana dárbbut

Nannet bargiid gelbbolašvuođa skuvllain, mánáidgárddiin ja dearvvašvuođavuogádagas dan bokte ahte fállat bargiide vejolašvuođa váldit oahpu-

EVTTOHUS

ja joatkkaoahpuid. Bealit áigot maid ovttasbargat pedagogalaš reaidduid ja sámegielat oahpponeavvuid ovddideamis mat sihkkarastet alla kvalitehta oahpahusas ja fuolahusas.

- Allaskuvlla dárbbut

Nannet Guovdageainnu nu ahte dat lea geasuheaddji báiki sihke bargiide ja studeanttaide.

Dat mielddisbuktá buori beaggima sihke bálvalusaid ja oadjebasvuođa ektui.

Fállat dearvvašvuođabálvalusaid sihke SA bargiide ja studeanttaide

Erenomážit čalmmustahttojuvvo orrundilli (viessohuksensajit ja viesut) ja astoáigefálaldagat bargiide ja studeanttaide.

• Innovašuvdna ja dutkan

Čađahit oktasaš dutkanprošeavttaid mat gieđahallet servodathástalusaid ja ovdánahttinvejolašvuođaid.

Ovttasbarggu bokte ovdánahttit ovdaprošeavttaid mas mihttun lea geahččaladdat ja hábmet ođđa vugiid čađahit suohkanlaš bálvalusaid.

Áŋgiruššat nannet máhttojuohkima ja gelbbolašvuođaloktema gaskal akademiija, suohkana ja ealáhusaid.

• Geasuheaddjivuohta ja dovdomearka

Lágidit kultuvra- ja dutkanfestiválaid, bargobájiid ja semináraid mas guovddážis lea čalmmustahttit Guovdageainnu sámi kultuvrra ja máhtu. Dát geasuha sihke studeanttaid, bargiid ja suohkana ássiid.

4. Organisašuvdna

Ovttasbarggus ásahuvvo ovttasbargojoavku mii čoahkkinastá unnimusat guktii jagis. Goappaš bealit nammadit lahtuid bargojovkui. Joavkkus lea ovddasvástádus ovttasbarggu ollislaš jođiheamis, vuoruheamis ja árvvoštallamis.

5. Ruhtadeapmi

Bealit gokčet iežaset ovttasbargogoluid.

Bealit áiguba aktiivvalaččat ohcat olggobeale ruhtadeami nationála ja riikkaidgaskasaš dutkan- ja ovdánahttinfoanddain.

6. Árvvoštallan ja joatkka

EVTOHUS

Šiehtadus lea bistevaš, muhto goappašat bealit sáhttiba cealkit eret šiehtadusa. Eretcealkináigi lea 6 mánu.

Šiehtadus boahtá fápmui go suohkanstivra lea dohkkehan dan, ja sátnejođiheaddji ja allaskuvla rektor leaba vuolláičállán dan.

Šiehtadusa eretcealkima galgá suohkanstivra ja/dahje allaskuvlla rektor dohkkehan.

Ovttasbargu árvvoštallojuvvo jahkásaččat.

Šiehtadus lea fámus ČČ.ČČ.2026 rájes, ja lea vejolašvuohta viiddidit ja heivehit árvvoštallamiid vuođul.

Guovdageaidnu, dd.mm.jj

---------- ……

Liv Inger Somby — Anders S. Buljo

rektor — sátnejođiheaddji

Sámi allaskuvla — Guovdageainnu suohkan

EVTTOHUS

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2026/156-2	Saksbehandler: Marit Inger Bongo Eira	Dato: 27.02.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
	Arbeidsmiljøutvalget	
1/26	Administrasjonsutvalget	07.04.2026
16/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
18/26	Kommunestyret	16.04.2026

Arbeidsreglement- Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune

Melding om vedtak sendes til:

- Enhetene

Det vises til:

- Arbeidsreglement vedtatt av kommunestyret sak 76/81, vedtatt av administrasjonsstyret 23.03.1988, sak 34/88

Vedlegg:

1ARBEIDSREGLEMENT- 09.02.2026

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kommunens arbeidsreglement er et viktig styringsdokument som regulerer rettigheter og plikter for alle ansatte i kommunen. Reglementet er oppdatert og skal nå behandles i arbeidsmiljøutvalget og administrasjonsutvalget som gir sine uttalelser, før formannskapet innstiller og kommunestyret gjør det endelige vedtaket.

Arbeidsreglementet er utarbeidet i tråd med gjeldende lover, tariffavtale og kommunens behov

Formål**:**
Arbeidsreglementet skal sikre forutsigbarhet, likebehandling og tydelige rammer for arbeidsforholdene i kommunen. Det gir retningslinjer for ansettelse, arbeidstid, ferie, permisjon, lønn, oppsigelse, taushetsplikt og andre sentrale forhold.

Hovedpunkter i reglementet:

- Gjelder alle kommunale arbeidstakere i fast forpliktende arbeidsforhold.
- Ansettelse skjer i kommunen som helhet, og det skal alltid foreligge skriftlig arbeidsavtale.
- Arbeidstid varierer etter stillingstype og turnusordning.
- Ferie og permisjon følger gjeldende lover og avtaler.
- Klare rutiner for fravær, lønnsutbetaling og lønnstrekk.
- Strenge krav til orden, rusfrihet og behandling av utstyr.
- Regler for oppsigelse, avskjed og sluttattest.
- Bestemmelser om annet lønnet arbeid, informasjon til media og taushetsplikt.

Forslaget til revidert arbeidsreglement ble drøftet med de tillitsvalgte i møte **29.10.2025**. Tillitsvalgte ble gitt anledning til å komme med innspill og merknader, og disse er vurdert og hensyntatt i det endelige forslaget, i tråd med gjeldende lov- og avtaleverk og hvis det var hensiktsmessig.

Arbeidsreglementet vil bli lagt tilgjengelig for ansatte i Compilo og sendt ut til nyansatte ved tilbud om stilling i Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune.

Vurdering:
Tidligere oppdatering av arbeidsreglementet var i 1988, det er derfor på tide med en ny oppdatering hvor grunnlaget bygger på dagens regelverk.

Revidert arbeidsreglement er utarbeidet i samsvar med dagens regelverk og medbestemmelse er gjennomført i form av drøfting med fagforeningene og ved behandling i administrasjonsutvalget. Arbeidsreglementet gir grunnlag for et trygt og forutsigbart arbeidsmiljø.

Det reviderte reglementet vurderes som nødvendig og hensiktsmessig for å sikre gode, ryddige og tydelige rammer for alle ansatte, og som et virkemiddel for å styrke kvalitet, arbeidsmiljø og kommunens omdømme som arbeidsgiver.

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret vedtar oppdatert arbeidsreglement for Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune datert 09.02.2026.

SAKSPROTOKOLL I ADMINISTRASJONSUTVALGET - 07.04.2026

ARBEIDSREGLEMENT

FOR GUOVDAGEAINNU SUOHKAN – KAUTOKEINO KOMMUNE

Vedtatt av kommunestyret sak 76/81, vedtatt av administrasjonsstyret 23.03.1988, sak 34/88. Revidert av kommunestyret 16.04.2026, sak xx/26.

§1 Definisjon

Med kommune menes i dette reglement Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune.

§2 Omfang

Reglementet gjelder alle kommunale arbeidstakere i et fast forpliktende arbeidsforhold, jfr. Hovedtariffavtalen, kapitel 1, § 1.

Reglene i reglementet gjelder ikke når de strider mot lov, tariffavtaler eller andre bestemmelser som er bindende for kommunen.

§3 Ansettelse

Arbeidstakeren ansettes i kommunen som sådan – ikke i den enkelte etat/institusjon – på de lønns- og arbeidsvilkår som framgår av gjeldende lover, reglementer, ansettelsesdokumenter og tariffavtaler.

§4 Arbeidsavtale

Ansettelse skal gjøres skriftlig. I arbeidsavtalen skal det framgå hvilke vilkår og forpliktelser som gjelder for stillingen.

Etter å ha takket ja til ansettelse i Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune får arbeidstakeren oversendt de viktigste lokale reglement som regulerer arbeidsforholdet.

§5 Politiattest/legeattest

For stillinger hvor det stilles spesielle krav til vandel og/eller helseattest, skal dette før tiltredelse fremlegges.

§6 Arbeids- og hviletider

Den ordinære ukentlige arbeidstiden er for ordinære dagtidsstillinger 37,5 time pr. uke, 36 timer pr uke for fysioterapeuter, 35,5 timer pr uke for døgnkontinuerlig turnus og 33,6 for helkontinuerlig turnus, samt 40 timer pr uke for brannmannskaper.

Bestemmelsene om hviletid følger arbeidsmiljøloven kapittel 10 og KS' personalhåndbok punkt 5.5. For nærmere detaljer om daglig og ukentlig hviletid vises det til disse bestemmelsene.

UTKAST

§7 Ferie

Ferien ordnes i samsvar med gjeldende ferielov og tariffavtale.

Kommunen fastsetter ferietid etter ønske fra arbeidstakeren. Ferielisten skal gjøres kjent minst 2 måned før ferien tar til.

§8 Fravær fra arbeidet

Fravær på grunn av sykdom, ulykke eller andre årsaker skal så snart som mulig gis til nærmeste overordnede. Hvis fraværet gjelder sykdom må arbeidstakeren følge bestemmelsene for bruk av egenmelding jf de til enhver tid gjeldende lover og avtaleverk.

§9 Utbetalinger av lønninger

Medarbeidere som er fast ansatt, mottar månedslønn den 12. i hver måned for inneværende måned.

Timelønnede utbetales lønn etterskuddsvis den 12. i påfølgende måned.

Arbeidstakeren kan anmode om forskudd ved særskilt behov med inntil 1/3 av ordinær nettolønn. Slikt forskudd kan ikke utbetales før 12. i hver måned.

Den enkelte arbeidstaker skal så langt som mulig kontrollere lønnsslippen, for å sjekke at det er utbetalt riktig beløp. Eventuelle feil må meldes snarest mulig.

Fradrag i lønningene kan ikke gjøres unntatt i følgende tilfeller:

a. Lovbestemte trekk
b. Pensjonsinnskudd og avgift til OU-fond. Pensjonsinnskudd trekkes fra tiltredelsesdato
c. Ved feil utbetaling
d. Beløp som på forhånd er skriftlig avtalt mellom kommunen og arbeidstakeren
e. Fagforeningskontingent dersom foreningen ber om det, jf Hovedavtalen
f. Erstatning for skade eller tap arbeidstakeren forsettlig eller grovt uaktsomt har påført kommunen. Betingelsen for slikt trekk er at arbeidstakeren skriftlig erkjenner erstatningsansvar, eller det er fastslått ved dom, eller arbeidstakeren rettsstridig fratrer sin stilling.

Lønnstrekk skal begrenses til den del av lønnen som overstiger det arbeidstakeren med rimelighet trenger til underhold for seg og sin husstand.

§10 Alminnelig orden

Arbeidstakeren må være på arbeidsstedet ved arbeidstidens begynnelse.

Arbeidstakeren må ikke være påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel i arbeidstiden.

§11 Behandling av utstyr

Alt inventar, maskiner, verktøy, materialer m.v. må behandles med omhu. Det må vises forsiktighet ved behandling av ild, lys og ildsfarlige saker.

Arbeidstakeren må rette seg etter bestemmelser og pålegg som er gitt for å trygge liv, helse og eiendom, og bruke det verneutstyret som er påbudt etter lov og forskrifter.

§12 Permisjon

For permisjon gjelder arbeidsmiljølovens bestemmelser, Hovedtariffavtalen, Hovedavtalen og kommunens permisjonsreglement.

§13 Oppsigelse

Oppsigelse skal være skriftlig fra begge parter. Arbeidstakeren kan kreve begrunnelse for oppsigelsen jf arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Ved oppsigelse fra kommunen skal denne inneholde opplysninger om arbeidstakerens rett til å kreve forhandlinger, reise søksmål, og hvilke frister som gjelder.

Oppsigelsesfristene skal være i samsvar med gjeldende bestemmelser i lov og tariffavtale.

Om arbeidstakernes rettigheter ved oppsigelse, vises det for øvrig til Arbeidsmiljølovens kapitel 15 og Forvaltningslovens bestemmelser.

Ved fratreden har arbeidstakeren krav på sluttattest.

§14 Avskjed

Kommunen kan avskjedige en arbeidstaker med påbud om øyeblikkelig fratreden dersom denne har gjort seg skyldig i grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen jf arbeidsmiljølovens bestemmelser.

§15 Annet lønnet arbeid

Kommunal arbeidstaker kan ikke uten tillatelse overta annet lønnet arbeid som vil være av et slikt omfang at det kan gå ut over vedkommendes arbeidsytelse i kommunen. Det samme gjelder ekstraarbeid som kan medføre inhabilitet etter Forvaltningsloven kap. 2.

§16 Informasjon til media

Ordfører og kommunedirektør eller den de bemyndiger kan på kommunens vegne gi opplysninger overfor media. Andre arbeidstakere må på forhånd innhente fullmakt.

§17 Taushetsplikt

Når en sak er undergitt taushetsplikt i henhold til lov, andre bestemmelser, eller når det følger av sakens art, må ingen arbeidstaker omtale saken overfor noen utenforstående.

§18 Fortolkning/tvist

Spørsmål om fortolkning av dette reglement behandles av kommunedirektøren, jf kommuneloven § 13. Endringer kan foretas i reglementet av administrasjonsutvalget, etter at endringene er drøftet med de ansattes organisasjoner.

UTKAST

Protokoll: Arbeidsmiljøutvalg 26.02.2026

7. Arbeidsreglement- Guovdageainnu suohkan- Kautokeino kommune

Melding om vedtak sendes til:

- Enhetene

Det vises til:

- Arbeidsreglement vedtatt av kommunestyret sak 76/81, vedtatt av administrasjonsstyret 23.03.1988, sak 34/88

Vedlegg:

Arbeidsreglement for Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kommunens arbeidsreglement er et sentralt styringsdokument som regulerer rettigheter og plikter for alle ansatte i kommunen. Reglementet er oppdatert og skal nå behandles i utvalgene før endelig vedtak.

Formål: Arbeidsreglementet skal sikre forutsigbarhet, likebehandling og tydelige rammer for arbeidsforholdene i kommunen. Det gir retningslinjer for ansettelse, arbeidstid, ferie, permisjon, lønn, oppsigelse, taushetsplikt og andre sentrale forhold.

Hovedpunkter i reglementet:

· Gjelder alle kommunale arbeidstakere i fast forpliktende arbeidsforhold.

· Ansettelse skjer i kommunen som helhet, og det skal alltid foreligge skriftlig arbeidsavtale.

· Arbeidstid varierer etter stillingstype og turnusordning.

· Ferie og permisjon følger gjeldende lover og avtaler.

· Klare rutiner for fravær, lønnsutbetaling og lønnstrekk.

· Strenge krav til orden, rusfrihet og behandling av utstyr.

· Regler for oppsigelse, avskjed og sluttattest.

· Bestemmelser om annet lønnet arbeid, informasjon til media og taushetsplikt.

Forslaget til revidert arbeidsreglement ble drøftet med de tillitsvalgte i møte 29.10.2025. Tillitsvalgte ble gitt anledning til å komme med innspill og merknader, og disse er vurdert og hensyntatt i det endelige forslaget der det har vært hensiktsmessig og i tråd med gjeldende lov- og avtaleverk.

Vurdering:

Arbeidsreglementet er utarbeidet i tråd med gjeldende lover, tariffavtaler og kommunens behov. Det gir et godt grunnlag for et trygt og forutsigbart arbeidsmiljø. Det er viktig at utvalgene gjennomgår reglementet og gir innspill før endelig vedtak.

Revidert arbeidsreglement er utarbeidet i samarbeid med HR-funksjonen og etter dialog med aktuelle faginstanser.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) skal etter arbeidsmiljøloven gi uttalelse om reglementet før administrasjonsutvalget og kommunestyret fatter endelig vedtak. Det foreslås derfor at saken behandles i de aktuelle organene i den rekkefølgen som fremgår over.

Det reviderte reglementet vurderes som nødvendig og hensiktsmessig for å sikre gode, ryddige og tydelige rammer for alle ansatte, og som et virkemiddel for å styrke kvalitet, arbeidsmiljø og kommunens omdømme som arbeidsgiver.

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret vedtar oppdatert arbeidsreglement for Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune datert 09.02.2026.

Arbeidsmiljøutvalgets vedtak:

Kommunestyret vedtar oppdatert arbeidsreglement for Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune datert 09.02.2026.

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.:	Saksbehandler:	Dato:
2022/3380-17	Ann Helen Eira Sara	31.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
17/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
19/26	Kommunestyret	16.04.2026

Oppfølgning av forvaltningsrevisjon - Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølgning

(Erstatter tidligere sak PS 67/2025)

Melding om vedtak sendes til:

Kontrollutvalgssekretariat i Vest-Finnamrk IKS

Det vises til:

- Kontrollutvalgets behandling av saken
- Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret

Vedlegg:

1Saksframlegg kontrollutvalg sak 35-25
2Særutskrift- oppfølging av forvaltningsrevisjon .pdf

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

KomRev Nord (nå VEFIK IKS) gjennomførte i 2022 en forvaltningsrevisjon av Kautokeino kommunes praksis for anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging. Formålet med revisjonen var å avdekke eventuelle brudd på regelverk, mangler i interne rutiner og svakheter som kunne påvirke etterlevelsen av lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Revisjonen hadde særlig fokus på om anskaffelser under og over terskelverdi ble gjennomført i tråd med

gjeldende krav, og om rammeavtaler og kontrakter ble fulgt opp på en systematisk og dokumentert måte.

Revisjonen avdekket flere vesentlige svakheter, blant annet:

- manglende dokumentasjon og arkivering fra anskaffelsesprosesser
- brudd på krav til konkurranse og etterprøvbarhet
- mangler ved større innkjøp, herunder fravær av dokumentasjon ved kjøp av medisiner og leasingavtaler
- mer tilfredsstillende etterlevelse på enkelte rammeavtaler (matvarer og kontorrekvisita)

Kontrollutvalget behandlet revisjonsrapporten i sak 15/22 og oversendte saken til kommunestyret, som i møte 15.12.2022 (sak 59/22) vedtok at anbefalingene skulle følges opp. Kommunestyret ga blant annet administrasjonen i oppdrag å sikre dokumenterte og etterprøvbare anskaffelsesprosesser og etablere gode rutiner for arkivering.

Tidligere behandling og korrigering av saksgrunnlaget

Kontrollutvalget behandlet oppfølgingen av forvaltningsrevisjonen i sak 35/25 og oversendte sin innstilling til kommunestyret.

Kommunestyret behandlet imidlertid i desember 2025 sak PS 67/2025, der dokumenter fra to ulike saker var slått sammen:

- **Sak 35/25**: Oppfølging av forvaltningsrevisjon (denne saken)
- **Sak 34/25**: Nummerert revisorbrev nr. 4 – forenklet etterlevelseskontroll 2024 (en separat revisjon)

Dette medførte at kommunestyret behandlet en sak som ikke samsvarte med kontrollutvalgets faktiske vedtak og innstilling.

Kontrollutvalgets sekretariat orienterte kommunen om feilen og presiserte at oppfølgingen av forvaltningsrevisjonen fra 2022 må behandles som egen sak. Dagens saksfremlegg er derfor en korrigert og selvstendig behandling av riktig sak, og erstatter PS 67/2025 i sin helhet.

Oppfølging i administrasjonen

Kommunedirektøren har oversendt skriftlig redegjørelse til kontrollutvalget (28.08.2025), hvor det fremgår at kommunen har:

- utarbeidet og iverksatt rutiner for anskaffelser innenfor og utenfor rammeavtaler
- etablert rutine for kontraktsoppfølging
- gjort rutiner tilgjengelige for ledere og ansatte
- påbegynt publisering av rutinene i Compilo for å styrke internkontrollen
- igangsatt arbeid med systematisk oppfølging og revisjon av rutinene fremover

Kontrollutvalget har vurdert oppfølgingen som **delvis tilfredsstillende**, og bemerker at nivået fortsatt ikke er i tråd med lov og forskrift, særlig når det gjelder dokumentasjon og etterlevelse av anskaffelsesprotokoll.

Vurdering:

Dokumentasjonen viser at administrasjonen har igangsatt flere nødvendige tiltak og forbedringsprosesser knyttet til anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging. Det er positivt at kommunen nå har oppdaterte og tilgjengelige rutiner, og at publisering i Compilo vil bidra til bedre internkontroll.

Samtidig fremgår det av kontrollutvalgets vurdering at tiltakene foreløpig ikke er tilstrekkelig implementert eller etterlevd. Spesielt gjelder dette:

- dokumentasjon av anskaffelsesprosesser
- etterlevelse av anskaffelsesprotokoll
- sporbarhet i hele anskaffelsesløpet
- systematisk og dokumentert kontraktsoppfølging

Disse punktene er sentrale for å sikre en robust anskaffelsespraksis og etterlevelse av regelverket. Kommunestyrets tidligere vedtak (59/22) er dermed ikke fullt ut fulgt opp, og det er behov for ytterligere og tydelig implementering av rutiner, samt internkontroll som dokumenterer etterlevelse.

Det fremstår som en nødvendig og riktig oppfølging at kommunestyret får saken forelagt på nytt, isolert fra andre kontrollsaker, slik kontrollutvalget har presisert. Dette bidrar til en ryddig og korrekt behandling av revisjonens oppfølging.

Administrasjonen bør fortsette det pågående arbeidet med særlig vekt på:

- opplæring av ledere og attestanter
- dokumentasjonsrutiner i alle faser av anskaffelsesprosessen
- klar ansvarsfordeling for kontraktsoppfølging
- full innlemmelse av rutiner i internkontrollsystemet

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 59/22 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging» til orientering.
Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 59/22 så langt bare er delvis fulgt opp av administrasjonen, og at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå i henhold til bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige

anskaffelser. Dette gjelder særlig iverksetting og etterlevelse av interne rutiner knyttet til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll.

2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 35/25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging», jf. kommunestyrets vedtak i sak 59/22. 1 av 3 Kommunestyret har merket seg at vedtak 59/22 så langt bare er delvis fulgt opp av administrasjonen, og at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå i henhold til bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette gjelder særlig iverksetting og etterlevelse av interne rutiner knyttet til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll. Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette nødvendige tiltak for å etablere et system som fullt ut sikrer etterlevelse av gjeldende bestemmelser i lov og forskrift om offentlige anskaffelser, i henhold til kommunestyrets vedtak i sak 59/22.

SAKSFRAMLEGG

Dárkkistanlávdegoddi:	Guovdageainnu suohkan	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune		
Møtedato:	16. september 2025	**J.nr:**	KUSEK02015

Sak 35/25

OPPFØLGING AV GJENNOMFØRT FORVALTNINGSREVISJON ANSKAFFELSER, INNKJØP OG KONTRAKTSOPPFØLGING

Saksdokumenter:

1. Oppfølgingsbrev fra Kusek IKS til kommunene datert 1. juli .2025
2. Svarbrev fra kommunen datert 28.08.2025

Sekretariatets forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 59/22 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging» til orientering.

   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 59/22 så langt bare er delvis fulgt opp av administrasjonen, og at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå i henhold til bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette gjelder særlig implementering og etterlevelse av interne rutiner knyttet til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll.

2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 35/25 *Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging»*, jf. kommunestyrets vedtak i sak 59/22.

Kommunestyret har merket seg at vedtak 59/22 så langt bare er delvis fulgt opp av administrasjonen, og at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå i henhold til bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette gjelder særlig implementering og etterlevelse av interne rutiner knyttet til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll.

Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette nødvendige tiltak for å etablere et system som fullt ut sikrer etterlevelse av gjeldende bestemmelser i lov og forskrift om offentlige anskaffelser, i henhold til kommunestyrets vedtak i sak 59/22.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget skal i henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandling av rapporter fra forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll følges opp.

På vegne av kontrollutvalget sendte sekretariatet den 1. juli 2025 brev (se vedlegg) til kommunedirektøren hvor det blir bedt om en skriftlig orientering om hva som er gjort i forhold til kommunestyrets vedtak15/2022

Kommunedirektøren har i svarbrev datert 28. august 2025(se vedlegg) gitt en orientering om status i forhold til punktene i kommunestyrets vedtak som vist nedenfor:

Vi viser til deres brev datert 01.07.2025, hvor det bes om tilbakemelding på oppfølgingen av kontrollutvalgets anbefaling og kommunestyrets vedtak vedrørende rutiner for anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging.

Kautokeino kommune har utarbeidet og iverksatt rutiner for offentlige anskaffelser, som dekker både kjøp innenfor eksisterende rammeavtaler og anskaffelser uten avtalegrunnlag. I tillegg er det etablert en egen rutine for kontraktsoppfølging, som skal sikre god styring og kontroll i hele anskaffelsesprosessen – fra behovsavklaring til oppfølging av leveranser.

Rutinene er formidlet til kommunens ledere, som har ansvar for videre distribusjon til virksomhetsledere og ansatte med attesteringsmyndighet. Dokumentene er lagret i en felles mappe hvor alle relevante ansatte har tilgang. I løpet av høsten vil rutinene bli publisert i kommunens internkontrollsystem ***Compilo****, dette gjør rutinene lettere tilgjengelige og integrert i det systematiske kvalitetsarbeidet.*

Kommunen vil fortløpende følge opp at rutinene etterleves og oppdateres ved behov, i tråd med gjeldende regelverk og anbefalinger fra revisjon og kontrollutvalg.

I svaret fra kommunen følger følgende dokumenter vedlagt:

- *Internkontrollrutine- offentlige anskaffelser utenfor avtaler – godkjent 25.7.2025*
- *Internkontrollrutine – offentlige anskaffelser ved inngåtte avtaler – godkjent 27.3.2023*
- *Rutiner for oppfølgning av lønns- og arbeidsvilkår, godkjent 29.4.2024*

Kommunerevisjon (VEFIK IKS gjennomførte i 2022 på vegne av kontrollutvalget forvaltningsrevisjonsprosjekt i Kautokeino kommune - «anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging".

Formål med prosjektet:

I rapporten framgår det at formålet med undersøkelsen har vært å avdekke eventuelle lovbrudd, avvik, svakheter og mangler, samt forbedringsmuligheter knyttet til kommunens innkjøp, anskaffelser og kontraktsoppfølging.

Undersøkelsen hadde følgende problemstillinger, funn og konklusjoner:

Undersøkelsen hadde følgende problemstillinger:

Er utvalgte anskaffelser/innkjøp inntil kr 100.000 gjort i tråd med kommunens innkjøpspolitiske retningslinjer?

Er utvalgte anskaffelser/innkjøp over kr 100.000 gjort i tråd med kommunens innkjøpspolitiske retningslinjer og reglene om offentlige anskaffelser?

Blir utvalgte avtaler/rammeavtaler etterlevd av kommunen?

Revisjonen har gjennomgått Kautokeino kommunes praksis knyttet til offentlige anskaffelser, og funnet flere vesentlige mangler og brudd på regelverk og interne retningslinjer.

De viktigste funnene er:

- Manglende nedtegning og arkivering av dokumentasjon fra anskaffelsesprosessen.
- Brudd på grunnleggende krav om konkurranse og etterprøvbarhet i flere anskaffelser, særlig ved anskaffelser over og under 100 000 kroner.
- Vanskeligheter med å etterprøve innkjøp på grunn av manglende dokumentasjon, blant annet ved store innkjøp som medisiner for over 1,3 millioner kroner.
- Manglende dokumentasjon knyttet til leasingavtaler, inkludert ubegrunnet forlengelse av avtaler.

- Kommunen følger derimot i all hovedsak rammeavtalene for innkjøp av matvarer og kontorrekvisita.

Revisjonen konkluderte med at kommunens anskaffelsesrutiner har betydelige svakheter, spesielt med tanke på dokumentasjon, konkurranse og etterprøvbarhet, noe som kan svekke tilliten til forvaltningen og gjøre kontroll vanskelig.

Kontrollutvalgets vedtak:

Kontrollutvalget behandlet rapporten i møte den 30.september 2022 (sak nr.15/22) og følgende vedtak ble fattet:

> *Kontrollutvalget viser til rapporten «Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging» utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.*
>
> *Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:*
>
> *Kommunestyret viser til forvaltningsrevisjonsrapport «Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging». Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten til orientering og slutter seg til anbefalingene som gis i den.*
>
> *Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av rapportens anbefalinger med bakgrunn i de funn som er gjort i undersøkelsen, herunder*
>
> > *• Gjennomfører konkurranse og dokumenterer anskaffelsesprosessene i tråd med kommunens innkjøpspolitiske retningslinjer og regelverket for offentlige anskaffelser*
> >
> > *• Arkiverer dokumentasjon knyttet til anskaffelsesprosessene i kommunens arkiv i tråd med kommunens innkjøpspolitiske retningslinjer*

Kommunestyrets vedtak:

Kommunestyret behandlet rapporten i møte den 15. desember 2022 (sak nr. 59/22) og følgende vedtak ble fattet:

> *Kommunestyret viser til forvaltningsrevisjonsrapport «Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging». Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten til orientering og slutter seg til anbefalingene som gis i den.*
>
> *Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av rapportens anbefalinger med bakgrunn i de funn som er gjort i undersøkelsen, herunder*
>
> *• Gjennomfører konkurranse og dokumenterer anskaffelsesprosessene i tråd med kommunens innkjøpspolitiske retningslinjer og regelverket for offentlige anskaffelser.*

• Arkiverer dokumentasjon knyttet til anskaffelsesprosessene i kommunens arkiv i tråd med kommunens innkjøpspolitiske retningslinjer

Suohkanstivra oaidná duođalašvuođa suohkanrevišuvnna cuiggodemiid ja dáhttu suohkana hálddahusa váldit vuhtii cuiggodemiid ja buoridit bargodábiid gávppašemiid oktavuođas.

Enstemmig.

Sekretariatets vurdering

Ut fra kommunedirektørens redegjørelse og den forenklede etterlevelseskontrollen som revisor har gjennomført for regnskapsåret 2024 (jf. sak 33/25), konstaterer sekretariatet at det ennå ikke er etablert et system som fullt ut er i tråd med kommunestyrets vedtak. Vedtaket er så langt bare delvis fulgt opp av administrasjonen.

Sekretariatet vurderer det slik at kontrollutvalget bør gjøre kommunestyret oppmerksom på dette forholdet. Videre bør kontrollutvalget i sin innstilling til kommunestyret be kommunedirektøren om å iverksette nødvendige tiltak for å etablere et system som fullt ut er i samsvar med bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette gjelder særlig implementering og etterlevelse av godkjente interne rutiner spesielt i forhold til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll.

S Æ R U T S K R I F T

Dárkkistanávdegoddi:	Guovdageainnu suohkan	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune		
Møtedato:	16. september 2025	**J.nr:**	KUSEK02015

Guovdageainnu suohkana dárkkistanlávdegoddi /Kontrollutvalget i Kautokeino kommune behandlet sak om oppfølging av forvaltningsrevisjon av anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging - Kautokeino kommune på møte 16. September 2025.

Nedenfor framgår kontrollutvalgets behandling og vedtak i saken:

SAK 35/25

OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJON AV ANSKAFFELSER, INNKJØP OG KONTRAKTSOPPFØLGING - KAUTOKEINO KOMMUNE (2022)

Kontrollutvalgets vedtak / innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 59/22 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging» til orientering.

   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 59/22 så langt bare er delvis fulgt opp av administrasjonen, og at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå i henhold til bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette gjelder særlig iverksetting og etterlevelse av interne rutiner knyttet til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll.

2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 35/25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging», jf. kommunestyrets vedtak i sak 59/22.

Kommunestyret har merket seg at vedtak 59/22 så langt bare er delvis fulgt opp av administrasjonen, og at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå i henhold til bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette gjelder særlig iverksetting og etterlevelse av interne rutiner knyttet til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll.

Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette nødvendige tiltak for å etablere et system som fullt ut sikrer etterlevelse av gjeldende bestemmelser i lov og forskrift om offentlige anskaffelser, i henhold til kommunestyrets vedtak i sak 59/22.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

Kontrollutvalget drøftet saken og stilte spørsmål-

Sekretariatets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Sekretariatets forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 59/22 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging» til orientering.

   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 59/22 så langt bare er delvis fulgt opp av administrasjonen, og at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå i henhold til bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette gjelder særlig iverksetting og etterlevelse av interne rutiner knyttet til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll.

2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 35/25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Anskaffelser, innkjøp og kontraktsoppfølging», jf. kommunestyrets vedtak i sak 59/22.

   Kommunestyret har merket seg at vedtak 59/22 så langt bare er delvis fulgt opp av administrasjonen, og at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå i henhold til bestemmelsene i lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Dette gjelder særlig iverksetting og etterlevelse av interne rutiner knyttet til dokumentasjon og anskaffelsesprotokoll.

   Kommunestyret ber kommunedirektøren iverksette nødvendige tiltak for å etablere et system som fullt ut sikrer etterlevelse av gjeldende bestemmelser i lov og forskrift om offentlige anskaffelser, i henhold til kommunestyrets vedtak i sak 59/22.

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2024/1153-7	Saksbehandler: Karin Hætta	Dato: 02.03.2026

Utv.saksnr.:	**Utvalg:**	**Møtedato:**
4/26	Hovedutvalg for kultur og oppvekst	26.03.2026
18/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
20/26	Kommunestyret	16.04.2026

Oppfølging av forvaltningsrevisjon - Mobbing blant barn og unge

Melding om vedtak sendes til:

- KUSEK
- Kommunalleder for kultur og oppvekst

Det vises til:

- Kommunestyrevedtak sak 52/16 – Plan for forvaltningsrevisjon 2017 – 2020
- Kommunestyrevedtak sak 29/22, 22.06.2022 – Forvaltningsrevisjon – Mobbing blant barn og unge
- Rapport forvaltningsrevisjon 2021 – Mobbing blant barn og unge
- Kontrollutvalgets vedtak sak 6/25 19.03.2025 – Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjon – Mobbing av barn og unge – oversendt til kommunen til behandling 25.03.2025
- Ny oversendelse til kommunen 23.02.2026

Vedlegg:

1Særutskrift- oppfølging av forvaltningsrevisjon av mobbing .pdf
2Saksframlegg-KU-kautokeino -Oppfølging FR - mobbing barn og unge.pdf
3Prosjektrapport-Mobbing-blant-barn-og-unge-Forvaltningsrevisjon-Kautokeino-kommune.pdf

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kommunestyret vedtok i 2016 en plan for områder hvor det skulle gjennomføres forvaltningsrevisjon i perioden 2017 – 2020. Et av områdene var Mobbing blant barn og unge.

Rapporten ble behandlet av kommunestyret i sak 29.22. I rapporten framgår det blant annet at formålet med denne forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke hvordan det jobbes med å bekjempe mobbeproblematikk på både grunnskole- og barnehagenivå i Kautokeino kommune.

Rutinen er slik at kontrollutvalget etter en periode skal følge opp forvaltningsrevisjonen og sjekke at kommunen har gjennomført tiltakene som vedtas av kommunestyret etter innstilling fra kontrollutvalget.

Kommunestyrets vedtak sak 29/22, enst.:
«Kommunestyret tar rapporten til orientering og ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av rapportens anbefalinger med bakgrunn i de funn som er gjort i undersøkelsen.

• Skolene:
- Sikrer valg og konstituering av lovpålagte rådsorgan
- Oppdaterer ordensreglement i grunnskole
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle skole
– hjem samarbeidet, slik at man kan øke involvering av elever, foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø
- Elektronisk digital varslingsknapp på kommunens internettside for å melde ifra om mobbing/krenkelser (§9A-saker)
- Vedlikeholder og oppdaterer skolens internettsider

Det anbefales også at administrativt skoleeier følger opp skolene videre med implementering av Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø, og at skolene videreutvikler systemer, rutiner og kompetanse på områdene varsling om skolemiljø samt dokumentasjon og aktivitetsplikten.

• Barnehagene:
- Sikrer tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i barnehagene som er i tråd med kravene
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle barnehage - hjem samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø
- Sikrer økt formell foreldremedvirkning i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid

Selv om barnehageeier følger opp barnehagene i kommunen og stiller krav om at virksomhetene følger barnehagelovens intensjoner, anser vi at det er behov for ytterligere innsats, og at Beazedievvá barnehage med fordel kan få tettere oppfølging og støtte i barnehage - hjem samarbeidet.

Det anbefales også at administrativ barnehageeier følger opp videre implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeino barnehagene sett i forhold til endringene av barnehageloven.»

I vedlagt saksfremlegg til kontrollutvalget fremgår kommunens svar av 28.02.2025 på hvordan kommunestyrets vedtak er fulgt opp.

Kontrollutvalget har i oppfølgings av forvaltningsrevisjonen konkludert med at kommunen delvis har fulgt opp, eller planlagt å følge opp, kommunestyrets vedtak sak 29/22.

Kontrollutvalget innstiller direkte til kommunestyret, men saken går innom hovedutvalget for kultur og oppvekst til informasjon.

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 29/22 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Mobbing av barn og unge» til orientering.

   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 29/22 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå. 2.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 6/25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Mobbing av barn og unge» jfr. kommunestyrets vedtak i sak 29/22. Kommunestyret har merket seg at kommunestyrets vedtak 29/22 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men er fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

   Kommunestyret ber kommunedirektøren fullføre igangsatte tiltak og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å videreutvikle systemer og rutiner knyttet til arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing i skoler og barnehager, samt styrke hjem- skole/ barnehage samarbeidet og sikre formell foreldremedvirkning i skoler og barnehager, i henhold til kommunestyrevedtaket i sak 29/22.

SAKSPROTOKOLL I HOVEDUTVALG FOR KULTUR OG OPPVEKST - 26.03.2026

Behandling:

Tilleggsforslag fra hovedutvalget ved Mai-Lis Eira Buljo (JSL):

Utvalget understreker viktigheten av at funnene i forvaltningsrevisjonen følges opp i praksis ved alle enheter, på en systematisk og dokumenterbar måte.

Utvalget ber kommunedirektøren sikre et styrket arbeid med forebygging, avdekking og håndtering av mobbing. Det bes om en oppfølgingssak innen 12 måneder.

Utvalget ber om at alle relevante handlingsplaner for et trygt og godt skolemiljø og barnehagemiljø legges frem for utvalget som en egen sak.

Tilleggsforslag fra hovedutvalget ble enstemmig vedtatt.

Uttalelse, enst.:

Utvalget understreker viktigheten av at funnene i forvaltningsrevisjonen følges opp i praksis ved alle enheter, på en systematisk og dokumenterbar måte.

Utvalget ber kommunedirektøren sikre et styrket arbeid med forebygging, avdekking og håndtering av mobbing. Det bes om en oppfølgingssak innen 12 måneder.

Utvalget ber om at alle relevante handlingsplaner for et trygt og godt skolemiljø og barnehagemiljø legges frem for utvalget som en egen sak.

S Æ R U T S K R I F T

Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Møtedato:	19. mars 2025	**J.nr:**	KUSEK01451

Kontrollutvalget i Kautokeino kommune behandlet sak om oppfølging av forvaltningsrevisjon av mobbing av barn og unge på møte 19.mars 2025.

Nedenfor framgår kontrollutvalgets behandling og vedtak i saken:

SAK 6/25

OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJON AV MOBBING AV BARN OG UNGE

Kontrollutvalgets vedtak/ innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 29/22 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Mobbing av barn og unge» til orientering.

   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 29/22 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 6/25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Mobbing av barn og unge» jfr. kommunestyrets vedtak i sak 29/22. Kommunestyret har merket seg at kommunestyrets vedtak 29/22 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men er fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

   Kommunestyret ber kommunedirektøren fullføre igangsatte tiltak og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å videreutvikle systemer og rutiner knyttet til arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing i skoler og barnehager, samt styrke hjem- skole/ barnehage samarbeidet og sikre formell foreldremedvirkning i skoler og barnehager, i henhold til kommunestyrevedtaket i sak 29/22.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

Kontrollutvalget drøftet saken og stilte spørsmål.

Sekretariatets forslag til vedtak/innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sekretariatets forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 29/22 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Mobbing av barn og unge» til orientering.

   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 29/22 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 6/25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Mobbing av barn og unge» jfr. kommunestyrets vedtak i sak 29/22. Kommunestyret har merket seg at kommunestyrets vedtak 29/22 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men er fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

   Kommunestyret ber kommunedirektøren fullføre igangsatte tiltak og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å videreutvikle systemer og rutiner knyttet til arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing i skoler og barnehager, samt styrke hjem- skole/ barnehage samarbeidet og sikre formell foreldremedvirkning i skoler og barnehager, i henhold til kommunestyrevedtaket i sak 29/22.

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Møtedato:	19. Mars 2025	**J.nr:**	KUSEK01451

Sak 6/25

OPPFØLGING AV GJENNOMFØRT FORVALTNINGSREVISJON AV MOBBING AV BARN OG UNGE

Saksdokumenter:

1. Oppfølgingsbrev fra Kusek IKS til kommunene datert 5. juli .2025
2. Svarbrev fra kommunen datert 28.22025
3. Rapport fra forvaltningsrevisjon av mobbing av barn og unge kan laste ned her

Sekretariatets forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 29/22 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Mobbing av barn og unge» til orientering. Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 29/22 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 6/25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Mobbing av barn og unge» jfr. kommunestyrets vedtak i sak 29/22. Kommunestyret har merket seg at kommunestyrets vedtak 29/22 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men er fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå. Kommunestyret ber kommunedirektøren fullføre igangsatte tiltak og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å videreutvikle systemer og rutiner knyttet til arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe

mobbing i skoler og barnehager, samt styrke hjem- skole/ barnehage samarbeidet og sikre formell foreldremedvirkning i skoler og barnehager, i henhold til kommunestyrevedtaket i sak 29/22.

Saksopplysninger:

Kommunerevisjon (VEFIK IKS) gjennomførte i 2021/2022 på vegne av kontrollutvalget forvaltningsrevisjonsprosjekt om mobbing av barn og unge.

I rapporten framgår det blant annet at formålet med denne forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke hvordan det jobbes med å bekjempe mobbeproblematikk på både grunnskole- og barnehagenivå i Kautokeino kommune.

Undersøkelsens problemstilling, funn og konklusjoner

Problemstillinger og konklusjon
I rapporten framgår det at forvaltningsrevisjonen har blitt gjennomført på bakgrunn av følgende to hovedproblemstillinger:

- *Hvordan arbeider skolene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?*
- *Hvordan arbeider barnehagene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing*

Hvordan arbeider skolene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen konkluderer revisjonen med at Kautokeino ungdomsskole og Máze skole legger ned en betydelig innsats for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Skolene har de senere årene jobbet aktivt med systemer og rutiner som skal forebygge mobbing og at alle som arbeider på skolen skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Nulltoleranse for mobbing og krenkelser står sentralt. Det er blitt jobbet etter faglig anerkjente metoder med relasjoner elev-elev og lærer-elev. Det skriftlige rammeverket og den dokumentasjon som skolene i den forbindelse viser til, sammenholdt med intervju med rektorer og lærere, viser dette. I tillegg gir de positive besvarelsene og resultatene i spørreundersøkelser til elever og foreldre/ foresatte indikasjoner på hvordan disse sentrale brukergruppene, sett fra et brukerperspektiv opplever skolenes praksis.

Videre konkluderer revisjonen med at rektorene i stor grad utfører arbeidsordre fra sektor-nivå med hensyn til å iverksette bestemte systemer og rutiner som forebygger mobbing og i tillegg følger opp at alle som jobber på skolen har, eller får, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Rektorene dokumenterer at skolene skal jobbe i henhold til Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Dette er et plandokument som blant annet inneholder bestemte systemer, rutiner og framgangsmåter som skal følges i arbeidet med å oppfylle kravene i opplæringslovens

bestemmelser, herunder spesielt kapittel 9 A og aktivitetsplikten med delplikter. Dette igjen for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.
Da rektorene har vært sentrale aktører i utarbeidelse av handlingsplanen kan man også slutte at rektorene har deltatt i arbeidet med å fastsette framgangsmåtene som framgår av planen.

Funn i revisjonens undersøkelse tyder på at rektorene og lærerne har kunnskap om det subjektive aspektet knyttet til mobbeproblematikk og er bevisste på dette i møte med elevene. Det har både ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole foregått læringsprosesser med kompetanseheving i fellesskap for å utvikle denne kunnskapen. Handlingsplanen definerer også det subjektive aspektet. Revisjonen anser at skolenes systemer og rutiner som skal forebygge, avdekke og bekjempe mobbing og deres skriftlige rammeverk som verktøy oppfyller opplæringslovens krav.

Når det gjelder pliktene til *å følge med og gripe inn*, sørger rektorene ved skolene for at de ansatte får opplæring i dette. Alle som jobber på skolen skal vite hvordan man skal følge med på elevenes skolemiljø, og gripe inn dersom det er mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektorene nevner også at de har sine egne arbeidsmetoder for å følge opp om de ansatte faktisk følger med og griper inn. Revisjonen konkluderer med at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole legger til rette for erfaringsdeling eller annen oppfølging som kan være med å sikre at de ansatte oppfyller disse delpliktene og at praksis ved skolene er i henhold til opplæringslovens bestemmelser.

Skolenes inspeksjonsrutiner og *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, sammenholdt med informasjon fra intervju med rektorer og lærere bekrefter dette.

Når det gjelder å innhente informasjon om hvordan elevene har det, anser revisjonen at begge skolene i hovedsak har gode rutiner for gjennomføring av elevsamtaler og den årlige nasjonale elevundersøkelsen. I tillegg viser skolene til sitt interne evalueringsarbeid der praksis og tiltak er tilpasset skolemiljøenes størrelse og kompleksitet. Videre viser de ansatte ved skolene til kunnskap knyttet til å identifisere særskilt sårbare elever og at det er bevissthet i personalgruppene når det gjelder hva man bør være oppmerksom på.

Revisjonens oppfatning er at de ansatte i Kautokeinoskolen kjenner sine elever godt og vet mye om sine elever.

Revisjonen merker seg imidlertid at det ligger noen utfordringer i skole-hjem – samarbeidet, herunder involvering av foreldre/foresatte i planlegging/gjennomføring av skolemiljøtiltak og evalueringsarbeid. Revisjonens undersøkelse viser også at skolene ikke benytter seg av kartleggingsverktøy som *Spekter* og *Innblikk* slik handlingsplanen legger opp til.

Det er også revisjonens konklusjon at skolene med fordel kan jobbe videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø,* og styrke kompetansen til de ansatte på området. Dette støttes også av informantene i denne undersøkelsen.

Revisjonen konkluderer videre med at skolene i Kautokeino kommune har følgende forbedringspunkter som representerer risiko for avvik sett i henhold til lovverket, knyttet til arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing:

- Samarbeid mellom skole og hjem, herunder elev og foreldremedvirkning
- Skolenes ordensreglement, herunder oppdateringer
- Formalisering og skriftliggjøring av varsel om mobbing og krenkelser (§9A-saker), herunder bruk av registreringsskjema del-1 og del-2 jf. *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*
- Skolenes hjemmesider på kommunens internettside; herunder informasjon om/fra skolene, lovverk, rettigheter og digitalt varslingssystem
- Egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt
- Metoder for innhenting av informasjon hos involverte parter i konkrete saker
- Arkivsystem ved skolene og dokumentasjon av aktivitetsplikten, herunder formalisering og skriftliggjøring av skolenes arbeid med å oppfylle del- pliktene i fasene med *å følge med, gripe inn og varsle*

Revisjonen har også gjort følgende funn i undersøkelsen som har blitt vurdert som avvik sett i henhold til lovverket:

- Manglende valg og konstituering av rådsorganer som elevråd og skolemiljøutvalg/samarbeidsutvalg ved Máze skole

Hvordan arbeider barnehagene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Hovedkonklusjon:

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt fra Beazedievvá barnehage, konkluderer revisjonen med at styrer og de ansatte legger ned en betydelig innsats for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Revisjonen finner det godtgjort at praksis i stor grad er i tråd med intensjonen i barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Revisjonen konkluderer imidlertid med at Beazedievvá barnehage har følgende områder hvor det er rom for forbedringer:

Barnehagen har hatt utfordringer med hensyn til å oppfylle pedagognormen (per 15.12.2020). Dette må adresseres, slik at styrer blir sikret en tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i personalgruppen som er i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Det må også jobbes videre med implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeinobarnehagene sett i forhold til endringen av barnehageloven. Dette for å sikre at det skriftlige rammeverket og verktøyet som de ansatte skal nyttiggjøre seg av når de tar del i arbeidet, oppfyller kravet i regelverket.

Revisjonens undersøkelse viser i tillegg at barnehagen opplever varierende engasjement i fra foreldregruppen. Revisjonen legger i den forbindelse vekt på styrers egen uttalelse om at hun har opplevd tilfeller der kun et fåtall i foreldregruppen svarer på brev, når barnehagen inviterer til å komme med forslag og innspill til barnehagens arbeid.

Videre viser revisjonens undersøkelse at et lavt antall saker i samarbeidsutvalget kan tyde på at foreldre/foresatte ikke deltar i tilstrekkelig grad i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid. Dette kan føre til at opplevelsen av informasjon og medvirkning blir forringet. Resultatene i Foreldreundersøkelsen 2020 forsterker dette inntrykket.

Ifølge rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kan man slutte at et godt og tett samarbeid med barnas hjem er en vesentlig kvalitet ved en god barnehage. Den daglige kontakten er viktig, men formelle samarbeidsorganer skal i tillegg sikre at foreldre/foresatte som gruppe har en reell innflytelse på barnehagens drift. Foreldreråd og samarbeidsutvalg står sentralt i barnehage-hjem – samarbeidet og er viktige arenaer for brukermedvirkning. Det er barnehagen som skal ivareta foreldregruppens rett til medvirkning igjennom rådsorganene.
Her legger vi i tillegg vekt på styrers egen uttalelse om at barnehagen også sikkert kunne blitt flinkere til å kommunisere til foreldregruppen hvilke formelle påvirkningsmuligheter man har igjennom barnehagens rådsorgan.

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Vurderingsarbeidets kal bygge på refleksjoner som hele personalgruppa er involvert i. Barn og foreldre har rett til medvirkning og barns erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsarbeidet. Revisjonen konkluderer med at både de ansatte og barna medvirker til vurdering av arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø i Beazedievvá barnehage. Videre er det imidlertid revisjonens konklusjon at foreldre/foresatte ikke deltar i tilstrekkelig grad i vurderingsarbeidet.

Revisjonens anbefalinger

Skolene i Kautokeino kommune

På bakgrunn av de funn som er gjort i undersøkelsen vil revisjonen anbefale at kommunen vurderer å iverksette tiltak som:

- Sikrer valg og konstituering av lovpålagte rådsorgan
- Oppdaterer ordensreglementet i grunnskolen
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle skole-hjem - samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av elever, foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø
- Elektronisk digital varslingsknapp på kommunens internettside for å melde ifra om mobbing/krenkelser (§9A-saker)
- Vedlikeholder og oppdaterer skolens internettsider

Det anbefales også at administrativ skoleeier følger opp skolene videre med implementering av Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø, og at skolene videreutvikler systemer, rutiner og kompetanse på områdene varsling om skolemiljø samt dokumentasjon av aktivitetsplikten.

Barnehagene i Kautokeino kommune

På bakgrunn av de funn som er gjort i undersøkelsen vil revisjonen anbefale at kommunen vurderer å iverksette tiltak som:

- Sikrer tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i barnehagene som er i tråd med kravene

- Identifiserer muligheter for å videreutvikle barnehage-hjem - samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø
- Sikrer økt formell foreldremedvirkning i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid.

Selv om barnehageeier følger opp barnehagene i kommunen og stiller krav om at virksomhetene følger barnehagelovens intensjoner, anser vi at det er behov for ytterligere innsats, og at Beazedievvá barnehage med fordel kan få tettere oppfølging og støtte i barnehage-hjem – samarbeidet. Det anbefales også at administrativ barnehageeier følger opp videre implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeinobarnehagene sett i forhold til endringen av barnehageloven.

Kontrollutvalgets behandling av rapporten

Kontrollutvalget behandlet sak om rapport fra forvaltningsrevisjon av mobbing av barn og unge i sak 04/22 på møte 22.mai 2022, med følgende enstemmig vedtak.

Vedtak:

Kontrollutvalget viser til rapporten «Mobbing blant barn og unge» utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.

Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret viser til forvaltningsrevisjonsrapport «Mobbing blant barn og unge]». Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten til orientering og slutter seg til anbefalingene som gis i den.

Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av rapportens anbefalinger med bakgrunn i de funn som er gjort i undersøkelsen

. • For skolene gjelder dette følgende anbefalinger:

- *Sikrer valg og konstituering av lovpålagte rådsorgan*
- *Oppdaterer ordensreglementet i grunnskolen*
- *Identifiserer muligheter for å videreutvikle skole-hjem - samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av elever, foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø*
- *Elektronisk digital varslingsknapp på kommunens internettside for å melde ifra om mobbing/krenkelser (§9A-saker)*
- *Vedlikeholder og oppdaterer skolens internettsider*
- *Det anbefales også at administrativ skoleeier følger opp skolene videre med implementering av Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø, og at skolene videreutvikler systemer, rutiner og kompetanse på områdene varsling om skolemiljø samt dokumentasjon av aktivitetsplikten.*

• For barnehagene gjelder dette følgende anbefalinger:

- *Sikrer tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i barnehagene som er i tråd med kravene Identifiserer muligheter for å videreutvikle barnehage-hjem - samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø*
- *Sikrer økt formell foreldremedvirkning i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid. Selv om barnehageeier følger opp barnehagene i kommunen og stiller krav om at virksomhetene følger barnehagelovens intensjoner, anser vi at det er behov for ytterligere innsats, og at Beazedievvá barnehage med fordel kan få tettere oppfølging og støtte i barnehage-hjem – samarbeidet.*
- *Det anbefales også at administrativ barnehageeier følger opp videre implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeinobarnehagene sett i forhold til endringen av barnehageloven.*

Kommunestyrets behandling av rapporten

Kommunestyrets behandlet rapport fra forvaltningsrevisjon av mobbing av barn og unge i sak 29/22 i møte den 22.06.2022:

Kommunestyrets vedtak, enst.:

Kommunestyret tar rapporten til orientering og ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av rapportens anbefalinger med bakgrunn i de funn som er gjort i undersøkelsen.

- Skolene:
- Sikrer valg og konstituering av lovpålagte rådsorgan
- Oppdaterer ordensreglement i grunnskole
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle skole – hjem samarbeidet, slik at man kan øke involvering av elever, foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø
- Elektronisk digital varslingsknapp på kommunens internettside for å melde ifra om mobbing/krenkelser (§9A-saker)
- Vedlikeholder og oppdaterer skolens internettsider

Det anbefales også at administrativt skoleeier følger opp skolene videre med implementering av Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø, og at skolene videreutvikler systemer, rutiner og kompetanse på områdene varsling om skolemiljø samt dokumentasjon og aktivitetsplikten.

- Barnehagene:
- Sikrer tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i barnehagene som er i tråd med kravene
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle barnehage-hjem samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø
- Sikrer økt formell foreldremedvirkning i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings – og vurderingsarbeid

Selv om barnehageeier følger opp barnehagene i kommunen og stiller krav om at virksomhetene følger barnehagelovens intensjoner, anser vi at det er behov for ytterligere innsats, og at Beazedievvá barnehage med fordel kan få tettere oppfølging og støtte i barnehage – hjem samarbeidet.

Det anbefales også at administrativ barnehageeier følger opp videre implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeino barnehagene sett i forhold til endringene av barnehageloven.

Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak PS 29/22

Kontrollutvalget skal i henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandling av rapporter fra forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll følges opp.

På vegne av kontrollutvalget sendte sekretariatet den 5. 7.2024 brev (se vedlegg) til kommunedirektøren hvor det blir bedt om en skriftlig orientering om hva som er gjort i forhold til kommunestyrets vedtak 29/22.

Kommunedirektøren har i svarbrev datert 28.2.2025 (se vedlegg) gitt en orientering om status i forhold til punktene i kommunestyrets vedtak som vist nedenfor:

Kommunens oppfølging i forhold til skolene

a) *Lávdegottit nu go váhnenbargolávdegoddi (VBL), skuvllabiraslávdegoddi (SBL) ja ovttasbargolávdegoddi (OB)L válljejuvvojit juohke čavčča.*

   Rektoris leat mánnosaš čoahkkimat VBL jođiheddjiin ja nubbinjoađaheddjiin. OBL:is lea buktán cealkámušaid ortnetnjuolggadussii, skuvlla ovdánanplánii, bušeahtta evttohussii, skuvllaárvvoštallamii, johtolahkii, skuvllasáhttui ja eará skuvlla divodan áššiide.

   SBL lea bargan áššiiguin nu go mobben ja fysalaš oahppobirrasiin, nu go skuvlla ortnetnjuolggadusat ja čuovvolit ohppiid iskosiid.

b) *Ođđa ortnetnjuolggadus proseassa lea jođus, das leat mielde bargit, váhnemat ja oahppit. Dat galgá áššiin OBL njukčamánus 2025.*

c) *Skuvla bargá doaibmaplána oadjebas ja buorre skuvlla birrasa vuođul, ja dat mielddisbuktá ahte skuvla*

   - *Skuvllas leat buorit rutiinnat váhnen diehtojuohkimii*
   - *VBL ja skuvllas lea aktiivvalaš ja buorre ovttasbargu*
   - *Sihke váhnemiin ja skuvllas lea rabasvuohta váldit oktavuođa go dárbbašuvvo ja geavahit lotnolaš máhtu ja návccaid*
   - *Skuvla galgá ovttas VBL:in válljet makkár fáttáid galgá digaštallat váhnenčoahkkimiin*

d) *Elektrovnnalaš digitála dieđihanboallu suohkana interneahttasiiddus mainna dieđiha mobbema, dat ii leat vel sisafievrriduvvon. Dat lea vuoruhuvvon ášši maid ferte oažžut doibmii farggamusat*

e) *Skuvllain ii leat sierra ruovttusiidu, suohkanis lea oktasaš ruovttosiidu buot bálvalusaide. Skuvllain ii leat fásta bargi geas lea ovddasvástádus ođasmahttit dieđuid suohkana ruovttusiiddus, muhto buot oahpaheaddjit leat geavahit Visma flyt skole, addit dieđuid buot váhnemiidda geažusáiggi*

Kommunens oppfølging i forhold til barnehagene:

a) Mánáidgárddiin leat pedagogat ja eará bargit norbma siskkabealde, muhto go lea jávkan nu go buozolamasvuođat ja eará virgelobit, de lea váttis rekrutteret sihke mánáidgárddeoahpaheddjiid ja/ dahje eará bargiid

b)

- *Geahčadit lea go moktige vejolaš čađahit 4 beaivvi bargovahkku mánáidgárddebargiide*
- *Ođđa vistit main leat vejolašvuođat ahte mánát čiek udit iešguđetge fágasurggiide*
- *Lasihit bargiid badjel norbma gáibádusaid, dat mielddisbuktá ahte mánáidgárddit eai leat nu hearkkit*

c) - Váhnemat leat searvan ollu mánáidgárddestruktuvra bargui

- *Váhnemat leat dehálaččat mánáidgárddi oahppobirra*

d) Buot mánáidgárddiin leat OBL. Ovttasbargolávdegottit (OBL) lea leamašan mielde váikkuheamen váhnenmávssu ja maid mielde ráhkadeamen dahje buktet cealkámušaid/evttohusaid báikkálaš sisdollui.

Sekretariatets vurdering

Kommunedirektøren redegjør status for oppfølgingstiltak i skole- og barnehagesektoren. Kommunedriektøren skriver at foreldreutvalg, skolemiljøutvalg og samarbeidsutvalg i skolene velges hver høst, og rektor har faste månedlige møter med leder og nestleder i foreldreutvalget. De ulike rådsorganene har vært på sine ansvarsområder vært involvert i saker som angår skolens drift, læringsmiljø og elevenes trivsel.

En oppdatering av skolens ordensregelverk er påbegynt og skal vedtas i mars 2025. Skolens handlingsplan setter søkelys på et trygt skolemiljø, som innebærer god informasjonsflyt, samarbeid med foresatte og åpen kommunikasjon. En digital varslingsknapp på kommunens nettside for å melde fra om mobbing (§9A-saker) er ikke innført, men vil bli prioritert. Skolene har ikke egne nettsider, kommunens felles sider brukes til generell informasjon om skolene. Skolene benytter for øvrig *Visma Flyt Skole* for kommunikasjon med foresatte.

Når det gjelder barnehagene, opplyser kommunedirektøren at bemanningen i barnehagene er i henhold til normen. Men bemanningen i forhold til normen er utfordrende i forbindelse med bruk av vikarer ved fravær. Kommunen vurderer tiltak som fire-dagers arbeidsuke for ansatte, bedre arealutnyttelse til faglig fordypning i nye lokaler og økt bemanning utover minimumskravene. Kommunedirektøren peker på at foreldre har aktivt deltatt i diskusjoner om ny barnehagestruktur, samt at foreldre er viktige for læringsmiljøet i barnehagen. Alle barnehager i kommunen har et samarbeidsutvalg, som blant annet har jobbet foreldrebetaling og bidratt med forslag til lokale løsninger i barnehagene.

Sekretariatet registrer at kommunedirektøren ikke rapporterer om skoleeiers- og barnehageeier rolle og bidrag i skolenes implementering av handlingsplanen for trygt skolemiljø og barnehagenes implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i barnehagen.

Utfra de opplysninger som kommer frem i kommunedirektørens redegjørelse, er kommunestyrets vedtak 29/22 delvis fulgt opp eller planlagt fulgt opp av administrasjonen.

Etter sekretariatets vurdering bør kontrollutvalget gjøre kommunestyret oppmerksom på dette. Kommunestyret ber kommunedirektøren å fullføre igangsatte tiltak og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å videreutvikle systemer og rutiner knyttet til arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing i skoler og barnehager, samt styrke hjem- skole/ barnehage samarbeidet og sikre formell foreldremedvirkning i skoler og barnehager, i henhold til kommunestyrevedtaket i sak 29/22.

www.vefik.no

RAPPORT

FORVALTNINGSREVISJON

2021

Mobbing blant barn og unge

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO KOMMUNE

FORORD

På bakgrunn av bestilling fra kontrollutvalget i Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune har VEFIK IKS gjennomført en forvaltningsrevisjon av fokusområdet *Mobbing blant barn og unge.*

Revisjonen har før igangsetting av prosjektet og ved gjennomføring av undersøkelsen vurdert sin uavhengighet overfor Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet med hensyn til det arbeidet som har blitt utført.

Vi takker Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune ved spesielt ledere og ansatte på tjenesteområdet kultur og oppvekst for samarbeidet i forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen.

VEFIK IKS, 11.03.2022

Bjørn-Christian Johansen
Prosjektleder/Forvaltningsrevisor

Jørund Sagedal
Prosjektmedarbeider/Forvaltningsrevisor

Aud Synnøve Opgård
Revisjonssjef/Oppdragsansvarlig revisor

INNHOLD

0 SAMMENDRAG 1
0.1 FORMÅLET MED PROSJEKTET 1
0.2 REVISORS KONKLUSJONER OG VURDERINGER 1
0.3 ANBEFALINGER 8

1 INNLEDNING 9
1.1 PROSJEKTETS BAKGRUNN OG FORMÅL 9
1.1.1 Bakgrunn 9
1.1.2 Formål 9
1.2 PROBLEMSTILLINGER 10
1.3 AVGRENSNING OG REVISJONENS FORSTÅELSE AV OPPDRAGET 10
1.4 REVISJONSKRITERIER 11
1.4.1 Kilder til revisjonskriterier 11
1.4.2 Om revisjonskriteriene 12
1.4.3 Utledning av revisjonskriterier 12
1.5 METODE 15
1.5.1 DATAINNSAMLING 15
1.5.2 Dataenes gyldighet og pålitelighet 15

2 BAKGRUNNSOPPLYSNINGER 16
2.1 MYNDIGHETSFORDELING OG ORGANISERING I OPPVEKSTSEKTOREN 16
2.2 OM GRUNNSKOLEN OG BARNEHAGENE I KAUTOKEINO 18
2.3 KVALITETSSYSTEM 19
2.4 DEN ÅRLIGE NASJONALE ELEVUNDERSØKELSEN 21
2.5 UTVALGTE SKOLER OG BARNEHAGE TIL NÆRMERE UNDERSØKELSE 23
2.5.1 Om Kautokeino ungdomsskole 23
2.5.2 Om Máze skole 23
2.5.3 Om Beazedievvá barnehage 23

3 HVORDAN ARBEIDER SKOLENE I KAUTOKEINO KOMMUNE MED Å FOREBYGGE, AVDEKKE OG BEKJEMPE MOBBING? 24
3.1 REVISJONSKRITERIER 24
3.2 DATA OG REVISORS VURDERINGER 25

4 HVORDAN ARBEIDER BARNEHAGENE I KAUTOKEINO KOMMUNE MED Å FOREBYGGE, AVDEKKE OG BEKJEMPE MOBBING? 94
4.1 REVISJONSKRITERIER 94
4.2 DATA OG REVISORS VURDERINGER 95

5 KONKLUSJONER 124
5.1 HVORDAN ARBEIDER SKOLENE I KAUTOKEINO KOMMUNE MED Å FOREBYGGE, AVDEKKE OG BEKJEMPE MOBBING? 124
5.2 HVORDAN ARBEIDER BARNEHAGENE I KAUTOKEINO KOMMUNE MED Å FOREBYGGE, AVDEKKE OG BEKJEMPE MOBBING? 126

6 ANBEFALINGER 127

7 KILDER OG LITTERATUR 128
Vedlegg 1: Kommunedirektørens kommentarer I
Vedlegg 2: Metode og gjennomføring III
Vedlegg 3: Om revisjonskriteriene VI

0 SAMMENDRAG

0.1 Formålet med prosjektet

Formålet med dette forvaltningsrevisjonsprosjektet har vært å undersøke hvordan det jobbes med å bekjempe mobbeproblematikk på både *grunnskole- og barnehagenivå* i Kautokeino kommune.

Utgangspunktet for undersøkelsen på grunnskolenivået er elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringslovens bestemmelser, herunder spesielt kapittel 9 A.

På barnehagenivået er utgangspunktet barnehagebarns rett til et trygt og godt barnehagemiljø jf. barnehagelovens bestemmelser og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

I dette ligger det videre å undersøke hvordan skolene og barnehagene i praksis arbeider med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing.

Undersøkelsestidspunktet for selve datainnsamlingen er skoleåret- og barnehageåret 2020/2021.

Virksomheter som har vært informanter i denne forvaltningsrevisjonen er Kautokeino ungdomsskole og Máze skole i tillegg til Beazedievvá barnehage som er den største kommunale barnehagen i kommunen.

På bakgrunn av resultatene i revisjonens undersøkelse, vil kommunen få belyst ulike sider ved egen praksis, og bli presentert områder hvor det er muligheter for forbedringer.

0.2 Revisors konklusjoner og vurderinger

Hvordan arbeider skolene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Hovedkonklusjon:

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen konkluderer revisjonen med at Kautokeino ungdomsskole og Máze skole legger ned en betydelig innsats for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Skolene har de senere årene jobbet aktivt med systemer og rutiner som skal forebygge mobbing og at alle som arbeider på skolen skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Nulltoleranse for mobbing og krenkelser står sentralt. Det er blitt jobbet etter faglig anerkjente metoder med relasjoner elev-elev og lærer-elev. Det skriftlige rammeverket og den dokumentasjon som skolene i den forbindelse viser til, sammenholdt med intervju med rektorer og lærere, viser dette. I tillegg gir de positive besvarelsene og resultatene i spørreundersøkelser til elever og foreldre/foresatte indikasjoner på hvordan disse sentrale brukergruppene, sett fra et brukerperspektiv opplever skolenes praksis.

Videre konkluderer vi med at rektorene i stor grad utfører arbeidsordre fra sektor-nivå med hensyn til å iverksette bestemte systemer og rutiner som forebygger mobbing og i tillegg

følger opp at alle som jobber på skolen har, eller får, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Rektorene dokumenterer at skolene skal jobbe i henhold til Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Dette er et plandokument som blant annet inneholder bestemte systemer, rutiner og framgangsmåter som skal følges i arbeidet med å oppfylle kravene i opplæringslovens bestemmelser, herunder spesielt kapittel 9 A og aktivitetsplikten med delplikter. Dette igjen for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Da rektorene har vært sentrale aktører i utarbeidelse av handlingsplanen kan man også slutte at rektorene har deltatt i arbeidet med å fastsette framgangsmåtene som framgår av planen.

Funn i revisjonens undersøkelse tyder på at rektorene og lærerne har kunnskap om det subjektive aspektet knyttet til mobbeproblematikk og er bevisste på dette i møte med elevene. Det har både ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole foregått læringsprosesser med kompetanseheving i fellesskap for å utvikle denne kunnskapen. Handlingsplanen definerer også det subjektive aspektet. Revisjonen anser at skolenes systemer og rutiner som skal forebygge, avdekke og bekjempe mobbing og deres skriftlige rammeverk som verktøy oppfyller opplæringslovens krav.

Når det gjelder pliktene til *å følge med og gripe inn*, sørger rektorene ved skolene for at de ansatte får opplæring i dette. Alle som jobber på skolen skal vite hvordan man skal følge med på elevenes skolemiljø, og gripe inn dersom det er mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektorene nevner også at de har sine egne arbeidsmetoder for å følge opp om de ansatte faktisk følger med og griper inn. Revisjonen konkluderer med at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole legger til rette for erfaringsdeling eller annen oppfølging som kan være med å sikre at de ansatte oppfyller disse delpliktene og at praksis ved skolene er i henhold til opplæringslovens bestemmelser. Skolenes inspeksjonsrutiner og *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, sammenholdt med informasjon fra intervju med rektorer og lærere bekrefter dette.

Når det gjelder å innhente informasjon om hvordan elevene har det, anser vi at begge skolene i hovedsak har gode rutiner for gjennomføring av elevsamtaler og den årlige nasjonale elevundersøkelsen. I tillegg viser skolene til sitt interne evalueringsarbeid der praksis og tiltak er tilpasset skolemiljøenes størrelse og kompleksitet. Videre viser de ansatte ved skolene til kunnskap knyttet til å identifisere særskilt sårbare elever og at det er bevissthet i personalgruppene når det gjelder hva man bør være oppmerksom på.

Vår oppfatning er at de ansatte i Kautokeinoskolen kjenner sine elever godt og vet mye om sine elever.

Revisjonen merker seg imidlertid at det ligger noen utfordringer i skole-hjem – samarbeidet, herunder involvering av foreldre/foresatte i planlegging/gjennomføring av skolemiljøtiltak og evalueringsarbeid. Revisjonens undersøkelse viser også at skolene ikke benytter seg av kartleggingsverktøy som *Spekter* og *Innblikk* slik handlingsplanen legger opp til.

Det er også revisjonens konklusjon at skolene med fordel kan jobbe videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, og styrke kompetansen til de ansatte på området. Dette støttes også av informantene i denne undersøkelsen.

Revisjonen konkluderer videre med at skolene i Kautokeino kommune har følgende forbedringspunkter som representerer risiko for avvik sett i henhold til lovverket, knyttet til arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing:

- Samarbeid mellom skole og hjem, herunder elev og foreldremedvirkning
- Skolenes ordensreglement, herunder oppdateringer
- Formalisering og skriftliggjøring av varsel om mobbing og krenkelser (§9A-saker), herunder bruk av registreringsskjema del-1 og del-2 jf. *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*
- Skolenes hjemmesider på kommunens internettside; herunder informasjon om/fra skolene, lovverk, rettigheter og digitalt varslingssystem
- Egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt
- Metoder for innhenting av informasjon hos involverte parter i konkrete saker
- Arkivsystem ved skolene og dokumentasjon av aktivitetsplikten, herunder formalisering og skriftliggjøring av skolenes arbeid med å oppfylle del-pliktene i fasene med *å følge med*, *gripe inn og varsle*

Revisjonen har også gjort følgende funn i undersøkelsen som har blitt vurdert som avvik sett i henhold til lovverket:

- Manglende valg og konstituering av rådsorganer som elevråd og skolemiljøutvalg/samarbeidsutvalg ved Máze skole

Hovedkonklusjonen for skolene i Kautokeino kommune bygger på vurderinger knyttet til følgende revisjonskriterier:

Revisjonen vurderer at den delen av revisjonskriteriet som sier at ***Rektor skal sørge for at skolen har systemer og rutiner som forebygger mobbing,*** ikke fullt ut er oppfylt. Dette da lovpålagte rådsorgan som elevråd og samarbeidsutvalg/skolemiljøutvalg, ikke ble valgt og konstituert ved Máze skole 2020/2021. I tillegg viser revisjonens undersøkelse at skolene med fordel kan øke innsatsen for å styrke opplevelsen av elev og foreldremedvirkning, samt at ordensreglementene ved skolene bør oppdateres. Den delen av revisjonskriteriet som sier ***at alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø,*** anses som oppfylt så langt revisjonen har undersøkt skolene.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal sørge for at alle som arbeider på skolen, griper inn mot krenking som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig,*** er oppfylt, men med en presisering av at vi ikke kan sannsynliggjøre at alle saker blir behandlet i henhold til lovverket.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal ha etablert en bestemt framgangsmåte for saksgang og håndtering av tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø,*** er oppfylt, og dersom framgangsmåtene etterfølges er dette godt egnet til å sikre at skolenes praksis er i tråd med opplæringslovens krav.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø,*** ikke fullt ut er oppfylt. Revisjonens undersøkelse viser at det er få saker som blir formalisert og registrert slik rutinen sier det skal gjøres. Dokumentasjon fra Kautokeino ungdomsskole viser at de ikke benytter registreringsskjema del-1 og del-2 jf. *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø.* Máze skole benytter imidlertid disse skjemaene. På grunn av få registrerte mobbe/krenkesaker, kan vi ikke sannsynliggjøre at plikten til å varsle rektor ved all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, blir fullt ut oppfylt. Varsling skjer i stor grad muntlig. Revisjonen vurderer at årsaker til det lave antallet med skriftlige varsel om skolemiljø, herunder mobbing og krenkende adferd bør adresseres. Dette da det kan framstå som om at lista for når varsling skjer er lagt høyt**.**

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, straks varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler direkte til skoleeieren dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en i skoleledelsen, har krenket en eller flere elever,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Rektor skal varsle skoleeieren straks det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal sikre at det blir igangsatt nærmere undersøkelser i alle saker hvor det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø,*** er oppfylt. Revisjonen registrerer imidlertid at Kautokeino ungdomsskole 2020/2021 ikke benytter registreringsskjemaene slik *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* legger opp til. Denne praksisen må adresseres da det utgjør en svakhet og risiko for at skolen ikke utfører alle steg i saksbehandlingen i tråd med det som kreves i henhold til lovverket.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Rektor skal sørge for at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt,*** ikke fullt ut er oppfylt. På grunn av et fåtall registrerte saker ved skolene kan revisjonen ikke sannsynliggjøre at alle tiltakene som blir satt inn i saker (uregistrerte krenkeforhold), alltid vil være egnede. Det er revisjonens vurdering at det knytter seg noe usikkerhet til om det burde vært flere saker med aktivitetsplan med tiltak ved skolene enn hva som er status per 2020/2021.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal sørge for at skolen utarbeider en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal sørge for at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal sørge for at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Rektor skal sørge for at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker,*** er oppfylt. Revisjonen merker seg imidlertid uttalelsen fra enkelte lærere om at det kan oppstå utfordringer ved at spesielt gutter kan være tilbøyelige for å trekke seg unna problemløsningsprosesser, herunder arbeid med innhenting av informasjon.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Skolen skal informere elever og foreldre/foresatte, om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten,*** er oppfylt. Det er revisjonens oppfatning at foreldregruppen virker noe delt i sitt syn på skolens informasjonsarbeid, noe som kan tyde på at ikke alle får med seg den informasjon som skolen gir på ulike arenaer. Dette må adresseres slik at opplevelsen av informasjonstilgang blir bedre for de foreldre/foresatte det gjelder, og at usikkerhet knyttet til tjenestevei og hvordan gå fram blir eliminert.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Rektor skal sørge for at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten,*** ikke fullt ut er oppfylt. Det er blitt registrert et fåtall av mobbe/krenkesaker ved skolene i skoleårene 2019/2020 og 2020/2021. Dette innebærer at revisjonen har et relativt begrenset grunnlag til å vurdere i hvilken grad saksbehandlingen ved håndtering av saker etter opplæringsloven kapittel 9 A blir utført. Det opplyses i flertall av rektorene og lærerne ved de to skolene at de søker å løse saker etter prinsipp om lavest mulig organisatorisk nivå. Arkivsystemene ved skolene har også tydelig forbedringspotensial.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal sørge for at skolens arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø blir evaluert,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Rektor skal sørge for at skolen endrer praksis dersom det er nødvendig,*** er oppfylt.

Hvordan arbeider barnehagene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Hovedkonklusjon:

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt fra Beazedievvá barnehage, konkluderer revisjonen med at styrer og de ansatte legger ned en betydelig innsats for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Vi finner det godtgjort at praksis i stor grad er i tråd med intensjonen i barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Revisjonen konkluderer imidlertid med at Beazedievvá barnehage har følgende områder hvor det er rom for forbedringer:

Barnehagen har hatt utfordringer med hensyn til å oppfylle pedagognormen (per 15.12.2020). Dette må adresseres, slik at styrer blir sikret en tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i personalgruppen som er i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Det må også jobbes videre med implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeinobarnehagene sett i forhold til endringen av barnehageloven. Dette for å sikre at det skriftlige rammeverket og verktøyet som de ansatte skal nyttiggjøre seg av når de tar del i arbeidet, oppfyller kravet i regelverket.

Revisjonens undersøkelse viser i tillegg at barnehagen opplever varierende engasjement i fra foreldregruppen. Vi legger i den forbindelse vekt på styrers egen uttalelse om at hun har opplevd tilfeller der kun et fåtall i foreldregruppen svarer på brev, når barnehagen inviterer til å komme med forslag og innspill til barnehagens arbeid.

Videre viser revisjonens undersøkelse at et lavt antall saker i samarbeidsutvalget kan tyde på at foreldre/foresatte ikke deltar i tilstrekkelig grad i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid. Dette kan føre til at opplevelsen av informasjon og medvirkning blir forringet. Resultatene i Foreldreundersøkelsen 2020 forsterker dette inntrykket.

Ifølge rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kan man slutte at et godt og tett samarbeid med barnas hjem er en vesentlig kvalitet ved en god barnehage. Den daglige kontakten er viktig, men formelle samarbeidsorganer skal i tillegg sikre at foreldre/foresatte som gruppe har en reell innflytelse på barnehagens drift. Foreldreråd og samarbeidsutvalg står sentralt i barnehage-hjem – samarbeidet og er viktige arenaer for brukermedvirkning. Det er barnehagen som skal ivareta foreldregruppens rett til medvirkning igjennom rådsorganene. Her legger vi i tillegg vekt på styrers egen uttalelse om at barnehagen også sikkert kunne blitt flinkere til å kommunisere til foreldregruppen hvilke formelle påvirkningsmuligheter man har igjennom barnehagens rådsorgan.

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppa er involvert i. Barn og foreldre har rett til medvirkning og barns erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsarbeidet.
Revisjonen konkluderer med at både de ansatte og barna medvirker til vurdering av arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø i Beazedievvá barnehage.
Videre er det imidlertid revisjonens konklusjon at foreldre/foresatte ikke deltar i tilstrekkelig grad i vurderingsarbeidet.

Hovedkonklusjonen for barnehagene i Kautokeino kommune bygger på vurderinger knyttet til følgende revisjonskriterier:

Revisjonen vurderer at den delen av revisjonskriteriet som sier at ***Styrer skal sørge for at personalgruppen tar del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø,*** er oppfylt. Den delen av revisjonskriteriet som sier ***at barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk bemanning,*** er ikke fullt ut oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Styrer skal sørge for at barna medvirker i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Styrer skal sikre at foreldreråd og samarbeidsutvalg tas med i arbeidet med barnehagemiljøet,*** ikke fullt ut er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Styrer skal sikre at foreldre/foresatte får medvirke til den individuelle tilrettelegging av barnets helse og trivsel,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Styrer skal jobbe for at personalet i barnehagen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Styrer skal følge opp dersom en ansatt i barnehagen ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Styrer skal sikre at alle som jobber i barnehagen, følger med på og følger opp om barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Styrer skal sørge for at alle som jobber i barnehagen forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre,*** er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet som sier at ***Styrer skal sørge for at barnehagen vurderer arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø basert på blant annet synspunkter fra barna, foreldre og ansatte,*** ikke fullt ut er oppfylt.

Revisjonen vurderer at revisjonskriteriet ***Styrer skal sørge for at barnehagen endrer praksis dersom det er nødvendig,*** er oppfylt.

0.3 Anbefalinger

Skolene i Kautokeino kommune

På bakgrunn av de funn som er gjort i undersøkelsen vil revisjonen anbefale at kommunen vurderer å iverksette tiltak som:

- Sikrer valg og konstituering av lovpålagte rådsorgan
- Oppdaterer ordensreglementet i grunnskolen
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle skole-hjem - samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av elever, foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø
- Elektronisk digital varslingsknapp på kommunens internettside for å melde ifra om mobbing/krenkelser (§9A-saker)
- Vedlikeholder og oppdaterer skolens internettsider

Det anbefales også at administrativ skoleeier følger opp skolene videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø,* og at skolene videreutvikler systemer, rutiner og kompetanse på områdene varsling om skolemiljø samt dokumentasjon av aktivitetsplikten.

Barnehagene i Kautokeino kommune

På bakgrunn av de funn som er gjort i undersøkelsen vil revisjonen anbefale at kommunen vurderer å iverksette tiltak som:

- Sikrer tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i barnehagene som er i tråd med kravene
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle barnehage-hjem - samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø
- Sikrer økt formell foreldremedvirkning i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid.

Selv om barnehageeier følger opp barnehagene i kommunen og stiller krav om at virksomhetene følger barnehagelovens intensjoner, anser vi at det er behov for ytterligere innsats, og at Beazedievvá barnehage med fordel kan få tettere oppfølging og støtte i barnehage-hjem – samarbeidet.

Det anbefales også at administrativ barnehageeier følger opp videre implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeinobarnehagene sett i forhold til endringen av barnehageloven.

1 INNLEDNING

1.1 Prosjektets bakgrunn og formål

1.1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er *Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2020*, vedtatt av kommunestyret i Kautokeino den 15. desember 2016 (sak 52/16). Det framgår av planen at det skal utføres en forvaltningsrevisjon av fokusområdet mobbing blant barn og unge. Under kommunestyrets behandling av kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon ble det fremmet forslag om å endre fokusområdets temanavn fra *Mobbing i grunnskolen* til *Mobbing blant barn og unge*. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Plan for forvaltningsrevisjon er utarbeidet på bakgrunn av *Overordnet analyse 2017-2020*[1] for Kautokeino kommune.

Den 1. august 2017 ble en endring av opplæringsloven satt i kraft ved at loven ble tilført et nytt kapittel 9 A. Denne lovendringen innebærer en forsterket regulering av elevenes skolemiljø samt en skjerpende tydeliggjøring av de plikter som skolen og skoleeier har med hensyn til å oppfylle elevers rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Den 1. august 2017 ble også ny forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver satt i kraft. Rammeplanen er fastsatt av Kunnskapsdepartementet med hjemmel i barnehageloven § 2 syvende ledd.

Kautokeino kommune som skoleeier og Kautokeino barneskole som opplæringsvirksomhet, ble i perioden fra mars til september 2019 gjenstand for tilsyn fra Fylkesmannen. Temaet for tilsynet var skolemiljø og skoleeiers forsvarlige system, jf. opplæringsloven §§ 13-10 første ledd og kapittel 9 A. Tilsynet avdekket en rekke forhold som medførte pålegg om retting.

1.1.2 Formål

Formålet med dette forvaltningsrevisjonsprosjektet har vært å undersøke hvordan det jobbes med å bekjempe mobbeproblematikk på både *grunnskole- og barnehagenivå* i Kautokeino kommune. Utgangspunktet for undersøkelsen på grunnskolenivået er elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringslovens bestemmelser, herunder spesielt kapittel 9 A.
På barnehagenivået er utgangspunktet barnehagebarns rett til et trygt og godt barnehagemiljø jf. barnehagelovens bestemmelser og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. I dette ligger det videre å undersøke hvordan skolene og barnehagene i praksis arbeider med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Undersøkelsestidspunktet for selve datainnsamlingen er skoleåret- og barnehageåret 2020/2021.

På bakgrunn av resultatene i revisjonens undersøkelse, vil kommunen få belyst ulike sider ved egen praksis, og bli presentert områder hvor det er muligheter for forbedringer.

[1] I forskrift om kontrollutvalg § 10 siste ledd er det slått fast at plan for forvaltningsrevisjon skal baseres på en overordnet analyse. (lovverket per 2016)

1.2 Problemstillinger

Undersøkelsen er gjennomført på bakgrunn av to hovedproblemstillinger vedtatt av kontrollutvalget i Kautokeino kommune den 29.05.2017 (sak 04/2017).
De vedtatte hovedproblemstillingene er som følger:

Hvordan arbeider skolene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Hvordan arbeider barnehagene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Det er i tillegg blitt utledet revisjonskriterier i tilknytning til de to ovenfornevnte hovedproblemstillingene.

Revisjonen har forholdt seg til vedtaket i sak 04/2017 med hensyn til problemstillinger der kontrollutvalget overlater til revisjonen å utarbeide underproblemstillinger og eventuelle tilleggsproblemstillinger i tilknytning til de vedtatte hovedproblemstillingene.

1.3 Avgrensning og revisjonens forståelse av oppdraget

Undersøkelsen er i henhold til kontrollutvalgets vedtatte problemstillinger blitt avgrenset til å gjelde forebygging, avdekking og bekjempelse av mobbing. En normal språklig forståelse av vedtaket medfører at andre krenkelser enn mobbing i utgangspunktet faller utenfor bestillingens rammer.

Mobbing blir av Olweus[2] definert som adferd som er ment å skade eller påføre andre personer ubehag. Definisjonen innebærer at adferden skal være *bevisst*, ha en viss grad av *gjentakelse* og *ubalanse* i makt. Begrepet mobbing blir imidlertid i dagligtalen ofte brukt som et samlebegrep på flere forhold som faller utenfor denne definisjonen, men som likevel påvirker elevenes psykososiale miljø. Opplæringsloven § 9 A-2 fastslår at den enkelte elev i grunnskolen har krav på et «trygt og godt skolemiljø», mens § 9 A-4 pålegger skolene en aktivitetsplikt for å sikre at kravet blir oppfylt. Aktivitetsplikten er generell i den forstand at den inntrer allerede når det er mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Selv om §§ 9 A-3 til 9 A-5 også nevner mobbing som eksempel på krenkelse som omfattes av bestemmelsene, har ikke loven egne særregler for håndtering av mobbing som definisjon alene.

Siden loven stiller samme krav til system og oppfølging av mindre alvorlige krenkelser som for mobbing, har revisjonen valgt å gjennomføre dette prosjektet som en systemrevisjon, der etterlevelse av opplæringslovens bestemmelser og spesielt aktivitetsplikten står sentralt å undersøke.

Barnehagene i Norge fikk 01.01.2021 også sin aktivitetsplikt ved at barnehageloven ved endring fikk tilført et nytt kapittel 8 med §§ 41, 42 og 43, som gir de rettslige føringene knyttet til de plikter som barnehagene må oppfylle i sitt arbeid med å fremme og sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Med økt konsistens og harmonisering til opplæringslovens bestemmelser definerer barnehageloven sammen med rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, hvilke krav barnehagene må oppfylle på dette området med hensyn til barnehagebarns alder og modenhet.

[2] Olweus, Dan (1993). Bulling at School: What we know and what we can do. Oxford: Blackwell Publ.

Ved gjennomføringen av denne undersøkelsen har fokus derfor blitt rettet mot systemer og rutiner som skal bidra til å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing, slik at grunnskoleelevene og barnehagebarna i Kautokeino får oppfylt lovens krav om et trygt og godt skolemiljø og barnehagemiljø. Dokumentert praksis har blitt vurdert opp mot problemstillingene og revisjonskriteriene for undersøkelsen.

Revisjonen har foretatt gjennomgang av enkeltsaker relatert til mobbing ved de utvalgte skolene, men har ikke undersøkt alle forhold ved sakene som for eksempel involverte parter, bevisførsel, eller foretatt vurderinger av saksbehandling og utfall i saker som har blitt meldt til tilsynsmyndigheter. Herunder forhold som eventuelt angår saksbehandlingen mellom kommunen og Statsforvalteren.

Når det gjelder relasjonelle forhold mellom voksne og barn, så er prosjektet blitt avgrenset til å omfatte undersøkelse av praksis vurdert etter opplæringsloven §§ 9 A-2 til 9 A-5 samt barnehagelovens bestemmelser. Eventuelle arbeidsrettslige problemstillinger som kan oppstå i den forbindelse er ikke blitt behandlet i denne undersøkelsen. I forbindelse med gjennomgang av enkeltsaker har fokuset vært å innhente data for å kunne vurdere om revisjonskriteriene er oppfylt. Opplysninger som er egnet til å identifisere enkelthendelser og eller enkeltpersoner er ikke blitt gjengitt i denne rapporten. Prosjektets rammer har heller ikke gitt rom for å undersøke årsaker til mobbing blant barn og unge.

1.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er samlebetegnelsen på de krav og forventninger som brukes i den enkelte forvaltningsrevisjon for å vurdere den reviderte virksomhet. Kriteriene holdes opp mot faktagrunnlaget, og danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes.

1.4.1 Kilder til revisjonskriterier

Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen er blitt utledet fra følgende autoritative kilder:

Elevenes skolemiljø:

- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) av 17. juli 1998 nr. 61. Endring med lov 9. juni 2017 nr.38 (ikr. 1. aug. 2017 iflg. res. 9.juni 2017 nr. 711)
- Prop. 57 L (2016-2017) Endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø)
- Utdanningsdirektoratet (2017) *Skolemiljø* - Rundskriv Udir-3-2017
- Utdanningsdirektoratet (2010) *Arbeid mot mobbing* - Veileder for ansatte og ledere i grunnskolen

Barnehagens innhold og oppgaver:

- Lov om barnehager av 17. juni 2005 nr. 64 (barnehageloven)
- Kunnskapsdepartementet (2017) *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*
- Utdanningsdirektoratet (2018) *Barns trivsel – voksnes ansvar* – Veileder for ansatte i barnehager

1.4.2 Om revisjonskriteriene

En nærmere redegjørelse for utledning av revisjonskriterier framgår av rapportens vedlegg 3.

1.4.3 Utledning av revisjonskriterier

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterier knyttet til problemstillingene for denne undersøkelsen:

Hvordan arbeider skolene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Tabell: Revisjonskriterier og kilder til revisjonskriterier

Revisjonskriterier	Kilder til revisjonskriterier
• Rektor skal sørge for at skolen har systemer og rutiner som forebygger mobbing og at alle som arbeider på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4, 9 A-8, 9 A-9, 9 A-10 og 9 A-11 samt §§11-1, 11-1a, 11-2 og 11-4
• Rektor skal sørge for at alle som arbeider på skolen, griper inn mot krenking som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
• Rektor skal ha etablert en bestemt framgangsmåte for saksgang og håndtering av tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
• Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø • Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4 Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
• Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, straks varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever • Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler direkte til skoleeieren dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en i skoleledelsen, har krenket en eller flere elever • Rektor skal varsle skoleeieren straks det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-5 Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-5 Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-5
• Rektor skal sikre at det blir igangsatt nærmere undersøkelser i alle saker hvor det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-5
• Rektor skal sørge for at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4

• Rektor skal sørge for at skolen utarbeider en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
• Rektor skal sørge for at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
• Rektor skal sørge for at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
• Rektor skal sørge for at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
• Skolen skal informere elever og foreldre/foresatte, om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4, 9 A-5, 9 A-6, 9 A-8 og 9 A-9, samt §§11-1, 11-1a, 11-2 og 11-4
• Rektor skal sørge for at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
• Rektor skal sørge for at skolens arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø blir evaluert	Opplæringsloven kap. 9 A-2, 9 A-3, 9 A-8, 9 A-9, samt §§11-1, 11-1a, 11-2, 11-4 og § 13-10
• Rektor skal sørge for at skolen endrer praksis dersom det er nødvendig	Opplæringsloven kap. 9 A-2 og 9 A-3 samt § 13-10

Hvordan arbeider barnehagene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Tabell: Revisjonskriterier og kilder til revisjonskriterier

Revisjonskriterier	Kilder til revisjonskriterier
• Styrer skal sørge for at personalgruppen tar del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø og at barnehagen har en forsvarlig pedagogisk bemanning	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4 og 7 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
• Styrer skal sørge for at barna medvirker i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4 og 7 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
• Styrer skal sikre at foreldreråd og samarbeidsutvalg tas med i arbeidet med barnehagemiljøet	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4 og 7 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
• Styrer skal sikre at foreldre/foresatte får medvirke til den individuelle tilrettelegging av barnets helse og trivsel	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4 og 7 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
• Styrer skal jobbe for at personalet i barnehagen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4 og 7 Samt kap.8 §§ 41, 42, 43 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
• Styrer skal følge opp dersom en ansatt i barnehagen ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4 og 7 Samt kap.8 §§ 41, 42, 43 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
• Styrer skal sikre at alle som jobber i barnehagen, følger med på og følger opp om barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø • Styrer skal sørge for at alle som jobber i barnehagen forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4 og 7 Samt kap.8 §§ 41, 42, 43 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4 og 7 Samt kap.8 §§ 41, 42, 43 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
• Styrer skal sørge for at barnehagen vurderer arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø basert på blant annet synspunkter fra barna, foreldre og ansatte	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4, 7, 9 og 10 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
• Styrer skal sørge for at barnehagen endrer praksis dersom det er nødvendig	Barnehageloven §§ 1, 2, 3, 4, 7, 9 og 10 Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

1.5 Metode

1.5.1 Datainnsamling

Metode er samlebetegnelsen på de framgangsmåtene som benyttes for å samle inn og behandle data som kan gi svar på problemstillingene i en undersøkelse.

Datainnsamling ved gjennomføring av denne forvaltningsrevisjonen har i hovedsak vært å foreta en nærmere undersøkelse av Kautokeino ungdomsskole og Máze skole i tillegg til Beazedievvá barnehage som er den største kommunale barnehagen i kommunen. Undersøkelsen har dermed omfattet både grunnskolen (1. – 10. trinn) og barnehagenivået i Kautokeino kommune. Utvalget ble gjort i dialog med kontrollutvalget i Kautokeino kommune for å oppnå et tilstrekkelig tilfang av mengde data, samt grunnlag for å gjennomføre undersøkelsen. Med dette utvalget lagt til grunn har revisjonen undersøkt forhold som berører om lag 120 elever og 45 barnehagebarn i Kautokeino kommune.

Undersøkelsestidspunktet for selve datainnsamlingen har vært skoleåret/barnehageåret 2020/2021.

Det er blitt gjennomført intervju og samtaler med relevante informanter ved skolene, utvalgt barnehage og hos skole/barnehageeier, samt foretatt dokumentanalyse av skriftlige systemer og rutiner ved skolene og utvalgt barnehage. Revisjonen har også fått forelagt enkeltsaker knyttet til mobbing og krenkelser som har vært til behandling ved de utvalgte skolene. Det er i tillegg blitt gjennomført statistiske analyser og bearbeiding av statistisk tallmateriale, herunder oppsummering av undersøkelser utført av Utdanningsdirektoratet og spørreundersøkelser som revisjonen selv har utarbeidet og gjennomført. Revisjonen vurderer at ovenfornevnte framgangsmåter har belyst problemstillingene, samt medvirket til å fremskaffe et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å kunne konkludere på hvordan skolene og barnehagene i Kautokeino kommune arbeider med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing.
En nærmere redegjørelse for metode, framgangsmåte og kvalitetssikring framgår av rapportens vedlegg 2.

1.5.2 Dataenes gyldighet og pålitelighet

Med gyldige data menes at det skal være samsvar mellom formålet for undersøkelsen og de data som er samlet inn.

Dataenes gyldighet er sikret ved at data har blitt samlet inn med utgangspunkt i revisjonskriteriene. Dette gjelder både den dokumentasjon som er innhentet, hvem som har blitt intervjuet og svart på spørsmål og hvilke spørsmål vi har stilt. Alle innsamlede data er gruppert etter revisjonskriteriene.

Med pålitelige data menes at data skal være mest mulig presise og nøyaktige.

Dataenes pålitelighet er sikret ved at undersøkte områder er belyst med data fra flere kilder, gjennom intern kvalitetssikring og ved verifisering av data fra intervjuer. Data fra informanter er fremskaffet fra personer med overlappende kunnskap om områdene. Dokumentasjonen som er gjennomgått er kommunens interne dokumenter og må anses å inneholde pålitelige data. Dersom det har vist seg at det kan knyttes usikkerhet til data som vurderes i denne undersøkelsen er det gjort rede for i rapporten.

Undersøkelsen og rapporten for dette prosjektet er blitt kvalitetssikret av ekstern kvalitetssikrer, samt igjennom revisjonens interne rutiner for kvalitetssikring. Fakta i rapporten er blitt verifisert av aktuelle kontaktpersoner i Kautokeino kommune og data fra intervju er blitt verifisert av informantene.

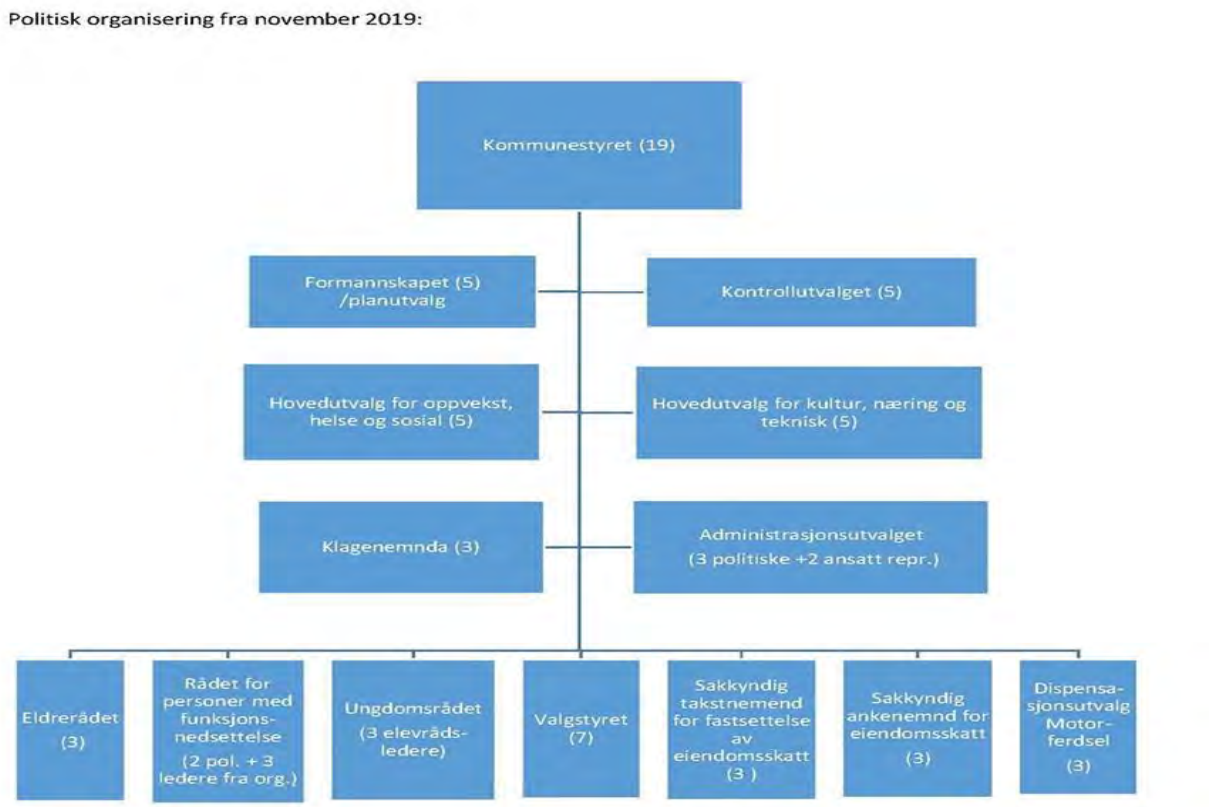
2 BAKGRUNNSOPPLYSNINGER

2.1 Myndighetsfordeling og organisering i oppvekstsektoren

Kommunestyret er politisk skoleeier og barnehageeier samt har det overordnede ansvaret for opplæringsvirksomheten i kommunen. Hovedutvalget for oppvekst, helse og sosial har sin plassering som det høyeste politiske fagutvalget for oppvekstsektoren.

Den politiske organiseringen i Kautokeino kommune følger formannskapsmodellen og illustreres av figuren nedenfor:

Figur: Politisk organisering i Kautokeino kommune

Ansvaret for opplæringsvirksomheten
Det operative ansvaret for opplæringsvirksomheten i Kautokeino kommune skal igjennom delegert myndighet fra kommunestyret ivaretas av kommunedirektør og kommunalleder for enhet kultur og oppvekst.

Myndighet til å ivareta ansvaret for økonomi, personal og drift av den enkelte skole er delegert til rektor. Skolene i Kautokeino kommune er egne virksomheter, og rektor er virksomhetsleder.

De kommunale barnehagene har hver sin styrer som er daglig leder med personalansvar for sin barnehage og disse rapporterer til kommunens virksomhetsleder for barnehager.

Ansvaret for deler av myndighetsrollen og enkelte støttefunksjoner knyttet til opplæringsvirksomheten er også delegert til enhet kultur og oppvekst. Denne enheten har i tillegg ansvar for drift og utvikling av kommunens forsvarlige system i samarbeid med kommunedirektør og kommunalleder.

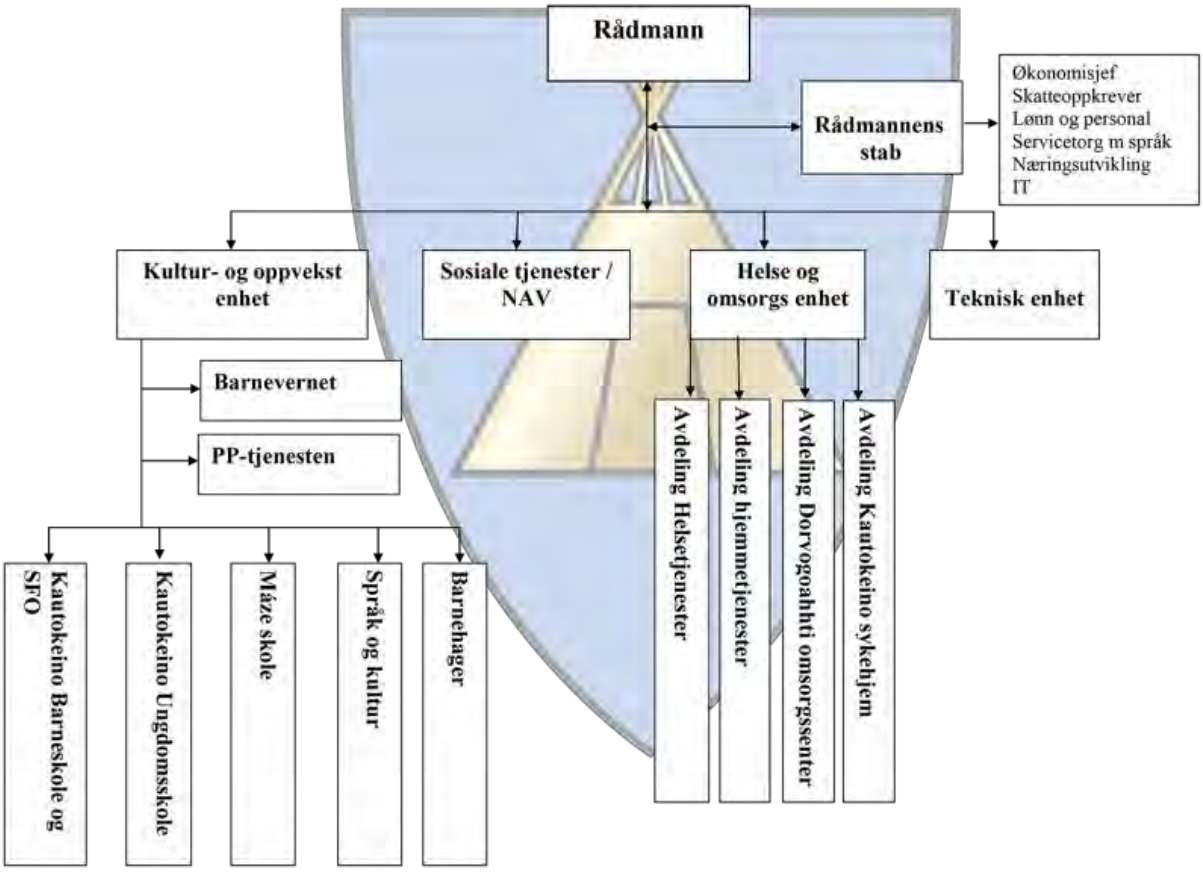
Administrasjonen i Kautokeino kommune er organisert etter en modell som består av et kommunedirektør-nivå med stab. Under dette nivået ligger fire administrative enheter; teknisk, helse og omsorg, sosiale tjenester og NAV, samt kultur og oppvekst.

Lederne for enhetene og leder for kommunedirektørens stab bærer stillingstittelen kommunalleder, og har delegerte fullmakter innenfor egne fagområder. I tillegg til kommunedirektøren utgjør de ovennevnte kommunallederne kommunedirektørens ledergruppe.

Om enhet kultur og oppvekst
Enhet kultur og oppvekst er administrativ skoleeier og barnehageeier som består av skole- og barnehageavdeling med virksomhetsleder for barnehager, i tillegg til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), voksenopplæring, barnevern, og språk- og kultur avdeling.

Kommunens administrative organisering illustreres av figuren nedenfor:

Figur: Administrativ organisering - Kautokeino kommune[3]

2.2 Om grunnskolen og barnehagene i Kautokeino

Grunnskolen i Kautokeino kommune hadde i skoleåret 2020/2021 rundt 360 elever fordelt på skolene Kautokeino barneskole, Kautokeino ungdomsskole og Máze skole. De siste tre årene har elevtallet vært noe økende. Antall årsverk lærere har vært stabilt i perioden. Kommunen har status som samisk språkforvaltningskommune, og i skoleåret 2020/2021 hadde 97 % av elevene i grunnskolen samisk som førstespråk.

Barnehagene i Kautokeino kommune hadde i barnehageåret 2020/2021 til sammen 106 registrerte kommunale barnehageplasser til barn mellom 0-6 år, fordelt på følgende barnehager; Gartnetluohkka, Máze, Gili og Beazedievvá barnehage. De siste 20 årene har barnehagevirksomheten i kommunen vært igjennom en stor utvikling, og det jobbes målrettet og fagintensivt med å optimalisere dette lovpålagte tilbudet.

[3] https://www.kautokeino.kommune.no/politikk-og-administrasjon/organisasjon-og-adminstrasjon/organisasjonskart-for-administrasjonen/

2.3 Kvalitetssystem

Kvalitetssystem, kvalitetsarbeid, internkontroll og avvikshåndtering er begrep som vi ofte møter i organisasjoner og virksomheter, både i privat og offentlig sektor. Det er ulike definisjoner knyttet til begrepene, men felles er at det handler om systematiske tiltak for å ha kontroll på at arbeid utføres i henhold til lover, regler og faglige standarder.

Et kvalitetssystem kan på mange måter sees på som et dokumentsystem som skal stå sentralt i internkontrollarbeidet i en virksomhet. Kvalitetssystemet skal være til hjelp for å overholde de mange krav som stilles i forskjellige regelverk og som en virksomhet må etterfølge.

Kommunenes Sentralforbund har laget et hefte om internkontroll i kommunesektoren; «*Rådmannens internkontroll -hvordan få orden i eget hus?*». Her finner vi følgende:

Administrasjonssjefens internkontroll er en viktig del av egenkontrollen og er med på å sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen, at lover og regler etterleves og at uønskede hendelser unngås. I sum betyr dette at kommunene har ansvar for å holde orden i eget hus. God internkontroll er viktig både for folkevalgt og administrativ styring. Utviklingen av internkontroll skjer kontinuerlig, og prosessen vil være ulik og tilpasset hver enkelt kommune. Internkontroll er fellesnevneren på de systematiske tiltakene som skal sikre at virksomheten planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende regelverkskrav. Krav om internkontroll finnes på en rekke områder, for eksempel etter HMS-lovgivingen, helse- og omsorgslovgivningen, barnevernloven og etter lovgivning om personvern og informasjonssikkerhet.

I denne undersøkelsen har revisjonen rettet fokuset mot de krav til kvalitetssystem og internkontroll som skolene og barnehagene må oppfylle jf. opplæringsloven og barnehagelovens bestemmelser. Det vil si de dokumenter, tiltak, planer, systemer og rutiner som skolene og barnehagene må ha på plass i det kontinuerlige arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Kommunen som skoleeier og barnehageeier har et overordnet ansvar for at skolene og barnehagene oppfyller lovens plikter og krav.

I Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler (Helsedirektoratet 2014, IS-2073), bekreftes forskriftens § 12, vedrørende psykososiale forhold som sier at; «*Virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold*» og at forskriften sammen med barnehageloven og opplæringslovens bestemmelser skal sikre at virksomhetene i sitt arbeid ivaretar barnas rettigheter knyttet til psykososiale forhold.

Revisjonen har fra kommunen, i forbindelse med denne undersøkelsen, blant annet fått forelagt;

- Kautokeino kommunes *Kvalitetssikringssystem-Skoleeiers forsvarlige system*
- *Virksomhetsplan for enhet kultur og oppvekst*
- *Kvalitetsårshjul-planlegging, gjennomføring av tiltak, måling, vurdering og forbedring*
- *Kommuneplanens samfunnsdel*
- *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø og Handlingsplan mot mobbing i Kautokeinobarnehagene*, som er plandokumenter som skal følges av skolene og barnehagene
- samt *Etiske retningslinjer-Kautokeino kommune*.

Revisjonen har også fått forelagt beredskapsplaner og ordensreglement for skoler og barnehage, samt *Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune* for skoleårene 2019/2020 og 2020/2021, som er utarbeidet av administrativ skoleeier i samarbeid med skolene.

Tilstandsrapporten

Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune blir hvert år lagt fram for kommunestyret. Nedenfor gjengis det som administrativ skoleeier (skoleadministrasjonen) legger i arbeidet med denne rapporten:

Med bakgrunn i opplæringslovens § 13, siste ledd, så skal kommunalleder årlig utarbeide en tilstandsrapport som gir en samlet vurdering av tilstand og utvikling i Kautokeinoskolen innenfor definerte områder.

§ 13-10 Ansvarsomfang

(...) Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

Formålet med tilstandsrapporten er:

1. Gi en beskrivelse av status på opplæringen i kommunen knyttet til læringsresultat, læringsmiljø, standpunkt- og eksamensresultater og andre definerte politiske områder.
2. Gi skoleeier et grunnlag for styring av opplæringen i kommunen.
3. Gi en beskrivelse av skoleeiers prioriterte innsatser for å videreutvikle kvalitet i opplæringen.

Innholdet i tilstandsrapporten skal:

- Analysere skolens resultater i lys av lokale forhold og forutsetninger
- Gi gode og utfyllende vurderinger av skolens resultater
- Framstille kunnskapsgrunnlaget og informasjon på en lettfattelig og forståelig måte
- Formulere mål og tiltak som er fundert i lokale forhold og forutsetninger
- Konkretisere og prioritere tiltak

Kunnskapsgrunnlaget i tilstandsrapporten hentes blant annet fra:

- Ressursdata fra grunnskolens informasjonssystem
- Resultater fra nasjonale prøver
- Resultater fra standpunkt/eksamen
- Resultater fra elevundersøkelsen
- Tall knyttet til resultater og ressursbruk innen spesialundervisning

Politisk behandling av tilstandsrapporten foregår i følgende rekkefølge:

1. Hovedutvalg for oppvekst, helse og sosial
2. Formannskapet
3. Kommunestyret

I forbindelse med kommunestyrets behandling av *Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune 2019/2020*, den 17.12.2020, sak 69/20, ble det blant annet fra skoleadministrasjonen rapportert om følgende lokale mål for arbeidet mot mobbing eller annen krenkende adferd:

«Alle grunnskoler i Kautokeino kommune skal være mobbefrie skoler. Alle skolene skal ha fokus på helse og trivsel, der skolens voksne skal fungere som gode rollemodeller for elever. Sentralt i skolens forebyggende arbeid mot mobbing er tydelig klasseledelse, fadderordning for barneskolens elever, temadager om sosiallæring, fokus på overganger mellom barnehage – barneskole, barneskole – ungdomsskole».

Utdanningsdirektoratets veileder *Arbeid mot mobbing* (2010), peker på følgende grunnleggende faktorer som bidrar til et godt læringsmiljø, som igjen forebygger mobbing:

- God ledelse, organisasjon og kultur for læring på skolen
- Lærerens evne til å lede klasser og grupper
- Positive relasjoner mellom lærer og elev
- Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene
- Godt samarbeid mellom skole og hjem

Det har derfor vært relevant i forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen å se på noen av resultatene for Kautokeino kommune i den årlige nasjonale elevundersøkelsen som gjennomføres i regi av Utdanningsdirektoratet. Dette er gjort ved å bearbeide utdrag fra resultater relatert til læringsmiljø og for andelen av de som svarte at de opplever mobbing på skolen. Revisjonen har gjennomgått noen utvalgte tall for perioden som omfatter skoleårene mellom 2017/2018 og 2020/2021. Noen av resultatene er også blitt sammenlignet mot fylkesnivå og nasjonalt nivå. Tallene er hentet fra Utdanningsdirektoratet via udir.no og presenteres i neste punkt i denne rapporten.

2.4 Den årlige nasjonale elevundersøkelsen

Hvert år gjennomfører Utdanningsdirektoratet den årlige nasjonale elevundersøkelsen for elever på 7. trinn og 10. trinn i grunnskolen. Deltakelsen i prosent for Kautokeino kommune sin del, har i løpet av de siste tre årene ligget i gjennomsnitt på henholdsvis rundt 78% for 7. trinn og rundt 85% for 10. trinn. I undersøkelsen gir elevene sine subjektive svar i form av poengskår på hvordan de opplever læringsmiljøet ved sin skole og man får ut resultater på mobbing i form av prosent, ut ifra hvor mange som har svart at de blir *mobbet 2-3 ganger i måneden eller oftere*. Det er også en delskår i undersøkelsen med prosentandel for de som svarer at de er blitt *mobbet av andre elever de siste månedene, mobbet av voksne på skolen de siste månedene*, samt er blitt *mobbet digitalt de siste månedene*. Resultatene innad i kommunen kan variere fra skole til skole.

Skolestrukturen for grunnskolen i Kautokeino kommune var fram til og med skoleåret 2020/2021 bygd opp rundt tre separate virksomheter/skoler, der to av disse kan regnes for å være i størrelsesorden fådelte skoler. Revisjonen kan derfor ikke presentere alle tall fra den årlige nasjonale elevundersøkelsen, dette gjelder spesielt tallene knyttet til mobbing ved de enkelte skolene. Antallet som svarer at de opplever mobbing kan for enkelte skoleår og på noen års-trinn ligge under publiseringsgrensen. Skolene har likevel på sin side en konfidensiell tilgang til alle resultatene og erkjenner at det eksisterer en mobbeproblematikk i Kautokeinoskolen. Det vises i tilstandsrapporter til negative perioder de senere årene både på 7. og 10. trinn i grunnskolen, og tallene framgår av resultater for skolene presentert for kommunen samlet sett.

Utdanningsdirektoratets årlige nasjonale elevundersøkelse måler elevenes opplevelser med skolen på viktige og sentrale områder som skal fremme et trygt og godt skolemiljø. Revisjonen har derfor i forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen behandlet et sett med resultater for Kautokeinoskolens arbeid med *Læringsmiljø*, som igjen forebygger mobbing og krenkelser.

Revisjonen har blant annet fulgt resultatene for elevene på 10. trinn (2005-årskullet) ved grunnskolen i Kautokeino kommune, skoleåret 2020/2021, og videre sammenlignet disse resultatene med hva de samme elevene svarte i skoleåret 2017/2018, da de var elever på 7. trinn. Tallene viser at skolen jevnt over fikk lavere score fra disse elevene på alle indikatorene knyttet til læringsmiljø i skoleåret 2020/2021, i forhold til resultatene i undersøkelsen for de samme elevene da de gikk i 7. trinn skoleåret 2017/2018.

Elevene ble spurt om deres opplevelser med skolen knyttet til følgende indikatorer:

Læringskultur
Elevdemokrati og medvirkning
Faglig utfordring
Felles regler
Trivsel
Mestring
Støtte fra lærerne
Motivasjon
Vurdering for læring
Støtte hjemmefra

Det var kun én indikator, *faglig utfordring*, som hadde positiv oppgang i score når det gjelder 2005-årskullet i perioden fra 7. til 10. trinn. Videre viser tallene for 2005-årskullet at det i perioden var en betydelig nedgang i score på indikatorene *Elevdemokrati og medvirkning*, *Trivsel*, *Motivasjon* og *Vurdering for læring*. Revisjonen har ikke analysert og vurdert resultatene videre, men legger til at ved skoleåret 2020/2021 var Corona-pandemien blitt et faktum som både lærere, elever og foreldre/foresatte i grunnskolen har vært nødt til å forholde seg til.

Selv om resultatene for disse elevenes opplevelser knyttet til indikatorene viser en fallende trend i perioden fra mellomtrinnet til ungdomstrinnet, så viser tallene likevel at 10. trinn ved grunnskolen i Kautokeino kommune, skoleåret 2020/2021, ved de fleste indikatorene, bortsett fra to, ligger over fylkesnivå og nasjonalt nivå. Revisjonen merker seg at resultatene for de to indikatorene *trivsel* og *motivasjon* ligger kun 0,1 scorepoeng under fylkesnivå og nasjonalt nivå.

Videre framgår det av resultatene fra den årlige nasjonale elevundersøkelsen[4] at de som var elever på 7. trinn i skoleåret 2019/2020 hadde bedre opplevelser av skolen på alle indikatorer, bortsett fra en indikator, sammenlignet med dem som var elever på 7. trinn i skoleåret 2020/2021. Det var en betydelig nedgang i score på indikatorene *Læringskultur*, *Elevdemokrati og medvirkning*, *Trivsel*, *Motivasjon* og *Vurdering for læring*. Resultatene for 7. trinn i skoleåret 2019/2020 var også på alle indikatorer likt eller over fylkesnivå og nasjonalt nivå, mens for 7. trinn i skoleåret 2020/2021, var det kun indikatoren S*tøtte hjemme fra* som var uendret og i tillegg likt med fylkesnivå og nasjonalt nivå.

[4] Den nasjonale elevundersøkelsen skal gjennomføres hvert år ved alle grunnskolene i Norge. Les mer om resultatene for grunnskolen i Kautokeino kommune på Elevundersøkelsen 7. trinn og 10. trinn – deltakelse (udir.no)

2.5 Utvalgte skoler og barnehage til nærmere undersøkelse

For å vurdere hvordan skolene og barnehagene i Kautokeino kommune arbeider med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing, har revisjonen foretatt en nærmere undersøkelse av skolene Kautokeino ungdomsskole og Máze skole, i tillegg til Beazedievvá barnehage som er den største kommunale barnehagen i kommunen.

Undersøkelsen har dermed omfattet både grunnskolen (1. – 10. trinn) og barnehagenivået i Kautokeino kommune. Med dette utvalget lagt til grunn har revisjonen undersøkt forhold som berører om lag 120 elever og 45 barnehagebarn i Kautokeino kommune.

Undersøkelsestidspunktet for selve datainnsamlingen har vært skoleåret/barnehageåret 2020/2021.

Skoleledelse, lærere, elever, elevrådsmedlemmer og foreldrerepresentanter i FAU ved skolene har i forbindelse med dette prosjektet levert viktig dokumentasjon og informasjon til revisjonen. Ved Beazedievvá barnehage har styrer, pedagogiske ledere og representanter fra personalgruppen stilt som informanter. Nedenfor følger en kort presentasjon av virksomhetene, med informasjon hentet fra udir.no og Kautokeino kommunes informanter.

2.5.1 Om Kautokeino ungdomsskole

Kautokeino ungdomsskole var i skoleåret 2020/2021 en egen virksomhet/8-10 – skole med til sammen 100 elever. 95 elever hadde samisk som 1. språk, mens det var 5 elever som hadde samisk som 2. språk. De siste tre årene har det ved skolen i gjennomsnitt vært rundt seks lærere med funksjon som kontaktlærer, antall lærerårsverk har ligget på rundt mellom 16 til 18. Lærertettheten i ordinær undervisning har de siste tre årene utgjort 12 elever per lærer.

Andel undervisning ved skolen som blir gitt av personale med godkjent utdanning har vært noe fallende, og var i skoleåret 2020/2021 på 87,8 %.

Skolens visjon er:
«Vi kan - vi skal - og vi klarer det!»

2.5.2 Om Máze skole

Máze skole var i skoleåret 2020/2021 en 1-10 – nærskole med 19 elever. Alle elevene hadde samisk som 1. språk og undervisningen ble organisert i tre klasser etter trinnene; 1.-3., 6.-7. og 8.-10.

De siste tre årene har det ved skolen i gjennomsnitt vært rundt tre lærere med funksjon som kontaktlærer, antall lærerårsverk har ligget på rundt mellom 7 til 8. Lærertettheten i ordinær undervisning har de siste tre årene utgjort 4 elever per lærer.

Andel undervisning ved skolen som blir gitt av personale med godkjent utdanning var i skoleåret 2020/2021 på 100 %.

Skolen følger kommunens vedtatte visjon som er:
«Kautokeino – Veiviseren i Sápmi»

2.5.3 Om Beazedievvá barnehage

Beazedievvá barnehage hadde i barnehageåret 2020/2021, 46 plasser til barn mellom 0-6 år. Grunnbemanningen var på 10 ansatte, pluss 3 ekstraressurser. Samisk er hovedspråket og barnehagen bygger sin pedagogikk på samisk barneoppdragelse. Sentralt står samisk språk, kultur, tradisjoner, arbeid og gjøremål. Barnehagen, vektlegger spesielt arbeid for den enkelte barns språkutvikling, og at alle barn skal få mange og gode naturopplevelser.

3 HVORDAN ARBEIDER SKOLENE I KAUTOKEINO KOMMUNE MED Å FOREBYGGE, AVDEKKE OG BEKJEMPE MOBBING?

Revisjonen har på bakgrunn av forelagt dokumentasjon og informasjon gjeldende for skoleåret 2020/2021, undersøkt hvordan skoleledelse og lærere ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole arbeider med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Revisjonskriteriene i neste punkt 3.1 er ved gjennomføringen av undersøkelsen blitt holdt opp mot et samlet datagrunnlag som har vært tilgjengelig for revisjonen og danner basis for de vurderinger og konklusjoner som trekkes.

3.1 Revisjonskriterier

- Rektor skal sørge for at skolen har systemer og rutiner som forebygger mobbing og at alle som arbeider på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

- Rektor skal sørge for at alle som arbeider på skolen, griper inn mot krenking som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig

- Rektor skal ha etablert en bestemt framgangsmåte for saksgang og håndtering av tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

- Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

- Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak

- Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, straks varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever

- Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler direkte til skoleeieren dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en i skoleledelsen, har krenket en eller flere elever

- Rektor skal varsle skoleeieren straks det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever

- Rektor skal sikre at det blir igangsatt nærmere undersøkelser i alle saker hvor det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

- Rektor skal sørge for at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt

- Rektor skal sørge for at skolen utarbeider en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak
- Rektor skal sørge for at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen
- Rektor skal sørge for at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen
- Rektor skal sørge for at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker
- Skolen skal informere elever og foreldre/foresatte, om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten
- Rektor skal sørge for at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten
- Rektor skal sørge for at skolens arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø blir evaluert
- Rektor skal sørge for at skolen endrer praksis dersom det er nødvendig

3.2 Data og revisors vurderinger

Rektor skal sørge for at skolen har systemer og rutiner som forebygger mobbing og at alle som arbeider på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at hun har lang erfaring på området igjennom å ha jobbet mange år i skolen. Hun er som skoleleder tydelig i sin kommunikasjon til både foreldre/foresatte, elever og ansatte på at mobbing og krenkende adferd ikke aksepteres ved deres skole. Denne nulltoleransen forsøker hun blant annet å få fram i formelle møter med de ansatte og i forbindelse med møter i skole-hjem – samarbeidet. Viktigheten og ansvaret for å følge med tas også opp i medarbeidersamtaler og blir adressert til hver enkelt ansatt.

Rektor sier hun orienterer de ansatte om muligheter for å øke sine kunnskaper og ferdigheter gjennom tilgjengelige kurs og seminarer som er relevant for området, samt at det gjennomføres forskjellige kompetansetiltak i regi av skolen. Hun sier at opplæringsloven kapittel 9 A er gjennomgått med de ansatte i ulike sammenhenger slik at lovgrunnlaget skal være kjent for alle, men at det nok sikkert er variasjoner i kunnskapsnivået mellom lærerne.

Rektor sier videre at ingen skal oppleve eller godta krenkelser, og viser til at hun holder en klar tale for alle ved skolestart hver høst for å tydeliggjøre hva hun mener. Hun bekrefter sin kunnskap rundt det subjektive aspektet knyttet til mobbeproblematikk. De ansatte skal i ulike sammenhenger ha fått opplæring i at det er hvert enkelt menneskes opplevelse som skal

legges til grunn i vurderingen om man føler seg krenket, såret, eller over tid opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Slik uønsket adferd skal ifølge rektor slås ned på umiddelbart og stoppes.

Rektor forteller at hun og de ansatte er bevisste på at elevene er forskjellige og at de er oppmerksomme på sårbare elever, samt at de har sårbare elever ved Kautokeino ungdomsskole som de må følge spesielt med på. Jobben med å følge med elevene i det daglige skjer på mange måter. Skolen har inspeksjonsrutiner etter fastsatt plan der man til enhver tid følger opp om det er tilstrekkelig antall voksenpersoner som følger med elevene. Uteinspeksjonen skal dekke alle områder av skoleanlegget hvor elevene oppholder seg i friminuttene.

Rektor og lærerkollegiet gjennomfører jevnlige møter der blant annet tema trygt og godt skolemiljø og arbeidet knyttet til håndtering av mobbeproblematikk er oppe til behandling. Det gjennomføres møter på hvert trinn der teamene møtes ukentlig. Skolen jobber aktivt etter PA-modellen[5] som blant annet består av arbeid med og analyse av læringsmiljø og trivsel. Skolen har i tillegg et spesialpedagogisk team bestående av enkeltlærere og der undervisningsinspektør er koordinator for arbeidet.

Et prioritert fokusområde i skoleåret 2020/2021 har vært bevisstgjøring rundt digital mobbing. Dette er et område hvor det kan oppstå utfordringer for skolen med hensyn til å følge med alt som skjer mellom elever på digitale flater, samt at det er utfordringer knyttet til skjult mobbing. Her kan det gjerne tilføres flere verktøy som skolen kan nyttiggjøre seg av. Politiet har vært på besøk ved skolen og orientert om nettvett.

Et annet fokusområde og tema ved skolen er å jobbe med begrepet vennskap. Dette har foregått i ulike sammenhenger og er en del av tiltakene i det forebyggende arbeidet mot mobbing og krenkelser. Rektor jobber for at Kautokeino ungdomsskole skal være en «vi-skole». Kautokeino kommune har i tett samarbeid med rektorer og resurspersoner utarbeidet en *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Denne planen skal være en veileder for alle som jobber med elever i grunnskolen. På planleggingsdager, fellesmøter og personalmøter blir denne planen gjennomgått og vurdert opp mot erfaringer som de ansatte gjør i hverdagen. Planen beskriver hva en skal følge med på i elevenes psykososiale miljø og gir definisjoner av begrepene mobbing og krenkelser. I tillegg til de formelle møtene ved skolen, har rektor uformelle samtaler og daglig kontakt med de ansatte om forhold som angår det å følge med om mobbing og krenkende adferd foregår. Det er også en tett kommunikasjon mellom undervisningsinspektør, kontaktlærere og rektor.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Informantene i fokusgruppen med seks lærere ved skolen bekrefter overfor revisjonen at de har en *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. De viser også til kunnskap om opplæringsloven kapittel 9A og aktivitetsplikten. De forteller at det de gjør i friminuttene med gode inspeksjonsrutiner er viktig når de følger med elevene i det daglige. Ved Kautokeino ungdomsskole er det for eksempel alltid to inspeksjonslærere på vakt i de korte friminuttene. De opplever at de har klare retningslinjer og at det følges opp at det til enhver tid er tilstrekkelig antall voksenpersoner tilgjengelig til å utføre daglig inspeksjon. Det utføres inspeksjon etter vedtatt plan og det gjøres observasjoner både inne i skolebygget og på uteområdene. De sier de fanger opp mye, noe som gir en trygghet for at man har oversikt.

[5] PA står for pedagogisk analyse. Tidligere kalt LP-Modellen.

En av informantene forteller at før første time om morgenen foretar undervisningsinspektør ved skolen en inspeksjonsrunde og prater med elevene på korridoren, som en del av rutine for oppstart av skoledagen. Undervisningsinspektøren og de andre lærerne kjenner elevene godt. En annen av informantene føyer til at de har for vane å minne hverandre på dersom noen i en til tider travel arbeidshverdag glemmer at de har inspeksjon. Dette bekreftes også av de andre informantene i fokusgruppen. De deler også at de opplever at de er trygge på hverandre og at de har en kultur som er preget av nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd. Dette er et utgangspunkt som også rektor er tydelig på når hun leder de ansatte i arbeidet med mobbeproblematikk.

Informantene er samstemte om at arbeid mot mobbing begynner med forebyggende arbeid. Det starter opp i klassen med involvering av elever og foreldre/foresatte. Det utarbeides klasseregler ved skolestart. Man prioriterer høyt å sette standard tidlig i skoleåret og bruker ekstra tid på å snakke med elevene om hvordan man skal oppføre seg mot hverandre og hva som er greit og ikke greit. De mener rektor tar ansvar og tar mobbing på alvor. Hun har en klar tale til alle ved skolestart hvert år der spesielt skolens holdning og nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd blir presisert. Skolens nulltoleranse for mobbing tas også opp i samtaler med foreldre/foresatte i formelle møter. Elevsamtaler gjennomføres minimum to ganger i året.

Informantene sier videre at skjult mobbing og digital mobbing er en utfordring. Saker som har oppstått på fritida kan eskalere på skolen. Det kan være vanskelig for lærerne å følge med det som skjer på sosiale medier og som i neste omgang kan prege relasjonene mellom elevene i skoletida.

Det jobbes også med avklaring av begreper med elevene. En av informantene opplever at det kan oppstå språklige misforståelser eller ulike begrepsoppfatninger ettersom det er noe forskjell mellom samisk og norsk med hensyn til innhold i begrepene mobbing/krenkende adferd.

Alle i fokusgruppen viser til kunnskap om det subjektive aspektet ved mobbeproblematikk. De sier det subjektive er viktig og står sentralt, det vil si at lærerne følger med på hvordan den enkelte elev opplever sitt skolemiljø. De forteller at det er viktig å jobbe ut ifra hvordan den enkelte elev opplever sitt psykososiale miljø og at de som lærere må sette seg inn i dette. Det subjektive kan også være utfordrende. For eksempel kan ord og uttrykk som utveksles mellom mennesker oppfattes ulikt.

Lærerne i fokusgruppen kjenner også til hvilke elever de har som er særskilt sårbare og de sier de forsøker å legge forholdene til rette for dem, og de setter inn ekstra ressurser når man ser elever som er alene. Inspeksjon skjerpes når sårbare elever er alene. Det tas notater fra situasjoner og hendelser der de observerer og vurderer at relasjoner mellom elever ikke er gode. Det kan også oppstå gruppeutfordringer som må ordnes opp i og som omfattes av flere elever som må følges opp.

Lærerne i fokusgruppen ved Kautokeino ungdomsskole 2020/2021 forteller om ukentlige møter på trinnene der det deles erfaringer. Det gjennomføres PA-møter og det jobbes etter PA-modellen som blant annet kartlegger elevenes samspill og gir indikasjoner som er til god hjelp i arbeidet med å følge med elevenes psykososiale miljø. Informantene forteller at det gjennomføres årlige elevundersøkelser i regi av Utdanningsdirektoratet og resultatene for

trivsel og mobbing evalueres. Kollegiet tar i felleskap opp utfordringer og saker som må løses.
Lærerne opplever at de kommer tett på elevene, og presiserer at ungdomstrinnet (8. til 10. trinn) i Kautokeino er å regne som en fådelt skole. Med dette ligger også forholdene godt til rette med hensyn til å følge med. En lærer i fokusgruppen viser til en konkret sak der det ble observert at en elev var mye alene. Læreren tok da kontakt med rektor, og de lagde aktivitetsplan sammen med eleven og foreldre/foresatte med mål om å få vedkommende elev inkludert inn i skolemiljøet. Informantene bekrefter at inkludering er et fokusområde som har fått økt oppmerksomhet de senere årene.

Fokusgruppen er ikke spesielt kjent med kartleggingsverktøyet Spekter[6]. Noen av lærerne i fokusgruppen sier at de ikke har vært borti så mange konkrete mobbesaker som må registreres som 9A-sak. En lærer forteller at hun var med på å gjennomføre en elevundersøkelse for et par år siden som de lagde selv. Undersøkelsen ble bygget på metode relevant for det området de ville undersøke nærmere. Dette var et tiltak for å kartlegge og følge opp klassemiljøet etter en tid med utfordringer. Ellers bekrefter informantene at møtene på teamene hver onsdag er gode arenaer for å dele erfaringer fra det som observeres i det daglige.

En annen informant i fokusgruppen forteller at det gjennomføres sosiale turer hver høst. Særlig turen i 8. klasse oppleves som viktig. Her forsøker man å bygge relasjoner mellom lærere og elever i tillegg til at elevene knytter sosiale bånd. De erfarer at sosiale aktiviteter og samvær hvor man kommer tett på hverandre forebygger mobbing og reduserer risiko for utenforskap. En tredje informant legger til at det ved skolen jobbes strategisk med «relasjonsbygging i fredstid» mellom skole og hjem, noe som har vist seg å være til stor hjelp dersom en utfordrende situasjon skulle oppstå på et senere tidspunkt. Kommunikasjonen mellom skole og hjem blir framhevet som viktig og høyt prioritert. Her har kontaktlærerne en sentral rolle som bindeledd.

Videre forteller en informant at det jobbes mye i klassene med tematikken rundt at det er lov å være annerledes. At det er lov å være annerledes er en del av mottoet i det holdningsskapende arbeidet. Informantene forteller om innføring av tverretatlig team med politi og helse som kan involveres ved behov. Skolen har digital mobbing som et viktig fokusområde for tiden og Nettvett er blitt tatt inn som en del av undervisningen. Kautokeino kommune har også to psykologer som gir et lavterskeltilbud til barn og unge. Lærerne sier at dette er en del av det forebyggende arbeidet og kan bidra positivt til elevene. Fokusgruppen bekrefter overfor revisjonen at det er satt av fast tid hver uke ved skolen hvor elever kan gå til psykolog. Skolen har også et kontor der elevene kan avtale time med helsesøster ved behov.

<u>Status for lovpålagte rådsorgan ved Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:</u>

- Elevrådet, SMU/SU[7] og FAU[8] ble konstituert og formelt valgt etter skolestart og har oversendt bekreftelser til revisjonen på gjennomførte møter der blant annet saker relevant for elevenes skolemiljø og opplæringsloven kapittel 9 A har vært til behandling. Herunder også kategorien saker av viktighet, forelagt av skolen ved rektor.

[6] Kartleggingsverktøy som undersøker det psykososiale skolemiljøet og elevenes relasjoner
[7] Skolemiljøutvalg/Samarbeidsutvalg
[8] Foreldrearbeidsutvalg

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at hun har jobbet mange år i skolesektoren og at hun som skoleleder er tydelig i møte med både ansatte, elever og foreldre/foresatte på at mobbing og krenkende adferd ikke aksepteres ved Máze skole. Hun sier videre at skolen er en fådelt 1-10 – skole med opp mot om lag 20 elever i gjennomsnitt de senere år. For skoleåret 2020/2021 består pedagogisk personell av seks lærere (to ufaglærte og fire med lærerutdanning) i tillegg til rektor.

Alle ansatte og elever kjenner hverandre godt og rektor vurderer at de har er et oversiktlig skolemiljø med hensyn til å etterleve delplikten å følge med. Internt på skolen har rektor ledet flere arbeidsmøter i skoleåret 2020/2021, der tema har vært trygt og godt skolemiljø etter opplæringsloven kapittel 9 A. Rektor sier at lærerne har i ulike sammenhenger og i formelle møter på skolen også hatt spesiell gjennomgang av Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. De har jobbet med forståelsen av hva det innebærer å arbeide i henhold til aktivitetsplikten.

Rektor sier hun jobber for at Máze skole skal være en «vi-skole» med ansatte som har lik praksis på områder der det kreves. Hun prioriterer å gi ekstra faglig oppfølgning og støtte til de ufaglærte i personalet eller dersom de selv ser behov for det. Rektor legger stor vekt på at *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* representerer retningslinjer som skal følges, i tillegg til at planen skal være et verktøy på området for alle som jobber i grunnskolen i Kautokeino kommune. Handlingsplanen er under implementering på Máze skole. De har hatt gode prosesser i kollegiet der alle har blitt involvert i å løse øvingsoppgaver relevant for handlingsplanen og aktivitetsplikten.

De har gjennomført gruppearbeid der hver gruppe har fått sin del av handlingsplanen å jobbe med. Gruppene presenterte sitt arbeid i plenum med påfølgende faglige diskusjoner og vurderinger med kobling til egen arbeidshverdag. Sentralt har vært både å kartlegge hva man er gode på i dag i tillegg til å finne ut hvor det er rom for forbedringer og øket opplæring sett mot de krav som stilles i lovverk og kommunal handlingsplan.

Rektor sier at de i felleskap har diskutert moralske og juridiske plikter knyttet til det å følge med på, og fremme elevenes skolemiljø samt hvordan de skal jobbe forebyggende ved skolen. Hun følger med på om de ansatte er årvåkne med å for eksempel følge med elevene, høre og se hver enkelt elev, om de ansatte stopper og prater med elevene i det daglige osv. Rektor har tett dialog med kontaktlærerne som er bindeledd mellom skolen og hjemmet.

Skolen har et prinsipp om at problemer skal løses på lavest mulig nivå. Det betyr at skolens sosiallærer ofte har informasjon om saker som har oppstått, men er blitt løst av de ansatte ved inngripen. Praksis skal likevel alltid være å holde rektor orientert. Dersom saker er av en karakter som krever formell behandling så skal det registreres en 9A-sak på forholdet og det skal utarbeides krenkeskjemaer som skal leveres til rektor.

Dersom foreldre/foresatte ringer til skolen og er bekymret eller har mistanke om uønsket adferd blant elevene, så følger personalet ekstra godt med og har forsterket inspeksjon basert på de meldinger som kommer inn. Rektor sier de følger godt med de yngste elevene da de gjerne er noe mer usikker enn de litt eldre elevene. Skolen vektlegger å skape trygghet når de tar imot de yngste elevene og har en egen oppfølging av disse de første årene som ny ved skolen. Rektor sier også at de har elever på skolen som kan være særskilt sårbare. Rektor og personalet følger godt med på disse elevene da de har ekstra behov for støtte og veiledning

Rektor sier videre at inspeksjonsrutinene står sentralt i det å følge med elevene. Hun opplever det som positivt at de er en liten skole ved at arbeidet med å gjøre observasjoner til en viss grad er noe enklere sammenlignet med større skoler. Hun sier at skolegården også er veldig oversiktlig med et fåtall elever ute i friminuttene og at det ikke er så mange usikre områder rundt skoleanlegget. Det er iverksatt systemer og rutiner som sikrer en god uteinspeksjon.

Inspeksjonsrutiner organiseres etter et system som heter *Min timeplan*, rektor organiserer oppsett av planen og påser at det alltid er tilstrekkelig med voksenpersoner på vakt i friminuttene. Rektor har inntrykk av at de ansatte minner hverandre på om inspeksjon og at samarbeidet oppleves i hovedsak som godt. Rektor tar også selv «rundvandring» ved skolen ved å besøke klassene og følge med uteområdet. Da følger hun blant annet med på samspillet mellom elevene. Som tiltak for å forebygge støy, unødig tidsbruk og uønskede situasjoner i forbindelse med friminuttene, har rektor bestemt en framgangsmåte ved å holde inngangene avskilt mellom småtrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Elevene skal også oppholde seg i egne soner etter hvilket trinn de går på. Rektor sier de også følger med elevenes psykososiale miljø ved å følge opp den årlige nasjonale elevundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet, med gjennomgang av resultatene i personalet. Her får skolen en del informasjon som brukes til styring av virksomheten.

Rektor er trygg på at de ansatte vet hva da skal gjøre når de følger med og at de er satt i stand til å følge med alle elevene. Hun nevner at naturlige måter å følge med på kan være uformelle samtaler med hver enkelt elev eller sammen med elevgrupper i tillegg til å komme tett på elevene i hverdagen. Rektor viser til kunnskap om det subjektive aspektet knyttet til mobbeproblematikk. Hun sier at hun har kommunisert til de ansatte at det er hver enkelt elevs opplevelse og følelser som skal legges til grunn når man går inn i en mulig krenkesituasjon og må foreta vurderinger. Sentralt videre står skolens nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd. Rektor sier det skal reageres straks dersom man observerer at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene i fokusgruppen med to lærere bekrefter sammenfallende at ved Máze skole kommer de ansatte veldig tett på hver enkelt elev og man blir veldig godt kjent med hverandre i løpet av et skoleår. Det betyr at voksentetthet og god oversikt over elevene kjennetegner hverdagen i stor grad. Informantene er enige i at dette gir et godt utgangspunkt når de som lærere skal etterleve delplikten å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. De forteller at når de følger med så legger de andre ting til side og prioriterer elevene alltid først.

Informantene har et inntrykk av at rektor ved Máze skole prioriterer at de ansatte får opplæring i aktivitetsplikten og veiledning ved behov i hvordan man skal jobbe for et trygt og godt skolemiljø. De bekrefter at de igjennom ulike arbeidsprosesser har jobbet med innholdet i Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Denne planen skal være retningsgivende for arbeidet med å fremme det psykososiale miljøet for elevene ved skolen. De forteller at de har gjennomgått planen kapittelvis med oppgaveløsning, faglig diskusjon, øvelse og fremføring i plenum. De har jobbet i grupper og sentralt i dette arbeidet står aktivitetsplikten og delpliktene.

Informantene sier de er trygge på hva de skal følge med på og se etter når de følger med elevene i daglige. De drøfter i kollegiet dersom det oppstår hendelser og hvordan man skal løse ulike situasjoner eller saker. De viser videre til en felles holdning knyttet til viktigheten av å lytte til elevene og se elevene i forbindelse med observasjon av klassemiljøet og ved inspeksjon i friminuttene. Informantene forstår det subjektive aspektet knyttet til

mobbeproblematikk. De svarer sammenfallende med at tydelighet og respekt i møte elevene, samt at hver enkelt elev føler at de blir sett og hørt i interaksjonen med voksenpersoner, er grunnsteiner for å lykkes i arbeidet med skolemiljøet. De opplever også at relasjonene de bygger med elevene i det daglige gir et fortrinn med hensyn til å følge med.

Informantene forteller videre at de er oppmerksomme på særskilt sårbare elever og bekrefter at de har elever som de gir ekstra støtte til. De følger med elever som kan være usikre og som trenger forsterket oppfølging. De sier de er oppmerksomme på at mennesker er ulike og har forskjellige behov.

En av informantene opplyser at skolen også har jobbet med innholdet i aktivitetsplikten og opplæringsloven kapittel 9 A da lovendringen trådte i kraft høsten 2017. Arbeidet ble organisert i felles personalmøter blant annet ved skolestart og i forbindelse med planleggingsdager. Det ble gjennomgått hva som vektlegges i lovverket og hvordan skolen må forholde seg med hensyn til etterlevelse. Informanten er tydelig på at aktivitetsplikten gjelder for alle ansatte. Senere har skolen i 2020/2021 jobbet videre med aktivitetsplikten i praksis med oppgaver og eksempler fra hverdagen koblet opp mot forståelse av lovverket. Hele staben har vært involvert og rektor har på den måten videreført arbeidet med å sette trygt og godt skolemiljø på dagsorden.

Informantene forteller at de har et inntrykk av at aktivitetsplikten nå er løftet opp i lærerkollegiet, men at de ikke kan svare fullt ut for de andre kollegaene med hensyn til etterlevelse, kunnskap og ferdigheter. De medgir imidlertid at alle kan være tjent med å jobbe videre med bruken av handlingsplanen i praksis. Skolen har også noen ufaglærte som rektor gir ekstra støtte til. En informant sier det med fordel kunne vært enda mere kollegaveiledning i formelle former ved skolen.

Videre bekrefter informantene at det ellers også blir gitt informasjon til foreldregruppen om elevenes rettigheter og om skolens plikter etter opplæringsloven kapittel 9 A. På punktet skole-hjem – samarbeid mener imidlertid informantene at skolen har utfordringer med å få satt dette godt nok i system. De uttrykker at det er vanskelig å engasjere rådsorgan og foreldregruppen når det kommer til felles arbeid for skolemiljøet. Skolen involverer hjemmet og gir informasjon, men engasjementet fra foreldre/foresatte kunne vært mye større. De oppfatter at antall møter er lavt i FAU og SMU/SU. Informantene gir et felles uttrykk for at velfungerende rådsorgan i foreldregruppen ville gitt skolen ekstra drahjelp i arbeidet med nettopp å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Status for lovpålagte rådsorgan ved Máze skole 2020/2021:

- FAU ble konstituert og formelt valgt etter skolestart høst 2020, og har oversendt bekreftelser til revisjonen på gjennomførte møter der blant annet saker relevant for elevenes skolemiljø og opplæringsloven kapittel 9 A har vært til behandling. Herunder også kategorien saker av viktighet, forelagt av skolen ved rektor i forbindelse med konstituering.
- SMU/SU ble ikke konstituert og formelt valgt etter skolestart høst 2020, og har derfor ikke vært operativt i skoleåret 2020/2021. Rektor bekrefter med dokumentasjon overfor revisjonen at innkallelser per e-post ble sendt, men at det ikke lyktes for skolen å samle aktørene til konstituering av rådsorganet.
- Elevrådet ble ikke konstituert og formelt valgt etter skolestart høst 2020, og har derfor ikke vært operativt i skoleåret 2020/2021. Rektor uttaler overfor revisjonen at det ikke lyktes for skolen å få etablert kontaktlærer-funksjon for rådsorganet og at arbeidet med å få på plass elevrådet stoppet opp.

Revisjonen er blitt forelagt journal for aktivitet og referater fra avholdte møter i FAU skoleåret 2020/2021 ved Máze skole, og finner et utvalg som jobber aktivt med saker som angår elevenes skolehverdag. Ifølge det revisjonen er kjent med ble det avholdt fire møter igjennom skoleåret i tillegg til løpende aktivitet og behandling av henvendelser fra foreldregruppen. Et utdrag av aktiviteter og saker viser til følgende arbeid i utvalget;

- Oversendelse av varsel til kommunen om manglende svømmeopplæring
- FAU gir uttalelse til kommunen om skolerute 2020/2021 med presisering om at sosiale aktiviteter som høstturer og julefest kalenderføres
- Behandling av økonomiplanens kuttforslag med innvendinger fra FAU Máze skole
- FAU mottar sak fra rektor om at «elever banner når de sparker fotball» og leder ber om mer informasjon slik at saken kan behandles. FAU får ikke svar og saken blir av utvalget ved leder vurdert som løst fra skolens side, da det ikke følger med videre informasjon fra skolen i sakens anledning
- FAU-leder og nestleder arrangerer skøytekvelder for barn og voksne fra november til februar og Santa Lucia-tog som erstatning for avlyst julefest
- FAU påser at midler blir brukt på innkjøp av leker og diverse utstyr til elevene ved skolen
- Oversendelse av varsel til kommunen om manglende gatelys på skoleveien, FAU Máze skole venter på svar
- FAU gir uttalelse til forslag om at elever i Kautokeino skal pendle til Máze ett helt skoleår, utvalget er kritisk og viser blant annet til Barnekonvensjonen
- Oversendelse av varsel til rektor om manglende foreldre og elevmedvirkning

Revisjonens gjennomgang viser at møtereferater og uttalelser fra de som er representanter for foreldregruppen ved Máze skole bærer preg av noe misnøye med skolen som institusjon og til dels mistillit til hvordan skolens ledelse håndterer lovpålagte oppgaver. Revisjonen registrerer at foreldre/foresatte på den ene siden mener at det er lett å ta fysisk kontakt med rektor eller lærere for eksempel ved personlig oppmøte på skolen, men på den andre siden likevel ikke får tilstrekkelig informasjon forelagt gjennom formelle rådsorgan.

Det pekes mot manglende kommunikasjon og måtene informasjon blir gitt på, samt at det oppleves som vanskelig å få svar på skriftlige henvendelser som gjøres til skolen og kommunen. Revisjonen merker seg også at det har hendt at foreldre/foresatte selv har vært nødt til å etterlyse gjennomføring av elevsamtaler og foreldremøter klassevis. Det legges imidlertid til at også foreldregruppen sikkert kunne tatt initiativ til mer samarbeid.

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø

Skolene i Kautokeino kommune skal etter beslutning tatt på skoleeier-nivå ha ett planverk som skal stå sentralt og være en verktøykasse i arbeidet med elevenes skolemiljø og det er *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Handlingsplanen skal være rettesnor for å sikre en felles praksis og at skolenes arbeid med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing blir utført i tråd med bestemmelsene i opplæringsloven kapittel 9 A.

I intervju og samtaler med rektorer ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole for skoleåret 2020/2021, svarer begge rektorene at handlingsplanen er initiert på sektor-nivå og videre utarbeidet av kommunalleder for kultur og oppvekst i tett samarbeid med rektorer og ressurspersoner i Kautokeinoskolen. Av dette kan man slutte at rektorene har vært sentrale aktører i å fastsette hvilke bestemte framgangsmåter som skal gjelde i arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing i Kautokeinoskolen. De jobber nå med implementering av planen i skolene ved å gjøre den kjent blant alle ansatte, elever og

foreldre/foresatte. De svarer videre sammenfallende at det nok fremdeles er litt variasjon blant for eksempel lærerne knyttet til hvorvidt de har gjort seg kjent med handlingsplanen som en del av skolens systemer og rutiner. De har gjennomført prosesser i personalet som blant annet går på å adressere ansvaret for å følge skolens instruks for felles praksis og å sette seg godt inn i handlingsplanen. Revisjonen har mottatt dokumentasjon fra skolene i form av møteinnkallelser med agenda til lærerne og plenumspresentasjoner som viser dette.

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* gir i kapittel 1 *Definisjoner*, en forklaring av begrepet krenkende adferd som en fellesbetegnelse for alle former for adferd som tilsiktet eller utilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk, med videre definisjon *av krenkende ord, krenkende handlinger, mobbing som betyr at krenkelser utføres mot en eller flere personer med gjentatt hyppighet over en viss tidsperiode, diskriminering, trakassering, vold, rasisme, utestenging og uthenging*. Det subjektive aspektet knyttet til psykososiale forhold nevnes med en tydelig føring på at det er elevens subjektive opplevelse som skal legges til grunn i håndtering av skolemiljøsaker. Her framgår også at skolen har nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd og ikke aksepterer noen form for krenkelser.

Plikten til å følge med

Revisjonen har undersøkt i hvilken grad rektor følger opp at de ansatte følger med på elevenes skolemiljø og hvorvidt denne første delplikten i aktivitetsplikten oppfylles i praksis ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole i skoleåret 2020/2021.

Rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole viser begge til planverket *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* som er et skriftlig rutinedokument som skal stå sentralt i arbeidet relatert til aktivitetsplikten. Handlingsplanen skal bidra til å sikre at elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø blir oppfylt, og formidler i kapittel 2 *Aktivitetsplikt,* målsettingen for Kautokeinoskolen som sier at alle elever skal oppleve et trygt og godt skolemiljø fritt for mobbing og krenkelser. Dette skal oppnås ved at alle ansatte i sitt arbeid ved skolen etterlever aktivitetsplikten med delpliktene jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5. Videre i handlingsplanens kapittel 2.4 *Plikten til å følge med, jf. § 9 A-4 første ledd*, under punktet «*Slik kan vi følge med»*, defineres fremgangsmåter som ansatte skal bruke når de følger med elevenes skolemiljø. Her forklares følgende;

- *Jevnlige elevsamtaler*
- *En ser noe eller fanger opp noe i samtaler med andre elever*
- *Jevnlige trivselsundersøkelser*
- *Gode inspeksjonsrutiner*
- *ute - i skolegården, på alle 3 inspeksjonsområder,*
- *inne - i korridorer, toaletter, garderober, gymsal, SFO, skolevei, skolebuss, mm.*
- *følge med, spesielle tidspunkter, arrangementer, aktiviteter, overgangssituasjoner, mm.*
- *Om enkeltelever utfordrer i skolemiljøet styrker vi inspeksjonen slik at vi kan følge med*
- *Vi er årvåkne og observerer aktivt hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom*
- *Lav terskel for å bry seg med hva elevene driver med*
- *Bruke skolens spørreundersøkelsesskjemaer jfr. mobbing.*
- *Bruke den ikke-anonyme mobbeundersøkelsen SPEKTER jevnlig på elever ned til 4. trinn (se vedlegg 5). Den er lett å gjennomføre og gir god informasjon om hva som rører seg i klassen.*
- *Bruke Innblikk - et sosial-analytisk verktøy for å forebygge og avdekke skjult mobbing. Denne ligger på læringsmiljøsenteret.uis.no.*

Under punktet «*Hva skal vi se etter»* viser handlingsplanen videre til eksempler på hvilke faktorer som kan gjøre en elev særskilt sårbar og det det gis en klar føring på at skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta elever med særskilt sårbarhet. Her framgår følgende;

- *Endringer i grupperinger*
- *Endringer i sosialt samspill i grupper/klasser*
- *Elever som er alene- det er viktig å ha venner*
- *Elever som endrer adferd, blir stille og trekker seg tilbake i lek eller deltar ikke i lek og aktiviteter.*
- *Økt elevfravær*
- *Skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta og følge med elever med særskilt sårbarhet. Slik sårbarhet kan være knyttet til eksempelvis elevenes: religion, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, atferdsvansker, sosio-emosjonelle vansker, hjemmesituasjon, familie, tidligere erfaringer med å bli utsatt for krenkelser, mm.*

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* omtaler også hva som skal være støttefunksjoner og drivere i det forebyggende arbeidet mot mobbing. Kautokeinoskolen skal ha et tett samarbeid med;

- BUP
- Skolehelsetjenesten
- Barneverntjenesten
- PPT
- Politiet

Revisjonen har fått forelagt dokumentasjon på at ovennevnte samarbeid er formalisert blant annet igjennom månedlige felles-møter og tverrfaglige team som forum for drøftinger knyttet til elevenes psykososiale miljø. Samarbeidet skal også representere en ekstra ressurs ved behov for løsning av mobbeproblematikk som avdekkes. Videre peker *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* på at aktivitetsplikten satt i system og etterlevelse av delpliktene, forebygger mobbing og krenkelser. Forhold som angår mobbing og krenkelser utført av ansatte mot elever, blir også eksplisitt omtalt med en tydelig henvisning til opplæringsloven § 9 A-5, som presiserer fremgangsmåtene som skal følges i saker som utløser *skjerpet aktivitetsplikt.*

Alle ansatte blir igjennom handlingsplanen ansvarliggjort med hensyn til å «*si ifra om mobbing de vet om eller er vitne til», «bry seg, stå opp for andre og passe på de som er små», «ta med hverandre i leken -ingen skal gå alene»* og *«trøste når noen er lei seg eller blir plaget».*

Hva sier elevene?

Revisjonen har i forbindelse med gjennomføringen av denne forvaltningsrevisjonen sendt ut en spørreundersøkelse til elevrådsmedlemmer ved Kautokeino ungdomsskole og elever ved Máze skole for skoleåret 2020/2021. Det var til sammen 17 elever som svarte på spørreundersøkelsen og av besvarelsene kan man lese sammenfallende beskrivelser som i sum indikerer at både Kautokeino ungdomsskole og Máze skole prioriterer en rekke viktige oppgaver som forebygger mobbing og krenkelser.

Elevene som svarte, kommenterer følgende relatert til holdninger og adferd:
«Vi inkluderer hverandre», «Vi er snille med hverandre», «Vi hjelper hverandre og prøver å være positive», «Være venner», «Være sammen i friminuttene», «Passe på at alle har noen å være sammen med», «Vi er snille med hverandre», «Være snill», «Være imot mobbing og slåssing», «Vi leker med hverandre», «Smile til hverandre», «Spørre andre om de vil være med å leke», «Være venner og være snille med hverandre», «Vi leker sammen», «Tar

hverandre med på leker», «Er snille med hverandre», «Være snill», «Gjøre noe snilt», «Ikke mobbe, være snill», «Vi smiler til hverandre», «Hvis noen er alene spør vi om de vil være med å leke», «Snakke med hverandre».

Videre kommenterer elevene følgende som kan kobles mot aktiviteter som er formelt initiert av skolen:
«Vi er med på å bestemme hvordan vår skolehverdag skal se ut», «Vi får være med å bestemme og planlegge», «Aktivitetsrom», «Vi lager mat sammen i mat og helse», «Hjelper til med oppgaver hvis noen ikke forstår», «Vi jobber sammen».

Besvarelsene viser også at elevene forstår innholdet i begrepene *krenkende adferd* og *mobbing*. Ikke alle var bevisste på forskjellen mellom de to begrepene, men felles er at alle elevene som svarte forstår begrepene som enten fysisk og eller psykisk ubehag som skapes av en eller flere personer overfor en annen person eller flere personer, for eksempel sårende ord og eller handlinger. Elevene framstår også som opplyst på at det er hver enkelt elevs subjektive oppfatning som skal legges til grunn i vurderingen av om en elev føler seg krenket eller mobbet. Revisjonen merker seg i tillegg at det er elevene på ungdomsskoletrinnet som skiller begrepene, og at disse ovennevnte funn gjelder både for Kautokeino ungdomsskole og Máze skole.

Krenkende adferd defineres i Kautokeino kommunes Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø som «*en fellesbetegnelse for alle former for atferd som tilsiktet eller utilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan også være enkeltstående handlinger, eller enkeltstående ytringer som for eksempel utseende eller funksjonshemninger. Hva som oppleves som krenkende er en subjektiv opplevelse.»*

Mobbing defineres i Kautokeino kommunes Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø som *«når en person gjentatte ganger eller over en viss tid blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer. Dette kan dreie seg om vold, trakassering, plaging, utfrysing, sårende erting og lignende. Det er typisk for situasjonen at offeret ikke er i stand til å forvare seg. Mobbing kan være på ulike arenaer, også digitalt – i sosiale medier på internett eller via SMS og lignende.»*

Noen av elevene som svarte på spørreundersøkelsen, kommenterte følgende relatert til begrepet krenkende adferd:

- *«Krenkende adferd er å trykke andre ned, for eksempel sparke når noen går forbi»*
- *«Krenkende adferd er å ikke behandle noen bra og snakke dårlig om noens interesser»*
- *«Krenkende adferd er om noen sier noe stygt, for eksempel over internett eller fysisk én gang»*
- *«Krenkende adferd kan være negative enkelthandlinger»*
- *«Krenkende adferd er når noen gjør eller sier noe stygt én gang»*
- *«Krenkende adferd er å slå eller si stygge ting»*
- *«Krenkende adferd er å si stygge ting og ikke være snill»*
- *«Krenkende adferd er å krenke folk gjennom ord eller fysiske handlinger»*
- *«Krenkende adferd er at noen gjør at man føler seg skuffet eller dårlig»*

Videre nedenfor følger et utdrag av hva elevene svarte om begrepet mobbing:

- *«Mobbing er hvis jeg sier stygge ting eller slår andre»*
- *«Mobbing er å bli mobbet over tid, gjentatt negativ handling»*

- *«Mobbing er hvis du sier noe frekt til noen hver dag og dytter dem eller slike typer ting»*
- *«Mobbing er negative handlinger over tid»*
- *«Mobbing er når noen plager deg hver dag i lang tid»*
- *«Mobbing er når andre ikke er snill mot en person, som å si ting om dem eller kaste noe på dem»*
- *«Mobbing er når man erter og for eksempel sier noe stygt om klær andre bruker»*
- *«Mobbing er når noe sårende eller vondt gjentas over lengre tid»*
- *«Mobbing er å trykke ned folk over lange perioder»*
- *«Mobbing er negativ adferd som skjer gjentatte ganger over tid»*
- *«Mobbing kan være både fysisk og psykisk. Andre kan mobbe andre ved å slå dem, snakke dårlig til dem og være slem»*

Videre i spørreundersøkelsen til elevene oppgir 16 av 17 elever (helt enig/enig) at de har snakket om temaet mobbing i sine respektive klasser.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Vi har snakket om mobbing», «Vi har snakket om at ingen skal bli mobbet på skolen», «Vi har snakket litt om det», «Vi har snakket om at mobbing ikke er lov», «Husker ikke».

Alle de 17 elevene som svarte, (helt enig/enig) sier at lærerne motiverer elevene til å hjelpe hverandre.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Hvis noen blir igjen og andre går, så sier læreren at man må vente på andre», «Ber andre om å være med», «De pleier å ta det opp noen få ganger», «Vi har snakket om å støtte hverandre».

Det var 14 elever (helt enig/enig) som svarte positivt på at elevene får være med og delta i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, mens det var tre elever som ikke var enig i dette.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Hver klasse har ønsker», «Vi pleier å planlegge sammen», «Vet ikke», «Vi får være med å planlegge».

På oppfølgingsspørsmål knyttet til elevmedvirkning svarte 10 elever (helt enig/enig) positivt på at skolen hører på elevenes innspill og forslag. Det var imidlertid varierende oppfatning blant de resterende syv respondentene. Revisjonen merker seg at det var elevene ved Máze skole som svarer i negativ retning knyttet til deres opplevelse av om skolen hører på elevenes innspill og forslag.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Vi har ikke hatt elevrådsmøte på lenge, men ja skolen hører på oss noen ganger», «Vi får være med å forbedre skolen», «Noen ganger er det ikke mulig å oppfylle ønskene våre».

Hva sier foreldrene?
Revisjonen har i forbindelse med gjennomføringen av denne forvaltningsrevisjonen også sendt ut en spørreundersøkelse til foreldrerepresentantene i FAU ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole for skoleåret 2020/2021. Det var seks foreldre som besvarte spørreundersøkelsen og de oppgir følgende eksempler på hva skolen gjør i arbeidet med å fremme trivsel og et godt skolemiljø;
«Skoleturer», «Samtaler og temaer om mobbing, se på film og div.», «Fokusoppfølging etter mange uønskede hendelser», «Har ikke hørt at det har trengtes ekstra tiltak på grunn av

mobbing», «Vennskapsuke», «Styrket inspeksjon», «Løser problemer når de oppstår», «Mange turer ute i friluft, kjempebra!», «Lekegrupper der alle har minst 1-2 venner hver dag», «Skolen har en egen stilling til sosiallærer».

Kunnskapen om innholdet i begrepene «krenkende adferd» og «mobbing» bekreftes av foreldrene ved at alle forstår at dette handler om fysisk eller psykisk ubehag som skapes av en eller flere personer overfor en annen person eller flere personer. Noen skiller også begrepene i tillegg til at noen peker på det subjektive aspektet.
Foreldrene som besvarte spørreundersøkelsen legger følgende innhold til begrepet krenkende adferd:

- *«Krenkende adferd er enkelthandlinger som oppleves negativt for den som blir utsatt eller noen andre som ser det»*
- *«Krenkende adferd er det den enkelte elev mener er krenkende adferd»*
- *«Krenkende adferd er ubehagelige og spydige kommentarer»*
- *«Krenkende adferd er kroppsspråk og himling med øynene»*
- *«Krenkende adferd er å peke på andre uansett hva det gjelder, for eksempel klær, utseende, talemåte osv.»*
- *«Krenkende adferd er å sjikanere gjennom ord og handlinger»*
- *«Krenkende adferd er hvis en elev føler seg krenket så er dette krenkende adferd»*

Foreldrene svarte følgende om mobbing:

- *«Mobbing er å fysisk og psykisk nedlate personer»*
- *«Mobbing er enkelthandlinger som oppleves negativt over tid eller gjøres gjentatte ganger mot samme person(er)»*
- *«Mobbing er etter min mening subjektivt, mobbing er det den enkelte elev mener er mobbing»*
- *«Mobbing er fysiske eller sosiale negative handlinger»*
- *«Hvis en elev føler seg mobbet så er dette mobbing»*

Videre viser besvarelsene at foreldrene var noe delt i sin opplevelse om at skolemiljø ofte er tema i skolens FAU-møter.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Mobbing er ofte tema da dette hele tiden må jobbes med», «Usikker», «Lite i FAU om temaet mobbing»

På oppfølgingsspørsmål for å få en indikasjon på foreldrenes opplevelse av skolens informasjonsarbeid, svarte likevel en overvekt, men ikke alle foreldrene, positivt enig om at skolen har informert foreldre/foresatte om arbeidet knyttet til mobbing/skolemiljø/psykososialt skolemiljø. Det ble både fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole også svart i negativ retning på dette spørsmålet.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Jeg synes rektor gjorde det klart og tydelig at mobbing tolereres ikke», «Ja, ved skolestart»

På spørsmål relatert til skole-hjem – samarbeid svarte en overvekt av foreldrene negativt, og var uenig i at skolen legger til rette for at foreldre/foresatte får være med å delta i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Revisjonen må presisere at ikke alle var uenig her.

Foreldre som svarte spørreundersøkelsen var gjennomgående enig i at de opplever at skolen prioriterer å skape et godt psykososialt skolemiljø, og tar elevenes trivsel på alvor. Det ble både fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole også svart i negativ retning på dette spørsmålet.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Noen ekskluderes», «Jeg vet om flere episoder hvor det har vist seg at skolen ikke tar elevenes trivsel på alvor»

Videre svarte i tillegg en overvekt av foreldrene enig og positivt på at skole-hjem – samarbeidet totalt sett fungerer godt ved skolen. Det ble imidlertid både fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole også svart i negativ retning på dette spørsmålet.

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø har også et Årshjul for skolens systematiske arbeid med opplæringsloven kapittel 9 A som angir at skolens ordensreglement og *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* skal gjennomgås i forskjellige fora i løpet av august. Her framgår det også at den årlige nasjonale elevundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet (behandlet i kapittel 2 i denne forvaltningsrevisjonsrapporten) skal gjennomføres årlig slik regelverket krever.

Rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole viser i tillegg videre til skolens egne årshjul/aktivitetsplaner for skoleåret 2020/2021 der ovennevnte er inntatt. Begge skolene dokumenterer overfor revisjonen at informasjon om elevenes rettigheter i henhold til opplæringsloven kapittel 9 A også blir gitt til elevenes hjem ved foreldre/foresatte. Orientering om Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* og arbeidet knyttet til skolemiljø har også vært på saksliste i foreldremøter og ved konstituering av rådsorganene ved skolene. Dette gjelder også ved Máze skole, selv om elevråd og SMU/SU ikke formelt har fungert i skoleåret 2020/2021. Rektor viser her til skolens informasjonsarbeid på dette området og som er rettet mot elever og foreldre/foresatte. *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* angir også i årshjulet at rektor er ansvarlig for å gi andre ansatte ved skolen som vaktmestere, renholdere, PPT og helsesøster informasjon om ordensreglement og handlingsplikten knyttet til å følge med, gripe inn og varsle dersom de har mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø.

I tillegg bruker alle skolene i Kautokeino kommune et system som kalles *Visma Flyt skole*, som er en moderne skytjeneste for skoleadministrasjon. Løsningen digitaliserer en rekke prosesser knyttet til læreres og elevers skolehverdag, og bidrar til et bedre samarbeid mellom skole og hjem. Revisjonen har ikke vært inne i selve systemet, men er blitt forklart at Visma Flyt skole brukes aktivt i hverdagen. Foreldre/foresatte logger seg på via kommunens hjemmeside på nett og ID-porten. Systemet gir skolens ansatte, foreldre/foresatte og elever mulighet til en digital skole-hjem - dialog. Her føres bl.a.:

- Elevfravær
- Merknader
- Vurdering
- Karakterer
- Meldinger mellom skole-hjem kan gjøres via Visma Flyt skole

Ordensreglement ved skolene:

Ved Kautokeino ungdomsskole innledes ordensreglementet med følgende i første paragraf; *«Vær høflig, hjelpsom og vis hensyn og respekt for andre»*, og ved Máze skole er ordensreglementet merket med mottoet *«Vær mot andre som du vil at de skal være mot deg»*.

Revisjonen har fått forelagt de gjeldende ordensreglementene for skoleåret 2020/2021 ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole. Begge ordensreglementene kommuniserer nulltoleranse for mobbing og krenkelser samt bygger på verdier som skal bidra til å ivareta et trygt og godt skolemiljø. Det oppgis imidlertid av rektorene at ordensreglementene for disse skolene ikke har vært gjenstand for de helt store endringene de senere årene, men at reglene blir gjennomgått årlig. Dette bekreftes også av lærerne som har vært til intervju med revisjonen. Rektor ved Máze skole sier de er en mobilfri skole og har tatt dette inn som en del av retningslinjene. Revisjonen merker seg at det ved Kautokeino ungdomsskole ikke er et totalforbud her, men at man har retningslinjer for bruken av mobiltelefon i skoletiden, som igjen er nedfelt i ordensreglementet. Flere elever svarer i spørreundersøkelsen at de synes det er positivt at de får lov å bruke mobiltelefon i regulert omfang.

Ordensreglementene ved begge skolene inneholder følgende elementer;

- Navn på skolen som ordensreglementet gjelder for
- Formål
- Virkeområde for hvor reglene gjelder
- Elevens rettigheter
- Elevens plikter
- Ordensregler/Regler for adferd
- Sanksjoner/Konsekvenser ved brudd på ordensreglementet
- Saksbehandlingsprosedyrer ved sanksjoner
- Henvisning til opplæringslovens bestemmelser

I spørreundersøkelsen til elevene bekreftet 16 elever av 17 elever (helt enig/enig) positivt på at de kjenner til hvilke regler skolen har for hvordan elevene skal være mot hverandre på skolen.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Vi har klare regler her, og jeg skjønner dem», «Ikke si noe om du ikke har noe fint å si».

I spørreundersøkelsen til foreldrene svarte en overvekt av respondentene (helt enig/enig) positivt på at de kjenner til skolens ordensreglement. Det ble både fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole også svart i negativ retning på dette spørsmålet.

Revisjonen registrerer imidlertid at ordensreglementene ved begge skolene henviser eksplisitt til hjemmel i den tidligere opplæringsloven § 2-9, som ble opphevet ved ikrafttredelse av nytt kapittel 9 A i Opplæringsloven 01.08.2017.

På spørsmål stilt i fokusgruppeintervju svarer alle lærerne ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole positivt på at de følger med elevenes psykososiale skolemiljø og at dette også er en naturlig del av det å være lærer. Lærerne som revisjonen har snakket med har også i ulike sammenhenger fått opplæring i hvordan de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole sier i sine intervju med revisjonen at de jobber med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* og at målet er at alle skal benytte planen som et verktøy i arbeidet med å

forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Dette bekreftes også i fokusgruppeintervju med utvalgte lærere ved skolene.
I intervju med rektorene ved skolene kommer det videre frem at skolene har særskilt oppmerksomhet rundt inspeksjonsrutiner, og at de har ansvarlige som sørger for at inspeksjon blir gjennomført også ved fravær i personalgruppa. Rektorene dokumenterer med sine inspeksjonsplaner hvordan arbeidet organiseres. *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* gir også en føring på hvordan vakt og tilsynsordningen skal legges opp, at rektor er ansvarlig og at målet er *«Å ha en så god vakt- og tilsynsordning at mobbing eller tilløp til mobbing blir avdekket»*.

I spørreundersøkelsen til elevene svarer 11 av 17 elever (helt enig/enig) at de klarer å legge merke til dersom noen ikke har det bra på skolen. De resterende respondentene var usikre/uenige her.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Vi pleier å spørre om de har det bra», «Man ser når noen er lei seg».

Videre svarte 13 av 17 elever (helt enig/enig) positivt på at de vet hva de voksne på skolen gjør for å følge med at elevene ikke plager hverandre. De resterende respondentene svarte i retning uenig på spørsmålet.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Noen voksne er alltid ute i friminuttene», «De følger med i friminuttene».

Sanksjoner ved brudd på skolens ordensreglement:
Revisjonen har via forelagt dokumentasjon og informasjon undersøkt hvilke sanksjoner som følger ved brudd på ordensreglementene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole.
Ved begge skolene defineres mobbing og krenkelser som brudd på ordensreglementet og at slik uønsket adferd ikke aksepteres.
Sanksjonene ved brudd på ordensreglementet er ved begge skolene konsekvensbaserte, der også hjelpe-tiltak og involvering av elevenes hjem står sentralt som en del av oppfølgingen. Elevens rett til å uttale seg og fortelle sin versjon av en sak kommer også fram av ordensreglementene med sanksjonsrekker som inneholder følgende elementer:

- Bortvisning fra undervisningen for timer eller dager
- Flytting av elev til annen skole eller mellom klasser
- Muntlig/skriftlig advarsel og samtale med lærer
- Muntlig/skriftlig advarsel og samtale med rektor/inspektør
- Nedsatt karakter i orden og oppførsel
- Kontakt med hjemmet og involvering av foreldre/foresatte som virkemiddel
- Melding til hjemmet via kommunikasjonssystemet Visma Flyt skole
- Tiltak på aktuelle elever for å korrigere uønsket adferd
- Spesialkompetanse kobles inn for å løse situasjonen, for eksempel PPT eller andre samarbeidende instanser i det forebyggende arbeidet

I spørreundersøkelsen til elevene svarte 14 av 17 elever (helt enig/enig) positivt på at de vet hva som skjer hvis man bryter ordensreglene ved skolen. De resterende respondentene svarte i retning uenig på spørsmålet.

I spørreundersøkelsen til foreldrene svarte en overvekt av respondentene (helt enig/enig) positivt på at de kjenner til skolens ordensreglement. Det ble både fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole også svart i negativ retning på dette spørsmålet.

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø omtaler videre det som skal være skolens framgangsmåter ved håndheving av ordensreglementet og sanksjonering overfor elever som utøver mobbing og krenkelser:

- *Endre friminutt med hensyn til tidspunkt og lengde.*
- *Skjermes fra aktivitet/område hvor krenkelsen kan forekomme.*
- *Oppmøte tidligere på skolen.*
- *Holdes igjen etter skoleslutt jfr. skolens ordensreglement. Hjemmet varsles.*
- *Følges til og fra skolen av foresatte.*
- *Bortvisning resten av dagen kun når andre tiltak er vurdert eller prøvd. Foresatte til elever skal varsles før det blir satt i verk bortvisning. Elever hentes av foresatte om ikke annet avtales. Ved bortvisning skal rektor skrive enkeltvedtak. Se Oppl. § 9 A-11 og kommunens forskrift til ordensreglement § 6.*
- *Ved enkeltvedtak om bortvisning og/eller melding til politiet, skal det fra skolens side, alltid ligge en konkret aktivitetsplan for hjelpetiltak (se vedlegg 4)*
- *Erstatningsansvarlig etter nærmere regler (Lov om skade -erstatning §§1-1,1-2 og 5-2).*
- *Bekymringsmelding til barnevernet, jfr.r. Oppl. §15-3 og/eller bekymringssamtale med politi.*
- *Klassebytte for krenker*
- *Skolebytte for krenker i henhold til Oppl. § 8-1.*
- *Eleven som krenker, skal nødvendigvis ikke ha straff, men få hjelp til å endre adferd eksempelvis gjennom bruk av:*
    - *Avtalte samtaler med kontaktlærer, sosiallærer, tiltaksteam, andre*
    - *Gjennomføre sinne-mestringsprogram*
    - *MST*
    - *Konfliktrådet*
    - *Andre oppgaver for eleven i en periode*

I intervju med lærerne framgår det at skolene avholder minimum to elevsamtaler og to foreldresamtaler i året. Dette skjer etter fastsatt plan og her tas blant annet elevenes trivsel opp. Andre forhold relatert til trygt og godt skolemiljø kan også bli behandlet. Kontaktlærerne blir ansvarliggjort igjennom handlingsplanen med hensyn til gjennomføring av samtalene og de har en sentral rolle som bindeledd mellom skole og hjem. Revisjonen har fått dokumentasjon på at foreldremøtene har fått forelagt dokumentet *Mobben* som viser hvordan skolene inviterer foreldregruppen til refleksjon, diskusjon og begrepsavklaringer knyttet til mobbing som fenomen. Sentralt står å kommunisere hva som kjennetegner mobbing, ulike former for mobbing, regler for håndtering av mobbeproblematikk, nulltoleranse samt en bevisstgjøring rundt hva mobbing gjør med de som blir utsatt for det. Forhold knyttet til voksenpersoner som krenker barn blir også tematisert i dokumentet *Mobben* og foreldregruppen får presentert relevant regelverk.

Revisjonen merker seg imidlertid uttalelsen fra foreldregruppen ved Máze skole som går på at det har hendt at foreldre/foresatte selv har vært nødt til å ta initiativ/sende forespørsel for å få gjennomført elevsamtaler og foreldremøter klassevis.

Når det gjelder opplæring i hvordan følge med, oppgir lærerne som revisjonen har snakket med i fokusgruppeintervju at de har blitt orientert om plikten til å følge med gjennom skolen. De har fått kommunens handlingsplan presentert, slik årshjulet angir. Skolen har også initiert arbeidsprosesser som er godt egnet til å gjøre de ansatte kjent med aktivitetsplikten, herunder delpliktene som følger av opplæringsloven § 9 A-4.

Når det gjelder kunnskap om hva som kan gjøre elever særskilt sårbare, bekrefter lærerne at de i ulike sammenhenger har fått opplæring på dette. I tillegg er temaet blitt aktualisert igjennom diskusjoner i personalet.

Lærerne beskriver at de også følger med på hvordan elevene har det ved å observere hva som skjer i elevrelasjonene igjennom skoledagen og ved å snakke med elevene. Selv om det rettes en del kritikk til Máze skole, så presiseres det også fra foreldregruppen ved skolen at det observeres at lærerne skaper et godt psykososialt miljø ved måten de gjennomfører undervisningen på. Turer ved skolestart og ulike opplegg igjennom skoleåret vurderes også som positivt og er med på å fremme elevenes trivsel, i tillegg til at elevene blir mer trygge på hverandre og på lærerne.

Revisjonens undersøkelse viser imidlertid at verken Kautokeino ungdomsskole eller Máze skole benytter seg av kartleggingsverktøy som *Spekter og Innblikk* i arbeidet med å følge med elevenes psykososiale skolemiljø. Ved Kautokeino ungdomsskole sier en informant at *Spekter* som er en ikke-anonym undersøkelse som skal besvares av elevene, ble forsøkt gjennomført ved skolen, men ble stoppet av foreldregruppen.

Vurdering

Rektor skal sørge for at skolen har systemer og rutiner som forebygger mobbing og at alle som arbeider på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021 legger ned en betydelig innsats i å sørge for at skolene har systemer og rutiner som forebygger mobbing og at alle som arbeider på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Nulltoleranse for mobbing og krenkelser står sentralt. Det skriftlige rammeverket og den dokumentasjon som skolene i den forbindelse viser til, sammenholdt med den informasjon som kommer ut av intervju med rektorer og lærere, viser dette. I tillegg gir de positive besvarelsene og resultatene i spørreundersøkelser til elever og foreldre/foresatte indikasjoner på hvordan disse sentrale brukergruppene, sett fra et brukerperspektiv opplever skolenes praksis.

Videre i vurderingen av dette revisjonskriteriet, ser vi på om rektor utfører arbeidsordre fra sektor-nivå med hensyn til å iverksette bestemte systemer og rutiner som forebygger mobbing og i tillegg følger opp at alle som jobber på skolen har, eller får, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om han/hun har et trygt og godt skolemiljø. Rektorene dokumenterer at skolene skal jobbe i henhold til Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, som er et plandokument som blant annet inneholder bestemte systemer, rutiner og framgangsmåter som skal følges i arbeidet med å oppfylle kravene i opplæringsloven kapittel 9 A og aktivitetsplikten med delplikter. Dette for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Da rektorene har vært sentrale aktører i utarbeidelse av handlingsplanen kan man slutte at rektorene har deltatt i arbeidet med å fastsette framgangsmåtene som framgår av planen.

Funn i revisjonens undersøkelse tyder på at lærerne har kunnskap om det subjektive aspektet knyttet til mobbeproblematikk og er bevisste på dette i møte med elevene. Det har både ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole foregått læringsprosesser med kompetanseheving i

fellesskap for å utvikle denne kunnskapen. Handlingsplanen definerer også det subjektive aspektet.

Revisjonen vurderer at skolenes systemer og rutiner som skal forebygge mobbing og deres skriftlige rammeverk som verktøy oppfyller opplæringslovens krav. Den samme vurdering gjelder også de ansattes praksis knyttet til det subjektive aspektet. Vår oppfatning er at de ansatte i Kautokeinoskolen kjenner sine elever godt og vet mye om sine elever. Det kan likevel med fordel jobbes videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, og styrke kompetansen til de ansatte på området. Dette støttes også av informantene i denne undersøkelsen.

Når det gjelder *plikten til å følge med* på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, som omfatter alle som jobber på skolen, viser revisjonens undersøkelse at rektorene ved skolene sørger for at de ansatte får opplæring og får tilbud om opplæring, og at de forsøker å sikre at alle som jobber på skolen kjenner til delplikten til å følge med og hvordan de skal gjøre det. Revisjonen vurderer at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021 legger til rette for erfaringsdeling eller annen oppfølging som kan være med å sikre at de ansatte oppfyller delplikten og at praksis ved skolene er i henhold til opplæringslovens bestemmelser. Skolenes inspeksjonsrutiner og *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, sammenholdt med informasjon fra intervju med rektorer og lærere bekrefter dette.

Når det gjelder å innhente informasjon om hvordan elevene har det, vurderer vi at begge skolene i hovedsak har gode rutiner for gjennomføring av elevsamtaler og den årlige nasjonale elevundersøkelsen. Revisjonen merker seg imidlertid at skolene ikke benytter seg av kartleggingsverktøy som *Spekter* og *Innblikk* slik handlingsplanen legger opp til. Videre viser de ansatte ved skolene til kunnskap knyttet til å identifisere særskilt sårbare elever og at det er bevissthet i personalgruppene når det gjelder hva man bør være oppmerksom på.

Revisjonen vurderer på bakgrunn av dokumentasjon fra personalmøter og planleggingsdager samt skolenes arbeid med implementering av handlingsplanen, at rektorene har satt inn tiltak som skal bidra til sikre seg at alle ansatte ved skolen vet hva de skal se etter. Rektorene nevner også at de har sine egne arbeidsmetoder for å følge opp om de ansatte faktisk følger med. Det kan likevel med fordel jobbes videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø,* og styrke kompetansen til de ansatte på området. Dette støttes også av informantene i denne undersøkelsen.

Det er i tillegg rom for forbedringer. Forhold ved Máze skole trekker vurderingen av dette revisjonskriteriet i negativ retning. Der Kautokeino ungdomsskole hadde alle lovpålagte rådsorgan etablert, er det et faktum at Máze skole ikke hadde et operativt elevråd og samarbeidsutvalg/skolemiljøutvalg i skoleåret 2020/2021. Dette er et avvik sett i forhold til loven og må adresseres. Intensjonen med både elevråd og samarbeidsutvalg/skolemiljøutvalg er at disse organene skal ha mulighet til å ivareta elevenes og foreldre/foresattes kontakt med skolen og sikre deres medvirkning. Godt og tett samarbeid med elevenes hjem er også en vesentlig del av arbeidet med å etterleve delplikten å følge med elevenes skolemiljø. Den løpende kontakten med hjemmet er viktig, men formelle samarbeidsorganer sikrer også foreldre/foresatte som gruppe en reell innflytelse på skolens arbeid med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Rådsorganene er lovpålagt og er sentrale arenaer for brukermedvirkning.

Videre i denne delen av vurderingen legger vi også vekt på signaler fra foreldregruppen ved Máze skole og referater fra møter i FAU skoleåret 2020/2021, som blant annet peker på manglende foreldre og elevmedvirkning ved skolen.
Revisjonens undersøkelse viser at møtereferater og uttalelser fra de som er representanter for foreldregruppen ved Máze skole bærer preg av noe misnøye med skolen som institusjon og til dels mistillit til hvordan skolens ledelse håndterer lovpålagte oppgaver. Revisjonen registrerer at skole-hjem – samarbeidet ved Máze skole har noen utfordringer. Foreldre/foresatte mener på den ene siden at det er lett å ta fysisk kontakt med rektor eller lærere for eksempel ved personlig oppmøte på skolen. Likevel mener de på den andre siden at de ikke får tilstrekkelig informasjon forelagt gjennom formelle rådsorgan.
Det pekes mot manglende kommunikasjon og måtene informasjon blir gitt på, samt at det oppleves som vanskelig å få svar på skriftlige henvendelser som gjøres til skolen og kommunen. Revisjonen merker seg også opplysningen at det har hendt at foreldre/foresatte selv har vært nødt til å etterlyse gjennomføring av elevsamtaler og foreldremøter klassevis.

Selv om skoleeier følger opp Máze skole og stiller krav om at skolen følger lovens krav, anser vi at skoleledelsen har behov for tettere oppfølging og økt støtte i skole-hjem – samarbeidet.

Generelt når det gjelder foreldre og elevmedvirkning ved både Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, tyder de besvarelsene i spørreundersøkelsene som trekker i negativ retning, at det er behov for ytterligere innsats for å styrke opplevelsen av medvirkning.

Revisjonen registrerer også at ordensreglementene ved begge skolene henviser eksplisitt til hjemmel i den tidligere opplæringsloven § 2-9, som ble opphevet ved ikrafttredelse av nytt kapittel 9 A i Opplæringsloven 01.08.2017. Revisjonen vurderer her at selv om det materielle innholdet i ordensreglementene med sanksjoner er i tråd med opplæringslovens krav, så bør kommunen og skolene nå vurdere en oppdatering og faglig revidering av disse.

Revisjonskriteriet vurderes ikke fullt ut oppfylt.

Rektor skal sørge for at alle som arbeider på skolen, griper inn mot krenking som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at hun er trygg på at de ansatte ved skolen tar sitt ansvar og griper inn i umiddelbare krenkesituasjoner som kan oppstå mellom elever og når det er mistanke eller kjennskap til at mobbing og krenkelser foregår. Rektor nevner skolens visjon som er «Vi kan - vi skal - og vi klarer det!». Hun sier at inngripen står sentralt når det gjelder skolens nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd samt defineres i den kommunale handlingsplanen. Det ligger imidlertid visse utfordringer i grensegangen mellom skoletid og fritid når det kommer til inngripen og rektor sier at det nok foregår en del skjult mobbing mellom elever. Hun medgir også at de senere årene har antall hendelser med fysiske krenkelser gått ned. Dette gjelder også forhold som ligger i kategorien alvorlige tilfeller.
Videre på dette punkt presiserer rektor at hun i sin ledelse av skolen har innarbeidet en klar instruks om hvilken holdning og arbeidsform alle ansatte må rette seg etter. Dette går på at rektor jobber for at Kautokeino ungdomsskole skal være en «vi-skole» der alle ansatte følger med alle elevene når det kommer til trygt og godt skolemiljø. Hun sier at hun kommuniserer

til de ansatte at når saker oppstår handler det ikke om «mine eller dine elever», men «våre elever».

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
En informant i fokusgruppen forteller at å gripe inn handler om å være gode voksne rollemodeller som ser elevene og ved sin inngripen signaliserer at mobbing og krenkende adferd ikke tolereres ved skolen. Inngripen har en preventiv effekt i det at elevene får definert rammene for adferd og konsekvenser for uønsket adferd.
En annen informant forteller at ved inngripen må man samle partene som er involvert i saken for å forsøke å løse den. Alle i fokusgruppen føler at de har kunnskap om hvordan man skal gripe inn. De må ved inngripen vurdere om det er en enkelthendelse de har observert eller noe som har pågått over lengre tid. De må finne ut av hva som har skjedd. Informantene svarer sammenfallende på at de er trygge på egen kunnskap og ferdigheter når det kommer til inngripen. Dette selv om det er varierende erfaring blant informantene når det gjelder behandling av konkrete enkeltsaker. De sier at det er den som har observert som må gripe inn og eventuelt avverge en umiddelbar oppstått situasjon, og videre involvere partene til en løsning av det som har skjedd. Alle informantene forteller at de har handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø i Kautokeino kommune som et skriftlig formelt verktøy og rammeverk som skal følges ved inngripen i en mobbe/krenkesak. De bekrefter at de har lest handlingsplanen og at de har jobbet med den i møter ved skolen. Når en sak krever det så skal de fylle ut skjemaer for å registrere forholdet og hendelsen. Skjemaene ligger i handlingsplanen. Alle informantene i fokusgruppen forteller at de føler seg trygg på hvem de skal kontakte når det har oppstått en sak og de gir uttrykk for en felles forståelse om at alle saker skal meldes til rektor.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, står sentralt som et verktøy som skal brukes i hverdagen og hun sier at Máze skole identifiserer seg med kommunens vedtatte visjon; *Kautokeino – Veiviseren i Sápmi!*
Skolens virksomhetsplan er blant annet merket med denne visjonen. Rektor forteller videre at hun sammen med de ansatte ved Máze skole har jobbet med aktivitetsplikten i praksis med øvingsoppgaver og da ble også inngripen drøftet samt diskutert. Rektor tok ansvar og involverte alle ansatte i dette arbeidet. Rektor mener at prosessen med de ansatte var god og at man fikk løftet opp i personalet viktige momenter med hensyn til hvordan og når man skal gripe inn i situasjoner mellom elever. De har tatt opp i plenum hva som skal være framgangsmåten når man må gripe inn.

Rektor sier at arbeidsformen skal være å ta grundige observasjoner og hurtig danne et bilde av hva som har skjedd eller pågår. Sentralt står blant annet å gripe inn raskt og stoppe situasjonen dersom det er en fysisk hendelse, videre skal de ansatte ta notater og loggføre observasjoner. Ved mistanke eller bekreftelse av at mobbing eller krenkende adferd pågår skal de ansatte umiddelbart innkalle til møte eller samle de involverte for å avklare hva som har skjedd eller pågår. Undersøkelser starter gjerne på samme dag som mistanke eller hendelsen blir varslet og blir en del av inngripen i saken. Dersom saken ikke løses etter prinsipp om laveste organisatoriske nivå, så involveres hjemmet ved foreldre/foresatte.

Rektor opplever at de ansatte er i stand til å gripe inn når de foretar observasjoner gjennom å følge med, og sier de evaluerer alle saker sammen med rektor. Lærerne fører samtaler med hverandre og det gjøres debrifing etter opprydding i situasjoner. Rektor sier at på lærerrommet kan det bli diskutert saker, og da gjerne snakkes det ut om hva som skjedde, hva

man gjorde som lærer osv. Krenkeskjema skal fylles ut dersom ikke en sak kan avsluttes etter inngripen. Rektor sier videre at morgenmøter hver dag, med samtaler om trygt og godt skolemiljø er en god arena for deling av informasjon, der kan også meldinger, mistanker og klager relatert til mobbeproblematikk bli diskutert. Som tiltak kan forsterket inspeksjon settes inn for å stoppe uønskede samspillsmønster. Rektor føler det er en god kommunikasjon mellom alle ansatte og rektor, hun får informasjon om det som skjer og har god oversikt.

Videre forteller rektor at hun jobber for å utvikle en åpenhetskultur ved skolen og at handlingsplanen står sentralt i arbeidet med å formalisere arbeidsformene knyttet til etterlevelsen av opplæringsloven kapittel 9 A. Definisjoner av begreper og hvordan man skal gripe inn står nedfelt i planen. Ellers sier rektor også at det ved skolen jobbes med holdninger som går på at barn også skal lære å tenke kritisk og respektere at mennesker er forskjellige samt har ulike meninger. Her peker rektor videre på fagfornyelsen som de er i gang med og som også kommer inn her. Ikke all opplevd uenighet trenger å være mobbing eller krenkelser.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at de opplever at de er trygge på hvordan de skal gripe inn og at de har en framgangsmåte som skal følges. De sier de har lav terskel for å gripe inn og at nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd står sentralt. Det lages klasseregler i samarbeid med elevene og skolen har ordensreglement som danner føringer for hvordan man skal være mot hverandre. Dette deles med elevene og hjemmet. Skolen har også inspeksjonsrutiner med tilsyn av elevene som igjen skal følges av de ansatte. Rektor gir god info og veiledning ved behov i saker som må håndteres. Informantene gir uttrykk for at de observerer elevene i det daglige og griper inn dersom uheldige samspillsmønstre tiltar eller dersom de ser at relasjoner mellom elever ikke er gode. En informant sier at holdningen må være helt klar, og at man som ansatt i skolen har skrevet under på en arbeidskontrakt som regulerer tydelig det ansvar som påligger de som skal jobbe med barn og unge i kommunen.

Videre peker informantene på at handlingsplanen representerer en framgangsmåte og et felles verktøy som skal benyttes ved behandlingen av en mobbe/krenkesak. Ved inngripen skjer det også undersøkelser for å få oversikt over hva som har skjedd eller foregår. Det å dokumentere står sentralt når observasjoner gjøres. Informantene er enige i at det viktigste som gjøres ved inngripen og behandling av en sak er å raskt kartlegge hva som har skjedd og stoppe situasjonen dersom det er snakk om en fysisk hendelse. Videre står det sentralt å vurdere hva som kan endres og gjøres for at en uønsket situasjon ikke skal skje igjen. Informantene deler sin erfaring ved at logg føres dersom uønskede hendelser observeres i forbindelse med inspeksjon, som de gjennomfører daglig etter oppsatt plan. De sier videre at mange saker som oppstår mellom elever løses på et lavt nivå etter pedagogiske vurderinger av lærerne og i samtaler med de involverte elevene. De forteller at utfordringene knyttet til å gripe inn gjerne ligger i grensegangen skole og fritid og dersom mobbing og krenkelser foregår i det skjulte, og skolen ikke får kjennskap til det som eventuelt pågår. Informantene sier ellers at ufaglærte får ekstra oppfølging av kollegaene, men et løft kan altså være å innføre økt kollegaveiledning i formelle former.

Plikten til å gripe inn
Revisjonen har undersøkt om rektor har sørget for riktig kompetanse og om rektor følger opp at de ansatte etterlever aktivitetspliktens andre delplikt som er *å gripe inn* i situasjoner der det observeres at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor ved Kautokeino ungdomsskole sier hun følger opp sine ansatte med en klar og tydelig holdning til nulltoleranse for mobbing og krenkelser. Dette bekreftes også av lærerne som

revisjonen har snakket med i fokusgruppeintervju. De sier at de jobber aktivt med å følge med elevene i det daglige og at de forsøker å gripe inn *før* saker får utvikle seg. Rektor ved Máze skole sier det skal reageres hurtig dersom man observerer at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø.

«Det forekommer at jeg gir «litt personalmessig refs» dersom jeg får inntrykk av at de ansatte ikke er tilstrekkelig årvåken i arbeidet med å følge og gripe inn dersom mobbing og eller krenkelser foregår»
Rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021

«Det er forbudt å ignorere og situasjoner som oppstår må ryddes opp i så tidlig som mulig»
Rektor Máze skole 2020/2021

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø, er hoveddokumentet som rektorene viser til som det skriftlige rammeverket som alle ansatte skal forholde seg til i arbeidet med å sikre og fremme elevenes psykososiale skolemiljø. Handlingsplanen forankrer det faglige og det juridiske aspektet på området knyttet til aktivitetsplikten ved å beskrive når man skal gripe inn og hva som er aksepterte framgangsmåter. Terskelen for å gripe inn skal være lav. Dette er kjent blant de lærerne som revisjonen har snakket med i fokusgruppeintervju og det svares fra begge skolene som har vært til nærmere undersøkelse at de griper inn både med sin pedagogisk faglige intuisjon og i henhold til den vedtatte felles praksis som er blitt aktualisert igjennom ulike prosjekt og arbeidsprosesser ved skolene. Det framgår av handlingsplanen at rektor også er ansvarlig for at ikke-pedagogisk personale blir gjort kjent med delplikten å gripe inn. Rektorene sier at dette er noe som blir gjort i forbindelse med skolestart.
Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø, definerer i kapittel 2.5 *Plikten til å gripe inn, jf. § 9 A-4 første ledd,* under punktene *«Vi skal gripe inn» og «Dette må vi huske på når vi griper inn»,* følgende føringer til de ansatte;
«Vi skal gripe inn ved:
- *Å stoppe knuffing eller slåssing*
- *Å stoppe negativ språkbruk*
- *Å stoppe nedsettende kommentarer*
- *Å stoppe baksnakking*
- *Å stoppe utfrysningssituasjoner/utestengelser*
- *Å stoppe krenkelser på sosiale medier*

Dette må vi huske på når vi griper inn:
- *Å gi støtte til den som krenkes er alltid en del av det å gripe inn*
- *Når de voksne på skolen griper inn, er de modeller for hvordan vi skal være mot hverandre*
- *Plikten til å gripe inn begrenser seg til inngrep som er mulige for den ansatte å gjennomføre, både av hensyn til eleven og seg selv*
- *Grensen for å gripe inn er at den ansatte ikke selv ikke må krenke elever for å få stanset situasjonen, eller at det forutsetter en handling som er straffbar. Den ansatte skal heller ikke sette seg selv eller andre i fare for skade»*

Vurdering

Rektor skal sørge for at alle som arbeider på skolen, griper inn mot krenking som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, sørger for at alle som arbeider på skolen, griper inn mot krenking som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig. Vi kan ikke sannsynliggjøre at absolutt alle situasjoner blir behandlet like godt, men så langt revisjonen har undersøkt dette området, så viser skolene til kunnskap, intensjoner og praksis som er i tråd med opplæringslovens bestemmelser.
Det er revisjonens vurdering at systematikk, felles tilnærming og tydeliggjøring av de ansattes ansvar prioriteres, samt at handlingsplan for trygt og godt skolemiljø gir nyttige føringer og rammer som de ansatte kan støtte seg til når det gjelder hvordan man skal gripe inn. Det kan likevel med fordel jobbes videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, og styrke kompetansen til de ansatte på området. Dette støttes også av informantene i denne undersøkelsen.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal ha etablert en bestemt framgangsmåte for saksgang og håndtering av tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at skolen følger en oppskrift for hvordan de skal håndtere mobbe/krenkesaker. Det vil si fra mistanke eller kjennskap oppstår via å følge med, og videre via å gripe inn og behandle saken til den kan avsluttes. Oppskriften bygger på den kommunale handlingsplanen og rektor har ledet arbeidsprosesser ved skolen i samarbeid med de ansatte, slik at alle er kjent med hva de skal gjøre når saker oppstår. Rektor beskriver at hun står sentralt i behandling av hver sak. Varsel skjer til rektor direkte eller via eventuelt undervisningsinspektør eller kontaktlærere som tar saken videre til rektor. Skolen innkaller straks de involverte til samtale om saken og tar videre kontakt med elevenes hjem ved foreldre/foresatte. Dette for å igangsette videre prosess med å rette opp det psykososiale skolemiljøet for den eller de det gjelder. Rektor sier at hun er tydelig i instruksen til de ansatte på at varsling skal skje raskt og at hun følger opp om de ansatte gjør dette. Rektor avholder et felles møte med elevene og lærerne første skoledag ved hver oppstart av nytt skoleår og da presiserer hun klart og tydelig skolens nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd.

Krenkeskjemaer for 9A-sak skal fylles ut ved registrering av konkrete saker som må behandles i tilfeller der det varsles om at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Kautokeino ungdomsskole følger også et prinsipp om at saker skal løses på lavest mulig nivå og rektor sier at mange saker løses på et tidlig tidspunkt ved at de ansatte foretar inngripen og gjennomfører samtaler med partene. Det innebærer at det i enkelte tilfeller ikke blir vurdert som nødvendig å foreta skriftlig registrering av mobbe/krenkesak, også kalt 9A-sak på forholdet.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Alle informantene i fokusgruppen forteller at de føler seg trygg på hvem de skal kontakte når det har oppstått en sak og de gir uttrykk for en felles forståelse om at saker som registreres skal meldes til rektor. Alle bekrefter at de kjenner til at handlingsplanen skal være et verktøy i arbeidet for å fremme et trygt og godt skolemiljø, og til å løse mobbe/krenkesaker. Informantene forteller at måten de jobber på er at rektor skal varsles ved mistanke eller kjennskap til at mobbing eller andre krenkelser foregår. Ved mistanke vil det i praksis bety at først blir kontaktlærer koblet inn, i tillegg kan eventuelt også sosiallærer være med i prosess. Det blir tatt notater i tillegg til at observasjoner gjøres knyttet til mistanken. En av informantene legger til at det undersøkes hvordan elevene har det både på, og utenfor skoletiden, men at det er krevende å gjøre undersøkelser utenom skoletid. Rektor får alltid en orientering og dersom alvorlighetsgraden tilsier det så registreres det en formell krenkesak på forholdet. *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* skal følges og der ligger krenkeskjemaene som skal fylles ut ved registrering av 9A-saker. Det medgis at fokusgruppen ikke har vært på egne kurs i senere tid for håndtering av mobbing og krenkelser, men at de har jobbet en del med handlingsplanen i personalet. De som har vært ansatt over tre år ved skolen bekrefter å ha vært på kurs i forbindelse med endringer i opplæringsloven kapittel 9 A.

En informant forteller at aktivitetsplanen er et verktøy og et dokument som skal formalisere arbeidet med å rette opp forholdet dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I slike prosesser tar skolen kontakt med hjemmet raskt. Alle lærerne i fokusgruppen svarer sammenfallende på at de får støtte og veiledning fra rektor ved behandling av mobbe/krenkesaker samt at ingen skal være alene når en sak må håndteres. En annen informant legger til at kontaktlæreren ofte står sentralt og fører samtaler med eleven og hjemmet. En tredje informant bekrefter dette i forbindelse med fokusgruppeintervjuet i tillegg til at alle informantene opplever det som nyttig å spille på lag og være løsningsorientert i møte med foreldre/foresatte. De jobber for å styrke relasjonene både til elevgruppen og til foreldregruppen som en del av arbeidet med håndtering av tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det er imidlertid variert erfaring fra konkrete mobbe/krenkesaker blant informantene.

En informant forteller at det benyttes skjemaer i konkrete mobbe/krenke-saker som blir levert til rektor og bekrefter videre at Kautokeino ungdomsskole har elevmapper.
Tematikken rundt ansatte ved skolen som kan komme i en krenkesituasjon overfor en elev er behandlet i kollegiet. To av informantene forteller videre at gamle oppdragelsesformer som er en del av den samiske kulturen også er drøftet i personalet og at man må være veldig balansert i den pedagogiske tilnærmingen. Lærerne må bli godt kjent med hver enkelt elev og sjekke ut i hvilken grad eleven forstår de gamle metodene og kodene for læring og oppdragelse som er kulturelt nedarvet i det samiske samfunn. Det varierer en del fra familie til familie med tanke på hvor mye oppmerksomhet de mener som skal vies til gamle oppdragelsesformer. Metodene og kodene er en del omdiskutert, og det blir hevdet at noe av innholdet i virkemidlene for læringen består av elementer som kan oppleves krenkende. Det er delte meninger i det samiske samfunn hvorvidt man skal praktisere gamle oppdragelsesformer i vår tid. Gamle skikker er på den ene siden en viktig del av den samiske kulturarven som må ivaretas samtidig som de ansatte må være tydelige på at den opplæringen som gis ikke skal være krenkende for eleven. Informantene bekrefter sammenfallende på at mobbesaker prioriteres og at man skal varsle direkte til skoleeier når en i ledelsen ved skolen mobber eller krenker en elev.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at de har jobbet med delpliktene i aktivitetsplikten om hvordan de skal følge med og hva de skal gjøre ved inngripen i situasjoner som kan oppstå mellom elever. Rektor forklarer framgangsmåten og saksgangen som er beskrevet i handlingsplanen. Sentralt står å ta tak i saken med det samme og holde rektor orientert. Varsel skal formaliseres ved bruk av krenkeskjemaene ved å opprette 9A-sak. Videre har øvingsoppgavene som de har jobbet med også omhandlet opplæring i dokumentasjonsarbeid i tidlige faser som ved observasjon og undersøkelser ved mistanke, men også videre hvordan fylle ut krenkeskjemaer som er vedlagt i den kommunale handlingsplanen. De har også hatt gjennomgang i hvordan de skal utrede tiltak som skal følges dersom det må lages aktivitetsplaner for å hjelpe elever som er utsatt for mobbing og krenkelser, eller ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor sier at det har vært jobbet med å bygge holdningen «slik gjør vi det på vår skole», med mål om en felles tilnærming i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Rektor sier hun prøver å skape en innstilling blant alle ansatte som går på at arbeidet som gjøres med å fremme trygt og godt skolemiljø handler om «våre elever» og ikke «mine eller dine elever».

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* representerer en fremgangsmåte og et felles verktøy som skal benyttes ved behandlingen av en mobbe/krenkesak og at de kjenner til saksgangen. Rektor har ledet arbeidsprosessene med implementering av handlingsplanen på Máze skole. De sier at delpliktene er definert i forhold til hva som skal gjøres når man følger med og må gripe inn. En av informantene legger til at alle ansatte i skolen må være bevisst i sin tjeneste, og at alle ansatte både har en moralsk og en juridisk plikt til å gripe inn dersom elever utsettes for mobbing og eller krenkede adferd.

Jobben som gjøres i skolen handler også om ivareta sikkerheten for barn og unge i kommunen. Når en konkret mobbe/krenkesak mellom elever avdekkes ved et varsel fra eleven, foreldre/foresatte eller via observasjon av lærerne, så skal saken videre undersøkes og kartlegges. Dette gjelder også dersom man må stoppe eventuelle andre negative fenomener i skolemiljøet som er i utvikling. De sier de har registreringsskjemaer også kalt krenkeskjemaer som skal fylles ut for å dokumentere sakene og at rektor alltid skal varsles.

Sosiallærer og kontaktlærere har en dialog med rektor ved behandling av 9A – saker dersom det er mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det samme gjelder også dersom en sak dreier seg om et varsel der en ansatt kan komme i en krenkesituasjon overfor en eller flere elever. Alle partene i en sak inkludert foreldre/foresatte innkalles for å drøfte og løse situasjoner som oppstår. Informantene legger til at saker kan oppstå utenom skoletid og at det kan være utfordringer i en liten bygd der man møtes i mange forskjellige sammenhenger å skille om en sak tilligger skolemiljøet eller om det dreier seg om forhold i privatlivet. Likevel er informantene enige om at saker kan oppstå utenom skolens område og senere prege det psykososiale skolemiljøet for elevene. Sakene må håndteres og elevene må ivaretas.

Framgangsmåte for saksgang og håndtering av tilfeller der elever ikke har et trygt og godt skolemiljø
Det framgår av dokumentasjon og informasjon framlagt av skoleeier og de to skolene som er undersøkt nærmere at det er nulltoleranse for adferd som krenking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Det skal reageres umiddelbart ved mistanke eller bekreftelse om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal alltid varsles og det skal fylles ut registreringsskjema, også kalt krenkeskjema, for den aktuelle saken. Ett skjema del-1 for

den eleven som er krenket (eller det er mistanke om ikke har et trygt og godt skolemiljø) og ett skjema del-2 for den eleven som skolen vurderer har krenket en eller flere elever. Dersom det bekreftes at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, så utløses plikt til å utarbeide aktivitetsplan med tiltak for rette opp det psykososiale skolemiljøet for den eller de det gjelder.

Kautokeino kommune hadde på undersøkelsestidspunktet ingen fullelektronisk saksbehandling mellom skolene og sektor-nivå, eller en etablert digital løsning på kommunens internettsider for å melde ifra om skolemiljø. Rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Mazé skole, sier i intervju med revisjonen at de skal rapportere på skjema hver uke til kommunalleder kultur og oppvekst om de har varslede 9A-saker ved skolene. Kommunalleder kultur og oppvekst bekrefter overfor revisjonen at hun fører kontroll på overordnet sektor-nivå over sakene som meldes fra skolene og skal også ha kopi av all dokumentasjon i de sakene der skolene har vært nødt til å sette inn tiltak og utarbeide aktivitetsplaner.

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, angir i kapittel 2.3 *Krenkelsesmeldinger*, følgende føringer til framgangsmåte og saksgang ved mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø;

Mål: Å få bekreftet/avkreftet mobbing og korrigering av uønsket atferd.

Ansvarlig: Alle ansatte (også vaktmestre og rengjørings personell) er ansvarlig for å melde ifra om krenkelser.

Når skal det meldes?

- *når en elev føler seg krenket av ord eller handling*

Hvem skal man melde til?

- *Registreringsskjema for krenkelser leveres til kontaktlærere og til de berørte parter*
- *Kontaktlærer/SFO leder kontakter foreldre/foresatte*
- *Etter at kontaktlæreren/SFO lederen har kontaktet foreldre/foresatte og arbeidet med saken, leveres krenkelse meldingen til sosiallærer*
- *Sosiallæreren varsler rektor umiddelbart*
- *Gjentatte krenkelser fra eller mot samme elev (mer enn 3 ganger innen 1 månedsperiode) arbeider sosiallærer videre med saken, og aktivitetsplikten utløses.*

Videre angir *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, kapittel 3.3.1 *Skolens prosedyrer når mobbing er meldt eller avdekket*, følgende føringer for arbeidet;

«Mål: Mobbingen stoppes, aktivitetsplikten inntrer og tiltak iverksettes innen 5 virkedager.

Prinsipper

- *Skolen må gripe raskt inn og innhente opplysninger fra de som har observert mobbing eller når mobbing er rapportert.*
- *Kontaktlærer/ledelsen informeres. Nødvendige samtaler må tas umiddelbart.*
- *Skolen må ta kontakt med involverte hjem snarest mulig, helst samme dag for å informere om sakens fakta så langt.*
- *Rektor har ansvar for at det blir satt av tid slik at samtalene lar seg gjennomføre.*
- *Førstegangssamtaler må foregå med partene hver for seg.*

- *Samtalene må tas uten at partene får anledning til å snakke sammen om hendelsene/mobbingen.*
- *Det føres referat fra alle samtalene. Dette skal arkiveres i skolens arkiv. Kontaktlærerne /sosiallærer gjennomfører samtalene.*
- *De voksne skal ha oppfølgingssamtale med offeret hver uke så lenge det pågår en mobbesak. Samtalen skal loggføres til arkivet.*
- *De voksne skal ha ukentlige oppfølgingssamtaler med mobberen/mobberne hver uke så lenge der pågår en mobbesak. Samtalen skal loggføres til arkivet.*
- *Dersom mobbesituasjonen har direkte tilknytning til SFO, må leder gjennomføre samtalene etter samme prinsipper.*
- *Ved mistanke, uten konkrete observasjoner, utløses aktivitetsplikten og tiltak settes i gang.*
- *Det må gis informasjon til skolens personale.*

Samtale med krenkede

- *Den voksne må få oversikt og et mest mulig detaljert bilde av situasjonen, hendelsesforløp og deltakere.*
- *Det er viktig at referatet leses opp for berørt part når samtalen er over.*

Ansvarlig: Kontaktlærer/SFO leder, sosiallærer.

Samtale med krenker

- *Den voksne må få oversikt og mest mulig detaljert bilde av situasjonen, hendelsesforløp og deltakere.*

  Hva skjer? Hvor skjer det? Når skjer det? Hvem er med? Hva er din rolle i dette? De andres? Har det skjedd før? Hvor mange ganger? Hvordan begynner det? Hvorfor skjer det, tror du? Har du fortalt om dette hjemme?

  Trinn 1: Kontaktlæreren/SFO lederen har samtale med mobberen.

  Den voksne skal presisere at all mobbing, krenkende ord og handling ikke er tillatt på skolen eller SFO.
  Det skal presiseres overfor eleven, hvis mobbingen gjentar seg, innkalles foreldre til møte, der mobberen redegjør saken overfor sine foreldre.

- *Det er viktig at referatet leses opp for berørt(e) part(er) når samtalen er over.*

Ansvarlig: Kontaktlærer/ SFO leder, sosiallærer.

Samtale med foreldrene til krenkede

- *Redegjøre om saken.*
- *Innspill fra offer og foresatte.*
- *Skriftliggjøring av inngåtte avtaler og nye opplysninger.*
- *Skolen snarest mulig behandle saken etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Se vedlegg.*

Ansvarlig: Kontaktlærer/rektor/SFO leder/sosiallærer.

Samtale med foreldrene til krenker

- *Redegjøre om saken*
- *Innspill fra mobber og foresatte*
- *Skriftliggjøring av inngåtte avtaler og nye opplysninger*

Ansvarlig: Kontaktlærer/SFO leder/sosiallærer/rektor

Samtale med krenkede og krenker med foreldre/foresatte

- *Redegjøre om saken*
- *Innspill fra de involverte partene med fokus på problemløsning*
- *Inngå forpliktende skriftlige avtaler mellom de berørte partene*
- *Avtalene må være forankret i vilje til positiv endring av atferd*
- *Avtalen må inneholde en tidsramme med evaluering av målene*
- *Aktivitetsplan med tiltak, tidsperspektiv og evaluering*

Ansvarlig: Rektor/kontaktlærer/sosiallærer».

Vurdering

Rektor skal ha etablert en bestemt framgangsmåte for saksgang og håndtering av tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
På dette revisjonskriteriet vurderer revisjonen om skolene har etablert et skriftlig rammeverk med retningslinjer og prosedyrer som alle skal forholde seg til, og i hvilken grad de ansatte kjenner til vedtatte framgangsmåter for saksgang og håndtering av tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I neste revisjonskriterium vil de ansattes praksis og grad av etterlevelse av framgangsmåte knyttet til varsling, bli undersøkt og vurdert.

Revisjonen merker seg at rektorene ved både Kautokeino ungdomsskole og Máze skole svarer at *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø,* er det skriftlige hoveddokumentet som alle ansatte skal nyttiggjøre seg av ved behandling av forhold knyttet til mobbing og krenkelser, samt at rektorene igjennom skoleåret 2020/2021 gjennomfører en løpende prosess med implementering av denne planen på sine respektive skoler.
De sier videre at handlingsplanen inneholder framgangsmåte for saksgang og håndtering av tilfeller der det er mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Lærerne som revisjonen har snakket med i intervju viser også til kunnskap og felles forståelse av hvilken framgangsmåte som skal følges, samt viser til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø,* og innarbeidet praksis. Revisjonen vurderer at handlingsplanen dersom den etterleves, er godt egnet til å sikre at skolenes arbeid på dette området er i tråd med de krav som stilles i opplæringsloven kapittel 9 A.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at skolen har hatt arbeidsprosesser i personalgruppen med tydelig informasjonsgivning knyttet til varsling av forhold dersom ansatte observerer at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor sier varsling kan skje skriftlig, på telefon eller personlig oppmøte. Det er mest vanlig at saker starter med muntlig varsel. Innkalling i VISMA kan også gjøres. Anonymisering og personvern skal ivaretas. Hun bekrefter at varsling skjer og er kjent med at skolen da har fem virkedager på å starte prosessen med å løse saken. Rektor sier hun er tydelig med de ansatte på at alle plikter å varsle rektor så raskt som mulig.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Alle i fokusgruppen gir uttrykk for en felles forståelse om at mobbe/krenkesaker skal meldes til rektor og at de vil gjøre det dersom de har mistanke om eller kjennskap til at elever blir utsatt for mobbing eller krenkende adferd. De viser i tillegg til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Drøftinger og faglige diskusjoner blir gjennomført i kollegiet når det er mistanke eller kjennskap til uønsket adferd blant elevene. Rektor blir videre koblet inn. Ellers er møtene på teamene viktige arenaer for deling av faglige spørsmål og utfordringer knyttet til saker som omhandler elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø. Disse møtene avholdes hver onsdag i tillegg til at de har morgenmøter hver dag. Informantene erkjenner at det med fordel kan jobbes mere med handlingsplanen og aktivitetsplikten. Kurs ble holdt i 2017 da endring av opplæringsloven kapittel 9 A ble ikraftsatt. De sier også at nyansatte med fordel kunne ha fått tilrettelagt formelle kurs og økt oppfølging i større grad enn hva som er tilfelle i dag. Det er ulik erfaring blant informantene med hensyn til arbeid med konkrete 9A-saker.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at arbeidsprosessene de har gjennomført i et forholdsvis lite kollegium ved skolen, egner seg godt for å sikre at alle er trygge på å varsle rektor og at hennes inntrykk er at nå vet alle hva de skal gjøre ved mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever opplever mobbing eller krenkelser. Varsel skal formaliseres i krenkeskjema vedlagt handlingsplanen. Rektor mener hun får god informasjon fra de ansatte og har oversikt over det psykososiale miljøet til elevene.

Rektor sier de også i felleskap har tatt opp hva de skal gjøre dersom det observeres at en voksen ansatt krenker en eller flere elever og at dette er blitt tematisert i kollegiet. Rektor skal ha varsel straks. Hun forteller at det er viktig å drøfte saken sammen med hjemmet dersom slikt skjer og sier at de snakker med den ansatte det måtte angå i en grundig samtale for å belyse det aktuelle forholdet som det varsles om. Videre blir saken tatt til behandling sammen med den eller de involverte elevene og foreldre/foresatte. Sentralt står å undersøke hva som virkelig har skjedd eller pågår. Skoleeier skal varsles formelt dersom undersøkelser viser at saken er reell. Rektor sier at framgangsmåten ved behandling av varsel om skolemiljø foregår både i form av muntlige avklaringer og skriftliggjøring av alle sidene av saken. Rektor sier også at det har forekommet at en voksen ansatt har kommet i en situasjon som en eller flere har opplevd som krenkende, men etter å ha ført avklarende samtaler om saken har partene kommet til enighet med felles forståelse om at det ikke var dens voksnes intensjon å krenke noen.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at rektor blir varslet dersom det observeres at elever blir utsatt for mobbing og krenkelser samt at rektor alltid holdes orientert ved saksgang og håndtering av mistanke eller kjennskap til at en elev eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette framgår også av handlingsplanen som bygger på opplæringsloven kapittel 9 A. Når mobbe/krenkesaker blir registrert skal dokumentasjonen sendes videre til rektor som har et arkiv for 9A-saker. De forteller videre at det hender at varsel blir gitt muntlig til rektor i enkelte saker og da blir det vurdert i hvilken grad forholdet skal formaliseres med krenkeskjema. Undersøkelse av hva som har skjedd eller hva som pågår står alltid sentralt i behandlingen av et varsel. Informantene bekrefter at det er ulik erfaring i lærerkollegiet med hensyn til hvor mange konkrete mobbe/krenkesaker hver enkelt lærer har behandlet.

Oppfølging av konkrete mobbe/krenkesaker
For å vurdere i hvilken grad skolene i Kautokeino kommune etterlever lovverk og rutiner for håndtering av konkrete saker, herunder varsler der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, bestemte revisjonen seg for å foreta en gjennomgang av enkeltsaker ved de to utvalgte skolene Kautokeino ungdomsskole og Máze skole.

Rektorene ved skolene fortalte i intervju med revisjonen at rektors arkiv er en type fysisk perm, der sakene med all dokumentasjon registreres og arkiveres i ordnet rekkefølge kronologisk etter dato for hendelsene. Dokumentasjon i sakene skal også arkiveres i elevmappene med kopi til foreldre/foresatte.

Da revisjonen skulle starte gjennomgangen og etterspurte oversikt over enkeltsaker, viste det seg at rektorene verken hadde noe arkivsystem eller annet system for å holde egen løpende oversikt og kontroll over skolens 9A-saker. Ved Máze skole var reell praksis når mobbe/krenkesaker blir registrert å legge all dokumentasjon direkte i elevmappene til de involverte. Ved Kautokeino ungdomsskole ble det opplyst at saker som oppstår i hovedsak løses og registreres igjennom meldinger i Visma Flyt skole. Dette er en stor kontrast til de vedtatte varslingsrutinene som sier at alle saker skal registreres og arkiveres hos rektor, i elevmappene og med kopi til foreldre/foresatte. Revisjonen måtte da ta utgangspunkt i kommunalleders oversikt over skolenes rapporter med varslede 9A-saker som et grunnlag for å kunne starte gjennomgangen.

Som et ledd i metodetrianguleringen for denne forvaltningsrevisjonsundersøkelsen hadde revisjonen også sendt henvendelse til kommunalleder som fører kontroll over varslede 9A-saker på overordnet sektor-nivå, og fant videre frem til sakene via skolenes elevmapper.

For skoleårene 2019/2020 og 2020/2021 var det ved skoleslutt, ifølge kommunalleder kultur og oppvekst, totalt til sammen meldt inn et fåtall saker ved de to utvalgte skolene. På grunn av det lave antallet registrerte saker ved skolene så oppgir ikke revisjonen det konkrete tallet i denne forvaltningsrevisjonsrapporten. Revisjonen foretok imidlertid en gjennomgang av noen enkeltsaker og finner at ved Máze skole var sakene meldt med skjema del-1, som er varslingsskjemaet knyttet til den eleven som er blitt krenket eller hvor det er mistanke om ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det var i disse sakene også foretatt registrering av skjema del-2, som gjelder for den eller de elevene som har status som krenker eller som skolen vurderer har krenket en eller flere elever. Skjemaene er i henhold til rutinen som skal brukes ved registrering av varsel i mobbe/krenkesaker. Ved Kautokeino ungdomsskole var det benyttet andre dokumenttyper, merket Kautokeino kommune, for å skrive og sammenfatte informasjon knyttet til varsel om skolemiljø og hvordan håndtering av sakene ble gjort. Gjennomgangen av enkeltsakene ble gjort for å forsøke å få en indikasjon på skolenes praksis samt søke bekreftelser på de data som mottas via intervju, spørreundersøkelser og

dokumenter. Det vil si en gjennomgang av konkrete saker der det er meldt ifra om mistanke eller avdekket krenkende adferd, eller at det på annen måte gjennom å følge med er blitt avdekket at noen har blitt utsatt for handlinger som utløser plikt til å gripe inn og varsle ved å registrere 9A-sak på forholdet. De fåtall sakene som ble sjekket er utløst av hendelser som i henhold til opplæringsloven § 9 A-4 er blitt meldt inn og registrert i skolenes varslingssystemer. Et viktig formål med gjennomgangen av sakene var å undersøke hvordan skolene følger opp mistanke eller konkrete mobbe/krenkesaker, og herunder i hvilken grad aktivitetsplikten oppfylles. Dette har en direkte sammenheng med kravet om at rektor skal ha etablert en bestemt framgangsmåte for saksgang og håndtering av tilfeller der det er mistanke om, eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Fra den dato som en 9A-sak meldes/varsles, så har skolen 5 virkedager på seg til å kontakte de involverte parter, elever og foreldre/foresatte, starte undersøkelse av saken og igangsette utarbeidelse av aktivitetsplan med tiltak dersom det kreves. I de sakene som er undersøkt nærmere så viser dokumentasjonen med angitte førte datoer at dette etterleves av Kautokeino ungdomsskole og Máze skole.

Varslingsskjemaene og dokumentasjonen i konkrete mobbe/krenkesaker skal arkiveres i elevmappe for den enkelte elev og i rektors eget arkiv for 9A-saker. Så langt revisjonen har kontrollert de to utvalgte skolene, så viser den nærmere undersøkelsen av de utvalgte mobbe/krenkesakene at skolene ikke følger rutinen fullt ut. Rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole viser ikke til et eget konkret arkivsystem som gjelder varsel om skolemiljø.

Arkivet, herunder elevmappene ved skolene, var på undersøkelsestidspunktet som nevnt i hovedsak papirbasert, men det blir opplyst i samtaler med administrativ skoleeier at en digitaliseringsprosess er under planlegging i kommunen.

Plikten til å varsle

For skoleårene 2019/2020 og 2020/2021 var det altså ved skoleslutt, totalt til sammen varslet kun et fåtall saker ved de to utvalgte skolene. Sakene var meldt som følge av mistanke eller kjennskap til at en elev eller flere elever har opplevd mobbing eller krenkelser. Revisjonen foretok så en nærmere gjennomgang av sakene for å se hvordan skolene varsler og håndterer varsel om skolemiljø. Det lave antallet med registrerte varsel og 9A-saker gjør imidlertid at revisjonen har et begrenset grunnlag for å vurdere skolenes praksis på dette området.

De sakene som revisjonen har sett nærmere på, var meldt i kategoriene Krenkende ord og Krenkende handlinger.

Skolene skal i konkrete mobbe/krenkesaker som hovedregel registrere de forskjellige hendelsene med 9A-skjemaer, hvor ett skjema skal registreres på den krenkede personen, skjema del-1, og ett skjema skal registreres på den personen som krenker, skjema del-2. Dette må gjøres for å dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten.
Skolene skal videre besvare bestemte punkter i forbindelse med utfylling av 9A-skjemaer. Revisjonen stilte derfor følgende kontrollspørsmål ved gjennomgangen av de utvalgte konkrete mobbe/krenkesakene:

Skjema del-1 – Den krenkede;

- **Dato for hendelse/forholdet**
  I alle sakene ved Máze skole var det ført dato for hendelsen/forholdet.
  Kautokeino ungdomsskole bruker ikke skjema del-1 og del 2 som er vedlagt i handlingsplanen. Saksbehandlingsdatoer framgår likevel av dokumentasjonen.
- **Angitt hvordan skolen ble kjent med forholdet?**

I alle sakene ved Máze skole var det angitt hvordan skolen ble kjent med forholdet. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.

- **Angitt hvordan forholdet ble meldt/ kjent?**
  I alle sakene ved Máze skole var det angitt hvordan forholdet ble meldt. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Type forhold? Mobbing, Vold, Diskriminering, Trakassering, Krenkende ord, Krenkende handling, Annet**
  I alle sakene ved Máze skole var det merket av med hvilken type krenkelse saken gjaldt. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Er hendelsen/forholdet beskrevet iht. angivelsen i skjemaet?**
  I alle sakene ved Máze skole var hendelsesforløpet/forholdet i saken beskrevet. Kautokeino ungdomsskole bruker ikke skjema del-1 og del 2 som er vedlagt i handlingsplanen. Hendelsene/forholdet framgår likevel av dokumentasjonen.
- **Er krenker anonymisert?**
  I alle sakene ved Máze skole var krenker anonymisert. Anonymisering av krenker(e) framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Er det beskrevet hva som er gjort i saken?**
  I alle sakene ved Máze skole var det beskrevet hva som ble gjort i behandling av saken. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Er krenkede hørt? – kommer krenkedes versjon frem?**
  I alle sakene ble krenkede hørt, og krenkedes versjon av saken er beskrevet. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Er krenkedes foresatte varslet?**
  I alle sakene ved Máze skole var krenkedes foresatte varslet. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Dato for varsling av den krenkedes foresatte**
  I alle sakene ved Máze skole var det ført dato for varsling av krenkedes foresatte. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Hva er vurderingen av saken?**
  Avsluttet, Mistanke/Kunnskap om ikke trygt og godt skolemiljø
  I alle sakene ved skolene var det foretatt vurdering av saken.
- **Er det angitt hvem som har fylt ut skjemaet? Hvem/stilling?**
  I alle sakene ved Máze skole var det angitt navn og stilling på den ved skolen som hadde fylt ut skjemaet. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Er skjemaet lagt på krenkedes elevmappe med kopi til foreldre/foresatte?**
  I alle sakene ved Máze skole er det bekreftet at skjema er lagt på krenkedes elevmappe med kopi til foreldre/foresatte. Framgår ikke eksplisitt av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.

Skjema del-2 – Den som krenker;

- **Dato for varsling til rektor**
  I alle sakene ved Máze skole var det ført dato for varsling til rektor.
  Kautokeino ungdomsskole bruker ikke skjema del-1 og del 2 som er vedlagt i handlingsplanen. Saksbehandlingsdatoer framgår likevel av dokumentasjonen.
- **Type forhold? Mobbing, Vold, Diskriminering, Trakassering, Krenkende ord,**

Krenkende handling, Annet
I alle sakene ved Máze skole var det merket av med hvilken type krenkelse saken gjaldt. Kautokeino ungdomsskole bruker ikke skjema del-1 og del 2 som er vedlagt i handlingsplanen. Framgår av dokumentasjon i saker for de som er krenket.

- **Er hendelsen/forholdet beskrevet iht. angivelsen i skjemaet?**
  I alle sakene ved Máze skole var hendelsesforløpet/forholdet i saken beskrevet. Kautokeino ungdomsskole bruker ikke skjema del-1 og del 2 som er vedlagt i handlingsplanen. Framgår av dokumentasjon i saker for de som er krenket.
- **Er krenkede anonymisert?**
  I alle sakene ved Máze skole var krenkede anonymisert. Kautokeino ungdomsskole bruker ikke skjema del-1 og del 2 som er vedlagt i handlingsplanen.
- **Er krenker hørt? Kommer krenkers versjon frem?**
  I alle sakene ved Máze skole viser saksbehandlingen at krenker er hørt og at krenkers versjon av saken er beskrevet. Framgår ikke eksplisitt av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Er krenkers foresatte varslet?**
  I alle sakene ved Máze skole viser saksbehandlingen at krenkers foresatte er varslet. Framgår ikke av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Dato for varsling av krenkers foresatte**
  I alle sakene ved Máze skole var det ført dato for varsling av krenkers foresatte. Framgår ikke av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Er det angitt hvem som har fylt ut skjemaet? Hvem/stilling?**
  I alle sakene ved Máze skole var det angitt navn og stilling på den ved skolen som hadde fylt ut skjemaet. Framgår også av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.
- **Er skjemaet lagt på krenkers elevmappe med kopi til foreldre/foresatte?**
  I alle sakene ved Máze skole er det bekreftet at skjema er lagt på krenkers elevmappe med kopi til foreldre/foresatte. Framgår ikke av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole.

I spørreundersøkelsen til elevene svarte 13 av 17 elever (helt enig/enig) positivt på at de vet hva de skal gjøre hvis noen blir mobbet. De resterende respondentene svarte i retning uenig på spørsmålet.

Følgende kommentarer ble gitt:

«Si ifra til en voksen», «Si ifra!»

Videre svarte 3 elever at de vet om noen som blir mobbet på skolen, mens det var 14 elever som svarte nei på dette spørsmålet.

Følgende kommentarer ble gitt:

«Det er lett å se», «Ikke i min klasse», «Vet ikke om noen som blir mobbet», «Ikke nå mere»

I spørreundersøkelsen til foreldrene svarte alle foreldrene positivt på at de vet hva de skal gjøre dersom de oppdager at deres barn blir mobbet. Her var det en foreldre som imidlertid presiserte at «dette har man funnet ut selv».

Videre svarte 3 foreldre at de har tillit til at skolen vil håndtere og løse problemet på en god og profesjonell måte dersom deres barn skulle bli utsatt for mobbing og krenkelser. Det var 1 som var delvis enig og 2 som var uenig i dette. Det ble både fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole også svart i negativ retning på dette spørsmålet.

Følgende kommentarer ble gitt:

«Delvis enig, litt slett holdning», «Dette er avhengig av kontaktlærer»

Revisjonen har undersøkt om rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole har bestemt en framgangsmåte for varsling, og i hvilken grad rektor følger opp at fremgangsmåten blir brukt i praksis.

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, omtaler plikten til å varsle og at terskelen for å varsle skal være lav. Her går det også fram at skolene skal benytte krenkeskjemaene som er vedlagt i handlingsplanen og at disse er sentrale dokumenter knyttet til skolens varslingsrutiner i mobbe/krenkesaker.
Dokumentet angir også hva som skal være rutinen og hva som skal gjøres ved varsel om skolemiljø etter opplæringsloven kapittel 9 A. Ifølge rutinen skal det ved observasjon av en krenkesituasjon gjøres en registrering av hendelsen/forholdet ved at krenkeskjema del-1 fylles ut på den eleven eller de elevene som er observert krenket og krenkeskjema del-2 skal fylles ut på den eleven eller de elevene som har utsatt en eller flere elever for krenkelser. Krenkeskjemaene dokumenterer at varselet er registrert og at aktivitetspliktens første delplikter *følge med, gripe inn og varsle* er oppfylt av skolen. Opplæringslovens krav om at rektor skal varsles blir ivaretatt ved at rutinen videre sier at all dokumentasjon i saken skal legges fram for rektor som skolens øverste ansvarlige.

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, definerer framgangsmåten ved varsel i kapittel 2.6 *Plikten til å varsle jf. § 9 A-4 andre ledd* på følgende måte;

«Plikten til å varsle gjelder for alle som arbeider på skolen. Varsling skal alltid skje dersom en har mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Mistanke eller kunnskap kan du få ved at:

- *Eleven eller foresatte forteller/melder selv*
- *Medelever eller medelevers foresatte forteller/melder*
- *Observasjon*
- *Tilbakemelding gjennom å ha brukt spørre- eller trivselsundersøkelser*
- *Aktivitet i sosiale medier*
- *Elever viser sin utrygghet eller mistrivsel på ulike måter, eksempelvis; innadvendt/utadvendt, aggressiv/passiv, grenseløs, avisende, isolerende, etc.*
- *Endringer i det sosiale samspillet*
- *Du mistenker eller oppdager noe*

Terskelen for hva som vekker mistanke eller gir kjennskap til at elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal være lav. At en elev sier ifra at han/hun ikke føler seg trygg på skolen oppfyller kravet til kunnskap. Man kan ikke forvente at elevene bruker lovens ordlyd. Enkeltepisoder som kan virke uskyldig eller bagatellmessig for voksne, kan være alvorlig for barn og unge og føye seg inn i rekken av mange krenkelser.

All mistanke eller kjennskap skal varsles til rektor umiddelbart ved brudd på §9A

- *Varsling skjer skriftlig, registreringsskjema for krenkelse (vedlegg Del 1 og 2)*

- *Unntak: dersom rektor er part/involvert i saken skal det varsles direkte til skoleeier».*

I spørreundersøkelsen til elevene svarte en klar overvekt av elevene at det ikke er vanskelig å si ifra for eksempel til lærer hvis man oppdager at noen blir mobbet. Et lite mindretall av elevene svarte at det kan være vanskelig å si ifra.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Vi pleier nok å si ifra», «Sier ifra med en gang», «Det er enkelt å si ifra»

Videre i spørreundersøkelsen til elevene svarer en klar overvekt av elevene (helt enig/enig) positivt på at de vet hva som skjer hvis de voksne på skolen oppdager at elever mobber hverandre. Ett lite mindretall var helt uenig her.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Jeg vet hva som skjer da», «De prøver å ordne det»

På spørsmål om elevene vet hva rektor og lærer skal gjøre hvis en selv blir mobbet svarer en overvekt av elevene (helt enig/enig) positivt på at de vet det. De resterende respondentene svarte i retning uenig på spørsmålet.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Snakke», «De forteller til foreldrene mine», «De gjør at det blir mindre mobbing»

Til slutt i spørreundersøkelsen inviterte revisjonen elevene til å komme med eksempler på måter for mobbing som de kjenner til.
Følgende kommentarer ble gitt:
«Si stygge ting hver dag», «Dytte å si frekke ting osv.», «Si stygge ting», «Si slemme ting», «Bruke stygge ord», «Erte andre», «Snakke stygt og slå», «Si stygge ting om andre», «Nettmobbing», «Kroppsspråk», «Blikk», «Sårende ord», «Fysisk mobbing», «Snakke om noen», «Utestenge andre», «Mobbing i sosiale medier»

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, gir i kapittel 4.1 *Ansvarskjede* følgende føringer som skal gjelde for skolenes arbeid med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing;
«Prinsippet er at problemer løses på lavest mulig nivå, men at lærere vet når saker meldes videre og vet hvem de kan henvende seg til hvis problemene ikke kan løses på deres nivå. Det vil altså være som en trapp, der problemene søkes løst lavest mulig, men der en går lenger opp i trappen når nødvendig.
Det settes opp en oversikt hvem som har ansvar for hva som gjøres når det gjelder mobbing».

Vurdering

Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
Revisjonen merker seg at rektorene ved både Kautokeino ungdomsskole og Máze skole svarer at *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* er det skriftlige hoveddokumentet som alle ansatte skal bruke og nyttiggjøre seg av ved varsling av forhold knyttet til mobbing og krenkelser, samt at rektorene igjennom skoleåret 2020/2021 gjennomfører en løpende prosess med implementering av denne planen på sine respektive skoler. Revisjonen vurderer at handlingsplanen med vedlagte skjemaer og varslingsrutiner som skal følges er godt egnet for å sikre at skolenes praksis kommer i tråd med opplæringslovens bestemmelser.
Rektorene sier videre at handlingsplanen inneholder framgangsmåter og rutiner for varsling av tilfeller der det er mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt

skolemiljø. Lærerne som revisjonen har snakket med i intervju viser også til kunnskap og felles forståelse av hvilken framgangsmåte som skal følges, samt viser til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* og innarbeidet praksis.

Det framheves av rektorene ved både Kautokeino ungdomsskole og Máze skole at alle saker skal varsles så raskt som mulig, noe som sammenfallende bekreftes av lærerne vi har snakket med. Revisjonen legger i den forbindelse merke til at også elevene i flertall svarte positivt på spørsmålene relatert til forståelse av varsling og opplevelse av skolens håndtering av mobbeproblematikk. Også foreldrene svarer i flertall enig i at de vet hva de skal gjøre dersom deres barn blir utsatt for mobbing eller krenkelser. Ved begge skolene vises det i tillegg til avklart linje-vei ved varsling, som innebærer at informasjon kommer rektor til kunnskap.

Revisjonen vurderer dette som positivt, og merker seg at det varsles ved begge skolene, noe rektorene også bekrefter. Det er likevel et fåtall saker som blir formalisert og registrert slik rutinen sier det skal gjøres. Varsling skjer i stor grad muntlig. Her legger revisjonen vekt på skolenes egne uttalelser om at mange saker løses på et tidlig stadium etter prinsipp om organisatorisk laveste nivå. Vi kan derfor ikke sannsynliggjøre at plikten til å varsle rektor ved all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, blir fullt ut oppfylt. I den forbindelse viser vi til spørreundersøkelsen til foreldrene der halvparten av respondentene svarte at de ikke har tillit til at skolen vil håndtere og løse problemet på en god og profesjonell måte dersom deres barn skulle bli utsatt for mobbing og krenkelser. Revisjonen vurderer at årsaker til det lave antallet med skriftlige varsel om skolemiljø, herunder mobbing og krenkende adferd bør adresseres. Dette da det kan framstå som om at lista for når varsling skjer er lagt høyt.

Videre er det forhold ved Kautokeino ungdomsskole som trekker vurderingen av dette revisjonskriteriet i negativ retning. Der Máze skole har foretatt implementering av framgangsmåte for varsling med bruk av krenkeskjemaer i 9A-saker jf. rutine, viser revisjonens undersøkelse at Kautokeino ungdomsskole ikke benytter slike skjemaer. Dette selv om vi har mottatt dokumentasjon fra planleggingsdager og personalmøter, som viser at varslingsrutiner, herunder utfylling av krenkeskjema del-1 og del-2 samt aktivitetsplan med tiltak har vært til behandling i opplæringssammenheng. Revisjonen merker seg i den forbindelse også svakhetene ved å ikke benytte krenkeskjemaene, ved at forhold knyttet til den som har utført mobbing eller krenkelser ikke blir tilstrekkelig integrert i saksbehandlingen. Den dokumentasjonen som er blitt forelagt overfor revisjonen viser at Máze skole sikrer at all informasjon knyttet til begge partene i en sak (krenkede/krenker) blir sammenfattet og strukturert i mye større grad enn det som er tilfellet ved Kautokeino ungdomsskole. Bruk av krenkeskjemaene sikrer også at aktivitetsplikten blir tilstrekkelig dokumentert i henhold til opplæringslovens krav.

Intensjonen med at rektor skal varsles om mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har trygt og godt skolemiljø, er todelt. På den ene siden må rektor sikre seg en totaloversikt slik at hun kan vurdere virkningene og resultatene av skolens forebyggende arbeid. På den andre siden må rektor sikre seg informasjon slik at hun skal kunne lede skolens arbeid i enkeltsaker. Det kan bli utfordrende dersom det over tidsperiode oppstår mange saker og mye av saksbehandlingen foregår i muntlig sammenheng. Det kan derfor med fordel jobbes videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* og styrke kompetansen til de ansatte på området varsling. Dette støttes også av informantene i denne undersøkelsen.

Revisjonen registrerer at Kautokeino kommune på undersøkelsestidspunktet ikke hadde noe system for fullelektronisk saksbehandling mellom skolene og sektor-nivå og heller ikke en etablert digital løsning på kommunens internettsider for å sende varsel/melde ifra om skolemiljø. Noe som kan være en svakhet, men ikke et avvik sett i forhold til loven.

Revisjonskriteriet vurderes ikke fullt ut oppfylt.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at hun har sin framgangsmåte dersom det skulle oppstå alvorlige tilfeller og hun kjenner til lovverket. Skoleeier varsles umiddelbart. Hun svarer videre bekreftende på at skoleeier blir løpende informert også i vanskelige saker. Kommunalleder blir da involvert og kommunens støttefunksjoner kan også kobles inn. Hun opplever tilgjengeligheten til skoleeier som god.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Alle i fokusgruppen gir uttrykk for en felles forståelse om at rektor varsler skoleeier dersom det oppstår saker i kategorien alvorlige tilfeller og at sektor-nivå blir koblet inn i behandlingen av forholdet. De sier at mobbe/krenkesaker prioriteres ved skolen og i alvorlige tilfeller må man legge bort andre oppgaver for å prioritere det som har skjedd.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at hun opplever en god dialog med sektor-nivå og kommunalleder kultur og oppvekst samt sier videre at hun har som framgangsmåte å varsle skoleeier ved alvorlige tilfeller. Hun kan ringe og sende epost, alt ettersom hvor akutt saken er. Rektor sier hun har en løpende dialog med skoleeier og at det er lett å ta kontakt. Skoleeier hjelper og støtter rektor i vanskelige saker og de har formelle møter med hverandre.
Hver uke skal skoleeier også ha en statusrapport med en orientering om hvordan skolen følger opp det psykososiale skolemiljøet. Rektor må da rapportere om de har meldte og registrerte 9A-saker ved skolen. Hun sier at rutinen er at dersom det skulle oppstå saker i kategorien alvorlige tilfeller så varsles det direkte til kommunalleder kultur og oppvekst.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene gir uttrykk for at de er trygge på at rektor varsler kommunalleder kultur og oppvekst, dersom alvorlige tilfeller oppstår på skolen samt at de legger til grunn at rektor har en kommunikasjon med sektor-nivå og kommunens øvrige støttefunksjoner dersom skolen opplever saker som er vanskelig å løse.

Alvorlige tilfeller og saker som skolen over tid ikke klarer å løse
Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* gir instruks om at rektor skal varsle Skoleeier umiddelbart i alvorlige tilfeller, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd, og gir følgende eksempler på hva slike alvorlige hendelser kan være:
- *Særlig voldelige krenkelser*
- *Svært integritetskrenkende tilfeller*

- *Når flere elever over tid har krenket enkeltelev og skolen over noe tid ikke har klart å løse saken*
- *Digital mobbing på tvers av skoler*
- *Grove trusler via sosiale medier*
- *Saker hvor den krenkede har meldt forholdet til politiet*
- *Dersom det er mistanke om at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever*

Både Kautokeino ungdomsskole og Máze skole viser i tillegg til sine beredskapsplaner med rutiner for varsling, informasjonsarbeid, støtte, omsorg og etterarbeid for involverte ved håndtering av alvorlige tilfeller. Dokumentene inneholder også tiltakskort for behandling av hendelser som ulykker og brann ved skolen, angrep på skolen, vold og trusler samt kriseledelse.
I intervju med revisjonen svarer rektorene positivt på at skoleeier varsles i alvorlige tilfeller og at støttefunksjoner kobles inn ved vanskelige og ekstra krevende saker. Det opplyses at det har vært hendelser ved skolene som har utløst beredskapsrutinene.
I samtaler med skoleeier bekrefter kommunalleder at rektorene hver uke skal rapportere om de har varslede 9A-saker og igjennom denne kommunikasjonen legges det også opp til direkte varsel om alvorlige tilfeller jamfør definisjonen i handlingsplanen.

Vurdering

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak. Instruksen i handlingsplanen, som rektorene selv har vært sentral i utarbeidelsen av, sammenholdt med den bekreftede kommunikasjonen som er mellom rektorene og kommunalleder, sannsynliggjør at varsling av slike forhold skjer.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, straks varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at dette punkt henger sammen med deres instruks og prosedyre for varsling av mobbe/krenkesaker etter opplæringsloven kapittel 9 A, og sier videre at hun følger opp at de ansatte holder henne oppdatert samt oppfyller sin plikt til å varsle rektor også i slike saker. Skjerpet aktivitetsplikt er blitt gjennomgått i møter og i forbindelse med arbeid med mobbeproblematikk, og hun viser til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* der skriftlig rutine framgår. Regelen er at rektor skal varsles umiddelbart i alle saker. Saken blir tatt opp til behandling med de aktuelle partene straks rektor får kunnskap om eller varsel om forholdet.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Alle i fokusgruppen gir uttrykk for en felles forståelse om at alle mobbe/krenkesaker skal meldes til rektor, også dersom det handler om en kollega. Her gjelder den samme framgangsmåten som for varsling ellers jf. *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Rektor skal varsles straks. Forholdet ved at voksne kan komme i en krenkesituasjon overfor barn er blitt mye diskutert og tematisert i fellesmøtene. Utfordringer og aspekter knyttet til gamle samiske oppdragelsesformer kommer også inn her og må avklares med pedagogisk skjønn samt via løpende vurderinger som gjøres igjennom å bli godt kjent med elevene og hjemmet. Lærerne presiserer at det er veldig viktig å bli godt kjent med elevene på dette punkt.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at hennes inntrykk er at ansatte også varsler rektor i slike saker. Temaet har blitt tatt opp og til en viss grad blitt aktualisert i kollegiet. Rektor sier videre at skoleeier kobles inn umiddelbart dersom det bekreftes at ansatte mobber eller krenker en eller flere elever. Rutinen er at rektor skal følge opp partene med samtaler, undersøkelser og grundig gjennomgang av hva som har skjedd. Rektor sier at skoleeier blir koblet inn fra dag en som sentral part i behandlingen av saken og viser til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at det er samme tjenestevei dersom slike tilfeller oppstår. Rektor varsles straks og holdes alltid orientert i mobbe/krenkesaker. De peker på at skjerpet aktivitetsplikt også er nedfelt i handlingsplanen som de har jobbet en del med og at dette området er blitt noe aktualisert i kollegiet. De har imidlertid ikke hatt konkrete 9A5 – saker i de senere årene ved skolen. Selve varselet kan formaliseres ved å bruke de samme krenkeskjemaene som benyttes ved registrering av mobbe/krenke-saker mellom elever. Krenkeskjemaene er vedlagt *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Sosiallærer og kontaktlærere har også en dialog med rektor ved behandling av 9A5 – saker dersom det er mistanke eller kjennskap til at en ansatt ved skolen er involvert i en krenkesak overfor en elev.

Skjerpet aktivitetsplikt
Revisjonen har undersøkt om rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole har avklart en framgangsmåte for varsling når det er mistanke eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever, og at de følger opp at de ansatte etterlever det som er bestemt.
I intervju med revisjonen er rektorene tydelige på hva lovverket definerer, og viser til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* som bygger på opplæringsloven kapittel 9 A. Dokumentet skal være den skriftlige veilederen for de ansatte og omtaler som tidligere nevnt delplikten *å varsle* jf. opplæringsloven § 9 A-4, samt varsling til skoleeier i alvorlige tilfeller. Den gir også eksempler på hva slike alvorlige tilfeller kan være. Videre gir handlingsplanen i kapittel 2.1.2 *Skjerpet aktivitetsplikt, jf. § 9 A-5*, følgende føring om varsling dersom ansatte krenker elever; «*Alle som arbeider på skolen har en skjerpet aktivitetsplikt dersom ansatte krenker, mobber, trakasserer, diskriminerer eller utøver vold mot elever. Skolen har plikt til å undersøke saken og sette inn tiltak umiddelbart. Forøvrig gjelder de ordinære delpliktene i aktivitetsplikten. All mistanke eller kjennskap skal varsles til rektor umiddelbart ved brudd på §9A.*

- *Varsling skjer skriftlig, registreringsskjema for krenkelse (vedlegg Del 1 og 2)*
- *Unntak: dersom rektor er part/involvert i saken skal det varsles direkte til skoleeier».*

Videre skal følgende være førende jf. kapittel 3.7 *Relasjon lærer/assistent og elev*;

«*Mål: Lærer/assistent er en tydelig voksen som eleven kan ha tillit til*

Det betyr at lærer og andre voksne er bevisst på:
- *At voksne er gode rollemodeller for barna*
- *Måten man kommuniserer på*
- *Høflig, vennlig, men bestemt*
- *Ord og kroppsspråk samsvarer*
- *Er tydelig*

Tillit skapes ved å:
- *Være troverdig og til å stole på*
- *Være til stede, se enkeltelever og ta dem på alvor*
- *Kunne se saken fra barnets /elevens perspektiv*
- *Vise eleven respekt*
- *Vise omsorg og empati*».

I intervju med revisjonen sier rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole at de er trygge på at de ansatte varsler rektor umiddelbart dersom de har mistanke eller kjennskap til at en annen voksen krenker elever, og nevner at de har opplevd problemstillinger som de har vært nødt til å løse. Videre forteller begge rektorene at de ansatte har fått instruks for hvordan varsling skal skje og at de følger med lærernes holdninger og adferd. De har gjennom arbeid med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* og i forbindelse med oppdatering på lovverk fått innføring i aktivitetsplikten.
Dette bekreftes i intervju med de lærerne og andre voksne på skolene som revisjonen har snakket med. De sier det vil være naturlig å gå linjevei og si umiddelbart ifra til rektor dersom de observerer at voksne ansatte på skolen krenker elever, men at det også med fordel kan jobbes mere med tematisering av dette i kollegiet og aktivitetsplikten i praksis.

Vurdering

Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, straks varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, sikrer at alle som arbeider på skolen, straks varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever.
Revisjonen vurderer funnene i denne forvaltningsrevisjonsundersøkelsen slik at rektor gjennom *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* som skriftlig hoveddokument for systemer og rutiner, samt via informasjonsgivning, har bestemt en framgangsmåte som de ansatte er kjent med. Vi finner det godtgjort at de ansatte vil varsle rektor umiddelbart dersom det skulle oppstå situasjoner der man mistenker eller kjenner til at andre voksne ansatte krenker elever. Revisjonens undersøkelse viser også at skolene har snakket om hva slike krenkelser kan innebære og hvilke situasjoner man må være oppmerksom på at kan oppleves krenkende for elevene. Vi legger likevel i den forbindelse til uttalelser fra noen av informantene ved at det også med fordel kan jobbes mere med tematisering av dette i kollegiet og aktivitetsplikten i praksis.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler direkte til skoleeieren dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en i skoleledelsen, har krenket en eller flere elever

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at hun er trygg på at de ansatte har fått tilstrekkelig kunnskap om varsling og at de varsler direkte til skoleeier dersom de mistenker eller observerer at noen i ledelsen mobber eller krenker en eller flere elever. Rektor mener skolens retningslinjer, holdningsarbeid og informasjonsgivning knyttet til lovverket sikrer at de ansatte har denne kunnskapen. Varsling skal skje umiddelbart.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Fokusgruppen bekrefter sammenfallende at man skal gå direkte til skoleeier når en leder ved skolen mobber eller krenker elever. Dette bekreftes selv om noen av informantene ikke har erfaring fra så mange konkrete mobbesaker.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at hun er trygg på at de ansatte vet hva de skal gjøre dersom de har mistanke eller observerer at en i ledelsen ved skolen utsetter elever for mobbing og krenkende adferd. Rektor sier hun har orientert om saksgangen ved direkte varsling av slike 9A-saker.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at rutinen de har lært er at slike saker skal varsles direkte opp til sektor-nivå ved kommunalleder for kultur og oppvekst. Så blir forholdet behandlet videre av nivået over skolen.

Varsel direkte til skoleeier
På spørsmål til de ansatte ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole om hva de gjør dersom de mistenker eller observerer at for eksempel rektor selv eller noen i ledelsen ved skolen utsetter elever for mobbing og krenkelser, så svarer alle sammenfallende at de ville varslet skoleeier direkte uten ugrunnet opphold. Dette har de fått informasjon om både gjennom arbeidsgiver og i kraft av sin profesjon som lærere og omsorgspersoner i grunnskolen. Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* omtaler framgangsmåten og umiddelbar varsling direkte til skoleeier, dersom rektor eller noen i ledelsen skulle være involvert i en sak.

Vurdering

Rektor skal sikre at alle som arbeider på skolen, varsler direkte til skoleeieren dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en i skoleledelsen, har krenket en eller flere elever
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, sikrer at alle som arbeider på skolen, varsler direkte til skoleeieren dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en i skoleledelsen, har krenket en eller flere elever. Revisjonen vurderer funnene i denne forvaltningsrevisjonsundersøkelsen slik at rektor gjennom *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* som skriftlig hoveddokument for systemer og rutiner, samt via informasjonsgivning, har bestemt en framgangsmåte som de ansatte er kjent med. Vi finner det godtgjort at de ansatte vil varsle umiddelbart til skoleeier dersom det skulle oppstå situasjoner der man mistenker eller kjenner til at en i skoleledelsen krenker elever.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal varsle skoleeieren straks det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at loven gir klare føringer på hva som skal gjøres og svarer bekreftende på at hun som rektor og skoleleder vil igangsette sak og innkalle partene til en gjennomgang med undersøkelse av hva som har skjedd, og videre varsle skoleeier dersom det viser seg at ansatte på skolen mobber eller krenker en eller flere elever.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Alle gir uttrykk for en felles forståelse om at rektor varsler skoleeier dersom det oppstår saker i kategorien alvorlige tilfeller og at sektor-nivå ved kommunalleder blir koblet inn via rektor i behandlingen av forholdet dersom en ansatt krenker en eller flere elever.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at hennes framgangsmåte er å varsle skoleeier. Dette tas alvorlig og skolen ved rektor starter behandling av saken umiddelbart. Skoleeier er med i prosess og må gjøre sin jobb i henhold til ansvar og myndighet.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene gir uttrykk for at de er trygge på at rektor varsler kommunalleder kultur og oppvekst samt oppretter formell sak, dersom alvorlige tilfeller oppstår på skolen. De legger til grunn at rektor har en kommunikasjon med sektor-nivå og kommunens øvrige støttefunksjoner dersom en som arbeider på skolen utsetter en eller flere elever for mobbing og krenkelser.

Etiske retningslinjer
Kautokeino kommune – *Etiske retningslinjer*, omfatter alle som har arbeid eller verv i kommunen. Retningslinjene stiller krav til både holdninger og adferd ved blant annet at;
«Alle skal være seg bevisst at de i sitt arbeid danner grunnlaget for innbyggernes tillit og holdning til kommunen.
Alminnelig høflighet i mellommenneskelige forhold og overfor publikum skal etterleves.
For eksempel vil rasisme og etnisk diskriminering i ord og handling ikke bli tolerert i Kautokeino kommune».
I skolesammenheng er det åpenbart at retningslinjene både omfatter forholdet ansatte imellom og forholdet mellom skoleansatte og skoleelever med foreldre/foresatte.

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* omtaler i kapittel 2.1.2 *Skjerpet aktivitetsplikt jf. § 9 A-5,* at rektor skal varsle skoleeier dersom ansatte krenker elever og i kapittel 2.6 *Plikten til å varsle jf. § 9 A-4 andre ledd*, som tidligere nevnt i denne rapporten, at skoleeier skal varsles umiddelbart om alvorlige tilfeller, for eksempel, særlig voldelige krenkelser, grove trusler eller forhold som er meldt til politiet. Det gis også en føring på at rektor skal varsle skoleeier umiddelbart allerede dersom det er mistanke om at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever.

Revisjonen har tidligere i denne forvaltningsrevisjonsrapporten belyst rutinene ved at skoleeier ved kommunalleder kultur og oppvekst skal ha løpende rapportering fra skolene om de har meldte mobbe/krenkesaker til behandling, samt bli forelagt dokumentasjonen i saker

med aktivitetsplaner. I dette ligger det også at skolene ved rektor skal varsle i saker dersom voksne ansatte krenker elever. Kommunalleder kultur og oppvekst sier i samtaler med revisjonen at hennes inntrykk er at rektorene vil varsle dersom slike tilfeller oppstår.

Vurdering

Rektor skal varsle skoleeieren straks det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, varsler skoleeieren straks det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever.
På undersøkelsestidspunktet finner vi det sannsynliggjort at rektorene varsler skoleeier i slike tilfeller. Denne kommunikasjonslinjen er særdeles vesentlig med hensyn til å ivareta elevenes sikkerhet.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sikre at det blir igangsatt nærmere undersøkelser i alle saker hvor det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at undersøkelser gjøres på mange måter. I konkrete aktive saker er målet alltid å finne løsninger på de problemene som det meldes om. Undersøkelser kan gjøres ved at lærere samarbeider om observasjon og gjennom forsterket inspeksjon ved behov. I forbindelse med undersøkelser innkalles det til samtaler mellom elevene og skolen i tillegg til mellom skole og hjem. Det rapporteres fra observasjoner som gjøres og saker kan drøftes i lærerkollegiet. Det hender også at skolen kobler flere lærere opp mot en sak for å øke støtten i arbeidet med undersøkelser dersom man har mistanker om negativ adferd blant elevene.
Rektor opplever god kommunikasjon mellom rektor og lærerkollegiet. Rektor sier hun praktiserer «åpen-dør politikk» så langt det lar seg gjøre. Hun jobber for at Kautokeino ungdomsskole skal være en «vi-skole» med et felles ansvar for trygt og godt skolemiljø der vi snakker om «våre elever», og ikke «mine eller dine elever».

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Fokusgruppen bekrefter sammenfallende at rektor alltid er involvert i behandling av mobbe/krenkesaker. En informant forteller at det undersøkes hvordan elevene har det både i skoletiden, og utenom skoletiden når det er mistanke om eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Informantene bekrefter sin kunnskap om at skolen har en frist på fem virkedager på å igangsette undersøkelser. Fristen regnes fra den dato et varsel blir gitt. De svarer sammenfallende på at ikke alle saker som oppstår blir registrert formelt og skriftlig, dette da det forekommer at det ryddes opp i forhold mellom partene på et tidlig stadium i henhold til prinsippet om løse saker på lavest mulig nivå.
En annen informant forteller at registreringsskjemaene og aktivitetsplanen som gjelder for 9A-saker har klare punkt som krever at alle forhold må undersøkes tilstrekkelig, for å kartlegge hva som skjer eller har skjedd. Sentralt i dette ligger det å involvere elever og hjemmet samt påse at alle blir hørt. Rutinen er at alle skal fylle ut krenkeskjema, og de sier at

rektor er veldig opptatt av at mistanke eller kjennskap til mobbing skal følges opp uten ugrunnet opphold. Fokusgruppen forteller videre at kontaktlæreren gjennomfører samtaler med eleven og hjemmet. Tiltak kan være elevundersøkelser med evaluering på fellesmøter og samtaler om konkrete problemstillinger på teamene ved trinnene. De opplever å få veiledning fra rektor når de må undersøke forhold nærmere.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor har inntrykk av at alle saker blir undersøkt, både de som løses på lavest mulig nivå og det som blir formelt registrert som 9A-sak. Dersom de jobber med undersøkelser i aktive 9A-saker kan forsterket observasjon gjøres i klasserom og i friminuttene. Rektor sier de har opplevd nedgang i saker med uro i friminuttene etter at de delte uteområdene inn i soner. Rektor sier hun i forbindelse med undersøkelser også kan foreta besøk i klasserommene for å snakke med elevene og gjøre sine betraktninger. I slike samtaler minner rektor på ordensreglene og de forebyggende tiltak som i felleskap er blitt avtalt ved skolen. Rektor sier at de også jobber med å undersøke om det finnes «skjulte ledere» blant elevene, det vil si om det er enkeltpersoner som kan ha negativ innflytelse på det psykososiale miljøet. Det er ikke statisk hvem disse personene er da dette kan endre seg over tidsperioder og fra situasjon til situasjon. Rektor viser til framgangsmåtene som de ansatte skal følge og som er nedfelt i handlingsplanen. Hun sier at skolen undersøker med involvering av alle parter og at foreldre/foresatte kobles inn til samtaler. Dette gjøres for å kartlegge hva som har skjedd eller pågår.

Ved behandling av 9A-saker gjøres det avtaler om oppfølging med evalueringer, helt til saken løses og kan avsluttes. Rektor sier at i slike prosesser gjennomgår de referater fra møtene og undersøkelsene som er avholdt og avklarer med de involverte at dette er lest og forstått. Dette står sentralt og må gjøres helt til saken kan konkluderes som avsluttet. Rektor sier hun er tett på når saker behandles og at kontaktlærere involveres. Hun sier også at de erfarer det som verdifullt når man lykkes med fortrolige samtaler med elevene. Her sier rektor at det også kan forekomme at hun tildeler oppgaver til enkeltlærere med å følge opp enkeltelever eller grupper. Det vil si at de enkeltlærerne som vurderes å ha best relasjon til den enkelte elev eller gruppe kan få oppgaver med å undersøke i saker. Rektor sier at dette er noen av hennes initiativ til framgangsmåter for å etterleve delplikten å undersøke ved en liten og fådelt skole.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at i henhold til skolens årshjul så foregår det undersøkelser i en forbyggende form ved at elevene deltar i ordinære elevsamtaler minst to ganger i året. Informantene er enige i at de får mye informasjon når de lykkes med fortrolige samtaler med elevene og dette kan også foregå utenom de to ordinære årlige elevsamtalene. De sier videre at de prioriterer høyt å få oversikt over elevenes trivsel og eventuell mobbeproblematikk samt at skolen i den senere tid har fokusert mye på vennskap, sosial mestring og inkludering. Informantene sier at alle samtalene de har med elevene fungerer som en god og enkel analyse av elevens opplevelse av skolehverdagen. Dersom en konkret mobbe/krenkesak blir varslet så blir sakene grundig undersøkt, dette gjelder både ved varsel om mistanke eller dersom det gjennom avdekking fører til kjennskap om at mobbing og krenkelser foregår mellom elevene.

Undersøkelse er et fast punkt i krenkeskjemaene som er vedlagt handlingsplanen og som må fylles ut for å dokumentere hva skolen har gjort for å kartlegge saken. De sier videre at ved å være en fådelt skole i en liten bygd så kommer lærerne veldig tett på elevene og til en viss grad også tett på i deres liv. Når undersøkelser foretas ved mistanke så prioriteres det høyt å finne ut av hva som skjer i relasjonene mellom elevene det gjelder. Da kan for eksempel

forsterket inspeksjon og uformelle samtaler med elevene være metoder som brukes. De sier at slike undersøkelser handler om å komme tettere på de elevene det gjelder og blant annet benytte pedagogisk skjønn for å finne ut av de eventuelle problemene. Informantene sier de har jobbet med aktivitetsplikten i praksis med å løse oppgaver og føre faglig diskusjon om hvordan man best mulig kan undersøke forhold der noen føler seg krenket.

En av informantene sier at saker kan undersøkes på mange måter, men at sentralt står likevel og ta tak i den aktuelle saken og stille spørsmålene; Hva har skjedd og eller hva pågår? Hvem er involvert? Har dette skjedd tidligere? Hvilket tidsforløp snakker vi om og hvor lenge har dette eventuelt pågått?

Informanten forteller at slike undersøkelser også kan være en del av de tidlige tiltakene som settes inn i problemløsningsarbeid, og at dette ikke må forveksles med de konkrete egnede tiltak som skolen noen ganger er pålagt å sette inn i mobbe/krenkesaker.

Begge informantene sier at skolen har et prinsipp om å løse saker på lavest mulig nivå og at det derfor forekommer ofte at saker som oppstår mellom elever kan avsluttes på et tidlig stadium uten skriftlig formalisering. I slike tilfeller har selvfølgelig rektor, lærer og eventuelt andre i pedagogisk personell ved skolen foretatt en kontrollsjekk og samtale med de involverte elevene og deres foreldre/foresatte. I en slik sammenheng blir saken avsluttet, og skolen foretar da en konklusjon for de undersøkelsene som er gjort. Det er ofte at slike prosesser kun gjennomføres muntlig etter effektivitetsprinsipper. Informantene sier at ved avslutning av saker legger skolen stor vekt på å motivere frem faktorer i dialogen med elevene som skal bidra til at uønskede hendelser ikke skjer igjen.

Plikten til å undersøke

Revisjonen har undersøkt om rektorene har avklart en arbeidsform for hvordan mobbe/krenkesaker skal undersøkes på skolen, og i hvilken grad de følger opp om praksisen blant de ansatte er i samsvar med det som er bestemt.
Både ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole deltar rektor selv i undersøkelser dersom det er mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever blir utsatt for mobbing eller krenkelser. De sier at ingen skal jobbe alene med saker der skolemiljøet må rettes opp for en eller flere elever. De viser til felles internt arbeid og informasjonsgivning knyttet til aktivitetsplikten og *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*.

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* omtaler i kapittel 2.7 *Plikten til å undersøke, jf. § 9 A-4, tredje ledd*, undersøkelsesplikten på følgende måte;
«Skolen skal reagere umiddelbart og undersøke alle saker hvor det foreligger mistanke eller kunnskap om at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det er samme lave terskel for plikten til å undersøke som plikten til å varsle. At en elev verbalt sier fra at han/hun ikke føler seg trygg på skolen, oppfyller kravet til mistanke eller kunnskap. Undersøkelsesplikten skal i disse tilfeller utløses.
Undersøkelse iverksettes straks, og situasjonen opplyses ved å hente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om det er en eller flere elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Hvor grundig en mistanke skal undersøkes vil bero på skjønn, avhengig av formålet og situasjonen man står overfor.
Hvis undersøkelsen viser at det er elever som ikke har det trygt og godt, eller det er saker eleven selv har sagt ifra om, skal undersøkelsen gi god nok kunnskap til å iverksette egnede tiltak.

Skolen sørger for elevenes medvirkning når saker undersøkes. Dette gjøres ved at involverte elever blir hørt, og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i arbeidet».

Handlingsplanen gir videre i kapittel 2.7 *Plikten til å undersøke, jf. § 9 A-4, tredje ledd*, følgende føringer til hvordan en sak kan undersøkes;
«Undersøkelser kan gjøres ved å:
- *Samtale med eleven*
- *Samtale med elevens foresatte*
- *Samtale med andre elever, hele klassen eller ansatte som kan ha opplysninger om forholdene*
- *Systematisk observere samspill mellom elever- en kan eksempelvis bruke: Innblikk - et sosial-analytisk verktøy for å forebygge og avdekke skjult mobbing. Denne ligger på læringsmiljøsenteret.uis.no*
- *Spørreundersøkelser og sosiogram, en kan eksempelvis bruke SPEKTER. Denne ligger på læringsmiljøsenteret.uis.no*
- *Gjennomføre en intervensjon. En finner mer om dette på: læringsmiljøsenteret.uis.no*

I samtaler med de elevene det gjelder, andre elever, ansatte og foreldrene er det viktig å være bevisst på hvilke ord man bruker og hvordan man skaper en god og trygg stemning. Tips til en god samtale kan være å:
- *Passe på at du snakker med forståelige ord*
- *Gi den du snakker med tid til å tenke*
- *Avklare forventningene til samtalen*
- *Være bevisst på eget kroppsspråk*
- *Stille åpne spørsmål for å få frem barnets opplevelse*
- *Be en kollega om å gi tilbakemelding på hvordan du fremstår i slike typer samtaler*

Det kan også være nyttig å stille seg noen spørsmål i forkant av samtalen som:
- *Hva må vi snakke om før samtalen?*
- *Hva vet vi, hva tar vi med oss inn?*
- *Hva vet vi som vi ikke kan fortelle videre av personvernhensyn?*
- *Hva er målet med samtalen?*
- *Hvem er samtalen for?*
- *Hva er tegn underveis på at vi har en god samtale?*

Skolens undersøkelser har til formål å få fram fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven har det på skolen/skolens område».

I intervju bekreftes det sammenfallende fra alle lærerne vi har snakket med at regelen er at undersøkelser skal settes i gang umiddelbart. Det er imidlertid ulik erfaring blant lærerne med hensyn til håndtering av konkrete 9A-saker etter varsel om mobbing og krenkelser.
De som har mindre erfaring med undersøkelser, har likevel fått opplæring via felles arbeidsprosesser i personalet knyttet til undersøkelser av elevenes skolemiljø og via involvering i å løse saker på team-nivå. De viser til forskjellige metoder, blant annet elevsamtaler, forsterket inspeksjon og observasjon. Sentralt i dette ligger det å involvere elever og hjemmet samt påse at alle blir hørt. Rektorene sier at rutinen også er at de innkaller enkeltlærere, eller ved behov også grupper av lærere til å undersøke i saker samt bekrefter at det står sentralt å kontakte foreldre/foresatte når undersøkelser pågår.
Av intervju med rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole framgår det imidlertid at det ved begge skolene har vært relativt lite saker de to siste skoleårene (19/20 og

20/21), som har blitt registrert skriftlig som 9A-sak. Dette bekreftes også av kommunalleder kultur og oppvekst i Kautokeino kommune, som sier videre at rektorene hver uke skal foreta rapportering til skoleeier om de har saker som angår varsel om elevenes psykososiale miljø, mobbing og krenkelser. Rektorene skal følge instruks og framgangsmåter fastsatt i handlingsplanen med videre implementering på skolene. Det faktum at det er et fåtall saker som er formelt dokumentert gjør at revisjonen får et begrenset grunnlag til å vurdere reell praksis.
Når det gjelder 9A-sakene som revisjonen har fått forelagt, så viser imidlertid behandlingen av disse at undersøkelser gjøres og at arbeidet omfattes av elementer som skal bidra til å få fram fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevens/elevenes opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven har det på skolen/skolens område. Av dokumentasjonen fra Kautokeino ungdomsskole framgår det at skolen ikke bruker skjema del-1 og del 2 som er vedlagt i handlingsplanen. Det innebærer at informasjon knyttet til oppfølging av den som har status som krenker/har utført krenkelsen ikke kommer fullt ut fram.

Tempo i saksbehandlingen. Skolen må undersøke saken så snart som mulig når noen får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø gir føring på at skolen skal reagere umiddelbart og undersøke i alle saker når det foreligger mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø. Av sakene som revisjonen har fått forelagt framgår det at skolene setter i gang saksbehandling og undersøkelser innen 5 virkedager fra dato for mottak av varsel.
I intervju sier rektorene og de lærerne vi har snakket med at de undersøker både ved mistanke eller kjennskap, samt at dette skjer i samtidighet som mistanke eller kjennskap oppstår.

Undersøkelser i saker der voksne utsetter barn for mobbing og krenkende adferd
Rektor skal sikre at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap
til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever. Lærerne som revisjonen har snakket med i intervju sier at det er rektor som håndterer slike saker.

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* gir en klar føring til skolene om at rektor er ansvarlig for alle undersøkelser av forhold dersom ansatte utsetter elever for mobbing eller krenkelser, ved at;
«Dersom det viser seg at det er ansatte involvert, er det rektors ansvar å undersøke, saken kan ikke delegeres, men rektor kan be om bistand fra skoleeier.
Undersøkelsen skal belyse saken så som langt mulig, ikke framskaffe bevis».

På spørsmål til de ansatte ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole, om hva de gjør dersom de mistenker eller observerer at for eksempel rektor selv eller noen i ledelsen ved skolen utsetter elever for mobbing og krenkelser, så svarer alle sammenfallende at de ville varslet skoleeier direkte. Dersom det er mistanke eller kjennskap til at krenkelsen er utført av en kollega så varsler de til rektor. Handlingsplanen gir også føringen til skolene ved at rektor omfattes av unntak for saksbehandling, herunder undersøkelser, dersom rektor selv eller noen i ledelsen har status som krenker i en sak.

Tempo i saksbehandlingen. Rektor skal sikre at skolen undersøker saken straks og uten ugrunnet opphold dersom det er mistanke eller kjennskap til at ansatte utsetter elever for mobbing eller krenkelser.

Det framgår av intervjuene med rektorene at de prioriterer høyt å slå ned på mobbing og krenkelser. Saker som omfatter ansatte som krenker elever vil bli behandlet jf. opplæringsloven § 9 A-5 og skjerpet aktivitetsplikt. Det vises til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* som også definerer at skolen ved rektor har plikt til å undersøke saken og sette inn tiltak umiddelbart. Ellers gjelder de ordinære reglene i aktivitetsplikten.

Vurdering

Rektor skal sikre at det blir igangsatt nærmere undersøkelser i alle saker hvor det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, sikrer at det blir igangsatt nærmere undersøkelser i alle saker hvor det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Sammenfallende uttalelser fra skolene med beskrivelser av arbeidsform og at deres prinsipp er at alle saker skal tas tak i uten ugrunnet opphold, styrker vårt inntrykk her. Det er revisjonens vurdering at framgangsmåtene som er fastsatt i *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* også gir klare føringer og instrukser som verktøy og rammeverk for de ansatte. Dette gjelder både for behandling av saker elever imellom og dersom voksne kommer i en krenkesituasjon overfor en eller flere elever.

Rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole tar selv ansvaret for at undersøkelser settes i gang. Vi merker oss videre også uttalelsene fra rektorene ved at ingen skal stå alene i behandling av en mobbe/krenkesak og at rektorene sier de delegerer oppgaver i kollegiet når undersøkelser må gjøres. Dette bidrar også til å sannsynliggjøre at skolene ikke blir sårbare med hensyn til ressurser, kapasitet og tempo i saksbehandlingen av mobbe/krenkesaker. Skolene viser også til konkrete eksempler på hvordan de undersøker i saker der det er mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Revisjonen registrerer imidlertid at Kautokeino ungdomsskole ikke benytter krenkeskjemaene slik *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* legger opp til. Denne praksisen må adresseres da det utgjør en svakhet og risiko for at skolen ikke utfører alle steg i saksbehandlingen i tråd med det som kreves i lovverket.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sørge for at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at hun alltid leder prosessene og følger opp meldte mobbe/krenkesaker i samarbeid med aktuelle lærere, elever og foreldre/foresatte. Skolen fyller ut skjema med det innholdet som er lovpålagt. De har et oppsett som følges ved at det skal lages en plan med tiltak sammen med den eleven, eller de elevene som er involvert. Tiltakene skal rette opp det psykososiale miljøet for den eller de elevene som er utsatt. Når skolen må sette inn tiltak så gjøres det alltid i samarbeid med elevene. Rektor sier det er høyt prioritert fra skolen sin side at de har aktivitetsplaner med tiltak som elevene kjenner seg igjen i.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Fokusgruppen svarer sammenfallende på at aktivitetsplanen med skjemaer som skal fylles ut dekker dette området. De sier at sentralt står aktivitetene og oppgavene som skal gjennomføres. Tiltakene som blir avtalt skal gjennomføres for å løse problemene eleven opplever. Det forebyggende aspektet er også her veldig viktig og trekkes fram som elementer i tiltakene.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller om hvilke tiltak skolen kan sette inn når de må rette opp skolemiljøet for en eller flere elever. Hun nevner at handlingsplanen skal følges samt være verktøy for de ansatte og at tiltakene skal medvirke til å løse problemet. Tiltakene skal legges inn i en aktivitetsplan og når planen lages så følger de planen. De gjør evalueringer underveis, notater og logg føres i forhold til hva som skjer når en aktiv sak pågår, de vurderer utviklingen i relasjonene mellom elevene og må håndtere saker med sårbare elever spesielt. Eksempel på tiltak kan være forsterket inspeksjon og oppsyn rundt aktuelle elever, sette inn vikarer i perioder for å øke lærerkapasiteten, organisere samværet med lekevenner/lekegrupper, samt føre jevnlige samtaler med elevene og hjemmet for å komme tett på.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at handlingsplanen også her står sentralt. De sier at vedtatt praksis skal være å sette inn tiltak når en elev opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø, for eksempel opplever mistrivsel, eller opplever regelrett mobbing og krenkelser. Dersom det ikke hjelper med de avtalte tiltak, må man forandre på tiltak eller utrede alternativer. Praksis skal også være å inkludere alle elevene og foreldre/foresatte som er berørt så langt det er mulig for å videre kunne utrede de best egnede tiltak. En av informantene som har erfaring fra krenkesaker sier det har forekommet at man må foreta justeringer dersom avtalte tiltak ikke fungerer. Dette skjer som resultat av evalueringer av tiltakene underveis i prosess.
Informantene svarer sammenfallende på at det også kan oppstå utfordringer når kjernen til problemer i skolemiljøet eller negativ adferd hos elever har årsakssammenhenger som er taushetsbelagt. De sier at det i enkelte tilfeller ikke lar seg gjøre å snakke åpent innad i en klasse om hvorfor enkelte problemer knyttet til adferd kan oppstå.

Plikten til å sette inn tiltak
Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*
omtaler hva som kan være egnede tiltak og presiserer følgende for skolene i kapittel 2.8
Plikten til å iverksette tiltak og evaluere, jf. § 9 A4, fjerde til syvende ledd;
«Når det viser seg at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen sette inn egnede tiltak for at eleven igjen får det trygt og godt.

Skolen skal arbeide ut ifra hensynet til barnets beste, og det er elevens egen subjektive oppfatning som skal ligge til grunn for skolens vurdering av hva som er trygt og godt for den enkelte elev. Skolen skal ikke bagatellisere elevens opplevelser, og kan ikke unnlate å sette inn egnede tiltak.

<u>Ansvarlig:</u> Rektor har plikt til at aktivitetsplan er i tråd med §9A og påse at aktivitetsplikten gjennomføres.

Impliserte foresatte skal kontaktes. De foresatte skal ha beskjed om at de har et barn som krenker/blir krenket, og at dette ikke er akseptabelt.

Plikten til å sette inn egnede tiltak trer også i kraft dersom skolen gjennom undersøkelser på eget initiativ, viser at elevene ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Dette betyr i praksis at skolen skal sette inn tiltak på eget initiativ, i noen tilfeller også der eleven selv ikke har bedt om det eller ønsker det.

Plikten til å sette inn egnede tiltak omfatter også en plikt til å følge opp tiltakene, evaluere effekten og eventuelt legge til eller endre tiltak dersom det er nødvendig for at eleven igjen får det trygt og godt.

Valg av tiltak må bygge på en konkrete og faglige skjønnsvurderinger. Skolen må aktivt søke etter mulige og egnede tiltak, og det vil ofte være behov for flere tiltak som i sum skal være egnet til å løse problemet.

Tiltakene kan rettes mot:

- *den som blir mobbet eller krenket*
- *den eller de som mobber eller krenker*
- *tilskuere*
- *gruppe- eller klassemiljøet*
- *hele skolemiljøet*

Tilpass tiltakene til den konkrete saken. Et tiltak som har fungert godt for en elev trenger ikke å fungere for en annen elev i samme situasjon. Ta utgangspunkt i årsakene til problemene og vær bevisst på at alle saker er unike og kan ha sammensatte problemstillinger.

Skoleveien er i en særstilling sammen med andre arenaer utenfor skolen, SFO og leksehjelp. En må kunne forvente at skolen setter inn tiltak også på selve skoleveien.

Om årsaken til at en elev ikke har det trygt og godt skyldes forhold utenfor skolen, vil skolen ha mer begrenset mulighet til å rette opp dette. Allikevel skal skolen så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at disse bli brukt. Dette kan være gjennom tiltak som settes inn på skolen som har effekt utenfor skoletiden og skolens område.

I tillegg må det vurderes om andre instanser bør varsles eller involveres, som helsetjenesten, barneverntjenesten eller andre av kommunens hjelpeinstanser».

Og videre i kapittel 2.8.1 om *Aktivitetsplan;*

«*Skolen skal lage en skriftlig plan, en aktivitetsplan (vedlegg nr.3B), som beskriver de tiltakene som skal iverksettes for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø. Kopi av aktivitetsplan sendes til kommunalleder for kultur og oppvekst.*

Det stilles ikke formkrav utover at den skal være skriftlig og kunne leveres fylkesmannen dersom dokumentasjon i saken blir etterspurt, jf. §9A-6.

Skolen må vurdere valg av tiltak ut ifra de undersøkelsene som er gjort, og ut ifra hvilke typer utfordringer som gjør at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Det vil for eksempel være noen tiltak som er nødvendig for å stoppe krenkelser, mens andre utfordringer krever andre type tiltak. Eleven/foreldre skal være med i utarbeiding og evaluering av aktivitetsplan sammen med skolen og den ferdige planen skal sendes til foreldre/eleven.

Eleven har rett til å bli hørt ved valg av tiltak, og det vil være hensiktsmessig å ta foreldre med på råd. Skolen skal løpende evaluere om tiltakene er til elevenes beste, og egnet til at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Plikten til å sette inn tiltak varer til eleven har et trygt og godt skolemiljø. Det er viktig å ta foresatte og eleven i evalueringa. Om evalueringa viser at tiltakene ikke har hatt ønsket effekt, må en utvide tiltaksperioden, legge til eller endre tiltak.

Mulige tiltak:

- *Ekstra inspeksjon/tilsyn rundt krenkede/krenker*
- *Ekstra inspeksjon på spesielle områder*
- *Forsterket inspeksjon på «annerledes dager» i skolens regi*
- *Lekevenn/lekegruppe som tiltak for enkeltelever, gruppe av elever eller hele klassen*
- *Det avtales hvilken lek eller hvem en kan leke med før friminuttet starter*
- *Å hjelpe elever med å etablere og beholde vennskap er viktig, særlig for mobbeofre. Konkrete tiltak kan være å koble elevene til en mentor eller en venn. Det kan hindre ytterligere mobbing, gi trygghetsfølelse og bedre selvfølelse.*
- *Jevnlige samtaler med krenkede og foresatte*
- *Konfrontasjonsmøte- om krenkede part ønsker dette*
- *Forpliktende avtaler med krenker og dens foresatte. I samtale med foresatte kan skolen be de foresatte om at de skriftlig dokumenterer at de vil hjelpe til slik at krenkende ord og handlinger stoppes*
- *Følge opp intervensjon som er gjennomført. En finner mer om dette på læringsmiljøsenteret.uis.no.*
- *Det settes inn tiltak overfor elever som viser gjentatt og/eller alvorlig krenkende adferd. Det kan utarbeides en handlingsplan for hjelpetiltak for endring av adferd til krenker.*
- *Lærere og foreldre bør oppmuntre og støtte elevene til å utvikle et nettverk av venner».*

Handlingsplanen legger opp til at tiltak må tilpasses hver enkelt elev og situasjon som oppstår i elevens skolemiljø samt uti fra de undersøkelsene som skolen har gjort. Det oppfordres også i handlingsplanen til å søke kunnskap hos anerkjente fagmiljøer som Læringsmiljøsenteret ved Universitetet i Stavanger, og at tiltak skal være forankret i faglige vurderinger gjort av skolen.
Rektorene framhever at skolens mål alltid er å utarbeide tiltak som skal hjelpe den eller de elevene som ikke har et trygt og godt skolemiljø. I eksempler på utfylte aktivitetsplaner i konkrete saker fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole finner revisjonen at dette er tilfelle. Det er imidlertid et fåtall registrerte saker ved skolene, noe som gjør at revisjonen får et begrenset grunnlag til å vurdere reell praksis.

Vurdering

Rektor skal sørge for at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, i de sakene de viser til, setter inn egnede og tilpassede tiltak, dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt. Målet i disse sakene er alltid og rette opp de negative forholdene som måtte prege elevens psykososiale skolemiljø.

Rektorene viser også til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* som representerer en bestemt framgangsmåte som er egnet til å sikre at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker, og at rektorene følger dette opp.
Av dokumentasjon og informasjon forelagt i denne forvaltningsrevisjonsundersøkelsen framgår det at rektor både deltar og leder arbeidet med å utarbeide tiltak.

På grunn av et fåtall registrerte saker ved skolene kan revisjonen imidlertid ikke sannsynliggjøre at alle tiltakene som blir satt inn i saker, alltid vil være egnede. Vi viser her til de sakene som blir løst på et tidlig stadium og ikke blir formalisert skriftlig. Det er revisjonens vurdering at det knytter seg noe usikkerhet til om det burde vært flere saker med aktivitetsplan med tiltak ved skolene enn hva som er status per 2020/2021.

Revisjonskriteriet vurderes ikke fullt ut oppfylt.

Rektor skal sørge for at skolen utarbeider en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at de har et eget skjema for aktivitetsplan med tiltak som skal være i henhold til kravene som stilles i opplæringsloven kapittel 9 A. Sentrale punkter er; hvilket problem tiltaket skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når tiltakene skal evalueres. Rektor presiserer imidlertid at det ikke har vært så mange saker de senere årene som har vært omfattet av aktivitetsplaner da man har klart å løse sakene på tidlige stadium i samtaler mellom involverte elever og i samråd med foreldre/foresatte. Sakene som varsles får tett oppfølging ifølge rektor.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Fokusgruppen forteller at dette skjer i henhold til handlingsplanen og at sentrale punkter i aktivitetsplanen er; hvilket problem tiltaket skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når tiltakene skal evalueres. Rektor følger opp sakene som er til behandling.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at de har et eget skjema for aktivitetsplan med tiltak som skal være i henhold til kravene som stilles i opplæringsloven kapittel 9 A. Sentrale punkter er; hvilket problem tiltaket skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres,

hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når tiltakene skal evalueres. Rektor presiserer imidlertid at det ikke har vært så mange saker de senere årene som har vært omfattet av aktivitetsplaner da man har klart å løse sakene på tidlige stadium i samtaler mellom involverte elever og i samråd med foreldre/foresatte. Sakene som varsles får tett oppfølging ifølge rektor og hun synes de ansatte er blitt flinke på å dokumentere.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at de har hatt felles gjennomgang av handlingsplanen i møter der hovedtema har vært etterlevelse av aktivitetsplikten. De sier at kollegiet har fått opplæring i å utarbeide aktivitetsplaner. En av informantene har også reell erfaring fra flere konkrete saker. En annen informant opplever at prosessene de har hatt ved skolen i skoleåret 2020/2021 har gitt mye god læring på området. De bekrefter sammenfallende at rutinen er at aktivitetsplaner skal lages når saker ikke kan løses på et tidlig stadium og dersom en eller flere elever må få hjelp til å rette opp det psykososiale miljøet rundt seg. Innholdet i aktivitetsplanene skal være i henhold til kravene i opplæringsloven som igjen er nedfelt i handlingsplanen. Sentrale punkter i aktivitetsplanen er; hvilket problem tiltaket skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når tiltakene skal evalueres. Rektor følger opp sakene som er til behandling.

Aktivitetsplan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak
Kravene i regelverket er at det i aktivitetsplanen må stå hvilket problem
tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når skolen skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når skolen skal evaluere tiltakene.
Hensikten med bestemmelsen er at elevene skal oppleve at skolen tar dem på alvor og at skolen jobber systematisk og profesjonelt med å løse saker. Dokumentasjonsplikten utløses samtidig med aktivitetsplikten.

Både Kautokeino ungdomsskole og Máze skole viser til dokumentet Aktivitetsplan med tiltak, på spørsmål fra revisjonen om vise til hvert sitt eksempel på utfylt skriftlig plan i konkrete saker skolene har jobbet med. Skolens aktivitetsplaner inneholder alle opplysninger som kreves av regelverket, og oppfyller dermed bestemmelsene i opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Av intervjuene med rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole framgår det at malen for aktivitetsplan er en del av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Revisjonen registrerer at malen for aktivitetsplan oppfyller kravene i regelverket.
I intervju med lærerne ved skolene svares det positivt på at skriftlig plan skal lages når det er mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. De viser til kunnskap om hva en aktivitetsplan skal inneholde. Noen av lærerne viser også til egenerfaring fra arbeid med tidligere mobbe/krenkesaker samt legger til at aktivitetsplaner og annen dokumentasjon relevant for den aktuelle saken alltid deles med elevene og sendes hjem til elevenes foreldre/foresatte. Dette framgår også av rutinen. Lærerne som ikke har erfaring fra å ha deltatt selv i utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan med tiltak har fått innføring i dette i forbindelse med opplæring i regi av skolen.

Vurdering

Rektor skal sørge for at skolen utarbeider en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, i de sakene de viser til, sørger for at skolen utarbeider en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak.
Eksemplene som er blitt forelagt av Kautokeino ungdomsskole og Máze skole i forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen, oppfyller opplæringslovens krav til innhold i aktivitetsplaner/tiltaksplaner. Intervjuene med rektorene og lærerne ved skolene bekrefter at de ulike dokumentmalene knyttet til stegene i arbeidet med aktivitetsplikten, er en del av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* som er under implementering på skolene.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sørge for at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at man ikke kan ha en aktivitetsplan som elevene ikke kjenner seg igjen i. Rektor følger saksgangen og sørger for at tiltak blir gjennomført. Aktivitetsplanen har egne punkt der eleven blir involvert og får uttale seg.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Fokusgruppen forteller at deres inntrykk er at de alltid involverer elevene i saker som gjelder elevene selv og at samtalene de gjennomfører i forbindelse med problemløsning står sentralt.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at de prioriterer høyt å involvere eleven i en aktivitetsplan. Alle elever blir tydelig invitert til å uttale seg. Det gjennomføres samtaler for å legge til rette og for å løse de problemer som eleven opplever. Rektor erkjenner imidlertid at det forekommer at elever sier noe annet enn det foreldre/foresatte sier som talspersoner for sine barn og at det kan være saker der elever trekker seg unna problemløsningsprosesser. Det kan også noen ganger være utfordrende med særskilt sårbare elever som har vanskelig for å si i fra eller ikke vil uttale seg. Da må kommunikasjonen i stor grad gå mellom skolen og foreldre/foresatte. Skolen må balansere en del forhold i slike situasjoner, men sentralt står det for rektor og lærere å lytte til hva eleven selv opplever og la eleven selv bli hørt.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at ved konkrete saker som må behandles så involveres elevene og foreldre/foresatte. En av informantene sier at det står sentralt å lytte til den krenkede eleven når konkrete saker må løses, men legger til at skolen faktisk har opplevd at krenkede elever trekker seg tilbake og ikke ønsker å delta i tiltaksarbeidet. De sier de har diskutert en del innad i personalet om hva som kan være årsaker til dette. Kan det være noe med kultur og miljø i samfunnet, oppdragelsesformer eller er det andre menneskelige barrierer som forhindrer? De peker på at mulige årsaker til at spesielt gutter kan være tilbøyelige for å

trekke seg unna problemløsningsprosesser er at de ikke vil være et offer eller at de ikke vil fremstå som svake. Når slikt skjer blir det veldig utfordrende for skolen og jobbe fram løsninger da kommunikasjonen må gå via foreldre/foresatte. Informantene er klar i sin forståelse av at skolen er pålagt å følge opp forhold der mobbing og krenkelser foregår.

Elevenes rett til å uttale seg
Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* sier at eleven har rett til å bli hørt ved valg av tiltak og skal føle seg trygg og ivaretatt på skolen. Den tidligere ovenfornevnte malen for aktivitetsplan med tiltak har et eget felt der elevens mening skal skrives inn. Dette kan også gjøres i samarbeid med foreldre/foresatte som støttepersoner.
Revisjonen har også fått forelagt utfylte aktivitetsplaner fra skolene hvor det framgår at eleven har fått uttale seg.
I intervju svarer rektorene og lærerne sammenfallende positivt på spørsmål om elevene får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. De av lærerne som har vært med på å utarbeide aktivitetsplaner, og rektorene, bekrefter at elevene sammen med sine foreldre/foresatte, deltar i utarbeidelsen av aktivitetsplanene med tiltak.

Vurdering

Rektor skal sørge for at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, i de sakene de viser til, sørger for at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.

Revisjonen vurderer dokumentasjonen slik at det er lagt opp til elevmedvirkning i de skriftlige malene og at disse malene brukes slik *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* legger opp til. Vi har også fått forelagt konkrete eksempler som viser dette i praksis. Vi vurderer det sannsynliggjort at skolen tar eleven med i prosess når aktivitetsplanen skal utarbeides. Rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole er også selv aktiv i dette arbeidet og bistår kontaktlærerne og andre ansatte som måtte være implisert i sakene. På denne måten kan rektor også sikre at fremgangsmåten brukes i praksis. Revisjonen merker seg imidlertid uttalelsen om at det kan oppstå utfordringer ved at spesielt gutter kan være tilbøyelige for å trekke seg unna problemløsningsprosesser, herunder arbeid med aktivitetsplan og tiltak. Vi mener at dette bør adresseres.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sørge for at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at det har vært lite saker de siste tre årene med aktivitetsplan. Rektor rapporterer til skoleeier hver fredag om de har meldte mobbe/krenkesaker. Ved behandling av saker med aktivitetsplaner står evalueringsmøtene sentralt. Da evalueres framgang og utvikling i saken med vurderinger av gjennomføringen av tiltak. Det er alltid foreldre/foresatte med i prosessene med å løse saker der elever ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Fokusgruppen forteller at deres inntrykk er at når de setter opp en aktivitetsplan for å løse en sak så følger de opp planen og gjennomfører tiltakene.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at hun er tydelig på at tiltak skal følges opp. En aktivitetsplan med tiltak skal gjennomføres og skolen må komme i mål. Man tar tak i saken ved å definere hvilket problem som skal løses, hvem som er ansvarlig og skal involveres, samt at evalueringer underveis gjøres. Rektor sier at dokumentasjon av saksbehandlingen prioriteres høyt og når arbeidet med en aktivitetsplan avsluttes, så må det dokumenteres ved at partene er enige om at saken er løst og at man kan gå videre.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at deres holdning er at når en aktivitetsplan med tiltak for en eller flere elever er utarbeidet så skal den følges, og at dette også er tilfellet ved skolen. En av informantene som har en del erfaring med konkrete saker sier man jobber seg igjennom aktivitetsplanen sammen med de involverte, følger planen og evaluerer. Det kan forekomme at elever ikke ønsker å delta og trekker seg unna arbeidet. Det blir en utfordring for skolen når slikt skjer spesielt med tanke på å sikre at eleven virkelig har fått rettet opp det psykososiale miljøet.

Gjennomføring av tiltak i tråd med aktivitetsplanen
Revisjonen har undersøkt om rektor gjennom sin oppfølging, forsikrer seg om at tiltakene som blir bestemt, blir gjennomført i praksis.
Rektorene sier i intervju med revisjonen at det har hendt at skolen underveis har gjort endringer i tiltak når de jobber med å rette opp i skolemiljøet til enkeltelever, og at de er åpne for at tiltak kan måtte endres i en aktivitetsplan. Dersom endringer må gjøres så vil det være på grunn av at man sammen med eleven og foreldre/foresatte, har evaluert seg fram til at endringer kan føre til bedring eller styrking av de tiltak som først var bestemt. Men i utgangspunktet gjennomføres tiltakene i henhold til det som blir avtalt. I eksemplene på aktivitetsplaner framgår det hva som er bestemt av tiltak og det vises til en konkret tidfestet plan for gjennomføring av arbeidet med å rette opp skolemiljøet for de involverte med evalueringer og møter mellom skole og hjem.
Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* gir en tydelig føring på at rektor er ansvarlig og skal følge opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.

Vurdering

Rektor skal sørge for at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, sørger for at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.
Rektorene viser til sitt ansvar for at det gjennomføres tiltak for å rette opp det psykososiale miljøet rundt eleven. Revisjonen finner det godtgjort at rektorene ved skolene har organisert arbeidet og oppgavene på en hensiktsmessig måte, og at når de har saker med aktivitetsplaner så følger de opp gjennomføringen av tiltakene slik regelverket forutsetter.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sørge for at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at evalueringspunktet står sentralt når skolen skal hjelpe enkeltelever eller elevgrupper som opplever å ikke ha trygt og godt skolemiljø. Rektor bekrefter at det ligger i skolens fremgangsmåte for å løse slike saker at de vurderer andre tiltak dersom tiltakene de jobber med ikke fungerer. Rektor sier hun prioriterer høyt å snakke med elevene og hjemmet ved behandling av saker som omhandler mobbe/krenke-problematikk. Møter med de involverte er en sentral arena for få informasjon. Da er det naturlig å spørre eleven underveis om hvordan det går og drøfte løsninger. Saker avsluttes og løses imidlertid ofte på et tidlig stadium. Rektor sier videre at hennes holdning er at dersom tiltak ikke fungerer så skal det iverksettes endringer og eller flere tiltak. Evalueringer underveis med faglige vurderinger i samarbeid med berørte elever og foreldre/foresatte står sentralt. Rektor sier hun følger opp de elevene som opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Hun snakker med enkeltelevene det gjelder også i uformelle settinger.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Informantene deler sin felles oppfatning ved at de har kontakt med rektor og snakker med hjemmet i behandling av mobbesaker. Oppfølging av hjemmet og bygge relasjoner med foreldregruppen gjøres også i «fredstid» som en del av det forebyggende arbeidet. Dette gjør at arbeidet går lettere dersom det på et senere tidspunkt skulle oppstå en sak som må løses. De er enige i at de vil barnets beste og ønsker alt vel for elevene. Det betyr at de lytter til elevene og snakker med elevene. Det gjennomføres også møter med foreldre/foresatte utenom de faste møtene når aktive saker behandles. Sentralt står det å evaluere hvordan det går og vurdere i hvilken grad eleven eller elevene opplever bedring av situasjonen. Fokusgruppas holdning er at dersom tiltak ikke fungerer så må nye eller flere tiltak utredes og iverksettes.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at hun påser at den som skal følge opp eleven i en krenkesak må føle seg trygg. Rektor gir støtte og veiledning. Eleven får også tildelt lærere i forbindelse med oppfølging som de er trygge på. Oppfølging foregår i faser når tiltak gjennomføres og for å få en fortløpende evaluering av prosessen. Gjennom denne arbeidsformen sørger rektor for at skolen får tilstrekkelig informasjon fra eleven og kan avdekke dersom det er noe som fortsatt ikke fungerer. Etter avslutning av en krenkesak blir tiltakene evaluert med hensyn til hva som gikk bra og hva som kunne vært gjort annerledes.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at dette punktet er en del av jobben med å følge aktivitetsplanen der tiltak er utredet. Utfordringer er imidlertid knyttet til nevnte fenomen ved at enkelte elever trekker seg unna. Informantene gjør seg tanker om at det kan være at enkelte kanskje ikke tør å si tydelig nok ifra. At miljøet man er vokst opp i eller oppdragelsesformer kan ha noe å si. I en liten bygd kjenner alle hverandre og man vil kanskje ikke være til bry eller vise seg svak. Eller være et offer.

Innhenting av tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker
Revisjonen har undersøkt om rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole har bestemt en framgangsmåte for innhenting av tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, og om rektorene følger opp at denne blir brukt i praksis.
I intervju sier rektorene at tiltakene evalueres i møte med elever og foreldre/foresatte. De får også mulighet til å foreslå nye tiltak. Dette bekreftes av eksemplene saker som skolene har behandlet.
I intervju sier lærerne at tiltak evalueres i samtale med elev og foreldre og at rektor informeres om utfallet. Ved behov og etter evalueringer kan aktivitetsplan med tiltak endres. Malene til aktivitetsplan med tiltak har satt av plass til hva som er elevens syn, og i eksemplene på utfylte aktivitetsplaner bekreftes dette.

Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* gir følgende føringer til skolene når de jobber med tiltak;
«Skolen skal arbeide ut ifra hensynet til barnets beste, og det er elevens egen subjektive oppfatning som skal ligge til grunn for skolens vurdering av hva som er trygt og godt for den enkelte elev. Skolen skal ikke bagatellisere elevens opplevelser, og kan ikke unnlate å sette inn egnede tiltak.

Plikten til å sette inn egnede tiltak omfatter også en plikt til å følge opp tiltakene, evaluere effekten og eventuelt legge til eller endre tiltak dersom det er nødvendig for at eleven igjen får det trygt og godt.

Skolen skal løpende evaluere om tiltakene er til elevenes beste, og egnet til at eleven får et trygt og godt skolemiljø.
Plikten til å sette inn tiltak varer til eleven har et trygt og godt skolemiljø. Det er viktig å ta foresatte og eleven i evalueringa. Om evalueringa viser at tiltakene ikke har hatt ønsket effekt, må en utvide tiltaksperioden, legge til eller endre tiltak.

Om årsaken til at en elev ikke har det trygt og godt skyldes forhold utenfor skolen, vil skolen ha mer begrenset mulighet til å rette opp dette. Allikevel skal skolen så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at disse bli brukt. Dette kan være gjennom tiltak som settes inn på skolen som har effekt utenfor skoletiden og skolens område.
I tillegg må det vurderes om andre instanser bør varsles eller involveres, som helsetjenesten, barneverntjenesten eller andre av kommunens hjelpeinstanser».

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø gir også verktøy til skolene i form av eksempler på hvordan de kan jobbe variert med forskjellige metoder for innhenting av informasjon fra elever som er involvert i en mobbe/krenkesak.

I kapittel 3.5 *Arbeid i etterkant av en mobbesak – Elevnivå*, definerer handlingsplanen videre;
«Mål: Etter at en mobbesak er løst eller at det er tatt affære for å endre situasjonen, vil det være nødvendig å jobbe strategisk i forhold til de ulike partene: mobbeofferet, mobberne og tilskuerne. Målet med dette arbeidet må være å forebygge at de kommer i noen av disse rollene senere.

<u>Prinsipper</u>
- *Skolen må sørge for at etterarbeid i mobbesaker blir prioritert og satt på dagsorden*
- *Skolen må gjennomføre en løsningsorientert prosess og ha positivt fokus*

- *Skolen må jobbe strategisk i forhold til de ulike partene i etterkant av en mobbesak*
- *Løsningsorientert fokus må også ivareta et godt forhold til involverte foreldre*
- *Skolen må generelt se på foreldre/foresatte som en ressurs*

Momenter i arbeidet mot enkeltelever
- *Fjerne stempel som kan ha oppstått*
- *Partene må ut av negative roller*
- *Faste grenser mot uakseptabel atferd*
- *Oppfølgingssamtaler*
- *Følge opp skriftlige og muntlige avtaler*
- *Elevsamtaler og kontaktmøter er naturlige oppfølingssteder*

Momenter i arbeidet mot grupper
- *Gjenopprette godt miljø og trygghet*
- *Åpenhet og empati*
- *Diskusjonsmøter/klassemøter*
- *Trivselstiltak*
- *Godt skolemiljø på tvers av aldersgrupper*

Ansvarlig: Trinnlærere og assistenter i samarbeid med rektor».

Vurdering

Rektor skal sørge for at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021, legger ned en betydelig innsats i å innhente tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Vi anser at skolen ivaretar og har til hensikt å oppfylle elevens rett til å bli hørt og medvirke til løsningen av saken sin.
Det er også her revisjonens vurdering at framgangsmåtene som er fastsatt i *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* gir klare føringer og instrukser som også representerer verktøy og egnet rammeverk når rektor og de ansatte gjennomfører en aktivitetsplan med tiltak.

Revisjonen merker seg imidlertid uttalelsen om at det kan oppstå utfordringer ved at spesielt gutter kan være tilbøyelige for å trekke seg unna problemløsningsprosesser, herunder arbeid med innhenting av informasjon. Vi mener at dette bør adresseres.
I den forbindelse bør skolene være oppmerksomme og se til handlingsplanen med hensyn til å variere metodene for informasjonsinnhenting hos eleven. Dette for at skolen skal lykkes med å innhente tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket og i hvilken grad eleven ønsker endringer. Vi tenker da spesielt på saker der eleven kanskje ikke ønsker at foreldrene/foresatte skal få vite alt, eller der eleven av andre årsaker ikke forteller alt i et formelt møte.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Skolen skal informere elever og foreldre/foresatte, om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at dette skal foreldre/foresatte ha fått god informasjon om. Det er imidlertid tre år siden sist Kautokeino ungdomsskole hadde en sak som ble meldt til Statsforvalteren. Rektor sier videre at hun legger fram saker av viktighet for skolens rådsorgan og i andre møter ved skolen. Informasjonsgivning skjer blant annet i foreldremøter hver høst hvor rektor deltar. Informasjon blir gitt og orienterende dokumentasjon deles ut. Kontaktlærere står også sentralt i dette arbeidet. Trivsel og mobbeproblematikk tas opp i møter med elever og foreldre/foresatte. Årsplan for året blir gjennomgått og skolens holdning til nulltoleranse blir kommunisert. Rektor sier hun likevel savner engasjement fra foreldre/foresatte i arbeidet med å fremme elevenes skolemiljø og at her det potensiale for større oppslutning. I forbindelse med Corona-pandemien startet skolen med digitale Teams-møter i skole-hjem-samarbeidet. Dette har imidlertid vært positivt og man har i større grad klart å involvere foreldregruppen ved å ta i bruk en slik møteform. FAU fungerer godt ved skolen med mange møter i skoleåret 2020/2021. SMU/SU har hatt to møter. Rektor sier hun i stor grad må engasjere opp foreldre/foresatte med hensyn til å fremme saker til møtene i SMU/SU. Elevrådet fungerer ifølge rektor meget godt med engasjerte elever som tar initiativ. Rektor har tilgang på møtereferater fra alle rådsorganene ved Kautokeino ungdomsskole.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Fokusgruppen svarer sammenfallende på at skolen gir foreldre/foresatte informasjon om elevenes rettigheter samt adgangen til å kunne melde en konkret sak til Statsforvalteren. Orienteringen blir gitt både i forbindelse med generell informasjonsgivning i foreldremøter ved skolen og dersom skolen har en konkret 9A-sak til behandling. En av informantene legger imidlertid til at skolen likevel kan bli enda mer tydelig på å informere foreldre/foresatte om hva som er riktig tjenestevei dersom man ønsker å sende melding til Statsforvalteren. Regelen om at skolen må få saken til behandling først kan med fordel kommuniseres bedre overfor foreldregruppen. Informanten har en oppfatning av at noen mener denne delen av lovverket gir adgang til å gå direkte til Statsforvalteren med en mobbesak eller en bekymring knyttet til elevenes psykososiale miljø.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at dette tas opp i skolestarten hvert år og sier at Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* også er blitt gjennomgått med foreldre/foresatte. De er orientert om elevenes plikter og rettigheter både via skolen og igjennom ulike aktiviteter. Rektor har et inntrykk av at dagens foreldre/foresatte i stor grad involverer seg på dette punkt.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at de kjenner til at det informeres i brev som går til foreldre/foresatte. Elevenes rettigheter blir kommunisert tydelig til alle elevene og foreldregruppen. De sier deres inntrykk er at alle ansatte ønsker å gjøre alt de kan for elevene. De har barnets beste i fokus. Elevenes krav på et trygt og godt skolemiljø og skolens nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd, blir snakket om i klassemøtene og i foreldremøtene.

Foreldre/foresatte kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten
Dokumentet *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* som bygger på Opplæringsloven kapittel 9 A, angir at elever eller foreldre/foresatte kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten.
I malene for aktivitetsplan med tiltak, ligger dette inne, og blir fulgt opp i eksemplene med konkrete 9A-saker som skolene har jobbet med, og forelagt revisjonen til gjennomgang.
I intervju sier rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole at skolene nå jobber systematisk ved å følge egne århjul/årsplaner, kommunens og skolenes egne virksomhetsplaner, samt at de har et årshjul for å gjennomføre aktiviteter som sikrer etterlevelse av opplæringsloven kapittel 9 A.
Informasjon om elevenes rettigheter og prosedyrer ved håndtering av mobbing og krenkelser blir gitt i mange ulike sammenhenger ved at dette tas opp av kontaktlærerne på foreldremøter, elevsamtaler, foreldresamtaler og via infoskriv. Kommunens internettsider har også lenker til lovverk og styringsdokumenter fra lovgiver. Om lag alle elevene vi har hatt kontakt med igjennom spørreundersøkelse, hevder at de har snakket om temaet mobbing i sine klasser og viser til god kunnskap om problematikken. De fleste av elevene som svarte hevder også at de vet hva skolen skal gjøre når noen blir utsatt for mobbing og krenkelser.

I spørreundersøkelsen til foreldrene svarte 2 foreldre positivt på at skolen har informert foreldre/foresatte om hvilke lovfestede rettigheter som gjelder for elever i grunnskolen. Det var 1 som var usikker, 2 som var uenig og 1 som var helt uenig i dette. Det ble både fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole svart i negativ retning på dette spørsmålet.

Videre svarte 3 foreldre positivt enig i at skolen har informert foreldre/foresatte om hva man kan gjøre hvis skolen ikke følger opp saker hvor elever blir mobbet. Det var imidlertid 2 som var uenig og en som var helt uenig her. Det ble både fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole svart i negativ retning på dette spørsmålet.

Vurdering

Skolen skal informere elever og foreldre/foresatte, om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten
Opplysninger om at elever og foreldre/foresatte kan melde saken sin til Statsforvalteren kommer godt fram i den skriftlige dokumentasjonen som skolene har forelagt revisjonen i denne undersøkelsen. Dette sammenholdt med den muntlige informasjonen mottatt i intervju med rektorer og lærere gjør at revisjonen vurderer det som godtgjort at skolene i Kautokeino kommune gir informasjon til elever og foreldre/foresatte, herunder om adgangen til å melde saken sin til Statsforvalteren dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten. Det faktum at foreldregruppen virker noe delt i sitt syn på skolens informasjonsarbeid kan likevel tyde på at ikke alle får med seg den informasjon som skolen gir på ulike arenaer. Dette må adresseres slik at opplevelsen av informasjonstilgang blir bedre for de foreldre/foresatte det gjelder, og at usikkerhet knyttet til tjenestevei og hvordan gå fram blir eliminert.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sørge for at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at skolen dokumenterer sitt arbeid via elevmapper og skjema som skal fylles ut ved varsel om mobbing og krenkende adferd. Hittil er dokumentasjonen i mobbe/krenke-saker blitt lagret i papirbasert arkiv, men digitalisering av arkiv er nå under planlegging.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Informantene forteller at arbeidet som gjøres i konkrete meldte 9A-saker blir dokumentert via krenkeskjema og aktivitetsplaner som fylles ut og arkiveres. En av lærerne i fokusgruppen sier man får god veiledning av rektor når man står i en sak. Rektor håndterer dokumentene videre til et arkiv. Kautokeino ungdomsskole har også elevmapper.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at skolen har elevmapper og et arkivsystem både på skolen og på sektor-nivå. Alle meldte registrerte 9A-saker blir arkivert. Hver fredag foregår en rapportering til kommunalleder kultur og oppvekst slik at skoleeier holdes orientert.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at de ansatte skal være orientert om framgangsmåtene med skriftliggjøring av observasjoner av elevenes skolemiljø og føring av loggnotater i prosesser med saker som er til undersøkelse. De bekrefter at Máze skole har elevmapper og at de ansatte skal fylle ut krenkeskjema når de er involvert i konkrete saker som krever slik saksbehandling. Dokumentasjonen skal leveres til rektor som har et arkiv. Dokumentasjon i 9A-saker skal også sendes til elevens hjem ved foreldre/foresatte.

Dokumentasjon av hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten
Revisjonen har foretatt en gjennomgang av rektors arkiv ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole for å undersøke hvordan skolene følger opp konkrete mobbe/krenkesaker og herunder i hvilken grad aktivitetsplikten oppfylles og dokumenteres. Det ble i forbindelse med intervjufaser i denne undersøkelsen oppgitt at rektors arkiv ved de to skolene er et papirbasert system der sakene legges i ordnet rekkefølge kronologisk etter dato for hendelsene. Etter nærmere vurderinger så viste det seg at så ikke var tilfelle. Skolene benytter i hovedsak elevmappene til å arkivere dokumentasjon i mobbe/krenkesaker.

Arkivsystemet generelt er ved skolene et rent manuelt og papirbasert system som ikke er integrert inn i kommunens elektroniske saksbehandlingssystem. Det betyr videre at rektorene må foreta en månedlig rapportering fra sitt arkiv for sin virksomhet opp til kommunalleder kultur og oppvekst. Dokumentasjon oppbevares i arkivskap hos skoleledelse og servicetorg ved skolene.

Revisjonens undersøkelse viser videre at det ved de to skolene som er undersøkt nærmere kun er et fåtall saker som er blitt formalisert og registrert skriftlig via varselsskjema, krenkeskjemaer og aktivitetsplaner med tiltak. Dette gjelder for skoleårene 2019/2020 og 2020/2021. Elevtallet ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole ligger på til sammen om lag 120 elever.

Dokumentasjon av aktivitetsplikten – Aktivitetsplan med tiltak;
I henhold til opplæringsloven § 9 A-4 plikter skolen å dokumentere aktivitetsplikten.
I noen tilfeller må skolen også foreta iverksetting av tiltak i konkrete mobbe/krenkesaker. Tiltaksplikten utløses når nærmere undersøkelser av en hendelse fører til at punktet for *vurdering av saken* i skjema del-1 for den krenkede, besvares med at det er mistanke eller kunnskap om at den krenkede ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolene er da pålagt å sette opp en skriftlig plan som skal inneholde følgende:

- Hvilket problem tiltaket skal løse
- Hvilke tiltak skolen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

Administrativ skoleeier sier i samtaler med revisjonen at rektorene skal sende en oversikt til kommunalleder kultur og oppvekst hver uke, på om de har hatt henvendelser eller mottatt varsel om mobbing og krenkende adferd ved skolene. Dokumentasjon i sakene som for eksempel krenkeskjemaer, registreringsskjemaer og aktivitetsplan med tiltak, skal ligge på elevmappen og rektors arkiv. Rektorene ved skolene svarer at dokumenter i sakene også skal arkiveres i kommunens saks- og arkivsystem på en mappe knyttet til eleven. Kommunalleder bekrefter å ha denne overordnede kontrollen.

Mange saker løses på et tidlig stadium og etter prinsipp om lavest mulig organisatorisk nivå. Disse sakene dokumenteres og lagres på den enkelte elevmappe. *«Målet er å forebygge fremfor å håndtere. Vi prøver å løse saker før de oppstår eller utvikler seg»*.

Lærerne ved de to skolene som er undersøkt nærmere sier at mange saker løses på et tidlig stadium. Dette gjelder kanskje spesielt saker som kunne vært varslet, men som har blitt løst veldig tidlig. Det vises også til at saker behandles i VISMA Flyt skole. De svarer likevel sammenfallende på at rutinen er at saker som gjelder varsel om mobbing og krenkelser i elevenes skolemiljø, skal registreres og arkiveres hos rektor.

Revisjonen har sett nærmere på noen saker der skolene vurderte at det forelå tiltaksplikt. Skolene skal i mobbe/krenkesaker der det utløses plikt til å utarbeide aktivitetsplan med tiltak, besvare bestemte punkter i skjema for dokumentasjon av aktivitetsplikten. Revisjonen stilte derfor følgende kontrollspørsmål ved gjennomgangen av noen konkrete mobbe/krenkesaker som utløste plikt til å utarbeide tiltaksplan:

- Dato for varsling av rektor?
- Er det angitt hvem som har varslet rektor? Hvem/stilling?
- Er det angitt hvordan saken er undersøkt?
- Er det angitt hvordan de(n) involverte er hørt?
- Er det utarbeidet tiltaksplan?
  - *Beskriver planen hvilket problem som skal løses?*
  - *Beskriver planen hvilket tiltak skolen har planlagt?*
  - *Beskriver planen når (tidspunkt/tidsrom) tiltakene skal gjennomføres?*
  - *Angir planen hvem som er ansvarlig for å gjennomføre tiltakene?*
  - *Angir planen når planen skal evalueres?*
  - *Er saken p.t. avsluttet? (Eleven vurderes å ha et trygt og godt skolemiljø?)*
  - *Er det dokumentert at avslutningen av saker er i samråd med elever/foresatte?*
  - *Dato for avslutning av sak*

Revisjonens gjennomgang viser at aktivitetsplanene var utarbeidet i henhold til ovennevnte punkter og var fylt ut med relevante opplysninger som dokumenterer at håndteringen av sakene ble gjort i tråd med opplæringslovens krav. Med en slik arbeidsform viser skolen hvordan de har jobbet i henhold til aktivitetsplikten med delpliktene; følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak.

Fra den dato som en 9A-sak meldes/varsles, så har skolen 5 virkedager på seg til å kontakte de involverte parter, elever og foreldre/foresatte, starte undersøkelse av saken og igangsette arbeidet med tiltaksplan dersom det kreves. I de sakene som er undersøkt nærmere så viser angitte datoer i dokumentasjonen at dette etterleves av skolene.

Skjemaene som fylles ut i konkrete mobbe/krenkesaker skal arkiveres i elevmappe for den enkelte elev og i rektors eget arkiv for 9A-saker. Så langt revisjonen har kontrollert de to utvalgte skolene, så viser den nærmere undersøkelsen av et utvalg mobbe/krenkesaker at skolene ikke gjør dette fullt ut. Skolene har elevmapper, men rektor har ikke et eget arkiv med løpende oversikt over meldte 9A-saker. Det eneste rektorene har er en sekundær-løsning gjennom rapportering til skoleeier. Kommunalleder kultur og oppvekst bekrefter overfor revisjonen at skolene rapporterer hver uke om det har innkommet varsel til skolen om skolemiljø som må behandles i henhold til opplæringsloven kapittel 9 A.

Vurdering

Rektor skal sørge for at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten

Rektor skal sørge for at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten. Revisjonen har fått forelagt saker fra Kautokeino ungdomsskole og Máze skole som har vært behandlet som varsel dersom en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Revisjonen vurderer på bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i forbindelse med denne undersøkelsen, at skolene i de sakene de har registrert, dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten i konkrete mobbe/krenkesaker, samt at den praksis det vises til i disse sakene i hovedsak er i tråd med opplæringslovens bestemmelser.

Revisjonens undersøkelse viser imidlertid at det ved de to skolene som er undersøkt nærmere kun er et fåtall saker som er blitt formalisert og registrert skriftlig via varselsskjema, krenkeskjemaer og aktivitetsplaner med tiltak. Det faktum at det kun er blitt registrert et fåtall mobbe/krenkesaker i et skolemiljø som består av om lag 120 elever over en tidsperiode på to skoleår (skoleårene 2019/2020 og 2020/2021), innebærer at revisjonen får et relativt lavt sikkerhetsnivå og begrenset grunnlag til å vurdere i hvilken grad saksbehandlingen ved håndtering av saker etter opplæringsloven kapittel 9 A blir utført. På den ene siden ligger det utenfor rammene for denne forvaltningsrevisjonsundersøkelsen å utrede årsaker til det lave antallet registrerte 9A-saker ved de to skolene. På den andre siden viser sammenfallende svar i intervjuene med rektorene og lærerne at det er høyt prioritert å være tett på og *følge med* elevene i det daglige og *gripe inn* med tidlig reaksjon når de observerer negativ adferd eller mobbe/krenkesituasjoner i skolemiljøet. Da foregår imidlertid saksbehandlingen i stor grad muntlig. Det opplyses i flertall av rektorene og lærerne ved de to skolene at de søker å løse saker etter prinsipp om lavest mulig organisatorisk nivå.

Revisjonen vurderer derfor samlet sett at det både ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole i forbindelse med denne undersøkelsen, ikke fullt ut kan godtgjøres at rektor sørger for

at skolen dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten i tidlige faser som gjelder etterlevelse av de første delpliktene *følge med, gripe inn og varsle.*

Revisjonen merker seg opplysningen som tidligere er nevnt i forbindelse med denne undersøkelsen ved at VISMA Flyt skole benyttes i forbindelse med behandling av saker som kan ligge i grensegangen til forhold som skal vurderes etter opplæringsloven kapittel 9 A, og at en del dokumentasjon knyttet til skolenes arbeid vil kunne befinne seg i dette systemet.

Skoleeiers arkiv og oversikt over meldte registrerte 9A-saker samsvarer imidlertid med arkivføringen i elevmappene ved de to skolene.

Manglende elektronisk arkivsystem vurderes av revisjonen som en svakhet, men ikke et avvik sett i forhold til loven.

Revisjonskriteriet vurderes ikke fullt ut oppfylt.

Rektor skal sørge for at skolens arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø blir evaluert

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at skolens gjennomgang av den årlige nasjonale elevundersøkelsen og PA-modellen benyttes i skolens evalueringsarbeid samt at det gjennomføres Skolebasert vurdering hver vår. De har også benyttet ordskymodell igjennom Learn-lab. Rektor opplyser at kommunen er med i Ungdata-undersøkelsen. Hun medgir at de kan bli bedre på evaluering av den årlige nasjonale elevundersøkelsen.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Informantene forteller at de evaluerer sitt arbeid på området trygt og godt skolemiljø, men at de nok kan bli bedre. En av informantene legger imidlertid til at det ikke har vært så mange større mobbesaker det siste året. Teamene foretar evalueringer i forbindelse med utfordringer som må løses eller etter hendelser i skolemiljøet. PA-modellen som de bruker i det daglige arbeidet trekkes også fram som et nyttig verktøy ved at arbeidsformen også har en evaluerende tilnærming.
En annen informant forteller at de har en felles gjennomgang av skolens resultater i den årlige nasjonale elevundersøkelsen. Da blir svarene og resultatene diskutert og drøftet i ulike arbeidsprosesser. Gjennomgangen blir også tatt ned på team-nivå ved å se på hvilke områder hvor det kan være rom for forbedringer og hvor det kan settes inn ekstra innsats.
En tredje informant forteller at det gjennomføres evalueringer etter enkeltsaker.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at skolen følger årshjulet som sier at skal skolemiljøet skal evalueres. Årshjulet er hengt opp på arbeidsrommet til lærerne. Skolens resultater i den årlige nasjonale elevundersøkelsen evalueres også. Ellers er skolen såpass liten at det lett foregår evalueringer igjennom hele året med hensyn til arbeidet med trygt og godt skolemiljø. Rektor nevner at hun også har vurdert å søke om å etablere Trivselslederprogrammet -TL ved skolen og sier at dette har både forebyggende effekt og kan være til hjelp i å formalisere evalueringsarbeidet større grad. Rektor tenker på utvikling av skolen og hva man kan få til. Hun forteller i tillegg at trivselsundersøkelser på samisk nå er utarbeidet og vurderes gjennomført ved skolen.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at de i hovedsak opplever et oversiktlig skolemiljø ved skolen. Det evalueres i henhold til årshjulet. En av informantene sier de i grunn evaluerer sitt arbeid kontinuerlig igjennom hele året ved en liten skole, men da ofte i uformelle prosesser. Som et eksempel på formelle faste evalueringer nevner informantene at rektor og lærerkollegiet hvert år går igjennom skolens resultater fra den årlige nasjonale elevundersøkelsen. De har også gjennomført evalueringsprosesser via Vurdering for læring.
Informantene deler sin mening om at samarbeid mellom barnehage og skole – herunder jobben som gjøres med overganger kan bli bedre. Dette er noe man har snakket en del om i lærerkollegiet.

Evaluering av arbeidet med å skape et trygt og godt skolemiljø
Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø angir i kapittel 3.1 *Årshjul for skolens arbeid med opplæringsloven kapittel 9 A*, at den årlige nasjonale elevundersøkelsen skal gjennomføres i løpet av oktober-måned og lokal trivselsundersøkelse i løpet av november-måned. Videre framgår det av årshjulet at skolene skal evaluere sitt arbeid med trygt og godt skolemiljø i personalet og i skolens rådsorganer i løpet av juni-måned. Dette framgår også av skolenes årsplaner/årshjul. Rektorene og lærerne som revisjonen har snakket med bekrefter at skolene gjennomfører evaluering i etterkant av slike undersøkelser. Rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole er også delaktig i evalueringer og rapporteringer til skoleeier ved kommunalleder for kultur og oppvekst blant annet ved at det årlig skal utarbeides en tilstandsrapport for grunnskolen i kommunen. De siste rapportene er blitt avlagt for skoleårene 2019/2020 og 2020/2021, og i dette arbeidet foregår det vurderinger og oppsummeringer av skolenes arbeid blant annet relatert til trygt og godt skolemiljø.
Rektorene bekrefter også videre at informasjon fra elevsamtaler, foreldresamtaler, dialog med undervisningsinspektør/rådgiver/sosiallærer, evaluering på team- og fellesmøter jf. IGP danner grunnlaget for videre evalueringer av skolens arbeid. Grunnskolen i Kautokeino kommune evaluerer sitt arbeid og jobber i henhold til system for *virksomhetsbasert vurdering* (skolebasert vurdering), dette for å innfri de krav som stilles i opplæringsloven § 13-10 andre ledd.

Vurdering

Rektor skal sørge for at skolens arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø blir evaluert
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole sørger for at skolens arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø blir evaluert. Revisjonen vurderer at praksis og tiltakene er tilpasset skolemiljøenes størrelse og kompleksitet.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Rektor skal sørge for at skolen endrer praksis dersom det er nødvendig

Data

Intervju med rektor Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Rektor forteller at skolen setter inn ekstra ressurser og tiltak på klasser, trinn eller grupper dersom det avdekkes utfordringer som må håndteres. Da iverksettes tiltak og endringer som påvirker skolens praksis. Eksempel kan være å flytte elever mellom klasser og at man omorganiserer med økte ressurser der det er behov. Skolen kan også beslutte å gjøre endringer i lærersammensetningen på klassene ved å sette inn nye lærere i tillegg til å øke voksentetthet samt observasjon på klasser eller grupper. Når lovendringer ikraftsettes så er kommunens *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, også et eksempel på at skoleeier og skolenivået i samarbeid iverksetter endringer knyttet til praksis. Da tar rektor sitt ansvar for lede implementering på sin virksomhet.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Kautokeino ungdomsskole 2020/2021:
Fokusgruppen forteller at deres inntrykk er at de har en rektor som er opptatt av å følge loven og at endring av praksis kan forekomme. For eksempel ved ikraftsettelse av lovendringer. Endringene kan også være initiert av kommunen som skoleeier i samarbeid med rektor eller at rektor avdekker rom for forbedringer i måten det jobbes på. En annen informant forteller at rektor er flink til å ta personalgruppen med på råd og drøfte endringer som må gjøres. En tredje informant forteller om endringer i forbindelse med innføring av tverretatlig team med politi og helse som kan involveres ved behov. Skolen har digital mobbing som et viktig fokusområde for tiden og Nettvett er blitt tatt inn som en del undervisningen. Kautokeino har to psykologer som gir et lavterskeltilbud til ungdom. Lærerne sier at dette arbeidet kan bidra positivt til elevene ved skolen. Fokusgruppen bekrefter overfor revisjonen at det er satt av fast tid hver uke ved skolen hvor elever kan gå til psykolog. Skolen har også et kontor der elevene kan avtale time med helsesøster ved behov.

Intervju med rektor Máze skole 2020/2021:
Rektor forteller at implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø* er et eksempel på tiltak som skoleeier sammen med rektor jobber med nå og som påvirker praksis for alle ansatte i grunnskolen i Kautokeino. Rektor nevner videre at innføring av soneinndeling i friminuttene og tre innganger til skolebygget også var et forslag fra foreldregruppen og som skolen innførte for å unngå uønskede situasjoner og fysiske uromomenter mellom elevene. Rektor kan melde om færre hendelser med uønsket adferd etter innføring av dette. Hun forteller videre at hun jobber en del med ideer til utviklingsarbeid og hvordan alle ansatte i fellesskap kan utvikle Máze skole til å bli en enda bedre skole, med ekstra veiledning for de ufaglærte og øket grad av kollegaveiledning. Rektor sier at man hjelper hverandre i samme retning. Lærerne kjenner hverandre godt. Og fellesmøtene er sentrale arenaer der rektor gir informasjon om endringer som gjennomføres ved skolen.

Fokusgruppeintervju med utvalg lærere Máze skole 2020/2021:
Informantene forteller at endring av skolens praksis har skjedd etter ulike evalueringer. De trekker fram at endring i arbeidsmetoder, timeplaner, inspeksjonsrutiner og hjemmeundervisning, har vært konkrete tiltak som skolen har iverksatt som endring av praksis når det har vært nødvendig.

Endring av praksis dersom det er nødvendig
Revisjonen har fått forelagt dokumentene (også nærmere omtalt i kapittel 2 i denne rapporten) *Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune 2019/2020 og 2020/2021*, *Kautokeino kommune - Forsvarlig system for skole*, *Virksomhetsplan for enhet kultur og oppvekst 2021*, i tillegg til *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø.*
Dette representerer Kautokeino kommunes kvalitetssikringssystem og dokumentene beskriver hvordan kommunen som skoleeier har organisert sin opplæringsvirksomhet, samt gir en oversikt over kommunens forsvarlige system for å kunne vurdere om kravene i lover og forskrifter overholdes i henhold til opplæringslovens § 13-10 andre ledd. Her står også oppfølging av skolene og kommunikasjon mellom skole-nivå og sektor-nivå sentralt, samt at resultatene av dette arbeidet kan føre til at rektor må iverksette endring av praksis ved skolene.
Skolenes regeletterlevelse kontrolleres også i forbindelse med kvalitetsdialoger og rapporteringer.

Vurdering

Rektor skal sørge for at skolen endrer praksis dersom det er nødvendig
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole 2020/2021 tar sitt initiativ og ansvar for å adressere og iverksette endring av praksis dersom det er nødvendig. Revisjonen anser at det skriftlige rammeverket som nå er etablert på sektor-nivå og kommunikasjonen mellom rektorene og kommunalleder for kultur og oppvekst i Kautokeino kommune er av en karakter som er godt egnet for videre utviklingsarbeid. Vi vurderer at endringer av praksis blir iverksatt innenfor lovens krav og de rammer som blir gitt til rektorene ved skolene, samt at de endrer praksis dersom nødvendig.
Som et tillegg og forslag fra noen av lærerne adresserer vi deres uttalelse knyttet til forbedringspotensial og endring, ved at det med fordel kunne blitt gjort en bedre jobb med overgangen barnehage – skole. Det er også et uttalt ønske om at det bør tilrettelegges for ekstra veiledning for de ufaglærte lærerne og øket grad av kollegaveiledning i skolen.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

4 HVORDAN ARBEIDER BARNEHAGENE I KAUTOKEINO KOMMUNE MED Å FOREBYGGE, AVDEKKE OG BEKJEMPE MOBBING?

Revisjonen har på bakgrunn av forelagt dokumentasjon og informasjon gjeldende for barnehageåret 2020/2021, undersøkt hvordan ledelse og ansatte ved den største kommunale barnehagen Beazedievvá barnehage arbeider med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Revisjonskriteriene i neste punkt 4.1 er ved gjennomføringen av undersøkelsen blitt holdt opp mot et samlet datagrunnlag som har vært tilgjengelig for revisjonen og danner basis for de vurderinger og konklusjoner som trekkes.

4.1 Revisjonskriterier

- Styrer skal sørge for at personalgruppen tar del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø og at barnehagen har en forsvarlig pedagogisk bemanning
- Styrer skal sørge for at barna medvirker i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø
- Styrer skal sikre at foreldreråd og samarbeidsutvalg tas med i arbeidet med barnehagemiljøet
- Styrer skal sikre at foreldre/foresatte får medvirke til den individuelle tilrettelegging av barnets helse og trivsel
- Styrer skal jobbe for at personalet i barnehagen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø
- Styrer skal følge opp dersom en ansatt i barnehagen ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø
- Styrer skal sikre at alle som jobber i barnehagen, følger med på og følger opp om barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø
- Styrer skal sørge for at alle som jobber i barnehagen forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre
- Styrer skal sørge for at barnehagen vurderer arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø basert på blant annet synspunkter fra barna, foreldre og ansatte
- Styrer skal sørge for at barnehagen endrer praksis dersom det er nødvendig

4.2 Data og revisors vurderinger

Styrer skal sørge for at personalgruppen tar del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø og at barnehagen har en forsvarlig pedagogisk bemanning

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at hun i det daglige er bevisst på å følge opp at alle i personalgruppen blir involvert i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Det gjelder alle ansatte fra pedagogiske ledere til barnehagelærere, fagarbeidere og assistenter. Hun vurderer det som viktig at alle ansatte ved avdelingene har en mest mulig lik tilnærming til barnehagens verdigrunnlag og fastsatte arbeidsformer, i tillegg til en mest mulig felles forståelse av betydningen av et trygt og godt barnehagemiljø.

Aktivitetene og det pedagogiske opplæringssystemet blir tilpasset avdelingsvis etter barnas alder og modenhet. Gjennom delegert myndighet gitt av styrer, iverksetter de pedagogiske lederne det daglige arbeidet sammen med de øvrige ansatte. Beazedievvá barnehage har tre avdelinger, det er, Rød 0-3 år, Blå 0-4 år og Grønn 0-6 år. Styrer presiserer at barnehagen er en samisk barnehage, der samisk er hovedspråket, og at barnehagen bygger sin pedagogikk på samisk barneoppdragelse. Sentralt står årsplanen som er delt inn i de 8 samiske årstidene.
I Beazedievvá barnehage legger man vekt på samisk språk, kultur og tradisjoner. Samiske tradisjoner, arbeid og gjøremål vies stor plass i barnehagens virksomhet.

I utarbeidelsen av årsplanen blir alle ansatte involvert. Fokusområder for arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø fastsettes i felles arbeidsprosesser som igjen skal etterleves på avdelingene. Styrer følger opp avdelingene med daglige besøk og samtaler med de ansatte.

For barnehageåret 2020/2021 står følgende verdier sentralt i barnehagens arbeid;
*Hjelpsomhet
*Ta vare på hverandre
*Vennskap

Styrer forteller videre at den formelle involveringen av personalgruppen skjer i jevnlige felles personalmøter, der generelle faglige spørsmål og saker som gjelder hele barnehagen kan diskuteres med innspill fra de ansatte. Ved avdelingene gjennomføres det møter der planlegging og gjennomføring av arbeidet ved den enkelte avdeling står sentralt. I disse møtene kan det for eksempel i tillegg være behov for å løse og håndtere utfordringer knyttet til enkeltsaker og hendelser i barnegruppen.

Styrer forteller også at alle ansatte får medvirke i utarbeidelse av regler og retningslinjer som skal være gjeldende for deres barnehage og at arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø er tema i medarbeidersamtaler. Ved oppstart av barnehageåret hver høst, innkaller styrer til et felles og noe lengre personalmøte der tema som trygt og godt psykososialt banehagemiljø, barnehagebarns rettigheter, barnehagens verdier, felles holdninger, planer og eventuelle endringer i lovverk kan være på agenda. Informasjon fra slike møter som er relevant for foreldregruppen blir tatt videre til gjennomgang i foreldremøter hvor de ansatte også deltar.

Videre trekker styrer fram Kautokeino kommunes Handlingsplan mot mobbing – *Alle skal ha det bra i Kautokeino-barnehagene!* som i løpet av 2020 ble utarbeidet av Kautokeino kommune i samarbeid med ledere i barnehagesektoren. Innspill fra ansatte ble også tatt inn i forbindelse med utarbeidelse av planen. Implementering pågår nå og planen er blitt gjennomgått i felles møter i barnehagen og de ansatte har jobbet med deler av den. Handlingsplanen skal stå sentralt i barnehagenes arbeid med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Styrer sier at alle ansatte i Beazedievvá barnehage gjennomfører faglige obligatoriske oppdateringer initiert av barnehagen og får tilbud om relevante kurs og opplæring dersom de ansatte uttaler behov for det. Som eksempel nevnes det at alle ansatte, i de kommunale barnehagene i Kautokeino, deltok på et kurs 10.03.21, med mobbeombud, Janne Sanner, hvor trygt og godt barnehagemiljø, aktivitetsplikten, aktivitetsplan og samarbeid var tema.
Ved ikrafttredelse av endring i barnehageloven 01.01.21 har barnehagens ledelse og personalgruppen jobbet med innholdet i den nye aktivitetsplikten. Dette er et felles arbeid som skal videreføres.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene i fokusgruppen bestående av to pedagogiske ledere, en fagarbeider og en assistent, forteller at de opplever å få ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø. Personalgruppens formelle deltakelse er i stor grad sentrert rundt følgende:

- Personalmøter
- Avdelingsmøter
- Ped. - møter
- Møter i tverrfaglige team
- Daglige morgenmøter
- Medarbeidersamtaler

Barnehagen har videre en årsplan som også omfattes av oppgaver der målet er å fremme «et trygt og godt barnehagemiljø». Årsplanen beskriver det felles verdigrunnlaget barnehagen bygger på og skal blant annet bidra til felles forståelse av innholdet i begrepene:

- Mobbing
- Trivsel
- Samisk barneoppdragelse

Informantene sier de ansatte i barnehagen er i en prosess der man i felleskap går igjennom og setter seg inn i Kautokeino kommunes *Handlingsplan mot mobbing – Alle skal ha det bra i Kautokeino-barnehagene!* Dette gjøres i møter og blant annet ved å løse oppgaver som er relevant for planen.
Endringene i barnehageloven og hva dette innebærer er også tatt opp på personalmøter. I slike møter har de jobbet med innholdet i aktivitetsplikten, herunder arbeidet med dokumentasjon, aktivitetsplaner og tiltak. De ansatte har også gjennomført kurs der mobbeproblematikk har vært tema. I intervjuet beskriver informantene innholdet i aktivitetsplikten godt.

Fokusgruppen sier videre at de ansatte også blir naturlig involvert i forbindelse med de daglige arbeidsoppgavene i barnehagen. «*Hvis vi ser noe tar vi det opp med styrer eller andre medarbeidere, gjerne i uformelle samtaler. Når noe oppstår, tar vi det opp med en gang – Alle avdelinger kan bli involvert når vi må løse situasjoner der mobbing og krenkende adferd observeres*».

I etterkant av intervjuet presiserer en pedagogisk leder overfor revisjonen at fokusgruppen syntes det var fint å få møte revisjonen til en samtale om temaet for undersøkelsen. Hun forteller at de hadde et refleksjonsmøte før intervjuet med revisjonen, og at det da kom opp mye til diskusjon og vurdering, som for eksempel at alle ikke hadde helt den samme tilnærmingen til mobbing og hva som er ok og ikke ok. Etter møtet med revisjonen snakket de også om forhold knyttet til bemanningen og at det forekommer ofte at barnehagen har vikarer. Den pedagogiske lederen forteller at de som er fast ansatt opplever noen tilnærmingsforskjeller mellom vikarer og grunnbemanningen. *«Det kan enda hende at vi har flere vikarer i en avdeling, og da blir det vanskelig hvis de ikke vet hvordan barnehagen eller avdelingen jobber med for eksempel mobbing eller konflikter, og det kan også hende at de ikke tør å ta konfliktene barna har»*. Hun sier at de veileder og informerer vikarene om barnehagens arbeidsformer og forteller om at man må holde øye med barna, og enkeltbarn. «*Vi sier også klart i fra at vi ikke tillater mobbing i barnehagen»*. *«Det kan også hende at de kommer til oss og spør om hjelp, hvis de trenger»*. *«Da blir det ikke det samme som det hadde blitt med grunnbemanningen, fordi vi har jo hatt møter hvor vi har snakket om hvordan vi skal ha det i avdelingen»*. Grunnbemanningen er et team med fast ansatte som jobber sammen fra oppstart av hvert barnehageår med å blant annet utarbeide regler og normer i barnehagen.

Involvering av de ansatte i arbeidet med barnehagemiljøet og forsvarlig bemanning
Styrer for Beazedievvá barnehage 2020/2021, opplyser revisjonen om at barnehagen har en grunnbemanning som består av 1 styrer med barnehagelærerutdanning, 3 pedagogiske ledere med barnehagelærerutdanning, 1 førskolelærer med barnehagelærerutdanning, 3 fagarbeidere og to assistenter. Til sammen er grunnbemanningen i barnehagen på 10 ansatte, pluss 3 ekstraressurser til enkelte barn, hvor en av disse er utdannet barnehagelærer.
For barnehageåret 2020/2021 var det registrert 46 barn i Beazedievvá barnehage.

Revisjonen merker seg at ifølge Utdanningsdirektoratets *Barnehagefakta*, så tilfredsstilte ikke Beazedievvá barnehage pedagognormen per 15.12.2020. Barnehagene i Norge rapporterer årlig sine ressursdata rundt denne dato. Det betyr at barnehagen på angitt tidspunkt ikke hadde tilstrekkelig antall pedagogiske ledere og ikke hadde søkt eller fått dispensasjon fra utdanningskravet.
I Foreldreundersøkelsen 2020 i regi av Utdanningsdirektoratet svarer i tillegg foreldre/foresatte i Beazedievvá barnehage i negativ retning når det kommer til i hvilken grad de opplever tilfredsstillende bemanningstetthet – antall barn per voksen.

Styrer forteller at hun involverer de ansatte hun har tilgjengelig i å planlegge og arbeide med årsplanen og temaplanen som står sentralt i driften av virksomheten. Barnehagen starter opp slikt arbeid i personalmøter, hvor alle ansatte har mulighet til å bidra til innholdet. Foreldrene blir invitert, via årsplanen, til å fremme synspunkter om det pedagogiske innholdet i barnehagen. Synspunktene videreføres til neste års arbeid med rullering og utarbeidelse av planene. De ansatte er også representert via personalets representant i samarbeidsutvalget, hvor årsplanen og temaplanen blir fastsatt i møtene. I årsplanen framkommer barnehagens pedagogiske innhold, hva barnehagen vektlegger og hvordan barnehagen arbeider for å fremme et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn.

Revisjonen har gjennomgått dokumentasjon og redegjørelse fra styrer på at barnehagen har hatt personalmøter, og avdelingene har hatt avdelingsmøter, hvor barnehagemiljø har vært et tema.

Alle avdelingene med alle ansatte gjennomfører aktiviteter for et trygt og godt barnehagemiljø, blant annet ved daglige samlingsstunder, samtalestunder, barnesamtaler, voksenstyrt lek og observasjoner, hvor barnehagemiljøet er tema. Styrer har også forelagt revisjonen tavler for dagsrutiner, plakat om vennskap og følelser og avdelingsregler som de ansatte har jobbet med i lag med barna.

Alle barnehagens ansatte har tilgang til en plattform, Veilederen.no, hvor det er mulig å følge forelesninger, kurs og lignende, med barnehagemiljø som tema. Via plattformen har alle ansatte tilgang til gjeldende og oppdaterte nasjonale styringsdokumenter, som omhandler barnehagemiljø og plikter i forhold til barnehagemiljø. Barnehagestyrer har tilgang til oversikten over kurs, informasjon, forelesninger og lignende, som de ansatte har gjennomført. Styrer og kommunens virksomhetsleder for barnehager har også mulighet til å velge ut innhold i plattformen som de ansatte skal gjennomgå i løpet av en gitt periode.

Revisjonen har fått forelagt Beazedievvá barnehages årsplan for 2020/2021 med månedsplaner og Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing.

I månedsplanene operasjonaliserer barnehagen det pedagogiske innholdet og legger rammene for aktivitetene, hva barnehagen vektlegger og hvordan barnehagen arbeider for å fremme et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn. Månedsplanene legger opp til å dekke det som lovgiver definerer ved at *«barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, og videre at barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier som for eksempel respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet samt verdier som er forankret i menneskerettighetene»*.

Beazedievvá barnehage har et planverk som inneholder aktiviteter som bygger på å møte barna med tillit og respekt, bidra til trivsel og glede i lek og læring, være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap samt fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

I handlingsplan mot mobbing rettes fokuset mot hva som skal være Beazedievvá barnehages felles praksis i arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing, samt at det ved behandling av de ulike temaene i planen gis henvisning til *Betydning for barna* og *Kjennetegn på god praksis*. Barnehageloven og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver er det rettslige grunnlaget for utarbeidelsen av handlingsplanen. Denne planen skal være et verktøy og et skriftlig rutinedokument som alle ansatte i Kautokeinobarnehagene skal nyttiggjøre seg av i arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø.

Igjennom handlingsplanen får de ansatte en rettledning i hva som er barnehagens syn på mobbing, definisjon på mobbing, hvordan det skal jobbes forebyggende, hvordan man skal forstå barns handlingsmønstre og kunne identifisere mobbing og krenkende adferd i barnegrupper, samt hvordan man skal gripe inn og håndtere situasjoner ved bruk av tilpassede tiltak så tidlig som mulig. Forhold knyttet til voksenpersoner som kan komme i en krenkesituasjon overfor barn blir også behandlet i handlingsplanen, i tillegg til at viktigheten av foreldresamarbeid blir framhevet.

Ifølge handlingsplanen skal barnehagene i kommunen inngå i et tverrfaglig samarbeid bestående av PPT[9], helsesøster, barnevern og kommunepsykolog. Noe som skal være støttefunksjoner og drivere i det forebyggende arbeidet.

På undersøkelsestidspunktet var endring i barnehageloven nylig tråd i kraft, slik at nytt kapittel 8 med §§ 41, 42 og 43, som gir de rettslige føringene knyttet til de plikter som barnehagen må oppfylle i sitt arbeid med psykososialt barnehagemiljø, herunder aktivitetsplikt, ikke var inntatt i handlingsplanen. Det opplyses imidlertid fra barnehageeier at handlingsplanen er et levende dokument og at lovendringen blir behandlet inn i handlingsplanen når den skal opp til neste faglige revidering. Revisjonen er blitt forelagt dokumentasjon på at lovendringen er blitt gjennomgått i forbindelse med personalmøter i Beazedievvá barnehage, med blant annet faglige diskusjoner knyttet til forståelse og etterlevelse. Dokumentene som ble presentert for de ansatte skal være et tillegg til handlingsplanen.

Utvalget med informanter fra personalgruppen bekrefter at barnehagen har en årsplan med aktiviteter som skal gjennomføres og at de ansatte involveres i utarbeidelse av planen. De har også en handlingsplan mot mobbing. De sier de tar del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagen viser overfor revisjonen hvordan de jobber med å utarbeide og forankre sine planer samt involverer alle ansatte i arbeidet med Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing.
Gjennom intervjuene med styrer og utvalg fra personalgruppen kommer det fram at personalet viser til gode holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø.

Vurdering

Styrer skal sørge for at personalgruppen tar del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø og at barnehagen har en forsvarlig pedagogisk bemanning
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er forelagt fra Beazedievvá barnehage, vurderer revisjonen at styrer sørger for at personalgruppen tar del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø. Vi finner det godtgjort at praksis er tråd med intensjonen i barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Revisjonen merker seg opplysningen om at vikarer som ikke er så kjent med barnehagens arbeidsformer iblant kan ha behov for ekstra oppfølging, men at personalgruppen da løser slike tilfeller med veiledning og inkludering av disse. Vi anser det derfor som sannsynlig at styrer også ivaretar oppfølging av vikarer som ansettes i barnehagen.

Det er imidlertid rom for forbedringer knyttet til det faktum at barnehagen ikke oppfylte pedagognormen per 15.12.2020. Dette må adresseres, slik at styrer blir sikret en tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i personalgruppen som er i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
Det må også nå jobbes videre med implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing sett i forhold til endringen av barnehageloven. Dette for å sikre at det skriftlige rammeverket og verktøyet som de ansatte skal nyttiggjøre seg av når de tar del i arbeidet, oppfyller kravet i regelverket.

Revisjonskriteriet vurderes ikke fullt ut oppfylt.

[9] Pedagogisk-psykologisk tjeneste

Styrer skal sørge for at barna medvirker i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at hun delegerer de daglige oppgavene ved avdelingene til barnehagens pedagogiske ledere og at hun bistår med oppfølging av lederne. Barnehagen benytter seg av ulike pedagogiske verktøy for å kartlegge det psykososiale miljøet i barnehagen. Hun nevner blant annet faglig anerkjente verktøy som *Steg for steg* og *Bravo* der barna blir involvert i læringsprosessene med å utvikle gode lekerelasjoner, sosiale ferdigheter samt får mulighet til å uttrykke seg. Verktøyene har også en forebyggende og undersøkende tilnærming slik at de ansatte kan danne seg et bilde av samspillet og eventuelle utfordringer i barnegruppen. Noe som gir et godt grunnlag for videre arbeid. *«Ved å bruke slike verktøy får de ansatte et fast utgangspunkt og en felles ramme å forholde seg til i arbeidet med barnehagemiljøet»*.

Styrer forteller at barnehagen må tilpasse seg de ulike aldersnivåene når de involverer barna i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø. Hun sier at barnehagen prioriterer høyt å se barna fra hvert enkelt barn sitt nivå og de må som pedagoger ofte lese og tolke behovene og meningene som barna har. *«De sier ikke alltid rett ut hva de mener eller ønsker»*. Barna blir involvert i en fast dagsplan med rutiner som de innenfor visse rammer også kan påvirke. Regler lages i samspill med barnegruppen som reglene skal gjelde for. Samlingsstunden er videre en sentral møteplass som er fast innarbeidet som en av de daglige rutinene ved avdelingene i barnehagen. Her deltar barna med for eksempel sang, rim og fortellinger. Her foregår det også samtaler om ulike tema i fellesskap mellom personalgruppen og barnegruppen. Graden av verbal medvirkning i planleggingsarbeid øker med alderen og gjennom innspill som kan komme i barnehage-hjem - samarbeidet.

Styrer mener det er en felles forståelse blant de ansatte at daglige samtaler med barna og det å jobbe med å bli godt kjent med barna, er noe av det viktigste som gjøres for å lykkes med medvirkning. «*Vi forsøker å lytte på hva barnas uttalte ønsker består av, eventuelle løsninger de har og hva som må forstås som deres ideer»*. Barnehagen har også aktiviteter igjennom hele året knyttet til verdier som blant annet skal forebygge mobbing og krenkende adferd. Sentralt står barna som deltar i gjennomføringen og viser til barnehagens årsplan med månedsplaner.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at de snakker med barna hele tiden og er tett på barnegruppen igjennom en hel dag. De har en dialog med barna der målet er å styrke sosial kompetanse til hvert enkelt barn. De sier videre at samlingsstunden og måltidene er noen av mange gode arenaer i det daglige samværet der barna også involveres og medvirker.
Det lages felles regler, der barna er med på å lage reglene og målet er at barna skal få et eierskap til å overholde dem. Reglene omfatter også hvordan barna skal være overfor hverandre.
«Vi har pratet med barna, både i fellesstunder og en til en, om problematikk og tematikk knyttet til for eksempel mobbing og utestengelse».
De ansatte forklarer at de jobber med problematikken og tematikken på ulike måter, gjennom blant annet organisering i grupper og lære å bygge relasjoner og vennskap. De ansatte bruker

blant annet et verktøy som kalles *Steg for steg* som skal fremme refleksjoner hos barna om følelser – det å ha, mestre og vise følelser.
I intervjuet viser informantene til en god forståelse av innholdet i begrepet sårbare barn. Informantene forteller videre at deres syn er at barnet alltid skal stå sentralt i deres arbeid. De sier at deres holdning er at ingen barn skal tåle å bli mobbet og bekrefter at de forstår det subjektive aspektet på dette området. De har også drøftet forholdet ved at de har et ansvar for å fremstå som gode voksne rollemodeller. Fra dette utgangspunktet må de involvere og påvirke barna til å innta en felles holdning med kobling til nulltoleranse for mobbing og krenkelser.

Involvering av barna i arbeidet med barnehagemiljøet
Styrer dokumenterer med årsplanen der det framkommer hvordan barna får mulighet til å medvirke i planleggingen og gjennomføringen av det pedagogiske innholdet i barnehagehverdagen.
Aktiviteter som samlingsstunder og samtalestunder blir brukt som evaluerings- og planleggingsarenaer for barna. Revisjonen er blitt forelagt plakat om følelser, sanser og gode menneskelige væremåter, program for barnestund, plan for gjennomføring av dagen, informasjon om hvem av de voksne som er på jobb i avdelingene og ordensregler. Dette er dokumenter som barna blir involvert i arbeidet med.

Styrer legger til i skriftlig redegjørelse overfor revisjonen, at barna også kan medvirke gjennom de ansatte, ved at de ansatte observerer barnas erfaringer og opplevelser, og tar dette med i planleggingen og gjennomføringen. Observasjonene kan være både formelle og uformelle, ved loggbokføring, interne arbeidsnotater og andre observasjonsmetoder. Som eksempel på en formell metode for observasjon, fikk revisjonen forelagt et utfylt *Alle Med-skjema*. Revisjonen har blitt opplyst om at avdelingene også bruker verktøyet *Steg for Steg* for å forebygge og fremme et trygt og godt barnehagemiljø og at dette verktøyet ivaretar systematikken i hvordan barn kan ta del i planleggingen.
Steg for steg-programmet brukes systematisk som verktøy i barnehagen, for alle barn, til å styrke barnas sosiale kompetanse og empati. Styrer i Beazedievvá barnehage forteller at de jobber med å være oppmerksom på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

Også Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing gir føringer til barnehagen med hensyn til å la barna få medvirke i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø, og hvordan dette kan gjøres. I handlingsplanen ligger også vedlegg og tips til aktiviteter for involvering av barna i arbeidet.

Vurdering

Styrer skal sørge for at barna medvirker i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø
Revisjonen vurderer på bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i forbindelse med denne undersøkelsen, at styrer sørger for at barna medvirker i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø. Praksis i Beazedievvá barnehage vurderes til å være i henhold til intensjonen i barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Styrer skal sikre at foreldreråd og samarbeidsutvalg tas med i arbeidet med barnehagemiljøet

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at en del av barnehage-hjem – samarbeidet formelt består av foreldremøter som avholdes jevnlig der foreldre/foresatte blant annet blir involvert og informert om barnehagens arbeid relatert til trygt og godt barnehagemiljø. Foreldrekontakter velges hver høst ved oppstart av et nytt barnehageår. Foreldrerådet og Samarbeidsutvalget velges også hver høst. Styrer sier hun prioriterer dette og tar sitt ansvar samtidig som hun innrømmer at det kan være litt utfordrende å få engasjert foreldre/foresatte til verv i rådsorgan, men at de klarer å løse dette med noen tilpasninger. I barnehageåret 2020/2021 har for eksempel tre foreldre kommet til enighet om å være sammen og dele på ett verv med én stemme i samarbeidsutvalget. Sammensetningen og antall stemmeberettigede oppgis å være i henhold til barnehageloven. Styrer er sekretær i samarbeidsutvalget og legger fram saker av viktighet til foreldreråd og samarbeidsutvalg. Eksempler kan være info om ny barnehagelovgivning, presentasjon av kommunal handlingsplan mot mobbing eller viktig info fra barnehageeier/sektornivå. Det er likevel et forbedringspotensial knyttet til engasjement fra foreldre/foresatte. Styrer sier hun for eksempel har opplevd tilfeller der kun et fåtall i foreldregruppen svarer på brev når barnehagen inviterer til å komme med forslag og innspill til barnehagens arbeid. «*Det kunne vært større engasjement for barnehagen som helhet*». *«Vi har ikke så mange saker i samarbeidsutvalget og møtene tar ikke lang tid å gjennomføre*». «*Når det dreier seg om saker som gjelder sitt eget barn blir engasjementet tydeligere og mye større*». Styrer medgir at barnehagen også sikkert kunne blitt flinkere til å kommunisere til foreldregruppen hvilke formelle påvirkningsmuligheter man har igjennom barnehagens rådsorgan.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at de ansatte deltar i foreldremøter, men at de ikke er så mye involvert når det kommer til rådsorgan. De sier at de ansatte har en representant fra personalgruppen som er medlem i samarbeidsutvalget. Denne representanten er ikke en av informantene som var med på fokusgruppeintervjuet. Informantene har inntrykk av at det ikke har vært så stor aktivitet i samarbeidsutvalget for barnehageåret 2020/2021.

Involvering av foreldre/foresatte i arbeidet med barnehagemiljøet
Hver barnehage skal ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Rådsorganene som består av foreldre i barnehagen skal fremme felles interesser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Med bakgrunn i den dokumentasjon og informasjon som er forelagt i denne undersøkelsen finner revisjonen i liten grad at foreldreråd og samarbeidsutvalg deltar særlig aktivt i planleggings- og vurderingsarbeid. Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget. I Kautokeino kommune gjøres dette i hovedsak ved at virksomhetsleder for barnehager legger fram sakene for styrer i den enkelte barnehage, som igjen tar disse videre til rådsorganene.

Handlingsplan mot mobbing omtaler ikke eksplisitt hvordan rådsorgan skal organiseres med hensyn til valg og sammensetning. På dette området vises det til veiledning med retningslinjer gitt av barnehageeier som igjen skal etterfølges av alle barnehagene i kommunen.

Revisjonen har mottatt skriftlig redegjørelse og opplysninger fra styrer som sier at Beazedievvá barnehage engasjerer foreldregruppen til foreldreråd, foreldremøter og samarbeidsutvalg og at dette tidfestes i barnehagens planer. Informasjonsgivning står sentralt i møter med foreldre/foresatte og i barnehageåret 2020/2021 har mye ressurser gått med til organisering av barnehagehverdagen og ivaretakelse av barnehagemiljøet i en tid med Corona-pandemi.

Videre registrerer revisjonen at styrer viser til et møte i samarbeidsutvalget der saker av viktighet er lagt fram til behandling. Her ble blant annet barnehagens årsplan vedtatt og resultater fra den årlige barnehageundersøkelsen gjennomgått. Det ble også informert om situasjonen knyttet til oppfyllelse av pedagognormen.
Revisjonen merker seg imidlertid at det ikke var noen politisk representant som deltok på dette møtet (Politihkalašáirras ii searvan).

Foreldreundersøkelsen 2020 i regi av Utdanningsdirektoratet viser på enkelte spørsmål at over en fjerdedel av foreldre/foresatte i Beazedievvá barnehage er noe kritisk til barnehagen når de svarer på påstander knyttet til *Informasjon* og *Medvirkning*. Revisjonen merker seg også at opp mot en fjerdedel i foreldregruppen noen ganger svarte «verken enig eller uenig» og «vet ikke», på enkelte spørsmål knyttet til disse områdene. Et godt signal til barnehagen kan likevel være at et flertall svarte i positiv retning med «enig» og «delvis enig» i at de opplever at barnehagen jobber for å sikre foreldrenes medvirkning og at de opplever foreldremøtene som nyttig.
Det var 25 av 43 inviterte respondenter som valgte å besvare spørreundersøkelsen.

Vurdering

Styrer skal sikre at foreldreråd og samarbeidsutvalg tas med i arbeidet med barnehagemiljøet

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at styrer gjør en betydelig innsats med mål om å involvere foreldregruppen i arbeidet med barnehagemiljøet, herunder ved å sikre deres mulighet for brukermedvirkning gjennom formelle rådsorgan.

Når det gjelder intensjonen med både foreldreråd og samarbeidsutvalg så er denne at disse rådsorganene skal ha mulighet til å ivareta foreldregruppens kontakt med barnehagen og sikre deres medvirkning. Denne muligheten gir Beazedievvá barnehage til foreldre/foresatte. Foreldrekontakter velges hver høst ved oppstart av et nytt barnehageår. Foreldrerådet og Samarbeidsutvalget velges også hver høst. I tillegg dokumenterer styrer overfor revisjonen at saker av viktighet blir lagt fram.

Det er imidlertid rom for forbedringer knyttet til det faktum at barnehagen opplever varierende engasjement i fra foreldregruppen og at dette må adresseres. Vi legger i den forbindelse vekt på styrers egen uttalelse om at hun har opplevd tilfeller der kun et fåtall i foreldregruppen svarer på brev, når barnehagen inviterer til å komme med forslag og innspill til barnehagens arbeid.

Videre viser revisjonens undersøkelse at et lavt antall saker i for eksempel samarbeidsutvalget kan tyde på at foreldre/foresatte ikke får delta i tilstrekkelig grad i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid. Da kan også opplevelsen av informasjon og medvirkning bli forringet.

Resultatene i Foreldreundersøkelsen 2020 forsterker dette inntrykket.

Ifølge rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kan man slutte at et godt og tett samarbeid med barnas hjem er en vesentlig kvalitet ved en god barnehage. Den daglige kontakten er viktig, men formelle samarbeidsorganer skal i tillegg sikre at foreldre/foresatte som gruppe har en reell innflytelse på barnehagens drift. Foreldreråd og samarbeidsutvalg står sentralt i barnehage-hjem – samarbeidet og er viktige arenaer for brukermedvirkning. Det er derfor revisjonens vurdering at Beazedievvá barnehage har en oppgave å løse med hensyn til å styrke toveiskommunikasjonen mellom barnehagen og foreldregruppen. Barnehagen må legge til rette for en kommunikasjon som gjør at foreldregruppen responderer i større grad når barnehagen tar initiativ til å sammen arbeide for et trygt og godt barnehagemiljø. Her legger vi i tillegg vekt på styrers egen uttalelse om at barnehagen også sikkert kunne blitt flinkere til å kommunisere til foreldregruppen hvilke formelle påvirkningsmuligheter man har igjennom barnehagens rådsorgan.

Selv om barnehageeier følger opp barnehagene i kommunen og stiller krav om at virksomhetene følger barnehagelovens intensjoner, anser vi at det er behov for ytterligere innsats og at Beazedievvá barnehage med fordel kan få tettere oppfølging og støtte på dette området i barnehage-hjem – samarbeidet. Dette da det er barnehagen som skal ivareta foreldregruppens rett til medvirkning igjennom rådsorganene.

Revisjonskriteriet vurderes ikke fullt ut oppfylt.

Styrer skal sikre at foreldre/foresatte får medvirke til den individuelle tilrettelegging av barnets helse og trivsel

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at barnehagen har faste foreldresamtaler minst to ganger i året som tidfestes i planer og ved behov kan det avtales flere møter mellom barnehage og hjem. I slike møter, ønsker barnehagen å styrke kommunikasjonen med barnets foreldre og foresatte, i tillegg til å invitere til innspill knyttet til hvert enkelt barns individuelle behov. Da er også hvert enkelt barns helse og trivsel tema. Hun sier videre at de får relativt lite tilbakemeldinger og innspill fra foreldregruppen når det gjelder barnehagen generelt og som helhet, men at når det kommer til eget barn så øker engasjementet.

Når det gjelder foreldremedvirkning og dialog med hjemmet så trekker hun videre spesielt fram at den tradisjonelle hente-bringe – situasjonen har endret seg i perioden med Corona-pandemien. I en normal hverdag skjer det ifølge styrer mye god og nyttig informasjonsutveksling i disse daglige møtepunktene som også anses som et godt verktøy for å ivareta brukermedvirkning. I løpet av en uke kan samlet samtale-tid i hente-bringe – situasjoner i sum utgjøre mye tid som barnehagen får med hver enkelt foreldre/foresatte. Styrer sier imidlertid at tiden med Corona-pandemien preger hverdagen i barnehagen og at ledelsen, personalgruppen, barnegruppen og foreldregruppen har vært nødt til å omstille seg en god del for å etterfølge alle reglene for smittevern. Mulighetene for kontakt og samtaler i hente-bringe – situasjoner har blitt redusert.

Til gjengjeld har barnehagen tatt i bruk digitale verktøy som teams-møter for å opprettholde kontakten med foreldregruppen. Det er blitt løst ved å invitere til digitale informasjonsmøter i lunsjtiden midt på dagen. Dette tilbudet har foreldregruppen respondert positivt på ifølge styrer og det har vært veldig god deltakelse på møtene. Det er raskt og enkelt å logge seg på. En slik møteform åpner for å kjøre kortere møter og noen ganger kan det være kun ett tema per møte. Et eksempel var da barnehagen meldte om behov for å involvere foreldregruppen i arbeidet med å løse utfordringer i barnegruppene knyttet til deling av leketøy. Det er blitt gjennomført mange slike møter i løpet av 2020 og 2021. I møtene får foreldre/foresatte muligheter til å komme med innspill til barnehagens arbeid og drøfting av barnehagehverdagen til barna. Lengden på møtene settes til 15-30 minutter. Det er også blitt gjennomført foreldresamtaler med enkeltforeldre/foresatte via Teams.

«*Vi ser mange gode sider ved digitale løsninger som nok kan bli videreført også etter pandemien. Når vi i tillegg får tilbake det tradisjonelle møtepunktet i hente-bringe – situasjoner kan man komme styrket ut.*»
Styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at foreldre/foresatte oppfordres til å ta kontakt med barnehagen dersom de har innspill eller spørsmål som angår eget barn og de opplever også at dette skjer. Formelt gjennomfører barnehagen foreldresamtaler og foreldremøter. De ansatte forteller at de opplever å ha god kontakt med alle i foreldregruppen. Kommunikasjonen foregår enten ved at foreldrene tar kontakt eller i forbindelse med foreldresamtaler. «*Dersom det skulle oppstå noe tar vi en foreldresamtale nesten umiddelbart. Hente-bringe - situasjoner er gode arenaer for dialog*».
Det har vært utfordringer i forbindelse med Corona-pandemien, men foreldresamtaler med enkeltforeldre/foresatte via Teams har fungert godt og har vært et positivt tilskudd til dialogen med foreldregruppen. De forteller imidlertid at de savner et pedagogisk verktøy for å kunne vise «hva vi gjør i barnehagen».

Foreldre/foresattes medvirkning til den individuelle tilrettelegging av barnets helse og trivsel
Styrer i Beazedievvá barnehage 2020/2021 sier at foreldresamtaler først og fremst er hovedarena for individuell foreldremedvirkning, og deretter hente-bringe - situasjoner og foreldremøter. Hun forteller at foreldresamtaler blir i hovedsak gjennomført to ganger i barnehageåret, og deretter ved behov. Det finnes ingen begrensing for antall foreldresamtaler som kan gjennomføres i løpet av et barnehageår. Samtalene benyttes også som verktøy i det forebyggende arbeidet og trenger ikke nødvendigvis å være utløst av konkrete hendelser eller mobbe/krenkesaker. Både barnehagen og foreldre/foresatte kan kreve en foreldresamtale. Her legger styrer opp til en lav terskel.

Revisjonen har gjennomgått dokumentasjon der styrer viser barnehagens arbeid på området og at dette tidfestes i barnehagens planer. Hun viser til årsplanen, fremlegg i personalmøter og foreldremøter, referat fra en foreldresamtale, referat fra møter i forbindelse med saker som utløser aktivitetsplikt og aktivitetsplaner med tiltak. Dokumentasjonen for dialogen med enkeltforeldre viser hvordan styrer, og de ansatte jobber med individuell oppfølging av enkeltbarn over en tidsperiode og der foreldre/foresatte er sentrale aktører i tilrettelegging og evaluering. Hun viser også til mal for aktivitetsplaner som barnehagen benytter i saker der enkeltbarn følges opp i tett kommunikasjon med hjemmet.

Saker som omfattes av individuell oppfølging kan være utløst av forskjellige årsaker. Som for eksempel at de ansatte har observert mistrivsel eller negative samspillsmønstre, mistanke om utestenging fra leken, men også at det vurderes som nødvendig å sette inn forebyggende tiltak for øket aktivisering og inkludering av barnet med hensyn til å fremme trivsel og læring.

Foreldreundersøkelsen 2020 i regi av Utdanningsdirektoratet viser at foreldre/foresatte i Beazedievvá barnehage på den ene siden er positive når de svarer på spørsmål om i hvilken grad de er fornøyde med hygienen i barnehagen og om de er fornøyde med hvordan barnehagen ivaretar barnas sikkerhet. De fleste svarer fra «ganske fornøyd» til «svært fornøyd» knyttet til dette. På den andre siden er de noe mer negative til barnehagens mattilbud, uteareales, leker og utstyr.

Videre i spørreundersøkelsen svarte også om lag alle positivt på at de er fornøyde med hvordan personalet møter foreldre/foresatte i hente/bringe – situasjoner. Det var i tillegg høy positiv score på spørsmål om barnehagen tar hensyn til synspunkter fra foreldre/foresatte som i flertall sier at de opplever foreldremøtene som nyttig.

Det som imidlertid trekker i negativ retning i Foreldreundersøkelsen 2020 er noen av besvarelsene på spørsmålene knyttet til informasjon om hvordan barnet har det i barnehagen, informasjon om innholdet i barnehagen og informasjon om eventuelle endringer i personalgruppen samt dialog med barnehagen om barnets utvikling.

Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing gir føring til barnehagen med hensyn foreldresamarbeid og foreldre/foresattes medvirkning til den individuelle tilrettelegging av barnets helse og trivsel. I handlingsplanen ligger også vedlegg og tips til aktiviteter for involvering av foreldregruppen i arbeidet, herunder for eksempel *Dialogmodellen*.

Vurdering

Styrer skal sikre at foreldre/foresatte får medvirke til den individuelle tilrettelegging av barnets helse og trivsel

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at styrer har fastsatt en arbeidsform og etablert løsninger for hvordan foreldre/foresatte i Beazedievvá barnehage skal følges opp, og få muligheten til å samarbeide med barnehagen i spørsmål som angår trygt og godt barnehagemiljø for eget barn. Vi merker oss seg det faktum at det er enkelte i foreldregruppen som er noe kritisk til barnehagen når det kommer til informasjon og dialog. Revisjonens undersøkelse viser imidlertid at barnehagen under Corona-pandemien har foretatt endringer av praksis som er godt egnet til å styrke opplevelsen av foreldremedvirkning.

Revisjonen finner det godgjort at styrer sikrer at foreldre/foresatte får medvirke til den individuelle tilrettelegging av barnets helse og trivsel. Det at barnehagen proaktivt tar initiativ til individuell oppfølging, og ikke i hovedsak kun reagerer når for eksempel konkrete mobbe/krenkesaker oppstår, anses som veldig bra samt trekker vurderingen av dette revisjonskriteriet i positiv retning. Praksis vurderes av revisjonen til å være i tråd med intensjonen i barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Styrer skal jobbe for at personalet i barnehagen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at de månedlige personalmøtene er faste møtepunkt der styrer og personalgruppen i fellesskap diskuterer og evaluerer det daglige arbeidet i barnehagen. Det kan være ulike tema i tilknytning til arbeidet med det psykososiale miljøet til barna som blir gjennomgått. Eksempler kan være at pedagogisk faglige tema kan bli løftet opp i diskusjoner i møtene og at man jobber med tematikken rundt de ansatte som gode voksne rollemodeller. Styrer sier hun er spesielt opptatt av at alle ansatte har felles holdninger med seg inn i jobbsituasjonen som bygger på barnehagens nedfelte verdier og retningslinjer. Årsplanen med de 8 samiske årstidene og læren om den samiske levemåten står sentralt i tillegg til verdier for barnehageåret 2020/2021 som er; * Hjelpsomhet *Ta vare på hverandre *Vennskap.

Verdiene skal etterleves i barnehagefelleskapet. I den senere tid har de ansatte i barnehagen også jobbet med nytt lovverk og den nye kommunale handlingsplanen mot mobbing, hvor igjen personalets praksis, holdninger og verdier har en sentral plass. Styrer har delegert den operative ledelsen av barnegruppene til de pedagogiske lederne som iverksetter og leder arbeidet. I avdelingsmøter går man igjennom regler og retningslinjer for hvilken praksis som de ansatte skal følge, hva en skal tolerere og ikke tolerere, herunder nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd. Hvordan man løser utfordrende situasjoner som kan oppstå mellom barn samt hvordan barnehagen skal jobbe forebyggende på området trygt og godt barnehagemiljø kan også være tema.

Styrer sier hun jobber for at alle ansatte skal følge med barna i det daglige og at man tar utgangspunkt i hvert enkelt barns egne premisser og subjektive opplevelser i arbeidet med barnegruppen. Styrer sier også at Beazedievvá barnehage organiserer barna i grupper for å oppnå størst mulig oversikt og voksentetthet. *«Vi har jobbet med begrepet nulltoleranse og definisjoner av hva mobbing og krenkelser er for noe, alle de ansatte involveres i slike prosesser»*. Videre nevner styrer det pedagogiske verktøyet «Alle med», som de bruker for å kartlegge barnehagehverdagen til hvert enkelt barn.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at de ofte reflekterer i fellesskap over de visjoner, verdier, læringssyn og den samiske barneoppdragelsen som deres barnehage skal bygge på. De viser blant annet til tidligere nevnte formelle møtepunkt og arenaer i regi av barnehagen.
«Vi har blant annet fokus på at vi skal være gode rollemodeller og at det enkelte barn gjennom lek skal lære å bli selvstendig».

Holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø
Kautokeino kommune – *Etiske retningslinjer*, omfatter alle som har arbeid eller verv i kommunen. Retningslinjene stiller krav til både holdninger og adferd ved blant annet at;
«Alle skal være seg bevisst at de i sitt arbeid danner grunnlaget for innbyggernes tillit og holdning til kommunen.
Alminnelig høflighet i mellommenneskelige forhold og overfor publikum skal etterleves.
For eksempel vil rasisme og etnisk diskriminering i ord og handling ikke bli tolerert i Kautokeino kommune».

I barnehagesammenheng er det åpenbart at retningslinjene både omfatter forholdet ansatte imellom og forholdet mellom barnehageansatte og barnehagebarn med foreldre/foresatte.

Styrer viser til barnehagens årsplan og referater fra personalmøter, med innhold som tar for seg arbeid for et trygt og godt barnehagemiljø med holdninger og verdier som tema.
I tillegg til møter og aktivitetene nedfelt årsplanen så foregår det jevnlig samtaler i det daglige arbeidet om hvilke holdninger og verdier som skal være gjeldende i barnehagen.

Beazedievvá barnehage får god score i Foreldreundersøkelsen 2020 på området *relasjon mellom barn og voksen*, der alle foreldre/foresatte svarer at de opplever at sitt barn, er trygg på personalet i barnehagen. Om lag alle som svarte oppgir også at de opplever at de ansatte tar hensyn til barnets behov og at de ansatte er engasjerte i barnet.

Videre i spørreundersøkelsen svarte om lag alle positivt med «delvis enig» til «helt enig», i at eget barn trives i barnehagen, at barnet har venner i barnehagen og at foreldre/foresatte har inntrykk av at barnehagen legger til rette for allsidig lek og aktiviteter. Hente-bringe – situasjoner oppleves også som positive hvorpå det svares at de er fornøyde med hvordan personalet møter foreldre/foresatte. På spørsmål i undersøkelsen knyttet til området *barnets utvikling* svarer de fleste av foreldre/foresatte i Beazedievvá barnehage at de er delvis eller helt enig i at barnehagen bidrar til sosial utvikling for eget barn, herunder læring om vennskap, empati og vise hensyn. Et flertall av de som svarte på spørreundersøkelsen er positiv til at personalet i barnehagen oppmuntrer til nysgjerrighet og lyst til å lære samt at barnehagen tilrettelegger for barnets språkutvikling.

Foreldre/foresatte i Beazedievvá barnehage er totalt sett «ganske fornøyd» til «svært fornøyd» med barnehagen til eget barn, og de beste resultatene kommer i undersøkelsens samiske bolk som måler tilfredsheten knyttet til i hvilken grad barnehagen arbeider med å styrke og videreføre samiske verdier, kultur og tradisjonskunnskap samt organiserer arbeidet med å bevare og utvikle barns samiske språk.

Revisjonen har som tidligere nevnt mottatt årsplan for Beazedievvá barnehage 2020/2021 med månedsplanene og handlingsplan mot mobbing.
Vi har også mottatt dokumentasjon fra avholdte personalmøter og planleggingsdager samt et informasjonshefte for ansatte i Beazedievvá barnehage.
Disse skriftlige dokumentene omtaler og gir tydelige føringer for hva som er barnehagens verdier, aktiviteter, retningslinjer for hvordan ansatte skal opptre som fagpersoner i møte med foreldregruppen og barnas hjem, være trygge og gode rollemodeller overfor barnegruppen samt hva som skal ligge til grunn for innholdet i barnehagen.
Av dokumentasjonen fra møtene framgår det hvordan personalgruppen har reflektert over barnehagens mål, holdninger og verdier samt at man har jobbet med ny lovgivning.

Dokumentet Handlingsplan mot mobbing definerer kjennetegn på god praksis i Kautokeinobarnehagene. Personalet i barnehagen skal prioritere leken høyt i hverdagen og at arbeidet med lek er bevisst og pedagogisk forankret. De ansatte skal støtte barnas vennskapsrelasjoner og praktisere anerkjennende kommunikasjon i arbeid med barn og i samarbeidet seg imellom. Sentralt står det at de ansatte i barnehagen skal ha et felles definert syn på barna og at grunnleggende verdier som respekt og god omsorg skal prege kommunikasjonen med barna. Alle barn må inkluderes i fellesskapet, de må omtales positivt, og de ansatte i samspill med foreldre/foresatte må sikre denne prosessen.

Gjennom intervjuene med styrer og utvalg fra personalgruppen kommer det fram at personalet viser til tydelige holdninger og verdier knyttet til arbeidet med å fremme et trygt og godt barnehagemiljø.

Vurdering

Styrer skal jobbe for at personalet i barnehagen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø

Ifølge barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kan man slutte at personalet må reflektere over sine egne holdninger for å best mulig kunne formidle og fremme verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Personalet skal være tydelige rollemodeller. Revisjonens undersøkelse viser at ansatte i Beazedievvá barnehage har jobbet med holdninger og verdier i barnehageåret 2020/2021, og det vises til skriftlig dokumentasjon som bekrefter retningslinjer og rammeverk som de ansatte må forholde seg til i det daglige arbeidet sammen med barna. Vi anser dette som positivt.

Det er revisjonens vurdering at refleksjoner rundt barnehagens holdninger og verdier er et arbeid som må gjøres kontinuerlig for at god praksis skal opprettholdes over tid. Vi har inntrykk av at slik refleksjon skjer i Beazedievvá barnehage. Refleksjon kan bidra til en åpen diskusjon om barnehagens formål, innhold og oppgaver, noe som også gir forbyggende effekter som kan hindre at uønskede situasjoner oppstår.
Alle som har vært til intervju med revisjonen bekrefter sammenfallende hvilke verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø.
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at styrer jobber for at personalet skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Styrer skal følge opp dersom en ansatt i barnehagen ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at hun følger opp alle saker dersom det observeres eller på annen måte framgår at ansatte ikke praktiserer holdninger og verdier som skal være gjeldende i barnehagen. Som framgangsmåte foretar hun enkeltsamtaler med de ansatte det gjelder dersom enkeltsaker er av en mere person-sensitiv karakter som krever dette.

Det kan også være tilfeller der saker som omhandler uønsket praksis egner seg til drøfting i personalmøter eller på avdelingsnivå. Hun beskriver at arbeidsformen da gjerne kan være at saker først blir behandlet på et avdelingsmøte i den avdelingen saken ble kjent og at neste steg blir å løfte saken videre til et personalmøte for videre felles gjennomgang med hele personalgruppen i barnehagen. Dette gjelder type ikke-person-sensitive problemstillinger og eller områder hvor styrer vurderer at det er rom for forbedringer i personalgruppen som helhet. Styrer ønsker at det skal være en åpenhetskultur blant de ansatte i barnehagen som innebærer at man kan dele erfaringer og videreutvikle hverandre.

Styrer sier også at nytt lovverk nå påvirker barnehagens praksis og arbeidsformer ved at det vil bli utarbeidet nye rutiner og framgangsmåter som skal følges i saker med skjerpet aktivitetsplikt. Tematikken rundt voksne som kan komme i en krenkesituasjon overfor et barn er behandlet i personalet. Hun sier videre at gamle oppdragelsesformer som er en del av den samiske kulturen også er drøftet i personalet. «*Her må vi imidlertid være veldig balansert i den pedagogiske tilnærmingen som barnehage*». De gamle metodene for læring som er kulturelt nedarvet er en del omdiskutert og det blir hevdet at noe av innholdet i virkemidlene for læringen består av elementer som kan oppleves krenkende. Det er delte meninger i det samiske samfunn hvorvidt man skal praktisere gamle oppdragelsesformer i vår tid. Gamle skikker er på den ene siden en viktig del av den samiske kulturarven som må ivaretas samtidig som barnehagen må være tydelige på at den opplæringen som gis ikke skal være krenkende for barnet. «*Vi har et internt system i barnehagen for registrering av saker dersom en voksen krenker et barn*».

Styrer sier at barnehagen har egne skjema som skal fylles ut dersom det kommer inn varsel om at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, det vil si saker som skal behandles i henhold til aktivitetsplikten. De har ikke et elektronisk system som omfatter fullelektronisk saksbehandling mellom barnehagen og barnehageeier/sektornivå i kommunen. De har et eget internt arkiv med mapper. Barnehagen rapporterer alvorlige konkrete meldte saker om mobbing og krenkende adferd til kommunens virksomhetsleder for barnehager.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at dersom ansatte ikke etterlever holdninger og verdier som barnehagen har vedtatt som gjeldende, så blir dette adressert og tatt opp. Både i medarbeidersamtaler og andre samtaler med den enkelte ansatte. I tillegg blir temaet tatt opp i interne møter. De ansatte forteller at de har veldig god kommunikasjon med styrer. Dersom det skulle oppstå noe så utarbeides det tiltak som evalueres og korrigeres ved behov. Barnehagen bruker også pedagogisk kollegaveiledning - både i organisert og mer uformell sammenheng. De sier de også er kjent med hva de skal gjøre dersom det forekommer lovstridig praksis blant ansatte, ref. Aktivitetsplikt og skjerpet aktivitetsplikt med direkte varsel til barnehageeier ved alvorlige tilfeller.

Dersom en ansatt i barnehagen ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø
Styrer i Beazedievvá barnehage 2020/2021 bekrefter at barnehagen har håndtert tilfeller der ansatte ikke har etterlevd de verdier og holdninger som er vedtatt for barnehagen. Hun viser til dokumenter som ble gjennomgått i et personalmøte, der det ble tatt opp hvordan konflikter i barnehagen skal behandles og sier videre at dersom det er tydelig avvik fra barnehagens holdninger og verdier, og en medarbeidersamtale ikke gir resultater, så blir forholdet behandlet som en personalsak som må løses.
I saker hvor ubevissthet og usikkerhet er grunnen til ulik praksis, løses dette ved både uformelle samtaler og ved formelle medarbeidersamtaler.

Skjerpet aktivitetsplikt og endring i barnehageloven er kjent blant de ansatte. Styrer sier hun følger opp forhold dersom en ansatt ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver definerer at barnehagen er en lærende organisasjon, der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, oppdatere seg og være tydelige rollemodeller. Barnehagen viser til eksempler på at slike prosesser gjennomføres.

Kautokeino kommunes Handlingsplan mot mobbing gir føringer til alle ansatte i barnehagen og omtaler i eget punkt ***Når voksne mobber barn***;
«at barn får utvikle gode vennskap og lekestrategier i barnehagen er svært viktig, og de voksne er viktige rollemodeller i denne prosessen. Det er derfor ikke tilstrekkelig å se barn isolert fra de voksne når vi snakker om mobbing, vennskap og lekekompetanse. Det skjer at voksne ubevisst mobber barn. Å ta opp en problemstilling som voksen-barn – mobbing kan være vanskelig, men ser man en voksen som utviser krenkende adferd mot barn må det stoppes med en gang. Ansatte har aktivitetsplikt når mobbing observeres».

Videre gir handlingsplanen rettledning og eksempler til de ansatte med hensyn til å være reflektert og oppmerksom på hvilken holdning og adferd som voksne må utvise i møte med barna. Eksemplene viser også til hva som kan være krenkende voksenadferd overfor barn.

På undersøkelsestidspunktet var endring i barnehageloven nylig tråd i kraft, slik at nytt kapittel 8 med §§ 41, 42 og 43, som gir de rettslige føringene knyttet til de plikter som barnehagen må oppfylle i sitt arbeid med psykososialt barnehagemiljø, herunder aktivitetsplikt, ikke var inntatt i handlingsplanen. Det opplyses imidlertid fra barnehageeier at handlingsplanen er et levende dokument og at lovendringen blir behandlet inn i handlingsplanen når den skal opp til neste faglige revidering. Revisjonen er blitt forelagt dokumentasjon på at lovendringen er blitt gjennomgått i forbindelse med personalmøter i Beazedievvá barnehage, med blant annet faglige diskusjoner knyttet til forståelse og etterlevelse. Dokumentene som ble presentert for de ansatte skal være et tillegg til handlingsplanen.

Styrer sier også at nytt lovverk nå påvirker barnehagens praksis og arbeidsformer ved at det vil bli utarbeidet nye rutiner og framgangsmåter som må følges i saker med skjerpet aktivitetsplikt. Det kommer likevel fram i den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt at styrer følger opp dersom en ansatt ikke praktiserer holdninger og verdier som er bestemt og skal gjelde for barnehagen.

Vurdering

Styrer skal følge opp dersom en ansatt i barnehagen ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at styrer i Beazedievvá barnehage følger opp dersom en ansatt i barnehagen ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt barnehagemiljø. Det må imidlertid nå jobbes videre med implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing sett i forhold til endringen av barnehageloven. Dette for å sikre at det skriftlige rammeverket og verktøyet som de ansatte skal nyttiggjøre seg av når de tar del i arbeidet, oppfyller kravet i regelverket. Det er likevel revisjonens vurdering at styrer viser til hvilken framgangsmåte som er bestemt for håndtering og læring av situasjoner hvor ansatte ikke etterlever barnehagens verdier og retningslinjer. Vi finner det også godtgjort at man i fellesskap reflekterer rundt faglige og etiske problemstillinger. Informasjon mottatt i intervjuene viser at de ansatte er kjente med hvilke verdier og holdninger som gjelder i barnehagen. Det kommer fram i intervju at personalet har opplevd situasjoner ved at noen ansatte ikke praktiserer de holdninger og verdier som de har blitt enige om. Informantene svarer sammenfallende at pedagogiske ledere og styrer følger opp slike saker.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Styrer skal sikre at alle som jobber i barnehagen, følger med på og følger opp om barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at de ansatte har fått opplæring i hva de skal gjøre når de følger med barnegruppen som de har ansvar for. De har jobbet med bevisstgjøring av hva de skal følge med på og tydeliggjøring av hvem som har ansvar for hva. De pedagogiske lederne og de øvrige ansatte har ifølge styrer en intern kommunikasjon der de deler erfaringer og observasjoner som gjøres i barnehagemiljøet. Styrer sier hun er trygg på at de ansatte er sitt ansvar bevisst og følger opp dersom de observerer negativ eller uønsket adferd.

Styrer sier også at arbeidet med bevisstgjøring av de ansattes ansvar i henhold til ny lovgivning og aktivitetsplikten vil få økt prioritet i tiden fremover. Barnehagen og alle ansatte vil jobbe videre med innholdet i delpliktene. Ny barnehagelovgivning har ført til at arbeidsformene ved håndtering av situasjoner med mobbing og krenkende adferd har blitt endret. Tidligere har hente-bringe - situasjoner vært et naturlig møtepunkt for melding av saker eller samtaler om hendelser. Styrer sier at nå blir dette i stadig økende grad formalisert i skjemaer som fylles ut og som barnehagen behandler videre etter fastsatt rutine. *«Vi har hatt mange saker allerede»*. Styrer legger til at selv om dette er en del av utviklingen så foregår det likevel mye nyttig informasjonsutveksling mellom de ansatte og foreldre/foresatte når barna hentes og bringes i barnehagen. I slike situasjoner snakker man gjerne om hvordan barna samhandler og opplever hverdagen sin, noe som gir god informasjon til de ansatte i arbeidet med å følge med.

Styrer legger også vekt på at hun jobber for at alle ansatte skal være oppmerksomme på sårbare barn. Ekstra ressurser med hensyn til personell er også tildelt av kommunen. «*Vi observerer og er kjent med de barna som av ulike grunner er sårbare. Dette er noe barnehagen følger med på»*. Hver enkelt avdeling kjenner sine barn herunder hvilke situasjoner og forhold som kan gjøre enkelte barn sårbare. De ansatte gjør seg også kjent med familiesituasjonen til barna. Ved å være tett på barna i hverdagen blir man veldig godt kjent med hvert enkelt individ.

Inspeksjon i uteområdene foregår i oppdelte soner etter fastsatt rutine. De ansatte har loggbøker hvor observasjoner og hendelser føres opp og som er til hjelp i arbeidet med å følge med barna i det daglige. Styrer sier hun jobber for at alle ansatte skal følge med barna i det daglige og at man tar utgangspunkt i hvert enkelt barns egne premisser og subjektive opplevelser i arbeidet med barnegruppen. Styrer sier også at Beazedievvá barnehage organiserer barna i grupper for å oppnå størst mulig oversikt og voksentetthet. *«Vi har jobbet med begrepet nulltoleranse og definisjoner av hva mobbing og krenkelser er for noe, alle de ansatte involveres i slike prosesser»*. Videre nevner styrer det pedagogiske verktøyet «Alle med», som de bruker for å kartlegge barnehagehverdagen til hvert enkelt barn.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at de jobber veldig tett med barna. «*Vi ser og observerer nesten alt*». *«Vi har loggbøker der vi gjør notater»*. De sier at de merker raskt dersom et barn endrer adferd og at de da følger ekstra godt med og undersøker nærmere hva som skjer. Da snakker de med barnet og gjør en kartlegging av situasjonen. Informantene bekrefter sin kunnskap om

det subjektive aspektet knyttet til mobbeproblematikk, ved at det er hvert enkelt barns uttalte opplevelse av barnehagehverdagen som skal legges til grunn i vurderingen av om et barn har et trygt og godt barnehagemiljø.

De sier også at de er oppmerksomme på hvilke barn som kan være særskilt sårbare og at de har sårbare barn i Beazedievvá barnehage.
Barnehagen har inspeksjon i uteområdene som er inndelt i soner der det alltid er voksne til stede i den enkelte sone. Det er utarbeidet en plan for inspeksjon der det sørges for at det er ansatte på vakt i alle sonene. Styrer og pedagogiske ledere er veiledere for de ansatte.

Plikten til å følge med
Beazedievvá barnehage har en felles mal som ansatte skal fylle ut og levere til nærmeste leder dersom de oppdager krenkelser eller mobbing.
Styrer bekrefter hvordan systematikken knyttet til å følge med enkeltbarn og barnegrupper blir ivaretatt ved at observasjoner blir skriftliggjort gjennom observasjonsskjema.

Videre har styrer forelagt for revisjonen et informasjonshefte som er utarbeidet for ansatte, om arbeidet og rutiner i Beazedievvá barnehage. Heftet blir delt ut til både fast ansatte og vikarer ved tiltredelse. Dette dokumentet gir blant annet føringer og retningslinjer knyttet til det ansvaret som voksenpersoner har i omsorgsarbeidet som utføres i barnehagen.

Alle avdelingene i barnehagen har avdelingsrutiner, som sørger for at alle ansatte vet hva slags oppgaver de har i løpet av dagen, og at alle oppgavene/rutinene blir gjennomført. Det finnes også dagsrutiner for barn. Her viser styrer til eksempler i form av skriftlige dokument som skal bidra til organisering, struktur og orden, samt også være virkemiddel i arbeidet med å følge med barnas psykososiale miljø. Videre benytter barnehagen systemet *Min vakt*, for å organisere arbeidstiden for de ansatte og sette opp plan over hvem som til enhver tid er på jobb på de tre avdelingene i barnehagen.

Barnehagen har også rutiner i utetiden, hvor de enkelte avdelingene/vaktene har fått utdelt soner som de har ansvaret for i en periode, som gjør at det er tett oppfølging av barna også i barnehagens uteområder. Referater fra personalmøter bekrefter at alle ansatte i barnehagen deltar i planlegging og gjennomføring av tilsyn med barnegruppene.

Endring i barnehageloven og lovfestet aktivitetsplikt med delplikter er kjent blant de ansatte. Referater og presentasjoner fra personalmøter bekrefter at barnehagen har jobbet med lovendringen og hva dette betyr for det systematiske arbeidet med barnehagemiljøet.

Lovgiver definerer at styrer skal sikre at alle som jobber i barnehagen vet at de skal følge med på og følger opp forhold dersom barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. De ansatte vi har intervjuet uttaler at de er trygge på hva de skal følge med på og at de tar tak i negativ adferd i barnegruppen straks når det observeres.
Videre presiserer lovgiver at personalet skal skaffe seg informasjon om hvordan barn opplever barnehagemiljøet og det er barnas subjektive opplevelse som er avgjørende.
Revisjonen registrerer av forelagt dokumentasjon at kompetansehevende tiltak gjennomføres i barnehagen når det gjelder hvilke tegn personalet skal se etter ved mistanke om at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø og at det subjektive aspektet er tematisert. Styrer viser også til systemer og rutiner for kurs og kompetanseheving som de ansatte er omfattet av.
Styrer sier at barna blir delt i mindre barnegrupper for å skape en tettere oppfølging.

Observasjonsrutiner og systematisk observasjon, som for eksempel *Alle Med*-skjema, bidrar til at utgangspunktet for observasjonene er lik for alle barn og ansatte. Med denne arbeidsformen skaffer barnehagen seg samtidig informasjon om hvordan barna har det.

Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing gir i punktet ***Å se mobbing i barnehagen***, informasjon om de voksnes ansvar, hva personalet skal følge med på når de observerer barna i det daglige, samt hvilken tilnærming de må ha i sitt arbeid. Handlingsplanen definerer at de mest kjente tegnene på at mobbing foregår i barnehager viser seg i form av at små barn utestenger og eller ekskluderer hverandre fra deltakelse i leken. Likevel skal de ansatte i barnehagen også evne å differensiere hva som er reell mobbing og krenkende adferd, og hva som er vilkårlig erting eller type impulsiv adferd som kan forekomme i barns lek og samspill. Handlingsplanen peker her mot det som kalles barnas «æring» av sosiale normer, verdier og moral, men som ikke trenger å være mobbing eller krenkelser.

Handlingsplanen gir videre føring til de ansatte om å være tett på barna og observere barna gjennom deltakelse i de ulike sosiale systemene som organiseres i barnehagen. De ansatte må se hvert barn som et individ med egne behov, legge hvert barns subjektive opplevelse til grunn i vurderingene av situasjoner som kan oppstå og samtidig se til de sosiale systemene og dynamikken i barnegruppen. Det må rettes stor oppmerksomhet til barnas handlingsmønstre. Barna er forskjellige individer med ulike måter å uttrykke seg på. Da noen barn er godt synlig, mens andre kan være mere innesluttet, peker handlingsplanen på at det er særdeles viktig at alle skal bli sett. Implisitt i dette ligger også at de ansatte skal identifisere de barna som er sårbar og har behov for forsterket oppfølging og inkludering. De voksne må vite at målet som alle barn har er å føle seg betydningsfull for fellesskapet.

Handlingsplanen angir også viktigheten av foreldresamarbeid når det er mistanke eller kjennskap til at et barn blir utsatt for mobbing eller mobber andre. Barnehagen har plikt til å inkludere foreldre/foresatte dersom mobbing blir observert, og både barnehagen og hjemmet skal ha lav terskel for å ta kontakt med hverandre. Foreldre/foresatte oppfordres til å observere eget barn ved å spørre;

- Viser barnet glede over å være i barnehagen?
- Hva forteller barnet hjemme om barnehagen?
- Har barnet venner i barnehagen?
- Virker det som at barnet kjenner seg trygg i barnehagen?
- Forteller barnet om lek og morsomme opplevelser?

Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing i barnehagene var på undersøkelsestidspunktet ikke oppdatert i henhold til endringen i barnehageloven av 01.01.2021. Handlingsplanen omtaler aktivitetsplikt, men gir ikke en eksplisitt føring til aktivitetsplikten med delpliktene som er pålagt barnehagen å oppfylle i sitt arbeid med å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Revisjonen merker seg at forelagt dokumentasjon fra Beazedievvá barnehage som er knyttet til ny lovgivning, og som er blitt gjennomgått i personalmøter, skal være til veiledning for de ansatte samt representere et tillegg til handlingsplanen. Barnehageeier opplyser at handlingsplanen vil bli omfattet av endring ved neste faglige revidering.

I dokumentasjon forelagt overfor revisjonen viser styrer til at Beazedievvá barnehage har jobbet med opplæring og forståelse av følgende knyttet til det nye lovverket;
«Alle som arbeider i barnehagen har jf. barnehageloven § 42 et ansvar for å etterleve delpliktene med å følge med hvordan barna har det, gripe inn hvis et barn ikke har det bra,

melde ifra til styrer dersom det er mistanke om eller kjennskap til at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Ved alvorlige tilfeller skal styrer varsle til barnehageeier. Dersom et barn eller barnets foreldre/foresatte sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø eller barnehagens ansatte har mistanke om eller kjennskap til at et barn blir utsatt for mobbing eller krenkende adferd, så skal barnehagen undersøke saken snarest. Barnehagen er pliktig til å gjenopprette det psykososiale barnehagemiljøet for den krenkede, og må derfor sette inn tiltak basert på faglige vurderinger som er konkret for den aktuelle saken. Når tiltak må settes inn skal barnehagen videre lage en skriftlig aktivitetsplan som angir følgende;

- *Hvilke problemer tiltakene skal løse*
- *Hvilke tiltak barnehagen har planlagt*
- *Når tiltakene skal gjennomføres*
- *Hvem som skal gjennomføre tiltakene*
- *Når tiltakene skal gjennomføres*

Som en del av dokumentasjonen framgår det også at de ansatte har blitt forelagt følgende; *«Barnehageloven § 43, skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.* Videre *«dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte».*

Vurdering

Styrer skal sikre at alle som jobber i barnehagen, følger med på og følger opp om barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at styrer i Beazedievvá barnehage**,** sikrer at alle som jobber i barnehagen følger med på og følger opp om barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Det må imidlertid nå jobbes videre med implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing sett i forhold til endringen av barnehageloven. Dette for å sikre at det skriftlige rammeverket og verktøyet som de ansatte skal nyttiggjøre seg av når de tar del i arbeidet, oppfyller kravet i regelverket.

Revisjonen finner det likevel godtgjort at styrer og de pedagogiske lederne prioriterer høyt å etterleve delplikten *å følge med,* og at resten av personalgruppen i tillegg til vikarer blir inkludert i arbeidet. De vi har intervjuet, det vil si styrer og et utvalg fra personalgruppen, bekrefter sin kompetanse knyttet til det subjektive aspektet ved mobbeproblematikk, og de er oppmerksomme på de av barna som kan ha behov for ekstra oppfølging. De virker trygge på at de vet hva de skal se etter og nevner kjennetegn som kan indikere at mobbing og krenkelser foregår. De er tydelige når de snakker om barnehagens nulltoleranse for mobbing og krenkelser, samt at de viser til kunnskap om ny lovgivning der aktivitetsplikten står sentralt. Videre anser vi at den tette kontakten som de ansatte har med barnehagebarna igjennom en hel dag, sammenholdt med deres framgangsmåter for tilsyn med barnegruppene, sannsynliggjør at personalgruppen følger med i tilstrekkelig grad og følger opp forhold dersom noen ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Styrer skal sørge for at alle som jobber i barnehagen forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller hvilken framgangsmåte som er bestemt for å håndtere konkrete saker der det er mistanke eller kjennskap til at mobbing og eller krenkelser foregår i barnehagemiljøet. De formelle stegene i en slik prosess er at den som oppdager eller har mistanke om noe fyller ut et skjema om hva det gjelder og hvem det gjelder, og at det meldes videre til pedagogisk leder og styrer. Styrer tar da saken til en gjennomgang og danner et bilde av hva som har skjedd eller pågår. Noen ganger kan det hende at saker ikke handler om enkeltbarn, men at det er gruppeutfordringer eller fenomener i miljøet som må tas tak i. I den videre fasen starter undersøkelser av hendelsen eller det som er beskrevet, og de ansatte forsterker arbeidet med observasjoner i barnehagemiljøet til de involverte. «*Vi tar med flere ansatte i prosess dersom behov*». Foreldre/foresatte til partene i en sak blir koblet inn til møter, de blir informert og blir invitert til drøftinger der de kan stille spørsmål. Her ønsker barnehagen en så god dialog som mulig. Barnehagens pedagogiske ledere legger fram saken til foreldre/foresatte og man jobber da konkret for å rette opp miljøet for de involverte. Vi utarbeider også tiltak som vi må iverksette for å ordne opp i saker der det meldes om at barnehagemiljøet ikke er trygt og godt. Vi lager ordensregler i samarbeid med barna. Rammene for hvordan vi skal oppføre oss og være mot hverandre er blant annet knyttet opp mot barnehagens verdier og nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd.

Styrer sier at hun er opptatt av at barnets beste alltid skal være i fokus og at barnehagen skal ta tak i saker så tidlig som mulig før de eventuelt eskalerer og utvikler seg ytterligere i negativ retning. Barnehagen må være tydelig overfor barna hva som tolereres og ikke tolereres. Styrer sier hun er trygg på at de ansatte i praksis vet hvordan de skal gripe inn i situasjoner med uønsket adferd blant barna, og at barnehagens verdier skal være styrende også når man må gripe inn. Hun sier de har kunnskap om hvilke type former for mobbing og krenkelser som kan forekomme på barnehagenivå. Styrer sier imidlertid at de må jobbe mere med den formelle delen og innholdet i aktivitetsplikten som er presisert i ny barnehagelovgivning.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at barnehagen har en praksis hvor de er blitt enige om at den som oppdager uønsket adferd innenfor definisjonen mobbing og krenkelser skal gripe inn med det samme for å stoppe det som pågår. Dersom det oppstår uheldige samspillsmønstre i barnegruppen, og dette vurderes som tendenser til mobbing og krenkende adferd, så skjer inngripen ved observasjon av barna det gjelder og samtaler om - hva som skjer/ har skjedd. Pedagogiske ledere og styrer kobles inn. Dersom krenkesituasjoner oppstår så involveres hele barnehagen på tvers av avdelingene i arbeidet med å følge med og undersøke.
I tilfelle det er usikkerhet om hva som skal gjøres for å løse vanskelige samspillsmønstre kan også tverrfaglig team (eksterne ressurser som for eksempel PPT) også kobles inn.
Informantene har gjennom opplæring og arbeid med handlingsplan mot mobbing og aktivitetsplikten fått kunnskap om hvordan de skal registrere/dokumentere arbeidet med enkeltsaker.

Plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak
Å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en krenkelse eller stanse en utestenging. Alle som jobber i barnehagen, skal ha nulltoleranse for diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre. Styrer skal forsikre seg om at alle griper inn mot krenkelser, dersom det er mulig i praksis. Aktivitetsplikten og skjerpet aktivitetsplikt som framgår av endringen i barnehageloven er kjent blant de ansatte i Beazedievvá barnehage.
Styrer viser som eksempel til referater fra en innmeldt og pågående sak. Vedlagt følger også malen som skal brukes for å melde inn saker, og mal for aktivitetsplan.

Beazedievvá barnehage bekrefter med sin dokumentasjon og informasjon overfor revisjonen at de jobber for å innrette sitt arbeid etter aktivitetspliktens delplikter. Praksisen består av følgende elementer som er;

- Å følge med på om barna har det bra
- Å gripe inn ved mistanke eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø
- Å varsle og si ifra til styrer i barnehagen
- Å undersøke hva som har skjedd eller pågår
- Å sette inn tiltak og lage en plan for å sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø

Styrer sier at alle faste ansatte skal ha kjennskap til arbeidsrutinene og retningslinjene knyttet til arbeidet med barnehagemiljøet. Dette har som tidligere nevnt vært tema i personalmøter.

Videre merker revisjonen seg at barnehagene i Kautokeino ikke har et elektronisk system som omfatter fullelektronisk saksbehandling mellom barnehagen og barnehageeier/sektornivå i kommunen. De har et eget internt arkiv med mapper.
Det er heller ikke lagt opp til en digital løsning for eksempel på kommunens internettsider hvor ansatte, foreldre/foresatte eller andre kan varsle i saker om barnehagemiljø. Barnehagen rapporterer alvorlige konkrete meldte saker om mobbing og krenkende adferd direkte til kommunens virksomhetsleder for barnehager. Styrer viser i den forbindelse til barnehagens *HMS-perm* og *Kriseperm* som gir instruks og framgangsmåter for håndtering av mobbing og alvorlige hendelser i barnehagen.

Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing gir blant annet igjennom punktene ***Forebygging, Mobbing i barnehagen***, ***Å se mobbing i barnehagen*** og ***Tiltak ved mobbing,*** en rekke føringer til barnehagene når de må håndtere mobbeproblematikk i barnegrupper. Sentralt i det forebyggende arbeidet mot mobbing står utvikling av barnas kompetanse innen områdene relasjoner og lek så tidlig som mulig, allerede når barna er små. Gjennom dette skal barna lære seg gode leke og relasjonsstrategier, å få oppleve å være betydningsfull for fellesskapet, å få seg venner, bli gitt støtte fra voksne etter behov og lære seg å håndtere konflikt.

Praksis til de ansatte i barnehagen må kjennetegnes ved at leken prioriteres høyt i hverdagen, foreldre/foresatte og ansatte har felles forståelse og tilnærming til vennskap og lek, ansatte ser og forstår relasjonsarbeid som sosiale systemer i konstant utvikling, personalet i barnehagen støtter barns vennskapsrelasjoner samt at personalet praktiserer anerkjennende kommunikasjon i arbeid med barn og i samarbeid seg imellom. Handlingsplanen plasserer også ansvar og sier at de ansatte har aktivitetsplikt dersom de opplever at barn blir mobbet

eller at barn/foreldre/foresatte melder ifra om mobbing. De voksne skal si ifra om de ser mobbing utført av voksne eller av barn, og ta ansvar for barn som ikke trives.

Handlingsplanen legger i tillegg vekt på at de ansatte skal følge nøye med barnas handlingsmønstre og foreta inngripen i negative handlingsmønstre med en positiv og konstruktiv tilnærming, forankret i de verdiene som barna lærer om i barnehagen. De voksne må forstå barnets adferd ut fra barnets ståsted og behandle situasjoner ved å vise at de er aktive til stede, tar barna på alvor og lytter til dem. Når en mobbesak oppstår sier handlingsplanen videre at de ansatte i barnehagene i Kautokeino kommune ikke må låse seg ved å definere barnet som «mobber» eller «offer», men heller se på hele systemet rundt barnet. Det framheves som viktig at barn som er inne i negative handlingsmønstre blir gitt veiledning og støtte fra voksne slik at de blir inkludert og får utvikle god lekekompetanse samt gode relasjoner i samspill med andre barn. Samtidig sier handlingsplanen tydelig at mobbing og krenkende adferd skal stoppes med en gang det observeres. Når man ser et barn blir mobbet, eller at et barn selv kommer og forteller at det blir mobbet, er det viktig at den voksne;

- Tar imot barnets subjektive opplevelse som sannhet
- Informerer foreldre/foresatte og starter samarbeid og dialog
- Deler sine observasjoner med hele personalgruppen
- Barnet løftes frem og omtales positivt av de voksne
- Jevnlige samtaler med barnet hvor det lyttes, og barnet blir tatt på alvor
- Det lages en handlingsplan for å jobbe med de sosiale systemene rundt barnet
- Tiltak må evalueres i samarbeid med foreldre/foresatte
- Dokumentasjon – Møter, avtaler, planer med tiltak, gjennomføring, ansvar, oppfølging og evalueringer dokumenteres skriftlig

Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing i barnehagene (utarbeidet i 2020) var på undersøkelsestidspunktet ikke oppdatert i henhold til endringen i barnehageloven av 01.01.2021. Handlingsplanen omtaler aktivitetsplikt, men gir ikke en eksplisitt føring til aktivitetsplikten med delpliktene som er pålagt barnehagen å oppfylle i sitt arbeid med å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Revisjonen merker seg at forelagt dokumentasjon fra Beazedievvá barnehage som er knyttet til ny lovgivning, og som er blitt gjennomgått i personalmøter, skal være til veiledning for de ansatte samt representere et tillegg til handlingsplanen. Barnehageeier opplyser at handlingsplanen vil bli omfattet av endring ved neste faglige revidering.

I dokumentasjon forelagt overfor revisjonen viser styrer til at Beazedievvá barnehage har jobbet med opplæring og forståelse av følgende knyttet til det nye lovverket;
«Barnehageloven § 41 sier at barnehagen skal ha nulltoleranse for- og ikke skal godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna».

Vurdering

Styrer skal sørge for at alle som jobber i barnehagen forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at styrer i Beazedievvá barnehage**,** sørger for at alle som jobber i barnehagen forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre. Praksis vurderes å være i tråd med intensjonen barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Det må likevel nå jobbes videre med implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing sett i forhold til endringen av barnehageloven. Dette for å sikre at det skriftlige rammeverket og verktøyet som de ansatte skal nyttiggjøre seg av når de tar del i arbeidet, oppfyller kravet i regelverket.

Revisjonen merker seg også at barnehagene i Kautokeino ikke har et elektronisk system som omfatter fullelektronisk saksbehandling mellom barnehagen og barnehageeier/sektornivå i kommunen. De har et eget internt arkiv med mapper.
Det er heller ikke lagt opp til en digital løsning for eksempel på kommunens internettsider hvor ansatte, foreldre/foresatte eller andre kan varsle i saker om barnehagemiljø. Dette kan være en svakhet, men ikke et avvik sett i forhold til regelverket.

Den skriftlige dokumentasjonen sammenholdt med den muntlige informasjonen viser imidlertid i denne undersøkelsen at Beazedievvá barnehage framstår som en lærende organisasjon, og at de ansatte i barnehageåret 2020/2021 har jobbet med å tilpasse seg endringen i barnehageloven. Vi viser i den forbindelse til styrers egen uttalelse om at dette er et arbeid som skal videreføres og at barnehagen med fordel kan jobbe enda mere med aktivitetsplikten i praksis.

Å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en krenkelse eller stanse en utestenging. Alle som jobber i barnehagen, skal ha nulltoleranse for krenkelser som for eksempel diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre. Det er revisjonens vurdering at nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd står sentralt i Beazedievvá barnehage. De ansatte sier de griper inn og ikke tillater mobbing og krenkelser i barnehagen, og at de er trygge på hvordan de skal gjøre det. De har en rutine de skal følge når saker må behandles etter å ha foretatt inngripen i en situasjon eller dersom det observeres uheldige samspillsmønstre i barnehagemiljøet. Rutinen videre omfattes av varsling, undersøkelse av forholdet og tiltak som barnehagen må gjennomføre for å rette opp eller forbedre det psykososiale miljøet rundt barnet. Tiltakene det vises til er forebyggende og i tråd med det som Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing i barnehagene legger opp til.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

Styrer skal sørge for at barnehagen vurderer arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø basert på blant annet synspunkter fra barna, foreldre og ansatte

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at barnehagen gjennomfører noe som kalles hoved-vurderinger to ganger i løpet av barnehageåret. Kartlegging av samspill og psykososialt miljø i barnegruppen gjøres blant annet ved hjelp av pedagogiske verktøy sammen med barna. Her får barnehagen ut nyttig informasjon som også blir tatt med videre til evaluering og vurdering av egen praksis. Videre så inviteres foreldre/foresatte både som gruppe og enkeltvis til innspill og tilbakemeldinger. Dette skjer i forbindelse med det daglige arbeidet tett på barna og i møte med enkeltforeldre samt via formelle møter med foreldre/foresatte i barnehage-hjem – samarbeidet. Informasjonen som kommer ut av slike prosesser brukes i evalueringen og vurderingen av arbeidet med å fremme et trygt og godt barnehagemiljø. Enkeltsituasjoner som kan oppstå i barnehagemiljøet fører også til evalueringsprosesser sammen med barna og foreldre/foresatte.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at de ansatte gjør evalueringer av sitt arbeid for eksempel i avdelingsmøtene eller personalmøtene. Når det jobbes med enkeltsaker foretas det utarbeidelse av tiltak som igjen evalueres på neste avdelingsmøte og da kan korrigeringer av tiltak komme som et resultat av de vurderingene som de ansatte gjør. Enkeltsituasjoner som kan oppstå i barnehagemiljøet fører også til evalueringsprosesser sammen med barna og foreldre/foresatte. I forbindelse med det daglige arbeidet tett på barna og i barnehage-hjem – samarbeidet så inviterer barnehagen til innspill og tilbakemeldinger.

Vurderinger av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø
Styrer i Beazedievvá barnehage 2020/2021 forteller at resultater og informasjon fra Foreldreundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet brukes til evaluering- og vurderingsarbeid. Denne undersøkelsen gjennomføres årlig, og hun sier at alle foreldre/foresatte hvert år får en mulighet til å delta i denne spørreundersøkelsen som i stor grad måler foreldregruppens opplevelse av barnehagens arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet. Sammendraget av undersøkelsen blir i tillegg lagt fram og gjennomgått i samarbeidsutvalget, hvor foreldregruppen har mulighet til å komme med innspill til barnehagens arbeid. Vi har tidligere i denne forvaltningsrevisjonsrapporten vurdert praksis som bekrefter at foreldre/foresatte inviteres med i den *individuelle* tilrettelegging av barnets helse og trivsel med tilhørende vurderingsarbeid, både gjennom foreldresamtaler og foreldremøter. Den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt revisjonen viser likevel et forbedringspotensial knyttet til opplevd foreldremedvirkning og det faktum at Beazedievvá barnehage har en oppgave å løse med hensyn til å involvere foreldregruppen i større grad i felles planleggings- og vurderingsarbeid i barnehagen, herunder arbeid med barnehagemiljøtiltak.

Videre blir resultatene fra Foreldreundersøkelsen lagt fram og evaluert i personalmøter der de ansatte foretar en felles gjennomgang av resultatene og vurderer disse opp mot det pedagogiske arbeidet i barnehagen, herunder refleksjon over ansattes roller og praksis. Dette bekreftes i intervju med utvalg fra personalgruppen i Beazedievvá barnehage 2020/2021.

Revisjonen har også blitt forelagt bekreftelser på at de ansatte i forbindelse med medarbeidersamtaler vurderer bruken og nytten av ulike pedagogiske kartleggingsverktøy. Kautokeino kommunes handlingsplan mot mobbing har også et eget skjema for ***Egenvurdering***, hvorpå de ansatte i samtaler med leder skal reflektere over egen praksis og besvare med «Nei» – «Av og til» eller «Ja» på følgende påstander knyttet til egen praksis;

- Jeg praktiserer anerkjennende kommunikasjon
- Jeg er bevisst på å inkludere barna daglig
- Jeg ser og er aktiv sammen med barna inne
- Jeg ser og er aktiv sammen med barna ute
- Alle familier møtes med likeverdig respekt av meg
- Jeg inkluderer foresatte i alle relevante sammenhenger
- Jeg griper inn når jeg ser et barn utestenges

Styrer i Beazedievvá barnehage 2020/2021 dokumenterer videre med en gjennomført 10-faktor-undersøkelse som et ledd i vurderingsarbeidet i barnehagen.
Denne medarbeiderundersøkelsen kartlegger og får fram refleksjoner over områder hvor personalgruppen lykkes og har en god praksis i tillegg til at undersøkelsen identifiserer områder hvor de ansatte mener man kan forbedre seg. Resultatene blir tatt med til videre utviklingsarbeid i barnehagen.

Både styrer og de ansatte som har vært til intervju med revisjonen sier at barnesamtaler, samtalestunder og observasjoner blir brukt som verktøy til interne vurderinger og evalueringer. Her får barna uttrykke seg, og de ansatte gjør vurderinger gjennom observasjoner av barnas uttalte signaler, meninger og behov.

Vurdering

Styrer skal sørge for at barnehagen vurderer arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø basert på blant annet synspunkter fra barna, foreldre og ansatte
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at styrer i Beazedievvá barnehage sørger for at barnehagen vurderer arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø basert på synspunkter fra barna og de ansatte samt at praksis her er i tråd med intensjonen i barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppa er involvert i. Barn og foreldre har rett til medvirkning og barns erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsarbeidet.
Revisjonen vurderer at både de ansatte og barna medvirker til vurdering av arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø i Beazedievvá barnehage.
Videre er det revisjonens vurdering at foreldre/foresatte ikke deltar i tilstrekkelig grad i vurderingsarbeidet.
Selv om barnehageeier følger opp barnehagene i kommunen og stiller krav om at virksomhetene følger barnehagelovens intensjoner, anser vi at det er behov for ytterligere innsats og at Beazedievvá barnehage med fordel kan få tettere oppfølging og støtte på dette området i barnehage-hjem – samarbeidet.

Revisjonskriteriet vurderes ikke fullt ut oppfylt.

Styrer skal sørge for at barnehagen endrer praksis dersom det er nødvendig

Data

Intervju med styrer Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Styrer forteller at Kautokeino kommunes *Handlingsplan mot mobbing – Alle skal ha det bra i Kautokeino-barnehagene!* er et eksempel der barnehagen må igangsette prosesser hvor endring av praksis og forbedring av arbeidsformer står sentralt. I et slikt eksempel så starter prosessen på barnehageeier-nivå der styrerne deltar i et samarbeid med barnehageeier om å utarbeide planen. Dette igjen fordrer kommunikasjon mellom barnehageeier og barnehagene i kommunen. Styrer får videre en delegert myndighet og oppgave med å foreta implementering av planen på sin virksomhet og må da involvere alle de ansatte.

Barnehageeier har oppfølging og dialog med barnehagen og sender innkalling med saksliste til månedlige møter i Styrer-forum. Disse møtene er en formell arena der alle styrerne i kommunens barnehager samles til felles gjennomgang av aktuelle tema og problemstillinger. Styrer sier at hun i det daglige også følger med på om det er tendenser og utvikling i egen barnehage som må tas tak i. Da blir endringer i arbeidsmåter drøftet i personalgruppen og iverksatt. Styrer sier hun prioriterer å få alle ansatte med i prosesser med endringer og har inntrykk av at hun i stor grad har frihet til å forme barnehagen innenfor tillatte rammer. Styrer sier det er lett å ta kontakt med sektor-nivå og virksomhetsleder for barnehager. Hun kan ringe til virksomhetsleder opptil flere ganger for dagen dersom behov og opplever at det er lav terskel for å ta kontakt med hverandre. Styrer har også uformell kontakt med barnehageeier og beskriver et tett samarbeid mellom nivåene.

Fokusgruppeintervju med utvalg fra personalgruppen Beazedievvá barnehage 2020/2021:
Informantene forteller at inntrykket er at endring av praksis gjøres ofte og fortløpende. Både i forhold til det enkelte barn og til å utvikle barnehagens arbeidsformer, systemer og rutiner. Som et forbedringspotensial knyttet til endring nevner informantene at det med fordel kunne blitt gjort en bedre jobb med overgangen barnehage – skole.
De sier det burde vært gjort mer fra skolens side i forbindelse med overgangen fra barnehage til skole. Fremtidige kontaktlærer(e) burde for eksempel kommet på barnehagebesøk for at barna kunne blitt bedre kjent med de nye voksenpersonene som skal møte barna på ny skole.

Endring av praksis dersom det er nødvendig
Styrer i Beazedievvá barnehage 2020/2021 sier at medarbeiderundersøkelser, samtaler og evalueringer sammen med personalgruppen, barnegruppen og foreldregruppen, brukes som grunnlag for endring av praksis. Som et eksempel her dokumenterer hun dette med 10-faktor - programmet, som ble gjennomført i alle barnehagene i Kautokeino kommune. Videre viser styrer til hvordan barnehagen har brukt medarbeidersamtaler, gruppesamtaler og evalueringer til endringsarbeid.
Aktuelt endringsarbeid blir til enhver tid blir tatt opp på de månedlige møtene i Styrerforum. Revisjonen har fått forelagt referater fra møtene i Styrerforum som viser til eksempel på hvordan barnehageeier sammen med styrerne driver erfaringsutveksling, tar opp faglige og dagsaktuelle temaer relevant for barnehagene, foretar drøftinger og evalueringer av praksis samt gjennomgår hvordan barnehagene må rette seg etter lovendringer.

Revisjonen har i forbindelse med denne undersøkelsen i tillegg mottatt følgende skriftlige redegjørelse fra Virksomhetsleder for barnehager i Kautokeino kommune;

«Vi veileder barnehagene (jf. bhl §10) når det er behov for det, og vi deltar på møter (med foreldre, personalmøter etc.) der barnehagene og/eller foreldre ønsker det.
Når vi mottar henvendelser fra foreldre kontakter vi den aktuelle barnehagen for å kunne gjøre en vurdering og finne en løsning som alle parter kan enes om.
Vi har en lav terskel for henvendelser fra barnehagene, og barnehagene skal raskt kunne få hjelp når det er noe vi kan hjelpe med, i tillegg til at vi har månedlige møter i Styrer-Forum der styrere i alle Kautokeinos kommunale- og private barnehager deltar og hvor man tar opp aktuelle tema og problemstillinger.
Det utarbeides rutiner og årshjul i samarbeid med barnehagene og andre aktuelle instanser som f.eks. PPT, disse dokumentene er levende i den forstand at de endres og revideres ved behov som når f.eks. det er lovendringer, endring i forskrift o.l.
Det tilbys også kompetanseheving på aktuelle områder, f.eks. tidligere i vårvinter har mobbeombudet i Troms og Finnmark hatt webinar for barnehageansatte om hva aktivitetsplikten innebærer».

Vurdering

Styrer skal sørge for at barnehagen endrer praksis dersom det er nødvendig
På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen vurderer revisjonen at styrer i Beazedievvá barnehage 2020/2021 sørger for at barnehagen endrer praksis dersom det er nødvendig, samt at praksis her er i tråd med intensjonen i barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Revisjonen anser at kommunikasjonen mellom barnehagestyrer og virksomhetsleder for barnehager i Kautokeino kommune er av en karakter som er godt egnet for videre utviklingsarbeid. Endringer av praksis blir iverksatt av styrerne innenfor de rammer som blir gitt til styrerne i barnehagene.

Som et tillegg og forslag fra personalgruppen adresserer vi deres uttalelse knyttet til forbedringspotensial og endring, ved at det med fordel kunne blitt gjort en bedre jobb med overgangen barnehage – skole. Fremtidige kontaktlærer(e) burde for eksempel ha kommet på barnehagebesøk slik at barna kunne blitt bedre kjent med de nye voksenpersonene som skal møte dem på ny skole.

Revisjonskriteriet vurderes oppfylt.

5 KONKLUSJONER

5.1 Hvordan arbeider skolene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Hovedkonklusjon:

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen konkluderer revisjonen med at Kautokeino ungdomsskole og Máze skole legger ned en betydelig innsats for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Skolene har de senere årene jobbet aktivt med systemer og rutiner som skal forebygge mobbing og at alle som arbeider på skolen skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Nulltoleranse for mobbing og krenkelser står sentralt. Det er blitt jobbet etter faglig anerkjente metoder med relasjoner elev-elev og lærer-elev. Det skriftlige rammeverket og den dokumentasjon som skolene i den forbindelse viser til, sammenholdt med intervju med rektorer og lærere, viser dette. I tillegg gir de positive besvarelsene og resultatene i spørreundersøkelser til elever og foreldre/foresatte indikasjoner på hvordan disse sentrale brukergruppene, sett fra et brukerperspektiv opplever skolenes praksis.

Videre konkluderer vi med at rektorene i stor grad utfører arbeidsordre fra sektor-nivå med hensyn til å iverksette bestemte systemer og rutiner som forebygger mobbing og i tillegg følger opp at alle som jobber på skolen har, eller får, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Rektorene dokumenterer at skolene skal jobbe i henhold til Kautokeino kommunes *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*. Dette er et plandokument som blant annet inneholder bestemte systemer, rutiner og framgangsmåter som skal følges i arbeidet med å oppfylle kravene i opplæringslovens bestemmelser, herunder spesielt kapittel 9 A og aktivitetsplikten med delplikter. Dette igjen for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Da rektorene har vært sentrale aktører i utarbeidelse av handlingsplanen kan man også slutte at rektorene har deltatt i arbeidet med å fastsette framgangsmåtene som framgår av planen.

Funn i revisjonens undersøkelse tyder på at rektorene og lærerne har kunnskap om det subjektive aspektet knyttet til mobbeproblematikk og er bevisste på dette i møte med elevene. Det har både ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole foregått læringsprosesser med kompetanseheving i fellesskap for å utvikle denne kunnskapen. Handlingsplanen definerer også det subjektive aspektet. Revisjonen anser at skolenes systemer og rutiner som skal forebygge, avdekke og bekjempe mobbing og deres skriftlige rammeverk som verktøy oppfyller opplæringslovens krav.

Når det gjelder pliktene til *å følge med og gripe inn*, sørger rektorene ved skolene for at de ansatte får opplæring i dette. Alle som jobber på skolen skal vite hvordan man skal følge med på elevenes skolemiljø, og gripe inn dersom det er mistanke eller kjennskap til at en eller flere elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektorene nevner også at de har sine egne arbeidsmetoder for å følge opp om de ansatte faktisk følger med og griper inn. Revisjonen konkluderer med at rektorene ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole legger til rette for erfaringsdeling eller annen oppfølging som kan være med å sikre at de ansatte oppfyller disse delpliktene og at praksis ved skolene er i henhold til opplæringslovens bestemmelser. Skolenes inspeksjonsrutiner og *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*, sammenholdt med informasjon fra intervju med rektorer og lærere bekrefter dette.

Når det gjelder å innhente informasjon om hvordan elevene har det, anser vi at begge skolene i hovedsak har gode rutiner for gjennomføring av elevsamtaler og den årlige nasjonale elevundersøkelsen. I tillegg viser skolene til sitt interne evalueringsarbeid der praksis og tiltak er tilpasset skolemiljøenes størrelse og kompleksitet. Videre viser de ansatte ved skolene til kunnskap knyttet til å identifisere særskilt sårbare elever og at det er bevissthet i personalgruppene når det gjelder hva man bør være oppmerksom på.

Vår oppfatning er at de ansatte i Kautokeinoskolen kjenner sine elever godt og vet mye om sine elever.

Revisjonen merker seg imidlertid at det ligger noen utfordringer i skole-hjem – samarbeidet, herunder involvering av foreldre/foresatte i planlegging/gjennomføring av skolemiljøtiltak og evalueringsarbeid. Revisjonens undersøkelse viser også at skolene ikke benytter seg av kartleggingsverktøy som *Spekter* og *Innblikk* slik handlingsplanen legger opp til.

Det er også revisjonens konklusjon at skolene med fordel kan jobbe videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø,* og styrke kompetansen til de ansatte på området. Dette støttes også av informantene i denne undersøkelsen.

Revisjonen konkluderer videre med at skolene i Kautokeino kommune har følgende forbedringspunkter som representerer risiko for avvik sett i henhold til lovverket, knyttet til arbeidet med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing:

- Samarbeid mellom skole og hjem, herunder elev og foreldremedvirkning
- Skolenes ordensreglement, herunder oppdateringer
- Formalisering og skriftliggjøring av varsel om mobbing og krenkelser (§9A-saker), herunder bruk av registreringsskjema del-1 og del-2 jf. *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø*
- Skolenes hjemmesider på kommunens internettside; herunder informasjon om/fra skolene, lovverk, rettigheter og digitalt varslingssystem
- Egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt
- Metoder for innhenting av informasjon hos involverte parter i konkrete saker
- Arkivsystem ved skolene og dokumentasjon av aktivitetsplikten, herunder formalisering og skriftliggjøring av skolenes arbeid med å oppfylle del-pliktene i fasene med *å følge med, gripe inn og varsle*

Revisjonen har også gjort følgende funn i undersøkelsen som har blitt vurdert som avvik sett i henhold til lovverket:

- Manglende valg og konstituering av rådsorganer som elevråd og skolemiljøutvalg/samarbeidsutvalg ved Máze skole

5.2 Hvordan arbeider barnehagene i Kautokeino kommune med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing?

Hovedkonklusjon:

På bakgrunn av den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt fra Beazedievvá barnehage, konkluderer revisjonen med at styrer og de ansatte legger ned en betydelig innsats for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing. Vi finner det godtgjort at praksis i stor grad er i tråd med intensjonen i barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Revisjonen konkluderer imidlertid med at Beazedievvá barnehage har følgende områder hvor det er rom for forbedringer:

Barnehagen har hatt utfordringer med hensyn til å oppfylle pedagognormen (per 15.12.2020). Dette må adresseres, slik at styrer blir sikret en tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i personalgruppen som er i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Det må også jobbes videre med implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeinobarnehagene sett i forhold til endringen av barnehageloven. Dette for å sikre at det skriftlige rammeverket og verktøyet som de ansatte skal nyttiggjøre seg av når de tar del i arbeidet, oppfyller kravet i regelverket.

Revisjonens undersøkelse viser i tillegg at barnehagen opplever varierende engasjement i fra foreldregruppen. Vi legger i den forbindelse vekt på styrers egen uttalelse om at hun har opplevd tilfeller der kun et fåtall i foreldregruppen svarer på brev, når barnehagen inviterer til å komme med forslag og innspill til barnehagens arbeid.

Videre viser revisjonens undersøkelse at et lavt antall saker i samarbeidsutvalget kan tyde på at foreldre/foresatte ikke deltar i tilstrekkelig grad i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid. Dette kan føre til at opplevelsen av informasjon og medvirkning blir forringet. Resultatene i Foreldreundersøkelsen 2020 forsterker dette inntrykket.

Ifølge rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kan man slutte at et godt og tett samarbeid med barnas hjem er en vesentlig kvalitet ved en god barnehage. Den daglige kontakten er viktig, men formelle samarbeidsorganer skal i tillegg sikre at foreldre/foresatte som gruppe har en reell innflytelse på barnehagens drift. Foreldreråd og samarbeidsutvalg står sentralt i barnehage-hjem – samarbeidet og er viktige arenaer for brukermedvirkning. Det er barnehagen som skal ivareta foreldregruppens rett til medvirkning igjennom rådsorganene. Her legger vi i tillegg vekt på styrers egen uttalelse om at barnehagen også sikkert kunne blitt flinkere til å kommunisere til foreldregruppen hvilke formelle påvirkningsmuligheter man har igjennom barnehagens rådsorgan.

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppa er involvert i. Barn og foreldre har rett til medvirkning og barns erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsarbeidet.
Revisjonen konkluderer med at både de ansatte og barna medvirker til vurdering av arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø i Beazedievvá barnehage.
Videre er det imidlertid revisjonens konklusjon at foreldre/foresatte ikke deltar i tilstrekkelig grad i vurderingsarbeidet.

6 ANBEFALINGER

Skolene i Kautokeino kommune

På bakgrunn av de funn som er gjort i undersøkelsen vil revisjonen anbefale at kommunen vurderer å iverksette tiltak som:

- Sikrer valg og konstituering av lovpålagte rådsorgan
- Oppdaterer ordensreglementet i grunnskolen
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle skole-hjem - samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av elever, foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø
- Elektronisk digital varslingsknapp på kommunens internettside for å melde ifra om mobbing/krenkelser (§9A-saker)
- Vedlikeholder og oppdaterer skolens internettsider

Det anbefales også at administrativ skoleeier følger opp skolene videre med implementering av *Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø,* og at skolene videreutvikler systemer, rutiner og kompetanse på områdene varsling om skolemiljø samt dokumentasjon av aktivitetsplikten.

Barnehagene i Kautokeino kommune

På bakgrunn av de funn som er gjort i undersøkelsen vil revisjonen anbefale at kommunen vurderer å iverksette tiltak som:

- Sikrer tilstrekkelig sammensetning av pedagogisk formell kompetanse i barnehagene som er i tråd med kravene
- Identifiserer muligheter for å videreutvikle barnehage-hjem - samarbeidet, slik at man kan øke involveringen av foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø
- Sikrer økt formell foreldremedvirkning i arbeidet med barnehagemiljøtiltak, herunder planleggings- og vurderingsarbeid.

Selv om barnehageeier følger opp barnehagene i kommunen og stiller krav om at virksomhetene følger barnehagelovens intensjoner, anser vi at det er behov for ytterligere innsats, og at Beazedievvá barnehage med fordel kan få tettere oppfølging og støtte i barnehage-hjem – samarbeidet.

Det anbefales også at administrativ barnehageeier følger opp videre implementering og utvikling av handlingsplanen mot mobbing i Kautokeinobarnehagene sett i forhold til endringen av barnehageloven.

7 KILDER OG LITTERATUR

Lovverk

Elevenes skolemiljø:

- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) av 17. juli 1998 nr. 61. Endring med lov 9. juni 2017 nr.38 (ikr. 1. aug. 2017 iflg. res. 9.juni 2017 nr. 711)
- Forskrift om utfylling av dei overordna måla og prinsippa for opplæringa i grunnskolen og i den vidaregåande opplæringa av 1. september 2017 nr. 1332
- Forskrift til opplæringslova av 23. juni 2016 nr. 724

Barnehagens innhold og oppgaver:

- Lov om barnehager av 17. juni 2005 nr. 64 (barnehageloven)
- Kunnskapsdepartementet (2017) Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Lovforarbeider

- Prop. 57 L (2016-2017) Endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø)

Veiledere og rundskriv

- Utdanningsdirektoratet (2010) Arbeid mot mobbing - Veileder for ansatte og ledere i Grunnskolen
- Utdanningsdirektoratet (2010) Retten til et godt psykososialt miljø – Rundskriv Udir-2-2010
- Utdanningsdirektoratet (2017) Skolemiljø - Rundskriv Udir-3-2017
- Utdanningsdirektoratet (2017) Mobbing og mistrivsel – hva skal skolene gjøre?
- Utdanningsdirektoratet (2017) Læreplanverket – overordnet del – Verdier og prinsipper for grunnopplæringen
- Utdanningsdirektoratet (2017) Intervjuteknikk for intervju i tilsyn etter barnehagelova og opplæringslova
- Utdanningsdirektoratet (2018) Barns trivsel – voksnes ansvar – Veileder for ansatte i barnehager
- Utdanningsdirektoratet (2018) Nasjonal ordning med fylkesvise mobbeombud – Informasjon om bakgrunn, mandat og innhold
- Utdanningsdirektoratet (2018) Veileder - Hjelp til tolkning av resultater i den årlige nasjonale elevundersøkelsen
- Helsedirektoratet (2014) Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler (Helsedirektoratet 2014, IS-2073)
- Regjeringen (2011) Manifest mot mobbing 2011-2014 – Et forpliktende samarbeid for et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø
- Regjeringen (2015) Partnerskap mot mobbing 2016-2020 – Sammen for et inkluderende lærings- og oppvekstmiljø

RSK Midt-Finnmark

- Nettverk for utvikling - Kvalitet og kompetanse i barnehager og skoler. www.rskmidt.no

Faglitteratur

- Olweus, Dan (1993). *Bulling at School: What we know and what we can do.*
- Lillegården kompetansesenter – Statlig spesialpedagogisk støtteteam
- LP-modellen – Læringsmiljø og pedagogisk analyse (2010)
- Roland, Pål og Cosmovici Idsøe, Ella (2018). *Mobbeatferd i barnehagen: Temaforståelse – forebygging - tiltak*

KS

- Kommunenes Sentralforbund - *«Rådmannens internkontroll -hvordan få orden i eget hus?»* (2015)

Kautokeino kommune – Dokumenter innhentet fra skoleeier og barnehageeier

- Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø 2020/2021, Kautokeino kommune
- Kautokeino kommunes *Kvalitetssikringssystem-Skoleeiers forsvarlige system*
- *Virksomhetsplan for enhet kultur og oppvekst*
- *Kvalitetsårshjul-planlegging, gjennomføring av tiltak, måling, vurdering og forbedring*
- *Kommuneplanens samfunnsdel*
- *Handlingsplan mot mobbing – Alle skal ha det bra i Kautokeinobarnehagene!*
- *Etiske retningslinjer-Kautokeino kommune*
- Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune gjeldende for skoleåret 2020/2021
- Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune gjeldende for skoleåret 2019/2020
- Forskrift Skolerute 2020/2021
- Sjekkliste for kvalitetssikring av skolene etter opplæringsloven
- Informasjon om Veilederkorps
- Redegjørelser fra kommunalleder for kultur og oppvekst og virksomhetsleder barnehager til revisjonen. Vedrørende kommunens arbeid med trygt og godt skolemiljø og barnehagemiljø i Kautokeino. Per opplæringsåret 2020/2021.

Kautokeino kommune – Dokumenter innhentet fra Kautokeino ungdomsskole

- Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø 2020/2021, Kautokeino kommune
- Beredskapsplan for Kautokeino ungdomsskole med tiltak ved alvorlige tilfeller, trusler og vold
- Årshjul/Aktivitetsplan 2020/2021 – Læringsmiljø/Aktiviteter/Skole-Hjem
- Årshjul for det systematiske arbeidet med § 9 A

- Utviklingsplan Kautokeino ungdomsskole
- Ressursdata/skoledata Kautokeino ungdomsskole
- Rutiner for halvårsvurdering
- «Å være lærer» - plakat om lærerrollen, oppgaver, ansvar, holdninger og verdier
- Skjema for medarbeidersamtaler
- Skolebasert vurdering (IGP-metoden)
- Ordensreglement Kautokeino ungdomsskole
- Rutiner og Prosedyrer for arbeid i henhold til opplæringsloven § 9 A
- Inspeksjonsrutiner/plan for elevtilsyn Kautokeino ungdomsskole
- Redegjørelser fra rektor til revisjonen. Vedrørende skolens arbeid med trygt og godt skolemiljø skoleåret 2020/2021
- Dokumentasjon fra personalmøter og kurs for ansatte Kautokeino ungdomsskole
- Dokumentasjon fra rådsorgan Elevråd, FAU og SU/SMU ved Kautokeino ungdomsskole 2020/2021
- Informasjon til elever og foreldre/foresatte «Velkommen til ungdomsskolen»
- «Mobben» - Presentasjon til foreldre/foresatte om mobbing og krenkelser i skolen
- Dokumentasjon aktivitetsplikt Kautokeino ungdomsskole

Kautokeino kommune – Dokumenter innhentet fra Máze skole

- Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø 2020/2021, Kautokeino kommune
- Beredskapsplan for Máze skole med tiltak ved alvorlige tilfeller, trusler og vold
- Årshjul/Aktivitetsplan 2020/2021 – Læringsmiljø/Aktiviteter/Skole-Hjem
- Årshjul for det systematiske arbeidet med § 9 A
- Virksomhetsplan Máze skole
- Oversikt ansatte med funksjoner
- Ressursdata/skoledata Máze skole
- Skjema for medarbeidersamtaler
- Ordensreglement Máze skole
- Rutiner og Prosedyrer for arbeid i henhold til opplæringsloven § 9 A
- Inspeksjonsrutiner/plan for elevtilsyn Máze skole
- Redegjørelser fra rektor til revisjonen. Vedrørende skolens arbeid med trygt og godt skolemiljø skoleåret 2020/2021
- Dokumentasjon fra personalmøter og kurs/kompetanseutvikling for ansatte
- Dokumentasjon fra rådsorgan FAU ved Máze skole 2020/2021
- Informasjon til elever og foreldre/foresatte om mobbing og krenkelser i skolen
- Dokumentasjon aktivitetsplikt Máze skole

Kautokeino kommune – Dokumenter innhentet fra Beazedievvá barnehage

- *Handlingsplan mot mobbing – Alle skal ha det bra i Kautokeinobarnehagene!*
- Redegjørelser fra styrer til revisjonen. Vedrørende barnehagens arbeid med trygt og godt barnehagemiljø 2020/2021
- Ressursdata/barnehagedata Beazedievvá barnehage 2020/2021
- Årsplan Beazedievvá barnehage 2020/2021 med utdrag månedsplaner/temaplaner
- Dokumentasjon fra personalmøter og kurs/kompetanseutvikling for ansatte
- Plakat om følelser
- Plakat om sansene våre
- Plakat om gode væremåter
- Evaluering for ansatte
- Plan for barnestund/samlingsstund/barnesamtaler ved avdelingene
- Ordensregler ved avdelingene i Beazedievvá barnehage 2020/2021
- Informasjonsplakat om hvem som er på jobb og hvilke voksenpersoner som barna møter på avdelingene
- Dokumentasjon foreldremøter og samarbeidsutvalg Beazedievvá barnehage 2020/2021
- Eksempel på plan for gjennomføring av barnehagedagen/daglige rutiner på avdelingene med aktiviteter
- Referater fra møter i Styrer-forum for Kautokeinobarnehagene
- Eksempler og mal/skjema på gjennomføring av foreldresamtaler og håndtering av forhold relatert til psykososialt barnehagemiljø
- Sjekkliste for ansatte med oppgaver og ansvar knyttet til sin vakt, herunder inspeksjonsrutiner
- Skjema for registrering og rapportering av alvorlige hendelser, mobbing og krenkelser
- Skjema for aktivitetsplan for å systematisk arbeid med rette opp det psykososiale barnehagemiljøet i enkeltsaker
- *Alle med, Steg for steg* og *Bravo.* Eksempler på verktøy for arbeid med kartlegging og analyse av psykososialt barnehagemiljø
- Håndbok/informasjon for ansatte i Beazedievvá barnehage. Retningslinjer, holdninger og verdier
- HMS-perm med beredskapsplan for håndtering av alvorlige hendelser
- HMS-Prosedyrer for håndtering av uønsket adferd mellom barn eller fra ansatt
- Krise-perm som gir instruks for håndtering av mobbing og krenkelser
- 10 – faktor Ståstedsanalyse for Beazedievvá barnehage

Saksfremlegg/protokoller:

- Kommunestyret Sak 65-21 - Saksfremlegg Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune for skoleåret 2020/2021
- Kommunestyret Sak 65-21 - Behandling Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune for skoleåret 2020/2021
- Kommunestyret Sak 69-20 - Saksfremlegg Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune for skoleåret 2019/2020
- Kommunestyret Sak 69-20 - Behandling Tilstandsrapport for grunnskolen i Kautokeino kommune for skoleåret 2019/2020

Nettsider:

Kautokeino kommune – www.kautokeino.kommune.no

Spekter – Lokal elevundersøkelse som kan kjøres jevnlig om skolemiljø-mobbing - Læringsmiljøsenteret.no

Vedlegg 1: Kommunedirektørens kommentarer

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Unntatt offentlighet:Offl. § 5

VEST-FINNMARK KOMMUNEREVISJON IKS
OARJE-FINNMARKKU
SUOHKANREVISUVDNA SGO
Postboks 1023

Vår ref.	Arkiv:	Deres ref.	Saksbehandler:	Dato:
2020/1271-10	216		Karin Hætta 909 79 633	06.03.2022

FORVALTNINGSREVISJON - MOBBING BLANT BARN OG UNGE - KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTAR

Det vises til mottatt oversendelse av høringsbrev og forvaltningsrapport datert 23.02.22, samt til søknad om utsatt høringsfrist og innvilget utsatt høringsfrist til 07.03.2022.

Vedlagt ligger kommunedirektørens kommentar til forvaltningsrapport – mobbing blant barn og unge i Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune.

Hvis noe er uklart er det bare å ta kontakt med undertegnede.

Jeg er for tiden fungerende kommunedirektør.

Med hilsen

Karin Hætta
Fungerende kommunedirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.

Vedlegg:
1 Kommunedirektørens kommentar til forvaltningsrevisjon

Kopi til:
Bodil Utsi Vars

Postadresse:
Bredbuktaveien 6
9522 Kautokeino
E-post: e-post@kautokeino.kommune.no

Telefon:
78 48 71 00
www.kautokeino.kommune.no

Bank:
4740 05 01129
Org.nr.
945 475 056

Kommunedirektørens kommentar til forvaltningsrevisjon "Mobbing blant barn og unge"

Mobbing blant barn og unge er en utfordring i de fleste miljø der barn er samlet. Mobbing og krenkende hendelser er områder det er viktig å ha fokus på, ta tak i og gjøre det man kan for å redusere antall tilfeller. Voksne må være mer bevisst på hvordan vi selv omtaler og behandler andre og mer bevisst på hva vi lærer videre til våre barn, både hjemme, i vår omgangskrets, på skolene og i barnehagene. Forvaltningsrevisjonen har i rapporten tatt for seg både de kommunale barnehagene og grunnskolene i Kautokeino kommune. De har intervjuet, gått gjennom skriftlige rutiner og eksisterende dokumentasjon knyttet til forholdene.

Vår grunnskole har i utgangspunktet nulltoleranse for mobbing og har utarbeidet en handlingsplan for et godt og trygt skolemiljø som rektorene sier følges og dette er bekreftet av intervjuede lærere. Kommunedirektøren er kjent med at det er en del mobbing i grunnskolen, dette er dokumentert i en helt ny elevundersøkelse hvor hvert 5. barn i småskolen har svart at de blir mobbet. Dette er et altfor høyt tall, det er derfor ekstra viktig å ta tak i de anbefalinger som gis i denne forvaltningsrevisjonen og ha et sterkt fokus på disse utfordringene. Bedre samarbeid skole-hjem er blant annet et tiltak kommunedirektøren anser som særs viktig. Videre er det behov for oppdatering på en del områder som er tatt opp i rapporten og som kan være gode tiltak for å oppnå målet om nulltoleranse for mobbing og krenkende handlinger i vår grunnskole. Et annet moment som er viktig er å få gjennomført valg og konstituering av lovpålagte utvalgt, dette må tas tak i snarest mulig. Alle tiltak som foreslås i forvaltningsrevisjonen er viktige tiltak for å oppnå skolenes nulltoleransemål. Det kan også være andre tiltak som bør drøftes og gjennomføres for å få en god og trygg skolehverdag for alle.

Når det gjelder de kommunale barnehagene anbefales det at det jobbes videre med implementering og utvikling av handlingsplan mot mobbing i Kautokeino barnehagene. De ansatte har fokus på utfordringen, følger godt med i barnegruppene og tar tak i tilfeller som oppstår, men dette må dokumenteres og det må ferdigstilles en handlingsplan som de ansatte skal følge. Barnehagene blir også anbefalt å jobbe mer med og utvikle samarbeidet barnehage – hjem. Her er kommunedirektøren informert om at det er en utfordring å få foreldrene til å engasjere seg, og at barnehagene jobber med forskjellige alternativer for om mulig å få et bedre samarbeid. Barnehagene har slitt ekstra de siste årene med å få tilstrekkelig pedagogisk personell, en av hovedgrunnene er at skolen har hatt behov for personell og en god del av barnehagelærerne er tilbudt og tatt imot stillinger der. Dette har ofte skjedd like før skolestart eller midt i året og da er det ekstra vanskelig for barnehagene å få fylt opp med pedagogisk personell. Det er også en realitet at for få utdanner seg innenfor områdene barnehagelærere og lærere, og enda færre med samisk kompetanse.

Kommunens hjemmeside har en «knapp» for «Barn og familie». Under denne knappen finnes informasjon om både skole og barnehage. Den informasjon som ligger der er det rektor og virksomhetsleder for barnehagene som må utarbeide og oppdatere, det er kun de som kjenner detaljene og kan forme og legge ut korrekt og oppdatert informasjon. Dette er et punkt i rapporten som må vektlegges, slik at foresatte lett kan finne ønsket informasjon på vår hjemmeside.

Forvaltningsrevisjonen konkluderer med en del tiltak som anbefales gjennomført både for grunnskolene og barnehagene. Kommunedirektørens slutter seg til konklusjonen og ser at resultatet av forvaltningsrevisjonen gjenspeiler en god del av de behov grunnskolene og barnehagene for å redusere mobbing og krenkende hendelser blant barn og unge i vår kommune.

Karin Hætta
Fungerende kommunedirektør

Kautokeino 06.03.2022

Vedlegg 2: Metode og gjennomføring

Generelt om forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av kommunens økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

De sentrale elementene for planlegging, gjennomføring og kvalitetssikring av forvaltningsrevisjoner bygger på *Standard for forvaltningsrevisjon* (RSK 001). Standarden angir god kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i temaer og problemstillinger som ligger i oppdraget fra kontrollutvalget, utledes relevante revisjonskriterier.

Deretter kartlegges og beskrives de undersøkte virksomhetenes systemer, rutiner, praksis eller resultater på aktuelle områder. Det endelige datagrunnlaget blir så vurdert opp mot revisjonskriteriene, med vekt på avvik og sammenfall. Dette leder frem til konklusjoner og eventuelle anbefalinger.

Forvaltningsrevisjon Kautokeino kommune, *Mobbing blant barn og unge* - Beskrivelse av prosjektgjennomføringen

Oppstart

Oppstartsbrevet ble sendt til kommunedirektøren den 19.08.2020. På dette tidspunktet var kommunedirektøren opptatt, hvilket medførte noen utfordringer knyttet til oppstart av datainnsamling. Den 21.09.2020 utpekte kommunedirektøren videre kommunalleder for kultur og oppvekst til å være revisjonens hovedkontaktperson i kommunen.

Oppstartsmøtet ble avholdt som fjernmøte på Teams den 04.12.2020. Til stede fra revisjonen deltok prosjektgruppen ved prosjektleder og prosjektmedarbeider. Fra revidert enhet deltok den utpekte hovedkontaktpersonen.

Datainnsamling og metode

Prosjektgruppen valgte å innlede prosjektet ved å la hovedkontaktpersonen gi en innførende redegjørelse i oppstartsmøtet om kommunens organisering innenfor det aktuelle tjenesteområdet. I den forbindelse ba prosjektleder om å få tilsendt sentrale styringsdokumenter og andre relevante dokumenter. Etter å ha mottatt de første dokumentene gikk prosjektgruppen i gang med videre gjennomføring av datainnsamlingen.

Datainnsamling ved gjennomføring av denne forvaltningsrevisjonen har i hovedsak vært å foreta en nærmere undersøkelse av Kautokeino ungdomsskole og Máze skole i tillegg til Beazedievvá barnehage som er den største kommunale barnehagen i kommunen. Undersøkelsen har dermed omfattet både grunnskolen (1. – 10. trinn) og barnehagenivået i Kautokeino kommune. Utvalget ble gjort i dialog med kontrollutvalget i Kautokeino kommune for å oppnå et tilstrekkelig tilfang av mengde data, samt grunnlag for å gjennomføre undersøkelsen. Med dette utvalget lagt til grunn har revisjonen undersøkt forhold som berører om lag 120 elever og 45 barnehagebarn i Kautokeino kommune.

Undersøkelsestidspunktet for selve datainnsamlingen har i hovedsak vært skoleåret/barnehageåret 2020/2021.

Det er blitt gjennomført intervju og samtaler med relevante informanter ved skolene, utvalgt barnehage og hos skole/barnehageeier, samt blitt foretatt dokumentanalyse av skriftlige systemer og rutiner ved skolene og utvalgt barnehage. Revisjonen har også fått forelagt enkeltsaker knyttet til mobbing og krenkelser som har vært til behandling ved de utvalgte skolene. Det er i tillegg blitt gjennomført statistiske analyser og bearbeiding av tallmateriale, herunder oppsummering av undersøkelser utført av Utdanningsdirektoratet og spørreundersøkelser som revisjonen selv har utarbeidet og gjennomført.

I løpet av andre kvartal 2021 ble gjennomføringen av datainnsamlingen og prosjektet forsinket sett i forhold til revisjonens målsetting om å få fullført prosjektet innen høsthalvåret. Ved skoleslutt hadde ikke revisjonen tilstrekkelig datagrunnlag til å levere en fullstendig beretning i form av endelig rapport. Informantene ved skolene hadde ulike utfordringer som medførte at endelig datagrunnlag for rapporten var på plass først i begynnelsen av november 2021. Informantene ved Beazedievvá barnehage ga imidlertid sine endelige svar til revisjonen innen rimelig tid.

Revisjonen kunne så videre i løpet fjerde kvartal jobbe fram en verifiseringsutgave av rapport.

Da dette er et skoleprosjekt, har også revisjonen hatt utfordringer med Corona-pandemien samt å få tilpasset datainnsamlingen med skoleruta.

Revisjonen vurderte at problemstillingene i dette prosjektet med tilhørende kriterier i stor grad har kvalitativt innhold, og valgte derfor å ta i bruk kvalitative intervjuer som en del av metodene i datainnsamlingen. Revisjonen anser at data fra disse intervjuene har stor verdi med hensyn til tyngde og legitimitet for datagrunnlaget i en forvaltningsrevisjon som denne.

Rektor og et utvalg lærere ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole ble av prosjektgruppen vurdert som de mest sentrale respondentene på grunnskole-nivå for denne forvaltningsrevisjonsundersøkelsen. Styrer og et utvalg fra personalgruppen ved Beazedievvá barnehage stilte også til intervju med revisjonen.

Revisjonen har som prosedyre å fortrinnsvis benytte medreferent ved prosjektmedarbeider under intervjuer. Prosjektleder og prosjektmedarbeider gjennomførte intervjuene med de ovenfornevnte respondentene, og data fra intervjuene ble deretter grundig bearbeidet sammen med prosjektmedarbeider i prosjektmøter. Prosjektgruppen har igjennom hele prosessen avholdt jevnlige arbeidsmøter der man har diskutert framdrift og hvordan arbeidet med undersøkelsen skal legges opp. Faglige konsultasjoner, bearbeiding og analyse av innsamlet data har også blitt oppsummert i arbeidsmøter. Informanter og respondenter har fått mulighet til kontradiksjon gjennom verifiseringsprosesser.

Begrunnelsen for å benytte semi-strukturerte intervju og samtaler med sentrale informanter var på den ene siden fordi de respektive respondentene arbeider tett sammen, på den andre siden anså prosjektgruppen det som hensiktsmessig å få frem dynamikken i arbeidsmetodene. Samtidig ville respondentene kunne bekrefte hverandres påstander, og på den måten gi intervjudataene en ytterligere pålitelighet.

På grunn av smittesituasjonen med covid-19 valgte prosjektgruppen å gjennomføre nødvendige intervju og muntlige samtaler digitalt over Teams og telefon. Ved gjennomføring av intervjuene sendte prosjektgruppen en egen intervjuguide til respondentene. Det ble stilt spørsmål til respondentene med utgangspunkt tatt i revisjonskriteriene for undersøkelsen. Intervjuene med lærerne ved Kautokeino ungdomsskole og Máze skole samt med utvalget fra personalgruppen i Beazedievvá barnehage, ble således gjennomført som fokusgruppeintervjuer.

Prosjektgruppen valgte i tillegg å gjennomføre datainnsamling på dokumentnivå gjennom henvendelser til og korrespondanse med kommunalleder og virksomhetsleder barnehage i Kautokeino kommune, og rektorene ved skolene samt styrer ved utvalgt barnehage.

Ved dokumentgjennomgang etterspurte prosjektgruppen styringsdokumenter m. m. i oppstartsmøtet, og fikk dokumentene tilsendt. Videre har revisor tatt kontakt med kontaktpersoner over telefon og epost, fulgt opp med bekreftende epost, etterspurt supplerende data ved behov og fått tilsendt dokumenter på epost og brev. Noen revisjonshandlinger har også vært mulig å gjennomføre uten å ta fysisk kontakt med revidert enhet.

Statistiske analyser har i denne forvaltningsrevisjonen i hovedsak vært bearbeiding av data som er blitt innhentet fra blant annet årlige nasjonale undersøkelser i regi av Utdanningsdirektoratet og oppsummering av spørreundersøkelser som revisjonen selv har utarbeidet og gjennomført.

Revisjonen anser at besvarelsene og resultatene i spørreundersøkelsene til elevene og foreldre/foresatte ved skolene, har gitt gode indikasjoner på hvordan disse sentrale brukergruppene sett fra et brukerperspektiv, opplever skolenes praksis. I tillegg representerer flere av respondentene sine respektive brukergrupper i kraft av sine verv i rådsorgan.

Revisjonen vurderer at ovenfornevnte framgangsmåter har belyst problemstillingene, samt medvirket til å fremskaffe et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å kunne konkludere på hvordan skolene og barnehagene i Kautokeino kommune arbeider med å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing.

Gyldighet og pålitelighet

Revisjonens kvalitetssikring av datagrunnlaget omfatter en vurdering av dataenes gyldighet og pålitelighet. Med gyldighet menes hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle eller undersøke, mens pålitelighet refererer til hvor nøyaktig innsamlingen av data har vært.

Undersøkelsen bygger på data innhentet ved hjelp av flere metoder og fra ulike datakilder. I denne undersøkelsen har vi ved dokumentanalyse innhentet kommunens styringsdokumenter, og skolenes/barnehagens styringsdokumenter samt skolenes/barnehagens skriftlige rammeverk og dokumentasjon for arbeidet knyttet til trygt og godt skolemiljø/barnehagemiljø. Elevene og foreldre/foresatte ved skolene har gitt sine svar til revisjonen gjennom spørreundersøkelser.

Vi har gjennomført kvalitative intervjuer med relevante ansatte i kommunen, og data fra disse intervjuene ble verifisert ved at respondentene fikk referatene til gjennomlesning. Gjennom disse intervjuene og andre muntlige samtaler med informanter har vi fått overlappende tilbakemeldinger som også bidrar til å styrke påliteligheten til det samlede datagrunnlaget for rapporten.

Revisjonen sendte rapportutkast på verifisering til sentrale kontaktpersoner den 20. desember 2021. Tilbakemeldingene som revisjonen fikk fra revidert enhet, var ikke av en karakter som førte til noen endringer eller presiseringer i rapporten.

Intern kvalitetssikring

Gjennomføringen av denne forvaltningsrevisjonen er kvalitetssikret i samsvar med RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon og ISQC1[10]. Undersøkelsen og rapporten er vurdert å ha nødvendig faglig og metodisk kvalitet, herunder også konsistens mellom bestilling, problemstillinger, revisjonskriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

Høring

Kommunedirektøren har fått anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som framgår av rapporten. Høringssvaret er framlagt i rapportens vedlegg 1.

10 International Standard on Quality Control 1

Vedlegg 3: Om revisjonskriteriene

Elevenes skolemiljø:

Den mest sentrale kilden til revisjonskriterier knyttet til grunnskole, er i denne undersøkelsen opplæringsloven som definerer elevers lovmessige rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven § 9 A-2.

Forebygge mobbing
Opplæringsloven § 9 A-3 sier at skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljø og sikkerhet for elevene. Rektor har et ansvar for at dette blir gjort ved den enkelte skole, mens kommunen som skoleeier har det overordnede ansvaret med å sørge for at skoleledelsen ved skolene oppfyller kravene som stilles i loven.

Opplæringsloven § 9 A-8 sier at elevene også skal få ta del i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Det formelle organet for elevene her er skolens elevråd og igjennom dette organet kan elevers innspill og interesser relatert til skolemiljø bli ivaretatt. For å oppfylle tilstrekkelig brukermedvirkning skal også elevenes rettigheter sikres gjennom et godt skole-hjem – samarbeid, der elevene sammen med foreldre/foresatte får ta del i arbeidet med å skape et godt skolemiljø. De formelle organene i den forbindelse er samarbeidsutvalg/skolemiljøutvalg (SU/SMU) og foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU). Rektor har ansvar for at saker av viktighet blir forelagt de ovennevnte rådsorgan, som skal velges og konstitueres etter regler fastsatt i opplæringsloven §§ 11-1, 11-1a, 11-2 og 11-4.

Opplæringsloven §§ 9 A-10 og 9 A-11 gir føringer til kommunen og skolene med hensyn til ordensreglement som skal utarbeides følges ved hver enkelt skole. Det må lages regler relatert til elevenes rettigheter og plikter. Skolene skal i sine ordensreglement ha definerte regler som går på orden og oppførsel, hvilke sanksjoner som kan benyttes ved brudd på ordensreglementet og hvordan slike saker skal behandles.

Utdanningsdirektoratet har laget et rundskriv i 2017 som heter *Skolemiljø* (Udir-3-2017) og i dette dokumentet framheves det at opplæringsloven kapittel 9 A er vedtatt av Stortinget og består av regler som ikke er valgfritt å følge, men må følges av alle skolene og skoleeierne i Norge. Elevene har en individuell rett til et trygt og godt psykososialt og fysisk skolemiljø. For det psykososiale miljøet er det elevens egen opplevelse som er avgjørende.
Utdanningsdirektoratet har også laget en veileder utgitt i 2010 for ansatte og ledere i grunnskolen som heter *Arbeid mot mobbing.* Dette dokumentet gir god hjelp og støtte til de som jobber i skolen med å utvikle og opprettholde et godt skolemiljø. I veilederen pekes det på at et godt psykososialt miljø og et godt læringsmiljø forebygger mobbing. Det vises også til tidligere forskning på elevenes læringsmiljø der det kommer fram at følgende faktorer er grunnleggende for å forebygge mobbing;

- God ledelse, organisasjon og kultur for læring på skolen
- Lærerens evne til å lede klasser og grupper
- Positive relasjoner mellom lærer og elev
- Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene
- Godt samarbeid mellom skole og hjem

Avdekke mobbing
Opplæringsloven § 9 A-4 første ledd sier at alle ansatte på skolen har en handlingsplikt til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig. Alle som arbeider ved skolen, skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt

skolemiljø. I tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at mobbing foregår så skal skolen snarest undersøke saken. Videre beskriver opplæringsloven § 9 A-4 den konkrete aktivitetsplikten som skolen skal oppfylle i behandling av saker der elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller. Opplæringsloven § 9 A-5 presiserer «*skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider ved skolen krenker en elev*» og videre at «*undersøkelser og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal iverksettes*». «*[D]ersom en som arbeider ved skolen får mistanke om, eller kjennskap til, at en annen som arbeider på skolen, utsetter en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering*» skal vedkommende straks varsle rektor om forholdet. «*Rektor skal varsle skoleeier*». Videre «*dersom det er en i ledelsen som står bak krenkelsen, så skal skoleeier varsles direkte av den som fikk mistanke om, eller kjennskap til krenkelsen*».

Utdanningsdirektoratets rundskriv *Skolemiljø* (Udir-3-2017) framhever at skolenes aktivitetsplikt utløses straks når det avdekkes at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Aktivitetsplikten består av fem delplikter. Tre av disse fem delpliktene står sentralt å oppfylle i en avdekkingsfase og dette er plikten til *å følge med*, *gripe inn*, og *varsle*. Aktivitetsplikten skal sikre at skolene følger opp elever som ikke har det trygt og godt på skolen samt at skolen på et tidligst mulig tidspunkt griper inn når en elev blir mobbet. Videre sier rundskrivet fra Utdanningsdirektoratet at skolene har en plikt til å informere elever og foreldre om deres rettigheter etter opplæringsloven kapittel 9 A og om skolenes aktivitetsplikt samt muligheten til å melde en mobbesak til Statsforvalteren jf. opplæringsloven §§ 9 A-6 og 9 A-9.
Utdanningsdirektoratets veileder *Arbeid mot mobbing*, utgitt i 2010, beskriver at en mobbesituasjon kan vare over lang tid og kan føre til alvorlige skader dersom ingen stopper den. Mobbing forringer livssituasjonen for den som blir mobbet og dette kan hindre utviklingsmulighetene til for eksempel læring. Veilederen peker på at også den som mobber må få bistand og hjelpes ut av situasjonen, da forskning viser at også de som mobber tar skade av handlingene. Dokumentet *Arbeid mot mobbing* angir følgende aktiviteter som bør gjennomføres for å avdekke mobbing;

- Årlige anonyme spørreundersøkelser eller bruke data fra Elevundersøkelsen
- Fokusere på kvaliteten i samspillet mellom elevene ved å trene på observasjon og på å bruke forskjellige kartleggingsverktøy
- Være til stede og føre tilsyn i friminuttene
- Ta opp mobbing i individuelle samtaler med elevene, i ukentlige evalueringer i klassen, i foreldresamtaler og på foreldremøter
- Meldinger om mobbing fra elever og foreldre skal alltid tas på alvor
- Ved mistanke om mobbing må observasjon, undersøkelse og innhenting av opplysninger intensiveres

Oppfølging av mobbesaker
Opplæringsloven § 9 A-4 sier at skolen skal gripe inn når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Skolen skal da så langt det er mulig sørge for at forholdet blir rettet opp. Dette gjelder også dersom forutgående prosesser med avdekking av mobbing har ført til bekreftelse på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Aktivitetspliktens to siste delplikter som går på å *undersøke* og *sette inn egnede tiltak* inntrer da og står sentralt i skolens håndtering av situasjonen. Skolen skal involvere alle parter i en mobbesak og sørge for at alle blir hørt. Skolen skal ha fokus på barnets beste i behandlingen av forholdet. I henhold til opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd plikter skolen i konkrete mobbesaker å foreta iverksetting av tiltak og er videre pålagt å sette opp en skriftlig plan som skal inneholde følgende;

- Hvilket problem tiltaket skal løse
- Hvilke tiltak skolen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres

- Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

I tiden før 01.08.2017, altså i tiden før det nye kapittel 9 A i opplæringsloven ble satt i kraft, så gjaldt regelen om at rektor måtte fatte enkeltvedtak i saker som gjelder mobbing og andre forhold der elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. I det nye kapittel 9 A i opplæringsloven er det tidligere enkeltvedtaket blitt byttet ut med aktivitetsplikten.
Skolens dokumentasjonskrav i mobbesaker er todelt. I tillegg til den ovennevnte planen som skal utarbeides skriftlig, skal skolen også på et overordnet nivå dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten. Dette for å sikre at skolens praksis er hensiktsmessig, forsvarlig og etterprøvbar.

Opplæringsloven § 9 A-10 pålegger kommunen som skoleeier å lage forskrift til ordensreglement som skal følges ved at hver enkelt skole må utarbeide regler relatert til elevenes rettigheter og plikter. Skolene skal i sine ordensreglement ha definerte regler som går på orden og oppførsel, hvilke sanksjoner som kan benyttes ved brudd på ordensreglementet og hvordan slike saker skal behandles. Fysisk refsing eller annen krenking må ikke forekomme. Før en eventuell sanksjon blir foretatt, har eleven rett til å forklare seg.
Opplæringsloven § 9 A-11 åpner for at kommunen i ordensreglementet kan fastsette at elever bortvises fra skolen ved alvorlig eller gjentatte brudd på skolens regler. Elever på 1. til 7. trinn kan bortvises fra enkelttimer eller resten av dagen. Foreldre/foresatte må varsles før bortvisning foretas. Elever på 8. til 10. trinn kan bortvises opp til tre dager. Før vedtak om bortvisning fattes, så skal andre tiltak være vurdert.

Utdanningsdirektoratets rundskriv *Skolemiljø* (Udir-3-2017) framhever også skolenes aktivitetsplikt når tiltak må iverksettes i konkrete mobbesaker. Opplæringsloven § 9 A-2 innleder med at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Dersom skolen har avdekket en mobbesak og eller andre forhold som er i strid med opplæringsloven § 9 A-2, så skal skolen se til ordensreglement og videre oppfylle aktivitetsplikten. Rundskrivet konkretiserer også at alle med arbeidskontrakt ved skolen utgjør en personkrets som i utgangspunktet omfattes av aktivitetsplikten, men at det er forskjellig ansvar for ulike grupper, jf. Prop. 57 L (2016-2017). Dette innebærer at det kreves mer av en person som har en omsorgsrolle overfor elevene enn det kreves av personer med andre typer arbeidsoppgaver på skolen. I dette hierarkiet er rektor skolens øverste leder og ansvarlige. Likevel sier opplæringsloven § 9 A-4 første ledd at alle som arbeider ved skolen skal gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering hvis det er mulig. Rundskrivet presiserer videre at plikten til å gripe inn i umiddelbare oppståtte situasjoner i elevenes skolemiljø ikke er det samme som tiltaksplikten etter opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd.
Utdanningsdirektoratets veileder *Arbeid mot mobbing*, utgitt i 2010, gir råd i en mal med følgende punkter som bør gjennomføres for å løse konkrete mobbesaker;

- Undersøkelser og observasjon for å skaffe informasjon
- Samtaler med den som er blitt plaget, for å skaffe informasjon og gi støtte. Husk at den som er blitt mobbet, som regel underdriver
- Samtaler med foreldrene til den som er plaget
- Samtaler med den som mobber
- Samtaler med mobbernes foreldre
- Sanksjoner og dokumentasjon. Sett inn sanksjoner overfor mobbere dersom det er nødvendig. Sanksjoner bør dokumenteres
- Oppfølging. Mobbesituasjonen følges inntil den opphører helt. Etter en tid kan det være gunstig å ha en samtale med partene, men ikke for tidlig. Husk det tar tid å komme over alvorlige krenkelser

Ansvar for etterlevelse av lov- og forskriftsbestemmelsene

Det er kommunen som jf. opplæringsloven § 13-10 er skoleeier og har det overordnede ansvaret for at kommunens skoler etterlever opplæringslovens krav. Bestemmelsen pålegger også kommunen å ha et forsvarlig system både for *«vurdering av om krava i opplæringslova og forskrifter til lova blir oppfylte»* og oppfølging *«å følgje opp resultata tråd med desse vurderingane»*. Kommunens oppfølgingsansvar omfatter også utarbeidelse av en årlig rapport som blant annet skal omhandle tilstanden i grunnskoleopplæringen, læringsresultat, frafall og skolemiljø.

Barnehagens innhold og oppgaver:

Den mest sentrale kilden til revisjonskriterier knyttet til barnehage, er i denne undersøkelsen barnehageloven. Denne lov sammen med forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver definerer de lovmessige rettighetene som gjelder for barnehagebarn i Norge. Loven tydeliggjør også de plikter og det ansvar som er pålagt barnehager og barnehageeiere i Norge med hensyn til å oppfylle barnehagebarns rettigheter, samt kravene til forsvarlig drift. Utdanningsdirektoratets veileder *Barns trivsel – voksnes ansvar*, blir derfor i denne forvaltningsrevisjonsundersøkelsen også en autoritativ kilde til revisjonskriterier. Veilederen operasjonaliserer innholdet og budskapet i lovgivningen. Den gir forslag, råd og konkrete eksempler som kan relateres til hvordan barnehagene bør arbeide for å forebygge, avdekke og bekjempe mobbing.

Forebygge mobbing

Barnehageloven § 1 sier at barnehagen i samarbeid og forståelse med hjemmet skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Videre presiserer lovgiver viktigheten av at samarbeidet må baseres på at partene utviser respekt og forståelse for de ulike rollene og oppgavene som er tildelt voksenpersoner med ansvar for barnehagebarn. Lovgiver legger vekt på at med samarbeid i hovedsak menes informasjonsutveksling mellom barnehage og hjem, oppfølging av hver enkelt barns utvikling og drøfting av spørsmål knyttet til den pedagogiske praksis som barnehagen utøver. Foreldre/foresatte har ansvaret for barnets oppdragelse og har derfor en rettighet til å komme med ønsker knyttet til den omsorg og oppdragelse som gis når barnet er i barnehagen. Det betyr imidlertid ikke at foreldre/foresatte har myndighet å detaljstyre barnehagen som pedagogisk virksomhet. Ifølge rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver kan man slutte at både foreldre/foresatte og de som jobber i barnehagen må forstå grensegangen ved at det er barnehagens oppgave å forvalte sitt samfunnsmandat og verdigrunnlag.

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier som for eksempel respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet samt verdier som er forankret i menneskerettighetene. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, bidra til trivsel og glede i lek og læring, være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap samt fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barnehageloven § 2 gir de rettslige føringene som stiller krav om at barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal følge og tilpasse seg de nærmere regler som framgår av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver jf. forskrift som fastsettes av departementet. Barnehageloven § 24 sier videre at barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse. Styrer er daglig leder og må være utdannet barnehagelærer eller ha høyskoleutdanning som gir barnefaglig og pedagogisk kompetanse. Barnehageloven § 25 definerer videre utdanningskravet knyttet til pedagogisk bemanning og sentralt står kravet til pedagogiske ledere

som må være utdannet barnehagelærer eller ha treårig pedagogisk utdanning på høyskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk.

I henhold til barnehageloven § 2 a. plikter barnehagen også å sikre at barn får en trygg og god overgang til skole og SFO når skolealderen nærmer seg. Dette må gjøres igjennom et samarbeid mellom barnehagen og skolen.

Barnehageloven § 3 definerer barns rett til medvirkning ved at barnehagebarn skal få gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, få mulighet til å jevnlig delta i planlegging og vurdering av virksomheten i tillegg til at barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage jf. barnehageloven § 4, ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Foreldrerådet skal bestå av foreldre/foresatte til alle barna i barnehagen og skal bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Dette utvalget skal være sammensatt av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen og hver gruppe skal være likt representert. Barnehageeier kan være representert, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene. Barnehageeier skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver bygger på barnehageloven. Rammeplanen definerer at hver enkelt barnehage skal ha en styrer, som igjen har det daglige ansvaret for den pedagogiske virksomheten i tillegg til ansvar for personal og administrasjon. Dette innebærer at styreren skal sørge for at personalgruppen blir involvert og får ta i bruk sin kompetanse samt får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø. Rammeplanen sier videre at barnehagens pedagogiske ledere skal iverksette og lede det daglige pedagogiske arbeidet i tråd med godt faglig skjønn. Styreren skal lede og følge opp arbeidet med planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnehagens innhold og arbeidsmåter. Styrer er også ansvarlig for at barnehagen har innarbeidet systemer og rutiner for samarbeid med relevante institusjoner som skolen, helsestasjonen, PPT og barnevernet. Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen.

Avdekke mobbing

Barnehageloven § 1 sier at barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, bidra til trivsel og glede i lek og læring, være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap samt fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. Av dette kan man slutte at nulltoleranse for mobbing og krenkende adferd skal stå sentralt i barnehagens verdigrunnlag. Lovgiver legger vekt på at styrer er barnehagens øverste leder og er ansvarlig for at alle ansatte følger med barnegruppen i det daglige og aktivt følger opp alle forhold hvor det er mistanke om eller det observeres at barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Dette gjelder også situasjoner der voksne utsetter barn for krenkende adferd. Det innebærer at de ansatte skal være årvåkne og følge med barnas adferdsmønster i tillegg til å spesielt være oppmerksom på barn som kan være særskilt sårbare. Det er hvert enkelt barns subjektive opplevelse som skal legges til grunn i vurderingen av om barnet har et trygt og godt barnehagemiljø. Dersom et barn uttaler å ha opplevd krenkende adferd eller mobbing, så skal de ansatte i barnehagen følge opp forholdet snarest og løse dette slik at barnehagemiljøet blir gjenopprettet for den det gjelder.

Styrer i barnehagen har et ansvar for at alle ansatte har tilstrekkelig kunnskap og kjenner til sine plikter. Barnehagen skal ha systemer og rutiner som sikrer at alle ansatte vet hva de skal se etter når de følger med barna i det daglige. Barnehageloven § 26 presiserer at grunnbemanningen som hovedregel skal bestå av minst én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per

seks barn når barna er over tre år. Dette for å ivareta at personalgruppen kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet. Barnehageloven § 2 presiserer at barnehagen skal etterleve og tilpasse seg de nærmere regler som framgår av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Barnehageloven § 3 definerer barns rett til medvirkning og rammeplanen gir videre føringer om barnehagens ansvar knyttet til å sørge for at alle barn blir sett og hørt. Alle barnehagebarn har rett til å få gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og dette gjelder også i faser ved avdekking av saker der barnehagebarn blir utsatt for mobbing og krenkende adferd. Barnets beste er grunnleggende og må alltid hensyntas. Alle som jobber i barnehagen, må derfor observere og følge opp alle barns ulike uttrykksformer og behov.

Utdanningsdirektoratets veileder *Barns trivsel – voksnes ansvar*, peker på at de som jobber i barnehagen må være oppmerksomme i situasjoner når de observerer at barnehagebarn krangler om lekegjenstander eller om roller i den daglige leken. Det er viktig at de voksne som er rundt barna tar på alvor de aspekter som kan tyde på at noen blir ertet og plaget eller utestengt fra å delta i leken og fellesskapet. Personalgruppen må ha høy bevissthet om og reflektere over de sosiale prosessene i barnegruppen. Hvert enkelt barns opplevelse av episoder og hendelser er essensiell og må legges til grunn i vurderingen av hver enkelt sak. Veilederen trekker fram følgende som barnehagen må prioritere i sitt arbeid med det psykososiale miljøet;

- Et godt samarbeid mellom barnehage og hjem
- Tilrettelegge for en trygg og god start i barnehagen
- Personalet må bygge omsorgsfulle relasjoner til barna og mellom barna
- Verdsette barnas egne omsorgshandlinger
- Bekrefte og anerkjenne hvert enkelt barn og være tålmodig
- Tilrettelegge hverdagsrutiner som skaper gode opplevelser for enkeltbarnet
- Personalet må være tilstedeværende voksne som inviterer barna til læring og samspill og hjelper barna til å føle egen mestring
- Personalet må praktisere en empatisk væremåte og være bevisst på at voksne er etiske rollemodeller for barna
- Alle ansatte i barnehagen må etterleve og formidle barnehagens verdigrunnlag
- Tilrettelegge for at barna utvikler etisk bevissthet og egne etiske holdninger
- Tydelige og forståelige regler og grenser for samværet i barnehagen
- Involvere barna og foreldre/foresatte i arbeidet for et trygt, inkluderende og stimulerende barnehagemiljø
- Barnehagen må jobbe systematisk, planmessig og jevnlig vurdere sitt arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet

Håndtering av mobbing og krenkende adferd
Barnehageloven kapittel 8 stadfester videre i §§ 41, 42 og 43 de rettslige føringene knyttet til de plikter som barnehagen må oppfylle i sitt arbeid med psykososialt barnehagemiljø. Barnehageloven § 41 sier at barnehagen skal ha nulltoleranse for- og ikke skal godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver bygger på barnehageloven. Rammeplanen sier at personalet skal forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre. Her legger lovgiver vekt på at alle som jobber i

barnehagen skal gripe inn og stanse negativ oppførsel som for eksempel krenkende ord, fysiske krenkelser eller sosial utestenging. Styrer i barnehagen må sørge for at alle ansatte vet hva de skal gjøre når man må gripe inn og stoppe negativ oppførsel.

Barnehageloven § 42 definerer en eksplisitt aktivitetsplikt med delplikter som er pålagt barnehagen å oppfylle i sitt arbeid med å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Alle som arbeider i barnehagen har et ansvar for å etterleve delpliktene med å *følge med* hvordan barna har det, *gripe inn* hvis et barn ikke har det bra, *melde ifra* til styrer dersom det er mistanke om eller kjennskap til at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Ved alvorlige tilfeller skal styrer varsle til barnehageeier. Dersom et barn eller barnets foreldre/foresatte sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø eller barnehagens ansatte har mistanke om eller kjennskap til at et barn blir utsatt for mobbing eller krenkende adferd, så skal barnehagen *undersøke saken snarest*. Barnehagen er pliktig til å gjenopprette det psykososiale barnehagemiljøet for den krenkede, og må derfor *sette inn tiltak* basert på faglige vurderinger som er konkret for den aktuelle saken. Når tiltak må settes inn skal barnehagen videre lage en skriftlig aktivitetsplan som angir følgende;

- Hvilke problemer tiltakene skal løse
- Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- Når tiltakene skal gjennomføres

Barnehageloven § 43 presiserer *«skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.* Videre *«dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte»*.

Ansvar for etterlevelse av lov- og forskriftsbestemmelsene

Det er kommunen som jf. barnehageloven § 7 er barnehageeier og har det overordnede ansvaret for at kommunens barnehager drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Barnehageeier skal jf. barnehageloven § 9 ha en etablert internkontroll for å sikre at barnehagene etterlever lov- og forskriftsbestemmelsene, herunder også de juridiske bestemmelsene knyttet til barnehagens arbeid med trygt og godt barnehagemiljø. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset barnehagens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Barnehageloven § 10 definerer videre kommunens plikter, myndighet og ansvar knyttet til lovpålagt barnehagetilbud til barn under opplæringspliktig alder. Kommunen som lokal barnehagemyndighet skal gi veiledning om og påse at virksomhetene oppfyller de krav som stilles i barnehageloven.

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_X_ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.:	Saksbehandler:	Dato:
2024/1155-8	Anne Haugberg	30.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
19/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
21/26	Kommunestyret	16.04.2026

Oppfølging av forvaltningsrevisjon - Forvaltning av næringsondet

Melding om vedtak sendes til:

- KUSEK IKS
- Utviklingsleder

Det vises til:

- Kommunestyrets vedtak i sak 83/20
- Rapport fra forvaltningsrevisjon 2019 - Forvaltning av næringsfondet
- Kontrollutvalgets vedtak i sak 4/25 av 19.03.2025 – Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjon om næringsfond i Kautokeino kommune – oversendt til kommunen til behandling 25.03.2025
- Ny oversendelse til kommunen 23.02.2026

Vedlegg:

1Forvaltningsrevisjon-2019-Forvaltning-av-naeringsfondet-Kautokeino-kommune.pdf
2Særutskrift- oppfølging av FR av næringsfond- sak 4-25.pdf
3Saksframlegg-KU-Kautokeino -Oppfølging FR næringsfondet.pdf
4Oppfølging av forvaltningsrevisjon om forvaltning av næringsfond [KUSEK01449]

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kommunestyret vedtok i sak 68/12 en plan for forvaltningsrevisjon 2013 – 2016. I denne planen fremgikk det at det skulle gjennomføres en forvaltningsrevisjon av forvaltningen av kommunens næringsfond. Rapporten forelå i 2020.

Rapporten ble behandlet i kommunestyrets sak nr. 83/20. Formålet med forvaltningsrevisjonen var i all hovedsak å undersøke hvorvidt Kautokeino kommunes tildeling av tilskudd fra det kommunale næringsfondet skjer i tråd med gjeldende retningslinjer. De undersøkte om tildelinger skjer i tråd med både statlige retningslinjer og kommunens egne retningslinjer på området. Videre utførte revisjonen også revisjonshandlinger som gav grunnlag for å kunne presentere en deskriptiv oppsummering per 2019, av kommunens nærings- og utviklingsarbeid og forvaltningen av næringsfondet. På bakgrunn av den mottatte informasjon og av resultatene i revisjonens undersøkelse, ville kommunen få belyst ulike sider ved egen praksis, og bli presentert områder hvor det er muligheter for forbedringer.

Rutinen er at kontrollutvalget etter en periode skal følge opp om forvaltningsrevisjonen og sjekke at kommunen har gjennomført tiltakene som vedtas av kommunestyret etter innstilling fra kontrollutvalget.

Til orientering vedtok kommunestyret i juni 2025 som sak 32/25 nye retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond. Kontrollutvalgets oppfølging av forvaltningsrevisjon ble gjort i mars 2025, med andre ord før de nye retningslinjene ble vedtatt.

Kommunestyrets vedtak i sak 83/20, enstemmig:

Kommunestyret tar opplysningene og konklusjon i forvaltningsrapport. «Forvaltning av næringsfondet i Kautokeino kommune» til orientering, og slutter seg til rapportens anbefalinger.

Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølging av rapportens anbefalinger, herunder:

- Vurdere å foreta rullering av planverk og kartlegge kommunens behov for oppdatering av strategier som vedrører nærings- og utviklingsarbeidet.
- Vurdere å foreta oppdatering av styringsdokumenter og retningslinjer knytte til en tilskuddsordning som næringsfondet.
- Vurdere å innta et eget handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger er blitt foretatt i tidlig fase av vurderingen av søknader til en tilskuddsordning som næringsfondet.
- Vurdere å iverksette tiltak for systematisk rapportering, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning. Herunder utarbeide en årsrapport for næringsfondet.

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 83/20 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «forvaltning av næringsfondet» til orientering. Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 83/20 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 4 / 25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Forvaltning av næringsfondet» jfr. kommunestyrets vedtak i sak 83/20. Kommunestyret har merket seg at vedtak 83/20 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå. Kommunestyret ber derfor kommunedirektøren iverksette ytterlige tiltak for å sikre at forvaltning av næringsfondet og tildeling av midler fra fondet skjer i henhold til gjeldende regelverk for forvaltning av tilskuddsordninger og generelle regler offentlig støtte.

www.vefik.no

RAPPORT FORVALTNINGSREVISJON 2019

Forvaltning av næringsfondet

KAUTOKEINO KOMMUNE

FORORD

Bakgrunnen for denne rapporten er *Plan for forvaltningsrevisjon 2013–2016*, vedtatt av kommunestyret i Kautokeino den 10. desember 2012 (sak 68/12). Det framgår av planen at det skal utføres en forvaltningsrevisjon av forvaltningen av kommunens næringsfond.

Prosjektgruppa har bestått av forvaltningsrevisor Bjørn-Christian Johansen som har vært prosjektleder, og forvaltningsrevisor Jørund Sagedal som har vært prosjektmedarbeider. Rapporten er kvalitetssikret av ekstern kvalitetssikrer, Cicel T. Aarrestad.

Revisjonens informanter i kommunen har vært utviklingsrådgiver, rådmann, ordfører 2015-2019 og et formannskapsmedlem 2015-2019.

Vi takker alle for et positivt samarbeid.

Alta, 14.04.2020

Bjørn-Christian Johansen
Forvaltningsrevisor/prosjektleder

Jørund Sagedal
Forvaltningsrevisor/prosjektmedarbeider

Aud Synnøve Opgård
Revisjonssjef/oppdragsansvarlig

Cicel T. Aarrestad
Ekstern kvalitetssikrer

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNHOLDSFORTEGNELSE **2**

0 SAMMENDRAG **4**

0.1 FORMÅLET MED PROSJEKTET 4
0.2 REVISORS VURDERINGER OG KONKLUSJONER 4
0.3 ANBEFALINGER 9

1 INNLEDNING **10**

1.1 PROSJEKTETS BAKGRUNN OG FORMÅL 10
1.1.1 Bakgrunn *10*
1.1.2 Formål *11*
1.2 PROBLEMSTILLINGER 11
1.3 REVISJONSKRITERIER 12
1.3.1 Kilder til kriterier *12*
1.3.2 Utledning av revisjonskriterier *12*
1.4 METODE 23
1.4.1 Datainnsamling *23*
1.4.2 Avgrensning *23*
1.4.3 Dataenes gyldighet og pålitelighet *23*

2 OM KAUTOKEINO KOMMUNES NÆRINGS- OG UTVIKLINGSARBEID OG FORVALTNINGEN AV NÆRINGSFONDET **24**

2.1 BAKGRUNNSOPPLYSNINGER 24

2.2 KAUTOKEINO KOMMUNES NÆRINGS- OG UTVIKLINGSARBEID 27
2.2.1 MÅL, STRATEGIER OG SAMARBEID MED ANDRE 27
2.2.2 ORGANISERING AV NÆRINGS- OG UTVIKLINGSARBEIDET 29

2.3 FORVALTNINGEN AV NÆRINGSFONDET 31

3 SKJER TILDELINGEN AV TILSKUDD FRA KAUTOKEINO KOMMUNES NÆRINGSFOND I TRÅD MED REGELVERK OG RETNINGSLINJER? **34**

3.1 VURDERER BESLUTNINGSTAKERE OG SAKSBEHANDLERE SIN HABILITET VED BEHANDLING AV SØKNADER TIL NÆRINGSFONDET? 34
3.1.1 REVISJONSKRITERIUM 34
3.1.2 DATA 34
3.1.3 VURDERINGER 36
3.1.4 DELKONKLUSJON 36

3.2 BLIR SAKSBEHANDLING OG VEDTAK OM TILDELING FORETATT I HENHOLD TIL FULLMAKTER OG DELEGERT MYNDIGHET? 36
3.2.1 REVISJONSKRITERIUM 36
3.2.2 DATA 36
3.2.3 VURDERINGER 37
3.2.4 DELKONKLUSJON 37

3.3 LEGGES NÆRINGSFONDETS FORMÅL OG BESTEMMELSER TIL GRUNN FOR SAKSBEHANDLING OG VEDTAK? 38
3.3.1 REVISJONSKRITERIUM 38
3.3.2 DATA 38
3.3.3 VURDERINGER 44
3.3.4 DELKONKLUSJON 45

3.4 TILFREDSSTILLER SØKNADENES FORM OG INNHOLD KRAVENE SOM STILLES I REGELVERK OG RETNINGSLINJER? 45
3.4.1 REVISJONSKRITERIUM 45
3.4.2 DATA 45
3.4.3 VURDERINGER 47
3.4.4 DELKONKLUSJON 47

3.5 KREVER KOMMUNEN AT TILSKUDDSMOTTAKER FRAMLEGGER NØDVENDIG DOKUMENTASJON VED ANMODNING OM UTBETALING AV TILSKUDD? 48
3.5.1 REVISJONSKRITERIUM 48
3.5.2 DATA 48
3.5.3 VURDERINGER 50
3.5.4 DELKONKLUSJON 50

3.6 BLIR FORVALTNINGEN AV NÆRINGSFONDET RAPPORTERT RUTINEMESSIG? 50
3.6.1 REVISJONSKRITERIUM 50
3.6.2 DATA 50
3.6.3 VURDERINGER 53
3.6.4 DELKONKLUSJON 53

3.7 SAMLET VURDERING OG KONKLUSJON 54

4 KONKLUSJONER **55**
4.1 HOVEDKONKLUSJON 55
4.2 DELKONKLUSJONER 55

5 ANBEFALINGER **57**

6 KILDER OG LITTERATUR **58**

VEDLEGG 1: STATISTISKE FRAMSTILLINGER **59**
VEDLEGG 2: RÅDMANNENS KOMMENTARER **65**
VEDLEGG 3: METODE OG GJENNOMFØRING **66**

0 SAMMENDRAG

0.1 Formålet med prosjektet

Formålet med dette prosjektet har i hovedsak vært å undersøke hvorvidt Kautokeino kommunes tildeling av tilskudd fra det kommunale næringsfondet skjer i tråd med gjeldende retningslinjer. I dette ligger det å undersøke om tildelinger skjer i tråd med både statlige retningslinjer og kommunens egne retningslinjer på området. Revisjonen har også utført revisjonshandlinger som har gitt grunnlag for å kunne presentere en deskriptiv oppsummering per 2019, av kommunens nærings- og utviklingsarbeid og forvaltningen av næringsfondet. På bakgrunn av den mottatte informasjon og av resultatene i revisjonens undersøkelse, vil kommunen få belyst ulike sider ved egen praksis, og bli presentert områder hvor det er muligheter for forbedringer.

0.2 Revisors vurderinger og konklusjoner

Det har i perioden 2010-2019 blitt foretatt 224 tildelinger fra Kautokeino kommunes næringsfond, hvilket i sum utgjør i overkant av 11 millioner kroner.
I gjennomsnitt er det årlig tildelt om lag 1,1 million kroner fra fondet og gjennomsnittlig antall tildelinger per år har ligget på rundt 22.
I denne perioden har Kautokeino kommune hatt en relativ stabil befolkningsmengde, som har variert mellom 2900 og 2950 innbyggere, uten store svingninger fra år til år.
Arbeidsledigheten har vært synkende og nærmet seg nivået for fylket. Gjennomsnittstallet på antall sysselsatte menn har i perioden vært 683, mens for kvinner er gjennomsnittstallet 638.
Antallet registrerte foretak i kommunen har de siste fire årene vært stabilt.

Undersøkelsen viser at Kautokeino kommune har fastsatt planer, mål og strategier for sitt nærings- og utviklingsarbeid som er i henhold til de krav som stilles i lovverket på området. Det er i tidsperioden 2010-2019 blant annet blitt utarbeidet og vedtatt handlingsplan for næringsutvikling, reisemålstrategi, kommuneplan med samfunnsdel og arealdel, i tillegg til en egen kommunedelplan for Márkan/Kautokeino sentrum. Dette representerer et godt utgangspunkt og grunnlag for videre arbeid.

Kautokeino kommune har i de senere årene i økende grad deltatt i strategisk samarbeid med andre aktører, og man har støttet re-start av den lokale næringsforeningen.
Det er over tid blitt bygget opp og etablert et sterkt kompetanse- og utdanningsmiljø knyttet til innholdet i Samisk vitenskapsbygg som internasjonalt kunnskaps- og informasjonssenter for samer og urfolk, i tillegg til Samisk høgskole. Det er også blitt etablert et samarbeid med Sápmi næringshage som blant annet bistår kommunen med veiledning av tilskuddssøkere, samt rådgivning til nyetablerere og etablerte næringsaktører.
Informanter sier at dette frigjør tid og allokerer konstruktiv kapasitet som igjen gir positive effekter direkte inn i kommunens administrasjon.

Kautokeino kommune har over en periode på 10 år forvaltet kommunens næringsfond etter en modell der formannskapet er fondsstyre.
Formannskapet fatter vedtak om tilskudd basert på innstillinger foretatt av rådmann ved utviklingsrådgiver. I tillegg har ordfører fullmakt til å avgjøre søknader om tildeling inntil kr.50.000. I intervju med revisjonen sier ordfører for perioden 2015-2019 at han har vært forsiktig med å bruke denne fullmakten.

Revisjonen har gjennomgått 26 utvalgte søknader og undersøkt om saksforberedelser er i tråd med regelverket. Undersøkelsen bekrefter at administrasjonen jobber etter reglement og retningslinjer, samt har systemer og rutiner som sikrer at kravene til forsvarlig saksbehandling ivaretas.
Revisjonen undersøkte saksbehandlingstiden på stikkprøvebasis for 18 tildelinger vedtatt i perioden 01.06.2018 - 15.08.2019, noe som viser at det i gjennomsnitt tar 54 kalenderdager fra en søknad blir registrert innkommet i systemet, til vedtak om tildeling fattes i formannskapet. I samme periode ble det fattet vedtak om avslag på 8 søknader, med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 52 kalenderdager. Undersøkelsen viser også at Kautokeino kommune publiserer søknadsfrister og at folk i Kautokeinosamfunnet i stor grad kjenner til kommunens næringsfond.

Skjer tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond i tråd med regelverk og retningslinjer?

Hovedkonklusjon

Revisjonen konkluderer på bakgrunn av den samlede dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt av kommunen i forbindelse med denne undersøkelsen, at tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond, i all hovedsak skjer i tråd med regelverk og retningslinjer. I dette ligger det at kommunen etterlever både egne retningslinjer på området i tillegg til statlige retningslinjer og lovverk som gjelder for kommunale næringsfond.
Revisjonen vil likevel bemerke et forbedringspotensial ved at habilitetsvurderinger bør dokumenteres som ledd i saksbehandlingen. Deler av planverket bør oppdateres; spesielt Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), som har vært gjeldende som sentrale føringer for kommunens næringsarbeid i nesten 10 år. Videre viser undersøkelsen at kommunen ikke har prioritert systematisk årlig rapportering til kommunestyret, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning.

Hovedkonklusjonen er basert på vurderinger og delkonklusjoner knyttet til følgende seks underproblemstillinger:

Vurderer beslutningstakere og saksbehandlere sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet?

Vurderinger

Saksbehandlers og beslutningstakers habilitet skal vurderes i hver sak.
På bakgrunn av den informasjon som er framkommet i intervju og gjennomgang av 26 enkeltsøknader, finner revisor det godtgjort at både saksbehandlere og beslutningstakere vurderer sin habilitet i forbindelse med behandling av søknader om tilskudd fra kommunens næringsfond. Revisjonen vurderer imidlertid at det foreligger et forbedringspotensial knyttet til dokumentasjon av habilitetsvurderinger i tidlig fase av søknadsbehandlingen.

Delkonklusjon

Revisjonen konkluderer med at saksbehandlere og beslutningstakere vurderer sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet. Kommunens praksis er i tråd med lovverk og retningslinjer på området, men kan også ytterligere styrkes ved at det inntas et handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger blir foretatt i tidlig fase av søknadsvurderingen.

Blir saksbehandling og vedtak om tildeling foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet?

Vurderinger
Saksbehandling og vedtak om tildeling skal foretas i henhold til delegert myndighet.
På bakgrunn av den informasjon som er framkommet i intervju og gjennomgang av 26 enkeltsøknader finner revisor det godtgjort at kommunen etterlever dette kriterium i forvaltningen av næringsfondet. Formannskapet eller ordfører fatter de endelige vedtak på bakgrunn av administrasjonens saksbehandling. Kommunens praksis vurderes dermed å være i tråd med politisk delegasjonsreglement og næringsfondets retningslinjer.

Delkonklusjon
Revisjonen konkluderer med at saksbehandling og vedtak om tildeling blir foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet. Kommunens praksis er i tråd med lovverk og retningslinjer på området.

Legges næringsfondets formål og bestemmelser til grunn for saksbehandling og vedtak?

Vurderinger
Vedtak skal være begrunnet i fondets bestemmelser.
På bakgrunn av den informasjon som er framkommet i intervju og gjennomgang av 26 enkeltsøknader finner revisor det godtgjort at kommunen i all hovedsak etterlever dette kriterium i forvaltningen av næringsfondet. Revisjonen vurderer videre at kommunens planer, strategier og retningslinjer for bruk av tilskuddsmidler samlet sett er i tråd med både de nasjonale og regionalpolitiske mål og strategier. Kommunen innretter også sin praksis i samsvar med egne gjeldende planer og strategier for næringsutvikling. Revisjonen tar i imidlertid i denne undersøkelsen ikke stilling til de forretningsfaglige vurderinger eller skjønnsmessige valg som er blitt foretatt av kommunen ved avslag eller tildelinger i perioden 01.06.2018-15.08.2019. Det må likevel bemerkes at det ikke er blitt foretatt oppdatering/rullering av Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), på nesten 10 år.

Delkonklusjon
Revisjonen konkluderer samlet sett med at saksbehandling og vedtak blir gjennomført i henhold til næringsfondets formål og bestemmelser.
Det er likevel etter revisjonens vurdering behov for oppdatering av deler av planverket. Det gjelder spesielt Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond og Handlingsplan for næringsutvikling, som har vært gjeldende som sentrale føringer for kommunens næringsarbeid i snart 10 år nå.

Tilfredsstiller søknadenes form og innhold kravene som stilles i regelverk og retningslinjer?

Vurderinger
Søknadenes form og innhold skal tilfredsstille kravene stilt i regelverk og retningslinjer.
På bakgrunn av den informasjon som er framkommet i intervju og gjennomgang av 26 enkeltsøknader finner revisor det godtgjort at både saksbehandlere og beslutningstakere i all hovedsak etterlever dette kriterium i forvaltningen av næringsfondet. I dette ligger at sakene som blir forelagt formannskapet er utredet av administrasjonen på en måte som gir de folkevalgte et kvalifisert beslutningsgrunnlag. Undersøkelsen bekrefter på dette området at administrasjonen også er gjenstand for betryggende kontroll ved at det jobbes etter systemer og rutiner, samt at man har maler til bruk for å utarbeide saksfremlegg til formannskapet. Dette gjelder spesielt sikringen av at forvaltningslovens krav til saksbehandling etterleves og at saken blir godt nok opplyst for alle parter. Videre viser samhandlingen mellom kommunens interne saksbehandlingssystem Ephorte og den elektroniske søknadsløsningen på Regionalforvaltning.no, at saksbehandlingsprosessene styres i riktig retning og i henhold til bestemmelser i lover og forskrifter.
Revisjonen vurderer at kommunen stiller krav til søknadenes form og innhold og hensyntar både egne og statlige retningslinjer på området ved behandling av søknader til næringsfondet. Det må likevel presiseres at det foreligger et forbedringspotensial ved at det ikke er blitt foretatt oppdatering/rullering av Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), på nesten 10 år.

Delkonklusjon
Revisjonen konkluderer med at form og innhold i søknader til Kautokeino kommunes næringsfond tilfredsstiller kravene som er stilt i lovverk og retningslinjer.
Det må likevel presiseres at det foreligger et forbedringspotensial ved at det ikke er blitt foretatt oppdatering/rullering av Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), på nesten 10 år.

Krever kommunen at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon ved anmodning om utbetaling av tilskudd?

Vurderinger
Ved anmodning om utbetaling av tilskudd skal kommunen kreve at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon.
Revisjonen vurderer på grunnlag av nærmere undersøkelse av 15 utbetalinger fra næringsfondet, at kommunen stiller krav til dokumentasjon før utbetaling finner sted som er i tråd med lovverk og retningslinjer på området.

Delkonklusjon
Revisjonen konkluderer med at kommunen krever nødvendig dokumentasjon fra tilskuddsmottaker ved anmodning om utbetaling av tilskudd, og at praksis er i henhold til gjeldende lovverk og retningslinjer.

Blir forvaltningen av næringsfondet rapportert rutinemessig?

Vurderinger
Aktiviteten i næringsfondet skal rapporteres rutinemessig.
Kommunen skal rapportere om tilskuddsforvaltningen til fylkeskommunen og/eller departement gjennom regionalforvaltning.no. Revisjonens undersøkelser viser at kommunen rapporterer i henhold til lovverket på området samt i henhold til formkrav og frister. Revisjonen vurderer det dit at kommunen etterkommer kravet til rapportering til fylkeskommunen på forvaltningen av næringsfondet.

Revisjonen registrerer imidlertid at det er rom for forbedringer knyttet til intern rapportering, evaluering og effektmåling av forvaltningen av næringsfondet. Slik nærings- og utviklingsarbeidet i Kautokeino kommune er lagt opp i dag så skal formannskapet på bakgrunn av administrasjonens saksutredning, rapportere formelt og skriftlig til kommunestyret om fremdriften i nærings- og utviklingsarbeidet. Ved å gjennomføre jevnlige orienteringer i formannskapets møter, slik utviklingsrådgiver har hatt for rutine, oppgir representanter i formannskapet at de føler seg oppdatert på næringsarbeidet. Revisjonens gjennomgang viser imidlertid at administrasjonen i hovedsak har for rutine å rapportere muntlig til formannskapet om forvaltningen av næringsfondet. Det er noe uklart om denne rapporteringen også foretas jevnlig gjennom saksbehandlingssystemet og protokollføring i internsystemet til kommunen.
Revisjonen vurderer, med den informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen, at det ikke utarbeides årsmelding og eller en rapport vedrørende forvaltningen av næringsfondet. I dette ligger det at det skal utarbeides årsmeldinger som følger opp kommunens handlingsplan for næringsutvikling og som inneholder rapportering med oversikt over fremdriften målt opp mot handlingsplanen. Dette kravet har ikke blitt etterlevd av formannskapet, og kan sees i sammenheng med kravet om evaluering og effektmåling.

Delkonklusjon
Revisjonen konkluderer med at forvaltningen av næringsfondet blir rapportert rutinemessig i henhold til krav stilt i avtale om påfyll mellom fylkeskommunen og Kautokeino kommune. Denne delen av rapporteringsarbeidet er i henhold til de krav som stilles i lovverk og retningslinjer på området.

Revisjonen konkluderer imidlertid videre med at kravene til intern rapportering, evaluering og effektmåling av forvaltningen av næringsfondet bare i noen grad blir etterlevd.
Det rapporteres ikke jevnlig til kommunestyret om nærings- og utviklingsarbeidet i kommunen. Revisjonen konkluderer på grunnlag av den informasjon og dokumentasjon som er blitt forelagt av kommunen i denne undersøkelsen, at det ikke utarbeides en konkret årsmelding fra formannskapet (fondsstyret) vedrørende næringsfondet. Rapportering gjennomføres i stor grad muntlig.

0.3 Anbefalinger

På bakgrunn av de funn som er gjort i denne undersøkelsen vil revisjonen anbefale at Kautokeino kommune bør gjøre følgende:

- Vurdere å foreta rullering av planverk og kartlegge kommunens behov for oppdatering av strategier som vedrører nærings og utviklingsarbeidet.

- Vurdere å foreta oppdatering av styringsdokumenter og retningslinjer knyttet til en tilskuddsordning som næringsfondet.

- Vurdere å innta et eget handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger er blitt foretatt i tidlig fase av vurderingen av søknader til en tilskuddsordning som næringsfondet.

- Vurdere å iverksette tiltak for systematisk rapportering, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning. Herunder utarbeide en årsrapport for næringsfondet.

1 INNLEDNING

1.1 Prosjektets bakgrunn og formål

1.1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er *Plan for forvaltningsrevisjon 2013 – 2016,* vedtatt av kommunestyret i Kautokeino den 10. desember 2012 (sak 68/12). Det framgår av planen at det skal utføres en forvaltningsrevisjon av forvaltningen av kommunens næringsfond.

I ovenfornevnte plan for forvaltningsrevisjon, heter det som følger:

«Kautokeino kommune ble i 2002 gitt status som omstillings- og nyskapningskommune av Kommunal- og regionaldepartementet. Fra 2003 til 31.12.2009 ble Kautokeino kommunes næringspolitiske arbeid utført av det kommunale foretaket Goahtebeallji KF. Som følge av at Finnmark fylkeskommune reduserte bevilgningene til næringsutvikling i kommunen vedtok kommunestyret i Kautokeino i desember 2009 å legge ned det kommunale foretaket. Fra 2010 har arbeidet med næringsutvikling skjedd gjennom kommunens eget administrative og politiske apparat. Det er formannskapet som er fondsstyre.

Kommunen har egne retningslinjer for tildeling av tilskudd fra kommunens næringsfond. Disse ble vedtatt av kommunestyret i mars 2010. Her fremgår det at formålet er å bidra til å utvikle et variert og konkurransedyktig næringsliv i kommunen. Kommunen har også et kraftfond med egne retningslinjer. I tillegg har kommunen en strategisk plan for utvikling og nyskapning i kommunen. Denne er imidlertid relativt gammel, det vil si vedtatt av kommunestyret i april 2003.

I kommunens økonomiplan 2012-2015 er en av hovedsatsningsområdene «å utvikle Kautokeino kommune som et attraktivt samisk samfunn for både innbyggere og næringsliv». I planen sies det videre at arbeidsledigheten i kommunen er høy, og at det fortsatt er nødvendig med satsning på næringsutvikling og økt sysselsetting, samt at strategisk næringsplan er et viktig grunnlag for dette arbeidet.

Kommunen har balanseført bevilgninger til næringsformål per 31.12.2011 på om lag 2,9 millioner.

Det foreligger alltid en risiko for at tilskudd ikke gis i tråd med retningslinjene for fondet. Det er også alltid en risiko for at tilskudd fra fondet ikke fører til nye arbeidsplasser.

Området er vesentlig både fra et økonomisk perspektiv, et brukerperspektiv, et politisk perspektiv og et samfunnsperspektiv.»

1.1.2 Formål

Formålet med dette prosjektet har i hovedsak vært å undersøke hvorvidt Kautokeino kommunes tildeling av tilskudd fra det kommunale næringsfondet skjer i tråd med gjeldende retningslinjer. I dette ligger det å undersøke om tildelinger skjer i tråd med både statlige retningslinjer og kommunens egne retningslinjer på området. På bakgrunn av resultatene i revisjonens undersøkelse, vil kommunen få belyst ulike sider ved egen praksis, og bli presentert områder hvor det er muligheter for forbedringer.

1.2 Problemstillinger

Undersøkelsen er blitt gjennomført med utgangspunkt i én hovedproblemstilling vedtatt av kontrollutvalget i Kautokeino kommune den 26. oktober 2016 (sak 13/16). I tillegg har revisjonen utarbeidet seks underproblemstillinger knyttet til hovedproblemstillingen.

Hovedproblemstillingen har vært som følger:

Skjer tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond i tråd med regelverk og retningslinjer?

Undersøkelsen har hatt følgende underproblemstillinger:

1. Vurderer beslutningstakere og saksbehandlere sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet?

2. Blir saksbehandling og vedtak om tildeling foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet?

3. Legges næringsfondets formål og bestemmelser til grunn for saksbehandling og vedtak?

4. Tilfredsstiller søknadenes form og innhold kravene som stilles i regelverk og retningslinjer?

5. Krever kommunen at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon ved anmodning om utbetaling av tilskudd?

6. Blir forvaltningen av næringsfondet rapportert rutinemessig?

Revisjonen har forholdt seg til vedtaket i sak 13/16, der kontrollutvalget overlater til revisjonen å utarbeide underproblemstillinger og eventuelle tilleggsproblemstillinger i tilknytning til den vedtatte hovedproblemstillingen. Revisjonen har i forbindelse med gjennomføringen av undersøkelsen også belyst kommunens rutiner for habilitetshåndtering i forvaltningen av næringsfondet, samt utarbeidet en statistisk oversikt over ulike næringsområder som har fått tildelt tilskudd i perioden 01.01.2010 – 31.12.2019.

1.3 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er samlebetegnelsen på de krav og forventninger som brukes i den enkelte forvaltningsrevisjon for å vurdere den reviderte virksomhet. Kriteriene holdes opp mot faktagrunnlaget, og danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes.

1.3.1 Kilder til kriterier

I denne undersøkelsen har autoritative kilder til revisjonskriterier vært lover, forskrifter og dokumenter som har vært i kraft, samt kommer til anvendelse som gjeldende for tidsperioden 01.06.2018 – 15.08.2019.
Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen er blitt utledet fra følgende kilder:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) av 25. september 1992 nr. 107
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) av 27. juni 2008 nr. 71
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 10. februar 1967
- Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler av 1. juni 2018
- Finansdepartementet (2013) *Reglement/bestemmelser om økonomistyring i staten*
- Avtale om påfyll av næringsfond mellom Kautokeino kommune og Finnmark fylkeskommune (2018)
- Kautokeino kommune (2011) *Handlingsplan for næringsutvikling*
- Kautokeino kommune (2016) *Politisk delegasjonsreglement*
- Kautokeino kommune (2010) *Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond*

1.3.2 Utledning av revisjonskriterier

Mål, strategier og samarbeid med andre
Kommunal- og moderniseringsdepartementet tildeler øremerket ramme til fylkeskommunene gjennom årlige oppdragsbrev. Fylkeskommunene er derunder ansvarlig overfor kommunal- og moderniseringsdepartementet for at midlene forvaltes og brukes i tråd med lover og regler. Fylkeskommunen har også som oppgave å påse at forvaltningen organiseres på en effektiv, forsvarlig og hensiktsmessig måte. Ifølge tidligere retningslinjer (opphevet 01.06.2018) fra kommunal- og moderniseringsdepartementet for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler er det *«tilskuddsforvalterens oppgave (..) å ivareta formålet med tilskuddsordningen og å sørge for å følge opp at de konkrete mål som er fastsatt oppnås».*[1]
Dette stadfestes og presiseres den 1. juni 2018 da ny forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler ble satt i kraft, jf. henholdsvis § 1, ved at «*formålet er å regulere distrikts- og regionalpolitiske virkemidler fastsatt av Stortinget» (..)* og at «*tilskuddspostenes hovedformål er å bidra til omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene og omstillingsdyktige regioner»*, og jf. § 19 om hvem som forvalter tilskuddspostene og deres fullmakter ved at *«bruken av tilskuddsmidlene skal være forankret i regionale mål og strategier, i forpliktende partnerskap med næringslivet og regionale og*

[1] Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler vedtatt av kommunal- og moderniseringsdepartementet 1.1.2014. (Opphevet 01.06.2018)

lokale aktører (..) kommuner og regionråd kan gjennom kommunale og regionale næringsfond gi distriktrettede investeringstilskudd og utviklingstilskudd til enkeltbedrifter og etablerere», samt jf. § 21 om delegering av forvalteransvar ved at *«fylkeskommunen kan delegere hele eller deler av forvaltningen til virkemiddelaktørene, kommuner og regionråd»*. Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 23 stiller videre krav til forvalters tilsyn med tilskuddsmidlene ved at forvaltere skal *«etablere rutiner for å sikre god internkontroll, slik at de selv og departementet kan kontrollere at betingelsene for tilskuddet og vilkårene i tildelingen er oppfylt»* (..) og *«føre tilsyn med at kravene i forskriften og i tilskuddsvedtaket blir fulgt opp»*.

Finnmark fylkeskommune har i flere år inngått årlig avtale med Kautokeino kommune om påfyll av kommunens næringsfond, siste avtale gjaldt for 2018.[2] Tilskuddsmidlene skal ifølge avtalen blant annet forvaltes i samsvar med forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Næringsfondet består av midler fordelt av fylkeskommunen samt påfylling fra egne kommunale midler.

Ifølge Kautokeino kommunes handlingsplan for næringsutvikling (2011) har næringsfondet som formål å stimulere til nyskaping, nyetablering, knoppskyting, kompetanseheving og utviklingstiltak. Hovedmålet er å sikre et robust næringslivsmiljø som er preget av lønnsomhet, service, kompetanse, samarbeid og utvikling. Både innenfor nyetablering og blant etablerte bedrifter. Videre heter det at midlene skal tildeles av formannskapet i henhold til retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond. Kommunens egne retningslinjer for tildeling av tilskudd fra næringsfondet sier i § 1 at *«formålet er å bidra til å utvikle et variert og konkurransedyktig næringsliv i kommunen gjennom næringsutviklingstiltak»*. Målet for utviklingsarbeidet er ifølge handlingsplanen å etablere sju nye varige arbeidsplasser i kommunen hvert år. Målet for 2011 var satt ned til fem nye varige arbeidsplasser.

I avtalen med fylkeskommunen framgår vilkår for bruk av midlene, herunder at de brukes i henhold til kommunens strategier for næringsutvikling. Det stilles også krav om at midlene skal brukes i tråd med nasjonale og regionalpolitiske mål, planer og strategier.

I plan- og bygningsloven § 3-1 om oppgaver og myndighet i planleggingen står det at innenfor rammen av lovens formål skal planer *«legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling»*. Verdiskaping er et vidt begrep. Det siktes til samfunnsøkonomisk verdiskaping i vid forstand. Kjernen i dette målet er at samfunnets ressurser skal forvaltes på den måten som gir størst samfunnsmessig nytte, alle hensyn tatt i betraktning. Loven er et viktig virkemiddel for å legge til rette for næringsvirksomhet og sysselsetting både gjennom aktiv næringsplanlegging i kommuner og regioner, og ved å sette av arealer til næringsvirksomhet.[3] Kommunene bør ifølge dette utarbeide planer for næringsutvikling i kommunen, og med planer kommer det målsettinger og strategier. Lovens formål er at planlegging skal bidra til å *«samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver»*. Planlegging har som formål å sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for berørte interesser og myndigheter. Det er dermed naturlig at det er etablert rutiner for samarbeid med interessenter, myndigheter og aktører.

[2] Avtale om påfyll av næringsfond for 2018 mellom Kautokeino kommune og Finnmark fylkeskommune, vedtatt 13. februar 2018 – sak 4/18 - «*Fordeling av RUP-midler 2018*».

[3] Ot.prp.nr.32 (2007-2008) *Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen)*, side 179.

I henhold til plan- og bygningsloven § 11-1 skal kommunen ha en *«samlet kommuneplan»*. I tredje ledd står det at det kan utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder, slik som nærings- og utviklingsområdet.

Organisering av nærings- og utviklingsarbeidet
I kommuneloven § 1 (1992-loven) heter det at formålet med loven er å *«legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser (..) med sikte på en bærekraftig utvikling.»* Det heter videre at loven skal legge til rette for en *«tillitsskapende forvaltning»*. Hensynet til rasjonell og effektiv drift er sentrale elementer i formålsbestemmelsen.

Med kommuneloven av 1992 ble kravene til kommunal organisering redusert, og prinsippet om kommunal organisasjonsfrihet ble lagt til grunn. Organisasjonsfriheten innebærer et ansvar for kommunale ledere og folkevalgte å organisere med sikte på god oppgaveløsning, og gode beslutningsprosesser. I tillegg må det følges opp med internkontroll og revisjon.[4]

Evaluering og effektmåling
Ifølge kommunal- og regionaldepartementets retningslinjer for kommunale næringsfond bør prosjekter som bidrar til å bedre sysselsettingsmuligheter for kvinner, ungdom og innvandrere prioriteres.[5]

Ifølge Kautokeino kommunes handlingsplan for næringsutvikling (2011) ligger det noen kriterier for tiltak som skal støttes eller gjennomføres, og de tiltak som treffer disse kriteriene bør prioriteres. Med hensyn til finansiering av tiltak skal kommunen benytte retningslinjene i avtalen med fylkeskommunen og retningslinjene i fondet som utgangspunkt ved behandling av søknader om tilskudd.

Kriteriene er at tiltaket skal bidra til å skape nye og styrke varige arbeidsplasser i kommunen. Tiltak som også støttes er de som bidrar til å redusere arbeidsledigheten slik at den nærmer seg fylkesnivå. Dette skal oppnås gjennom blant annet holdningsskapende arbeid, samarbeid mellom offentlige og private aktører og gjennom å øke robustheten til næringslivet.

Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 7 regulerer adgangen til å kontrollere at vilkårene for tilskudd er oppfylt, herunder evaluering ved at *«riksrevisjonen, departementet og forvalter kan kontrollere at vilkårene for å motta tilskudd, herunder vilkårene fastsatt i tilskuddsvedtaket, er oppfylt av tilskuddsmottakeren. Tilskuddsmottaker plikter å gi de opplysninger og den dokumentasjon som er nødvendig for å gjennomføre kontrollen»*.[6]

Videre regulerer § 22 i forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler kravene til oppfølging, kontroll og evaluering ved forvalteres etablering av en tilskuddsordning og dens hovedelementer.

[4] Ot.prp.nr.17 2008-2009 *Om lov om endringer i kommuneloven og svalbardloven (om tillitsskapende forvaltning mv. i kommuner og fylkeskommuner).*
[5] https://www.regionalforvaltning.no/Startside/Velkommen.aspx?Ordning_Id=114
[6] Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler (i kraft f.o.m. 01.06.2018)

Krav til saksbehandlingen
Kommunedirektøren er ifølge kommuneloven (2018-loven) § 13-1, leder av kommunens administrasjon og skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt. Kommunedirektøren skal i henhold til lovens § 25-1, jfr. § 31-3 sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instrukser, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Nåværende kommunelov (2018-loven) var på undersøkelsestidspunktet ikke i kraft, men er på disse punktene i samsvar med § 23 i den tidligere loven (1992-loven). I 1992-loven brukes tittelen administrasjonssjef, men i ny kommunelov er tittelen endret til kommunedirektør.

Forvaltningsloven regulerer saksbehandlingen i forvaltningssaker, og inneholder viktige rettssikkerhetsgarantier for den enkelte i møte med den offentlige forvaltning.

I henhold til forvaltningsloven § 11a første ledd kreves det at forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken «*uten ugrunnet opphold*». Dette kravet er skjønnsmessig og kan variere fra sak til sak. Det hele vil blant annet bero på sakens art, omfang og tilgjengelige ressurser. Det foreligger derfor ikke noen absolutte tidsfrister for når en sak skal være ferdig behandlet. For saker som faller inn under bestemmelsene om enkeltvedtak er hovedregelen likevel slik at det «*skal gis foreløpig svar dersom en henvendelse ikke kan besvares innen en måned etter at den er mottatt*». Dette trenger likevel ikke gjøres dersom det er «*åpenbart unødvendig*». Det heter videre at det foreløpige svaret skal sendes «*snarest mulig*» og «*redegjøre for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere*».
Ifølge forvaltningsloven § 11 kan man også slutte at tilskuddsforvaltere har alminnelig veiledningsplikt overfor alle som ønsker å søke om tilskudd fra et kommunalt næringsfond. Av § 5 i Kautokeino kommunes egne retningslinjer for næringsfondet kan man slutte at søknader som sendes etter at eieren er påført utgiften, eller tiltak som er avsluttet, ikke skal behandles. Dette kan igjen sees i lys av § 3 i næringsfondets retningslinjer, som sier at, «*det tildeles tilskudd etter søknad, som må inneholde relevante opplysninger om hvilket næringsutviklingsprosjekt midlene er tenkt brukt til*».

Ifølge reglement/bestemmelser om økonomistyring i staten[7] skal alle forvaltere etablere internkontroll for å sikre korrekt saksbehandling ved tildelinger og utbetalinger. Det skal etableres systemer, rutiner og tiltak som har som formål å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler i saksbehandlingen. Denne internkontrollen skal dokumenteres.

Følgende står sentralt i saksbehandlingen:

- Administrasjonssjefen skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt
- Tilskuddsforvalter skal gi alminnelig veiledning overfor alle som ønsker å søke om tilskudd (foreløpig svar, muntlig adgang, føring av protokoll, taushetsplikt)
- Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med regelverket, og at den er gjenstand for en betryggende kontroll
- Saker som legges fram for folkevalgte organer skal være forsvarlig utredet
- Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Det skal sendes foreløpig svar dersom en henvendelse ikke kan besvares innen én måned etter at den er mottatt

[7] Reglement/bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt av Finansdepartementet 12.12.2013, punkt 6.3.8.1 side 97 og punkt 2.4 side 31.

Vedtaket
Vedtaket om tildeling av tilskudd eller avslag er ifølge § 5 i forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a. Unntaket er enkeltvedtak truffet av Innovasjon Norge.[8] Videre vises det til forvaltningsloven når det gjelder alminnelige saksbehandlingsregler, klagebehandling med mere. Kautokeino kommunes egne retningslinjer for næringsfondet § 7, sier at klage på vedtak skal fremsettes til klagenemnda i kommunen, som vil behandle klagen iht. forvaltningslovens bestemmelser.
I forvaltningsloven § 23 første ledd heter det at *«enkeltvedtaket skal være skriftlig»*. Ifølge lovforarbeidene sies det at kravet til skriftlighet blant annet vil være oppfylt dersom *«vedtaket kommer til uttrykk i et brev til vedkommende part»*. I praksis betyr dette at kravet er oppfylt dersom vedtaket blir gjengitt i underretningen som sendes til parten.
God forvaltningsskikk tilsier også at vedtaket gis nødvendig presisjon. I litteraturen framheves det at vedtaket bør være klart og tydelig, og at det bør inneholde opplysninger om hvem som har fattet vedtaket, hvem det gjelder, når vedtaket er fattet og hva det går ut på. Det bør gis nødvendige konkretiseringer, for eksempel av kronebeløp, vilkår og/eller tiltakets art og varighet.

Administrative vedtak skal begrunnes jf. forvaltningsloven §§ 24 og 25. Av forvaltningsloven § 24 første ledd framgår det at *«enkeltvedtaket skal grunngis»* og at begrunnelsen som hovedregel skal gis *«samtidig med at vedtaket treffes»*. Kravet til begrunnelse gjelder for enkeltvedtak som fattes administrativt (*delegert vedtak*). I forvaltningsloven § 25 første ledd heter det at det i begrunnelsen *«skal vises til de regler vedtaket bygger på»*. Normalt skal begrunnelsen også gjengi innholdet i disse reglene. Begrunnelsen skal videre nevne de faktiske forhold som vedtaket bygger på (jf. § 25 andre ledd), og bør nevne de hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsskjønn. Dersom det er gitt retningslinjer for skjønnsutøvingen, vil det i alminnelighet være tilstrekkelig med en henvisning til retningslinjene (jf. § 25 tredje ledd).

Det skal ifølge § 6 i forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler ikke gis tilskudd dersom tilskuddet skal brukes til:

a) løpende driftskostnader i næringsvirksomheter eller organisasjoner.
b) kausjon eller annen økonomisk garanti.
c) direkte eller indirekte investeringer i virksomhetens egenkapital.
d) renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
e) drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale eller kommunale lovpålagte oppgaver som er utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
f) avsetting av midler til uspesifiserte fond hos tilskuddsmottaker. Dette omfatter ikke delegerte midler til kommuner, regionråd eller andre forvaltere, der bruken av midlene er i tråd med denne forskriften.
g) politikkforberedende aktiviteter internt hos eller i regi av den som tildeler tilskuddene, innbefattet kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Videre sier § 6 i forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler at, «*Tilskuddsmottakere kan få tilskudd til et bestemt tiltak i maksimalt 5 år selv om tiltaket har lengre varighet. Tilskuddet skal kun dekke kostnader som er nødvendige for å realisere tiltaket. I vurderingen av hva som er direkte tilknyttet realiseringen, skal forvalter blant annet*

[8] Forvaltningsloven gjelder ikke for selskapet, heller ikke når det treffer enkeltvedtak på vegne av staten jf. lov om Innovasjon Norge § 6.

legge vekt på hva som er nødvendige utgifter for å realisere formålet med tilskuddet. Tilskuddet skal ha effekt utover å opprettholde et tilbud».

Vedtak om innvilgelse av tilskudd skal ifølge reglement/bestemmelser om økonomistyring i staten stadfestes med et tilskuddsbrev. Tilskuddsbrevet skal inneholde formål med tilskuddet og hvilke kostnader tilskuddet skal dekke, tilskuddsbeløp og utbetalingsplan, eventuelt andre vilkår, frist å akseptere vilkårene, krav til rapportering, informasjon om kontrolltiltak som kan bli iverksatt, og mulighet for krav om tilbakebetaling.

Følgende står sentralt i saksbehandlingen:

- Vedtaket skal inneholde opplysninger om hvem som har fattet vedtaket, hvem vedtaket gjelder, når vedtaket er fattet og hva vedtaket går ut på
- I vedtaket skal det vises til de faktiske forhold og de regler som vedtaket bygger på
- Vedtak om tildeling (innvilgelse) skal stadfestes med et tilskuddsbrev. Tilskuddsbrevet skal inneholde:
    - Formålet med tilskuddet og hvilke kostnader tilskuddet skal dekke
    - Tilskuddsbeløp og utbetalingsplan
    - Eventuelle vilkår for bruken av midlene
    - Frist for at mottakeren aksepterer vilkårene
    - Krav til rapportering
    - Informasjon om at kontrolltiltak kan bli iverksatt
    - Mulighet om krav om tilbakebetaling
- I den utstrekning det er nødvendig for å sette parten i stand til å forstå vedtaket, skal begrunnelsen også gjengi innholdet av reglene vedtaket bygger på

Underretning og klageordning
I forvaltningsloven § 27 andre ledd heter det at begrunnelsen for vedtaket bør gjengis i underretningen. Svaret skal også inneholde informasjon om søkerens rettigheter til innsyn, samt hvor klage skal sendes med frist for klage. Underretningen skal gi opplysninger om partenes klageadgang, klagefrist, klageinstans og den nærmere framgangsmåte ved klage, samt deres rett til innsyn i sakens dokumenter.
Av dette kan man slutte at det skal gis klar og oppdatert informasjon om klageadgang- og behandling. Dette omfatter hvordan klagen skal leveres, hvilke opplysninger klager må gi og kontaktinformasjon til det organ som klagen kan sendes til. Klager skal også få informasjon om forventet behandlingstid og holdes informert om behandlingen. Forvalter skal svare klager med redegjørelse uten *«unødig opphold»* og avgjørelsen må være skriftlig.
Kautokeino kommunes egne retningslinjer for næringsfondet § 7, sier at klage på vedtak skal fremsettes til klagenemnda i kommunen, som vil behandle klagen iht. forvaltningslovens bestemmelser.

Følgende står sentralt i saksbehandlingen:

- Partene skal underrettes om vedtaket. I underretningen skal det gis opplysninger om klageadgang, klagefrist, klageinstans og framgangsmåte ved klage, samt om retten til å se sakens dokumenter
- Kommunen skal ha opprettet klageinstans(er) for behandling av klager på vedtak som er gjort i henhold til vedtektene for næringsfondet

Krav om rutiner for bortfall av tilskudd
I Kautokeino kommunes egne retningslinjer for næringsfondet § 5 står det at tilskuddet bortfaller innen ett år fra tildelingstidspunktet. Tilskuddet bortfaller også dersom tilskuddsmottaker går konkurs eller virksomheten opphører. Det kan søkes skriftlig om utsettelse inntil to ganger.

Følgende står sentralt i saksbehandlingen:

- Tilskudd skal bortfalle etter frist, eller dersom virksomheten går konkurs eller opphører

1. Habilitet
I behandlingen av enkeltsøknader skal beslutningstakere og saksbehandlere vurdere sin habilitet.[9] Både forvaltningsloven og kommuneloven omtaler inhabilitet med mål å sikre en objektiv saksbehandling. Inhabilitet kan skyldes at man selv har fordeler eller ulemper av sakens utfall, eller at saken har betydning for familie, venner, eller virksomhet man har nær tilknytning til.

Med bakgrunn i ovenstående er følgende revisjonskriterium utledet:

- Saksbehandlers og beslutningstakers habilitet skal vurderes i hver sak

2. Delegert myndighet og fullmakter
Ifølge politisk delegasjonsreglement for Kautokeino kommune[10] gis formannskapet myndighet til å behandle og vedta kommunens næringssaker. Retningslinjene for næringsfondet i Kautokeino kommune § 6, gir Ordfører fullmakt til å tildele inntil kr.50.000 i tilskudd etter de samme kriterier som øvrige paragrafer.[11]

I henhold til EØS-regelverket anbefales søknad om bagatellmessig bedriftsrettet støtte over en viss størrelse fra kommunalt næringsfond, sendt Innovasjon Norge for behandling. Summen dette gjelder for er satt for tilskudd som overstiger kr.200.000 ifølge avtalen med fylkeskommunen om påfyll av næringsfondet og retningslinjene til næringsfondet.

Følgende står sentralt i saksbehandlingen:

- Kommunen (v/ formannskapet) bør ikke behandle søknader der søknadsbeløpet overstiger kr.200.000
- Formannskapet bør ikke behandle saker om støtte under kr.50.000
- Ordfører skal ikke avgjøre saker om støtte over kr.50.000
- Ordfører bør avgjøre saker om støtte under kr.50.000

Med bakgrunn i ovenstående er følgende revisjonskriterium utledet:

- Saksbehandling og vedtak om tildeling skal foretas i henhold til delegert myndighet

[9] Jf. forvaltningsloven kap. II. Om ugildhet.
[10] Politisk delegasjonsreglement Kautokeino kommune, vedtatt av kommunestyret 15.12.2016 (sak 61/16).
[11] Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond, jfr. § 6.

3. Tillatte formål og støtteformer

Ifølge Kautokeino kommunes handlingsplan for næringsutvikling (2011) er det overordnede målet med utviklingsarbeidet å skape arbeidsplasser i kommunen. Samtidig som det skal bidra til å stabilisere og videreutvikle det etablerte næringslivet. Utviklingsarbeidet skal sikre et robust næringslivsmiljø, preget av lønnsomhet, service, kompetanse, samarbeid og utvikling.

Ifølge handlingsplanen kan midlene benyttes til kommunalt nærings- og tiltaksarbeid, fysisk infrastruktur, bedriftsutvikling eller investeringer i bedrifter. Retningslinjene for næringsfondet i Kautokeino kommune § 1 sier at *«formålet er å bidra til å utvikle et variert og konkurransedyktig næringsliv i kommunen gjennom næringsutviklingstiltak» og* § 2, spesifiserer følgende målgrupper som kan ytes tilskudd:

- Næringslivsaktører i Kautokeino kommune.
- Gründere som vil etablere seg i Kautokeino kommune.
- Andre som arbeider for bedriftsetableringer og tilrettelegging av næringsvirksomhet og næringsbygg i Kautokeino kommune.

Tilskudd ytes til forundersøkelser, forprosjekter, og bagatellmessig støtte. Ifølge § 3 i retningslinjene for næringsfondet gjelder også følgende støttesatser med hensyn til fordeling:

- Inntil 50% støtte til eksterne kostnader ved et prosjekt.
- 10% støtte til eget arbeid ved et prosjekt.

Det skal ifølge retningslinjene for fondet ikke ytes støtte til tiltak som virker konkurransevridende eller subsidierer privat næringsvirksomhet. Det kan heller ikke gis støtte til virksomheter som mottar betydelige overføringer over offentlige budsjetter, med unntak av vernede bedrifter.

Følgende står sentralt i saksbehandlingen:

- Det bør framgå av vedtaket (eller saksutredningen) om og hvorfor søknaden er i tråd med/ikke er tråd med kommunens retningslinjer for næringsfondet
- Innvilgede søknader skal gjelde støtte som er i tråd med næringsfondets formål
- Innvilgede søknader skal ikke gjelde formål støtten ikke kan benyttes til
- Innvilgede søknader skal gjelde støtte som er i tråd med de tillatte støtteformer
- Innvilgede søknader skal ikke gjelde støtteformer som ikke er tillatt

<u>Med bakgrunn i ovenstående er følgende revisjonskriterium utledet:</u>

- Vedtak skal være begrunnet i fondets bestemmelser

4. Krav til søknadenes form og innhold

I henhold til forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 4 skal søknadene sendes inn elektronisk (gjennom www.regionalforvaltning.no).[12]

Ifølge § 3 i Kautokeino kommunes egne retningslinjer for tildeling av tilskudd fra næringsfondet, tildeles tilskudd etter søknad, som må inneholde relevante opplysninger om hvilket næringsutviklingsprosjekt midlene er tenkt brukt til. Tilskudd ytes til forundersøkelser, forprosjekter og bagatellmessig støtte.

[12] Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler (i kraft f.o.m. 01.06.2018)

Det stilles videre krav jf. § 4 i retningslinjene for næringsfondet, at søknaden leveres skriftlig, og at det er vedlagt eventuelle tilbud fra eksterne kilder.

Søknader skal videre i henhold til forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 4 inneholde følgende:

Opplysninger om søker
a) Den ansvarlige prosjekteierens navn og organisasjonsnummer.
b) Hvem som er kontaktperson.

Økonomi
c) Hvilket tilskuddsbeløp det søkes om.
d) Budsjett med en finansieringsplan.
e) Om søker på søknadstidspunktet har mottatt annen offentlig støtte det inneværende år og de to siste regnskapsårene, jf. reglene om offentlig støtte. Bagatellmessig støtte utgjør 200 000 euro fordelt over tre sammenhengende regnskapsår.

Beskrivelse av tiltaket og forventede resultater
f) Tiltaket det søkes om tilskudd til, herunder mål og målgruppe.
g) Fremdriftsplanen for aktiviteter.
h) Organiseringen av tiltaket, herunder eventuelle samarbeidspartnere og hvilke roller de skal ha.
i) Om tiltaket har forankring i kommunale eller fylkeskommunale planer.
j) Resultatene søker forventer å oppnå ved avslutningen av tiltaket.

I tillegg skal søknaden opplyse om andre forhold som søkeren bør forstå er viktig for vurdering av søknaden.

Med bakgrunn i ovenstående er følgende revisjonskriterium utledet:

- Søknadenes form og innhold skal tilfredsstille kravene stilt i regelverk og retningslinjer

5. Krav til dokumentasjon før utbetaling finner sted
Ifølge forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 10, om utbetaling av tilskuddsmidler gjelder følgende; «*Tilskuddsmidlene utbetales i hovedsak etterskuddsvis. Minst 25 prosent av tilskuddsmidlene skal holdes tilbake til tiltaket er avsluttet og forvalteren har mottatt sluttrapport eller et resultatskjema i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no*».
Ifølge § 5 i Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond, skal utbetaling av innvilget søknad om tilskudd skje etter at tiltaket er gjennomført, og kostnadene er bekreftet av autorisert regnskapsfører. Det kan også framvises betalte fakturaer til kommunens administrasjon. Administrasjonen kan også kreve at regnskapsfører dokumenterer kostnaden ved framvisning av fakturaer.

Med bakgrunn i ovenstående er følgende revisjonskriterium utledet:

- Ved anmodning om utbetaling av tilskudd skal kommunen kreve at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon

6. Krav til rutiner for rapportering

Det er formannskapet i Kautokeino kommune som fatter endelig vedtak ved behandling av søknader til næringsfondet.

Ifølge kommuneloven skal det i årsberetningen gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske stilling, og resultat av virksomheten som ikke framgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen.[13]

Kommunen skal ifølge avtalen om påfyll av næringsfond med Finnmark fylkeskommune (2018) rapportere via www.regionalforvaltning.no om bruk av næringsfondsmidlene.

Ifølge forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 26, om oppfølging og rapportering for forvaltere, gjelder følgende; *«De ansvarlige forvalterne skal rapportere i henhold til rapporteringskrav i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no»*.

Tilskuddsmottakere har også et rettsligstilt krav over seg til å foreta rapportering, og man kan slutte at rapportering av en tilskuddsordning som Kautokeino kommunes næringsfond, må sees i en helhetlig sammenheng. Rapporteringskravene er nedfelt i alle ledd fra tilskuddsmottakere via forvaltere og helt opp til departementsnivå.

I henhold til forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 9, om krav til tilskuddsmottakers rapportering, gjelder følgende; «*Tilskuddsmottakere skal rapportere i henhold til rapporteringskrav i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no. Forvalteren kan fastsette ytterligere krav til oppfølging og rapporteringer i tilskuddsvedtaket. Tilskuddsmottakeren skal rapportere til forvalteren om tiltaket er gjennomført i henhold til vedtaket. Tilskuddsmottaker skal sende inn et regnskap for prosjektet, satt opp etter samme oppstilling som budsjettet. Tilskuddsmottakeren skal gi forvalteren melding dersom det inntrer forhold som innebærer endringer i forhold til de forutsetningene som går frem av søknaden eller vedtaket»*.

Med bakgrunn i ovenstående er følgende revisjonskriterium utledet:

- Aktiviteten i næringsfondet skal rapporteres rutinemessig

[13] Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 48 nr. 2 og 5.

1.3.3 Koblingsskjema for utledning av underproblemstillinger og revisjonskriterier

Tabell: Underproblemstillinger og revisjonskriterier

Underproblemstillinger	Revisjonskriterier	Kilde til kriterier	Databehovet er knyttet til
1. Vurderer beslutningstakere og saksbehandlere sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet?	Saksbehandlers og beslutningstakers habilitet skal vurderes i hver sak	Forvaltningsloven kap. II Kommuneloven § 40 Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 5	Rutiner for habilitetsvurdering Om det faktisk er gjort habilitetsvurdering i den enkelte sak Dokumentasjon
2. Blir saksbehandling og vedtak om tildeling foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet?	Saksbehandling og vedtak om tildeling skal foretas i henhold til delegert myndighet	Politisk delegasjonsreglement for Kautokeino kommune vedtatt 15.12.2016 Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler §§ 19 og 21 Retningslinjer for Kautokeino kommunes næringsfond § 6	Kontroll av at vedtak er fattet av bemyndiget person innenfor fondets bestemmelser Dokumentasjon
3. Legges næringsfondets formål og bestemmelser til grunn for saksbehandling og vedtak?	Vedtak skal være begrunnet i fondets bestemmelser	Retningslinjer for Kautokeino kommunes næringsfond §§ 1, 2 og 3 Kautokeino kommunes handlingsplan for næringsutvikling (2011)	Materielle kriterier for tildeling av midler; Kautokeino kommune og Finnmark Fylkeskommune Dokumentasjon
4. Tilfredsstiller søknadenes form og innhold kravene som stilles i regelverk og retningslinjer?	Søknadenes form og innhold skal tilfredsstille kravene stilt i regelverk og retningslinjer	Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler §§ 1, 4 og 6 Avtale om påfyll av næringsfond, Finnmark Fylkeskommune Retningslinjer for Kautokeino kommunes næringsfond §§ 3 og 4	Dokumentasjon på om saken er godt nok opplyst
5. Krever kommunen at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon ved anmodning om utbetaling av tilskudd?	Ved anmodning om utbetaling av tilskudd skal kommunen kreve at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon	Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 10 Retningslinjer for Kautokeino kommunes næringsfond § 5 Avtale om påfyll av næringsfond, Finnmark Fylkeskommune	Formelle kriterier for tildeling av midler; riktig dokumentasjon, innen tidsfristen i tildelingen, mottaker driver fortsatt Bekreftelser fra kommunen på framgangsmåte/kontroll og hvilken dokumentasjon som er forelagt
6. Blir forvaltningen av næringsfondet rapportert rutinemessig?	Aktiviteten i næringsfondet skal rapporteres rutinemessig	Avtale om påfyll av næringsfond, Finnmark Fylkeskommune Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler §§ 7, 9, 22, 23 og 26 Reglement for økonomistyring i staten	Dokumentasjon på rutiner for rapportering til bevilgende myndighet / den som yter tilskuddet Økonomireglement Tilskuddsmottakers og Forvalters rapporteringsplikt
		Kommuneloven § 48 nr. 2 og 5	Årsregnskap og årsmeldinger Kautokeino kommune Perioderapporter til kommunestyret

1.4 Metode

1.4.1 Datainnsamling

Metode er samlebetegnelsen på de framgangsmåtene som benyttes for å samle inn og behandle data som kan gi svar på problemstillingene i en undersøkelse.
I denne forvaltningsrevisjonen har framgangsmåtene bestått av å gjennomføre intervju og møter med relevante informanter, samt foreta dokumentanalyse av innhentet informasjon og dokumenter relevant for området som har vært gjenstand for undersøkelse. Revisjonen har også søkt informasjon via mappegjennomgang, herunder foretatt vurdering av enkeltsaker/søknader som er innkommet til næringsfondet og blitt behandlet av kommunen. Dokumentert praksis er blitt holdt opp mot problemstillingene og revisjonskriteriene for denne undersøkelsen.
Revisjonen vurderer at ovennevnte framgangsmåter har belyst problemstillingene, samt medvirket til å fremskaffe et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å kunne konkludere på om tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond skjer i tråd med regelverk og retningslinjer. En nærmere redegjørelse for metode, framgangsmåte og kvalitetssikring framgår av rapportens vedlegg 3.

1.4.2 Avgrensning

Revisjonen har av ressursmessige årsaker og etter revisjonsfaglige vurderinger avgrenset denne undersøkelsen. Rammene for prosjektet har ikke gitt rom for å gå inn på effekter (for bedrifter, næringsliv) av midlene fra kommunens næringsfond og revisjonen har ikke sett på alle forhold knyttet til fondsforvaltningen. Kapittel 2 i denne rapporten representerer en deskriptiv del av undersøkelsen og det er videre revisjonens vurdering at sentralt i forvaltningen av næringsfondet står selve søknadsbehandlingen med tilhørende pålagte oppgaver og viktige milepæler fra mottak av søknad til vedtak fattes. Ved gjennomføringen av denne undersøkelsen har oppmerksomheten i stor grad blitt rettet mot den prosessuelle delen av fondsforvaltningen.
Tidsmessig har prosjektet i all hovedsak vært avgrenset til å gjelde undersøkelse av praksis i årene 2018 og 2019. På enkelte områder har revisjonen vurdert det som nødvendig å gå noe lengre tilbake i tid. Revisjonen har foretatt en gjennomgang av alle tildelinger, avslag og utbetalinger knyttet til søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 1. juni 2018 - 15. august 2019.

1.4.3 Dataenes gyldighet og pålitelighet

Med gyldige data menes at det skal være samsvar mellom formålet for undersøkelsen og de data som er samlet inn. Med pålitelige data menes at data skal være mest mulig presise og nøyaktige.
For å sikre at data som samles inn er gyldige og pålitelige, må de kvalitetssikres.
Til intervjuene som er gjennomført er det blitt benyttet likelydende intervjuguider. Data som er innhentet ved hjelp av intervju er blitt verifisert ved at informantene fikk tilsendt intervjunotatene fra sine respektive intervju, til gjennomlesning og godkjenning.
Til dokumentanalyse så er kommunens egne dokumenter og data, samt annet som foreligger nedskrevet i kommunen, og er relevant for undersøkelsen, blitt gjenstand for gjennomgang og vurdering. I tillegg er det som nevnt blitt foretatt en gjennomgang av reelle søknader som er innkommet til næringsfondet og blitt behandlet av kommunen.
Rapporten for dette prosjektet er blitt kvalitetssikret av ekstern kvalitetssikrer, samt igjennom revisjonens interne rutiner for kvalitetssikring. Fakta i rapporten er også blitt verifisert av aktuelle kontaktpersoner i Kautokeino kommune.

2 OM KAUTOKEINO KOMMUNES NÆRINGS- OG UTVIKLINGSARBEID OG FORVALTNINGEN AV NÆRINGSFONDET

2.1 Bakgrunnsopplysninger

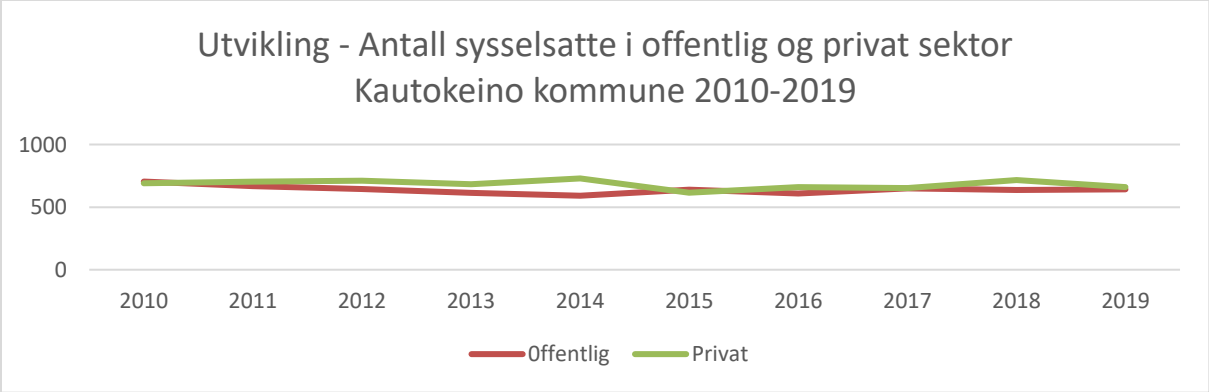
Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) hadde Kautokeino kommune per. 31. desember 2019 et folketall på 2910 innbyggere. 52,1 % av innbyggerne var menn og kvinneandelen utgjorde 47,9 %. Til sammen 1464 av innbyggerne i kommunen var sysselsatt enten i form av ansettelsesforhold som arbeidstakere eller som næringsdrivende.

Befolkningsmengden i Kautokeino kommune for perioden 2010-2019, har variert i spennet mellom 2900 og 2950 mennesker. Ifølge SSB har det for perioden 2010-2019 i gjennomsnitt har vært 639 antall sysselsatte i offentlig sektor, mens gjennomsnittet for privat sektor har vært 682 sysselsatte. Nedenfor presenterer revisjonen to grafiske framstillinger.

Utvikling i befolkningsmengde og forholdet mellom antall sysselsatte i offentlig og privat sektor i Kautokeino kommune i perioden 2010-2019:

Kilde: SSB - Befolkningsmengde i Kautokeino kommune ved inngangen av 3.kvartal

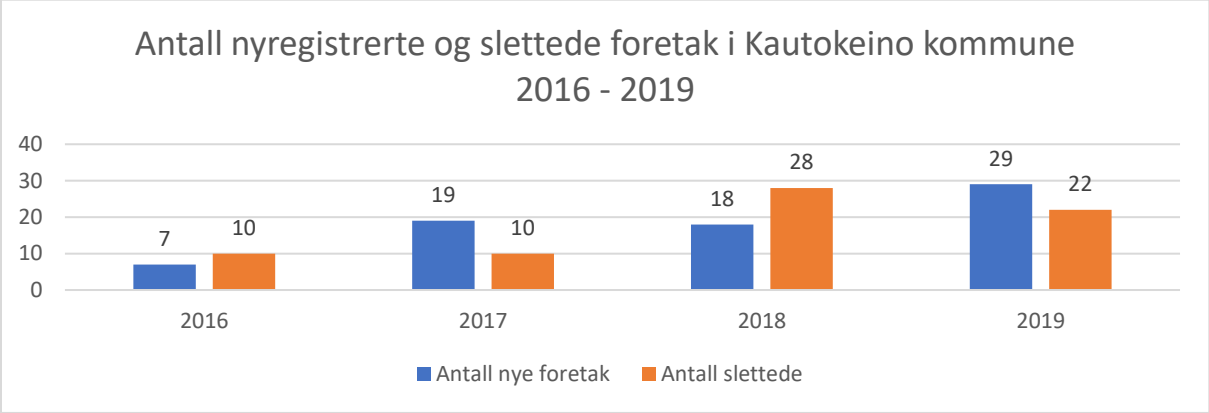

Kilde: SSB <><> Bearbeiding: KommuneProfilen

Ved utgangen av 2019 var det ifølge Brønnøysundregistrene 600 registrerte enkeltpersonforetak i Kautokeino kommune, dette utgjør rundt 65 % av totalbestanden av registrerte foretak i kommunen, noe som igjen reflekterer at reindriften er den viktigste næringen i kommunen sammen med annen utmarksnæring. Slik næringsvirksomhet i tillegg til virksomhet blant annet innen samisk kunst og håndverk formaliseres i stor grad igjennom enkeltpersonforetak ved valg av selskapsform.

Videre ble det ifølge Brønnøysundregistrene, i perioden 2016 – 2019, registrert til sammen 73 nye foretak i Kautokeino kommune. I samme periode ble det også registrert sletting av til sammen 70 foretak. Dette gir en netto vekst på tre nye foretak i kommunen for ovennevnte tidsperiode.

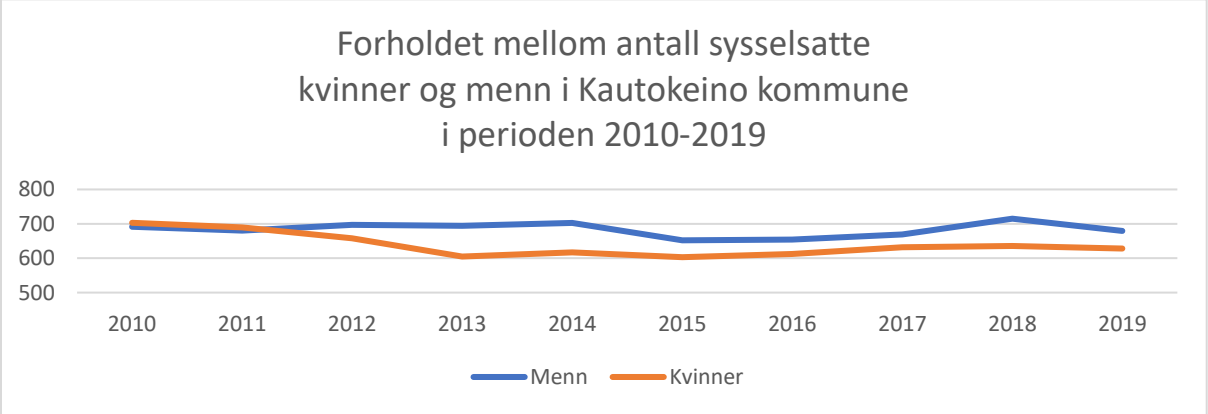
Utvikling i antall nyregistrerte og slettede foretak i Kautokeino kommune i perioden 2016-2019:

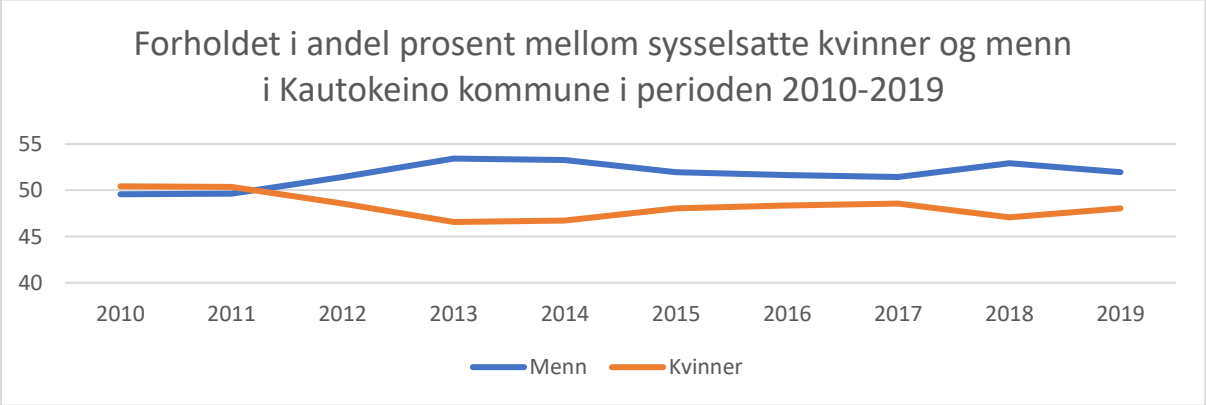

Kilde: Brønnøysundregistrene - Nyregistrerte og slettede foretak i Foretaksregisteret for Kautokeino kommune per år.

Sysselsatte kvinner og menn i Kautokeino kommune i perioden 2010-2019:

Gjennomsnittstallet på antall sysselsatte menn har i perioden 2010-2019 vært 683, mens for kvinner er gjennomsnittstallet 638. Nedenfor presenteres to grafiske framstillinger basert på tall fra SSB.

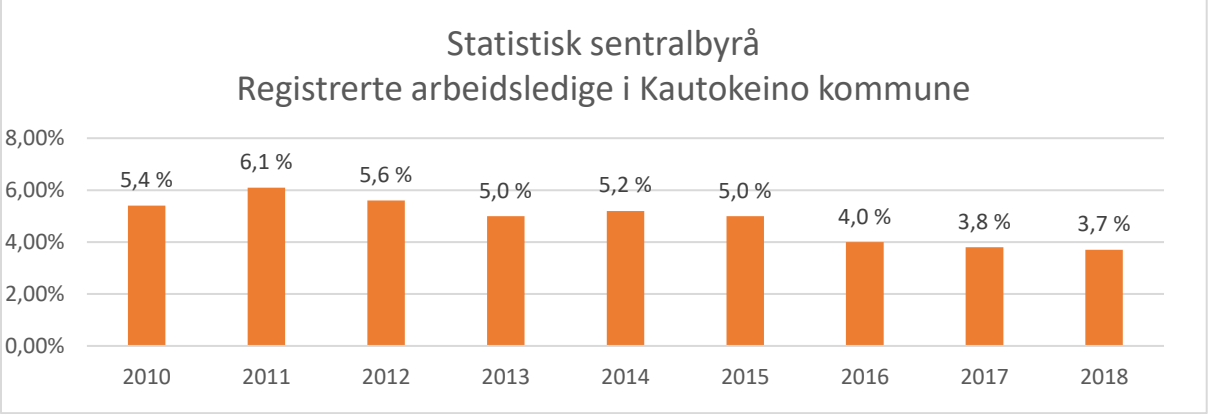

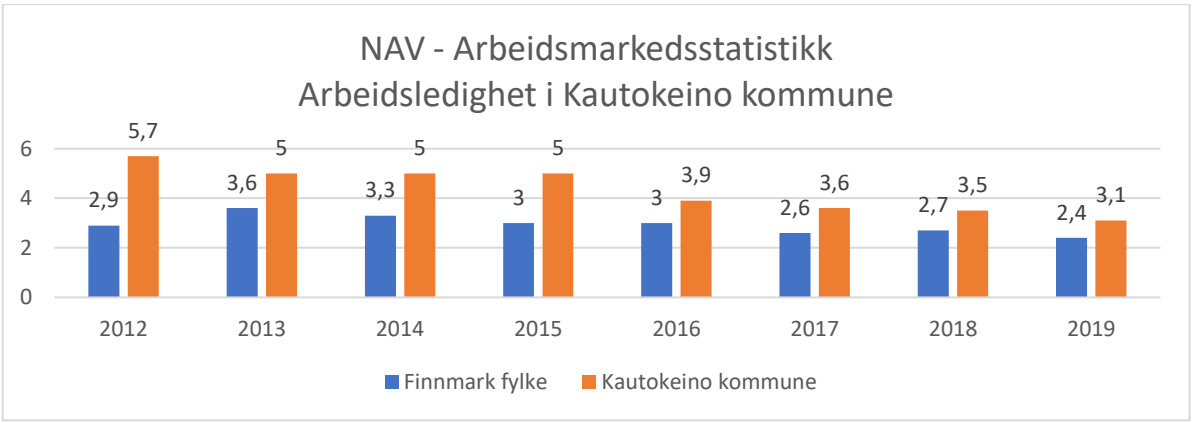
Kilde: SSB <><> Bearbeiding: KommuneProfilen

Utvikling i arbeidsledigheten i Kautokeino kommune i perioden 2010-2019:

Statistikk fra Statistisk sentralbyrå[14] og NAV[15] viser at arbeidsledigheten i Kautokeino kommune har vært synkende fra år 2014 til år 2018, i tillegg til at ledigheten har nærmet seg nivået for fylket.[16]

Kilde: SSB - Tabell 10540-Registrerte arbeidsledige (prosent), etter region, alder, statistikkvariabel og måned.

Kilde: NAV - Arbeidsmarkedsstatistikk over helt ledige, målt i prosent av arbeidsstyrken.

[14] Kilde: Statistisk sentralbyrå - viser arbeidsledighetsprosenten i Kautokeino kommune per november måned, i tidsperioden 2010-2018.
[15] Kilde: NAV – Arbeidsmarkedsstatistikk per november måned, i tidsperioden 2012-2019., som utarbeides årlig.
[16] Nærmere forklaring på differansen i registrert arbeidsledighet mellom de to tabellene: https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/hvorfor-ulike-arbeidsledighetstall--410344

2.2 Kautokeino kommunes nærings- og utviklingsarbeid

2.2.1 Mål, strategier og samarbeid med andre

I kommuneplanen for perioden 2017-2030 med samfunnsdel, står det innledningsvis at planen skal ligge til grunn for all planlegging og aktivitet i kommunen. Samfunnsdelen er et politisk dokument hvor kommunestyret trekker opp hvilke mål man har for lokalsamfunnet, samt hva man forventer at kommunen som organisasjon skal prioritere i planperioden. Kommunestyret har i sak 3/17 vedtatt følgende hovedmål knyttet til planen og arbeidet:

- *«Kautokeino – Veiviseren i Sápmi»*
- *«Kautokeino skal være et attraktivt samisk samfunn, både for innbyggere og næringsliv.»*
- *«Gjennom samhandling og felles målrettet innsats bygd på glød, glede og begeistring skal Kautokeinosamfunnet videreutvikles og fremstå som attraktivt, både som bosted og arena for bedriftsetableringer.»*

Planen legger vekt på seks innsatsområder, deriblant næringsutvikling og verdiskaping. I planens kapittel 5 *Næringsutvikling og verdiskaping* omtales utfordringer innenfor følgende gitte områder:

- nedgang i sysselsetting innenfor primær- sekundær- og tertiærnæring,
- tilgang på arealer for reindrift og andre naturbaserte næringer,
- nyrekruttering i landbruket,
- kjønnsbalanse og flere kvinner enn menn i arbeid,
- foredling av råvarer,
- mangel på kapital for utvikling av næringslivet og potensiale for ny næringsvirksomhet innenfor kultur,
- fritid,
- ulike nisjeprodukter og
- råstoffutvinning.

I henhold til kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen jobbe for å øke sysselsettingsgraden, og spesielt blant menn. Kommunen skal drive strategisk næringsutvikling med fokus på råstoffutvinning, kultur og reiseliv, eksklusive nisjeprodukter og offentlig sektor, herunder forskning og undervisning.

Det er videre et mål å sikre nødvendige rammebetingelser for reindriftsnæringen ved blant annet å jobbe for at videreforedling kan utføres lokalt i tillegg til lokal kompetanseutvikling. Med hensyn til tradisjonelle næringer skal kommunen blant annet legge til rette for fortsatt produksjon og videreutvikling av duodji og nyrekruttering til landbruket.

Innenfor reiseliv skal kommunen være en pådriver for at aktuelle aktører samarbeider for å styrke og videreutvikle kommunen som reiselivsdestinasjon.

Vedrørende mål for bruk av næringsarealer sier kommuneplanens arealdel følgende: «*Kommunen skal sammen med offentlige og private aktører bidra til at det er god tilgang på lokaler og arealer til næringsvirksomhet*». Planen inneholder også mål om utvikling *av* Márkan/Kautokeino sentrum *«med fokus på samisk identitet, kultur og næring, aktivitet og opplevelse»*.

Reindriftas arealinteresser skal ivaretas ved at arealplanen hovedsakelig avsettes til landbruks- natur- friluftsområder samt reindrift.

Kommunestyret har også vedtatt en handlingsplan for næringsutvikling (sak 40/10, 16. desember 2010). I henhold til planen skal kommunens utviklingsmidler stimulere til nyskaping, nyetablering, knoppskyting, kompetanseheving og utviklingstiltak for å sikre et robust næringslivsmiljø som er preget av lønnsomhet, service, kompetanse, samarbeid og utvikling. Det er et mål at det etableres sju nye varige arbeidsplasser i kommunen hvert år. Tiltak som skal støttes er de som bidrar til å redusere arbeidsledigheten slik at den nærmer seg fylkesnivå. Videre heter det at utviklingsmidler skal tildeles av formannskapet i henhold til retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond.

I intervju med informanter har revisjonen fått opplyst at planen fra 2011 og arbeidsmålet med sju nye varige arbeidsplasser årlig burde vært oppdatert i henhold til behov og virkelighetsbildet for kommunen i perioden for 2015-2019.

Kommunen har inngått et samarbeid med Sápmi næringshage, som er en kompetansevirksomhet som skal jobbe for næringsutvikling. Næringshagen forvalter et investeringsfond med formål å investere i konkurransedyktige bedrifter i Indre Finnmark. Fondet er organisert i Indre Finnmark Investeringsselskap AS og er et investeringsselskap som har nedslagsfelt i kommunene Tana, Nesseby, Karasjok, Porsanger og Kautokeino. Målsettingen med fondet er å løse mangel på investeringskapital for næringslivet i regionen. Finnmark fylkeskommune har støttet investeringsselskapets egenkapital. Sápmi Næringshage AS har blant annet initiert oppstart av en strategi- og merke vareprosess for Kautokeino og opprettet prosjektet «Reisemålsutvikling for Kautokeino kommune». I møter med revisjonen sier utviklingsrådgiveren at samarbeidet med næringshagen gir positive effekter for kommunen i form av økt kapasitet på veilednings- og rådgivningsområdet, samt at man sammen også har støttet re-start av den lokale næringsforeningen.

I intervju med revisjonen ga ordføreren for perioden 2015-2019 uttrykk for at han håpet at nettopp kommunens samarbeid med næringshagen skulle bidra til at man fikk gode innspill til næringsutvikling på et overordnet nivå, eksempelvis innspill til kommunens reiselivsplan og en ny næringsplan. Han forteller at samarbeidet med Sápmi Næringshage har gitt positive effekter, særlig med tanke på veiledningsområdet og med hensyn til saksbehandlingskapasitet. «Vi er i dag medeier i Sápmi Næringshage og får stor bistand derifra til førstelinjetjeneste og generell veiledning av gründere og bedrifter. Det opplever vi også som betraktelig mer ryddig, i og med at det nå ikke lenger forutsettes at kommunens saksbehandler både skal veilede søker, saksbehandle søknad og innstille vedtak. Nå skjer veiledningen i stor grad eksternt av Sápmi Næringshage».

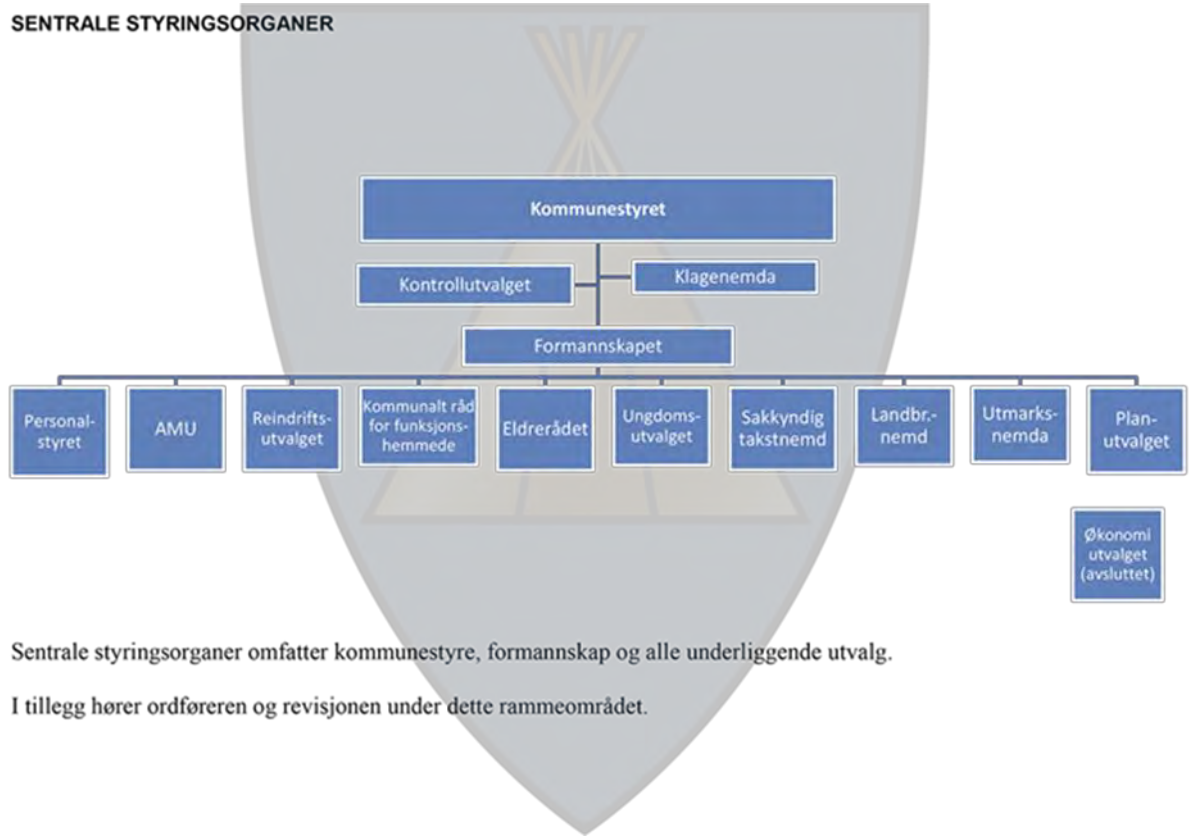
En annen informant viste til kommunens samarbeid med Sametinget med hensyn til å fremme næringsutvikling i kommunen. Det er blant annet mulig å søke økonomisk støtte fra Sametingsfondet. Utviklingsrådgiveren forklarer i intervju med revisjonen at han også kommuniserer med Sametinget og Innovasjon Norge når for eksempel søknader til næringsfondet tar utgangspunkt i en delfinansiering mellom kommunen og nevnte aktører. Man har tidligere også hatt en felles handlingsplan for reiseliv mellom Alta og Kautokeino kommune i tillegg til at Kautokeino kommune har vært initiativtaker til et seminar for å få i gang en diskusjon om næringsutvikling i samiske områder.

2.2.2 Organisering av nærings- og utviklingsarbeidet

I henhold til kommuneloven skal formannskapet som et minimum behandle forslag til økonomiplan, budsjett og skattevedtak. I Kautokeino er formannskapet også kommunens ordinære økonomiutvalg, samt fondsstyre for næringsfondet.

Rådmannen er kommunens øverste administrative leder og er ansvarlig for at saker til politisk nivå er forsvarlig utredet, samt ansvarlig for at politiske vedtak blir fulgt opp. Dersom ikke søknader avgjøres på ordførers fullmakt, så er det kommunens næringsavdeling som behandler søknader om tilskudd fra næringsfondet. Saksfremlegg med saksutredning og innstilt vedtak forelegges videre til formannskapet, kontrollert av rådmannen. Rådmannens ansvar framgår av kommuneloven, samt av delegasjonsreglement vedtatt av kommunestyret.

Figur: Politisk organisering 2019 - Kautokeino kommune

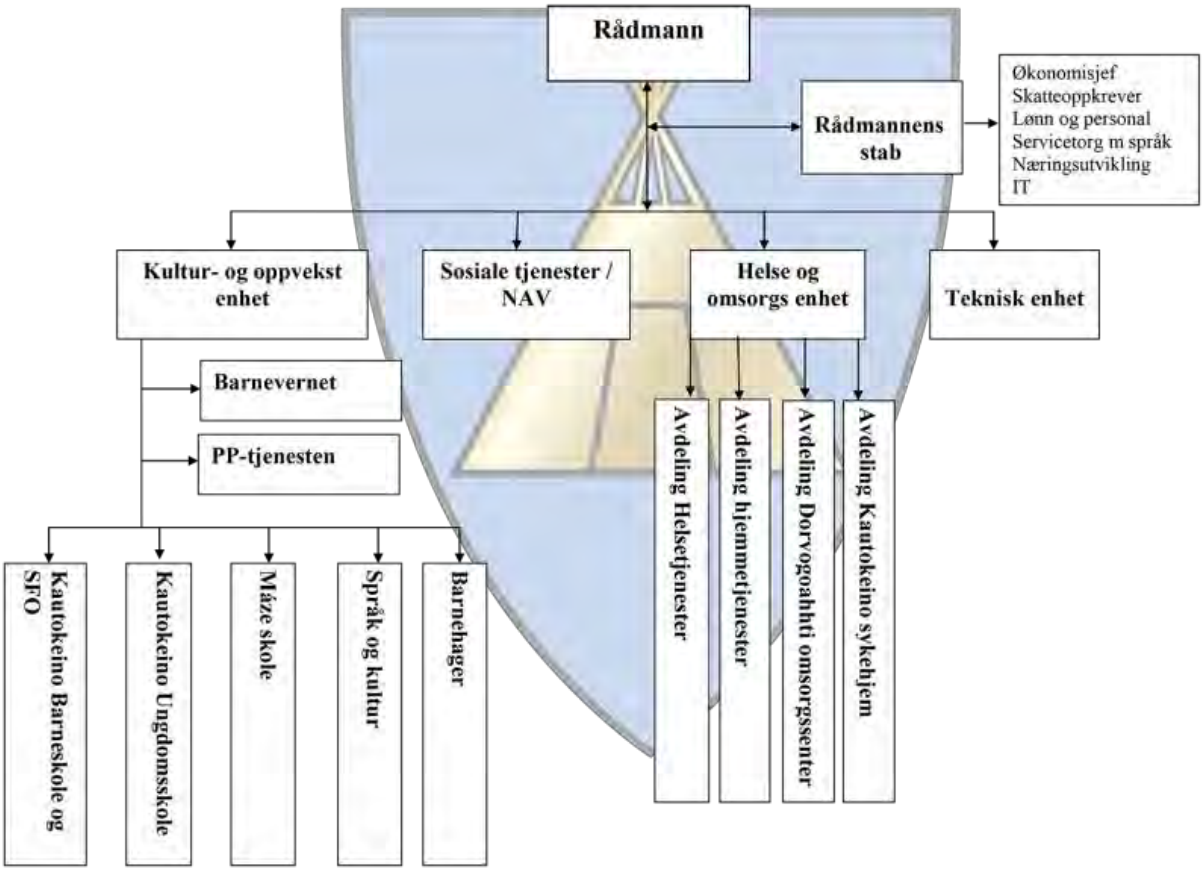
Ifølge politisk delegasjonsreglement[17] skal formannskapet fatte vedtak i saker som forelegges formannskapet av kommunestyret, samt i saker som er delegert faste utvalg, ordfører og rådmann, men som av disse legges frem for formannskapet. Formannskapet er ifølge delegasjonsreglementet gitt myndighet til å behandle og fatte vedtak i kommunens næringssaker. I tillegg er ordfører gitt fullmakt til å tildele inntil kr.50.000 etter vedtatte retningslinjer for tildeling.

[17] Politisk delegasjonsreglement for Kautokeino kommune, vedtatt av kommunestyret 15.12.16 (sak 61/16).

Kommunen er organisert i fire administrative enheter; teknisk, helse og omsorg, sosiale tjenester og NAV, samt kultur og oppvekst. Lederne for enhetene og leder for rådmannens stab bærer stillingstittelen kommunalleder og har delegerte fullmakter innenfor egne fagområder. I tillegg til rådmannen utgjør de ovennevnte kommunallederne rådmannens ledergruppe.

Kommunens administrative organisering illustreres av figuren nedenfor:

Figur: Administrativ organisering 2019 - Kautokeino kommune[18]

Arbeidet med næringsutvikling er organisert inn under rådmannens stab med én stilling som utviklingsrådgiver. Næringsavdelingen v/utviklingsrådgiver er blant annet tillagt følgende arbeidsoppgaver:

- Administrere det kommunale næringsfondet som for tiden (år 2019) er 1 million kroner i året.
- I lag med Sápmi næringshage være en døråpner for gründere og bedrifter som ønsker å utvikle en forretningsidé eller utvikle bedriften
- Legge til rette for næringsutvikling gjennom en enkel byggesaksbehandling
- Jobbe med prosjekter som bidrar til nærings- og samfunnsutvikling

[18] https://www.kautokeino.kommune.no/politikk-og-administrasjon/organisasjon-og-adminstrasjon/organisasjonskart-for-administrasjonen/

2.3 Forvaltningen av næringsfondet

Kautokeino kommune har i flere år inngått årlig avtale med Finnmark fylkeskommune om påfyll av midler til næringsfondet. Ifølge avtalen skal kommunens planer/strategier og retningslinjer for bruk av tilskuddsmidler være i tråd med både de nasjonale og regionalpolitiske mål og strategier. Ifølge kommunens handlingsplan for næringsutvikling[19] skal kommunen ta utgangspunkt i egne retningslinjer og avtalen med fylkeskommunen ved tildeling av midler fra næringsfondet.

Midlene kan ifølge handlingsplanen benyttes innen fire inndelte virkeområder:

- Kommunalt nærings- og tiltaksarbeid, som regionalt samarbeid, etablereropplæring, skole og næringsliv og analyser og utredninger
- Fysisk infrastruktur for næringsutvikling. Herunder planlegging og tilrettelegging av kommunale næringsarealer, reiselivsrelatert infrastruktur og senteropprustning.
- Bedriftsutvikling, som etablererstipend, opplæring, produktutvikling, markedsføring, markedsundersøkelser og planlegging
- Investeringer i bedrifter, som utstyr og maskiner ved oppstart, eller utvidelse av mindre bedrifter. Unntaket er investering i egenkapital

Gjennomgang av protokoller fra formannskapet viser at alle saker, selv de under kr.50.000 har gått til formannskapet. Med unntak av hastesaker. Det betyr igjen at formannskapet til tider risikerer en unødvendig stor arbeidsbelastning i form saker som kunne vært avgjort i andre instanser. Flere saker kunne ifølge revisjonens informant blitt behandlet som delegerte vedtak fra administrasjonen. Han oppgir at organiseringen er lagt opp slik for å ivareta næringsutviklingen som et politisk arbeid. Ifølge informanten brukes mandatet til ordføreren på inntil kr.50.000 ca. fem ganger i året. Han estimerer at omfanget av søknader som kommer inn årlig er ca. 35 søknader hvorav 20 resulterer i tildelinger.

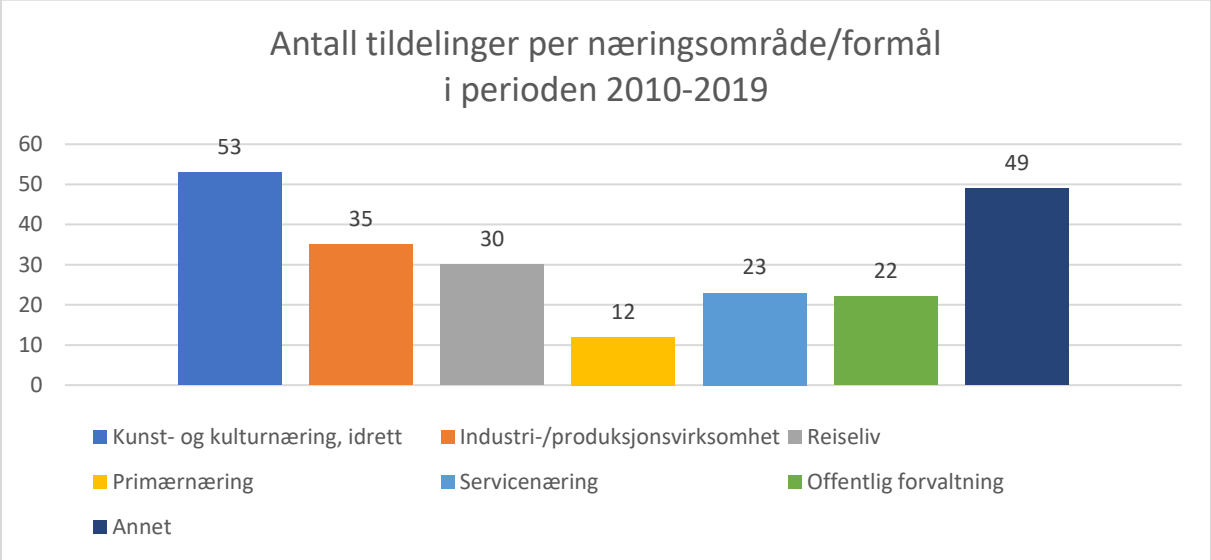
Det forekommer ifølge revisjonens undersøkelse avslag på manglende dokumentasjon og søknad på feil formål. Det forekommer også politisk omprioritering i formannskapet. Ifølge utviklingsrådgiveren blir midlene brukt opp årlig.

Det er i perioden 2010-2019 blitt vedtatt 224 tildelinger fra Kautokeino kommunes næringsfond med et samlet beløp i overkant av 11 millioner kroner. Den gjennomsnittlige sum kroner per år i tildelinger fra næringsfondet beregnes da til om lag 1,1 million kroner, mens gjennomsnittlig antall tildelinger per år ligger på rundt 22.[20]

[19] Vedtatt av kommunestyret i Kautokeino 16. desember 2010 (sak 40/10)
[20] Tallene i avsnittet er utarbeidet av revisjonen basert på informasjon fra Kautokeino kommune, som er blitt forelagt revisjonen etter forespørsel sendt til kommunens næringsavdeling.

Antall tildelinger per næringsområde har i perioden 2010 – 2019 vært som følger:

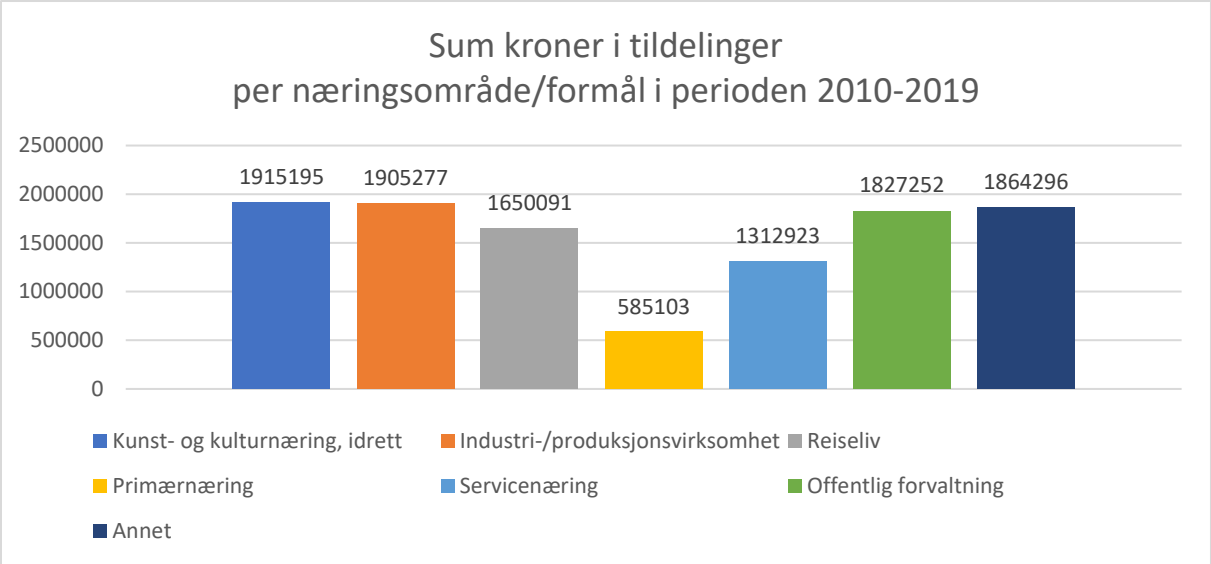
Type næringsområde/formål:	Antall
• Kunst- og kulturnæring, idrett, mv	53
• Annet	49
• Industri-/produksjonsvirksomhet	35
• Reiseliv	30
• Servicenæring	23
• Offentlig forvaltning	22
• Primærnæring	12

Revisjonens gjennomgang viser at tildelinger som er plassert i kategorien «Annet» er; støtte til festivaler og messer, rådgivende tjenester, konsulentvirksomhet, teknologi, eiendomsutvikling, diverse analyser, forprosjekter og prosjektstøtte, bedriftsetablering, og ellers det som ikke passer eller enkelt kan identifiseres som tilhørende noen av de andre kategoriene for næringsområde og formål. Kategorien «Annet» nedenfor representerer i så måte mangfoldet utenom de mere etablerte og tradisjonelle næringsområdene og formålene.

Man får følgende resultat og noe mere utjevnet bilde dersom man måler tildelinger fra næringsfondet i kroner per næringsområde og formål i perioden 2010-2019:

Type næringsområde/formål:	Beløp (Prosent)
• Kunst- og kulturnæring, idrett, mv	Kr.1.915.195 (17%)
• Industri-/produksjonsvirksomhet	Kr.1.905.277 (17%)
• Annet	Kr.1.864.296 (17%)
• Offentlig forvaltning	Kr.1.827.252 (17%)
• Reiseliv	Kr.1.650.091 (15%)
• Servicenæring	Kr.1.312.923 (12%)
• Primærnæring	Kr. 585.103 (5%)

Dersom man ser på utviklingen de siste fire år for hvert enkelt næringsområde og formål, kan man slutte at kategorien som favner om Kunst- og kulturnæring, idrett og sports- og kulturarrangement, har hatt en stigende kurve både i antall tildelinger og i kroner tildelt fra næringsfondet. Dette gjelder også for kategorien Industri-/produksjonsvirksomhet og kategorien Reiseliv. Disse næringsområdene og formålene ligger innenfor det som kommunen har bestemt at skal være fokusområder i nærings- utviklingsarbeidet.

En nærmere illustrasjon av hvordan midlene er fordelt mellom næringsområde/formål mv. framgår av rapportens vedlegg 1.

3 SKJER TILDELINGEN AV TILSKUDD FRA KAUTOKEINO KOMMUNES NÆRINGSFOND I TRÅD MED REGELVERK OG RETNINGSLINJER?

3.1 Vurderer beslutningstakere og saksbehandlere sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet?

3.1.1 Revisjonskriterium

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterium til ovennevnte underproblemstilling i denne undersøkelsen:

- Saksbehandlers og beslutningstakers habilitet skal vurderes i hver sak

3.1.2 Data

Habilitet
Saksbehandlingen av søknader om tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond består i hovedsak av to faser. I første fase foregår det en administrativ søknadsbehandling foretatt av kommunens næringsavdeling, og i andre fase legges saksfremstilling med forslag til vedtak fram for fondsstyret som er formannskapet. Dette organet fatter endelig vedtak om tildeling eller avslag på innsendte søknader til næringsfondet. Unntaket gjelder når ordfører benytter sin fullmakt til selv å avgjøre søknader inntil kr.50.000. Da bistår administrasjonen ordfører med å utarbeide en saksfremstilling med et delegert vedtak for tildeling av tilskudd fra næringsfondet, som igjen blir arkivert i kommunens sakssystem.

Ifølge informantene som har vært til intervju med revisjonen står habilitetsvurderinger sentralt når søknader skal behandles av administrasjonen og til slutt i formannskapet. Alle informantene svarer sammenfallende at på dette punktet er man strenge og nøye. Revisjonen har foretatt en gjennomgang av protokoller fra formannskapet de tre siste årene som igjen bekrefter at habilitetsvurderinger blir dokumentert jamfør den sedvane og de retningslinjer som gjelder for politiske organ, styrer og råd.

Søknader til næringsfondet blir behandlet systematisk likt ved at alle søknader med tilhørende prosesser skal registreres i det interne saksbehandlingssystemet Ephorte og via den elektroniske søknadsløsningen på Regionalforvaltning.no. Revisjonen forstår av informantene at formålet med de nevnte systemene er å ivareta en enhetlig søknadsbehandling samt etterlevelse av lovkrav på området. Ifølge den dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt revisjonen i denne undersøkelsen har imidlertid disse saksbehandlingssystemene ingen konkrete handlingspunkt som omfatter habilitetsvurderinger i tidlig fase av selve søknadsvurderingen. Det er ikke lagt opp til noen mulighet for administrasjonen å dokumentere at habilitet faktisk er blitt vurdert. Ifølge informanter i administrasjonen foretas det muntlige konsultasjoner og avklaringer rundt habilitet, og at man har fokus på at saksbehandling skal utføres i henhold til blant annet forvaltningsloven. Likevel har systemene en viss innebygget kontroll med obligatoriske steg som må oppfylles i prosessen fra en søknad legges opp av tilskuddssøker, til den blir behandlet av utviklingsrådgiver og videre ferdigstilt. Revisjonen har foretatt en nærmere undersøkelse av 26 søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 01.06.2018 – 15.08.2019, og registrerer på ovennevnte utvalg at det er blitt dokumentert at habilitetsvurderinger er gjort i 11 saker, hvorav 7 saker endte med

tildeling og 4 saker med avslag. Alle habilitetsvurderingene i de nevnte 11 sakene har skjedd i forbindelse med saksbehandling i formannskapet.
Følgende besvarelser ble gitt av informanter i intervju med revisjonen;

Utviklingsrådgiver
Har dere skriftlige rutiner og retningslinjer som skal følges vedrørende habilitetsvurderinger og blir habilitetsvurderinger dokumentert?

«Når det gjelder habilitetsspørsmålet så gjøres den vurderingen i samråd med fondsstyret, i dette tilfellet formannskapet. Denne vurderingen gjøres ved alle saker som dem behandler. Dette prokollføres sedvanlig i protokollen som utarbeides i forbindelse med alle formannskapsmøter. Når det gjelder de sakene der hvor ordfører selv tildeler midler innenfor rammene han har fått delegert av kommunestyret er det saksbehandler som gjør denne vurderingen».

Utviklingsrådgiveren sier videre at habilitet ikke er krevende og at dette løses i henhold til lovverket. Han foretar også selv sine vurderinger i forhold egen habilitet i saker som han skal behandle. Dersom han selv er inhabil, overtar rådmannen saken. I hver enkelt sak tas habilitet opp og eventuelle inhabile personer forlater lokalet.

Kan utviklingsrådgiveren kort beskrive rutinene som gjelder for å vurdere habilitet?

«Dette blir vurdert fra gang til gang, og sak til sak. Det er sånn at når formannskapet får sakspapirene skal de si ifra når de føler seg inhabil. De inhabile forlater møtet. Det skjer. Ved inhabilitet i administrasjonen overtar rådmannen saksbehandlingen. Det har skjedd».

Er det krevende å vurdere habilitet?
«Nei. Vi er vant å gjøre det».

Kunne det vært løst på en annen måte?
«Det løses godt. Man skal ikke misbruke om det er en ubehagelig sak, og bare si nei dette orker jeg ikke. Det er klare føringer for håndtering av habilitet i kommuner- og fylkeskommuner».

Rådmann
«Det er jeg som er den øverste ansvarlige når det gjelder ivaretakelse av habilitetsvurderinger i administrasjonen. I formannskapet kan jeg også referere til regelverk når det gjelder politikerne som sitter der. Vi har forvaltningsloven som skal følges ved habilitetshåndtering».

Ordfører 2015-2019
«Min oppfatning er at vi er generelt strenge. Det er viktig, spesielt i tilsagns- og tilskuddssaker. Vi følger lovverket. Vi vurderer det. Når kollegiet vurderer det og du er inhabil trør du ut. Det er vi veldig nøye med. Vi har også et ansvar for å balansere habilitet og inhabilitet i tilfeller der man ikke etter regelverket er absolutt inhabil».

Formannskapsmedlem 2015-2019
«Rutinene går på at saksbehandlerne i administrasjonen vurderer sine stillinger i henhold til reglene og politikerne tar spørsmålene seg imellom. Dersom behov kan man kontakte KS. Det er ikke krevende å vurdere habilitet og man har fokus her».

3.1.3 Vurderinger

Habilitet
Saksbehandlers og beslutningstakers habilitet skal vurderes i hver sak.
På bakgrunn av den informasjon som er framkommet i intervju og gjennomgang av 26 enkeltsøknader, finner revisor det godtgjort at både saksbehandlere og beslutningstakere vurderer sin habilitet i forbindelse med behandling av søknader om tilskudd fra kommunens næringsfond. Revisjonen vurderer imidlertid at det foreligger et forbedringspotensial knyttet til dokumentasjon av habilitetsvurderinger i tidlig fase av søknadsbehandlingen.

3.1.4 Delkonklusjon

Revisjonen konkluderer med at saksbehandlere og beslutningstakere vurderer sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet. Kommunens praksis er i tråd med lovverk og retningslinjer på området, men kan også ytterligere styrkes ved at det inntas et handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger blir foretatt i tidlig fase av søknadsvurderingen.

3.2 Blir saksbehandling og vedtak om tildeling foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet?

3.2.1 Revisjonskriterium

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterium til ovennevnte underproblemstilling i denne undersøkelsen:

- Saksbehandling og vedtak om tildeling skal foretas i henhold til delegert myndighet

3.2.2 Data

Delegert myndighet og fullmakter
Revisjonen har foretatt en nærmere undersøkelse av 26 søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 01.06.2018 – 15.08.2019, og registrerer på ovennevnte utvalg at 24 av søknadene er blitt sluttbehandlet av formannskapet. Av de 26 søknadene som ble behandlet, ble det vedtatt 18 tildelinger og 8 avslag, dette ifølge oversikter som er blitt forelagt revisjonen av Kautokeino kommunes næringsavdeling samt ved gjennomgang av saksprotokoller fra formannskapet. To av tildelingene ble gitt etter vedtak fra ordfører i henhold til hans fullmakt til å avgjøre søknader inntil kr.50.000. I begge disse sakene forelå det saksfremlegg med delegert vedtak, utarbeidet av administrasjonen. Ifølge informantene blir ordførers fullmakt sjeldent brukt.

Ser man videre på de 18 tildelingene, så får man følgende fordeling i forhold til summer og antall tildelinger:

Inntil kr.50.000 : 13 tildelinger
Av disse 13 tildelingene ble 2 søknader avgjort på ordførers fullmakt med administrativ saksbehandling jf. delegert vedtak og 11 søknader ble behandlet administrativt med forslag til vedtak forelagt formannskapet til endelig vurdering.

Fra kr.50.000 til kr.200.000 : 5 tildelinger
Disse 5 tildelingene ble vedtatt av formannskapet etter forutgående søknadsbehandling med saksfremlegg forelagt av næringsavdelingen. Dette i henhold til retningslinjer for saksgang nedfelt i politisk delegasjonsreglement og retningslinjer for næringsfondet.

Ordfører for perioden 2015-2019 sier i intervju med revisjonen at han naturligvis kjenner til at han har et mandat i forhold til beløpsgrenser som sier at han kan avgjøre tildeling av pengebeløp opptil kr.50.000. Dette mandatet brukte han for eksempel 8 ganger i 2016, men sier også at beløp over kr.30.000 som regel går til formannskapet og blir behandlet politisk. Ifølge oversikter over tildelinger forelagt revisjonen av kommunens næringsavdeling, har det ikke blitt vedtatt tilskudd på midler over kr.200.000 på enkeltsaker fra fondet i de tre siste år.

Utviklingsrådgiver
«Ordfører bruker i liten grad sitt mandat til å avgjøre tildeling av midler inntil kr.50.000 fra næringsfondet. Inndelingen og beløpsgrensene med delegert myndighet og fullmakter er ok, men det kan til tider være tidspress å saksbehandle store søknadsmengder».

Rådmann
«Hadde ordfører brukt sitt mandat oftere, hadde det blitt færre småsaker i formannskapet».

Ordfører 2015-2019
«Ordningen med delegert myndighet og fullmakt er en viktig inndeling, men det er også riktig at politikerne får behandle søknadene, og stå som forvalter av næringsfondet. Fullmaktbeløpet inntil kr.50.000 passer godt, det er fleksibelt, samt viktig for å sikre raskere søknadsbehandling dersom hastesak, noe som er verdifullt for bedriftene som søker».

Formannskapsmedlem 2015-2019
«Ordfører burde brukt sitt mandat på saker inntil kr.50.000 i større grad enn han gjør i dag. Småsummene havner hos oss. Det har ordfører rett til, dersom han ikke ønsker å være enmanns-tildeler, så har han rett til å gi oss disse sakene».

3.2.3 Vurderinger

Delegert myndighet og fullmakter
Saksbehandling og vedtak om tildeling skal foretas i henhold til delegert myndighet.
På bakgrunn av den informasjon som er framkommet i intervju og gjennomgang av 26 enkeltsøknader finner revisor det godtgjort at kommunen etterlever dette kriterium i forvaltningen av næringsfondet. Formannskapet eller ordfører fatter de endelige vedtak på bakgrunn av administrasjonens saksbehandling. Kommunens praksis vurderes dermed å være i tråd med politisk delegasjonsreglement og næringsfondets retningslinjer.

3.2.4 Delkonklusjon

Revisjonen konkluderer med at saksbehandling og vedtak om tildeling blir foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet. Kommunens praksis er i tråd med lovverk og retningslinjer på området.

3.3 Legges næringsfondets formål og bestemmelser til grunn for saksbehandling og vedtak?

3.3.1 Revisjonskriterium

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterium til ovennevnte underproblemstilling i denne undersøkelsen:

- Vedtak skal være begrunnet i fondets bestemmelser

3.3.2 Data

Tillatte formål og støtteformer
Kautokeino kommunes retningslinjer for tildeling av tilskudd fra næringsfondet står sentralt ved behandlingen av søknader som kommer inn fra fondets tilskuddssøkere, og retningslinjene bygger igjen på de planer, mål og strategier som kommunen opp igjennom årene har utarbeidet for sitt nærings- og utviklingsarbeid.

Utviklingsrådgiver
Blir søknadene vurdert i forhold til tillatte formål og støtteformer?

«Ja. Søknader som gjelder støtte til næringsvirksomhet utenfor kommunen, er for eksempel en åpenbar avslagsgrunn».

Hvilke områder er prioritert i dag?
«Områder fra kommuneplanens samfunnsdel blir i stor grad prioritert».

Rådmann
Blir søknadene vurdert i forhold til tillatte formål og støtteformer?
«Ja. Utviklingsrådgiver er nøye på det. Det framkommer alltid. Det er jo sånn at jeg også kan gi han respons på saksfremlegget, om det er i tråd. Han skriver inn regelverk.
Det blir gjort helhetlige vurderinger av hver enkelt søknad som kommer inn, administrasjonen på sin side etterstreber faglig og korrekt saksbehandling iht retningslinjer for fondet samt aktuelle regler. Vi har fokus på at lover overholdes. I saksbehandlingen ser man mot planer og strategier når innstilling om tildeling skal fattes. Situasjoner kan oppstå der politiske prosesser og diskusjoner fører til at tildelinger kanskje ikke helt er i tråd med retningslinjer for fondet. Det kan gjøres skjønnsvurderinger av politikerne der man mener tiltakene gagner Kautokeinosamfunnet og næringslivet i kommunen».

Ordfører 2015-2019
«Det skjer i stor grad en administrativ vurdering av søknadene og det etterstrebes god forvaltningsskikk samt at planer, mål og retningslinjer for fondet skal følges. I formannskapet får vi presentert vurderingen til administrasjonen med skriftlig saksfremlegg og vedlegg i tillegg til muntlig supplement. Rådmannen gir en orientering i saken og involverer som oftest også utviklingsrådgiver som gir en muntlig presentasjon. Så åpnes det for formannskapet som tar sine vurderinger og går til vedtaket».

Formannskapsmedlem 2015-2019
«Kanskje det er slik at ikke alle tildelinger er helt innafor kommunens planer, men man ønsker å støtte for å gi folk muligheter til å satse. Det kan komme inn søknader der det blir politisk diskusjon og at man iblant «bruker hjertet» i vurderingene».

Krav til saksbehandlingen
Ordfører i Kautokeino kommune for perioden 2015-2019 sier i intervju med revisjonen at samarbeidet med Sápmi Næringshage har gitt positive effekter, særlig med tanke på veiledningsområdet og med hensyn til saksbehandlingskapasitet. «Vi er i dag medeier i Sápmi Næringshage og får stor bistand derifra til førstelinjetjeneste og generell veiledning av gründere og bedrifter. Det opplever vi også som betraktelig mer ryddig, i og med at det nå ikke lenger forutsettes at kommunens saksbehandler både skal veilede søker, saksbehandle søknad og innstille vedtak. Nå skjer veiledningen i stor grad eksternt av Sápmi Næringshage».

Ordfører sier videre at det er utviklingsrådgiver i administrasjonen som har førstehåndskunnskap om søknadsprosessene og som foretar saksbehandling av søknader som igjen legges frem til formannskapet. «Det skjer i stor grad en administrativ vurdering av søknadene og det etterstrebes god forvaltningsskikk samt at planer, mål og retningslinjer for fondet skal følges. I formannskapet får vi presentert vurderingen til administrasjonen med skriftlig saksfremlegg og vedlegg i tillegg til muntlig supplement. Rådmannen gir en orientering i saken og involverer som oftest også utviklingsrådgiver som gir en muntlig presentasjon. Så åpnes det for formannskapet som tar sine vurderinger og går til vedtaket. Iblant blir søknadene gjenstand for politisk diskusjon og da kan søknader innvilges selv om disse ikke er helt innenfor retningslinjer for næringsfondet. Skjønnsvurderinger kan gjøres i enkelte saker der man får flertall for å støtte enkelttiltak som er positive for bygda. Det kan være arrangement som trekker folk og gir positive økonomiske ringvirkninger til næringslivet. Formannskapet ønsker å fremme Kautokeino, men man opplever at saker i «gråsonen» gjør at dilemmaer oppstår.» Ordføreren sier også at han har vært forsiktig i bruken av sin fullmakt til å avgjøre søknader inntil kr.50.000.

Utviklingsrådgiver sier i intervju med revisjonen at saksbehandlingen av hver søknad starter med at tilskuddssøkerne selv sender inn sine søknader gjennom Regionalforvaltning.no, så foregår det registrering i kommunens system Ephorte i henhold til forvaltningsloven og at administrasjonen ved utviklingsrådgiver tar sakene til videre behandling. Vurderingen av søknadene gjøres individuelt hver for seg etter hvert som de kommer inn, og om de er innenfor kriterier. Til slutt utarbeides en saksfremstilling med forslag til vedtak som bygger på den gjennomførte søknadsvurderingen. Som vedlegg til saksfremlegget inntas også all dokumentasjon knyttet til søknaden. Rådmannens innstilling blir godkjent i Ephorte. Avslag kan gis og noen ganger er søknadene mangelfulle, i slike tilfeller tilbyr han rådgivning fortrinnsvis pr. telefon, mail eller brevform, dersom endringer eller suppleringer trenges. I forbindelse med pågående søknadsbehandling informerer utviklingsrådgiver hver enkelt søker med hensyn til foreløpige svar, saksbehandlingstid, svarfrister klageinformasjon og kontroll. I første instans har søkerne opprettet Bruker på Regionalforvaltning.no og saken starter elektronisk der. Det finnes maler i kommunen som skal brukes ved utarbeidelse av saksfremlegg, vedtak og underretting. Dersom saksbehandling vil ta 1 måned + så sender utviklingsrådgiver informasjon til søker. Utviklingsrådgiver sier også at han praktiserer fortløpende saksbehandling av søknader og etterstreber kortest mulig saksbehandlingstid. Servicetorget sender ut informasjon om vedtak. Det informeres om krav til sluttrapportering fra tilskuddsmottaker og klageadgang. Revisjonen har fått forelagt dokumentasjon som bekrefter en slik kommunikasjon og har også videre foretatt en beregning basert på nærmere

undersøkelse av 18 tildelinger vedtatt i perioden 01.06.2018 -15.08.2019. Beregningen på ovennevnte utvalg viser at det tar i gjennomsnitt 54 kalenderdager fra en søknad blir registrert innkommet i systemet, til vedtak om tildeling fattes i formannskapet. Ser man videre på ovennevnte periode, så ble det også fattet vedtak om avslag på 8 søknader. For disse sakene viser revisjonens beregning at gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 52 kalenderdager. Antall kalenderdager saksbehandlingstid kan variere noe fra søknad til søknad, og påvirkes blant annet av dato for når søknaden ble sendt inn og dato for når tid neste møte i formannskapet avholdes. Ifølge utviklingsrådgiveren får han øyeblikkelig en e-post når en søknad er registrert i regionalforvaltning.no. Da oppretter han et saksnummer i kommunens saksbehandlingssystem og starter saksforberedelsene. Det forekommer i noen tilfeller blant revisjonens utvalg av søknader til nærmere undersøkelse, at søkesummen oppgitt i innstillingen har blitt endret i endelig vedtak fattet av formannskapet.
Revisjonen har foretatt en gjennomgang av saksfremlegg knyttet til 26 søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 01.06.2018 – 15.08.2019, og registrerer at alle saksfremleggene bygger på ovennevnte informasjon.

Vedtaket

På nettsidene til Kautokeino kommune ligger protokollene fra formannskapet, og disse blir lagt ut fortløpende. Via protokollene kan alle følge med hvilke tildelinger samt avslag som er blitt vedtatt, når søknader til næringsfondet har vært oppe til behandling. I mange tilfeller vil imidlertid vedlegg med detaljer og andre sakspapirer knyttet til søknadene være unntatt offentlighet, dette da tilskuddssøkere ofte bringer inn forretningssensitiv informasjon i sine søknader, og har da krav på å få dette beskyttet. Vedtak om avslag eller tildeling på søknader om tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond, blir ifølge dokumentasjonen som er blitt forelagt revisjonen, utarbeidet i henhold til forvaltningslovens bestemmelser, samt at vedtak blir iverksatt. Vedtakene som utarbeides inneholder opplysninger om hvem som har fattet vedtaket, hvem vedtaket gjelder, når vedtaket er fattet og hva vedtaket går ut på. Videre viser vedtakene til de faktiske forhold og de regler som vedtaket bygger på samt inneholder elementer som beskriver forhold knyttet til:

- Formålet med tilskuddet og hvilke kostnader tilskuddet skal dekke
- Tilskuddsbeløp og utbetalingsplan
- Eventuelle vilkår for bruken av midlene
- Frist for at mottakeren aksepterer vilkårene
- Krav til rapportering
- Mulighet om krav om tilbakebetaling

Det foreligger en mal som kommunen bruker i forbindelse med utarbeidelsen av vedtakene. Revisjonens informanter i administrasjonen oppgir at de bruker saksbehandlingssystemet Ephorte i saksforberedelsene. Når vedtaket er fattet av formannskapet oppgir utviklingsrådgiveren at han sender en e-post til tilskuddssøker med kopi av protokollen og informerer om utfallet i saken. I e-posten informerer og siterer han blant annet fristene og vilkårene som er oppsummert i protokollen. Det er videre servicetorget hos Kautokeino kommune som formelt sender ut endelig brev med underretning om vedtak til tilskuddssøkerne, etter at søknadene er ferdigbehandlet.
I Kautokeino kommune er praksisen videre den at tilskuddssøkerne får tilsendt underretningen i form av uttømmende saksprotokoll fra formannskapet, som viser saksbehandlingen med samlet saksfremstilling inkludert alle vurderinger og informasjon som har vært lagt til grunn for vedtaket. I dette ligger det å gi en begrunnelse på de faktiske forhold og de regler som vedtaket bygger på. På den måten får tilskuddssøkerne innsyn i alle sakens dokumenter jf.

forvaltningsloven. Ifølge revisjonens informanter i administrasjonen blir det i saksutredningen lagt stor vekt på at man ikke bryter med vedtektene til næringsfondet og at man holder seg til kommunens mål for sitt nærings- og utviklingsarbeid. Argumentasjonen i saksutredningene blir ifølge revisjonens informanter bygget opp rundt momenter som går på at vedtaket skal legitimere at det kan gis tilskudd eller ikke, og at saken blir godt nok opplyst for alle parter. Rådmannen oppgir i møter og intervju med revisjonen at han foretar kvalitetssikring av innstillingene med hensyn til forvaltningsloven, både på delegerte vedtak fattet av ordfører og på annen administrativ saksbehandling med forslag til vedtak i saker som skal behandles av formannskapet.
Dette blir ifølge rådmannen ansett som et sikkerhetsnett i saksbehandlingen, jamfør krav i forvaltningsloven. Alle innstillinger blir sendt til rådmannen, og dersom det er eventuelle mangler ved saksbehandlingen foretar han korrigeringer.

Revisjonen har foretatt en gjennomgang av vedtak knyttet til 26 søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 01.06.2018 – 15.08.2019, og registrerer at alle vedtakene bygger på ovennevnte informasjon.

I intervju med informanter har revisjonen fått sammenfallende svar på at handlingsplan for næringsutvikling fra 2011, burde vært oppdatert i henhold til behov og virkelighetsbildet for kommunen i perioden for 2015-2019. Flere av informantene viser til at den gjeldende handlingsplanens aktualitet er foreldet. Planen har ikke blitt oppdatert etter at den ble vedtatt i 2010. Utviklingsrådgiveren ved kommunens næringsavdeling forklarer i intervju med revisjonen at han bruker kommuneplanens samfunnsdel som en av kildene for å vurdere prioriteringer i hans arbeid. Han viste videre til at han også tar utgangspunkt i alle politiske partiprogram for å få kjennskap til hva politikerne ønsker å prioritere i næringsutviklingsarbeidet. Dette da tilskuddsforvaltningen også er et politisk arbeid.
Utviklingsrådgiveren ga uttrykk for at han mener at kommunens planer samlet sett er gode. I forbindelse med behandling søknader til næringsfondet blir planene lagt til grunn i vurderingen. Han beskrev planene som «romslige» i vurderingsarbeidet. Videre ga han uttrykk for at tydelige planer forenkler saksbehandlingen.
Revisjonen har foretatt en nærmere undersøkelse av 26 søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 01.06.2018 – 15.08.2019, og registrerer på ovennevnte utvalg at alle søknadene er blitt vurdert opp mot kommunens egne retningslinjer for næringsfondet. I forbindelse med saksbehandling og vedtak, dokumenterer kommunen også at forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler og avtalen med fylkeskommunen om påfyll av næringsfond kommer til anvendelse. Lovverket åpner for at kommunen kan utøve en bredere forvaltningsmyndighet som også omfatter utvikling av næringsmiljø og kompetanse i tillegg til generell samfunns- og næringsutvikling. Ett eksempel på at dette effektueres i Kautokeino er et prosjekt i regi av kommunen som har arbeidstittelen «Sommerjobb for ungdom». I dette ligger det at kommunen i perioden 2013-2019, årlig har stilt midler til disposisjon for næringsaktører som har behov for sommervikarer, og som sysselsetter mennesker i forbindelse med sin virksomhet. Registrerte næringsaktører kan søke kommunens næringsfond om å få dekket 50% av dokumentert lønnskostnad (maksimum beløp er kr.7.500 per ungdom) knyttet til et sommervikariat for en ungdom i alderen 16-19 år.
I ovennevnte tidsperiode har kommunen lagt til rette med kr.100.000 årlig fra næringsfondet til dette formål, og de senere årene har også ungdomsutvalget støttet tiltaket med samme beløp. Revisjonen har fått forelagt dokumentasjon som bekrefter at Finnmark fylkeskommune godkjenner en slik disponering av midler fra et kommunalt næringsfond.

Følgende kontrollspørsmål ble stilt av revisjonen ved gjennomgang av de ovennevnte 26 søknadene;

Framgår det av søknaden og vedtaket dekkende elementer som beskriver hvorfor søknaden er i tråd / ikke er i tråd med kommunens vedtekter for næringsfondet?

Framgår det av søknaden og vedtaket dekkende elementer som beskriver at omsøkt tilskudd skal finansiere et næringsutviklingstiltak?

Framgår det av vedtaket eller saksbehandlingen dekkende elementer for at tilskuddet er i tråd med næringsfondets formål?

Framgår det av vedtaket eller saksbehandlingen dekkende elementer for at tilskuddet er i tråd med tillatte støtteformer?

Er tilskuddssøker innenfor målgruppe som for eksempel næringslivsaktør i Kautokeino kommune, grunder som vil etablere seg i Kautokeino kommune, eller som arbeider for bedriftsetableringer og tilrettelegging av næringsvirksomhet og næringsbygg i Kautokeino kommune?

Er tildeling av tilskuddet i tråd med tillatte støtteformer som;
Forundersøkelser, forprosjekter, bagatellmessig støtte

Har saksbehandler vurdert om tilskuddet dekker maks 50% av eksterne kostnader?
Er det tilfeller der det er søkt om støtte til eget arbeid maks 10%?

Revisjonen registrerer at kommunen i alle de 26 behandlede søknadene har foretatt vurderinger i henhold til revisjonens kontrollspørsmål i grad av relevans for hver enkelt sak. I forbindelse med vedtak om avslag gis det også begrunnelse dersom søknaden ikke oppfyller kriterier stilt i retningslinjene for næringsfondet. Av de 26 søknadene som ble behandlet, ble det vedtatt 18 tildelinger og 8 avslag, dette ifølge oversikter som er blitt forelagt revisjonen av Kautokeino kommunes næringsavdeling, samt ved revisjonens gjennomgang av saksprotokoller fra formannskapet.

De 18 ovennevnte tildelingene gikk til følgende søkere med formål og summer:

Dato	Tilskuddssøker	Formål	Tildelt beløp
21.06.2019	Peak Vision Media	Investeringsstøtte og videreutvikling	kr. 25.000
21.06.2019	Sápmi næringshage	Støtte til administrasjon av Kautokeino næringsforening	kr. 60.000
21.06.2019	Kautokeino kommune	Støtte til sommerjobb for ungdom	kr. 100.000
21.06.2019	Ailo Eiendom AS	Støtte til forprosjekt om samisk kultursenter	kr. 18.000
14.05.2019	Arctic Lávvu AS	Støtte til økning og effektivisering av produksjon	kr. 156.000
14.05.2019	Hættas Opplevelser AS	Støtte til bedrifts- og forretningsutvikling	kr. 26.000

14.05.2019	Sami Aurora AS	Støtte til bedrifts- og forretningsutvikling	kr. 26.000
14.05.2019	Rein Styrke AS	Reisestøtte/forretningsutvikling	kr. 25.000
14.05.2019	Marit Anne Sara	Støtte til utbygging av kunststudio	kr. 200.000
29.01.2019	Finnmarksløpet 2019	Støtte til arrangement/Sjekkpunkt Kautokeino	kr. 30.000
Del.vedtak 5/2018	Kautokeino Motorklubb	Støtte til arrangement/NM i vanncross	kr. 15.000
Del.vedtak 4/2018	Hermetikken næringshage/Hutkás Gielda	Støtte til kreative næringer	kr. 50.000
04.12.2018	Govvagiisá	Investeringsstøtte og videreutvikling	kr. 52.619
04.12.2018	Áilo Mátki & Tourist AS	Støtte til utvikling- og kompetanseheving	kr. 25.000
13.11.2018	Arctic Suorbmu-Nils Sara	Støtte til markedsføringstiltak	kr. 25.000
13.11.2018	Niillas Mihkkal Gaup	Støtte til bedriftsutvikling	kr. 37.360
13.11.2018	Eira Duodjelatnja	Støtte til utvikling- og kompetanseheving	kr. 25.000
13.11.2018	Anders Lango	Støtte til kompetanseheving og bedriftsutvikling	kr. 25.000

Følgende dokumentasjon fra Kautokeino kommune er blitt forelagt revisjonen som grunnlag til å vurdere i hvilken grad saksbehandling og vedtak blir gjennomført i henhold til næringsfondets bestemmelser;

- Kopi av søknaden slik den framkommer i regionalforvaltning.no med oppstilling
- Selve søknaden fra tilskuddssøker med vedlegg og annen relevant informasjon
- Samlet saksfremstilling med saksutredning/vurderingen fra næringsavdelingen
- Saksprotokoll fra formannskapet
- Vedtaket og underretningen til tilskuddssøker

Underretning og klageordning

Ifølge revisjonens informanter er praksisen ved lang tid til neste formannskapsmøte å sende ut et midlertidig svar i forkant, og informere om møtetidspunkt. Utviklingsrådgiveren sier i intervju med revisjonen at han praktiserer fortløpende saksbehandling av søknader og etterstreber kortest mulig saksbehandlingstid. Revisjonen har fått forelagt dokumentasjon på at Kautokeino kommune ved Servicetorget sender ut underretning om vedtak skriftlig i brevform til tilskuddssøkerne. Ved tildeling informeres det i brevet om søknaden og formålet med kronebeløpet som ytes i støtte, vilkår med blant annet om at tilbudet står gjeldende i ett år fra tildelingstidspunkt, krav til sluttrapportering fra tilskuddsmottaker, mulighet for krav om tilbakebetaling, klageadgang og klagefrist. Det vises til forvaltningslovens bestemmelser. Tilskuddssøkerne får tilsendt underretningen i form av uttømmende saksprotokoll fra formannskapet, som viser saksbehandlingen med samlet saksfremstilling inkludert alle vurderinger og den informasjon som har vært lagt til grunn for vedtaket. I dette ligger det å gi en begrunnelse på de faktiske forhold og de regler som vedtaket bygger på. Kommunens

praksis i forbindelse med underretning om vedtak, er innrettet etter en løsning som gir tilskuddssøker fullt innsyn i alle sakens dokumenter i samtidighet som underretning om vedtak mottas. På spørsmål om rutinebeskrivelser og etterlevelse av rutine rundt tilskuddsbrev, oppgir utviklingsrådgiver i møte revisjonen at det ikke har vært for rutine å utforme noe tilskuddsbrev etter vedtak. I lys av det spørsmål vises det til kommunens praksis for underveis-kommunikasjon med tilskuddssøkere i prosess, samt brev med underretning om vedtak og uttømmende informasjon om saksbehandlingen. Revisjonen registrerer videre at kommunen er konsekvent i sin informasjonsgivning til tilskuddssøkerne, og at det jobbes etter maler og rutiner. Dette dokumenterer kommunen overfor revisjonen i 26 søknader, behandlet i perioden 01.06.2018 -15.08.2019.
Kommunens underretning til tilskuddssøkerne i forbindelse med vedtak om avslag eller tildeling fra næringsfondet, inneholder alltid informasjon om tilskuddssøker, søknaden, tiltaket, formålet og det kronebeløp som er omsøkt i støtte. Det er videre slik at Kautokeino kommune også alltid i sin underretning presiserer hvem som har fattet vedtaket, hvem vedtaket gjelder, når vedtaket er fattet og hva det går ut på.
Underretningen gir i tillegg en tydelig instruks om at pengene som tildeles skal benyttes i henhold til søknadens oppstilling med hensyn til formål og prosjektets økonomiske plan.
Ved klager på vedtak så har kommunen etablert en klageordning. Klageinstans er ifølge kommunen den instansen som er foreskrevet i hver enkelt særlov. Når det ikke er omtalt, er det kommunens klagenemnd som er politisk valgt, som er klageinstans. Ifølge kommunens reglement skal klager behandles først i det organ som har truffet vedtaket. Første instans for behandling av klager på vedtak i forbindelse med søknader til Kautokeino kommunes næringsfond, er formannskapet. Da mottas saken til ny behandling av kommunens næringsavdeling og saksutredning blir på nytt sendt til formannskapet. Hvis vedtaket om avslag blir opprettholdt, kan klager ta saken videre til klageinstansen kalt Klagenemda. Kommunestyret har delegert til formannskapet å være førsteinstans for de saker som er delegert til formannskapet. Ved nærmere gjennomgang av 26 søknader behandlet i perioden 01.06.2018 – 15.08.2019, fant revisjonen én søknad hvor tilskuddssøker hadde klaget inn vedtak om avslag, først til formannskapet og videre til klagenemnda. Hovedfokuset i behandlingen av slike saker er å se på om det er tilkommet nye momenter som kan belyse saken. Dersom det ikke er det, opprettholdes som hovedregel avslaget fattet av formannskapet. I intervju med revisjonen sier utviklingsrådgiveren at det ikke forekommer så ofte at vedtak går til klagebehandling. Det var i 2013 tre saker oppe til behandling jamfør klageordningen tilknyttet næringsfondet, og dette året var det én klage som fikk medhold.

3.3.3 Vurderinger

Tillatte formål og støtteformer
Vedtak skal være begrunnet i fondets bestemmelser.
På bakgrunn av den informasjon som er framkommet i intervju og gjennomgang av 26 enkeltsøknader finner revisor det godtgjort at kommunen i all hovedsak etterlever dette kriterium i forvaltningen av næringsfondet. Revisjonen vurderer videre at kommunens planer, strategier og retningslinjer for bruk av tilskuddsmidler samlet sett er i tråd med både de nasjonale og regionalpolitiske mål og strategier. Kommunen innretter også sin praksis i samsvar med egne gjeldende planer og strategier for næringsutvikling. Revisjonen tar i imidlertid i denne undersøkelsen ikke stilling til de forretningsfaglige vurderinger eller skjønnsmessige valg som er blitt foretatt av kommunen ved avslag eller tildelinger i perioden 01.06.2018-15.08.2019. Det må likevel bemerkes at det ikke er blitt foretatt oppdatering/rullering av Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), på nesten 10 år.

3.3.4 Delkonklusjon

Revisjonen konkluderer samlet sett med at saksbehandling og vedtak blir gjennomført i henhold til næringsfondets formål og bestemmelser.
Det er likevel etter revisjonens vurdering behov for oppdatering av deler av planverket. Det gjelder spesielt Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond og Handlingsplan for næringsutvikling, som har vært gjeldende som sentrale føringer for kommunens næringsarbeid i snart 10 år nå.

3.4 Tilfredsstiller søknadenes form og innhold kravene som stilles i regelverk og retningslinjer?

3.4.1 Revisjonskriterium

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterium til ovennevnte underproblemstilling i denne undersøkelsen:

- Søknadenes form og innhold skal tilfredsstille kravene stilt i regelverk og retningslinjer

3.4.2 Data

Krav til søknadenes form og innhold
Revisjonen har foretatt en nærmere undersøkelse av 26 søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 01.06.2018 – 15.08.2019.
Følgende dokumentasjon fra Kautokeino kommune er blitt forelagt revisjonen som grunnlag til å vurdere søknadenes form og innhold;

- Kopi av søknaden slik den framkommer i regionalforvaltning.no med oppstilling
- Selve søknaden fra tilskuddssøker med vedlegg og annen relevant informasjon
- Samlet saksfremstilling med saksutredning/vurderingen fra næringsavdelingen
- Saksprotokoll fra formannskapet
- Vedtaket og underretningen til tilskuddssøker

Utviklingsrådgiver
Er det stor grad av tilfeller av søknader som får avslag grunnet manglende innhold og dokumentasjon?
«Har inntrykk av at det er i liten grad. De som tar kontakt med meg direkte, prøver jeg å veilede. Bruker også å gjøre det samme med de som har åpenbare utfordringer med utfylling av søknader, prøver å veilede de. Etter noen år vet jeg også hvordan politikerne tenker. Man kan komme med gode råd til søkerne».

Mottar dere alle søknadene elektronisk?
«Ja».

Hvordan håndteres mangler i søknadene?
«Da tar jeg kontakt i brevform eller per telefon. Tilbud må alltid foreligge. Uten påkrevde vedlegg blir det automatisk avslag».

Rådmann
«Det blir ikke lagt fram søknader til behandling før vi mener vi har god nok dokumentasjon. Det kan forekomme at det legges fram søknader med innstilling til avslag. Det hender vi må bistå tilskuddssøkerne og gi veiledning når søknader skal utarbeides».

Ordfører 2015-2019
«Noen avslag blir gitt på grunn av manglende innhold og dokumentasjon ved søknaden. Ikke mange, men noen. Det er litt synd at vi gjør slike avslag. Det kunne kanskje vært et godt prosjekt. Sápmi næringshage bidrar til at søknadene som nå kommer inn blir bedre, og har færre mangler».
Formannskapsmedlem 2015-2019
«Det hender at søknader som kommer inn av og til har mangler som gjør at det må gis avslag. Det kan for eksempel være at søkerne ikke oppgir formål godt nok eller har prosjekter som rett og slett ikke tilfredsstiller kriteriene for tilskudd. Det forekommer at formannskapet ber om suppleringer, konkretiseringer og korrigeringer fra søker, der det er mangler i søknaden».

Revisjonen har foretatt en nærmere undersøkelse av 26 søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 01.06.2018 – 15.08.2019, og registrerer på ovennevnte utvalg at alle søknadene er blitt vurdert opp mot kommunens egne retningslinjer for næringsfondet. I forbindelse med saksbehandling og vedtak, dokumenterer kommunen også at forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler og avtalen med fylkeskommunen om påfyll av næringsfond kommer til anvendelse.
Følgende kontrollspørsmål ble stilt av revisjonen ved gjennomgang av de ovennevnte 26 søknadene;

Foreligger det en formell søknad?

Er den innkommet elektronisk via regionalforvaltning.no?

Kontaktopplysninger, navn og org.nr. på tilskuddssøker?

Navn på ansvarlig kontaktperson for prosjektet?

Søknadsdato?

Når er søknaden mottatt i kommunen?

Hva gjelder søknaden/Hva søkes det om?

Foreligger det prosjektinformasjon/en beskrivelse av tiltaket?

Viser søknaden til;
- Økonomiske vurderinger og behovsavklaringer
- Plan for gjennomføring
- Forventede resultater
- Budsjett og finansieringsplan
- Søknadssum
- Opplysninger om tidligere offentlig støtte
- Eventuelle andre offentlige tilskudd til det samme prosjektet

Revisjonen registrerer at kommunen i 25 av de 26 behandlede søknadene har foretatt vurderinger i henhold til revisjonens kontrollspørsmål i grad av relevans for hver enkelt sak. Det var kun én søknad i ovennevnte utvalg av saker som ikke var registrert via regionalforvaltning.no. Denne søknaden ble behandlet politisk og administrativt i form av brev- og mail-dialog med tilskuddssøker. Søknaden med samlet saksfremstilling ble til slutt behørig forelagt formannskapet til avsluttende behandling med vedtak om tildeling.
I forbindelse med vedtak om avslag gis det begrunnelse dersom søknaden ikke oppfyller kriterier stilt i retningslinjene for næringsfondet.
Av de 26 søknadene som ble behandlet, ble det vedtatt 18 tildelinger og 8 avslag. Dette bekreftes med oversikter som er blitt forelagt revisjonen av Kautokeino kommunes næringsavdeling, samt ved revisjonens gjennomgang av saksprotokoller fra formannskapet.

3.4.3 Vurderinger

Krav til søknadenes form og innhold
Søknadenes form og innhold skal tilfredsstille kravene stilt i regelverk og retningslinjer.
På bakgrunn av den informasjon som er framkommet i intervju og gjennomgang av 26 enkeltsøknader finner revisor det godtgjort at både saksbehandlere og beslutningstakere i all hovedsak etterlever dette kriterium i forvaltningen av næringsfondet. I dette ligger at sakene som blir forelagt formannskapet er utredet av administrasjonen på en måte som gir de folkevalgte et kvalifisert beslutningsgrunnlag. Undersøkelsen bekrefter på dette området at administrasjonen også er gjenstand for betryggende kontroll ved at det jobbes etter systemer og rutiner, samt at man har maler til bruk for å utarbeide saksfremlegg til formannskapet. Dette gjelder spesielt sikringen av at forvaltningslovens krav til saksbehandling etterleves og at saken blir godt nok opplyst for alle parter. Videre viser samhandlingen mellom kommunens interne saksbehandlingssystem Ephorte og den elektroniske søknadsløsningen på Regionalforvaltning.no, at saksbehandlingsprosessene styres i riktig retning og i henhold til bestemmelser i lover og forskrifter.
Revisjonen vurderer at kommunen stiller krav til søknadenes form og innhold og hensyntar både egne og statlige retningslinjer på området ved behandling av søknader til næringsfondet. Det må likevel presiseres at det foreligger et forbedringspotensial ved at det ikke er blitt foretatt oppdatering/rullering av Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), på nesten 10 år.

3.4.4 Delkonklusjon

Revisjonen konkluderer med at form og innhold i søknader til Kautokeino kommunes næringsfond tilfredsstiller kravene som er stilt i lovverk og retningslinjer.
Det må likevel presiseres at det foreligger et forbedringspotensial ved at det ikke er blitt foretatt oppdatering/rullering av Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), på nesten 10 år.

3.5 Krever kommunen at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon ved anmodning om utbetaling av tilskudd?

3.5.1 Revisjonskriterium

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterium til ovennevnte underproblemstilling i denne undersøkelsen:

- Ved anmodning om utbetaling av tilskudd skal kommunen kreve at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon

3.5.2 Data

Krav til dokumentasjon før utbetaling finner sted
Revisjonen har kontrollert 15 utbetalinger foretatt i perioden 01.06.2018-15.08.2019, som er knyttet til tilskudd tildelt fra Kautokeino kommunes næringsfond. Praksis ved utbetaling ble så videre vurdert opp mot kravene til dokumentasjon før utbetaling finner sted.

På forespørsel fra revisjonen bekrefter kommunen at følgende rutine og kontroll blir gjennomført før utbetaling finner sted:

- Gjennomgang av framlagt nødvendig dokumentasjon før utbetaling
- Kontroll av om det foreligger mottatt brev/skriftlig henvendelse fra tilskuddsmottaker med anmodning om utbetaling
- Under NOK 200.000: Kontroll av kvitteringer og bekreftelser på betalte fakturaer
- Rapport/redegjørelse om tiltakets gjennomføring og hvilken effekt tiltaket har hatt i bedriften
- Kontroll av om framlagt dokumentasjon er tilfredsstillende før utbetaling finner sted

Informanter bekrefter videre overfor revisjonen at det har forekommet tilfeller av særlige behov hos enkelte tilskuddsmottakere, som igjen har ført til at det har blitt foretatt utbetaling av inntil 50% av tildelt tilskudd, før kostnader er påført.

Det gis orientering til tilskuddsmottakere om at tilskuddet bortfaller etter ett år fra tildelingstidspunktet, og det er tilfeller hvor det er blitt søkt om utsettelse inntil to ganger. Utviklingsrådgiver sier til revisjonen at man har en ambisjon om å sende påminnelse til tilskuddsmottakerne vedrørende denne fristregelen.
De fleste tilskudd som ytes fra Kautokeino kommunes næringsfond er på under kr.100.000. Ifølge reglement for økonomistyring i staten (Finansdepartementet 2013) skal kravet om rapportering fra tilskuddsmottaker frafalles for øremerkede tilskudd som utgjør mindre enn kr.100.000 og dokumentasjon for utlegg godkjent av regnskapsfører er tilstrekkelig. Dette er ikke spesifisert i kommunens egne retningslinjer for næringsfondet.
I forbindelse med den nærmere undersøkelsen av de ovennevnte 15 utbetalingene, foretatt i perioden 01.06.2018-15.08.2019, og som igjen er knyttet til tilskudd tildelt fra Kautokeino kommunes næringsfond, fant revisjonen at kommunen benytter et eget kvalitetsdokument for

postering og utbetalingsanvisning. Dette grunnlagsskjemaet fylles ut for hver utbetaling, og dokumenterer med dette overfor revisjonen at det jobbes etter faste etablerte rutiner for attestasjon og anvisning. I forbindelse med de 15 utbetalingene som revisjonen har undersøkt nærmere, så registrerer revisjonen at det i alle sakene er vedlagt dokumentasjon fra tilskuddssøker, enten i form av en regnskapsoppstilling og eller en enkel oversikt over betalte kostnader med tilhørende fakturaer. Det foreligger også alltid en kort status-rapport fra tilskuddssøker, eller andre relevante bevis på at tiltak og prosjekt er gjennomført. I tilknytning til de 15 utbetalingene som er kontrollert, finner revisjonen også at brev med utbetalingsanmodning er mottatt av kommunen i alle sakene. Total sum utbetalt på ovennevnte utvalg var kr.554.522.

Krav om rutiner for bortfall av tilskudd

I Kautokeino kommunes egne retningslinjer for næringsfondet § 5 står det at tilskuddet bortfaller innen ett år fra tildelingstidspunktet. Tilskuddet bortfaller også dersom tilskuddsmottaker går konkurs eller virksomheten opphører. Det kan søkes skriftlig om utsettelse inntil to ganger. Videre kommuniserer vedtakene som utarbeides ved tildelinger, at tilskuddsmottaker forplikter å tilbakebetale støtten dersom løsøre eller fast eiendom som kommunen har vært med på å finansiere, avhendes før det er gått fem år, regnet fra kjøpsdato. Næringsfondets retningslinjer er det eneste dokument som er blitt forelagt revisjonen og som representerer skriftlige rutiner på dette området, samt skal være retningslinjer som skal etterleves. Ifølge informanter som har vært til intervju med revisjonen, så forekommer det sjelden at ovennevnte paragraf i retningslinjene kommer til anvendelse. Alle aktører som får tildelt tilskudd fra kommunens næringsfond, eksisterer i all hovedsak i perioden fra det tidspunkt som vedtak om tildeling fattes, og fram til tidspunkt for utbetaling av tilskudd. Videre viser informantene til sin kunnskap om administrasjonens og formannskapets adgang og myndighet til å følge opp tilskuddssøkerne, og bruken av midlene som ytes. Når det gjelder rutiner for bortfall av tilskudd og håndtering av saker som angår dette, så forstår revisjonen på bakgrunn av intervjuene med informantene i denne undersøkelsen, at dette ofte gjerne får en nær sammenheng med området som gjelder sanksjonering ved feil bruk av tildelte midler.

Følgende kommentarer ble gitt av informanter i intervju med revisjonen;

Utviklingsrådgiver

«Før utbetaling av midler fra næringsfondet skjer, så kreves det nødvendig dokumentasjon. Søknader blir vurdert blant annet i forhold til om de tilfredsstiller tillatte formål og støtteformer. Det har også blitt gitt avslag på grunn av at dette punkt ikke er oppfylt. Man prøver å følge opp bruken av midlene og i tilfeller der uriktig bruk blir avdekket så har man et samarbeid med Lindorff i forhold til å kreve tilbake pengene. Det har vært slike tilfeller. Det er en gjennomsiktig kommune. Det er forholdsvis enkelt å se de tiltakene vi gir støtte til, og hvordan midlene har blitt benyttet».

Rådmann

«Vi følger med. Dette er en liten kommune, så vi har god kjennskap til de tiltakene som får støtte og om det resulterer i noe konkret. Det er ikke så vanskelig å se om midlene blir brukt til det omsøkte formålet. Vi har også et krav om at løsøre eller fast eiendom som kjøpes med tilskudd gitt av kommunen, ikke kan selges før etter fem år regnet fra kjøpsdato. Dersom det oppstår avtalebrudd her så må tilskuddsmottaker tilbakebetale pengene til kommunen».

Ordfører 2015-2019
«Man rapporterer og holder oppsyn blant annet fra administrativt hold med bruken av tildelinger og det har forekommet at tilskudd har blitt brukt feil. I tilfeller hvor slikt skjer blir formannskapet varslet slik at dette kan følges opp. Samfunnet er transparent og oversiktlig på mange måter og det har skjedd at tildelte penger fra næringsfondet har blitt krevd tilbake. Formannskapet og gjerne ordfører blir gjort oppmerksom på feilbruk og den type ting».

Formannskapsmedlem 2015-2019
«Kontrollen med at midler brukes etter forutsetningene anses som god, man har på en måte oversikt. Det er klare regler for dokumentasjon før utbetaling av tilskudd fra næringsfondet finner sted, ved eventuelle mangler så kreves den nødvendige dokumentasjon framlagt fra tilskuddssøker. Kommunen har rutiner som sikrer at uriktig bruk av tilskudd blir krevd tilbake og det har vært slike tilfeller».

3.5.3 Vurderinger

Krav til dokumentasjon før utbetaling finner sted
Ved anmodning om utbetaling av tilskudd skal kommunen kreve at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon.
Revisjonen vurderer på grunnlag av nærmere undersøkelse av 15 utbetalinger fra næringsfondet, at kommunen stiller krav til dokumentasjon før utbetaling finner sted som er i tråd med lovverk og retningslinjer på området.

3.5.4 Delkonklusjon

Revisjonen konkluderer med at kommunen krever nødvendig dokumentasjon fra tilskuddsmottaker ved anmodning om utbetaling av tilskudd, og at praksis er i henhold til gjeldende lovverk og retningslinjer.

3.6 Blir forvaltningen av næringsfondet rapportert rutinemessig?

3.6.1 Revisjonskriterium

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterium til ovennevnte underproblemstilling i denne undersøkelsen:

- Aktiviteten i næringsfondet skal rapporteres rutinemessig

3.6.2 Data

Krav til rutiner for rapportering
Ifølge avtale om påfyll av næringsfond mellom Finnmark fylkeskommune og Kautokeino kommune kreves det via Kommunal– og moderniseringsdepartementet rapportering på bruken av næringsfond fra kommunene. Kommunene skal rapportere via www.regionalforvaltning.no. I henhold til kravene stilt av Finnmark fylkeskommune, har Kautokeino kommune levert rapporteringer til kommunal- og moderniseringsdepartementet innen fristen i årene 2018, 2017, 2016, 2015 og 2014. Revisjonen har mottatt bekreftelser på

at Finnmark fylkeskommune har foretatt kontroll på bruken av virkemidlene til Kautokeino kommune på kommunalt næringsfond i de ovennevnte årene. Fylkeskommunen bekreftet at kommunen har innvilget midlene i disse årene i henhold til forskriftene og retningslinjene for bruken av disse gjennom den elektroniske forvaltningsportalen regionalforvaltning.no.

I henhold til prinsipper for delegering og kommunens delegasjonsreglement tilligger all myndighet i utgangspunktet kommunestyret. Det er kommunestyret som etterspør rapportering av nærings- og utviklingsarbeidet.
Utviklingsrådgiver som er saksforbereder, oppgir til revisjonen at han har med seg en orientering til formannskapsmøtene over hva som er igjen i fondet etter hvert som tildelinger vedtas igjennom året. Det foretas ikke andre rapporteringer etter vedtak. Det har forekommet at formannskapet har etterspurt en oversikt over tildelinger som er gjort. Av årsmeldinger for Kautokeino kommune kan man se en oversikt over alle saker som er behandlet i formannskapet og deriblant også saker knyttet til vedtak om tilskudd fra kommunens næringsfond. Ordfører sier i intervju med revisjonen at man gjerne skulle hatt en enkel og konkret årsberetning for næringsfondet, som årlig kunne blitt forelagt formannskapet.
Det er administrasjonen som saksforbereder søknader om tilskudd fra kommunens næringsfond. Informantene oppgir at det kreves rapport fra tilskuddsmottakerne ved sluttføring av prosjekter før utbetaling finner sted, og at det har blitt tilført en praksis på fem års karantene for videresalg av driftsmidler og løsøre finansiert ved tilskudd. Når prosjektene er gjennomført rapporterer tilskuddsmottaker med regnskap og eller kostnadsbekreftelser hvordan det har gått. Revisjonen har ikke fått bekreftelser på hvorvidt kommunen innhenter rapporter eller informasjon fra andre kilder enn tilskuddsmottaker som igjen gjør det mulig vurdere graden av måloppnåelse. Utviklingsrådgiveren sier i intervju med revisjonen at det ikke er noe skjema i dag som gjelder rapportering fra tilskuddsmottaker, det kunne man gjerne ha innført som et tillegg til den dokumentasjonen som framvises ved anmodning om utbetaling. Praksis i dag er at kommunen foretar rapportering på vegne av tilskuddsmottaker i den årlige rapporteringen til Finnmark fylkeskommune.

På spørsmål til informantene i intervju om hvilke områder av kommunens rolle som forvalter som bør styrkes, blir intern-rapportering, evaluering og effektmåling sammenfallende nevnt som områder hvor man har forbedringspotensial.

Utviklingsrådgiver
«Det utarbeides en regnskapsrapport for næringsfondet og vi rapporterer til fylkeskommunen vedrørende tilskuddsforvaltningen. Ellers er det ikke andre konkrete rapporteringsformer rundt næringsfondet. Det er stor pågang på søknader til fondet og det brukes opp hvert år. Kommunen kontrollerer om midlene blir brukt iht kriterier for tildeling ved at det kreves redegjørelse fra tilskuddsmottaker før utbetaling finner sted. Når det gjelder fortløpende vurdering av selve ordningen med næringsfondet og tildeling av midler har man i dag ingen systematiske rutiner. Evaluering og effektmålinger kunne også vært gjort bedre. Datagrunnlag og info rundt søknader samt tildelinger av midler ligger tilgjengelig da alt av søknader kommer inn elektronisk. Når de som søker har gjennomført prosjektet, rapporterer de med regnskap eller lignende hvordan det har gått. Kommunen rapporterer til fylkeskommunen. Til hvert formannskapsmøte har jeg med en oversikt over hva som er igjen hittil, etter årets tildelinger».

Rådmann
«Næringsfondet omtales i Årsberetning og til regnskapsrevisjonen. Man har ikke gjennomført effektmålinger på forvaltingen av næringsfondet. Det blir imidlertid gjort helhetlige vurderinger av hver enkelt søknad som kommer inn, og at man fra administrasjonen sin side etterstreber faglig og korrekt saksbehandling iht retningslinjer for fondet samt aktuelle regler. En tydeligere rapportering på bruken av næringsfondet og bedre evaluering må til.»

Ordfører 2015-2019
En effektmåling er viktig for å kontrollere det man har gitt tilsagn til, om prosjekter har lyktes etter intensjonen og om det er i henhold til egne planer og strategier. Rapportering og evaluering av næringsarbeidet i kommunen gjøres i dag fortrinnsvis via i årsberetninger, økonomiplan og det rapporteres til fylkeskommunen iht regler. Det har vært gjort målinger tidligere. Det er behov for faglig støtte og bedre evaluering samt rapportering av resultater fra næringsarbeidet. Holdningen må være at tilskudd skal brukes til det man har fått tilskudd til.

Formannskapsmedlem 2015-2019
«Jeg skulle ønsket mer opplysning om tilskuddene som er tildelt, og om man har fått noe til med disse. Det burde nok også vært en tydeligere rapportering og evaluering konkret på tilfeller der tilskudd ikke blir brukt i henhold til retningslinjene for næringsfondet. Man «følger imidlertid med» de tildelinger som er bevilget, både det som er brukt, ubrukt og evt. feilbevilget».

Evaluering og effektmåling
Ifølge samfunnsdelen av kommuneplanen vedtatt i 2017, skal kommunen være en aktiv og forutsigbar pådriver i utviklingen av lokalsamfunnet. Gjennom sitt nettverk, sin kompetanse og myndighet skal kommunen bidra til å sikre og utvikle arbeidsplasser, og øke tilflytning og bolyst. På innsatsområdet som går på organisasjonen skal kommunen yte god service til innbyggerne og næringsliv gjennom å oppleves som rettferdig og forutsigbar. Det skal også utvikles stadig nye selvbetjeningsløsninger som igjen skal bidra til økt brukertilfredshet knyttet til informasjon og tjenester de mottar fra kommunen.
På innsatsområdet næringsliv og verdiskaping skal kommunen jobbe for å skape et variert, utviklingsorientert og robust næringsliv gjennom å drive strategisk næringsutvikling med fokus på:

1. Råstoffutvinning
2. Kultur og reiseliv
3. Eksklusive nisjeprodukter
4. Offentlig sektor, herunder forskning og undervisning.

Ifølge §1 i Kautokeino kommunes retningslinjer for tildeling av tilskudd fra næringsfondet, står det at formålet er å bidra til å utvikle et variert og konkurransedyktig næringsliv gjennom næringsutviklingstiltak. Målgruppen er næringslivsaktører etablert i kommunen, eller som ønsker å etablere seg i kommunen. I tillegg støttes andre som arbeider for bedriftsetableringer og tilrettelegging av næringsvirksomhet og næringsbygg i Kautokeino kommune. Verken handlingsplanen, kommuneplanens samfunnsdel eller retningslinjene for næringsfondet stiller krav til evaluering eller rapportering direkte. I § 8 av retningslinjene for næringsfondet heter det at endringer eller tilpasninger av retningslinjene foretas av kommunestyret.
I intervju med revisjonen sier alle informantene at det ikke er blitt gjort noen særlige effektmålinger av forvaltningen av næringsfondet. Til revisjonen oppgis det at effekten av tildelinger fra næringsfondet ikke har blitt vurdert systematisk jamfør kommunens planer og

politiske mål. I saksforberedelsene hensyntas imidlertid kommunens planverk og retningslinjer. Dette for å sikre at tildelinger blir foretatt til de rette formål. Det er dessverre ikke ressurser til å drive systematisk effektmåling og dette blir derfor ikke videre prioritert. En form for måling av måloppnåelse er å se og observere hvordan tiltakene som støttes blir benyttet. Det oppgis at det er en gjennomsiktig kommune, og at tiltakene samt realisering av disse er forholdsvis lett å vurdere. På spørsmål i intervju om hvilke områder av kommunens rolle som forvalter som bør styrkes, blir måling nevnt som ett område.

3.6.3 Vurderinger

Krav til rutiner for rapportering
Aktiviteten i næringsfondet skal rapporteres rutinemessig.
Kommunen skal rapportere om tilskuddsforvaltningen til fylkeskommunen og/eller departement gjennom regionalforvaltning.no. Revisjonens undersøkelser viser at kommunen rapporterer i henhold til lovverket på området samt i henhold til formkrav og frister. Revisjonen vurderer det dit at kommunen etterkommer kravet til rapportering til fylkeskommunen på forvaltningen av næringsfondet.

Revisjonen registrerer imidlertid at det er rom for forbedringer knyttet til intern rapportering, evaluering og effektmåling av forvaltningen av næringsfondet. Slik nærings- og utviklingsarbeidet i Kautokeino kommune er lagt opp i dag så skal formannskapet på bakgrunn av administrasjonens saksutredning, rapportere formelt og skriftlig til kommunestyret om fremdriften i nærings- og utviklingsarbeidet. Ved å gjennomføre jevnlige orienteringer i formannskapets møter, slik utviklingsrådgiver har hatt for rutine, oppgir representanter i formannskapet at de føler seg oppdatert på næringsarbeidet. Revisjonens gjennomgang viser imidlertid at administrasjonen i hovedsak har for rutine å rapportere muntlig til formannskapet om forvaltningen av næringsfondet. Det er noe uklart om denne rapporteringen også foretas jevnlig gjennom saksbehandlingssystemet og protokollføring i internsystemet til kommunen.
Revisjonen vurderer, med den informasjon som er blitt forelagt i denne undersøkelsen, at det ikke utarbeides årsmelding og eller en rapport vedrørende forvaltningen av næringsfondet. I dette ligger det at det skal utarbeides årsmeldinger som følger opp kommunens handlingsplan for næringsutvikling og som inneholder rapportering med oversikt over fremdriften målt opp mot handlingsplanen. Dette kravet har ikke blitt etterlevd av formannskapet, og kan sees i sammenheng med kravet om evaluering og effektmåling.

3.6.4 Delkonklusjon

Revisjonen konkluderer med at forvaltningen av næringsfondet blir rapportert rutinemessig i henhold til krav stilt i avtale om påfyll mellom fylkeskommunen og Kautokeino kommune. Denne delen av rapporteringsarbeidet er i henhold til de krav som stilles i lovverk og retningslinjer på området.

Revisjonen konkluderer imidlertid videre med at kravene til intern rapportering, evaluering og effektmåling av forvaltningen av næringsfondet bare i noen grad blir etterlevd.
Det rapporteres ikke jevnlig til kommunestyret om nærings- og utviklingsarbeidet i kommunen. Revisjonen konkluderer på grunnlag av den informasjon og dokumentasjon som er blitt forelagt av kommunen i denne undersøkelsen, at det ikke utarbeides en konkret årsmelding fra formannskapet (fondsstyret) vedrørende næringsfondet. Rapportering gjennomføres i stor grad muntlig.

3.7 Samlet vurdering og konklusjon

Revisjonen konkluderer på bakgrunn av den samlede dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt av kommunen i forbindelse med denne undersøkelsen, at tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond, i all hovedsak skjer i tråd med regelverk og retningslinjer. I dette ligger det at kommunen etterlever både egne retningslinjer på området i tillegg til statlige retningslinjer og lovverk som gjelder for kommunale næringsfond.

Revisjonen vil likevel bemerke et forbedringspotensial ved at habilitetsvurderinger bør dokumenteres som ledd i saksbehandlingen. Deler av planverket bør oppdateres; spesielt Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), som har vært gjeldende som sentrale føringer for kommunens næringsarbeid i nesten 10 år. Videre viser undersøkelsen at kommunen ikke har prioritert systematisk årlig rapportering til kommunestyret, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning.

4 KONKLUSJONER

4.1 Hovedkonklusjon

Skjer tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond i tråd med regelverk og retningslinjer?

Revisjonen konkluderer på bakgrunn av den samlede dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt av kommunen i forbindelse med denne undersøkelsen, at tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond, i all hovedsak skjer i tråd med regelverk og retningslinjer. I dette ligger det at kommunen etterlever både egne retningslinjer på området i tillegg til statlige retningslinjer og lovverk som gjelder for kommunale næringsfond.

Revisjonen vil likevel bemerke et forbedringspotensial ved at habilitetsvurderinger bør dokumenteres som ledd i saksbehandlingen. Deler av planverket bør oppdateres; spesielt Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), som har vært gjeldende som sentrale føringer for kommunens næringsarbeid i nesten 10 år. Videre viser undersøkelsen at kommunen ikke har prioritert systematisk årlig rapportering til kommunestyret, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning.

4.2 Delkonklusjoner

Vurderer beslutningstakere og saksbehandlere sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet?
Revisjonen konkluderer med at saksbehandlere og beslutningstakere vurderer sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet. Kommunens praksis er i tråd med lovverk og retningslinjer på området, men kan også ytterligere styrkes ved at det inntas et handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger blir foretatt i tidlig fase av søknadsvurderingen.

Blir saksbehandling og vedtak om tildeling foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet?
Revisjonen konkluderer med at saksbehandling og vedtak om tildeling blir foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet. Kommunens praksis er i tråd med lovverk og retningslinjer på området.

Legges næringsfondets formål og bestemmelser til grunn for saksbehandling og vedtak?
Revisjonen konkluderer samlet sett med at saksbehandling og vedtak blir gjennomført i henhold til næringsfondets formål og bestemmelser.
Det er likevel etter revisjonens vurdering behov for oppdatering av deler av planverket. Det gjelder spesielt Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond og Handlingsplan for næringsutvikling, som har vært gjeldende som sentrale føringer for kommunens næringsarbeid i snart 10 år nå.

Tilfredsstiller søknadenes form og innhold kravene som stilles i regelverk og retningslinjer?
Revisjonen konkluderer med at form og innhold i søknader til Kautokeino kommunes næringsfond tilfredsstiller kravene som er stilt i lovverk og retningslinjer.
Det må likevel presiseres at det foreligger et forbedringspotensial ved at det ikke er blitt foretatt oppdatering/rullering av Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), på nesten 10 år.

Krever kommunen at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon ved anmodning om utbetaling av tilskudd?
Revisjonen konkluderer med at kommunen krever nødvendig dokumentasjon fra tilskuddsmottaker ved anmodning om utbetaling av tilskudd, og at praksis er i henhold til gjeldende lovverk og retningslinjer.

Blir forvaltningen av næringsfondet rapportert rutinemessig?
Revisjonen konkluderer med at forvaltningen av næringsfondet blir rapportert rutinemessig i henhold til krav stilt i avtale om påfyll mellom fylkeskommunen og Kautokeino kommune. Denne delen av rapporteringsarbeidet er i henhold til de krav som stilles i lovverk og retningslinjer på området.

Revisjonen konkluderer imidlertid videre med at kravene til intern rapportering, evaluering og effektmåling av forvaltningen av næringsfondet bare i noen grad blir etterlevd.
Det rapporteres ikke jevnlig til kommunestyret om nærings- og utviklingsarbeidet i kommunen. Revisjonen konkluderer på grunnlag av den informasjon og dokumentasjon som er blitt forelagt av kommunen i denne undersøkelsen, at det ikke utarbeides en konkret årsmelding fra formannskapet (fondsstyret) vedrørende næringsfondet. Rapportering gjennomføres i stor grad muntlig.

5 ANBEFALINGER

På bakgrunn av de funn som er gjort i denne undersøkelsen vil revisjonen anbefale at Kautokeino kommune bør gjøre følgende:

- Vurdere å foreta rullering av planverk og kartlegge kommunens behov for oppdatering av strategier som vedrører nærings og utviklingsarbeidet.
- Vurdere å foreta oppdatering av styringsdokumenter og retningslinjer knyttet til en tilskuddsordning som næringsfondet.
- Vurdere å innta et eget handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger er blitt foretatt i tidlig fase av vurderingen av søknader til en tilskuddsordning som næringsfondet.
- Vurdere å iverksette tiltak for systematisk rapportering, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning. Herunder utarbeide en årsrapport for næringsfondet.

6 KILDER OG LITTERATUR

Lovverk

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) av 25. september 1992 nr. 107
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) av 27. juni 2008 nr. 71
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 10. februar 1967

Forskrift

- Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler av 11. desember 2013
- Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler av 1. juni 2018

Annet

- Finansdepartementet (2013) *Reglement/bestemmelser om økonomistyring i staten*
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014) *Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler*
- Direktoratet for økonomistyring (2012), *Sjekkliste for utvalgte prosesser i tilskuddsforvaltningen*
- Avtaler om påfyll av næringsfond for årene 2016, 2017 og 2018 mellom Kautokeino kommune og Finnmark fylkeskommune
- Møteprotokoller og saksprotokoller med saksdokumenter fra formannskapet i Kautokeino kommune, samt bilagsbunter for utbetalinger for årene 2018 og 2019

Kommunens styringsdokumenter

- Kautokeino kommune (2017) *Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2030*
- Kautokeino kommune (2017) *Kommuneplanens arealdel 2017-2030*
- Kautokeino kommune (2017) *Kommunedelplan for Márkan/Kautokeino sentrum 2017-2030*
- Kautokeino kommune (2019) *Reisemålstrategi for Kautokeino 2019-2026*
- Kautokeino kommune – Økonomiplan 2019-2022
- Kautokeino kommune – Årsrapporter for 2017 og 2018
- Kautokeino kommune – Årsregnskap for 2017 og 2018
- Kautokeino kommune (2016) *Politisk delegasjonsreglement*
- Kautokeino kommune (2011) *Handlingsplan for næringsutvikling*
- Kautokeino kommune (2010) *Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond*
- Kautokeino kommune – Forvaltningsrevisjon-Overordnet analyse 2013-2016
- Kautokeino kommune – Plan for forvaltningsrevisjon 2013-2016

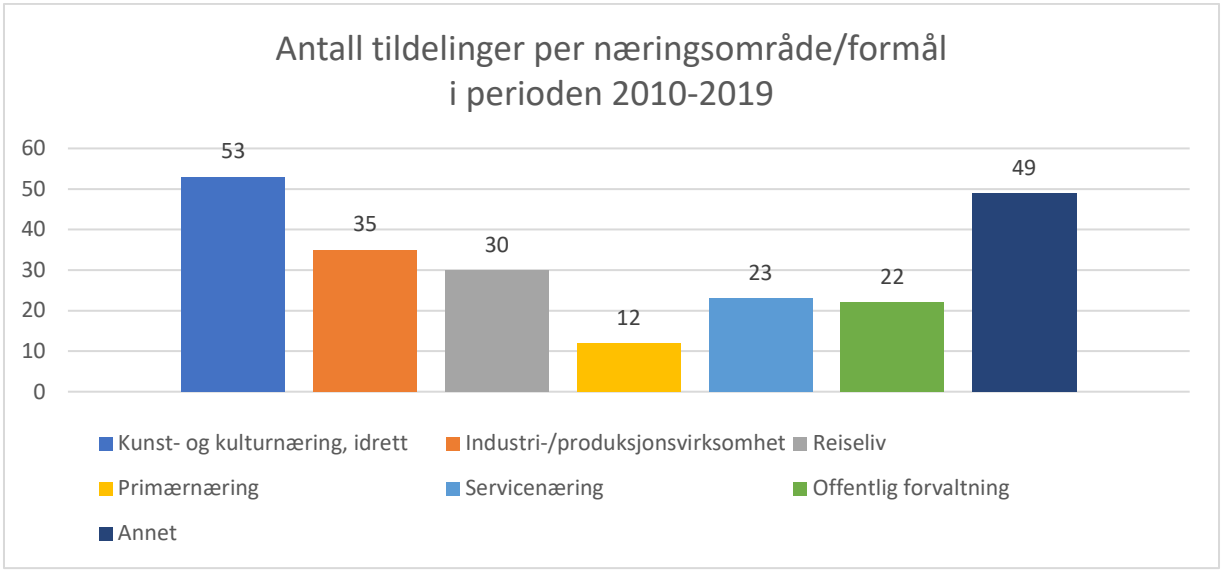
Internett

- http://www.kautokeino.kommune.no

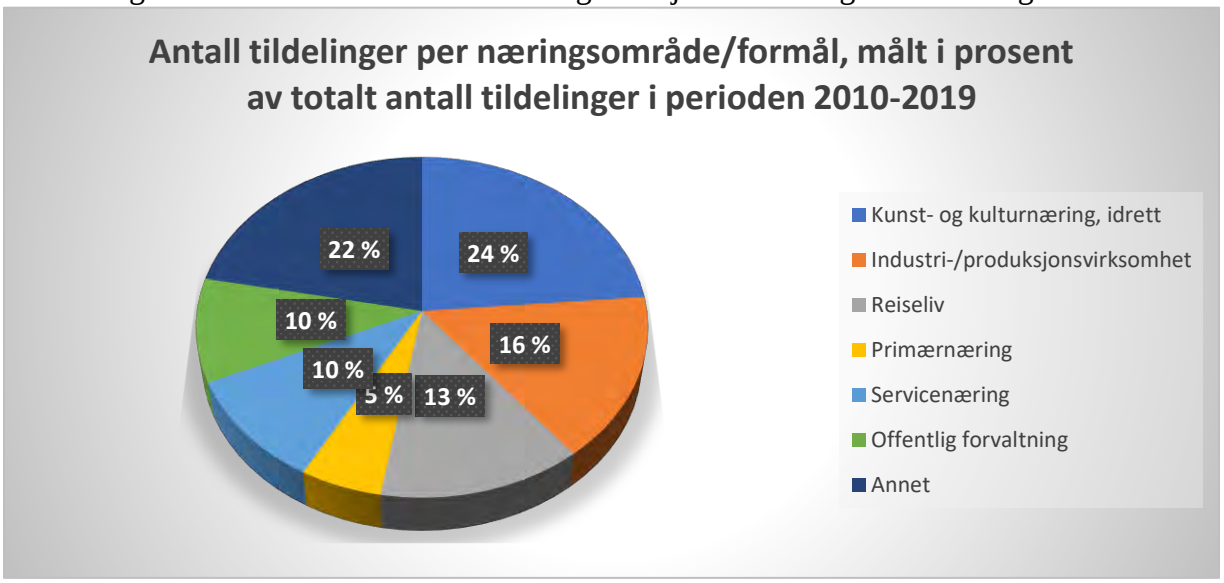
VEDLEGG 1: STATISTISKE FRAMSTILLINGER

Det er i perioden 2010-2019 blitt vedtatt 224 tildelinger fra Kautokeino kommunes næringsfond på til sammen kr.11.060.137. Den gjennomsnittlige sum kroner per år i tildelinger fra næringsfondet beregnes da til kr.1.106.013 og gjennomsnittlig antall tildelinger per år ligger på rundt 22.[21]

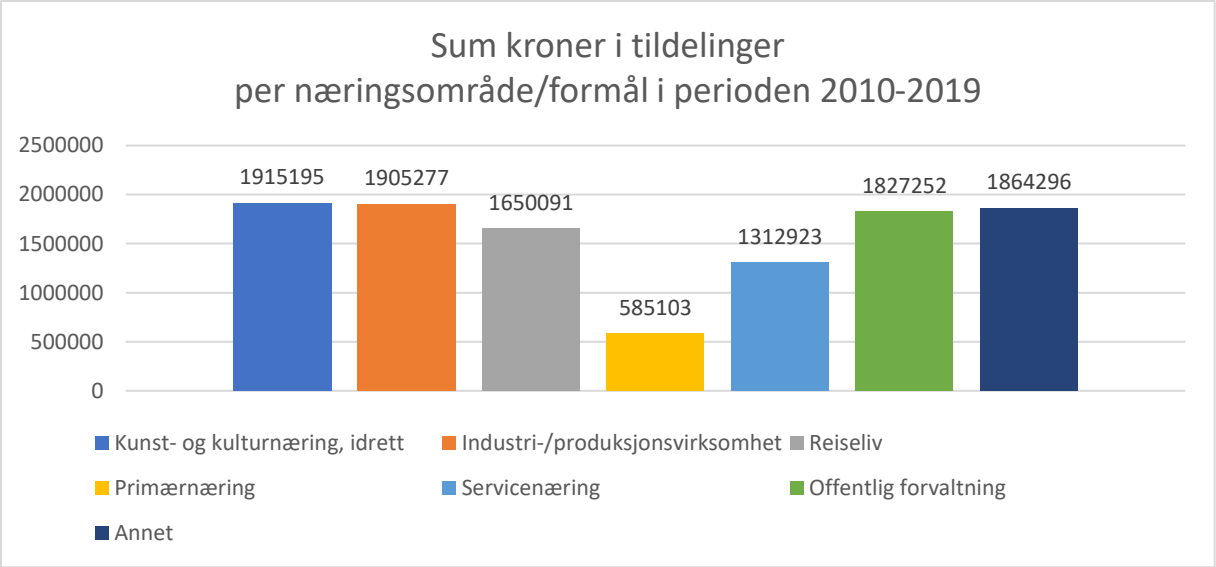
Nedenfor følger grafiske framstillinger av hvordan tildelingene er fordelt:

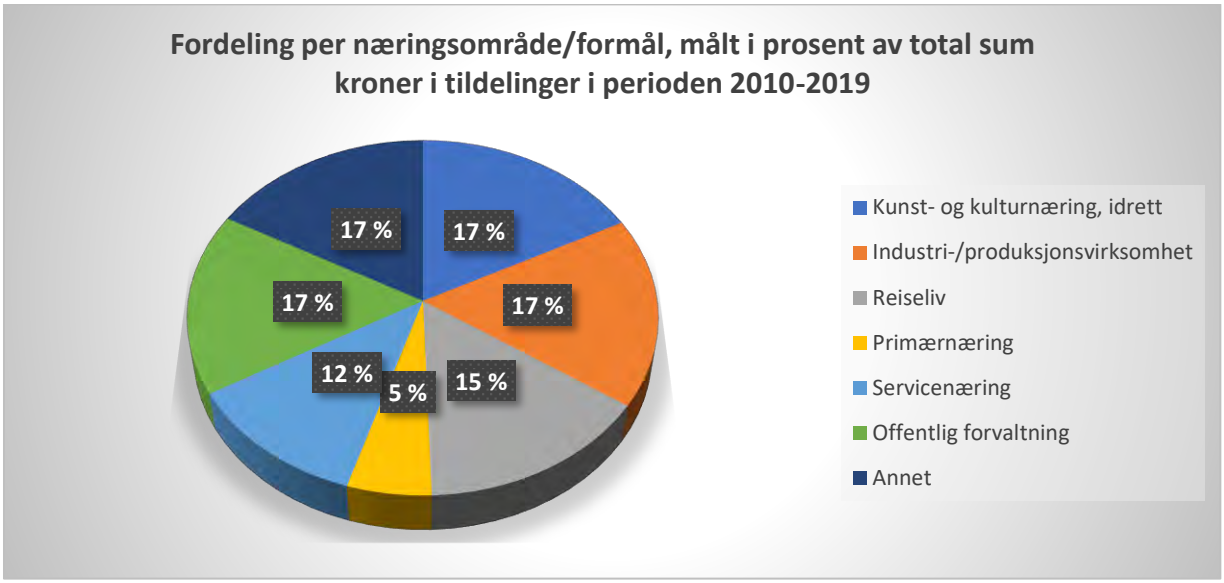

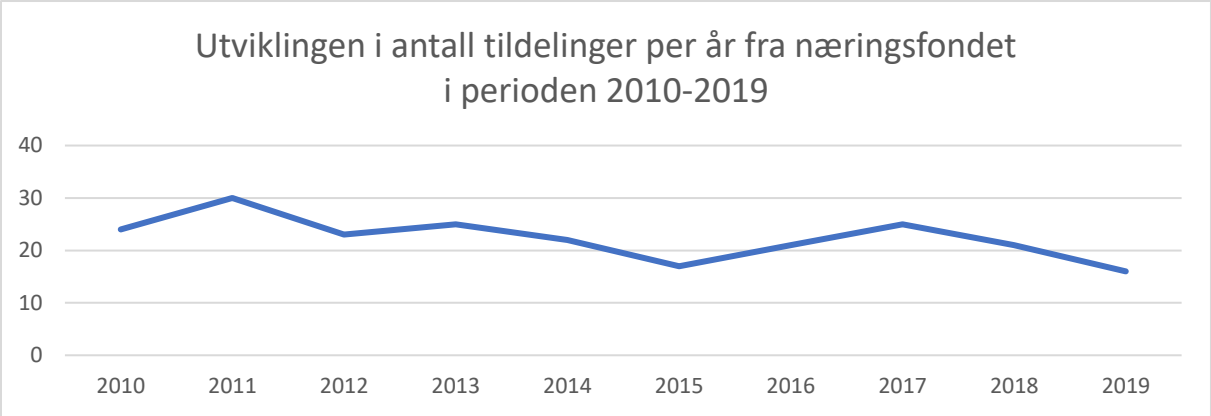
Revisjonens gjennomgang viser at tildelinger som er plassert i kategorien «Annet» er; støtte til festivaler og messer, rådgivende tjenester, konsulentvirksomhet, teknologi, eiendomsutvikling, diverse analyser, forprosjekter og prosjektstøtte, bedriftsetablering, og ellers det som ikke passer eller enkelt kan identifiseres som tilhørende noen av de andre kategoriene for næringsområde og formål. Kategorien «Annet» nedenfor representerer i så måte mangfoldet utenom de mere etablerte og tradisjonelle næringsområdene og formålene.

[21] Tallene i avsnittet er utarbeidet av revisjonen basert på informasjon fra Kautokeino kommune, som er blitt forelagt revisjonen etter forespørsel sendt til kommunens næringsavdeling.

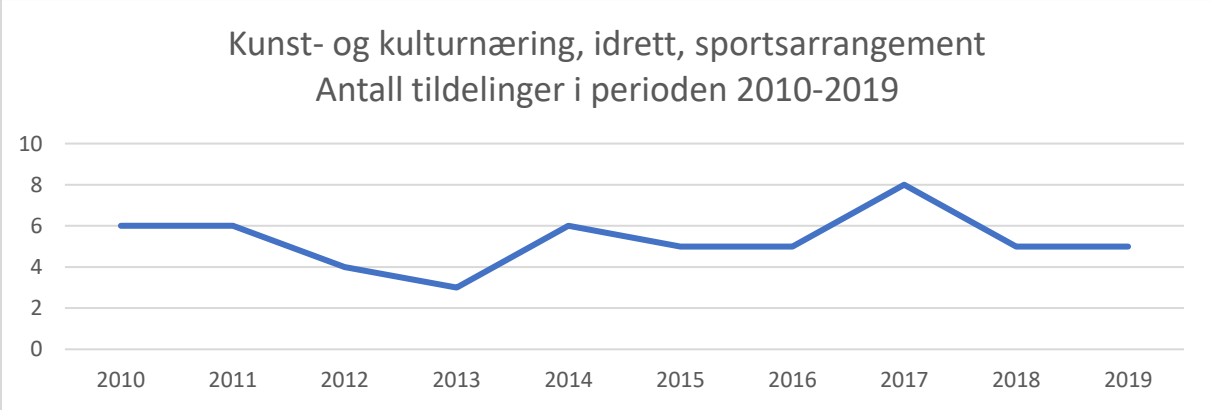

Sum kroner i tildelinger
per næringsområde/formål i perioden 2010-2019
2500000
2000000
1500000
1000000
500000
0
1915195
1905277
1650091
585103
1312923
1827252
1864296
Kunst- og kulturnæring, idrett
Industri-/produksjonsvirksomhet
Reiseliv
Primærnæring
Servicenæring
Offentlig forvaltning
Annet

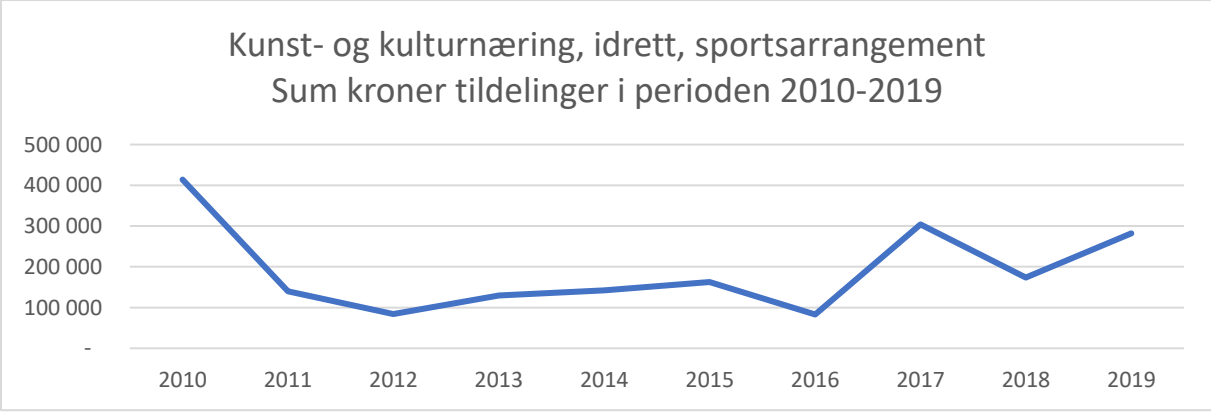

Fordeling per næringsområde/formål, målt i prosent av total sum
kroner i tildelinger i perioden 2010-2019
17 %
17 %
17 %
17 %
12 %
5 %
15 %
Kunst- og kulturnæring, idrett
Industri-/produksjonsvirksomhet
Reiseliv
Primærnæring
Servicenæring
Offentlig forvaltning
Annet

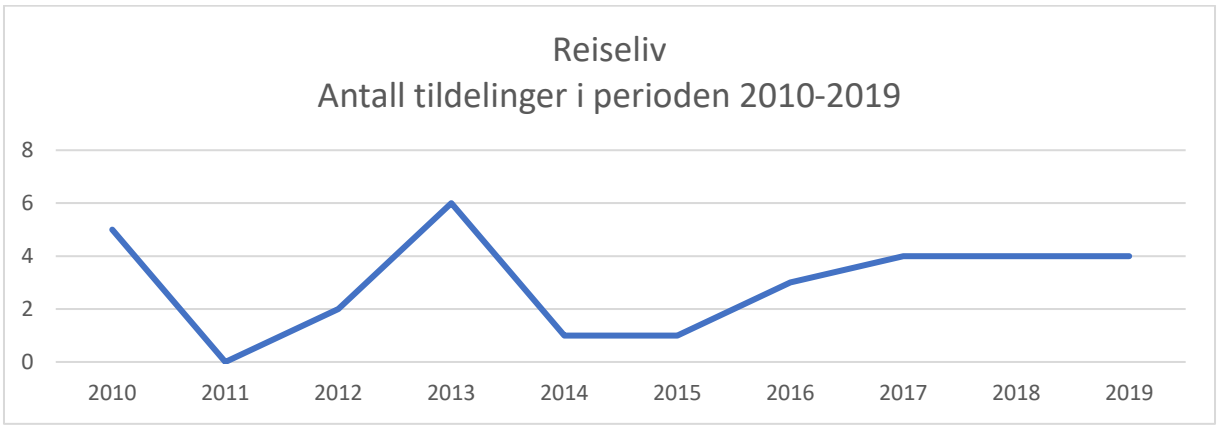
Separat framstilling av hvert enkelt næringsområde og formål:

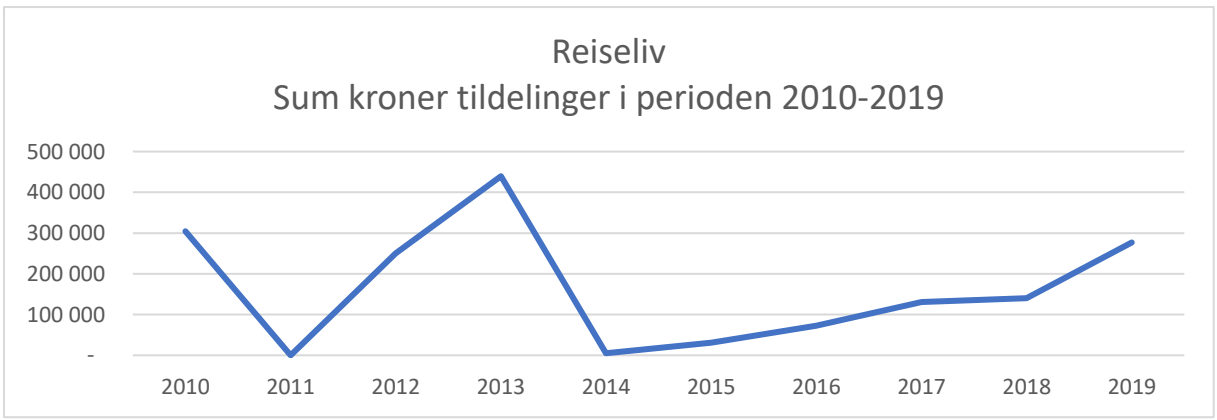

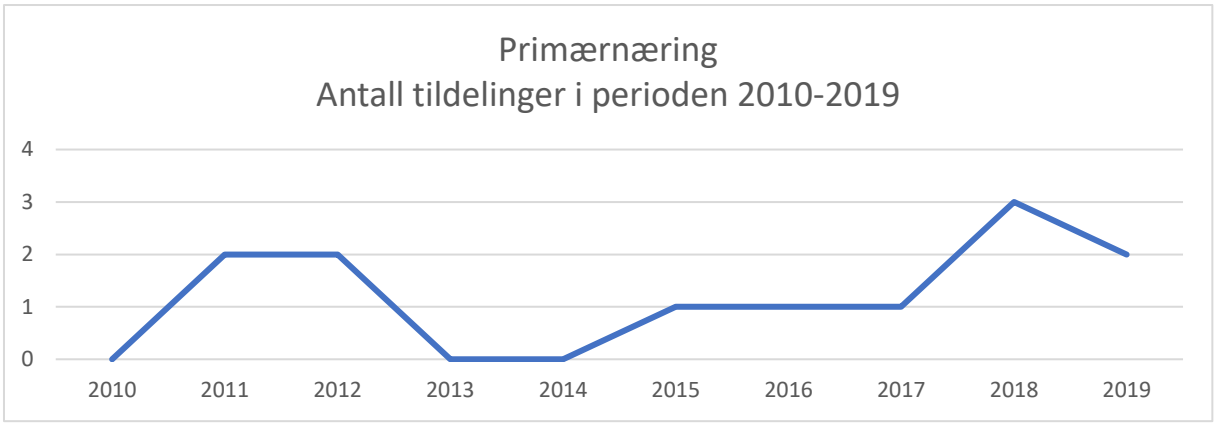

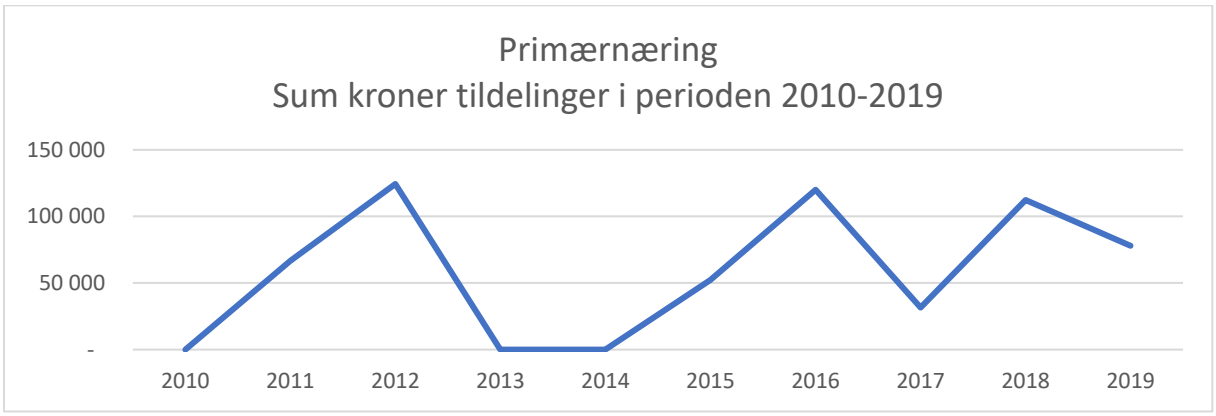

Industri-/produksjonsvirksomhet
Antall tildelinger i perioden 2010-2019
10
8
6
4
2
0
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

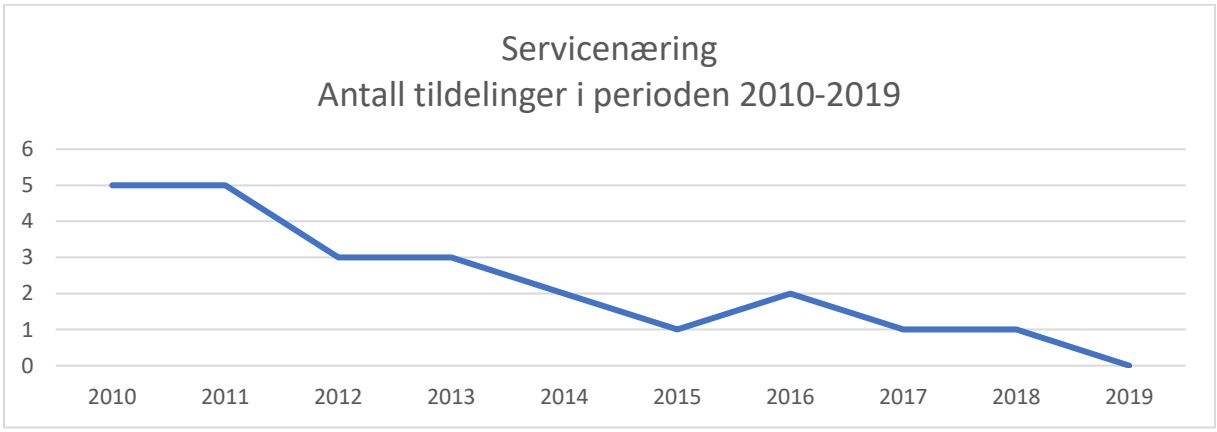

Industri-/produksjonsvirksomhet
Sum kroner tildelinger i perioden 2010-2019
400 000
300 000
200 000
100 000
-
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

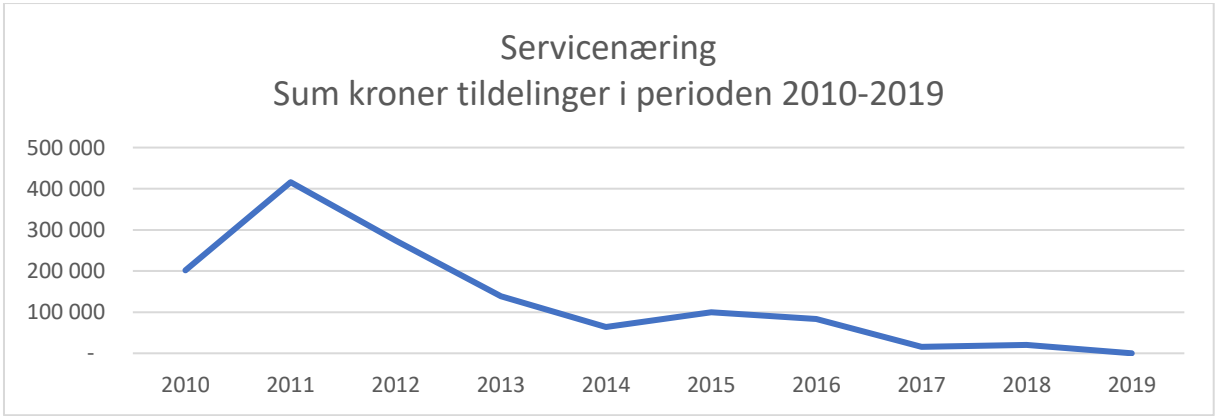

Reiseliv
Antall tildelinger i perioden 2010-2019
8
6
4
2
0
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

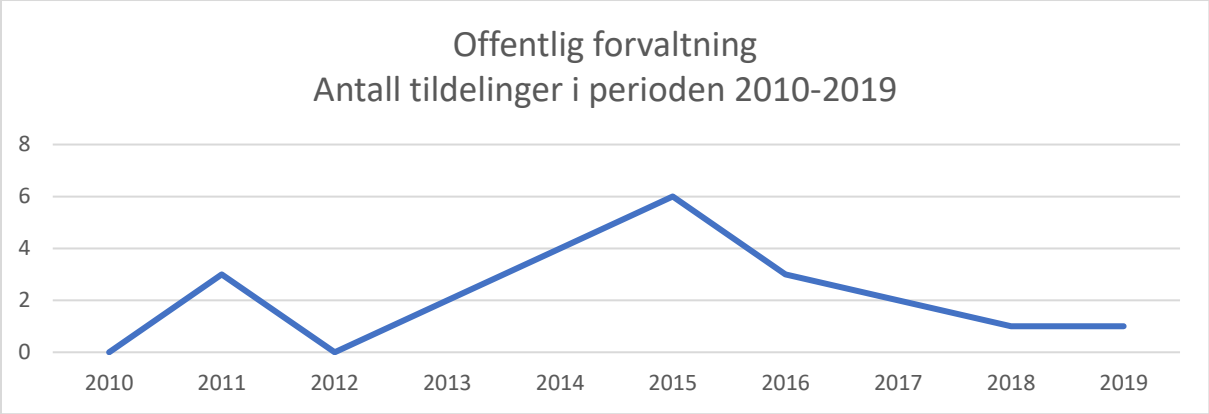

Reiseliv
Sum kroner tildelinger i perioden 2010-2019
500 000
400 000
300 000
200 000
100 000
-
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

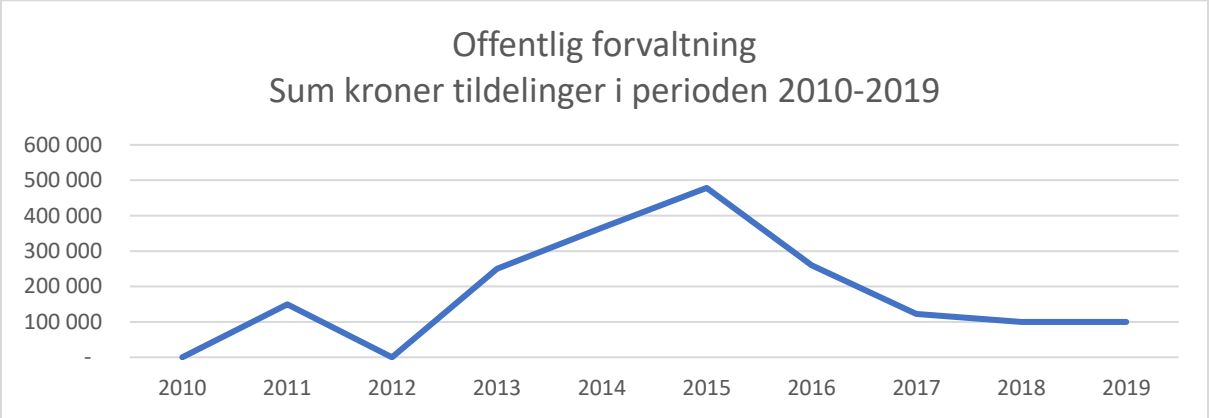

Primærnæring
Antall tildelinger i perioden 2010-2019
4
3
2
1
0
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

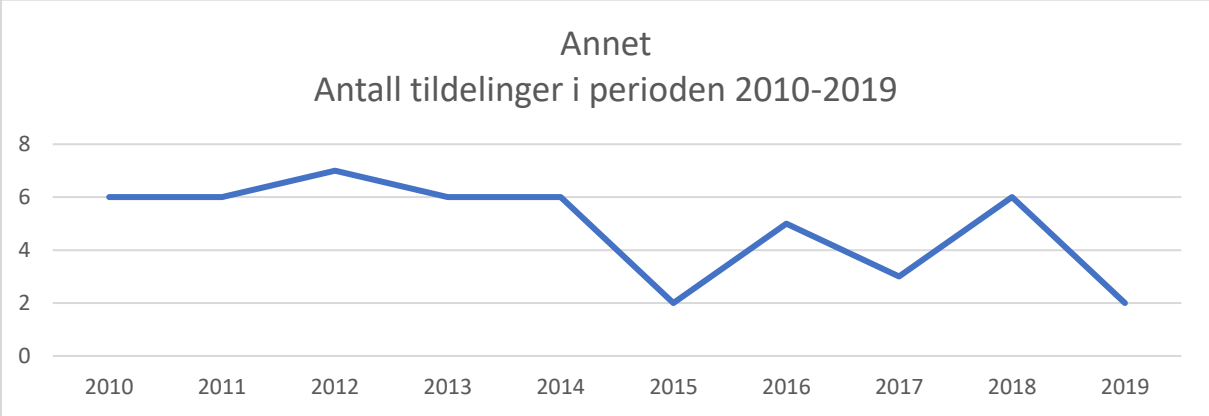

Primærnæring
Sum kroner tildelinger i perioden 2010-2019
150 000
100 000
50 000
-
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

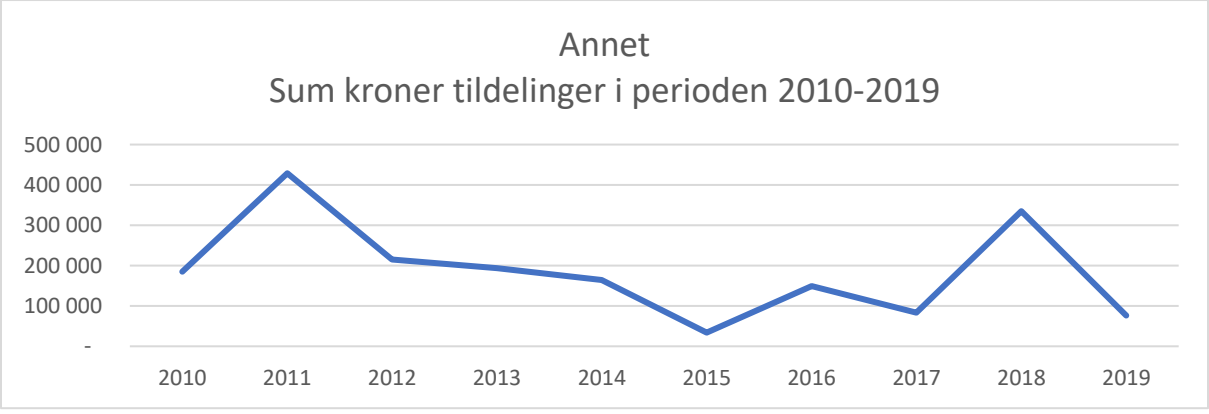

Servicenæring
Antall tildelinger i perioden 2010-2019
6
5
4
3
2
1
0
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

Servicenæring
Sum kroner tildelinger i perioden 2010-2019
500 000
400 000
300 000
200 000
100 000
-
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

Offentlig forvaltning
Antall tildelinger i perioden 2010-2019
8
6
4
2
0
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

Offentlig forvaltning
Sum kroner tildelinger i perioden 2010-2019
600 000
500 000
400 000
300 000
200 000
100 000
-
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

Annet
Antall tildelinger i perioden 2010-2019
8
6
4
2
0
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

Annet
Sum kroner tildelinger i perioden 2010-2019
500 000
400 000
300 000
200 000
100 000
-
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019

VEDLEGG 2: RÅDMANNENS KOMMENTARER

Fra: Kent Valio <kent.valio@kautokeino.kommune.no>
Sendt: mandag 18. mai 2020 16:01
Til: Bjørn-Christian Johansen <bjorn@vefik.no>
Kopi: Nils Runar Hætta <nils.runar.haetta@kautokeino.kommune.no>; Kautokeino kommune <e-post@kautokeino.kommune.no>
Emne: SV: Forvaltningsrevisjonsrapport til høring - Forvaltning av næringsfondet

Rådmannens uttalelse til rapporten "Forvaltning av næringsfondet":

Det mest sentrale med næringsfondet er om det har ønsket effekt i form av arbeidsplasser, lønnsomhet og utvikling. Jeg er derfor enig i at det er nødvendig å evaluere effekten av de tildelte midlene, fordi de offentlige midlene som tildeles er av betydelig størrelse og fordi dette vil gi anledning til å justere kursen for å få bedre effekt.

Retningslinjer for tildeling og handlingsplan for næringsutvikling kan også med fordel oppdateres.

Jeg slutter meg også til anbefalingen om årlig rapportering til kommunestyret og at vurdering av habilitet blir en del av saksfremlegget i saker, der det er aktuelt.

Jeg er ellers tilfreds med at forvaltningen av midlene er i tråd med regelverk, fullmakter og delegert myndighet og at vurderingen er at saksbehandlingen holder høy kvalitet.

Dearvvuođat/Med hilsen
Kent Valio
Ráđđeolmmái/Rådmann
Tlf: +47 97773540
e-boasta: kent.valio@kautokeino.kommune.no
Forstår du ikke samisk? Dette programmet oversetter for deg:
http://gtweb.uit.no/jorgal/index.sme.html?dir=sme-nob#translation

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

VEDLEGG 3: METODE OG GJENNOMFØRING

Generelt om forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av kommunens/fylkeskommunens økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger. Herunder om:

a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger,
b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
c) regelverket etterleves,
d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/ eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Formålet med forvaltningsrevisjon er å bidra til:

- økt produktivitet, effektivitet og måloppnåelse
- at kommunal virksomhet drives i samsvar med regelverket
- å skaffe fram informasjon som gir grunnlag for kommunestyrets/fylkestingets tilsyn med forvaltningen

Det er kontrollutvalget i den enkelte kommune/fylkeskommune som skal påse at kommunens/fylkeskommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, som skal vedtas av kommunestyret/fylkestinget.

Det er kommunens/fylkeskommunens revisor som gjennomfører selve forvaltningsrevisjonen. Utførelsen skal skje i tråd med god kommunal revisjonsskikk, herunder RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon (vedtatt av styret i Norges kommunerevisorforbund).

Sluttproduktet i hver forvaltningsrevisjon er en rapport som oversendes til behandling i kommunens/fylkeskommunens kontrollutvalg. Kontrollutvalget rapporterer videre til kommunestyret/fylkestinget om de gjennomførte prosjektene.

Bestilling fra kontrollutvalget

Revisor må gjennomføre forvaltningsrevisjonen i samsvar med kontrollutvalgets bestilling.[22]

Denne undersøkelsen er blitt gjennomført på bakgrunn av én hovedproblemstilling vedtatt av kontrollutvalget i Kautokeino kommune den 26. oktober 2016 (sak 13/2016). I tillegg har revisjonen utarbeidet seks underproblemstillinger.

Hovedproblemstillingen har vært som følger:

Skjer tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond i tråd med regelverk og retningslinjer?

Undersøkelsen har hatt følgende seks underproblemstillinger:

1. Vurderer beslutningstakere og saksbehandlere sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet?

2. Blir saksbehandling og vedtak om tildeling foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet?

3. Legges næringsfondets formål og bestemmelser til grunn for saksbehandling og vedtak?

4. Tilfredsstiller søknadenes form og innhold kravene som stilles i regelverk og retningslinjer?

5. Krever kommunen at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon ved anmodning om utbetaling av tilskudd?

6. Blir forvaltningen av næringsfondet rapportert rutinemessig?

Revisjonen har forholdt seg til vedtaket i sak 13/16, der kontrollutvalget overlater til revisjonen å utarbeide underproblemstillinger og eventuelle tilleggsproblemstillinger i tilknytning til den vedtatte hovedproblemstillingen. Revisjonen har i forbindelse med gjennomføringen av undersøkelsen også belyst kommunens rutiner for habilitetshåndtering i forvaltningen av næringsfondet, samt utarbeidet en statistisk oversikt over ulike næringsområder som har fått tildelt tilskudd i perioden 01.01.2010 – 31.12.2019.

[22] RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, pkt. 10.

Oppstart

Revisor skal sende oppstartsbrev til administrasjonssjefen (kommunedirektøren) så tidlig som mulig i prosjektet.[23] Revisjonen sendte oppstartsbrev til kommunedirektøren (rådmannen) i Kautokeino kommune den 11. april 2017, hvor det ble det orientert om kommunestyrets vedtak om plan for forvaltningsrevisjon, med videre henvisning til plan og rammer for undersøkelsen *Forvaltning av næringsfondet*.
Det er i forbindelse med gjennomføringen av dette forvaltningsrevisjonsprosjektet blitt avholdt ett orienteringsmøte der rådmann, utviklingsrådgiver og kommunalleder for rådmannens stab stilte sammen i møte med revisjonen.

Rådmann Kent Valio utpekte utviklingsrådgiver Nils Runar Hætta til å bistå revisjonen som kontaktperson i arbeidet med datainnsamlingen.

Datainnsamling

Revisor må innhente data i tilstrekkelig omfang til å kunne gjøre vurderinger og svare på problemstillingen(e) i undersøkelsen. Eksempler på metoder som kan benyttes er intervju, spørreskjema, observasjon, dokumentanalyse, statistiske analyser, regnskapsanalyse og systemanalyse.[24]
I den grad det er tjenlig, bør det benyttes flere metoder for innsamling av data (data- og metodetriangulering).

Nedenfor redegjør revisjonen nærmere for de metoder for innsamling av data som er benyttet i denne undersøkelsen:

Hovedproblemstilling:

Skjer tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond i tråd med regelverk og retningslinjer?

For å finne svar på hovedproblemstillingen har følgende konkrete metoder vært benyttet:

- Intervjuer med utviklingsrådgiver, rådmann, ordfører 2015-2019 og et formannskapsmedlem 2015-2019
- Dokumentanalyse
  - Gjennomgang av framlagt dokumentasjon knyttet til kommunens nærings- og utviklingsarbeid og forvaltningen av næringsfondet, herunder møteprotokoller og saksprotokoller fra formannskapet
  - Gjennomgang av det skriftlige rammeverket knyttet til planer, systemer og rutiner for kommunens nærings- og utviklingsarbeid og forvaltning av næringsfondet
  - Gjennomgang av søknader fra tilskuddssøkere og relevante saksdokumenter vedrørende tildelinger, avslag og utbetalinger knyttet til næringsfondet
- Statistiske analyser
  - Bearbeiding av data innhentet fra NAV, Statistisk sentralbyrå og Brønnøysundregistrene
  - Utarbeide en statistisk oversikt over vedtatte tildelinger fra næringsfondet

[23] RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, pkt. 13.
[24] RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, pkt. 26.

Revisjonen har av ressursmessige årsaker og etter revisjonsfaglige vurderinger avgrenset denne undersøkelsen. Rammene for prosjektet har ikke gitt rom for å gå inn på effekter (for bedrifter, næringsliv) av midlene fra kommunens næringsfond og revisjonen har ikke sett på alle forhold knyttet til fondsforvaltningen. Kapittel 2 i denne rapporten representerer en deskriptiv del av undersøkelsen og det er videre revisjonens vurdering at sentralt i forvaltningen av næringsfondet står selve søknadsbehandlingen med tilhørende pålagte oppgaver og viktige milepæler fra mottak av søknad til vedtak fattes. Ved gjennomføringen av denne undersøkelsen har oppmerksomheten i stor grad blitt rettet mot den prosessuelle delen av fondsforvaltningen.

Revisjonen har i dette forvaltningsrevisjonsprosjektet gjennomført fire semi-strukturerte intervjuer med følgende relevante informanter i Kautokeino kommune:

- Utviklingsrådgiver
- Rådmann
- Ordfører 2015-2019
- Et formannskapsmedlem 2015-2019

Intervjuene ble gjennomført ved bruk av intervjuguider med spørsmål utledet fra undersøkelsens problemstillinger og revisjonskriterier. Intervjuguidene var på forhånd utarbeidet av revisjonen og sendt til informantene slik at de kunne forberede seg.

Vest-Finnmark kommunerevisjon stilte med to forvaltningsrevisorer som referenter i de til sammen fire intervjuene. Data som ble innhentet ved hjelp av disse intervjuene er blitt verifisert ved at informantene fikk tilsendt intervjunotatene fra sine respektive intervju, til gjennomlesning og godkjenning.

Formålet med intervjuene var å søke informasjon direkte fra kommunen på hvordan sentrale personer selv vurderer sin praksis samt kjennskap til lovverk, reglementer, retningslinjer, systemer og rutiner knyttet til forvaltningen av Kautokeino kommunes næringsfond. Utvalget av informanter er blitt foretatt etter relevansvurderinger samt på bakgrunn av informantenes kjennskap til formålet med den gjennomførte forvaltningsrevisjonen og dens problemstillinger. Antallet informanter som har vært til intervju med revisjonen, utgjør omtrent halvparten av det totale antallet personer som er bemyndiget i det operative arbeidet med kommunens næringsfond. Svarene skulle gi god hjelp og støtte til revisjonen i det videre arbeidet med å løse problemstillingene i undersøkelsen. Intervjuene vurderes av revisjonen som viktige supplement til datagrunnlaget for undersøkelsen, samt at det å møtes fysisk for en gjennomgang av aktuelle tema noen ganger kan være bedre enn for eksempel bare mailkorrespondanse.

Til dokumentanalyse så er kommunens egne dokumenter og data, samt annet som foreligger nedskrevet i kommunen, og er relevant for undersøkelsen, blitt gjenstand for gjennomgang og vurdering. I tillegg er det blitt foretatt en gjennomgang av reelle søknader som er innkommet til næringsfondet og blitt behandlet av kommunen.
Revisjonen har som en del av dokumentanalyse i dette prosjektet foretatt en gjennomgang av møteprotokoller og saksprotokoller fra formannskapet, som er fondsstyret for næringsfondet. Videre er administrasjonens søknadsbehandling med saksfremstillinger blitt analysert av revisjonen. Det er også blitt foretatt gjennomgang av kommunens styringsdokumenter, årsmeldinger, planer, mål, strategier og egne retningslinjer knyttet til nærings- og utviklingsarbeidet og forvaltningen av næringsfondet. Revisjonen har også aktivt benyttet kommunens internettsider som en inngang til relevant data for å svare på bestillingen fra kontrollutvalget. En rekke revisjonshandlinger knyttet til dokumenter har vært mulig å gjennomføre uten å fysisk trenge å kontakte kommunen.

Revisjonen har også søkt informasjon via mappegjennomgang, herunder som nevnt foretatt vurdering av enkeltsaker/søknader som er innkommet til næringsfondet og blitt behandlet av kommunen. Tidsmessig har prosjektet i all hovedsak vært avgrenset til å gjelde undersøkelse av praksis i årene 2018 og 2019. På enkelte områder har revisjonen vurdert det som nødvendig å gå noe lengre tilbake i tid. Revisjonen har foretatt en gjennomgang av alle tildelinger, avslag og utbetalinger knyttet til søknader til næringsfondet, behandlet i perioden 1. juni 2018 - 15. august 2019. I forbindelse med undersøkelsen av de utvalgte søknadene og utbetalingene benyttet revisjonen kontrollskjema for å ha som støtte i operasjoner med å strukturere og behandle informasjon knyttet til saksbehandlingen. Det ovennevnte utvalget til nærmere undersøkelse utgjør 26 søknader og 15 utbetalinger. Søknadene og utbetalingene er blitt metodisk valgt ut ved stratifisert og systematisk bestemt utvelgelse. Stratifisert fordi utvalget som er kontrollert er blitt behandlet av kommunen i årene 2018 og 2019, samt at alle sakene gjelder Kautokeino kommunes næringsfond. Systematisk bestemt fordi revisjonen har periodisert utvalget til å gjelde undersøkelse av alle søknader som er registrert innkommet og behandlet i perioden 1. juni 2018 – 15. august 2019. Revisjonens vurderinger og konklusjoner baserer seg i denne undersøkelsen i all hovedsak på informasjonen fra utvalgte søknader og utbetalinger knyttet til Kautokeino kommunes næringsfond i ovennevnte periode. Autoritative kilder til revisjonskriterier har i denne forvaltningsrevisjonen derfor vært lover, forskrifter og dokumenter som har vært i kraft, samt kommer til anvendelse som gjeldende for tidsperioden 01.06.2018 – 15.08.2019. Dokumentanalysen er blitt gjennomført av revisjonen for å kunne vurdere hvordan Kautokeino kommune ivaretar sin rolle og sitt ansvar som forvalter av en kommunal tilskuddsordning, samt for å kontrollere om tildelinger fra kommunens næringsfond skjer i tråd med både statlige retningslinjer og kommunens egne retningslinjer på området. Selve behandlingen av problemstillingene for denne undersøkelsen er blitt prosessert i rapportens kapittel 3, og dokumenter som er mottatt, innhentet samt benyttet som kilder og data, er ført opp i rapportens kapittel 6- *Kilder og litteratur*. Statistiske analyser har i denne forvaltningsrevisjonen vært bearbeiding av data, som ble innhentet fra NAV, Statistisk sentralbyrå og Brønnøysundregistrene. Informasjonen fra statistiske analyser er i hovedsak blitt framstilt i rapportens kapittel 2 og vedlegg 1.
Dokumentert praksis er blitt holdt opp mot problemstillingene og revisjonskriteriene som er omtalt i kapittel 1 i denne rapporten.

Gyldighet og pålitelighet

I valg av metode må revisor sikre dataens relevans (gyldighet/validitet) i forhold til problemstillingen(e).[25] Datainnsamlingen må gjennomføres på en måte som sikrer dataens pålitelighet (reliabilitet).
Revisjonen vurderer at revisjonsdialogen med revidert enhet har vært god.

Dataens gyldighet er sikret ved at revisjonen har innhentet eller etterspurt all relevant dokumentasjon om kommunens praksis på det reviderte området. Revisjonen har innhentet autoritativ dokumentasjon knyttet til alle enkeltsøknadene som er blitt valgt ut til nærmere undersøkelse i denne forvaltningsrevisjonen. I de tilfeller der det har vært mangler i tilsendt dokumentasjon har revisjonen etterlyst dette. Dersom revisjonen har hatt spørsmål knyttet til den tilsendte dokumentasjonen, har det vært korrespondanse med utviklingsrådgiver – enten per epost eller per telefon. Dataens gyldighet er videre sikret ved at revisjonen underveis igjennom hele prosjektet har jobbet systematisk for å få tilstrekkelig informasjon til å kunne å ta stilling til om revisjonskriteriene er oppfylt eller ikke.

[25] RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, pkt. 27.

Datainnsamlingen er utelukkende blitt gjennomført med utgangspunkt i revisjonskriteriene.

Revisjonen valgte å innhente relevant informasjon direkte fra kommunen som forvalter av næringsfondet. Dokumenter er i hovedsak blitt overlevert til revisjonen av ansatte som innehar en sentral rolle på området. Enkelte dokumenter har vært å finne på kommunens internettsider. Noen av dokumentene er også blitt behandlet i kommunestyret i Kautokeino. Dokumentasjonen som er innhentet omfatter konkrete mål, strategier og retningslinjer for kommunens nærings- og utviklingsarbeid og forvaltningen av næringsfondet.

Informasjonen er også blitt sammenholdt med statlige og nasjonale føringer som gjelder for kommunale næringsfond. I tillegg har revisjonen innhentet dokumenter som omhandler de føringer som kommunestyret har vedtatt. Man har søkt etter dokumentasjon for den praksis som skal være gjeldende på de aktuelle områdene og videre undersøkt den reelle virkelige praksis.

Revisjonen har også i intervjuer med relevante informanter fått bekreftelser på hvordan det til daglig jobbes med forvaltningen av næringsfondet. Alt dette i sum gir et viktig bidrag til revisjonen når konkrete tilskuddssøknader skal undersøkes nærmere og kommunens virkelige praksis skal holdes opp mot revisjonskriteriene. De data som er innhentet er også relatert til konkrete søknader til næringsfondet i Kautokeino kommune og på den måten undersøker revisjonen en rekke prosesser fra planer til handling. Dette blir gjort for å kunne svare på problemstillingene i undersøkelsen. I de tilfeller der det har vært mangler i dokumentasjonen som er blitt etterspurt har revisjonen etterlyst dette.

Dataens pålitelighet er sikret ved at fakta i rapporten er verifisert av aktuelle kontaktpersoner i Kautokeino kommune. Bruk av flere metoder for datainnsamling, samt revisjonens interne rutiner for kvalitetssikring har også medvirket til å sikre at innsamlet data er pålitelig. Dataens pålitelighet er videre sikret ved at revisjonen har intervjuet flere sentrale personer med overlappende kunnskap om de forhold som er undersøkt. Revisjonen anser også at de dokumenter som er innhentet, og informasjon fra undersøkelse av enkeltsøknader, for å være pålitelige kilder.

Revisjonen vurderer samlet sett at framgangsmåtene for datainnsamling har belyst problemstillingene, samt medvirket til å fremskaffe et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å kunne konkludere på om tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond skjer i tråd med regelverk og retningslinjer.

Verifisering

Data som er innsamlet ved hjelp av intervju skal som hovedregel verifiseres.[26] I praksis innebærer dette at et utkast til rapport blir sendt til informantene i revidert(e) enhet(er) for gjennomlesing. Dette gjøres for å unngå faktafeil, og for å sikre at det materialet som undersøkelsen bygger på blir mest mulig fullstendig og pålitelig.
Revisjonen har fått verifisert alle referatene fra intervjuene med informantene som har vært til intervju i forbindelse med denne undersøkelsen.

Rapporten for dette prosjektet ble sendt på verifisering til utviklingsrådgiver og rådmann i Kautokeino kommune den 15. mai 2020. Frist for tilbakemelding ble satt til den 22. mai 2020. Det var ved fristens utløp ingen som hadde anmerkninger av en slik karakter som utløser krav til vesentlige endringer av rapporten.

[26] RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, pkt. 29.

Intern kvalitetssikring

Utføring av forvaltningsrevisjon skal kvalitetssikres.[27] Kvalitetssikringen skal sikre at undersøkelsen og rapporten har nødvendig faglig og metodisk kvalitet. Videre må det sikres at det er konsistens mellom bestilling, problemstillinger, revisjonskriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

Forvaltningsrevisor Bjørn-Christian Johansen har vært prosjektleder for dette forvaltningsrevisjonsprosjektet. Forvaltningsrevisor Jørund Sagedal og John Vidar Nordseth har vært prosjektmedarbeidere. Foreliggende rapport er blitt kvalitetssikret av ekstern kvalitetssikrer, Cicel T. Aarrestad, samt igjennom revisjonens interne rutiner for kvalitetssikring. Fakta i rapporten er også blitt verifisert av aktuelle kontaktpersoner i Kautokeino kommune.

Tidligere oppdrags- og fagansvarlig forvaltningsrevisor i Vest-Finnmark kommunerevisjon, Tom Øyvind Heitmann, har hatt en sentral rolle med å foreta gjennomgang, vurdering og kvalitetssikring av den innledende planfasen for denne undersøkelsen. Endelig prosjektplan ble videre bearbeidet og ivaretatt igjennom revisjonens interne rutiner for kvalitetssikring.

Prosjektgruppa har igjennom hele prosessen avholdt jevnlige arbeidsmøter der man har diskutert framdrift og hvordan arbeidet med undersøkelsen skal legges opp. Faglige konsultasjoner, bearbeiding og analyse av innsamlet data har også blitt oppsummert i arbeidsmøter i prosjektgruppa.
I møter med revidert enhet har både prosjektleder og prosjektmedarbeidere i hovedsak deltatt sammen, i tillegg til at notater er tatt med påfølgende sammenstilling av informasjon.

Høring

Administrasjonssjefen skal gis anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som framgår av rapporten.[28] Høringssvaret skal vedlegges rapporten som går til behandling i kontrollutvalget.

Forvaltningsrevisjonsrapporten *Forvaltning av næringsfondet*, ble sendt på høring til rådmannen i Kautokeino kommune den 15. mai 2020.
Høringsfristen ble satt til den 22. mai 2020.

Revisjonen mottok rådmannens høringssvar den 18. mai 2020.

Rådmannens kommentarer framgår av rapportens vedlegg 2.

[27] RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, pkt. 45.
[28] RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, pkt. 16.

S Æ R U T S K R I F T

Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Møtedato:	19. mars 2025	**J.nr:**	KUSEK01449

Kontrollutvalget i Kautokeino kommune behandlet sak om oppfølging av forvaltningsrevisjon om forvaltning av næringsfond på møte 19. mars 2025.

Nedenfor framgår kontrollutvalgets behandling og vedtak i saken:

SAK 4/25

OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJON OM FORVALTNING AV NÆRINGSFOND

Kontrollutvalgets vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 83/20 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «forvaltning av næringsfondet» til orientering.
   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 83/20 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 4 / 25
   Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Forvaltning av næringsfondet» jfr. kommunestyrets vedtak i sak 83/20. Kommunestyret har merket seg at vedtak 83/20 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå. Kommunestyret ber derfor kommunedirektøren iverksette ytterlige tiltak for å sikre at forvaltning av næringsfondet og tildeling av midler fra fondet skjer i henhold til gjeldende regelverk for forvaltning av tilskuddsordninger og generelle regler offentlig støtte.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

Kontrollutvalget drøftet saken og stilte spørsmål.

Sekretariatets forslag til vedtak / innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sekretariatets forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 83/20 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «forvaltning av næringsfondet» til orientering.
   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 83/20 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 4 / 25
   Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Forvaltning av næringsfondet» jfr. kommunestyrets vedtak i sak 83/20. Kommunestyret har merket seg at vedtak 83/20 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå. Kommunestyret ber derfor kommunedirektøren iverksette ytterlige tiltak for å sikre at forvaltning av næringsfondet og tildeling av midler fra fondet skjer i henhold til gjeldende regelverk for forvaltning av tilskuddsordninger og generelle regler offentlig støtte.

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Møtedato:	19.mars 2025	**J.nr:**	KUSEK01449

Sak 4/25

OPPFØLGING AV GJENNOMFØRT FORVALTNINGSREVISJON OM NÆRINGSFOND I KAUTOKEINO KOMMUNE

Saksdokumenter:

1. Oppfølgingsbrev fra Kusek IKS til kommunene datert 05. Juli .2024
2. Svarbrev fra kommunen datert 22. februar .2025
3. Rapport fra forvaltningsrevisjon av forvaltning av næringsfond- 2020 kan lastes ned her

Sekretariatets forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 83/20 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «forvaltning av næringsfondet » til orientering.
   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 83/20 er delvis oppfulgt av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 4 / 25 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt – «Forvaltning av næringsfondet» jfr. kommunestyrets vedtak i sak 83/20. Kommunestyret har merket seg at vedtak 83/20 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå. Kommunestyret ber derfor kommunedirektøren iverksette ytterlige tiltak for å sikre at forvaltning av næringsfondet og tildeling av midler fra fondet

skjer i henhold til gjeldende regelverk for forvaltning av tilskuddsordninger og generelle regler offentlig støtte.

Saksopplysninger:

Kommunerevisjon (VEFIK IKS) gjennomførte i 2020 på vegne av kontrollutvalget forvaltningsrevisjonsprosjektet «Forvaltning av næringsfondet- Kautokeino kommune»

Formål:

Formålet med denne forvaltningsrevisjonen var i hovedsak å undersøke hvorvidt Kautokeino kommunes tildeling av tilskudd fra det kommunale næringsfondet skjer i tråd med gjeldende retningslinjer. I dette ligger det å undersøke om tildelinger skjer i tråd med både statlige retningslinjer og kommunens egne retningslinjer på området

Undersøkelsens problemstillinger, funn og konklusjoner:

Skjer tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond i tråd med regelverk og retningslinjer?

Underproblemstillinger

- *Vurderer beslutningstakere og saksbehandlere sin habilitet ved behandling av søknader til næringsfondet?*
- *Blir saksbehandling og vedtak om tildeling foretatt i henhold til fullmakter og delegert myndighet?*
- *Legges næringsfondets formål og bestemmelser til grunn for saksbehandling og vedtak?*
- *Tilfredsstiller søknadens form og innhold kravene som stilles i regelverk og retningslinjer?*
- *Krever kommunen at tilskuddsmottaker framlegger nødvendig dokumentasjon ved anmodning om utbetaling av tilskudd?*
- *Blir forvaltningen av næringsfondet rapportert rutinemessig?*

Revisjonen konkluderer på bakgrunn av den samlede dokumentasjon og informasjon som er blitt forelagt av kommunen i forbindelse med denne undersøkelsen, at tildelingen av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond, i all hovedsak skjer i tråd med regelverk og retningslinjer. I dette ligger det at kommunen etterlever både egne retningslinjer på området i tillegg til statlige retningslinjer og lovverk som gjelder for kommunale næringsfond. Revisjonen vil likevel bemerke et forbedringspotensial ved at habilitetsvurderinger bør dokumenteres som ledd i saksbehandlingen. Deler av planverket bør oppdateres; spesielt Retningslinjer for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunes næringsfond (2010) og Handlingsplan for næringsutvikling (2011), som har vært gjeldende som sentrale føringer for kommunens næringsarbeid i nesten 10 år. Videre viser undersøkelsen at kommunen ikke har prioritert systematisk årlig rapportering til kommunestyret, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning.

Revisjonens anbefalinger

På bakgrunn av de funn som er gjort i denne undersøkelsen vil revisjonen anbefale at Kautokeino kommune bør gjøre følgende:

- Vurdere å foreta rullering av planverk og kartlegge kommunens behov for oppdatering av strategier som vedrører nærings og utviklingsarbeidet.
- Vurdere å foreta oppdatering av styringsdokumenter og retningslinjer knyttet til en tilskuddsordning som næringsfondet.
- Vurdere å innta et eget handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger er blitt foretatt i tidlig fase av vurderingen av søknader til en tilskuddsordning som næringsfondet.
- Vurdere å iverksette tiltak for systematisk rapportering, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning. Herunder utarbeide en årsrapport for næringsfondet.

Kontrollutvalgets vedtak:

Kontrollutvalget behandlet sak om rapport fra forvaltningsrevisjon av forvaltning av næringsfondet i sak 12/20 på møte 18. august 2020, med følgende enstemmig vedtak.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget viser til rapporten «Forvaltning av næringsfondet i Kautokeino kommune» utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering og slutter seg til anbefalingene som gis i den.

2. Kontrollutvalget oversender saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonen i forvaltningsrevisjonsrapporten «Forvaltning av næringsfondet i Kautokeino kommune» til orientering, og slutter seg til rapportens anbefalinger.

   Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av rapportens anbefalinger, herunder:

   - Vurdere å foreta rullering av planverk og kartlegge kommunens behov for oppdatering av strategier som vedrører nærings og utviklingsarbeidet.
   - Vurdere å foreta oppdatering av styringsdokumenter og retningslinjer knyttet til en tilskuddsordning som næringsfondet.
   - Vurdere å innta et eget handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger er blitt foretatt i tidlig fase av vurderingen av søknader til en tilskuddsordning som næringsfondet.
   - Vurdere å iverksette tiltak for systematisk rapportering, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning. Herunder utarbeide en årsrapport for næringsfondet.

Kommunestyrets vedtak:

Kommunestyrets behandlet rapport fra forvaltningsrevisjon av forvaltning av næringsfondet i sak 83/20 i møte den 17.12.2020:

Kommunestyrets vedtak, enst.:

Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonen i forvaltningsrapport: «Forvaltning av næringsfondet i Kautokeino kommune» til orientering, og slutter seg til rapportens anbefalinger.

Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølging av rapportens anbefalinger, herunder:

- Vurdere å foreta rullering av planverk og kartlegge kommunens behov for oppdatering av strategier som vedrører nærings- og utviklingsarbeidet.
- Vurdere å foreta oppdatering av styringsdokumenter og retningslinjer knyttet til en tilskuddsordning som næringsfondet.
- Vurdere å innta et eget handlingspunkt i saksbehandlingen som dokumenterer at habilitetsvurderinger er blitt foretatt i tidlig fase av vurderingen av søknader til en tilskuddsordning som næringsfondet.
- Vurdere å iverksette tiltak for systematisk rapportering, evaluering og effektmåling av kommunens tilskuddsforvaltning. Herunder utarbeide en årsrapport for næringsfondet.

Kontrollutvalgets oppfølging av rapporten

Kontrollutvalget skal i henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandling av rapporter fra forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll følges opp.

På vegne av kontrollutvalget sendte sekretariatet den 5. juli 2024 brev (se vedlegg) til kommunedirektøren hvor det blir bedt om en skriftlig orientering om hva som er gjort i forhold til kommunestyrets vedtak 83/20.

Kommunedirektøren har i svarbrev datert 22. februar 2025 (se vedlegg) gitt en orientering om status i forhold til punktene i kommunestyrets vedtak som vist nedenfor:

Tilbakemelding på punkt 1:

Når Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune ble omstillingskommune, og det ble opprettet et eget omstillingsselskap Ovddos AS. Da ble det administrativt bestemt at man ikke skulle lage/oppdatere en strategisk næringsplan i kommunen, men at en skulle forholde seg til de planer som Ovddos AS utarbeidet i omstillingsperioden.

Nå er det vedtatt i prosjekt Næringsvennlig kommune at Ovddos AS i sitt siste driftsår, skal utarbeide en strategisk næringsplan for Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune med særskilt fokus på tradisjonelle samiske næringer, reindrift og meahcásteapmi. Planen vil bli utarbeidet i samarbeid med utviklingsleder m.fl. i kommunen.

Tilbakemelding på punkt 2:

Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommunes retningslinjer baseres seg på

fylkeskommunens retningslinjer.

Det er tildelt minimalt med tilskudd til næringsutvikling fra kommunens side, siden Ovddos AS ble opprettet. Beløpene som tildeles er relativt små, og de har annen innretning enn tilskudd som tildeles fra Ovddos.

Retningslinjene for tildeling av tilskudd fra Kautokeino kommunens næringsfond, vil bli oppdatert når kommunen ikke lenger er omstillingskommune.

Tilbakemelding på punkt 3:

Alle medarbeidere i Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune er pålagt å vurdere sin habilitet i medhold av forvaltningsloven § 6, jf. § 8, i all saksbehandling. I sakfremleggsmalen, som benyttes ved utarbeidelse av saker til politisk behandling og i delegerte vedtak, er det satt inn et egent punkt om habilitetsvurdering for å sikre at habilitet blir vurdert.

Tilbakemelding på punkt 4:

I Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommunes årsrapport del 2 vil det fra regnskapsåret 2024 bli gitt en evaluering av tildelinger fra næringsfondet.

Å måle effekten av kommunens tilskuddsforvaltning er krevende, da det gis tilskudd til mange ulike typer næringsprosjekter. Kommunen vil likevel se om det er mulig å finne et minste mulig multiplum for en slik måling.

Sekretariatets vurdering

Kommunedirektørens redegjørelse viser at vedtak 83/20 er delvis fulgt opp av administrasjonen og fortsatt er under oppfølging.

Kommunedirektøren viser til at Kautokeino kommune har omstillingsstatus og gjennomfører et omstillingsprosjekt med ekstraordinære midler, i perioden 2019–2025. Forvaltningen av omstillingsprosjektet er lagt til omstillingsselskapet Ovddos AS. Da kommunen fikk omstillingsstatus, ble det administrativt besluttet at kommunen ikke skulle lage eller oppdatere en strategisk næringsplan i omstillingsperioden, men forholde seg til planene utarbeidet av Ovddos AS. Kommuedirektøren peker på at en ny strategisk næringsplan skal utarbeides i løpet av 2025 som en del av omstillingsprosjektet.

Kommunedirektøren rapporterer forøvrig at det i omstillingsperioden er tildelt minimalt med tilskudd til næringsutvikling fra det kommunale næringsfondet. Kommunedirektøren viser til at tildelingene er relativt små, og de har annen innretning enn tilskudd som tildeles fra Ovddos. Kommunedirektøren informerer at evaluering av bruk av midler fra næringsfondet vil bli redegjort i kommunens årsrapport del 2, fra år 2024.

I tilskuddsportalen www.regionalforvaltning.no fremgår det at Kautokeino kommune den 20. januar 2025 lyser ut midler fra næringsfondet for 2025. På kommunens hjemmeside henvises det fortsatt til retningslinjer vedtatt av kommunestyret i 2010 for tildeling av disse midlene.

Kommunestyret vedtok i sak 83/20 at kommunedirektøren skulle følge opp anbefalingene fra forvaltningsrevisjonsrapporten og blant annet vurdere en oppdatering av retningslinjer for næringsfondet. Kommunedirektøren rapporterer at dette vil bli gjort etter at Ovddos AS avslutter omstillingsprosjektet i 2026. Oppdatering av retningslinjer for det kommunale næringsfondet er per dags dato ikke igangsatt eller gjennomført. Sekretariatet registrer at lov og forskrifter for forvaltning av tilskuddsmidler og tildeling av offentlig støtte har endret seg flere ganger etter retningslinjene ble vedtatt 2010 og også etter at forvaltningsrevisjonsrapporten ble avlevert i 2020. Det vises blant annet til Forskrift om tilskuddsordninger til omstilling og utvikling i områder med særlige distriktsutfordringer som trådte i kraft 3. april 2024, samt EØS regler for offentlig støtte. Det kan utgjøre en risiko at vedtatte retningslinjer, og den tilhørende praksisen, ikke er i samsvar med gjeldende lov- og regelverk, særlig dersom de ikke er oppdatert i tråd med nye forskrifter og krav.

Etter sekretariatets vurdering bør kontrollutvalget gjøre kommunestyret oppmerksom på dette. Kontrollutvalget bør også i vedtak/innstillingen til kommunestyret be kommunedirektøren å igangsette tiltak for å sikre forvaltningen av næringsfondet og tildeling av midler fra fondet samsvarer med gjeldende regelverk for forvaltning av kommunale tilskuddsordninger og generelle regler i forhold til offentlig støtte.

Fra: Anne Berit Bæhr[Annebb@kusek.no]
Sendt: 23.02.2026 16:02:52
Til: Kautokeino kommune; Berit Solveig A Bals[e-post@kautokeino.kommune.no; Berit.Solveig.Bals@kautokeino.kommune.no]
Kopi: Anders S Buljo[anders.s.buljo@kautokeino.kommune.no]; Karin M. Hætta[karin.haetta@kautokeino.kommune.no];
Tittel: Ny oversendelse av sak fra kontrollutvalget til kommunestyret - Oppfølging av forvaltningsrevisjon om forvaltning av næringsfond [KUSEK01449]

Ny oversendelse av sak fra kontrollutvalget til kommunestyret -Oppfølging av forvaltningsrevisjon om forvaltning av næringsfond

Hei.

Vi viser til oversendt sak fra kontrollutvalget til kommunestyret, datert 25. mars i 2025 (se epost nedenfor).
Saken gjelder kontrollutvalgets oppfølging av forvaltningsrevisjon om forvaltning av næringsfond.
Vi kan ikke se at saken er behandlet i kommunestyret, og oversender den derfor på nytt.

med vennlig hilsen

Anne Berit Bæhr
Rådgiver
Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotte Čállingoddi SGO
Altaveien 97, pb. 80, 9501 Alta
Annebb@kusek.no
Tlf: 48308377

Fra: Annebb@kusek.no
Sendt: tirsdag 25. mars 2025 kl. 14:30
Til: e-post@kautokeino.kommune.no
Kopi: karin.haetta@kautokeino.kommune.no;anders.s.buljo@kautokeino.kommune.no
Emne: Oversendelse av sak fra kontrollutvalget til kommunestyret - Oppfølging av forvaltningsrevisjon om forvaltning av næringsfond [KUSEK01449]

Hei,

Vedlagt følger oversendelse av sak fra kontrollutvalget i Kautokeino kommune til kommunestyret for behandling:

- Særutskrift - Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjon av forvaltning av næringsfond (Sak nr.4/25)

Vedlagt oversendes også sekretariatets saksframlegg til kontrollutvalget i sak 4/25 og rapport fra forvaltningsrevisjon av forvaltning av næringsfondet.

Med vennlig hilsen

Anne Berit Bæhr
Rådgiver
Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotte Čállingoddi SGO
Altaveien 97, pb. 80, 9501 Alta
Annebb@kusek.no
Tlf: 48308377

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_X_ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2024/1154-8	Saksbehandler: Anne Haugberg	Dato: 30.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
20/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
22/26	Kommunestyret	16.04.2026

Oppfølging av forvaltningsrevisjon - Rutine for ansettelser

Melding om vedtak sendes til:

- KUSEK IKS
- HR-rådgiver

Det vises til:

- Kommunestyrets vedtak i sak 52/16 – Plan for forvaltningsrevisjon 2017 – 2020
- Kommunestyrets vedtak i sak 74/21 – Forvaltningsrevisjon – Rutiner for ansettelser
- Rapport fra forvaltningsrevisjon – Rutiner for ansettelser
- Kontrollutvalgets vedtak i sak 5/25 av 19.03.2025 – Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjon av rutiner for ansettelser – oversendt til kommunen til behandling 25.03.2025
- Ny oversendelse til kommunen 23.02.2026

Vedlegg:

1Rapport-fra-forvaltningsrevisjon-om-rutiner-for-ansettelser.pdf
2Særutskrift- sak om rutiner for ansettelser 5-25.pdf
3Saksframlegg-KU-Kautokeino Oppfølging FR - rutiner for ansettelser .pdf

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

I 2016 vedtok kommunestyret en plan for områder hvor det skulle gjennomføres forvaltningsrevisjoner i perioden 2017 – 2020. Et av områdene var rutiner for ansettelser.

Kommunestyret behandlet i sak 74/21 rapporten. Kommunerevisjonen undersøkte i sin forvaltningsrevisjon hvorvidt Kautokeino kommunes rutiner for ansettelser og ansettelser var i tråd med relevant regelverk – revisjonskriteriene var i hovedsak utledet fra arbeidsmiljøloven, forvaltningsloven og det ulovfestede kvalifikasjonsprinsippet. Formålet med revisjonen var å bidra til å avdekke eventuelle svakheter i ansettelsesprosessen i kommunen og derigjennom bidra til en forbedring på området.

Kontrollutvalget skal etter en periode følge opp om forvaltningsrevisjonen og sjekke om kommunen har gjennomført tiltakene som kommunestyret har vedtatt etter innstilling fra kommunestyret.

Kommunestyrets vedtak i sak 74/21, enstemmig:

Kontrollutvalget viser til rapporten «*Rutiner for ansettelser*» utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.

Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendte forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser».
2. Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten «Rutiner for ansettelser» til orientering.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølging av følgende forhold:
    - Sikre at kvalifikasjonsprinsippet blir fulgt og at kvalifikasjonsvurderingen av søkerne blir dokumentert i alle ansettelser, herunder vurdering av søkernes personlige egenskaper
    - Vurdere tiltak slik at stillinger lyses ut på nytt igjen dersom det ikke er søkere som tilfredsstiller kvalifikasjonskravene i utlysningen, såfremt kommunen fortsatt har til hensikt å ansette noen i stillingene
    - Vurdere behovet for egen skriftlig rutine for habilitetsvurderinger for ansatte og medlemmer i kommunale organ (herunder folkevalgte organ), i ansettelsessaker
    - Påse av plikten om årlige drøftinger med tillitsvalgte om midlertidige ansettelser etterleves, jf. arbeidsmiljøloven § 14-9 (2).

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 74/21 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser» til orientering. Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 74/21 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling: Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging v kommunestyrets vedtak 74/21 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser» til orientering.

Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 74/21 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

Kommunestyret ber kommunedirektøren fullføre de igangsatte tiltakene og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å sikre at kommunen følger gjeldende avtaler og regelverk for ansettelser, særlig når det gjelder dokumentasjon av kvalifikasjonsvurderinger og etablering av midlertidige stillinger.

Guovdageainnu suohkan / Kautokeino kommune

V/ suohkandirektora Karin Hætta

Bredbuktnesveien 6

9522 Guovdageaidnu

Saksbehandler	Vår ref.	Deres ref.	Dato
Anne Berit Bæhr	KUSEK01450		05.07.2024

OPPFØLGING AV GJENNOMFØRT FORVALTNINGSREVISJON – RUTINER FOR ANSETTELER

I henhold til plan for forvaltningsrevisjon 2017–2020, vedtatt av kommunestyret i Kautokeino den 15.desember 2016 i sak 52/16, har kontrollutvalget gjennomført forvaltningsrevisjon av forvaltning av rutiner for ansettelser. Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS (Vefik IKS) har utført forvaltningsrevisjonsprosjektet i 2020/2021, i henhold til kontrollutvalgets vedtak om oppstart 5. november 2018 i sak 13/18. Kommunestyret i Kautokeino kommune behandlet rapporten fra denne forvaltningsrevisjonen den 16.12.2021 i sak PS 74/21.

Formålet med prosjektet var å undersøke om Kautokeino kommune følger gjeldende regelverk i forbindelse med ansettelser. På bakgrunn av dette vil kommunen få belyst ulike sider ved egen praksis og bli presentert for områder hvor det eventuelt er muligheter for forbedringer.

Undersøkelsens problemstilling, funn og konklusjoner

Problemstilling

I hvilken grad følger Kautokeino kommune gjeldende lov- og avtaleverk i forbindelse med ansettelser?

- *Hvilke rutiner har kommunen for å ivareta habilitetsreglene ved ansettelser?*
- *Hvilke rutiner har kommunen for å ivareta regelverket i forhold til midlertidige ansettelser, og med hensyn til lovmessig rett til fast ansettelse etter opparbeidet tidsperiode?*

Foretar kommunen kartlegging av kompetansebehov i forbindelse med fastsettelse av stillingshjemler, og ved utlysning av stillinger?

Konklusjoner fra rapporten

I hvilken grad følger Kautokeino kommune gjeldende lov- og avtaleverk i forbindelse med ansettelser?

Revisjonens funn viser at Kautokeino kommune i all hovedsak følger gjeldende lov- og avtaleverk i forbindelse med ansettelser. Når det gjelder utlysning av stillinger, involvering av tillitsvalgte og

utarbeidelse av arbeidsavtaler er kommunens praksis i stor grad i samsvar med regelverket. Kommunen har imidlertid et forbedringspotensial når det gjelder å dokumentere kvalifikasjonsvurderinger av søkere. Revisjonen påpeker at kommunen i noen tilfeller har innstilt søkere som ikke oppfyller minimumskravene i utlysningsteksten. Dette innebærer et brudd på det ulovfestede kvalifikasjonsprinsippet.

Foretar kommunen kartlegging av kompetansebehov i forbindelse med fastsettelse av stillingshjemler, og ved utlysning av stillinger*?*

Kommunen foretar en kartlegging av kompetansebehov når en stilling blir ledig. Det pågår et arbeid med å kartlegge de ansattes kompetanse.

Revisjonens anbefalinger
Med bakgrunn i de funnene som er gjort i denne undersøkelsen vil revisjonen anbefale kommunen å vurdere tiltak slik

- at kvalifikasjonsprinsippet blir fulgt og at kvalifikasjonsvurderingen av søkerne blir dokumentert i alle ansettelser
- at stillinger lyses ut på nytt igjen dersom det ikke er søkere som tilfredsstiller kvalifikasjonskravene i utlysningen

Kontrollutvalgets behandling av rapporten
Kontrollutvalget behandlet sak om rapport fra forvaltningsrevisjon av rutiner for ansettelser t i sak 22/21 på møte 1.oktober 2021, med følgende enstemmig vedtak.

Vedtak:
Kontrollutvalget viser til rapporten «Rutiner for ansettelser» utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.

Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:

1. *Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendte forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser».*
2. *Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten «Rutiner for ansettelser» til orientering.*
3. *Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av følgende forhold:*
   - *sikre at kvalifikasjonsprinsippet blir fulgt og at kvalifikasjonsvurderingen av søkerne blir dokumentert i alle ansettelser, herunder vurdering av søkernes personlige egenskaper*
   - *vurdere tiltak slik at stillinger lyses ut på nytt igjen dersom det ikke er søkere som tilfredsstiller kvalifikasjonskravene i utlysningen, såfremt kommunen fortsatt har til hensikt å ansette noen i stillingene*
   - *vurdere behovet for egen skriftlig rutine for habilitetsvurderinger for ansatte og medlemmer i kommunale organ (herunder folkevalgte organ), i ansettelsessaker*

- *påse at plikten om årlige drøftinger med tillitsvalgte om midlertidige ansettelser etterleves, jf. arbeidsmiljøloven § 14-9 (2)*

Kommunestyrets behandling av rapporten

Kommunestyrets behandlet rapport fra forvaltningsrevisjon av rutiner for ansettelser i sak 74/21 i møte den 16.12.2021:

SAKSPROTOKOLL I KOMMUNESTYRET - 16.12.2021

Kommunestyrets behandling:

Ordfører fremmet kontrollutvalgets innstilling til vedtak.
Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak, enst.:

Kontrollutvalget viser til rapporten *«Rutiner for ansettelser»* utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.

Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendte forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser».
2. Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten «Rutiner for ansettelser» til orientering.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av følgende forhold:
   - Sikre at kvalifikasjonsprinsippet blir fulgt og at kvalifikasjonsvurderingen av søkerne blir dokumentert i alle ansettelser, herunder vurdering av søkernes personlige egenskaper
   - Vurdere tiltak slik at stillinger lyses ut på nytt igjen dersom det ikke er søkere som tilfredsstiller kvalifikasjonskravene i utlysningen, såfremt kommunen fortsatt har til hensikt å ansette noen i stillingene
   - Vurdere behovet for egen skriftlig rutine for habilitetsvurderinger for ansatte og medlemmer i kommunale organ (herunder folkevalgte organ), i ansettelsessaker
   - Påse at plikten om årlige drøftinger med tillitsvalgte om midlertidige ansettelser etterleves, jf. arbeidsmiljøloven § 14-9 (2)

Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak PS 74/21

Kontrollutvalget skal etter kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav e) påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Kontrollutvalgets påseansvar i forhold til oppfølging av kommunestyrets vedtak, er nærmere bestemt i forskrift for kontrollutvalg og revisjon § 5:

> «*Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om regnskapsrevisjoner, forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller blir fulgt opp og skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om vedtaket er fulgt opp»*

Kontrollutvalget har gjort et vedtak om plan for oppfølgingen av gjennomførte forvaltningsrevisjoner. I henhold til dette vedtaket ber Kusek IKS ber om en skriftlig orientering om hva som er gjort for å følge opp kommunestyrets vedtak i sak 74/21.
Kommunedirektørens svar vil bli lagt fram for kontrollutvalget og rapportert til kommunestyret. Det tas sikte på at saken behandles i kontrollutvalgets møte i oktober.

Kusek IKS ber om at kommunedirektørens svar sendes innen 15. september 2024. Vennligst ta kontakt med undertegnede dersom det skulle være noen spørsmål eller at fristen ikke kan overholdes.

Med hilsen

Anne Berit Bæhr

Rådgiver

Vedlegg: Rapport fra forvaltningsrevisjon rutiner for ansettelser.

S Æ R U T S K R I F T

Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Møtedato:	19. Mars 2025	**J.nr:**	KUSEK01450

Kontrollutvalget i Kautokeino kommune behandlet sak om oppfølging av forvaltningsrevisjon om rutiner for ansettelser på møte 19. mars 2025.

Nedenfor framgår kontrollutvalgets behandling og vedtak i saken:

SAK 5/25

OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJON OM RUTINER FOR ANSETTELSER

Kontrollutvalgets vedtak/ innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 74/21 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser» til orientering.
   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 74/21 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:
   Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging v kommunestyrets vedtak 74/21 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser» til orientering.

   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 74/21 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

   Kommunestyret ber kommunedirektøren fullføre de igangsatte tiltakene og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å sikre at kommunen følger gjeldende avtaler og regelverk for ansettelser, særlig når det gjelder dokumentasjon av kvalifikasjonsvurderinger og etablering av midlertidige stillinger.

Behandling:

Sekretariatet orienterte om saken.

Kontrollutvalget drøftet saken og stilte spørsmål.

Sekretariatets forslag til vedtak/ innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sekretariatets tilrådning til vedtak /innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 74/21 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser» til orientering.
   Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 74/21 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:
   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 5/25 – Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt: "Rutiner for ansettelser**"**, jf. kommunestyrets vedtak i sak 74/21.

   Kommunestyret har merket seg at administrasjonen delvis har fulgt opp vedtaket i sak 74/21, men at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå.

   Kommunestyret ber kommunedirektøren fullføre de igangsatte tiltakene og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å sikre at kommunen følger gjeldende avtaler og regelverk for ansettelser, særlig når det gjelder dokumentasjon av kvalifikasjonsvurderinger og etablering av midlertidige stillinger.

Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS
Oarje-Finnmárkku Dárkkistanlávdegotti čállingoddi SGO

SAKSFRAMLEGG

Kontrollutvalg:	Kautokeino kommune	**Saksbehandler:**	Anne Berit Bæhr
Møtedato:	19. Mars 2025	**J.nr:**	KUSEK01450

Sak 5/25

OPPFØLGING AV GJENNOMFØRT FORVALTNINGSREVISJON AV RUTINER FOR ANSETTELSER

Saksdokumenter:

1. Oppfølgingsbrev fra Kusek IKS til kommunene datert 5. juli 2024
2. Svarbrev fra kommunen datert 22.februar 2025
3. Rapport fra forvaltningsrevisjon av rutiner for ansettelser kan lastes ned her

Sekretariatets forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar kommunedirektørens skriftlige redegjørelse vedrørende oppfølging av kommunestyrets vedtak 74/21 i tilknytning til forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser» til orientering. Kontrollutvalget har merket seg at kommunestyrets vedtak i sak 74/21 er delvis fulgt opp av administrasjonen, men fortsatt ikke fullt ut på et tilfredsstillende nivå.

2. Kontrollutvalget vedtar å oversende saken til kommunestyret med følgende innstilling:

   Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendelse av sak 5/25 – Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjekt: "Rutiner for ansettelser", jf. kommunestyrets vedtak i sak 74/21.

   Kommunestyret har merket seg at administrasjonen delvis har fulgt opp vedtaket i sak 74/21, men at oppfølgingen fortsatt ikke er på et tilfredsstillende nivå.

   Kommunestyret ber kommunedirektøren fullføre de igangsatte tiltakene og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å sikre at kommunen følger gjeldende avtaler og

regelverk for ansettelser, særlig når det gjelder dokumentasjon av kvalifikasjonsvurderinger og etablering av midlertidige stillinger.

Saksopplysninger:

Kommunerevisjon (VEFIK IKS) gjennomførte i 2021 på vegne av kontrollutvalget forvaltningsrevisjonsprosjekt– «Rutiner for ansettelser».

Formål:

Formålet med prosjektet var å undersøke om Kautokeino kommune følger gjeldende regelverk i forbindelse med ansettelser. På bakgrunn av dette vil kommunen få belyst ulike sider ved egen praksis og bli presentert for områder hvor det eventuelt er muligheter for forbedringer.

Undersøkelsens problemstilling, funn og konklusjoner

Problemstilling
I hvilken grad følger Kautokeino kommune gjeldende lov- og avtaleverk i forbindelse med ansettelser?

- *Hvilke rutiner har kommunen for å ivareta habilitetsreglene ved ansettelser?*
- *Hvilke rutiner har kommunen for å ivareta regelverket i forhold til midlertidige ansettelser, og med hensyn til lovmessig rett til fast ansettelse etter opparbeidet tidsperiode?*
- *Foretar kommunen kartlegging av kompetansebehov i forbindelse med fastsettelse av stillingshjemler, og ved utlysning av stillinger?*

Konklusjoner fra rapporten

I hvilken grad følger Kautokeino kommune gjeldende lov- og avtaleverk i forbindelse med ansettelser?

Revisjonens funn viser at Kautokeino kommune i all hovedsak følger gjeldende lov- og avtaleverk i forbindelse med ansettelser. Når det gjelder utlysning av stillinger, involvering av tillitsvalgte og utarbeidelse av arbeidsavtaler er kommunens praksis i stor grad i samsvar med regelverket. Kommunen har imidlertid et forbedringspotensial når det gjelder å dokumentere kvalifikasjonsvurderinger av søkere. Revisjonen påpeker at kommunen i noen tilfeller har innstilt søkere som ikke oppfyller minimumskravene i utlysningsteksten. Dette innebærer et brudd på det ulovfestede kvalifikasjonsprinsippet.

Foretar kommunen kartlegging av kompetansebehov i forbindelse med fastsettelse av stillingshjemler, og ved utlysning av stillinger*?*

Kommunen foretar en kartlegging av kompetansebehov når en stilling blir ledig. Det pågår et arbeid med å kartlegge de ansattes kompetanse.

Revisjonens anbefalinger

Med bakgrunn i de funnene som er gjort i denne undersøkelsen vil revisjonen anbefale kommunen å vurdere tiltak slik

- at kvalifikasjonsprinsippet blir fulgt og at kvalifikasjonsvurderingen av søkerne blir dokumentert i alle ansettelser
- at stillinger lyses ut på nytt igjen dersom det ikke er søkere som tilfredsstiller kvalifikasjonskravene i utlysningen

Kontrollutvalgets behandling av rapporten

Kontrollutvalget behandlet sak om rapport fra forvaltningsrevisjon av rutiner for ansettelser t i sak 22/21 på møte 1.oktober 2021, med følgende enstemmig vedtak.

Vedtak:
Kontrollutvalget viser til rapporten «Rutiner for ansettelser» utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.

Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:

1. *Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendte forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser».*
2. *Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten «Rutiner for ansettelser» til orientering.*
3. *Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av følgende forhold:*

- *sikre at kvalifikasjonsprinsippet blir fulgt og at kvalifikasjonsvurderingen av søkerne blir dokumentert i alle ansettelser, herunder vurdering av søkernes personlige egenskaper*
- *vurdere tiltak slik at stillinger lyses ut på nytt igjen dersom det ikke er søkere som tilfredsstiller kvalifikasjonskravene i utlysningen, såfremt kommunen fortsatt har til hensikt å ansette noen i stillingene*
- *vurdere behovet for egen skriftlig rutine for habilitetsvurderinger for ansatte og medlemmer i kommunale organ (herunder folkevalgte organ), i ansettelsessaker*
- *påse at plikten om årlige drøftinger med tillitsvalgte om midlertidige ansettelser etterleves, jf. arbeidsmiljøloven § 14-9 (2)*

Kommunestyrets behandling av rapporten

Kommunestyrets behandlet rapport fra forvaltningsrevisjon av rutiner for ansettelser i sak 74/21 i møte den 16.12.2021:

SAKSPROTOKOLL I KOMMUNESTYRET - 16.12.2021

Kommunestyrets behandling:

Ordfører fremmet kontrollutvalgets innstilling til vedtak.
Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak, enst.:

Kontrollutvalget viser til rapporten *«Rutiner for ansettelser»* utarbeidet av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS. Kontrollutvalget tar opplysningene og konklusjonen i rapporten til orientering.

Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets oversendte forvaltningsrevisjonsrapport «Rutiner for ansettelser».
2. Kommunestyret tar opplysningene og konklusjonene i rapporten «Rutiner for ansettelser» til orientering.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for oppfølgning av følgende forhold:
   - Sikre at kvalifikasjonsprinsippet blir fulgt og at kvalifikasjonsvurderingen av søkerne blir dokumentert i alle ansettelser, herunder vurdering av søkernes personlige egenskaper
   - Vurdere tiltak slik at stillinger lyses ut på nytt igjen dersom det ikke er søkere som tilfredsstiller kvalifikasjonskravene i utlysningen, såfremt kommunen fortsatt har til hensikt å ansette noen i stillingene
   - Vurdere behovet for egen skriftlig rutine for habilitetsvurderinger for ansatte og medlemmer i kommunale organ (herunder folkevalgte organ), i ansettelsessaker
   - Påse at plikten om årlige drøftinger med tillitsvalgte om midlertidige ansettelser etterleves, jf. arbeidsmiljøloven § 14-9 (2)

Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak PS 74/21

Kontrollutvalget skal i henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandling av rapporter fra forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll følges opp.

På vegne av kontrollutvalget sendte sekretariatet den xx brev (se vedlegg) til kommunedirektøren hvor det blir bedt om en skriftlig orientering om hva som er gjort i forhold til kommunestyrets vedtak 74/21.

Kommunedirektøren har i svarbrev datert 22. februar 2025 (se vedlegg) gitt en orientering om status i forhold til punktene i kommunestyrets vedtak som vist nedenfor:

Tilbakemelding på punkt 1:

I henhold til Hovedtariffavtalen (HTA) kapittel 1 § 2 punkt 2.2 heter det følgende:

«Ved tilsetting og opprykk skal det i første rekke tas hensyn til søkernes kvalifikasjoner (teoretisk og praktisk utdanning samt skikkethet for stillingen).

Når søkere av begge kjønn står kvalifikasjonsmessig likt eller tilnærmet likt, kan søker hvis kjønn er underrepresentert foretrekkes når dette er i samsvar med likestillings- og diskrimineringsloven.
Når søkere for øvrig står kvalifikasjonsmessig likt, foretrekkes den søker som har lengst tjeneste i kommunen.»

Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune legger i alle tilsettinger til grunn HTAs kvalifikasjonsbestemmelser, og dette drøftes i ansettelsesutvalgets møter. Men vi ser at det er behov for opplæring av ledere med personalansvar i saksbehandling av ansettelsessaker, samt behov for å utvikle en «mal» som kan benyttes som et utgangspunkt for saksbehandlingen for å dokumentere at kvalifikasjonsprinsippet er overholdt. Utlysningsteksten gir rammer for vurderingen her, og er bindende for arbeidsgiver i den enkelte ansettelsessak. I saker hvor ansettelsesutvalget ikke anser søkerne, etter en totalvurdering, som kvalifisert, blir man enige om å avslutte ansettelsesprosessen uten tilsetting. Utvalget foretar da en vurdering av stillingen skal lyses ledig på nytt med de samme kvalifikasjonskravene eller om det er behov for endringer.

I henhold til kommuneloven § 13-1 siste ledd ligger tilsetting av medarbeidere i kommunen til kommunedirektøren. Kommunedirektøren kan med andre ord foreta alle ansettelser selv. I Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune har kommunedirektøren valgt å opprette et ansettelsesutvalg bestående av kommunedirektøren selv, berørt kommunalleder og/eller virksomhetsleder og berørt arbeidstakerorganisasjon. I tillegg deltar som regel en fra personal som sekretær.

<u>Tilbakemelding på punkt 2</u>

Alle vakante stillinger inkl. vikariater av lengre varighet, som skal lyses ledig, drøftes med aktuell tillitsvalgt før kunngjøring.

Hvis en ikke lykkes med å rekruttere kvalifisert medarbeider ved første utlysning, gjøres det først en vurdering i ansettelsesutvalget om stillingen skal lyses ledig på nytt uten endringer i utlysningstekst eller om det er behov for endringer. Avhengig av hva en blir enige om så lyses stillingen ut på nytt, med mindre en kommer til at stillingen ikke skal besettes på nåværende tidspunkt. F.eks. tilsier vår erfaring at det kan være utfordrende å få besatt stillinger i perioden medio juni – medio august. Arbeidsgiver kan også komme til at oppgavene, som var tillagt den utlyste stillingen, skal flyttes/endres og at stillingen derfor ikke kunngjøres ledig på nytt.

Et annet moment er at det kan ha oppstått behov for omplassering i medhold av HTA kapittel 1 § 3 punkt 3.4 eller krav om fast ansettelse i henhold til arbeidsmiljøloven §§ 14-2 – 14-4b og § 14-9 (7).

<u>Tilbakemelding på punkt 3:</u>

Alle medarbeidere er i henhold til forvaltningsloven § 6 pålagt å vurdere sin habilitet i enhver sak de er involvert i. Når det gjelder folkevalgtes habilitet reguleres denne av forvaltningsloven § 6, jf. § 8 andre ledd.

Kommunedirektøren vil informere kontrollutvalget om at både medarbeidere og folkevalgte er bevisst reglene om habilitet og reiser derfor spørsmål om egen habilitet til behandling administrativt og/eller i organet/utvalget.

Vi ser derfor ikke behov for en egen skriftlig rutine for habilitetsvurdering. Men vi har i forbindelse med saksbehandling til politiske utvalg og i delegerte saker lagt inn et eget punkt om habilitetsvurdering i mal for saksfremlegg, slik at det habilitet alltid vurderes

Tilbakemelding på punkt 4:

Legges inn i årshjul for kommunedirektørens møte med de hovedtillitsvalgte.

Annet:

Kommunedirektøren vil til slutt informere om at det arbeides med å utvikle nye rutiner for ansettelser i Guovdageainnu suohkan – Kautokeino kommune i forbindelse med innføring av nye digitale verktøy.

Sekretariatets vurdering

Utfra de opplysninger som fremkommer i kommunedirektørens redegjørelse, er kommunestyrets vedtak 74/21 er delvis fulgt opp av administrasjonen.

Sekretariatet vil bemerke at kommunedirektøren rapporterer at tiltak er igangsatt, men ikk er fullført enda, i henhold til kommunestyrets vedtak i saken. Etter sekretariatets vurdering bør kontrollutvalget gjøre kommunestyret oppmerksom på dette. Kontrollutvalget bør også i vedtak/innstillingen til kommunestyret be kommunedirektøren fullføre de igangsatte tiltakene og eventuelt iverksette ytterligere tiltak for å sikre at kommunen følger gjeldende avtaler og regelverk for ansettelser, særlig når det gjelder dokumentasjon av kvalifikasjonsvurderinger og etablering av midlertidige stillinger

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

__x_ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2023/3105-24	Saksbehandler: Berit Solveig Bals	Dato: 16.03.2026

Utv.saksnr.:	**Utvalg:**	**Møtedato:**
21/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
23/26	Kommunestyret	16.04.2026

Valg av medlem til ungdomsråd for perioden 2026 - 2027.

Melding om vedtak sendes til:

- Valgte medlem og varamedlem

Det vises til:

- Kommunestyresak 3/26 – Valg av ungdomsråd 2026 – 2027.

Vedlegg:

- Kommunestyresak 3/26 – vedtak.

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kommunestyret har vedtatt at ungdomsrådet skal bestå av 7 medlemmer og 5 varamedlemmer. Kommunestyret velger 4 medlemmer og 2 varamedlemmer som sitter for to år.

Kommunestyret valgte i møte 19.02.26 under sak 3/26 tre medlemmer og et varamedlem til ungdomsrådet for perioden 2026 – 2027.

Kommunestyret må velge enda 1 medlem og 1 varamedlem til ungdomsrådet for perioden 2026 – 2027.

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret velger følgende medlem og varamedlem til ungdomsrådet for valgperioden 2026 – 2027 (2 år):

Medlem: _____

Varamedlem: _____

VALG AV UNGDOMSRÅD FOR PERIODEN 2026 – 2027 (2 ÅR)

Kommunestyrets vedtak, enst.:

Kommunestyret velger følgende medlemmer og varamedlemmer til ungdomsrådet for valgperioden 2026 – 2027 (2 år):

Medlemmer:	Varamedlemmer:
1. Thea Marianne I. Kemi	1. Karen Johanne P. Eira
2. Ture Áilu Hætta	2. _____
3. Leah Michealle Strømeng	
4. _____	

Det foretas suppleringsvalg i neste møte, da velges det 4. medlemmet og varamedlem.

Elevrådsledere og nestledere skoleåret 2025/2026:

Máze skole:	1. Ravdna Madelen M. Sara	Vara: Inga Karen M. Sara
Kautokeino skole:	1. Lilly-Elena Nordgaard Siri	Vara: Ellen Anne Grethe M. Sara
Samisk vgs og reindriftsskole:	1. Márjá Elle Gáren Utsi Kuhmunen	Vara: Gudrun Ella Marge P. Nutti

Ungdomsrådet velger selv leder og nestleder.

Guovdageainnu suohkan
Kautokeino kommune

Saksfremlegg

_x__ Originaldokument
___ Dokumentet er oversatt

Arkivsaksnr.: 2023/1555-7	Saksbehandler: Berit Solveig Bals	Dato: 16.03.2026

Utv.saksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
22/26	Formannskapets innstillingsmøte	07.04.2026
24/26	Kommunestyret	16.04.2026

Valg av representant til VEFAS IKS for resten av valgperioden 2023 - 2027

Melding om vedtak sendes til:

- Vest-Finnmark Avfallsselskap (VEFAS IKS) – firmapost@vefas.no
- Ellen Inga Kristine Hætta
- Valgte representant

Det vises til:

- E-post fra Ellen Inga Kristine Hætta, datert 24.02.26

Vedlegg:

- E-post fra Ellen Inga Kristine Hætta, datert 24.02.26

Habilitet:

Saksbehandler har vurdert sin habilitet i saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Vurderingen konkluderer med at det ikke foreligger inhabilitet i forhold til behandling av denne saken.

Sakens bakgrunn:

Kommunestyret valgte i møte 18.12.23 representanter til representantskapet i VEFAS IKS for perioden 2023 – 2027. Følgende representanter ble valgt:

1. Ordfører Anders S. Buljo (JSL) med personlig vararepresentant varaordfører Elle Mari Dunfjell Oskal (GSL).

2. Ellen Inga Kristine Hætta (FrP) med personlig vararepresentant Nils Arne Hætta (AP).

Nå har Ellen Inga Kristine Hætta (FrP) fratrådt vervet med umiddelbar virkning. Begrunnelsen er mangelfull opplæring og tilrettelegging fra kommunens side.

Kommunestyret må velge en ny representant til representantskapet i VEFAS IKS for resten av valgperioden.

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyrer tar fratredelse fra Ellen Inga Kristine Hætta (FrP) til orientering.

Kommunestyret velger _____som kommunens representant til representantskapet i Vest Finnmark Avfallsselskap (VEFAS IKS) for resten av valgperioden 2023 – 2027.

Fra: Ellen Inga Kristine Hætta[eikh6@hotmail.com]
Sendt: 24.02.2026 22:00:35
Til: Kautokeino kommune; Karin M. Hætta; Anders S Buljo[e-post@kautokeino.kommune.no; karin.haetta@kautokeino.kommune.no; anders.s.buljo@kautokeino.kommune.no]
Kopi: studio@glr.no[studio@glr.no];
Tittel: Re: KS Finnmark Strategikonferanse 2026 den 24 og 25 februar 2026

Fratreden fra verv i Vefas IKS
Til ordfører ,
Jeg viser til mitt verv i representantskapsstyret for Kautokeino kommune.

Jeg ønsker med dette å fratre fra rollen med umiddelbar virkning.
Bakgrunnen for beslutningen er mangelfull opplæring og tilrettelegging fra kommunens side. Jeg opplever at jeg ikke har fått den nødvendige innføringen, informasjonen eller forutsetningene som kreves for å kunne ivareta vervet på en forsvarlig og trygg måte.
På dette grunnlaget kan jeg ikke ta ansvar for å representere kommunen i dette vervet videre.
Jeg ber om at saken tas til orientering og at det iverksettes prosess for å oppnevne ny representant.

Henviser til mailen jeg sendte om kursing i henhold til retningslinjene
Sender med begrunnelse og ansvar lenger ned i mailen.

Med hilsen
Ellen Inga Kristine Hætta
Kommunestyrerepresentant for Kautokeino FrP/OvB

Når en kommune oppnevner folkevalgte til styre, representantskap eller eierorgan i interkommunale selskaper (som f.eks. Vefas IKS), finnes det både lovkrav og anbefalte retningslinjer.
Her er det viktigste:
1 ☐Lovgrunnlaget
�� Kommuneloven
Kommunestyret har det overordnede eieransvaret.
Kommunen skal utøve eierskap på en forsvarlig måte.
Det forutsettes at de som oppnevnes har tilstrekkelig kunnskap til å ivareta rollen.
�� Aksjeloven (for AS)
Styremedlemmer har personlig ansvar.
De skal handle i selskapets interesse.
De må sette seg inn i økonomi, risiko og drift.
�� Lov om interkommunale selskaper (for IKS)
Representantskapet er øverste organ.
Oppnevnte medlemmer må forstå rollefordelingen mellom eier og styre.

🔹 Ingen lov sier direkte at kommunen må gi kurs, men kommunen har ansvar for forsvarlig eierstyring – og det forutsetter kompetanse.

2 ☐KS sine anbefalinger

KS anbefaler:

Opplæring av folkevalgte i eierstyring

Eierskapsmelding i kommunen

Klare forventninger til representanter

Årlige eiermøter

Rutiner for rapportering

KS' anbefalinger om god eierstyring legger tydelig til grunn at kommunen bør sørge for at representanter har nødvendig kompetanse.

3 ☐God praksis i kommuner

Vanlig praksis er:

✓ Introduksjonskurs etter valg

✓ Gjennomgang av kommunens eierskapsmelding

✓ Informasjon om selskapet (økonomi, strategi, risiko)

✓ Avklaring av mandat og forventninger

✓ Tilbud om eierstyreskole (ofte via Samfunnsbedriftene eller KS)

4 ☐Hva kan du forvente?

Som oppnevnt representant bør du kunne forvente:

Klart mandat

Skriftlig eierstrategi

Tilgang til nødvendige dokumenter

Mulighet for opplæring

Avklaring av hvem du rapporterer til

Dersom dette ikke er gitt, kan det argumenteres for at kommunen ikke har lagt til rette for forsvarlig eierutøvelse.

5 ☐Viktig prinsipp

Selv om opplæringen har vært svak, har representanten et selvstendig ansvar etter loven når man først innehar vervet.

Det betyr:

Man kan ikke frita seg juridisk ansvar med henvisning til manglende kurs.

Men kommunen kan kritiseres for dårlig tilrettelegging.

Sendt fra Outlook for Android

From: Ellen Inga Kristine Hætta <eikh6@hotmail.com>
Sent: Tuesday, February 24, 2026 7:46:20 PM
To: Kautokeino kommune <e-post@kautokeino.kommune.no>; Karin M. Hætta <karin.haetta@kautokeino.kommune.no>; Anders S Buljo <anders.s.buljo@kautokeino.kommune.no>
Cc: studio@glr.no <studio@glr.no>
Subject: KS Finnmark Strategikonferanse 2026 den 24 og 25 februar 2026

Kommunedirektøren har påmeldt meg på fordypingskurs i **eierstyring. Kl 1300 i morgen, noe som er meningsløst når jeg ikke fikk delta på grunnleggende kurs.**

Vil med dette melde frafall i og med at jeg ikke fikk mulighet å delta på Eierstyreskole v/ Samfunnsbedriftene kl 0900 i morgen 25.02.26

Kommunen er pålagt å gi kursing for de som representerer kommunen i Vefas eietstyre. Jeg har representert kommunen i snart 3 år og først etter påpeking så melder kommunedirektøren meg på kun for videre opplæring, noe som er helt absurd.
PS: fikk programmet tilsendt i går 23.02.26, altså dagen før konferansen.

På bakgrunn av informasjonen på de to bolkene, så ser jeg at jeg ikke får tilstrekkelig kursing fra grunnen:
Her er en oversikt over hva som typisk ligger i de to – og hva som skiller dem:

⚖ Eierstyreskole – klokken 09:00 Samfunnsbedriftene

Dette er et strukturert opplæringsløp rettet mot eiere av kommunale selskaper (AS, IKS, KF).
Typisk innhold:
⚖ Roller og ansvar:
Eier (kommunestyre/bystyre)
Styre
Daglig leder
⚖ Lovverk:
Aksjeloven / IKS-loven
Kommuneloven
Offentleglova og habilitet
⚖ Eierstrategi:
Hvordan utforme eierskapsmelding
Eierkrav og forventningsbrev
⚖ Økonomiforståelse:
Utbyttepolitikk
Risiko og kontroll
⚖ Kontroll og tilsyn:
Eiermøter
Generalforsamling / representantskap
⚖ Samfunnsansvar og politiske mål
⚖ Formål: Gi folkevalgte trygghet i rollen som eier og styrke profesjonell eierstyring.

Dette er klokken 13:00

⚖ Tilbud etter strategikonferansen: Innlegg og fordypningskurs i eierstyring
Dette er vanligvis mer skreddersydd og tematisk.
Typisk innhold:
Fordypning i konkrete problemstillinger
Gjennomgang av aktuelle utfordringer i kommunen
Casearbeid på egne selskaper

Styreevaluering og eierdialog i praksis
Strategisk bruk av eierskap
Krisehåndtering og omdømme
Samspill mellom politikk og selskapsstyrer
�� Formål: Gå dypere i spesifikke utfordringer eller videreutvikle allerede etablerte eierstrategier.
Dette er mer:
Praktisk
Diskusjonsbasert

Tilpasset den enkelte kommune/region
�� Kort sagt – forskjellen
Eierstyreskole
Fordypningskurs / innlegg
Grunnopplæring
Videregående nivå
Strukturert program
Skreddersydd
Fokus på lov og rolleforståelse
Fokus på strategisk utvikling
Passer nye folkevalgte
Passer erfarne eiere
Hvis du vil, kan jeg også vurdere hva som vil være smartest for en kommune som har hatt mye debatt rundt eierstyring og politisk styring av selskaper – for eksempel i en situasjon med uenighet mellom styre og politisk nivå.

Program for begge dagene:

KS Finnmark - Strategikonferanse 2026
Programmet finner du her: https://ks.qondor.com/Program/Display/Index/22717?projectId=77334#/program

Mvh
Kommunestyrerepresentant for Ksutokeino FrP/OvB
Samt sitter I representanskapsstyret i Vefas for Kautokeino kommune.

Sendt fra Outlook for Android